ΤΙΚΗ

ΒΕΡΟΙΑΣ
37

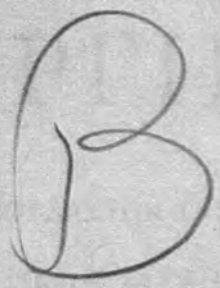
ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ
600
Αριθ. είς 4037
Εξ ἀγορᾶς Δωρεά
Τσούμη Αντ.
GRVER-00480

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ - ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΩΝ - ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιαθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΠΑΥΛΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗΣ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΠΑΥΛΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗΣ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ

ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΤΕ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ ΤΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ

ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΙΑΤΡΩΝ

ΥΠΟ

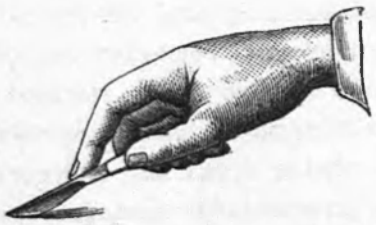
ΠΑΥΛΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ

ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗΣ,

ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΑΝΑΤΟΜΙΑΣ ΕΝ ΤΩΙ ΕΘΝΙΚΩΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΙ.

ΓΕΝΙΚΟΝ ΜΕΡΟΣ

ΜΕΤΑ 148 ΕΙΚΟΝΩΝ

Αρ. Εισ. 4037

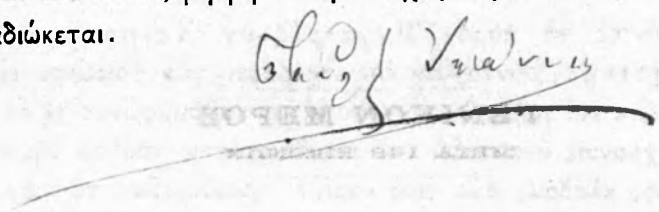
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ

1884

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Πᾶν ἀντίτυπον, μὴ φέρον τὴν ἰδιόχειρόν μου ταύτην ὑπογραφήν, καταδιώκεται.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἐκδιδόντες τὸ παρὸν Ἐγχειρίδιον Χειρουργικῆς ἢ Ἐγχειρητικῆς, συνταχθὲν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τοιούτου εἴδους γερμανικῶν τε καὶ γαλλικῶν συγγραμμάτων καὶ συμφώνως τῇ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ἀναπτύξει τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου τῆς καθόλου ἰατρικῆς κλάδου, δύο τινὰ κυρίως προεθέμεθα· τὸ μέν, ἵνα τοῖς φίλοις ἡμῶν ὁμιληταῖς δῶμεν ἀκριβῆ γνώμονα καὶ ἀδιάπτωτον ἐν ταῖς μελέταις αὐτῶν, γιγνομέναις ἀτελῶς ἐκ τῶν ἀπὸ παραδόσεως σημειώσεων, τὸ δέ, ἵνα καὶ τοῖς ἡμετέροις συναδέλφοις, τοῖς πρακτικοῖς ἰατροῖς, παράσχωμεν πρόχειρον ὑπομνηματισμὸν τῶν συνηθεστέρων καὶ ἐν τῇ ἑκάστοτε ἐξασκήσει τῆς ἡμετέρας ἐπιστήμης παρουσιαζομένων χειρουργημάτων. Ὁ δὲ τούτων συνδυασμὸς ἦν τὸ ἐνδελεχὲς ἐν τῇ καταρτίσει τοῦ ἔργου μέλημα ἡμῶν. Ὄντως δὲ κατὰ πλείστων ὅσων δυσχερειῶν ἐπαλαίσαμεν, καὶ διότι τὰ περὶ χειρουργιῶν, τουτέστι τὸ πρακτικὸν τῆς Χειρουργικῆς μέρος, τὸ πρῶτον νῦν τοιοῦτον ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γλώσσῃ ἐκδίδοται, καὶ διότι πάμπολλα νέα ἐργαλεῖα ἑκάστοτε ἀνακαλύπτονται, καὶ πλεῖσται ὅσαι νέαι χειρουργικαὶ ἀγωγαὶ ἐξευρίσκονται, ὧν ἥ τε κλῆσις καὶ περιγραφὴ προσοχθίζουσιν, ἐσθ' ὅτε εἰς δυσκατανίκητα γλωσσικὰ προσκόμματα. Πρὸς δὲ τούτοις ἑτέρα δυσχέρεια ἦν ὅτι ἡ παροῦσα Χειρουργική, τό γε νῦν ἔχον, μόνη ὑπάρχουσα ἐκ τῶν τοιούτου εἴδους, εἰς διττόν, ὡς εἴρηται, σκοπὸν ἀποβλέπει· τὴν χειραγώγη-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σιν τῶν της ἰατρικης σπουδαστῶν ἔν τε τῃ διδασκαλίᾳ καὶ ταῖς μελέταις καὶ τὴν ἐν λεπτομερείᾳ των ἐγνωσμένων ὑπόμνησιν τοῖς πρακτικοῖς ἰατροῖς· ἡ δὲ τοῖς μὲν ἀναγκαία λεπτολόγος, διδακτικὴ καὶ τῶν ἐπουσιωδεστέρων ἔτι περιγραφὴ ἀποδαίνει μικρολόγος, δὸς δ' εἰπεῖν καὶ φορτική τοῖς δέ. Ἔδει οὖν νὰ ἐξευρεθῃ μέσος τις τρόπος, πληρων κἀκείνων τὰς ἀνάγκας, καὶ τούτων τὴν ὑπομονὴν μὴ ἐξαντλῶν. Ὁπόσον δὲ τὸ τοιοῦτον δυσχερές ἐστι καὶ ὡς τὰ πολλὰ δυσεπίτευκτον, καὶ ὁπόσον ἡ ἀγαθὴ αὕτη πρόθεσις ἡμῶν ἐξεπληρώθη, οἱ ἡμέτεροι συνάδελφοι καὶ οἱ ἐπαίοντες κρινόντων.

Συνειδότες ὅτι πρωτοτυπία ἰατρικῶν τοὐλάχιστον ἔργων παρ'ἡμῖν, στερουμένοις πλείστων, καὶ δὴ τῶν ἀπαραιτήτων πολλάκις πρακτικῶν μέσων, οὔπω πάρεστι, καί περ ἀναμενομένη, ἴσως καὶ ὑποφώσκουσα· πεποιθότες δ' ἑτέρωθεν ὅτι, τό γε νῦν ἔχον, κυρία ἡμῶν ἐντολή ἐστι τὸ πιστῶς καὶ ἀκριβῶς μετοχετεύειν πᾶσαν πάσης ἐπιστήμης ἐν τῃ Δύσει ἀνάπτυξιν, ἠκολουθήσαμεν τῃ ἀρχῃ ταύτῃ ἐν τῃ τοῦ ἡμετέρου Ἐγχειριδίου διασκευῃ καὶ ἐξεργασίᾳ, ἀείποτε ἐν νῷ ἔχοντες ἵνα ἡ μετοχέτευσις αὕτη ἑλληνοπρεπεστέρα, ὅση ἡμῖν δύναμις, γένηται καὶ προσφορωτέρα ταῖς ἀνάγκαις της τὴν Ἰατρικὴν σπουδαζούσης νεολαίας. Ὅθεν πηγὰς καὶ γνώμονας ἐν τῃ τῆς ἡμετέρας χειρουργικῆς συντάξει ἔσχομεν τὰ νεώτερα καὶ τελειότερα τοιαύτης ὑποθέσεως συγγράμματα, γερμανικά τε καὶ γαλλικά· οἷον τὴν γενικὴν χειρουργικὴν τοῦ Γ. Φισχέρου, τὴν χειρουργικὴν τοῦ Λιγχάρτου, τὴν χειρουργικὴν τοῦ Σεδιλλότου Μαλγενικὴν καὶ εἰδικὴν χειρουργίαν τοῦ Βιλλροθίου καὶ Πίθα, τὴν χειραίνη Faraboeuf καὶ Dubrueil, τὴν νεωτάτην τοπογραφικὴν ἀνατομίαν μετὰ συντόμου ἐγχειρητικῆς τοῦ ἐν Στρασβούργῳ καθηγητοῦ Joessel, τὴν κατὰ πόλεμον χειρουργίαν τοῦ Ἐσμάρχου, τὴν τοῦ Heinecke καὶ Heitzmann χειρουργικὴν καὶ ἄλλων, πᾶσι τούτοις προσδραμόντες καὶ ἀρυσάμενοι τὴν εἰς καταρτισμὸν τοῦ ἡμετέρου Ἐγχειριδίου ἀναγκαίαν ὕλην, δὸς δὲ πολλαχοῦ πολλὰ τῶν ἐν αὐτοῖς πιστῶς καὶ ἀκριβῶς μεθερμηνεύσαντες. Ἴσως ἐνεωτερίσαμέν πως περὶ τὴν τῆς ὕλης ταξινόμησιν καὶ διάταξιν, γενικὸν μὲν μέρος τὸ προκείμενον καταρτίσαντες, ἐν ᾧ ὅ τε διδασκόμενος καὶ ὁ πρακτικὸς ἰατρὸς εὑρήσουσι καθόλου πᾶν τὸ πρὸς διδασκαλίαν καὶ ἐν τῃ πράξει ἀναγκαιοῦν καὶ χρήσιμον· εἰδικὸν δὲ μέρος, τοῦ Θείου ἐπινεύοντος, προτιθέμενοι ἐκδοῦναι βρα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὑστερον, ἐν ᾧ κατ' ἀνατομικὴν τάξιν καὶ μετὰ συντόμου τοπογραφίας τῶν διαφόρων χωρῶν τοῦ σώματος, τὴν περιγραφὴν ἑκάστης τῶν ἐκασταχοῦ τοῦ σώματος τελουμένων χειρουργιῶν ποιήσομεν, ἐν συνδέσμῳ τότε τὴν εἰδικὴν χειρουργικὴν μετὰ τῆς τοπογραφικῆς ἀνατομίας διεξερχόμενοι, καὶ ἐκείνην διὰ ταύτης εὐληπτοτέραν καθιστάντες.

Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ σύντομον τῶν διαφόρων χειρουργημάτων ἱστορίαν τῇδε κἀκεῖσε παρενείραμεν, καὶ ἰδίᾳ ἐκείνων, ὧν ἀνεκτίμητοι θησαυροὶ ὑπάρχουσιν ἐν τοῖς ἀθανάτοις τῶν ἡμετέρων προγόνων ἰατρικοῖς συγγράμμασιν, ἐπειδὴ πεποίθαμεν ὅτι ἡμεῖς, Ἕλληνες ἰατροὶ ὄντες, ὀφείλομεν νὰ ἐγκύπτωμεν τῇ μελέτῃ τούτων, ἐκθάπτοντες τὰ δαψιλῶς ἐν τοῖς κεκονισμένοις ἐκείνων βιβλίοις τεθησαυρισμένα. Καὶ ἐὰν οἱ ξένοι μετὰ μεγάλης ἐπιμελείας μελετῶσι καὶ μετ' ἀπείρου ζήλου ἀναδιφῶσι τὰ κειμήλια ταῦτα τῆς προγονικῆς ἡμῶν εὐκλείας, πολλάκις ἐκ τούτων νύξιν λαμβάνοντες ἐν ταῖς ἀνακαλύψεσιν αὐτῶν, πόσῳ μᾶλλον ἡμεῖς μεῖζον καθῆκον ἔχομεν πρὸς τοῦτο, ἀφοῦ ἐκ τῆς μελέτης αὐτῶν ποριζόμεθα καὶ τὴν ἀνεκτίμητον ὠφέλειαν τῆς τε περὶ τὴν λέξιν ἀκριβείας καὶ τῆς ἑλληνοπρεποῦς διαπλάσεως τῆς ἡμετέρας ἐπιστημονικῆς γλώσσης, ἐν ᾗ, ὁμολογητέον, οὐ σμικρὸν ὑστεροῦμεν;

Τοιαύτης ὑποθέσεως συγγράμματα, οἷον τὸ προκείμενον, ἀδύνατον νὰ κατανοηθῶσιν ἄνευ εἰκόνων. Ὅθεν πολλὴν ἔσχομεν τὴν φροντίδα ὅπως περισυλλέξωμεν πλείστας ὅσας τοιαύτας, ἀπαραιτήτους εἰς τὴν τοῦ κειμένου κατάληψιν, ἐκ τῶν ἄνω μνησθεισῶν συγγραφῶν, καὶ ἰδίᾳ ἐκ τῆς κατὰ πόλεμον χειρουργίας τοῦ Ἐσμάρχου, ἐκ τοῦ γενικοῦ περὶ χειρουργιῶν τοῦ Γ. Φισχέρου, ἐκ τῆς χειρουργικῆς τοῦ Λιγχάρτου καὶ ἐξ ἄλλων, ἃς πάσας ὁ γνωστὸς καὶ δοκιμώτατος περὶ ταῦτα κ. Οἰκονομόπουλος μετὰ πολλῆς τῆς ἐπιμελείας καὶ ἀκριβείας ἐν ξυλογραφήμασιν ἐκαλλιτέχνησεν. Οὐδεμιᾶς δὲ δαπάνης φεισθέντες, ἐμπεριελάβομεν τῷ κειμένῳ ἑκατὸν τεσσαράκοντα ὀκτὼ ὅλας εἰκόνας, ψηλαφητὰ ὡς εἰπεῖν πᾶν ἐργαλεῖον καὶ πᾶσαν πάσης ἐγχειρήσεως τὴν περιγραφὴν οὕτω καθιστάντες. Ἔτι δὲ καὶ ἡ τοῦ Ἐγχειριδίου ἐκτύπωσις ἐγένετο ἐν τῷ παρ' ἡμῖν ἀρίστῳ τυπογραφικῷ καταστήματι μετὰ τῆς ἐγνωσμένης ἐπιμελείας καὶ τελειότητος, τῶν εἰκόνων ἰδίᾳ, ὅσον ἐνῆν,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐκτυπωθεισῶν ἐπιμεμελημένως καὶ καλῶς· ἐφ' ᾧ δημοσίᾳ τῷ διευθύνοντι πολλὰς ὁμολογοῦμεν τὰς χάριτας. Ὡσαύτως, τέλος, καὶ τῷ φίλῳ καὶ συναδέλφῳ κ. Α. Κ. Χρηστομάνῳ ὀφείλομεν πολλὰς χάριτας, ἅτε εὐγενῶς ὑποβοηθήσαντι ἡμῖν ἐν τῷ περὶ Γαλβανοκαυστικῆς φυσικῷ μέρει.

Τοιαύτη συντόμως ἥ τε καθόλου ἐξεργασία, διασκευὴ καὶ διάταξις τῆς ἡμετέρας χειρουργικῆς.

Εὐχόμεθα δ' ἐν τέλει ἵνα καὶ αὕτη προσθῇ, ἔστω καὶ μικρὸν ἔτι λίθον εἰς τὸ ἡμέτερον ἐπιστημονικὸν οἰκοδόμημα, καὶ ὥσπερ ἡ πρὸ εἰκοσαετίας παρ' ἡμῶν ἐκδοθεῖσα, καὶ τρίτην μετ' ὀλίγον ἔκδοσιν ἀριθμοῦσα Συστηματικὴ Ἀνατομία, ἡ ἐπὶ μακρὸν χειραγωγήσασα τοὺς τῆς ἰατρικῆς σπουδαστάς, καὶ ἔτι χειραγωγοῦσα, οὕτω καὶ ἡ παροῦσα Χειρουργικὴ ἀποδειχθῇ χρήσιμος αὐτοῖς, ὑπὲρ ὧν ἰδίως ἐμοχθήσαμεν. Ὁπόσον δὲ ἐν τῇ τῶν ἀγαθῶν τούτων προθέσεων ἡμῶν ἐκπληρώσει ἐπετύχομεν, ἡ κρίσις τῶν ἡμετέρων συναδέλφων καὶ ὁ χρόνος δειξάτωσαν.

Ἔγραφον ἐν Πειραιεῖ,
μηνὶ Ἀπριλίῳ φθίνοντι, 1884.

Παυλος Ιωαννου

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΟΡΙΣΜΟΣ

Χειρουργία ἢ ἐγχείρησις, ἐν στενῇ τῆς λέξεως σημασίᾳ, καλεῖται πᾶσα μηχανικὴ δρᾶσις ἐπὶ τοῦ νοσοῦντος σώματος, τελουμένη διὰ χειρουργικῶν ἐργαλείων καὶ σκοποῦσα διαίρεσιν τῶν ἱστῶν τοῦ σώματος· ἕνωσιν αὐτῶν, ἢ, τέλος, ἐξαίρεσιν ἀλλοτρίων σωμάτων.

Ἡ ἐγχείρησις ὅμως οὐδόλως δύναται νὰ θεωρηθῇ πρᾶξίς τις μεμονωμένη καὶ ἁπλῶς μηχανική, ἐπειδὴ ὁ ταύτην ἐπιχειρῶν ὀφείλει νὰ γινώσκῃ ἀκριβῶς τὴν αἰτίαν, τὴν καθιστῶσαν αὐτὴν ἀναγκαίαν, τὰς διαφόρους ἀγωγάς, τὰς κανονιζούσας τὴν τέλεσιν ταύτης καί, τέλος, τὰ διάφορα θεραπευτικὰ μέσα, τὰ ἀσφαλίζοντα αὐτῇ τὴν ἐπιτυχίαν.

Διαίρεσις τῶν ἐγχειρήσεων.

Πᾶσαι αἱ ἐγχειρήσεις διαιροῦνται κοινῶς εἰς *μικρὰς* καὶ *μεγάλας*, ἐφ' ὅσον ἐκ τῆς δράσεως αὐτῶν ἐλάσσων ἢ μείζων ὁ τῷ ἀσθενεῖ προσγινόμενος κίνδυνος. Καταλληλότερον ὅμως δυναμεθα ν' ἀναγαγωμεν αὐτὰς ἁπάσας εἰς τρεῖς κλασεις, τὰς ἑξῆς.

Ἐν μὲν τῇ *πρώτῃ κλάσει* κατατάσσονται πᾶσαι αἱ ἐγχειρησεις ἐκεῖναι, αἵτινες δρῶσιν ἐπὶ τῶν διαφόρων ἱστῶν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, διαιροῦσαι τούτους, ἑνοῦσαι, καταστρέφουσαι, ἢ καὶ τελέως καθαιροῦσαι. Βοηθητικὰ δὲ μέσα πρὸς τὴν τούτων παντων ἐπιτέλεσίν εἰσι *τὰ χειρουργικὰ ἐργαλεῖα*· διὸ καὶ τὸ μέρος τοῦτο καλεῖται ἰδίως *χειρουργικὴ* ἢ καὶ *ἐγχειρητικὴ*.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τῇ δὲ δευτέρᾳ κλάσει ἐναρίθμιοί εἰσι πᾶσαι αἱ μόνον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος ἀπευθυνόμεναι χειρήσεις τῇ προσθήκῃ διαφόρων μέσων, ἅτινα προσκρατοῦσιν ἐν ἀκινησίᾳ τὰ ἐν τῇ οἰκείᾳ θέσει πρότερον ταχθέντα μόρια τοῦ πάσχοντος, ἢ ἁπλῶς ἐπισκέπουσιν· ἀπελευθεροῦσι ταῦτα τῶν νοσηρῶν καὶ ἐπιβλαβῶν ἐκκριμάτων, συμπιέζουσιν, ἢ καὶ ἐκτείνουσι. Βοηθητικὰ δὲ μέσα πρὸς πλείστους τῶν σκοπῶν τούτων εἰσὶν *οἱ ἐπίδεσμοι*· ἐξ ὧν καὶ τὸ μέρος τοῦτο ἐκλήθη *ἐπιδεσμολογία*.

Τῇ τρίτῃ δέ, τέλος, *κλάσει* ἐμπεριλαμβάνεται πᾶσα ἐπὶ τῶν διαφόρων μελῶν τοῦ σώματος χειρουργία, ἐπανάγουσα ταῦτα διὰ διαφόρων σφοδρῶν καὶ βιαίων κινήσεων εἰς ἄλλην πρὸς ἄλληλα θέσιν· καὶ ἐπειδὴ αἱ πλεῖσται τούτων μόνῃ τῇ χειρὶ τελοῦνται, ἐκάλεσαν αὐτὰς ἁπλῶς *χειροπραξίας* ἢ *χειρισμούς*.

Χρόνοι τῶν ἐγχειρήσεων.

Ἑκάστη μείζων ἐγχείρησις ἀποτελεῖται ἐκ τινων στοιχειωδῶν χειρισμῶν, οἵτινες, ἐν μικραῖς σωρείαις ἢ τάξεσι τεταγμένοι, συνιστῶσι τοὺς καλουμένους *χρόνους*. Ὁρίζονται δὲ ἀπ' ἀλλήλων οἱ χρόνοι ἢ ἐκ τῆς ἀλλαγῆς τῶν χειρουργικῶν ἐργαλείων, ἢ ἐκ τῶν διαφόρων στρωμάτων τοῦ χειριστικοῦ πεδίου. Ἡ τοιαύτη ὅμως εἰς χρόνους διαίρεσις τῶν ἐγχειρήσεων ἁπλῶς διδακτική ἐστι.

Μέθοδοι χειρουργικαί.

Ἐν ταῖς πλείσταις τῶν ἐγχειρήσεων ὁ σκοπὸς ἡμῶν, δηλονότι ἡ ἴασις τοῦ πάσχοντος, δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ πολυτρόπως. Ὅθεν οἱ διάφοροι τρόποι, καθ' οὓς δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ μία καὶ ἡ αὐτὴ ἐγχείρησις, καλοῦνται *χειρουργικαὶ μέθοδοι*.

Ἀλλ' ἵνα χειρουργική τις ἀγωγὴ κληθῇ ἰδία μέθοδος, δέον νὰ ὑπάρχῃ οὐσιώδης διαφορὰ περὶ τὴν τῆς ἐγχειρήσεως ἐκτέλεσιν. Τρία δέ τινα συνιστῶσι τὴν νέαν μέθοδον μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἐγχειρήσεως.

α' Πάντῃ διάφορον σχῆμα τοῦ ἐκ τῆς ἐγχειρήσεως παραγομένου τραύματος· οἷον ἀκρωτηριασμὸν δυνάμεθα νὰ ἐκτελέσωμεν διὰ τομῆς κατὰ περιχάραξιν ἢ κυκλοτεροῦς· διὰ κρημνώδους καί, τέλος, δι' ὠοειδοῦς. Ἕκαστον οὖν εἶδος τῶν τομῶν τούτων συνίστησιν ἰδίαν μέθοδον ἀκρωτηριασμοῦ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

β' Τελεία μεταβολὴ τοῦ χειριστικοῦ πεδίου· οἷον κυστεοτομία ὑπὲρ τὴν ἠβικὴν σύμφυσιν, ἢ διὰ τοῦ περιναίου· κεντρικὴ ἀπολίνωσις τῆς ἀρτηρίας ἐν τοῖς ἀνευρύσμασιν, ἢ περιφερικὴ ταύτης ἀπολίνωσις κλπ.

γ' Μεταβολή, ἐπάγουσα οὐσιωδεστάτην διαφορὰν περὶ τὴν θεραπευτικὴν ἀξίαν τῆς ἐγχειρήσεως· ἐγχείρησις τῆς περιεσφιγμένης κήλης μετὰ ἢ ἄνευ διαιρέσεως τοῦ κηλικοῦ θύλακος.

Ἐὰν ὅμως αἱ περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐγχειρήσεως διαφοραὶ εἰσι πολλῷ μείζονες τούτων, τότε συνίσταται οὐχὶ πλέον ἰδία μέθοδος, ἀλλ' ὅλως ἰδία ἐγχείρησις. Οὕτω πρὸς ἴασιν τοῦ ἐν τῇ κύστει ἐσχηματισμένου λίθου ὑπάρχει κυστεοτομία καὶ λίθων θρυπτική· πρὸς ἴασιν τῶν ἀνευρυσμάτων ἀπολίνωσις καὶ γαλβανικὸς βελονονυγμός.

Κρίσις καθόλου περὶ τῶν ἐγχειρήσεων.

Πᾶσα χειρουργία θεωρητέα ὡς θεραπευτικὸν μέσον, δι' οὗ σκοποῦμεν νὰ σώσωμεν τὴν ζωὴν τοῦ πάσχοντος, ἢ κἂν νὰ παρατείνωμεν αὐτήν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν πάσῃ μεγάλῃ ἐγχειρήσει ἐπιγίνεται τῷ σώματι σπουδαία κάκωσις, δυναμένη νὰ διακινδυνεύσῃ καὶ αὐτὴν τὴν ὕπαρξιν τοῦ ἀνθρώπου, ἢ τοὐλάχιστον νὰ δράσῃ ἐπιβλαβῶς ἐπὶ ὅλου τοῦ ὀργανισμοῦ, τούτου ἕνεκα ὀφείλομεν νὰ προεξετάσωμεν καὶ ἄλλα μὲν πολλά, ἰδίᾳ ὅμως *τὴν ἔνδειξιν καὶ τὴν ἀντένδειξιν*, πρὶν ἢ ἀποφανθῶμεν περὶ τοῦ ἐκτελεσίμου ἐγχειρήσεώς τινος. Ἵνα θεωρηθῇ δὲ ἐγχείρησίς τις *ἐνδεδειγμένη* ἐν ὡρισμένῃ περιπτώσει δέον νὰ λυθῶσι πρότερον τὰ ἑξῆς ζητήματα.

α' Δυνατὴ ἡ θεραπεία τοῦ πάσχοντος ἄνευ ἐγχειρήσεως; Ἡ λύσις τοῦ ζητήματος τούτου πολλάκις ἀποβαίνει δυσχερεστάτη, ἐπειδὴ συνηθέστατα αἱ περὶ τούτου γνῶμαι καὶ αὐτῶν τῶν διασημοτέρων χειρουργῶν διίστανται πρὸς ἀλλήλας. Ὅθεν ἐν πολλαῖς τοιαύταις περιπτώσεσιν ὁ χειρουργὸς ἐνεργείτω κατὰ τὴν ἰδίαν γνώμην καὶ πεῖραν.

β' Ὁ κίνδυνος τῆς ἐκ τῆς ἐγχειρήσεως τρώσεως μείζων ἐστὶ τοῦ ἐκ τῆς νόσου ἐπαγομένου; Καὶ τούτου ἡ λύσις ἀτυχῶς δυσχερεστάτη ἐστὶ πολλάκις, ἐπειδὴ πρὸς τοῦτο δέον ἐπισταμένη ἐκτίμησις νὰ γένηται οὐ μόνον πολλῶν ἄλλων, ἀλλ' ἰδίως τῆς καταστάσεως τῆς καθόλου ὑγείας τοῦ πάσχοντος. Ὅθεν καὶ περὶ τούτου ἀδύνατος ἡ ὁριστικὴ καὶ ἀκριβὴς ἀπόφανσις, καθόσον οὐδέποτε δυνάμεθα νὰ προϋπολογίσωμεν μετὰ βεβαιότητος τὰς ἐκ τῆς τρώσεως συνεπείας.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γ' Ὁ χειρισθησόμενος, ἀναμφώσας, πορισθήσεται ὠφέλειαν τινα ἐκ τῆς ἐγχειρήσεως; Τὸ ζήτημα τοῦτο δέον νὰ σταθμηθῇ μετὰ πολλῆς περισκέψεως καὶ ἀκριβείας ἰδίως ἐπὶ τῶν ἀκρωτηριασμῶν, τῶν διεκπρίσεων καὶ τῶν ἀναπλαστικῶν ἐγχειρήσεων. Ἀτυχῶς ὅμως πολλοὶ τῶν χειρουργῶν ἐν πολλαῖς τῶν ἐγχειρήσεων τούτων ἀκροῦνται εἰς τὴν ἁπλῆν σωτηρίαν τῆς ζωῆς τοῦ πάσχοντος. Τὸ τοιοῦτον ὅμως ζήτημα οὐδόλως δέον νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψει μόνον προκειμένου ν' ἀποσοβήσωμεν τὸν ἐπὶ θύραις θάνατον τοῦ πάσχοντος· οἷον ἐν τῇ τραχειοτομίᾳ· ἐν τῇ ἀπολινώσει μεγάλου ἀγγείου αἱμορραγοῦντος· ἐν τῇ ἐγχειρήσει περιεσφιγμένης κήλης καὶ τοῖς παρομοίοις.

Λύσαντες οὖν πάντα τὰ ζητήματα καταφατικῶς ἐν πάσῃ χειρουργικῇ περιπτώσει δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν τὴν ἐγχείρησιν ἐνδεδειγμένην.

Ἀλλὰ πολλάκις χειρουργοῦμεν καὶ βελτιωτικῶς καὶ οὐχὶ πρὸς παυσίνοσον σκοπόν· καὶ τότε αἱ ὁριζουσαι τὴν ἐνδειξιν τῆς ἐγχειρήσεως περιπτώσεις εἰσὶν αἱ ἑξῆς.

α' Ἐνεργοῦμεν ἐγχείρησίν τινα οὐχὶ πρὸς τελείαν ἄρσιν τῆς νόσου, ἀλλὰ μόνον πρὸς κατάπαυσιν θανατηφόρου συμπτώματος· οὕτω διὰ τῆς τραχειοτομίας ἀποσοβοῦμεν τὸν ἐκ πνιγμονῆς θάνατον προσκαίρως.

β' Δι' ὡρισμένης ἐγχειρήσεως ἀναζωπυροῦμεν τὴν ζωὴν τοῦ πάσχοντος, ἢ ἁπλῶς παρατείνομεν αὐτήν, ὁπόταν ἐνοικῇ τῷ σώματι καθολικὴ νόσος· οἷον ἀκρωτηριάζομεν ἐσκιρρωμένον μαστὸν βελτιωτικῶς καὶ οὐχὶ παυσινόσως.

γ' Πάσης φαρμακείας ἀλυσιτελοῦς ἀποδειχθείσης πρὸς ἴασιν τοῦ πάσχοντος, ἐνεργοῦμεν τότε τὴν ἐγχείρησιν· οἷον παρακεντοῦμεν τὴν κοιλίαν κατὰ τὸν ὑδρωπα ἀσκίτην, ἐπειδὴ τὰ πάντα τὰ κατ' αὐτοῦ χορηγηθέντα τῷ ἀσθενεῖ φάρμακα ἀπεδείχθησαν ἀνωφελῆ. Τέλος

δ' Τελοῦμεν βελτιωτικήν τινα ἐγχείρησιν καὶ οὐχὶ τὴν κυρίως ἐνδεδειγμένην ῥιζικήν, ἐπειδὴ ἡ τελευταία κινδυνώδης ἐστὶ τῷ πάσχοντι· οἷον ἐπὶ ἐξησθενηκότων γερόντων ἐνεργοῦμεν ἁπλῆν παρακέντησιν τῆς ὑδροκήλης καὶ οὐχὶ τὴν ῥιζικὴν διὰ διαιρέσεως ἐγχείρησιν αὐτῆς.

Ἀντενδείκνυται δὲ πᾶσα ἐγχείρησις

α' Ὁπόταν μετὰ μεγίστης πιθανότητος προορῶμεν ὅτι ὁ πάσχων θνήσκει κατ' αὐτὴν ἔτι τὴν ἐγχείρησιν, ἢ καὶ σμικρὸν μετ' αὐτήν· οἷον ἐπὶ ὑμενογόνου λαρυγγίτιδος. ἐπεκταθείσης καθ' ἅπαντας τοὺς βρόγχους, οὐδέποτε καταφεύγομεν εἰς τραχειοτομίαν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

β' Ὁπόταν ἡ ἐγχείρησις ἔχῃ ἄφευκτον ἀποτέλεσμα τὸν θάνατον τοῦ πάσχοντος· οἷον, σφαίρας εἰσδυσάσης καὶ ἐγκατακρυβείσης τῷ θώρακι, οὐδέποτε διανοίγομεν τὸν θώρακα πρὸς τὴν ταύτης ἐξεύρεσιν καὶ ἐξαίρεσιν.

γ' Ὁπόταν ἡ ἐγχείρησις οὔτε βελτιοῖ οὔτε καταπαύῃ τὴν νόσον· οἷον οὐδέποτε χειρουργοῦμεν καρκῖνον τοῦ ἀπευθυσμένου, ἐξικνούμενον μέχρι τῆς σιγμοειδοῦς καμπῆς τοῦ ἐντέρου.

δ' Ὁπόταν ἐκτὸς τῆς τὴν μεγάλην ἐγχείρησιν ἐνδεικνυούσης νόσου συνυπάρχῃ καὶ δευτέρα νόσος, ματαιοῦσα τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐγχειρήσεως· οἷον ἐπὶ πασχούσης σκίῤῥου τοῦ μαστοῦ, ἀποφεύγομεν τὴν καθαίρεσιν αὐτοῦ, ἐὰν αὕτη φέρῃ ἅμα καὶ καρκῖνον τῆς μήτρας καὶ τοῦ ἥπατος.

Τελευταῖον ληπτέαι ὑπ' ὄψει πρὸ πάσης ἐγχειρήσεως διάφοροι καταστάσεις τοῦ σώματος καὶ νόσοι αἱ ἑξῆς.

α' *Ἡ ἡλικία.* Ἀποφεύγομεν πᾶσαν ἐγχείρησιν κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας τῆς ζωῆς, ἢ καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὀδοντοφυΐας, ἀναβάλλοντες βραδύτερον πᾶσαν τοιαύτην ἐνδεδειγμένην. Ὡςαύτως καὶ ἐν τῇ πρεσβυτικῇ ἡλικίᾳ αἱ ἐγχειρήσεις εἰσὶ κινδυνωδέστεραι, εἰ καὶ μὴ ἀπολύτως.

β' *Διάφοροι καταστάσεις τοῦ σώματος.* Ἐπὶ *εὐσάρκων λίαν καὶ λιποβριθεστάτων* ἀνθρώπων αἱ ἐγχειρήσεις διατρέχουσιν ἧττον αἰσίως, ἢ ἐπὶ ἰσχνῶν. Ἐπὶ τῶν *ὑγιεραιμων* ἡ πρόγνωσις ἀμείνων, ἢ ἐπὶ τῶν νευρικῶν καὶ ἀγωνιώντων ἐκ φόβου. Ἐπὶ *τῶν οἱουποτῶν* σπανίως αἱ ἐγχειρήσεις ἔχουσιν αἴσιον ἀποτέλεσμα. Ἐν *ταῖς τροπικαῖς χώραις* ἡ ὑψηλὴ θερμοκρασία συντελεῖ αἰσίως εἰς ταχεῖαν τῶν τραυμάτων ἴασιν καὶ ὁ τραυματικὸς πυρετὸς ἐκεῖσε ἠπιώτερός ἐστι καὶ βραχύτερος τὴν διάρκειαν, ἢ ἐν Εὐρώπῃ, σπανίως δὲ παρατηροῦνται ἐρυσίπελας, φλέγμονες καὶ πυαιμία. Ἐν *ταῖς κατεψυγμέναις χώραις* τὸ ψῦχος ἐπιβλαβῶς δρᾷ εἰς τὴν τῶν τραυμάτων ἴασιν· αἱ ἠπιώτεραι τρώσεις διαπυΐσκονται, ἐρυσίπελας δὲ καὶ φλεγμονὴ τῶν λεμφοφόρων ἀγγείων εἰσὶ συνηθέστατα ἐνταῦθα. Ἐν δὲ ταῖς *ἐλώδεσι χώραις* πᾶσα τρῶσις συνεπιπλέκεται ῥαδίως διαλείπουσι πυρετοῖς καὶ ἡ ἴασις αὐτῆς χωρεῖ βραδέως.

γ' *Ἡ ἔμμηνος κατάστασις καὶ ἡ ἐγκυμοσύνη.* Τῆς ἀναβολῆς τῆς ἐγχειρήσεως ἐπιτεταμμένης, ἀποφεύγομεν πᾶσαν τοιαύτην κατὰ τὰ ἐπιμήνια, ὡς καὶ ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τούτων καὶ μετ' αὐτά· ὡςαύτως δὲ καὶ κατὰ τὴν ἐγκυμοσύνην, ἢ καὶ κατ' αὐτὴν ἔτι τὴν θήλασιν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δ' Οὐδ' ἐν καιρῷ ὀξειῶν νόσων. πνευμονίας, τύφου, ὀξέων ἐξανθημάτων κλπ, εἰσβαλλουσῶν σμικρὸν πρὸ τῆς σκοπουμένης ἐγχειρήσεως, ἐπιτρέπεται νὰ χειρουργῶμεν.

ε' *Πυαιμία*. Ἐπὶ πυαιμίας δυνατὸν ὡς τελευταίαν ἀπόπειραν σωτηρίας νὰ ἐνεργήσωμεν ἀκρωτηριασμὸν ἢ διέκπρισιν, εἰκαὶ ἡ ἴασις σπανιωτάτη, ἅμα προηγήθησαν πλείονες φρικιάσεις καὶ ὑπάρχουσι μεταστατικὰ ἀποστήματα. Δυσχερέστατον δ' ἐν τοιαύταις περιπτώσεσι νὰ ὁρισθῇ ἀκριβῶς ὁ κατάλληλος πρὸς ἐγχείρησιν χρόνος. Διὸ τότε κάλλιον νὰ τελῆται πρωϊαίτερον ὁ ἀκρωτηριασμὸς καὶ νὰ προτιμῶνται μέθοδοι. ἐλάχιστα προδιαθέτουσαι εἰς νέας πυήσεις. Ὁ Βιλλρόθιος παρετήρησε, μετὰ τὴν αἰσίαν ἔκβασιν ἀκρωτηριασμοῦ τοῦ μὴ οὖ ἐπὶ πυαιμικοῦ πάσχοντος, ἐκλιποῦσαν ταχέως καὶ τὴν μεταστατικὴν φλεγμονὴν τοῦ κατ' ὦμον ἄρθρου. Ὁ δὲ Νεϋδόρφηρος πολλὰς τῶν ἐγχειρήσεων αἰσίως διενήργησε μετὰ τὰς πρώτας φρικιάσεις ἕνεκα πυαιμίας. Ἰδίως δὲ ἐπὶ ὑποξείας καὶ χρονίας πυαιμίας ὁ ἀκρωτηριασμὸς δυνατὸν ἐνίοτε ν' ἀποβῇ ζωοσώτηρ, εἰ καὶ σπάνιαι αἱ τοιαῦται περιπτώσεις.

ς' *Χοιράδωσις, φυματίωσις καὶ νόσοι τῆς καρδίας*. Χοιραδώσεως ὑπαρχούσης, ἀποπειρώμεθα διὰ φαρμάκων κλπ νὰ καταπολεμήσωμεν τὴν δυσκρασίαν, καὶ ἐὰν μὴ παρατηρήσωμεν βελτίωσιν τοῦ τοπικοῦ πάθους, οὐδὲ μείωσιν τῆς πυήσεως καὶ τοῦ πυρετοῦ, τότε χωροῦμεν ἐπὶ τὴν ἐγχείρησιν. Βεβαίως ἡ πρόγνωσις οὐχὶ τοσοῦτον αἰσία ἐστί, διότι καὶ ἡ ἴασις βραδεῖα καὶ ἡ ἐπούλωσις κακή. Ἡ δὲ λίαν προκεχωρημένη φυματίωσις βεβαίως ἀντενδείκνυσι πᾶσαν ἐγχείρησιν, καὶ μόνον ἐν ἀρχῇ ταύτης δύναται ἡ ἐγχείρησις ν' ἀποβῇ ἀγαθή. Αἱ νόσοι δὲ τῆς καρδίας παρακωλύουσι τὴν ἴασιν των τραυμάτων, προκαλοῦσαι αἱμορραγίας καὶ διαχύτους φλεγμονάς, ἅμα δὲ καὶ αὐταὶ καθ' ἑαυτὰς ἐπιτεινόμεναι. (Verneuil).

ζ' *Σύφιλις, Βριχθειος νόσος καὶ χρόνιος ρευματισμός*. Ποικίλως ἐπιδρᾷ ἡ σύφιλις εἰς τὴν πορείαν των τε ἐγχειρήσεων καὶ τῶν τρώσεων. Κατὰ τὸν Δυστερχόφην ἐπὶ τῶν πρωτοπαθῶν συφιλιδικῶν ἐκθηλώσεων τραύματα ἐγγὺς συφιλιδικῆς σκληρίας δύνανται νὰ ἐνωθῶσι κατὰ πρῶτον σκοπόν. Συνήθως οὐδεμία συφιλιδικὴ ἐκθήλωσις ἐμφανίζεται ἐπὶ τῶν νέων τραυματικῶν ἐπιφανειῶν, ἐὰν μὴ κατὰ τὴν ἐγχείρησιν καὶ τὴν ἀποθεραπείαν συμβῇ μολυσμός. Τὸ τοιοῦτον δὲ ἀποδεικνύεται ἐκ πολλῶν ἐγχειρήσεων φιμώσεως καὶ μεγάλων τραυμάτων ἀκρωτηριασμῶν καὶ διεκπρίσεων. Τοὐναντίον δὲ διαρκὴς τοπικὸς ἐρεθισμὸς τοῦ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐν ἀρχῇ ἁπλοῦ τραύματος, ἐτι δὲ καὶ ἀκάθαρτα ἐργαλεῖα, ἀπ' εὐθείας μεταδιδόντα τὴν σύφιλιν, συντελοῦσιν ἵνα τὸ τραῦμα προσλάβηται τὸν συφιλιδικὸν χαρακτῆρα. Ἡ σύφιλις οὐδεμίαν ἐπήρειαν ἔχει ἐπὶ τῆς τῶν νεαρῶν τραυμάτων ἰάσεως, καὶ ἐὰν ταῦτα ἐναίμως διὰ ραφῆς ἠνώθησαν. Ἡ λανθάνουσα καθολικὴ σύφιλις οὐδαμῶς κωλύει τὴν κατὰ πρῶτον σκοπὸν ἕνωσιν τῶν ἐξ ἐγχειρήσεως τραυμάτων. Ἑπομένως ἡ σύφιλις, ὡς τοιαύτη, οὐδὲν κώλυμα παρέχει πρὸς τὰς ἐγχειρήσεις. Φαίνεται ὅμως ὅτι ἐγχειρήσεις, καί τοι αἰσίως τελεσθεῖσαι ἐπὶ λανθανούσης πεπαλαιωμένης συφίλιδος, δύνανται νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν αὐθις ἐμφανισιν συφιλιδικῶν ἑλκώσεων, ἢ καὶ τριτογενῶν ἐκδηλώσεων. Διὸ ἀναπλαστικαὶ ἐγχειρήσεις ἀποτυγχάνουσι πολλάκις, καὶ μάλιστα ἐὰν ἀνεπαρκὴς ἀντισυφιλιδικὴ θεραπεία προςκαίρως λανθάνουσαν ἀπέδειξε τὴν σύφιλιν. Ὅθεν τότε βλέπομεν ἐμφανιζομένην τὴν σύφιλιν ἐπὶ τοῦ ἐκ τῆς ἐγχειρήσεως τραύματος διὰ καταστροφῆς τῶν ἱστῶν. Αἱ τριτογενεῖς ἐκδηλώσεις παρακωλύουσιν ὡςαύτως τὴν ἴασιν τῶν τραυμάτων, καὶ μόνον μετὰ τὴν ὁριστικὴν τούτων θεραπείαν δύναται νὰ ἐπέλθῃ τελεία τοῦ τραύματος ἴασις. Ἐπὶ πεπαλαιωμένης συφίλιδος, καὶ ἰδία τοιαύτης παθήσεως τῶν ὀστῶν, αἱ τρώσεις ἄγουσιν εἰς εἰδικήν τινα γαγγραιναν, καταπαυομένην μόνον διὰ καταλλήλου ἀντισυφιλιδικῆς θεραπείας. Ἡ *λευκωματουρία* γνωστὸν ὅτι παρακολουθεῖ τὰς μακροχρονίους πυήσεις κατὰ τὴν πορείαν τῶν χρονίων νοσημάτων τῶν ὀστῶν καὶ τῶν ἄρθρων. Ὁ *χρόνιος ρευματισμός*, τέλος, οὐδεμίαν ἐπήρειαν ἔχει ἐπὶ τῶν ἐγχειρήσεων.

η' *Διαβήτης*. Παρὰ τοῖς διαβητικοῖς οὐχὶ σπανίως καὶ διὰ τῶν ἁπλουστάτων ἐγχειρήσεων ἐπέρχονται σφοδραὶ φλεγμοναὶ τοῦ κυτταρώδους ἱστοῦ καὶ γάγγραινα, ἐξ ὧν θάνατος.

θ' Ἐπὶ *τῶν αἱμορρυφίλων* ἀποφεύγομεν τὰς διὰ μαχαιρίων ἐγχειρήσεις, διὰ τὴν ἀνεπίσχετον αἱμορραγίαν παρ' αὐτοῖς, ἐν ἀνάγκῃ μόνον ταύτας τελοῦντες διὰ τῆς γαλβανοκαυστικῆς, τοῦ περιθλαστου κλπ, εἰ καὶ μετὰ τὴν ἀπόπτωσιν τῆς ἐσχάρας δύνανται νὰ συμβῶσιν ἐπιγενεῖς αἱμορραγίαι.

ΕΓΧΕΙΡΗΣΙΣ

Πᾶσα ἐγχείρησις διῄρηται εἰς τρεῖς πράξεις, δηλονότι *τὴν προπαρασκευήν*, *τὴν ἐκτέλεσιν* καὶ *τὴν ἀποθεραπείαν*.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Α'. Προπαρασκευή.

Ἐν ἑκάστῃ ἐγχειρήσει χρήζομεν προπαρασκευῆς μείζονος ἢ ἐλάσσονος πολλάκις ὅμως διὰ τὸ κατεπεῖγον τῆς ἐγχειρήσεως ἐπιτελοῦμεν ταύτην καὶ διὰ τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων μέσων μόνον. Καθόλου δέ, μὴ ὑπάρχοντος κωλύματος, ὀφείλομεν νὰ μὴ καταρχώμεθα τῆς ἐγχειρήσεως πρὶν ἢ τελειοτάτην τὴν προπαρασκευὴν καταρτίσωμεν.

Τῇ προπαρασκευῇ ἀνάγονται τὰ ἑξῆς·

α' καὶ κύριον *ἡ πρὸς τὴν ἐγχείρησιν συγκατάθεσις τοῦ πάσχοντος*. Καὶ ἐν ταῖς ἐλαχίσταις ἔτι τῶν ἐγχειρήσεων ὁ χειρουργὸς αἰτεῖται τὴν πρὸς ταύτην συγκατάθεσιν τοῦ πάσχοντος διὰ τοῦ ἐμφρονεστέρου τρόπου, ὁμολογῶν αὐτῷ ἀπροκαλύπτως πάντας τοὺς ἐκ τῆς ἐγχειρήσεως δυνατοὺς κινδύνους, καὶ οὐδέποτε ὑποσχόμενος ἀσφαλῆ καὶ βεβαίαν τὴν ἐκ ταύτης ἴασιν, ἐπειδὴ καὶ ἐν ταῖς μικρίσταις τῶν ἐγχειρήσεων ἄδηλος ἡ ἔκβασις. Ἐὰν δὲ οἱ χειρισθησόμενοί εἰσι παῖδες ἢ φρενητιῶντες, τότε αἰτείτω *τὴν* τῶν οἰκείων αὐτῶν συγκαταθεσιν. Κινδύνου ὅμως ἐπαπειλοῦντος τὴν ζωὴν τοῦ πάσχοντος, ὁ χειρουργὸς χειρουργεῖ ὑπὸ ἰδίαν εὐθύνην· οἷον ἐπὶ καρωτικῶν καὶ ἐν λειποθυμίᾳ κατακειμένων, ἐπὶ αἱμορραγούντων ἀνεπισχέτως, ἀσφυκτικῶν καὶ τῶν τοιούτων.

β' *Τὰ διάφορα μηχανικὰ βοηθήματα*, ἤτοι τὰ διάφορα χειρουργικὰ ἐργαλεῖα, ὧν ἄνευ ἀνεκτέλεστος ἐστι πασα ἐγχείρησις. Καὶ πρὸς μὲν τὴν ἐκτέλεσιν ἁπλουστάτων ἐγχειρήσεων ἀείποτε ὁ χειρουργὸς φέρει τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα ἐν τῷ ἐγκολπίῳ αὐτοῦ· χρήζων ὅμως ἰδίων ἐργαλείων, τότε προπαρασκευάζει ταῦτα, πειθόμενος περὶ τῆς καλῆς καταστάσεως αὐτῶν καὶ τάσσων ἐπὶ παρακειμένης τραπέζης καθ' ἣν σειρὰν μέλλει νὰ ποιήσηται τούτων χρῆσιν.

γ' *Οἱ βοηθοί*, πάντῃ περιττοὶ μὲν ὄντες ἐν ταῖς ἁπλουστάταις τῶν χειρουργιῶν, πλείονες δὲ τοῦ ἑνὸς ἀπαιτούμενοι ἐν ταῖς μεγάλαις καὶ πολυπλόκοις τούτων. Ὁ ἀριθμὸς δὲ αὐτῶν ἀκριβῶς ὁρίζεται ἐν τῇ περιγραφῇ μιᾶς ἑκάστης τῶν ἐγχειρήσεων. Ἔστωσαν δὲ οἱ βοηθοὶ καθόλου ἔμπειροι καὶ ὑπείκοντες τοῖς τοῦ χειρουργοῦ νεύμασι, οὐχὶ δὲ δειλοὶ καὶ εἰς λειποθυμίαν περιπίπτοντες ἐπὶ τῇ θέᾳ αἵματος. Πάντων ὅμως τῶν πρὸς ἐγχείρησιν βοηθῶν ἐμφρονέστερος ἔστω ὁ τὴν νάρκωσιν τελῶν, ἐπειδὴ οὗτος ἐνεργεῖ ὑπὸ ἰδίαν εὐθύνην. Ἐπὶ σπουδαίων ἐγχειρήσεων καλὸν νὰ ὑπάρχῃ καὶ ἕτερος πρὸς τοῖς λοιποῖς βοηθός, πεπει-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ραμένος καὶ προειδὼς τὸν τρόπον τῆς ἐνεργηθησομένης ἐγχειρήσεως ἵνα ἐν ἀνάγκῃ ἀναπληρώσῃ τὸν χειρουργόν.

δ' *Φῶς* καλὸν καὶ ἄφθονον ἀπαραίτητόν ἐστιν ἐν ταῖς ἐγχειρήσεσιν. Ὅθεν ἐν ἡμέρᾳ μὲν τῆς ἐγχειρήσεως τελουμένης, προτιμότερος θάλαμος φωτεινότατος, ἤ, τοιούτου μὴ ὑπάρχοντος, προσπλησιαζέσθω ἡ χειριστικὴ τράπεζα πρὸ θυρίδος, ἐνθα ἀφθονώτερον τὸ φῶς. Ἐν νυκτὶ δὲ ταύτης κατ' ἀνάγκην ἐνεργουμένης, φωτίζεται τεχνητῶς ὁ θάλαμος, προσφωτιζομένου ἅμα τοῦ χειριστικοῦ πεδίου διὰ λαμπάδων, καταλλήλως ὑπὸ βοηθῶν κρατουμένων.

ε' *Σχηματισμὸς τοῦ χειριζομένου.* Ἐν μὲν ταῖς μικραῖς ἐγχειρήσεσι σχηματίζεται ὁ πάσχων ὅπως δήποτε· ἐν δὲ ταῖς μεγάλαις ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, ἐπὶ τὰ νῶτα μετ' ἀναῤῥόπου τῆς τε κεφαλῆς καὶ τοῦ ἄνω ἡμιμορίου τοῦ σώματος· καὶ τοῦτο διότι τὰς πλείστας τῶν ἐγχειρήσεων ἐνεργοῦμεν, ἀναισθητικοῖς φαρμάκοις τὸν χειριζόμενον ναρκοῦντες. Κατακλίνεται δὲ ὁ πάσχων ἐπὶ χειριστικῆς τραπέζης, πολυτρόπως ἐσκευασμένης καὶ μᾶλλον στενῆς ἵνα ὁ ἀσθενὴς ἡ πανταχόθεν εὐπρόσιτος. Δέον δὲ αὕτη νὰ μὴ ἦ λίαν χθαμαλή, ἵνα μὴ ὁ χειρουργῶν ἀναγκάζηται νὰ προσκλίνῃ σφόδρα, ἀπολλὺς οὕτω τὸ ἀσφαλὲς ἐν ταῖς κινήσεσιν. Εὔχρηστοι δὲ αἱ ἰδιαι χειριστικαὶ τράπεζαι μόνον ἐν νοσοκομείοις, ἄλλαι μὲν ἄλλως κατεσκευασμέναι, ἀλλὰ πᾶσαι σκοπίμως πρὸς τὴν ἐγχείρησιν διατεταγμέναι, καὶ φέρουσαι ὑπόστρωμα στερρὸν καὶ οὐχὶ ὑπεικτικόν, κηρωτῇ δ' ἠμφιεσμένον. Τοιαύτη δέ, μὴ ὑπάρχουσα πανταχοῦ, δύναται ν' ἀναπληρωθῇ καὶ ὑπὸ ἁπλῆς τραπέζης, ἤ καὶ ἁπλῆς κλίνης, ἐφ' ἧς κατακλίνεται ὁ πάσχων. Οὗτος οὖν ὁ σχηματισμὸς τοῦ χειριζομένου ἐστὶν ὁ συνηθέστερος. Πολλάκις ὅμως σχηματίζεται καὶ ὀρθοκάθεδρος, ἢ καὶ ἐπὶ τὰ πλάγια κατακεκλιμένος, σπανίως δὲ καὶ ὀκλάζων καὶ κύπτων ἀναλόγως τοῦ χειριστικοῦ πεδίου.

ς' *Θέσις τοῦ χειρουργοῦ.* Αὕτη ἐξήρτηται ἐκ τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ ἀσθενοῦς, καὶ μνημονεύεται ἰδία ἐν ταῖς ἑκασταχοῦ ἐγχειρήσεσι. Σημειωτέον δὲ μόνον καθόλου ὅτι πασῶν αἱρετωτέρα ἐκείνη, καθ' ἣν τὸ φῶς προσπίπτει ἐπὶ τοῦ χειριστικοῦ πεδίου ἀριστερόθεν τοῦ χειρουργοῦ, ἢ τοὐναντίον, ἐὰν ὁ χειρουργὸς ᾖ ἐπαρίστερος.

ζ' *Ἡ προφυλακὴ ἀπὸ πάσης μεγάλης αἱμορραγίας ἐν καιρῷ τῆς ἐγχειρήσεως.* Τὸ τοιοῦτον κατορθοῦται ἢ τῇ διὰ τῶν δακτύλων πιέσει τῆς στελεχιαίας ἀρτηρίας τοῦ μέλους, ἐν ᾧ ἡ ἐγχείρησις, ἢ τῇ πιέσει ταύτης δι' ἰσχαίμου πιέστρου. Πολλάκις δ' ἐν σπουδαίαις κατὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὸν τράχηλον ἢ καὶ ἀλλαχόσε ἐγχειρήσεσι, πρὸς προφυλακὴν ἀπὸ μεγάλης αἱμορραγίας, προαπολινοῦμεν τὴν στελεχιαίαν ἀρτηρίαν. Οὕτω δ' ἐτελεῖτο αὕτη μέχρις ἐπ' ἐσχάτων. Ἀλλὰ πασῶν τούτων τῶν μεθόδων καταλληλοτέρα ἐστὶν ἡ προκαταρκτικὴ τοῦ μέλους πίεσις διὰ τοῦ εὐφυοῦς *ἐλαστικοῦ πιεστηρίου ἐπιδέσμου τοῦ Ἐσμάρχου*, ἰδίως ἐν τοῖς ἄκροις τοῦ σώματος, περὶ οὗ ἐκτενὴς λόγος γενήσεται ἀλλαχόσε.

η' Πάντων οὐσιωδέστατον προπαρασκευαστικὸν μέσον ἐστὶν ἡ πρὸ τῶν ἐγχειρήσεων διενεργουμένη *νάρκωσις*, ἢ *ἀναισθησία* τοῦ χειριζομένου, περὶ ἧς νῦν λαλήσομεν ἐν πλάτει.

Νάρκωσιν καλοῦμεν, ἐν χειρουργικῇ τῆς λέξεως σημασίᾳ, τὴν μετ' ἀναισθησίας συνδεδεμένην παραλυτικὴν κατάστασιν τῶν τε αἰσθητικῶν καὶ τῶν κινητικῶν νεύρων καὶ τεχνητῶς, τῇ εἰσπνοῇ πτητικῶν καὶ αἰθερίων φαρμάκων, προκαλουμένην.

Ἡ ἀναισθησία δὲ αὕτη δύναται νὰ ᾖ *γενική*, τοῦ χειριζομένου διὰ φαρμάκων τελέως ναρκουμένου· ἢ *τοπική*, παραγομένη τῇ ἐπὶ τόπου δράσει ναρκωτικῶν φαρμάκων, ἢ καὶ τοῦ ψύχους.

Γενικὴ νάρκωσις.

Ἱστορία. Ἐάν τις τῶν μεγάλων καὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐπιστήμῃ διαλαμψάντων ἀνδρῶν, ἐξηγείρετο τοῦ τάφου, οἷον ὁ Ἱπποκράτης, Γαληνός, Κώπηρος, Δυπυίτρενος, Σκάρπας κλπ, καὶ παρίστατο εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἁπλοῦ τινος ἀκρωτηριασμοῦ, τοῦ χειριζομένου ὑπὸ τὸ κράτος ἀναισθησίας πλήρους τελοῦντος, ἀναντιῤῥήτως ἤθελε πιστεύσει ὅτι εὑρίσκεται ἐν ὀνείρῳ! Ὅντως ἡ τῆς νάρκωσεως τῶν χειριζομένων θαυμασία ἀνακάλυψις ἀπεσκοράκισε τὴν ὠμότητα τῶν χειρουργῶν· ἀπηλευθέρωσε τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα τῶν ὀδυνῶν· ἐμετρίασε τοὺς ἐκ τῶν ἐγχειρήσεων κινδύνους· κατέστησεν εὐπρόσιτον τὸ μαχαίριον ἐκεῖσε, ἐνθα τοῦτο φόβῳ ἦν ἀπρόσιτον, καὶ οὕτω τὴν χειρουργικὴν ἀπέδειξε πρυτανεύουσαν ἔν τε ἀσφαλείᾳ καὶ προόδῳ. Ἡ θαυμασία δὲ ἀνακάλυψις αὕτη ἔργον ἐστὶ τῶν νεωτέρων χρόνων, ὥςπερ θέλομεν κατίδει εὐθύς, διεξερχόμενοι ἱστορικῶς τὰς ἀνέκαθεν προσπαθείας τῶν χειρουργῶν πρὸς τὸ ἀνευρεῖν μέσον, δι' οὗ τὰς ἐγχειρήσεις νὰ καταστήσωσιν ἀνωδυνεῖς· ἐπειδὴ σφοδρὸς καὶ παρατεταμένος πόνος οὐ μόνον συνεπάγεται κινήσεις, παρακωλυούσας τὴν ἀσφαλῆ τῆς ἐγχειρήσεως

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐκτέλεσιν, ἀλλὰ καὶ τὰς δυναμεις τοῦ χειριζομένου ἐξαντλεῖ καθόλου· ὅπερ μεγίστην ἐχει κατόπιν τὴν ἐπήρειαν ἐν τῇ ἀποθεραπείᾳ.

Τῶν μὲν ἀρχαιοτάτων χρόνων οἱ ἰατροὶ ἀείποτε προσεπάθουν νὰ καταστέλλωσι τὰς ὀδύνας τῶν χειριζομένων, παρέχοντες αὐτοῖς διαφορα ναρκωτικὰ φάρμακα, οἷον ὄπιον, εὐθαλειαν καὶ τὰ παρόμοια. Κατὰ τὸν Περσῖνον οἱ Ἀσσύριοι, ἐν πάσῃ διαιρέσει ἐπίεζον τὰ ἀγγεῖα τοῦ τραχήλου, ἵνα οὕτως ἀναισθητήσωσι τοὺς χειριζομένους. Οἱ Αἰγύπτιοι μετεχειρίζοντο ὡς ἀναισθητικὸν τὸν λίθον τῆς Μέμφιδος, ὃν κονιοποιοῦντες διέλυον ἐντὸς ὄξους, καὶ ὅστις πιθανῶς ἐπέφερε ναρκωσιν διὰ τοῦ οὕτως ἐκλυομένου ἀνθρακικοῦ ὀξέος. Ὁ Πλίνιος καὶ ὁ Διοσκουρίδης μνημονεύουσι τοῦ ἐκ μανδραγόρα κλπ ναρκωτικῶν φαρμάκων ἐσκευασμένου ἀφεψήματος πρὸς ἀναισθησίαν. Ἐν Ἱσπανίᾳ, περὶ τὰ τέλη τοῦ ΙΕ'. αἰῶνος, μνημονεύεται καθολικὴ νάρκωσις τῇ εἰσπνοῇ ἀτμίδων διαφόρων ναρκωτικῶν φαρμάκων. δηλονότι ἐλάμβανον τὸν ὑπὸν τοῦ ὑοσκυάμου, τοῦ κωνείου. τοῦ μανδραγόρα καὶ τῆς μήκωνος· ἐν τῷ τοιούτῳ ὀπῷ ἐνέβαπτον σπόγγον καθαρόν, ὃν εἶτα ἀπεξήραινον ἐν τῷ ἡλίῳ· τοῦτον δὲ αὖθις ἐμαλακυνον ἐν θερμῷ ὕδατι καὶ παρέθετον πρὸ τῆς ῥινὸς τοῦ χειριζομένου πρὸς εἰσπνοὴν μέχρις ἂν κατενεχθῇ εἰς βαθυν ὕπνον. ἐξεγείροντες αὐτὸν ἐπειτα τῇ εἰσπνοῇ ἀτμίδων ὄξους. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο μᾶλλον περίεργον τὸ ἑξῆς. Ἔν τινι Σινικῷ συγγράμματι τοῦ ΙΣΓ'. αἰῶνος, καλουμένῳ Kon-Kin-i-Tonμ, ἅπαντα ἀκριβεστατη περιγραφὴ καθολικῆς ναρκώσεως, οἷα τάνῦν γίνεται, ἔχοντος τοῦ περὶ τούτου χωρίου ἐπὶ λέξει οὕτως. « Πρὶν ἢ ἐπί τινος πάσχοντος ἐπιχειρήσωμεν τομήν τινα, ἢ διατρησιν, ἢ ἀκρωτηριασμὸν προποτίζομεν αὐτὸν διὰ τῆς σκευασίας Μαμο, ὁπότε μετὰ τινας στιγμὰς ὁ τὴν σκευασιαν ταύτην λαβὼν ἀναισθητεῖ τελέως, ὥςπερ νεκρός, καὶ μετὰ τὴν ἐγχείρησιν ἐγείρεται, οὐδεμίαν οὐδενὸς πόνου ἐν καιρῷ ταύτης συνείδησιν ἔχων ».

Ἐν τοῖς μεταγενεστέροις χρόνοις οἱ χειρουργοὶ προσεπάθησαν νὰ ἐλαττώσωσι τὴν αἰσθητικότητα τῶν νεύρων, ἰδία δὲ τὴν ἐνέργειαν τῶν μυῶν, διὰ ποικίλων ἄλλων μέσων, ἐνίων μάλιστα κινδυνωδεστάτων. ἢ καὶ παραλογωτάτων· οὕτως ἐνήργουν πρὸ τῆς ἐγχειρήσεως φλεβοτομίαν μέχρι λειποθυμίας· προϋπότιζον τὸν χειρισθησόμενον διαλυσιν ἐμετικῆς τρυγός· ἐπίεζον τὸ στέλεχος τῶν νεύρων, ἐφ' ὧν ἐμελλε νὰ τελεσθῇ ἐγχείρησις· ὁ Δυπυίτρενος προϋτεινε ν' ἀποσπᾶται ἡ προσοχὴ τοῦ χειριζομένου δι' ἀκαταπαύστου ὁμιλίας· ὁ Κλοκυέτης ἀπεπειραθη

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νάρκωσιν διὰ ζωϊκοῦ μαγνητισμοῦ· ἄλλοι δὲ ἄλλοις μέσοις ἐχρήσαντο πρὸς παραγωγὴν ἀναισθησίας, ὧν τινα, μυστικὰ τηρηθέντα ὑπὸ τῶν κατὰ καιροὺς ἰατρῶν, ἢ καὶ σχολῶν, συναπωλέσθησαν μετ' αὐτῶν, τινὰ δὲ περιέπεσαν εἰς ἀχρηστίαν καὶ, τέλος, ἄλλων ἀπηγορεύθη ἡ χρῆσις, καθὸ ἐπενεγκόντων θάνατον. Τῶν χειρουργῶν οὖν πάντων ἐν ἀπελπισίᾳ εὑρισκομένων διὰ τὸ ἀδύνατον τῆς ἀνευρέσεως ἀναισθητικοῦ ἐν ταῖς ἐγχειρήσεσι φαρμάκου τῆς ἰατρικῆς δὲ τῶν Παρισίων Ἀκαδημίας μάλιστα ἀποκρουσάσης πᾶσαν περαιτέρω περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου συζήτησιν, καὶ τοῦ σοφοῦ Βελπὼ ἀνακηρύξαντος ἐν τῇ πρώτῃ τῆς χειρουργίας αὐτοῦ ἐκδόσει αὐτολεξεὶ ὅτι «*χίμαιρά ἐστι τὸ ἀναζητεῖν μέσα πρὸς τὸ τὰς χειρουργίας ἀνωδυνεῖς καταστῆσαι*», αἴφνης τῷ 1846ῳ ἔτει ὁ ἐν Βοστῶνι τῆς Ἀμερικῆς χημικὸς *Ἰάκσων*, παρατηρήσας ὅτι ἡ ἐμπνευσις ἀτμίδων θειικοῦ αἰθέρος κατ' ἀρχὰς μὲν ἐπιφέρει νάρκωσιν, βραδύτερον δὲ καὶ τελείαν ἀναισθησίαν, ἀνεκοίνωσε τὰ περὶ τούτου τῷ ὀδοντοϊατρῷ *Μόρτωνι*, ὅστις εὐθὺς ἐφήρμοσε τὴν ἐμπνευσιν τῶν αἰθερίων ἀτμίδων πρὸς ἐξαίρεσιν ὀδόντων. Μετὰ σμικρὸν δὲ ὁ *Μόρτων* ἀνεκοίνωσε τῷ χειρουργῷ *Βαρρέῳ* τὰ περὶ τούτου, ὅτι, τῇ 14ῃ Ὀκτωβρίου 1846, ἐξετέλεσε μεγάλην ἐγχείρησιν ὑπὸ τὸ κράτος τῆς δι' αἰθέρος ναρκώσεως ἐνώπιον τῶν φοιτητῶν καὶ πολλῶν ἄλλων ἰατρῶν μετὰ μεγίστης ἐπιτυχίας, καὶ κατόπιν ἐπανέλαβε ταὐτὸ καὶ ἐν ἄλλαις σπουδαίαις ἐγχειρήσεσιν, ἀνενεγκὼν τὸ γεγονὸς τῇ ἐν Βοστῶνι ἰατρικῇ Ἑταιρίᾳ, καὶ δημοσιεύσας τὸν τρόπον τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ αἰθέρος ὡς ἀναισθητικοῦ ἐν ταῖς ἐγχειρήσεσι.

Ἡ τοιαύτη ἐν Ἀμερικῇ ἀνακάλυψις διεδόθη ταχιστα ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ πρῶτος ὁ ὀδοντοϊατρὸς Boot ἐφήρμοσεν αὐτήν, εἶτα δὲ ὁ διάσημος χειρουργὸς Λίστων. Ἐν δὲ τῇ Γαλλίᾳ ἐφήρμοσε ταύτην τὸ πρῶτον ὁ Jobert de Lambal ἐν τῷ τοῦ ἁγίου Λουδοβίκου νοσοκομείῳ ἄνευ ἀποτελέσματος, ὑποβαλὼν ὅμως εἰς νάρκωσιν ἕτερον χειριζόμενον μετὰ δύο ἡμέρας ἐπιτυχῶς. Πρῶτος δὲ ὁ Μαλγαίνης ἀνήγγειλε τῇ ἰατρικῇ τῶν Παρισίων Ἀκαδημίᾳ τὴν ἐπιτυχῆ δι' αἰθέρος νάρκωσιν, ὅτε ὁ σοφὸς Βελπὼ ἀναστὰς ἀπεκήρυξεν ὅτι πρὸ δέκα ἑπτὰ ἐτῶν ἔγραψε περὶ τοῦ ἀδυνάτου εὑρέσεως ἀναισθητικοῦ ἐν ταῖς χειρουργίαις μέσου, ἐπαινέσας τὸ ἀνακαλυφθὲν θαυμάσιον φάρμακον ἐνεργήσας δι' αὐτοῦ νάρκωσιν ἐν ἐγχειρήσεσι καὶ, τέλος, ἀποφανθεὶς ὅτι οὐδενὶ οὐδέποτε δέδοται τὸ προδικάζειν τὸ μέλλον καὶ ἐν ἄλλοις, μάλιστα δὲ ἐν τῇ ἰατρικῇ. Τότε δὲ πάντες καὶ οἱ ἐν Παρισίοις ἰατροὶ καὶ οἱ ἐν ταῖς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐπαρχίαις τῆς Γαλλίας ἐχρήσαντο τούτῳ καθ' ὑπερβολήν, ἐπειδὴ πολλοὶ καὶ μὴ χειρουργικοὶ ἀσθενεῖς, ἀλλ' ἁπλῶς ὀδυνῶντες ἐπεζήτουν τὴν δι' αἰθέρος νάρκωσιν.

Ἐν τῇ Γερμανίᾳ πρῶτος ὁ ἀείμνηστος διδάσκαλος ἡμῶν ἐν Βιέννῃ Σχῦος ἐχρήσατο τῇ τοιαύτῃ νάρκωσει, καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Ἐὐφέλδερος ἐν Ἐρλάγγῃ, ὁ Ῥοθμύνδος ἐν Μονάχῳ, ὁ Βροῦνσος ἐν Τυβίγγῃ, ὁ Βέρενδος ἐν Βερολίνῳ, καὶ οὕτως ἐγένετο παραδεκτὴ καὶ καθ' ἅπασαν τὴν Γερμανίαν ἡ θαυμασία αὕτη ἀνακάλυψις.

Παρ' ἡμῖν δ' ἐν Ἑλλάδι πρῶτος ἐχρήσατο τοιαύτῃ ἐν ταῖς ἐγχειρήσεσι νάρκωσει ὁ σοφὸς καὶ ἀοίδιμος διδάσκαλος ἡμῶν Ἰωάννης ὁ Ὀλύμπιος, ὅσον ἡμεῖς γνωρίζομεν.

Τῆς χρήσεως τοῦ αἰθέρος ἐν ταῖς χειρήσεσι γενικῆς καταστάσης, ἤρξαντο μετ' ὀλίγον νὰ πειρῶνται διὰ τοῦ χλωροφορμίου ἐν μὲν Γαλλίᾳ ὁ Φλουράνσης, ἐν δὲ Γερμανίᾳ ὁ Ἐὐφέλδερος ἐπὶ ἀνθρώπων καὶ ὁ Βίβρας ἐπὶ ζώων. Ἡ μεγάλη ὅμως πάντων τῶν χειρουργῶν πρὸς τὸν αἰθέρα πίστις ἀπέσπασε πᾶσαν προσοχὴν ἀπὸ τῶν πειραμάτων τούτων μέχρις οὗ, τῷ 1847 ἔτει, ὁ ἐν Ἐδιμβούργῳ καθηγητὴς Σίμψων, πειραθεὶς διὰ τοῦ χλωροφορμίου δεκαπεντάκις πρότερον, καὶ ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων περὶ τῆς ὑπεροχῆς αὐτοῦ πεισθεὶς ἀνεκοίνωσε τὸ τοιοῦτον τῇ ἰατρικῇ ἑταιρίᾳ τοῦ Ἐδιμβούργου, ἀνακηρύξας ὅτι τὸ χλωροφόρμιον καὶ ἀσφαλέστερον καὶ ταχύτερον προκαλεῖ τὴν ἀναισθησίαν. Ἔκτοτε δὲ ὁ μὲν αἰθὴρ περιέπεσε σχεδὸν εἰς ἐντελῆ ἀχρηστίαν ὡς ἀναισθητικὸν ἐν ταῖς χειρουργίαις μέσον, ἡ δὲ χρῆσις τοῦ χλωροφορμίου κατέστη γενική.

Χρησις τοῦ χλωροφορμίου. Αἱ κυριώτεραι ἰδιότητες τοῦ καλοῦ τὴν ποιότητα χλωροφορμίου εἰσὶν αἱ ἑξῆς, ἃς ἐχέτω ὑπ' ὄψει ὁ χειρουργὸς πρὸ τῆς χρήσεως αὐτοῦ. Τοῦτο καθαρόν, διαυγέστατόν ἐστιν, ἀντίδρα οὐδετέρως, ἐνσταζόμενον δ' ἐν ὕδατι οὐδόλως καθίστησιν αὐτὸ θολερόν, καὶ τοι παραμεῖναν πολλὰς ἡμέρας ἐν τοιαύτῃ μίξει· οὐδαμῶς φλέγεται ἐν τῷ ἀτμ. ἀέρι, οὐδέ ἐστι καυστικὸν τὴν γεῦσιν. Πεισθέντες οὕτω περὶ τῆς καλῆς ποιότητος τοῦ χλωροφορμίου χωροῦμεν ἐπὶ τὴν δι' αὐτοῦ νάρκωσιν.

Τὸν χειρισθησόμενον σχηματίζομεν ὕπτιον ἐπὶ χειριστικῆς τραπέζης, ἢ καὶ ἐπὶ ἁπλῆς κλίνης, ἀναῤῥόπως ταχθέντος τοῦ ἄνω ἡμιμορίου τοῦ σώματος αὐτοῦ δι' ὑποβαλλομένων κατὰ τὰ νῶτα προσκεφαλαίων, λύσαντες ἅμα πρότερον πάντα τὰ τὸν τράχηλον, τὸν θώρακα καὶ τὴν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κοιλίαν περισφίγγοντα ἱμάτια αὐτοῦ ἵνα μὴ παρακωλύωνται αἱ ἀναπνευστικαὶ κινήσεις. Τότε δ' εὐθὺς ὁ ἀριστερόθεν τοῦ ἀσθενοῦς ἱστάμενος βοηθὸς χωρεῖ ἐπὶ τὴν νάρκωσιν αὐτοῦ.

Πλεῖσται καὶ ποικίλαι ἐμπνευστικαὶ τοῦ χλωροφορμίου συσκευαὶ προὐτάθησαν καὶ ἐφηρμόσθησαν ὑπὸ τῶν διαφόρων χειρουργῶν. Αὐτὸς ὁ Μόρτων ἐπενόησε τοιαύτην πρὸς τὴν δι' αἰθέρος νάρκωσιν, ἣν δυναμεθα νὰ μεταχειρισθῶμεν κάλλιστα καὶ εἰς ἐμπνευσιν τοῦ χλωροφορμίου. Ἐν ταύτῃ ὁ αἰθήρ, ἢ τὸ χλωροφόρμιον, καθὸ πτητικά, δύνανται να ἐξατμίζωνται ἐν κεκλεισμένῳ χώρῳ, καὶ οὕτω συμπεπυκνωμέναι ἀτμίδες αὐτῶν νὰ ἐμπνέωνται μετὰ καὶ ἀτμ.. ἀέρος. Συνίσταται δὲ ἡ συσκευὴ αὕτη ἐκ σφαιροειδοῦς ὑαλίνου δοχείου, ἀφ' οὗ ἐκπορεύονται δύο σωλῆνες· ὧν ὁ μὲν φέρει εὐάρμοστον τῷ στόματι ἄκρον, ὁ δὲ μένει ἀνεῳγμένος, ἵνα εἰσδύῃ ἀὴρ εἰς τὸ δοχεῖον. Ἐν τῷ πυθμένι τούτου ἐντίθενται τεμάχια σπόγγου, αἰθέρι ἢ χλωροφορμίῳ ἐπιβεβρεγμένα. Κωλύεται δὲ ἡ εἰς τὸ δοχεῖον εἴσδυσις τοῦ ἐκπνεομένου ἀέρος ὑπὸ βαλβίδος, καταλλήλως τεταγμένης κάτωθεν τοῦ ἄκρου τοῦ σωλῆνος, τοῦ τῷ στόματι πρὸς ἐμπνευσιν ἁρμοζομένου.

Ταύτης ὅμως ἁπλουστέρα καὶ καταλληλοτέρα ἐστὶν ἡ τοῦ Ἐσμάρχου ἐμπνευστικὴ τοῦ χλωροφορμίου συσκευή. Αὕτη συνίσταται ἐκ τινος οἱονεὶ ἡμιπροσωπείου, κατεσκευασμένου ἐκ μαλλίνου ἀραιοῦ ὑφάσματος καὶ σύρμασιν ἐν διατάσει ἀπιοειδεῖ τηρουμένου. Τοῦτο διὰ ταινιῶν περὶ τὸ μέτωπον καὶ τοὺς κροτάφους φερομένων, προσδέεται κατὰ τὸ ἰνίον, ἐπικαλύπτον τήν τε ῥῖνα καὶ τὸ στόμα εἰς μικρὰν ἀπόστασιν καὶ κάτωθεν κοινωνοῦν ἐλευθέρως τῷ ἀτμοσφ. ἀέρι. Ἐπὶ τοῦ μαλλίνου τούτου ἡμιπροσωπείου ἐπιστάζεται σταγονηδὸν τὸ χλωροφόρμιον ἰδίᾳ φιάλῃ, οὕτως, ὥστε νὰ μὴ βρέχηται ὑπ' αὐτοῦ τὸ πέριξ δέρμα τοῦ προσώπου. Ὁ δὲ οὕτως ἀναπνέων τότε συνεισπνέει ἀτμίδας χλωροφορμίου μετὰ καὶ ἀτμοσφ. ἀέρος (εἰκ. 1).

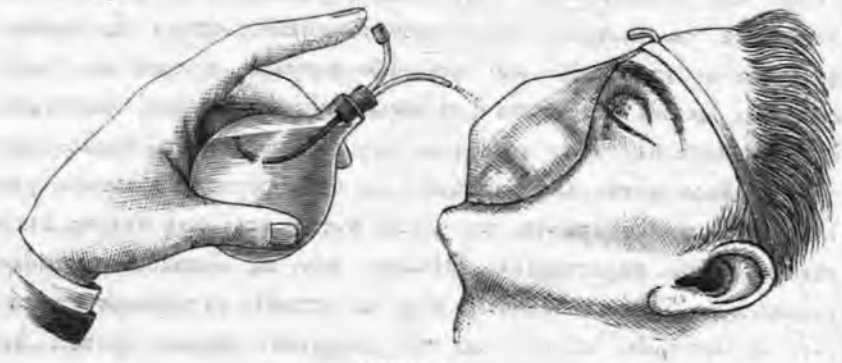
Μὴ ὑπαρχούσης δὲ τοιαύτης συσκευῆς, κάλλιστα δυνάμεθα νὰ ἐνεργήσωμεν τὴν νάρκωσιν καὶ δι' ἁπλοῦ ὀθονίου ἢ ῥινομάκτρου, τετραπλῶς ἐπτυγμένου, ὥπερ ἐνθέτομεν τεμάχιον σπόγγου, ἢ βάμβακος, ἐφ' οὗ στάζομεν τὸ χλωροφόρμιον. Τοῦτο, λαβόντες τῇ δεξιᾳ, προσπλησιάζομεν πρὸ τῆς ῥινὸς καὶ τοῦ στόματος τοῦ χειριζομένου οὕτως, ὥστε τὸ μὲν ἄνω χεῖλος τοῦ τετραπτύχου ῥινομάκτρου προσαρμόζομεν τῇ ῥαχει τῆς ῥινὸς καὶ κατὰ τὰ πλάγια, ἵνα μὴ αἱ ἀναδιδόμεναι ἀτμίδες τοῦ χλωροφορμίου προσβάλωσι τοὺς ὀφθαλμούς, τὸ δὲ κάτω χεῖλος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μενει ἀπηωρημένον καὶ ἐκτεθειμένον τῷ ἀτμοσφαιρικῷ ἀέρι, ἵνα ὁ ναρκούμενος συναναπνέῃ ταῖς ἀτμίσι τοῦ χλωροφορμίου καὶ ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα.

Ἀδύνατον νὰ προορίσωμεν τὸ ποσὸν τοῦ χλωροφορμίου, τὸ ἑκάστοτε πρὸς παραγωγὴν ἀναισθησίας ἀπαιτούμενον, ἐπειδὴ τοῦτο διαφορόν ἐστι παρὰ τοῖς διαφόροις ἀνθρώποις, ἐνίων μὲν ἀναισθητούντων ἅμα ταῖς πρώταις ἐμπνεύσεσιν, ἑτέρων δέ, μόλις μετὰ χρῆσιν μιᾶς οὐγγίας αὐτοῦ καὶ πλέον.

Νάρκωσιν δὲ τοῦ χειριζομένου διὰ χλωροφορμίου ἐπιχειροῦμεν μετὰ συντελεσθεῖσαν πέψιν, καθησυχάζοντες αὐτὸν κατὰ τὰς πρώτας λίαν δυσαρέστους εἰςπνοὰς τοῦ ἀναισθητικοῦ, συνιστῶντες δὲ ἅμα καὶ τοῖς

Εικων 1.

περιεστημένοις ἄκραν ἡσυχίαν. Καταπαύομεν τὴν νάρκωσιν, ἅμα παρατηρήσωμεν χαλάρωσιν τῶν μυῶν τοῦ ἀσθενοῦς καὶ ἀναισθησίαν εἰς πάντα ἐπ' αὐτοῦ γινόμενον νυγμὸν διὰ βελόνης, ἢ κνισμὸν διὰ τῶν ὀνύχων, ἐπειδὴ ἡ νάρκωσις χωρεῖ βαθμηδὸν αὔξουσα καὶ μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ χλωροφορμίου. Ἐὰν δέ, παρατεινομένης τῆς ἐγχειρήσεως, παρατηρήσωμεν ὅτι ὁ ἀσθενὴς ἐκδηλοῖ αἴσθημα πόνου διὰ συσπάσεως τῶν μυῶν τοῦ προςώπου, εὐθὺς τότε ὑποβάλλομεν αὖθις τὸν ἀσθενῆ ταῖς ἐμπνεύσεσι τοῦ χλωροφορμίου, μὴ ἀναμένοντες τὴν κίνησιν τῶν ἄκρων, ἐπειδὴ ἄλλως πρέπει νὰ διακόψωμεν πρὸς σμικρὸν τὴν ἐγχείρησιν, ἕως ἂν αὖθις ἀναισθητήσωμεν αὐτόν. Ἐν τῇ ἐπαναλήψει ὅμως τῆς νάρκωσεως ὁ χειρουργὸς ἔστω προσεκτικώτερος καὶ παυέτω αὐτὴν εὐθὺς ἅμα ἐπιφανῇ χαλάρωσις τοῦ ἀνωτέρου βλεφάρου καὶ τῶν μυῶν τοῦ προςώπου.

Φαινόμενα τῆς διὰ χλωροφορμίου ἀναισθησίας. Οἱ εἰς ἐμπνευσιν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοῦ χλωροφορμίου ὑποβαλλόμενοι βήχουσιν ἅμα τῇ προσεγγίσει τῆς τοῦτο φερούσης συσκευῆς, δυσπνοοῦντες εἶτα τοσοῦτον, ὥστε ζητοῦσι διὰ σφοδρῶν καὶ βιαίων κινήσεων ν' ἀποβάλωσι τὴν ἐμπνευστικὴν συσκευήν. Παραυτίκα δὲ τότε ὀφείλομεν ν' ἀπομακρύνωμεν τὴν συσκευήν, ἐπειδὴ ἄλλως δύναται νὰ ἐπέλθῃ ἀσφυξία, καὶ ἀφίεμεν τὸν πασχοντα ν' ἀναπνεύσῃ ἐπὶ βραχὺ καθαρὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα. Τὰ φαινόμενα δὲ ταῦτα παρατηροῦνται συχνότερον, εἰ ἡ εἰσπνοὴ γίνεται διὰ τοῦ στόματος, πεφραγμένης οὔσης τῆς ῥινός. Προϊούσης τῆς εἰσπνοῆς τῶν ἀτμίδων, παύει πᾶσα λειτουργία τῶν αἰσθητηρίων, οἱ δὲ χειριζόμενοι βαρυκοοῦσιν, ἀμβλυωποῦσι καὶ, τέλος, οὐδεμία ἀντίληψις γίνεται δι' αὐτῶν. Συγχρόνως δὲ ἡ ἐνέργεια τοῦ ἐγκεφάλου προσβάλλεται. καὶ οἱ εἰσπνέοντες παραληροῦσι. χειρονομοῦσι, κραυγάζουσιν, ᾄδουσι καὶ τὰ παρόμοια. Βραδύτερον τὸ μυικὸν σύστημα ἐξεγείρεται, ἐπερχομένων σπασμωδῶν καὶ τρομωδῶν κινήσεων, τρισμοῦ καὶ συνολκῶν τῶν ἄκρων καὶ σύμπαν τὸ σῶμα ἀνεγείρεται μετ' ἀπιστεύτου ἰσχύος. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπέρχεται μεγάλη κόπωσις τῷ ναρκουμένῳ· τὰ ἄνω ἄκρα αὐτοῦ καταπίπτουσιν εἰς τὰ πλάγια τοῦ κορμοῦ, χαλαρουμένου ἅμα σύμπαντος τοῦ μυϊκοῦ συστήματος, καὶ πλήρης ἀναισθησία αὐτοῦ παρατηρεῖται. Πολλοὶ τῶν εἰς ἐμπνευσιν ἀτμίδων χλωροφορμίου ὑποβαλλομένων ἐν ἀρχῇ ἐκ σπουδῆς καταπίνουσι ταύτας ἀντὶ νὰ εἰσπνέωσιν ἁπλῶς, καὶ τότε ἐπέρχεται ἐπίμονος ἔμετος. Διὸ συμβουλεύομεν τοὺς ἀσθενεῖς ἀπ' ἀρχῆς νὰ μὴ ἀναπνέωσιν ὁρμητικῶς, ἀλλὰ κανονικῶς καὶ ἡσύχως. Ἡ ἀναπνοὴ καὶ ἡ κυκλοφορία ταχύνονται μὲν ἐν ἀρχῇ καὶ κατόπιν βραδύνονται, τοῦ σφυγμοῦ τοῦ ἀσθενοῦς ἀραιουμένου ἐκ τῆς καταβολῆς καὶ τοῦ τεχνητοῦ ὕπνου. Πολλάκις οἱ διὰ χλωροφορμίου ναρκούμενοι ῥέγχουσι σφοδρῶς· τὸ δέρμα αὐτῶν περιῤῥέεται ψυχρῷ ἱδρῶτι, καὶ τὸ πρόσωπον ὑτὲ μὲν πελιδνοῦται, ὑτὲ δὲ ὠχριᾷ, καὶ τὰ ἄκρα ψύχονται. Ἀλλὰ τὰ φαινόμενα ταῦτα οὐχὶ πάντοτε παρουσιάζονται κατὰ τὴν αὐτὴν τάξιν καὶ συγχρόνως· διότι ἐνίοτε ἐπὶ λεπτοφυῶν καὶ ἀδυνάτων ἀνθρώπων ἡ διὰ χλωροφορμίου ἀναισθησία ἀπ' ἀρχῆς παρεμφέρει ὑγιεῖ καὶ ἡσύχῳ ὕπνῳ.

Ποικίλον δὲ καὶ τὸ αἴσθημα τοῦ πόνου ἐκ τῆς ἐγχειρήσεως παρὰ τοῖς διαφόροις τῶν διὰ χλωροφορμίου ναρκουμένων ἀσθενῶν. Ἔνιοι μὲν τούτων αἰσθάνονται παντα τὸν ἐκ τῆς ἐγχειρήσεως πόνον, ἀδυνατοῦντες νὰ ἐκφράσωσιν αὐτόν· ἕτεροι δὲ ἀντιλαμβάνονται πάντων τῶν κατὰ τὴν ἐγχείρησιν γινομένων, οὐδένα πόνον αἰσθανόμενοι, καὶ, τέλος, ἄλλοι

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐκφραζουσι μὲν τὸν πόνον κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐγχειρήσεως, ἐξεγερθέντες ὅμως ἀμνημονοῦσι τῶν πάντων.

Ἡ διάρκεια τῆς ναρκώσεως ποικίλλει σφόδρα, ἐξαρτωμένη ἔκ τε τῆς ἀτομικότητος τοῦ εἰς ταύτην ὑποβληθέντος καὶ ἐκ τῆς σφοδρότητος τῶν δρώντων ἐρεθισμῶν. Ἡ βαθεῖα νάρκωσις δύναται νὰ διαρκέσῃ ὀλίγα δευτερόλεπτα μόνον, ἢ καὶ 5—10 πρώτων ἑξηκοστῶν, μακρότερον δὲ, ἐπὶ παίδων. Ἡ παῦσις τῆς βαθείας ναρκώσεως ἐκδηλοῦται δι' ἀντιδράσεως ἐπὶ ὀδυνηρῶν ἐρεθισμῶν καὶ διὰ κινήσεως τῶν μυῶν. Ἡ δὲ τελεία ἐκ τῆς ναρκώσεως ἐξέγερσις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συμβαίνει βαθμηδόν, καὶ σπανίως αἴφνης. Οἱ ὀφθαλμοὶ ἀνακτῶσι τὴν εὐκινησίαν αὐτῶν· τὰ βλέφαρα τῇ ἐπαφῇ τοῦ ἐπιπεφυκότος συγκλείουσι, διανοιγόμενα τῇ πρὸς αὐτοὺς μεγαλοφώνῳ ὁμιλίᾳ χωρὶς οἱ ὀφθαλμοὶ νὰ προσηλωθῶσιν εἰς ὡρισμένον σημεῖον. Τέλος ἀναφαίνεται ἡ συνείδησις τῶν πέριξ, τοῦ ἀσθενοῦς ἐπὶ στιγμὴν μετ' ἐκπλήξεως προσηλοῦντος τοὺς ὀφθαλμούς, ὁπότε οὗτος ἐπὶ σμικρὸν τελεῖ οἱονεὶ ἐν ἡμιμέθῃ καὶ πειθήνιος ὡς παιδίον, προσπαθῶν μὲν νὰ ἐγερθῇ τῆς κλίνης, ἀλλὰ κλονούμενος κατά τε τὴν ὀρθοστασίαν καὶ τὸ βάδισμα καὶ οὐδόλως ἐνθυμούμενος τί αὐτῷ συνέβη. Ἔνιοι ὅμως τῶν τοιούτων ἐν τῇ ἐξεγέρσει καταλαμβάνονται καὶ ὑπὸ σφοδρᾶς συγκινήσεως, μεθ' ἣν αἰσθάνονται μεγάλην κόπωσιν εἰς πάντας τοὺς μῦς· ἀλλ' οὐ πολλῷ ὕστερον πᾶσαι αἱ δυνάμεις αὐτῶν συνέρχονται τελέως.

Ἀσφυξία κατὰ τὴν νάρκωσιν καὶ συγκοπή.

Τῆς ναρκώσεως προϊούσης, σπανίως δὲ μετὰ τὰς πρώτας ἐμπνεύσεις τοῦ χλωροφορμίου, ἐπιφαίνεται ἐνίοτε *ἀσφυξία*. Αἱ βαθεῖαι κανονικαὶ εἰσπνοαὶ γίνονται ῥέγχουσαι, βραχύτεραι καὶ διαλείπουσαι, κατόπιν παύει ἡ ἀναπνοή, ἅμα δὲ ὁ σφυγμὸς καθίσταται ἄτακτος καὶ ἀδύνατος. Ὁ θώραξ ὑψοῦται οἱονεὶ πρὸς εἰσπνοήν, τοῦ ἀτμοσφ. ἀέρος μὴ δυναμένου νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὸν λάρυγγα· τὸ πρόσωπον κατ' ἀρχὰς γίνεται ὠχρόν, εἶτα πελιδνόν, τὰ δὲ χείλη κυανωτικά. Μετά τινας δὲ ματαίας ἀποπείρας τοῦ ἀσθενοῦς πρὸς ἀναπνοὴν παύει καὶ αὐτή, ὡς καὶ οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας.

Ἡ δὲ *συγκοπὴ* σπανιώτατα μὲν ἐπέρχεται δι' αἰφνιδίας παύσεως τῶν παλμῶν τῆς καρδίας καὶ τῆς ἀναπνοῆς μετ' αὐτήν, συνηθέστερον δὲ ἐπιγίνεται λειποθυμία, συνοδευομένη ὑπὸ μεγίστης ὠχρότητος τοῦ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

προςώπου, καταπτώσεως τῆς κάτω σιαγόνος καὶ ψυχρότητος τῶν μελῶν τοῦ σώματος καί, τέλος, παύσεως τῶν παλμῶν τῆς καρδίας, σπανίων τινῶν μόνον καὶ ἐπιπολαίων ἀναπνευστικῶν κινήσεων παραμενουσῶν καὶ ἐπὶ τέλους καὶ τούτων παυομένων. Τὰ δὲ φαινόμενα ταῦτα βεβαίως προέρχονται ἐκ τῆς παραλυτικῆς ἐνεργείας τοῦ χλωροφορμίου ἐπὶ τοῦ προμήκους μυελοῦ καὶ τῶν νεύρων τῆς καρδίας, εἰς ἣν ἀποδοτέος ἀδιστάκτως ὁ καὶ εἰς ὑγιεστάτους ἀνθρώπους ἐπισυμβαίνων θάνατος. Συγκοπῆς ὅμως μέγας κίνδυνος ἐπίκειται ἰδία τοῖς ἀναιμικοῖς μετὰ λιπώδους ἐκφυλίσεως τῆς καρδίας, ἐπειδὴ οἱ λιπωδῶς ἑτεροιωμένην τὴν καρδίαν φέροντες ὑπόκεινται εὐκολώτερον εἰς τὴν τῆς λειτουργίας αὐτῆς ἐξάντλησιν. Ὡςαύτως δὲ καὶ τοῖς πνευμονικὸν ἐμφύσημα πάσχουσι πάρεστι κίνδυνος συγκοπῆς, ἐπειδὴ οἱ τοιοῦτοι ὑφίστανται παράλυσιν τῶν ἀναπνευστικῶν μυῶν, τῶν εἰς κοπωδεστάτας κινήσεις διὰ τὴν δύςπνοιαν πολλάκις ὑποβαλλομένων. Ὅθεν ἐν ταῖς δυσὶ ταύταις περιπτώσεσιν ἀντενδείκνυται ἡ διὰ χλωροφορμίου νάρκωσις τῶν πασχόντων.

Σημείωσις. Κατὰ τὰς διαφόρους στατιστικὰς παρατηρήσεις οἱ ἐκ χρήσεως ἀναισθητικῶν φαρμάκων ἐν τῇ χειρουργικῇ ἀπ' ἀρχῆς μέχρι σήμερον θανόντες εἰσὶ 250 τὸν ἀριθμόν. Εἰδικώτερον δ' αἱ στατιστικαὶ περὶ τούτου ἔρευναι ἔχουσιν ὡς ἑξῆς. Ἐν τῷ Κριμαϊκῷ πολέμῳ ἐκ 30,000 ὑποβληθέντων εἰς νάρκωσιν ἀναφέρονται δύο μόνον θάνατοι. Πρὸς δὲ τούτοις ἐκ 2,873 ναρκωθέντων διὰ χλωροφορμίου εἷς ἀπεβίωσεν. Ἐξ 23,204 ναρκωθέντων δι' αἰθέρος εἷς ἀπεβίωσε καί, τέλος, ἐκ 5,578 ναρκωθέντων διὰ μίγματος χλωροφορμίου καὶ αἰθέρος εἷς ἀπεβίωσε (John Morgan). Κατὰ τὸν Ῥιχάρδσωνα κατὰ μέσον ὅρον ἀναλογεῖ εἷς θάνατος ἐπὶ 3,500 ναρκωθέντων διὰ χλωροφορμίου. Οριζόμεθα δ' ἐκ τῶν στατιστικῶν παρατηρήσεων ὅτι ὁ αἰθὴρ ἐστιν ἧττον θανατηφόρος ἢ τὸ χλωροφόρμιον. Ἀλλ' ὅμως ἡ δι' αἰθέρος νάρκωσις βραδυτέρα καὶ ἐνίοτε οὐδόλως ἐπέρχεται, ἔτι δὲ καὶ βραχύτερον διαρκεῖ. Συνεβούλευσαν λοιπὸν πρὸς ἀποσόβησιν τοῦ κινδύνου ἐκ τοῦ χλωροφορμίου τὴν μίξιν τούτου μετ' αἰθέρος, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς μίξεως παρετηρήθη θάνατος, εἰ καὶ σπανιώτερον. Ὁ Λίγχαρτος συνιστᾷ τὴν μίξιν οἰνοπνεύματος μετὰ χλωροφορμίου (4 μερῶν χλωροφορμίου μεθ' 1 μέρους οἰνοπνεύματος), γινομένην εὐθὺς πρὸ τῆς ἐμπνεύσεως καὶ ἀνακινήσει τοῦ μίγματος. Ὁμολογεῖ δὲ ὅτι ἡ διὰ τοῦ μίγματος τούτου προκαλουμένη ἀναισθησία ἐπέρχεται ἡσυχωτέρα, τῶν ἀσθενῶν οὐδόλως ἀλλοιουμένων τὸ χρῶμα καὶ τοὺς χαρακτῆρας τοῦ προςώπου, ἐξεγειρομένων εὐκολώτερον ἐκ τῆς νάρκώσεως, καὶ σπανιώτατα ὑπὸ ναυτίας καὶ ἐμέτου καταλαμβανομένων. Προςέτι δὲ οὗτος οὐδέποτε μὲν παρετήρησεν ἐν τῇ χρήσει αὐτοῦ συμπτώματα ἀσφυξίας, οὐδ' ἕτερα ἐπικίνδυνα φαινόμενα, ἀλλὰ καὶ οἷν δύναται νὰ διϊσχυρισθῇ ὅτι καὶ ὅλως ἀκίνδυνόν ἐστι.

Προφυλακτικὸν μέσον κατὰ τῆς ἀσφυξίας οὐδὲν ἀτυχῶς ὑπάρχει·

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀνωφελῆ δὲ ὅλως τυγχάνουσι καὶ τὰ κατ' αὐτῆς ἀναφανείσης διάφορα ἐρεθιστικὰ μέσα, οἷον τὰ διάφορα ὀσφραντήρια, αἱ διὰ ψήκτρας ἀνατρίψεις τῶν μελῶν κλπ, ἐπειδὴ ὁ ὅλως ἀναισθητῶν καὶ ἐν τῇ ὀδυνηροτάτῃ τῶν ἐγχειρήσεων πῶς θέλει αἰσθανθῇ τοὺς σχετικῶς ἀνεπαισθήτους τῶν ἐρεθισμῶν τούτων; Ἴσως σμικρὸν ὠφελεῖ κατὰ τῶν προδρόμων τῆς ἀσφυξίας ὁ βίαιος ἐπιῤῥαντισμὸς τοῦ προσώπου διὰ ψυχροῦ ὕδατος· ἀλλ' οὗτος τότε γενέσθω δι' ἰσχυροῦ κλυστῆρος ἐπὶ τῆς στομαχικῆς χώρας πρῶτον, καὶ κατόπιν ἐπὶ τοῦ τραχήλου πρὸς διέγερσιν τοῦ διαφράγματος καὶ τοῦ διὰ τοῦ τραχήλου διελαύνοντος φρενικοῦ νεύρου. Ἀκριβῶς δ' εἰπεῖν δύο εἰσὶ μόνον τὰ ἐν περιπτώσει ἀσφυξίας καὶ συγκοπῆς βοηθητικὰ μέσα· ἤτοι *ἡ ἀκαριαία προεξέλκυσις τῆς γλώσσης* καὶ *ἡ διὰ γλωσσοκατόχου κράτησις αὐτῆς ἐκτὸς τοῦ στόματος*, (ὅπερ καθ' ἑαυτὸ ἱκανὸν νὰ ἄρῃ τὸν κίνδυνον, ἐὰν ἡ ἀσφυξία προέρχηται ἐκ παραλυτικῆς καταπτώσεως τῆς γλώσσης πρὸς τὰ ὀπίσω εἰς τὸν φάρυγγα καὶ ἀποφράξεως τῆς γλωττίδος) καὶ *ἡ τεχνητὴ ἀναπνοή*, ἅπερ ἀμφότερα *ἀείποτε συγχρόνως* γενέσθωσαν, καὶ εὐθὺς ἅμα τῇ ἐμφανίσει τῶν κινδυνωδῶν τούτων φαινομένων. Ἐὰν δὲ μετὰ τὸν προεξελκυσμὸν τῆς γλώσσης παρατηρήσωμεν ὅτι ὁ πάσχων ἐξακολουθεῖ ν' ἀναπνέῃ ἀφ' ἑαυτοῦ, περιττὸν τότε νὰ παρατείνωμεν τὴν τεχνητὴν ἀναπνοήν· ἄλλως ἐξακολουθοῦμεν ταύτην, ἤδη ἀρξαμένην, ἵνα μὴ οὐδεὶς χρόνος μάτην ἀπόλλυται. Σκοπὸς δὲ ἀμφοτέρων τούτων τῶν μέσων ἡ ταχίστη προσαγωγὴ ὀξυγόνου τοῖς πνεύμοσιν, ὅπερ ἐπιβοηθεῖται τὰ μάλιστα καὶ διὰ συγχρόνου προσαγωγῆς ἔξωθεν καθαροῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος τῇ ἀνοίξει θυρῶν τε καὶ θυρίδων.

Τὸν μὲν προεξελκυσμὸν τῆς γλώσσης ἐνεργοῦμεν ὡς ἑξῆς. Εὐοδιάσαντες λιχανὸν καὶ μέσον δάκτυλον τῆς ἀριστερᾶς ἡμῶν διὰ τοῦ στόματος εἰς τὸν φάρυγγα καὶ τούτους ἀγκυλοειδῶς κάμψαντες συλλαμβάνομεν τὴν ῥίζαν τῆς γλώσσης καὶ προεξελκύσαντες ἀμέσως διὰ γλωσσοκατόχου κρατοῦμεν εἰς τὰ ἐκτός. Ἐὰν ὅμως διὰ τρισμὸν ἀπρόσιτός ἐστιν ἡ γλῶσσα, καλόν, πρὶν ἢ διὰ στοματοδιαστολέως διανοίξωμεν τὸ στόμα, νὰ προελκύωμεν αὐτὴν σμικρὰν ἔξωθεν διὰ τοῦ ἑξῆς καταλλήλου χειρισμοῦ. Πρὸ τοῦ ἀσθενοῦς ἱστάμενοι ἐπιθέτομεν τὰς παλαμιαίας ἐπιφανείας ἀμφοτέρων τῶν ἀντιχείρων ἡμῶν, ἕκαστον συστοίχως ἑκάστῃ γωνίᾳ τῆς κάτω σιαγόνος, τοὺς δὲ ἀγκυλοειδῶς τεταγμένους λιχανὸν καὶ μέσον δάκτυλον ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν ἡμῶν παρενθέντες ἑκατέρωθεν καὶ ὄπισθεν τοῦ θυρεοειδοῦς χόνδρου καὶ τοῦ

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὑοειδοῦς ὀστοῦ ἑλκύομεν ἐπὶ τὰ πρόσω τὸν λάρυγγα, καὶ οὕτω κατορθοῦμεν μικρὰν διὰ μετακινήσεως ἄνοιξιν τῆς ὑπὸ τῆς γλώσσης φρασσομένης γλωττίδος, τοῦ ἀέρος τότε εἰσδύοντος διὰ τῆς ῥινὸς εἰς τοὺς πνεύμονας.

Ἡ δὲ *τεχνητὴ ἀναπνοὴ* διαπράσσεται διὰ ποικιλοτρόπου ῥυθμικῆς συμπιέσεως τοῦ θώρακος, ἢ τῆς κοιλίας. Ἔνιοι μὲν συνεβούλευσαν ῥυθμικὴν συμπίεσιν τῆς κοιλίας, δι' ἧς, ἀνωθουμένου τοῦ διαφράγματος, στενοῦται τὸ κύτος τοῦ θώρακος· παυομένης δὲ τῆς τῶν καλυμμάτων τῆς κοιλίας πιέσεως ταύτης, καταπίπτει τὸ διάφραγμα τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ ἐλαστικότητι, καὶ οὕτω κατ' ἀνάγκην εἰσχωρεῖ εἰς τοὺς πνεύμονας ἀτμοσφαιρικὸς ἀήρ. Ἄλλοι δέ, οἷον ὁ Λίγχαρτος, θεωροῦσιν ἀσφαλεστέραν καὶ ταχυτέραν τὴν τοῦ θώρακος συμπίεσιν, ἐπιθέσει τῆς παλάμης τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἐπὶ τοῦ κατωτέρου πέρατος τοῦ στέρνου τοῦ ἀσθενοῦς καὶ τῇ ῥυθμικῇ τούτου ὥσει πρὸς τὴν σπονδυλικὴν στήλην, ὁπότε ὁ ἀὴρ ἐκφεύγει μετὰ ὀξέος συριγμοῦ, ὥςπερ ταὐτὸ καὶ ἐπὶ ὑγιῶν ἀνθρώπων γίνεται. Τῷ χειρισμῷ δὲ τούτῳ ὁ Λίγχαρτος ὁμολογεῖ ὅτι πλειστάκις ἐζωογόνησεν ἀσφυκτικούς, διενεργήσας ταύτην ἐνδελεχῶς ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν. Δέον δὲ ἡ τεχνητὴ ἀναπνοὴ νὰ παρατείνηται καὶ πολὺν ἔτι χρόνον μετὰ τὴν πρώτην αὐθύπαρκτον τοῦ ἀσφυκτικοῦ εἰσπνοήν· ἐπειδὴ τότε καὶ μόνον ἀσφαλιζόμεθα περὶ τῆς σωτηρίας αὐτοῦ, ὁπόταν ἴδωμεν αὐτὸν ἀναπνέοντα ἀφ' ἑαυτοῦ ἡσύχως καὶ κανονικῶς, καὶ διανοίγοντα τοὺς ὀφθαλμούς, εἰ καὶ ἀτυχῶς ἀναφέρονται περιπτώσεις, καθ' ἃς καὶ πολλὰς ὥρας μετὰ τὴν ἐξέγερσιν ἐπῆλθεν αὖθις συγκοπὴ καὶ θάνατος.

Ἀλλ' ἀμφοτέρων τῶν εἰρημένων τῆς τεχνητῆς ἀναπνοῆς τρόπων καταλληλότερος ἐστιν ὁ κατὰ Σίλβεστρον, τελούμενος ὡς ἑξῆς. Συλλαβόντες τὴν γλῶσσαν τοῦ ἐν ἀσφυξίᾳ περιπεσόντος διὰ γλωσσοκατόχου λαβίδος καὶ ταύτην ἐκτὸς τοῦ στόματος προελκύσαντες δίδομεν βοηθῷ νὰ κρατῇ στερρῶς. Εἶτα δὲ ἡμεῖς ταχθέντες ὄπισθεν τοῦ ὑπτίως κατακεκλιμένου ἀσθενοῦς, πιάνομεν ἄμφω ταῖς χερσὶν ἡμῶν τοὺς κατ' ἀγκῶνα κεκαμμένους βραχίονας αὐτοῦ εὐθὺς κάτωθεν τοῦ ἀγκῶνος καὶ προσπιέζομεν τούτους τοῖς πλαγίοις ταιχώμασι τοῦ θώρακος· εἶτα δὲ ἀνυψοῦμεν αὐτοὺς μέχρις ὑπερθεν τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀσθενοῦς, τηροῦντες τεταμένους ἐνταῦθα ἐπὶ δύο δευτερόλεπτα· καταβιβάζομεν αὖθις αὐτοὺς κάμπτοντες ἐπὶ τὰ πλάγια τοῦ θώρακος, οἷςπερ ἠπίως προσπιέζομεν, καὶ οὕτως ἐπαναλαμβάνομεν τὸν χειρισμὸν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοῦτον δεκαπεντάκις περίπου καθ' ἕκαστον πρῶτον λεπτὸν τῆς ὥρας ὑπίως καὶ ρυθμικῶς καὶ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον, ἕως ἂν ὁ ἀσθενὴς ἀφ' ἑαυτοῦ ἄρξηται ν' ἀναπνέῃ.

Ὁ Φρίδβεργος ἐν τινι περιπτώσει ἀσφυξίας, οὐδὲν κατορθώσας τῇ τεχνητῇ ἀναπνοῇ, ἐφήρμοσεν ἐπιτυχῶς τὸν ἠλεκτρισμόν, διερεθίσας διὰ τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος τὰς προσθίας ἐπὶ τῶν νόθων πλευρῶν προσφύσεις τοῦ διαφράγματος. Ἀλλὰ καὶ τὸ μέσον τοῦτο ὑστερεῖ πολλάκις, ἐπειδὴ ἱκανὸς ἀπαιτεῖται χρόνος πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, καὶ οὐχὶ πάντοτε δι' αὐτοῦ ἐξεγείρονται ἔζωθεν αἱ συστολαὶ τοῦ διαφράγματος. Τὸ ἠλεκτρικὸν ρεῦμα δυνάμεθα νὰ διοχετεύσωμεν καὶ κατὰ τὰς ὑπερκλειδίους χώρας πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπόν. διότι ἐκεῖθεν καθήκουσι τὰ φρενικὰ νεῦρα.

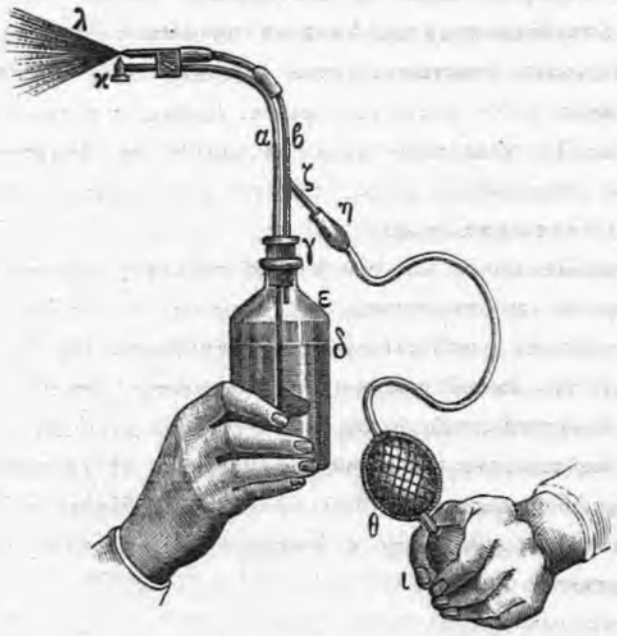
Τινὲς συμβουλεύουσι καὶ τὴν διὰ τοῦ στόματος ἐμφύσησιν ἀέρος εἰς τοὺς πνεύμονας τοῦ ἀσφυκτικοῦ, ἥτις ὅμως ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀνωφελὴς ἐστιν. Ἕτεροι συνεβούλευσαν τὴν καταβίβασιν τῆς κεφαλῆς χθαμαλώτερον τοῦ λοιποῦ σώματος τοῦ πάσχοντος, ὑποτιθέντες ὅτι αἱ εἰσπνεόμεναι ἀτμίδες τοῦ χλωροφορμίου γεννῶσιν ἀναιμίαν τοῦ ἐγκεφάλου καὶ διὰ τοιαύτης θέσεως οἱονεὶ ἐκθλίβεται τὸ χλωροφόρμιον ὑπὸ τοῦ ἐν αὐτῷ συμφορουμένου πολλοῦ αἵματος. Μάλιστα δὲ δέον νὰ τράττωμεν τοὐναντίον, ἤτοι ν' ἀνορθῶμεν τὴν κεφαλήν, ἵνα ἡ ἀναπνοὴ εὐκοπωτέρα γίνηται.

Τοπικὴ νάρκωσις.

Αὕτη σκοπεῖ τοπικὴν ἀναισθησίαν περιωρισμένων μερῶν τοῦ σώματος, οἷον δέρματος κλπ., καὶ τελεῖται τῇ ἐπὶ τόπου ἐφαρμογῇ ψυχρῶν μιγμάτων, ἢ πάγου, ἅλατι συμμεμιγμένου. Τὸν πάγον ἐνθέτομεν τεμαχηδὸν ἐντὸς βοείας ἢ ἐλαστικῆς κύστεως, ψύχοντες δι' αὐτοῦ μέχρις ἀναισθησίας τὸ χειρισθησόμενον μέλος. Ἀλλὰ πρὸς παραγωγὴν τοπικῆς ἀναισθησίας καταλληλότερος τρόπος ἐστὶν ὁ μεθ' ὁρμῆς ἐπιῤῥαντισμὸς τοῦ χειρισθησομένου μέλους διὰ συμπεπυκνωμένων ἀτμίδων θειικοῦ αἰθέρος, τελούμενος διὰ τοῦ *Ριχαρδσωνείου ψεκαστῆρος* (εἰκ. 2), ὃν εὐθὺς περιγράφομεν. Δύο καμπύλοι καὶ παρακείμενοι σωλῆνες (α. 6) διέρχονται διὰ τοῦ ἐκ φελλοῦ πωμάσματος (γ) τῆς τὸν θειικὸν αἰθέρα φερούσης ὑαλίνης φιάλης (δ). Ὁ μὲν κατώτερος τῶν δύο σωλήνων (α) ἐμβάπτεται βαθέως ἐν τῷ θειικῷ αἰθέρι, τῷ ἐν τῇ φιάλῃ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὁ δὲ ἀνώτερος (β) βραχέως τελευτᾷ εἰς τὸν ἄνω κενὸν τῆς φιάλης χῶρον (ε)· ἐν τῷ δευτέρῳ ἢ ἀνωτέρῳ τούτῳ σωλῆνι (β) ἐκβάλλει ὕπερθεν τοῦ πωμάσματος βραχύς τις καλαμίσκος, (ζ), ᾧ περ προσαρμόζεται ἐλαστικὸς σωλὴν μακρός (η), φέρων παρὰ τὸ ἐλεύθερον αὐτοῦ ἄκρον δύο ἐλαστικὰς σφαίρας ἐγγὺς ἀλλήλων (θ. ι). Τῇ πιέσει

Εικων 2.

λοιπὸν τῆς τελικῆς σφαίρας ὁ ἀτμοσφ. ἀὴρ προωθεῖται διὰ τοῦ ἐλαστικοῦ ἀγωγοῦ εἰς τὸν ἀνώτερον σωλῆνα, ἐν ᾧ τὸ μὲν ὠθεῖται πρὸς τὰ ἄνω, τὸ δέ, πρὸς τὰ κάτω, καὶ πιέζει τὸν ἐν τῇ φιάλῃ αἰθέρα, ὥστε οὗτος τότε ἀπωθεῖται διὰ τοῦ κατωτέρου καμπύλου σωλῆνος. Ὁ δὲ διὰ τοῦ ἐκτὸς στομίου (κ) ἐξωθούμενος βιαίως αἰθήρ, συναντῶν τῷ πρὸς τὰ ἄνω ὠθουμένῳ καὶ πρὸ τούτου παρελαύνοντι ἀτμοσφαιρικῷ ἀέρι, μεταβάλλεται εἰς λεπτὴν ἀτμίδων νεφέλην (λ). Εὐθὺς ὄπισθεν τοῦ στομίου τοῦ ψεκαστῆρος ὑπάρχει στρόφιγξ, κανονίζουσα τὴν ἐξωθουμένην νεφέλην τῶν ἀτμίδων. Ἡ μὲν τελικὴ ἐλαστικὴ σφαῖρα (ι) πιέζεται τῇ χειρὶ ῥυθμικῶς καὶ οὐχὶ μετὰ σπουδῆς, ἡ δὲ μέση χρησιμεύει οἱονεὶ ἀποθήκη τοῦ ἀτμοσφ. ἀέρος πρὸς διατήρησιν διαρκοῦς καὶ εὐρύθμου τῆς ἀκτῖνος τῶν ἀτμίδων, καὶ περιβάλλεται ὑπὸ μεταξίνου δικτύου εἰς προφυλακὴν ἀπὸ ὑπερμέτρου διατάσεως καὶ ῥήξεως.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τοῦ ψεκαστῆρος τὸ ἐξωθοῦν τὴν τῶν ἀτμίδων τοῦ αἰθέρος νεφέλην στόμιον δέον νὰ μὴ ἀπέχῃ τοῦ ναρκωθησομένου μέλους πλέον τῶν πέντε ἑκατοστημορίων τοῦ μέτρου. Τῇ χρήσει δὲ καθαροῦ αἰθέρος ἡ ἀναισθησία ἐπέρχεται ἐντὸς 40 — 60 δευτερολέπτων, ἡ ἐνέργεια ὅμως τοῦ ψεκαστῆρος ἐξακολουθεῖ καὶ διαρκούσης τῆς ἐγχειρήσεως.

Οὕτω λοιπὸν δυνάμεθα νὰ προκαλέσωμεν τοπικὴν ἀναισθησίαν ἐπὶ δειλῶν ἀνθρώπων πρὸς σχάσιν ἀποστημάτων, ἢ παρωνυχίδων, διαίρεσιν συριγγίων, ἐξαίρεσιν ὀδόντων, ἐκρίζωσιν μικρῶν ὄγκων καὶ τῶν τοιούτων.

Τελευταῖον τῇ προπαρασκευῇ ἀναγόμενον καὶ ἀναγκαιότατον μέσον ἐστίν

θ'. Ἡ *ἀντισηπτικὴ κατὰ Λίστερον μέθοδος πρὸ πάσης ἐγχειρήσεως καὶ κατ' αὐτὴν* τελουμένη. Ταύτην δὲ καὶ μόνον ἐνταῦθα ἐννοοῦμεν, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν ἀντισηπτικὴν ἐπίδεσιν τῶν ἐκ τῶν ἐγχειρήσεων τραυμάτων, ἥτις ἀποτελεῖ ἴδιον κεφάλαιον. Σκοπὸς δὲ τῆς μεθόδου ταύτης ἐστὶν ἡ ἐπιμελεστάτη καὶ τελεία ἀπολύμανσις παντὸς τιθεμένου καὶ ἐν ἐλαχίστῃ ἐπαφῇ μετὰ τοῦ τραύματος· δηλονότι ἀπαιτοῦνται χεῖρες καθαραί, ἐργαλεῖα καθαρά, σπόγγοι καθαροί, ἀτμοσφαιρικὸς ἀὴρ περὶ τὸ χειριστικὸν πεδίον καθαρὸς καί, τέλος, πάντα περὶ τὸ χειρισθησόμενον μέλος καθαρά. Κατορθοῦνται δὲ τὰ θαυμάσια ἀγαθὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀντισηπτικῆς μεθόδου τότε μόνον, ὁπόταν αἱ ἄλλως φαινόμεναι μικρολογίαι αὗται τηρηθῶσι μετὰ μεγίστης αὐστηρότητος, διότι ἐν τῇ μὴ παραλείψει καὶ τοῦ ἐλαχίστου τούτων ἐγκειται τὸ μυστήριον τῆς κατὰ Λίστερον θεραπείας.

Πρὸς ἀπολύμανσιν λοιπὸν πάντων τῶν ἐν ἐπαφῇ μετὰ τοῦ ἐκ τῆς ἐγχειρήσεως τραύματος τιθεμένων χρησιμεύουσι μὲν καὶ διάφορα ἄλλα ἀντισηπτικὰ φάρμακα, συνήθως ὅμως τὸ *Καρβολικὸν ἢ Φαινικὸν ὀξύ* (acidum Carbolicum crystallisatum purissimum). Ὁ Λίστερος προτιμᾷ τὸ φαινικὸν ὀξὺ τῶν λοιπῶν ἀπολυμαντικῶν μέσων, ἐπειδὴ τοῦτο, πτητικὸν ὄν, κτείνει τὰ σηπεδονώδη σπέρματα καὶ τοὺς μικροργανισμοὺς ἐν τε τῷ τραύματι καὶ τῷ πέριξ ἀτμοσφαιρικῷ ἀέρι· ἐνοῦται εὐκόλως μετὰ διαφόρων οὐσιῶν καί πως ναρκωτικῶς δρᾷ ἐπὶ τῆς τραυματικῆς ἐπιφανείας. Ἔστι μὲν τοῦτο ἰσχυρότατον ἐν διαλύσει μεθ' ὕδατος, ἀλλ' ἴπταται ἐξ αὐτοῦ τάχιστα· τοὐναντίον δὲ ἧττον ἴπταται ἐν συμμίξει μετ' ἐλαίου, ἀλλὰ καὶ ἧττον ἀντισηπτικῶς δρᾷ. Ἐν ταῖς ἐγχειρήσεσι χρώμεθα διαλύσει φαινικοῦ ὀξέος ἐν ὕδατι ἐν τῇ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀναλογίᾳ 2 ½—5 %, μίξει δὲ αὐτοῦ μετ' ἐλαίου 5 %. Ἐν τῇ ἀποθεραπείᾳ τῶν τραυμάτων ὅμως χρώμεθα ἑτέραις ἀναλογίαις.

Αἱ χεῖρες τοῦ χειρουργοῦ, τῶν βοηθῶν καὶ αὐτῶν τῶν νοσοκόμων δέον πρὸ πάσης ἐγχειρήσεως καὶ πρὸ πάσης ἐπιδέσεως ν' ἀποπλυθῶσιν ἐπιμελέστατα διὰ διαλύσεως φαινικοῦ ὀξέος ἐν τῇ ἀναλογίᾳ 5 %. Διὰ τῶν πλύσεων τούτων αὗται ἀλγοῦσι, ὀζουσι δυσαρέστως, προσλαμβάνουσι χροιὰν ῥυπαρῶς φαιὰν καὶ τραχύνονται δι' ἀπολεπίσεως τῆς ἐπιδερμίδος, καί, τέλος, ἀναισθητοῦσιν ὅλως, ἀμβλυνομένης σμικρὸν τῆς λεπτῆς αὐτῶν αἰσθήσεως. Προϊόντος ὅμως τοῦ χρόνου καὶ τῇ ἐπανειλημμένῃ χρήσει οἱονεὶ συνειθίζουσι, δυσκόλως μολυνόμεναι, τὰ δὲ μικρὰ ἐπ' αὐτῶν τραύματα, τὰ ἐκ παρασχίδων ἐν ταῖς τῶν ὑστῶν ἐγχειρήσεσιν εὐκόλως παραγόμενα, οὔτε φλεγμαίνουσιν, οὔτε πυΐσκονται. Νεωστὶ συνεβούλευσαν τὴν χρῖσιν τῶν χειρῶν πανταχοῦ δι' ἀλοιφῆς φαινικοῦ ὀξέος μετὰ βασελίνης (90 γραμ. βασελίνης μετὰ 10 γραμ. φαινικοῦ ὀξέος) πρὸς ἀποφυγὴν τῆς τραχύνσεως αὐτῶν.

Τὰ ἐργαλεῖα πρὸ τῆς ἐγχειρήσεως καὶ κατ' αὐτὴν τίθενται ἐν διαλύσει φαινικοῦ ὀξέος τῶν 5 %, ἐξ ἧς βεβαίως ὑφίστανται βλάβην τινά. Ἀφιέντες δὲ ταῦτα ἐκ τῶν χειρῶν αὖθις τίθεμεν ἐν τῇ αὐτῇ διαλύσει. *Οὐδέποτε* δέον νὰ τίθηνται ἐν ἐπαφῇ τραύματος ἐργαλεῖα, μὴ προεμβεβαμμένα τοὐλάχιστον ἐν τῇ εἰρημένῃ διαλύσει. Ἐὰν δὲ ἐργαλεῖά τινα πρόκειται νὰ μείνωσιν ἐν ἐπαφῇ μετὰ τοῦ τραύματος πλείονα χρόνον, λ. χ. ἡ ἄλυσις τοῦ περιθλαστου, τότε δέον αὕτη νὰ προαποπλύνηται δι' αἰθέρος, θερμαινομένη κατόπιν φλογὶ οἰνοπνεύματος καὶ μέχρι τῆς χρήσεως ἐμμένουσα ἐν τῇ ἀντισηπτικῇ διαλύσει. Ὡςαὐτως ἐργαλεῖα, ἅτινα συνήθως προηλείφοντο ἐλαίῳ, οἷον καθετῆρες, κηρία, μῆλαι, καλαμίσκοι, μητροσκόπια καὶ ἑδροσκόπια, χρίονται μίγματι 1 μέρους καρβολικοῦ ὀξέος μετὰ 20 μερῶν κοινοῦ ἐλαίου, ὅπερ τότε ἅμα χρησιμεύει εἰς χρῖσιν τῶν τε δακτύλων καὶ τῶν χειρῶν τοῦ χειρίσοντος. Τὰ δὲ ῥηθέντα ἐργαλεῖα φθείρονται ἧττον διὰ τοῦ χρίσματος τούτου, ἢ διὰ τῆς ἐν ὕδατι ἀντισηπτικῆς διαλύσεως.

Οἱ σπόγγοι ὡςαὐτως δέον ἐπιμελέστατα νὰ προκαθαίρωνται, παρασκευαζόμενοι ἀντισηπτικῶς ὡς ἑξῆς. Πρῶτον ξηροὶ ἐκτινάσσονται τῆς ἐν αὐτοῖς ἄμμου· εἶτα ἀποπλύνονται ἱκανῷ ὕδατι ἀπεσταγμένῳ ἕως ἂν τοῦτο μὴ ἐκρέῃ θολερὸν καί, τέλος, ἐκθλιβέντες ἐντίθενται παραμένοντες διαρκῶς ἐν δοχείοις ὑελίνοις, ἐνέχουσιν ἀντισηπτικὴν φαινικοῦ ὀξέος διάλυσιν ἐν τῇ ἀναλογίᾳ 5 %. Πρὸ δὲ τῆς χρήσεως αὐτῶν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐμβάπτονται ἐν φαινικούχῳ ὕδατι ἀναλογίας 2 ½ % καὶ ἐν τοιαύτῃ διαλύσει ἐκθλίβονται, διαρκούσης τῆς ἐγχειρήσεως. Ἔτι δὲ εἰς κάθαρσιν τῶν τραυμάτων ἀπὸ τοῦ ἐκβλύζοντος αἵματος χρώμεθα *βωλαρίοις ἐκ μοτοῦ ἢ βάμβακος*, ἰτεϋλικῷ ὄξει ἀντισηπτικῶς παρεσκευασμένοις.

Οἱ ἐλαστικοὶ θυριδωτοὶ ἀπαγωγοὶ σωλῆνες δέον νὰ τηρῶνται διαρκῶς ἐν φαινικούχῳ ὕδατι 5 %, ἀποκαθιστάμενοι οὕτω τελέως ἀντισηπτικοὶ τῇ ἐκ τῆς διαλύσεως ἐμποτίσει αὐτῶν.

Ὡσαύτως ὑπάρχουσι προπαρεσκευασμένα ἀντισηπτικῶς καὶ ζωϊκά, ἢ *μετάξινα ῥάμματα*.

Τὸ *δέρμα* ἐπὶ τοῦ *χειριστικοῦ πεδίου* ἀποπλύνεται ἐπιμελῶς θερμῷ ὕδατι μετὰ σάπωνος καὶ διὰ βύρσης· ἐν ἀνάγκῃ προξυρίζεται, καὶ ἔπειτα πᾶσα ἡ χώρα αὕτη διαβρέχεται ἐπανειλημμένως διαλύσει φαινικοῦ ὀξέος 5 %. Τέλος

Ὁ *περὶ τὸ τραῦμα ἀτμοσφαιρικὸς ἀὴρ* ἐμπίμπλαται, διαρκούσης τῆς ἐγχειρήσεως, ὑπὸ λεπτῆς νεφέλης ἀτμίδων φαινικούχου διαλύσεως ἐν ἀναλογίᾳ 2 ½ %. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον μεταχειριζόμεθα τὸν *Ῥιχαρδσώνειον ψεκαστῆρα*, τὸν εἰς τοπικὴν ἀναισθησίαν χρήσιμον, περιγράψαντες αὐτὸν ἐκεῖσε, ἢ τὸν ψεκαστῆρα, τὸν θερμότητι καὶ δι' ἀτμοῦ τὴν ἀντισηπτικὴν τῶν ἀτμίδων νεφέλην παράγοντα, ὅστις μείζονα καὶ ἰσχυροτέραν ἀκτῖνα τῶν ἀντισηπτικῶν ἀτμίδων παράγει. Οὗτος οὐδαμῶς χρήζει βοηθοῦ, ὥσπερ ὁ διὰ χειρὸς πιεζόμενος ἕτερος ψεκαστὴρ οὔτε διαβρέχει τοσοῦτον τὸ χειριστικὸν πεδίον, οὐδὲ ψύχει τοῦτο σφόδρα. Ἐν τῷ δι' ἀτμοῦ ψεκαστῆρι δέον νὰ πληρώσωμεν τὴν φιάλην διαλύσεως φαινικοῦ ὀξέος 5 % καὶ οὐχὶ 2 ½ %, ὥσπερ ἐν τῷ ἑτέρῳ, διότι ἐν τούτῳ οἱ θερμοὶ ὑδατμοὶ συμμίγνυνται τοῖς τῆς ἀντισηπτικῆς διαλύσεως, καὶ οὕτως ἀραιοῦσιν αὐτήν.

Εἴτε λοιπὸν διὰ τοῦ πρώτου ψεκαστῆρος δρῶντες, εἴτε διὰ τοῦ δευτέρου, ὀφείλομεν ἀπ' ἀρχῆς τῆς τομῆς τοῦ δέρματος καὶ ἀδιαλείπτως ν' ἀπευθύνωμεν τὰς ἀντισηπτικὰς ἀτμίδας ἐπὶ τῆς χειριζομένης χώρας, ἐπὶ τοῦ τραύματος, τῶν χειρῶν τοῦ τε χειρουργοῦ καὶ τῶν βοηθῶν καὶ τῶν ἐπὶ τοῦ τραύματος δρώντων ἐργαλείων, τῶν πάντων ἐμπεριβεβλημένων τῇ ἀντισηπτικῇ τῶν ἀτμίδων νεφέλῃ. Ἐξακολουθοῦσι δὲ παραγόμεναι αἱ ἀτμίδες αὗται οὐ μόνον μέχρι τέλους τῆς ἐγχειρήσεως, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἐπίδεσιν, ἢ κἂν μέχρις οὗ τὸ τραῦμα ἐπικαλυφθῇ διὰ τῆς ἀντισηπτικῆς ὀθόνης. Καλὸν δὲ νὰ ὑπάρχωσι δύο ψεκαστῆρες ἵν' ἀντικαθίσταται ὁ τυχὸν βλαβεὶς ἕτερος. Ἄλλως ἔχομεν πρόχειρον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καθαρὸν σπληνίον ἐκ λίνου, προεμβεβαμμένον ἐν διαλύσει φαινικοῦ ὀξέος 2 ½ %, καὶ διὰ τούτου σκέπομεν τὸ τραῦμα τελέως μέχρις ἂν αὐθις τεθῇ εἰς ἐνέργειαν ὁ ψεκαστήρ.

Ὁ ψεκαστὴρ ἐφαρμόζεται ἐπὶ πάσης ἐγχειρήσεως καὶ ἐπὶ μὴ πυορροούντων μερῶν. Καὶ αὐτὴ ἔτι ἡ σκληρὰ μῆνιγξ καὶ ὁ ἐγκέφαλος ἀνέχεται τὰς ἀραιὰς ἐν ὕδατι διαλύσεις τοῦ φαινικοῦ ὀξέος ἐν ἀναλογίᾳ 1—2 %. Τοὐναντίον δὲ περιττὸς ὁ ψεκαστὴρ ἐπὶ ἁπλῶν τραυμάτων τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος, ἅτινα εὐκόλως καθαίρομεν διὰ σπόγγου, ἐμβεβαμμένου ἐν τῇ ἀντισηπτικῇ διαλύσει, ὥςπερ καὶ ἐπὶ πολλῶν πλαστικῶν χειρουργιῶν. Τέλος παν τραῦμα νεαρὸν πρὸ τῆς ἐπιδέσεως δέον ἐπιμελέστατα ν' ἀποπλύνηται διὰ διαλύσεως φαινικοῦ ὀξέος 3—5 %, οὐδόλως κωλυομένης ἐκ τούτου τῆς κατὰ πρῶτον σκοπὸν ἑνώσεως.

Ἐκτὸς τοῦ φαινικοῦ ὀξέος ὁ Λίστερος μεταχειρίζεται, ὡς ἐπιβοηθητικὸν τῆς ἀντισηπτικῆς θεραπείας ἑνίων τραυμάτων, τὴν ἐν ὕδατ διάλυσιν *τοῦ χλωριούχου ψευδαργύρου* ἐν τῇ ἀναλογίᾳ 8 %. Ἐνδεικνύονται δὲ αἱ πλύσεις ἢ διακλύσεις διὰ διαλύσεως χλωριούχου ψευδαργύρου ἐπὶ τραυμάτων μακρὸν κοινωνησάντων τῷ ἀτμοσφ. ἀέρι· ἐπὶ ἐγχειρήσεων πολὺν χρόνον διαρκουσῶν καὶ σχηματιζουσῶν ἀκανονίστους τραυματικὰς κοιλίας, ἰδίᾳ δὲ ἐπὶ ἀκρωτηριασμῶν ἐνεκ γαγγραίνης, ἢ ἐπὶ διεκπρίσεων, ἐν αἷς αἱ ἐπιφάνειαι τοῦ πρίονος ἐμβάλλονται ἰχωρροούσαις κοιλίαις, ἢ ἐπὶ συριγγωδῶν πόρων, ἐδροσυρίγγων κλπ.

Ἕτεροι ἐπεζήτησαν ν' ἀντικαταστήσωσι τὸ φαινικὸν ὀξὺ ὡς ἀντισηπτικὸν διὰ *του ἰτεινικοῦ ὀξέος* (Θείρσιος), ἐν τῇ ἀναλογίᾳ 1:300· τὸ *βορικὸν ὀξὺ* ἐν τῇ ἀναλογίᾳ 3—5 % (Λίστερος)· τὸ *θυμέλαιον* ('Ράνκης) ἐν τῇ ἑξῆς ἀναλογίᾳ καὶ μίξει, 1 μέρος θυμελαίου, 10 οἰνοπνεύματος, 20 γλυκερίνης καὶ 1000 ὕδατος. Ἀλλὰ καὶ μ' ὅλα ταῦτ τὸ φαινικὸν ὀξὺ καταλληλότερόν ἐστι, καὶ περ ἀξίας μείζονος.

Τὰ θαυμάσια λοιπὸν ἀγαθὰ ἀποτελέσματα τῆς Λιστερείου ἀντισηπτικῆς μεθόδου ἐγένοντο πασι παραδεκτά, ἐπειδὴ ἐγχειρήσεις, αἵτινες πρότερον ἐθεωροῦντο θανατηφόροι καὶ ὑπ' οὐδενὸς εὐσυνειδήτου χειρουργοῦ ἐτελοῦντο, τανῦν εἰσι πάντῃ ἀκίνδυνοι. Ἡ σχάσις λ. χ. τοῦ ἄρθρου τοῦ γόνατος ἕνεκα ὀξέος ἀποστήματος καὶ πᾶσα τὴν κοιλίαν τοῦ ἄρθρου τούτου διανοίγουσα ἐγχείρησις ἐθεωροῦντο ἀείποτε πρότερον τολμηρότατα χειρουργήματα· καὶ ὅμως τάνῦν ἐκτελοῦνται αἰσίως διὰ τῆς ἀντισηπτικῆς μεθόδου. Ἀθροιστικὰ ἀποστήματα ἔτι πρὸ σμικροῦ παρὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῶν χειρουργῶν ἐθεωροῦντο τὸ μή μου ἅπτου, καὶ τάνῦν διὰ τῆς Λιστερείου μεθόδου τάχιστα καὶ διαρκῶς ἰῶνται κατὰ πρῶτον σκοπόν. Κῆλαι μὴ ἀνατάξιμοι, ἀλλ' οὐχὶ περιεσφιγμέναι, ὑπὸ τὴν ἀγαθὴν ἀντισηπτικὴν ἐπήρειαν, διανοίγονται τοὺς κηλικοὺς θύλακας· καθαιροῦνται τὰς συμφύσεις· ἀνατάσσονται τὰ προπεπτωκότα ἐντόσθια· καθαιρεῖται ὁ κηλικὸς θύλαξ αὐτῶν καὶ τὸ ὑπόλοιπον αὐτοῦ συῤῥάπτεται διὰ ζωικοῦ ἀντισηπτικοῦ ῥάμματος. Ταῦτα δὲ πάντα παραῤῥύξως ἄνευ καὶ τῆς ἐλαχίστης ἀντιδράσεως. Καθόλου δὲ εἰπεῖν πολυάριθμοι ἀκρωτηριασμοί, πολλὰ τῶν ἐπιπεπλεγμένων καταγμάτων, πλεῖσται ὠοθηκῶν ἐκτομαὶ καὶ πληθὺς ἑτέρων σοβαρῶν ἐγχειρήσεων, ἃς οὐδὲ κἂν ἐφαντάζοντο μέχρι πρὸ σμικροῦ οἱ χειρουργοί, τανῦν τελοῦνται ἀκινδύνως, πολλάκις οὐδ' *ἑνὸς* τῶν χειριζομένων τούτων θνήσκοντος. Ταύτης λοιπὸν τῆς μεθόδου ἕνεκα οἱ μὲν χειρουργοὶ ἐπιχειροῦσι καὶ τὰς τολμηροτάτας ἐγχειρήσεις, οἷον ἐκτομὰς μοιρῶν τοῦ στομάχου κλπ, αἱ δ' ἐνδείξεις ἐν πλείστοις τῆς χειρουργικῆς μέρεσιν ἄρδην ἀνετράπησαν, τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ζωοσωτείρων ἐγχειρήσεων αὐξανομένου ὁσημέραι.

Β' Ἐκτέλεσις τῆς ἐγχειρήσεως.

Ἐν τῇ ἐκτελέσει πάσης ἐγχειρήσεως ὁ χειρουργὸς ὀφείλει δύο τινὰ νὰ ἐπιδιώκῃ· δηλονότι ἐπιτυχίαν πλήρη τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ καὶ βλάβην, ὡς οἱόντε, ἐλάσσονα. Ταῦτα πάντα δὲ κατορθοῖ, ἐὰν ἡ κατηρτισμένος δι' ἀκριβεστάτων ἰατρικῶν γνώσεων καὶ διὰ δοκιμότητος περὶ τὸ ἀνατέμνειν, ἐξ ἧς ἡ περὶ τὸ χειρουργεῖν δεξιότης. Ἡ δὲ τῆς τοπογραφικῆς ἀνατομίας τῶν μελῶν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος γνῶσις καὶ ἡ περὶ τὸ χειρουργεῖν δεξιότης προσκτῶνται δι' ἀσκήσεων μεγάλων καὶ συχνοτάτων ἐπὶ πτωμάτων. Ἐὰν δὲ εἰδικώτερον ἐξετάσωμεν τίνες αἱ ἰδιότητες, ἃς δέον ὁ χειρουργὸς νὰ φέρῃ ὡς ἐφόδια προσπλησιάζων τῇ χειριστικῇ τραπέζῃ, βεβαίως εὑρήσομεν οὐσιώδη τὴν ταχυχειρίαν, ἀλλ' οὐχὶ ἁπλῆν ὡς ἄλλοτε, ὅτε ὁ χειρουργὸς ἐξετέλει ἁπλῶς τὰς διαταγὰς τοῦ ἰατροῦ, ἀλλὰ καθοδηγουμένην ὑπὸ ἀκριβεστάτων ἰατρικῶν γνώσεων· ἔτι δὲ ἀταραξίαν καὶ φρόνησιν, ἐπειδὴ ἄνευ τούτων ἡ ἀσφάλεια πάσης ἐγχειρήσεως διακινδυνεύει. Ὁ φύσει ἀνήσυχος χειρουργὸς διακρίνεται ἤδη κατ' αὐτὴν τὴν νάρκωσιν, ἣν δὲν ἀναμένει πλήρη· ἔτι δ' ἐκ τῆς συχνῆς ἀλλαγῆς τῶν ἐργαλείων, μὴ βλέπων τὸ οὐσιωδέστερον τούτων, καὶ τοι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ κείμενον καί, τέλος,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐκ τοῦ εὐερεθίστου, ὅπερ ἐκδηλοῖ κατὰ τῶν βοηθῶν καὶ ἐν τοῖς ἐπουσιωδεστάτοις. Πρὸς δὲ δέον ὁ καλὸς χειρουργὸς νὰ ᾖ πεπροικισμένος ὑπὸ εὐθυκρισίας, ἑτοιμότητος πνεύματος καὶ θάρρους. Ταῦτα δὲ παντα καὶ ἰδίᾳ τὸ θάρρος ἐμποιοῦνται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκ τῶν γνώσεων, ἐπειδὴ τὸ *γινώσκειν* ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον *γεννᾷ τὸ θαρρεῖν*. Τέλος δέον νὰ μετέχῃ οἰκτιρμοῦ καὶ φιλανθρωπίας πρὸς τὸ ἀγαθῶς δρᾶν ἐπὶ τοὺς ἀσθενεῖς, τοὺς αὐτῷ ὡς σωτῆρι προσβλέποντας. Ὡραίαν δὲ εἰκόνα ἐπιφέρει ὁ Κέλσος ἐν τῷ Ζ' Βιβλίῳ αὐτοῦ, περιγράφων ὁποῖον δεῖ εἶναι τὸν τέλειον χειρουργόν. «*Ὁ χειρουργός*, λέγει, *δέον νὰ ᾖ νέος τὴν ἡλικίαν, ἢ τοὐλάχιστον οὐχὶ λίαν προβεβηκώς· νὰ ἔχῃ τὴν χεῖρα στερρὰν ἐπιτηδείαν καὶ οὐχὶ τρέμουσαν· νὰ ᾖ ἀμφιδέξιος· νὰ ἔχῃ τὴν ὅρασιν καθαρὰν καὶ ὀξεῖαν· νὰ ἦναι ἀπτόητος καὶ ἀνοικτίρμων οὕτως, ὥστε προτιθέμενος νὰ θεραπεύσῃ τὸν εἰς αὐτὸν προσδραμόντα καὶ τὸ παράπαν μὴ συγκινούμενος ὑπὸ τῶν κραυγῶν αὐτοῦ μήτε νὰ σπεύδῃ λίαν μήτε νὰ τέμνῃ ἧττον τοῦ δέοντος, ἀλλὰ νὰ περαίνῃ τὴν ἐγχείρησιν, μηδόλως ὑπὸ τῶν ὀδυρμῶν τοῦ πάσχοντος πάθαινόμενος*»[1].

Γ' Συνέπειαι τῶν ἐγχειρήσεων καὶ ἀποθεραπεία.

Πάσης ἐγχειρήσεως *ἄμεσοι* μὲν συνέπειαι δύνανται νὰ ὦσιν αἱ ἑξῆς.

α' *Ὁ πυρετός*. Πᾶσα ἐπίσημος χειρουργικὴ δρᾶσις ἐπὶ του ὀργανισμοῦ, ἢ καὶ μὴ ἐπίσημος, ἀλλ' ἐπὶ εὐερεθίστων ἀνθρώπων, προκαλεῖ τὸν καλούμενον *τραυματικὸν πυρετόν*, περὶ οὗ ἐκτενῶς λαλεῖ ἡ Χειρουργικὴ Παθολογία.

β' *Τέτανος*, ὅστις σπάνιος ἐστι.

γ' *Αἱμορραγίαι*, αἵτινες δύνανται ἀμέσως νὰ ἐπαγάγωσι θανατον, ἢ καὶ μετά τινα χρόνον συνεπείᾳ οἰδήματος τῶν πνευμόνων. Ἡ ἴασις

---

[1] « Esse autem chirurgus debet adolescens, aut certe adolescentiae propior, manu strenua, stabili, nec unqam intremiscente, eaque non minus dextra ac sinistra promptus, acie oculorum acri, claraque, animo intrepidus, immisericors, sic, ut sanari velit eum, quem accipit, non ut clamore ejus motus vel magis, quam res desiderat, properet, vel minus, quam necesse est, secet: perinda faciat omnia, ac si nullus ex vagitibus alterius adfectus oriretur ». Cels. medic. praefat. ad libr. VII).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δὲ μετὰ τὰς μεγάλας ἀπωλείας αἵματος ἀποβαίνει βραδεῖα καὶ συνεπιπλέκεται διαφόροις ἄλλοις νοσήμασιν.

Ἔμμεσοι δὲ συνέπειαι τῶν ἐγχειρήσεων δύνανται νὰ ὦσιν *ἐρυσίπελας, γάγγραινα, μεγίστη πυόρροια, πυαιμία, σηψαιμία* κλπ, περὶ ὧν πάντων ἐκτενῶς πραγματεύεται ἡ Χειρουργικὴ Παθολογία.

Ἡ δὲ ἀποθεραπεία διττὸν σκοπὸν ἔχει.

α' *Τὴν ἐξακολούθησιν τῆς θεραπείας τοῦ ἀσθενοῦς*, ἐὰν ἡ τελεσθεῖσα ἐγχείρησις προκαταρκτικὴ ἐστι τῆς καθόλου θεραπείας, ὡς λ. χ ἐπὶ τῶν διορθωτικῶν ἀγωγῶν ἐν ταῖς διαφόροις κυλώσεσι.

β' *Τὴν θεραπείαν τοῦ ἐκ τῆς ἐγχειρήσεως τραύματος*, ἥτις κυρίως συνεργείᾳ τῆς φύσεως τελεῖται, τῆς τέχνης σκοπούσης μόνον τὴν ἀπομάκρυνσιν πάσης ἐπιβλαβοῦς ἐπηρείας ἐσωτερικῆς, διὰ διαφόρων φαρμάκων, ἢ ἐξωτερικῆς, διὰ τῆς ἀντισηπτικῆς μεθόδου πρὸς τὴν ἑκάστοτε ἐπίδεσιν καὶ κάθαρσιν τῶν τραυμάτων.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΓΕΝΙΚΟΝ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περιγραφὴ καὶ χρῆσις τῶν εὐχρηστοτέρων χειρουργικῶν ἐργαλείων.

Ὅ,τι μὲν πρὸ τῆς ἐγχειρήσεως, κατ' αὐτήν, καὶ μετ' αὐτὴν ἀπαιτεῖται, εἴρηται ἤδη καθόλου ἐν τῇ Εἰσαγωγῇ· νῦν δὲ τὰ πρῶτα ἐν τῇ σειρᾷ ἐξεταστέα εἰσὶ τὰ χειρουργικὰ ἐργαλεῖα, καὶ οὐχὶ πάντα, ἀλλὰ τὰ εὐχρηστότερα καὶ κοινὰ ἐν ταῖς ποικιλωτάταις τῶν ἐγχειρήσεων, ἐπειδὴ τὰ ἴδια ἐν ὡρισμέναις ἐγχειρήσεσι μνημονεύονται ἐν τῇ εἰδικῇ χειρουργικῇ, ἐν ᾗ καὶ αἱ εἰδικαὶ ἐγχειρήσεις περιγραφήσονται.

Ἀδύνατον νὰ ταξινομήσωμεν τὰ χειρουργικὰ ἐργαλεῖα ἀκριβῶς κατὰ συστήματα· ἄλλως τὸ τοιοῦτον οὐδεμίαν ἐχει ἀξίαν, οὔτε ἐπιστημονικήν, οὔτε πρακτικήν. Ἀκολουθήσωμεν λοιπὸν σειρά τινι, μᾶλλον ἢ ἧττον κανονικῇ, περιγράφοντες ταῦτα ἐν τοῖς κυριωτέροις, μὴ παραλείποντες τὰ ἀναγκαιότερα, καὶ ἀπὸ τῶν ἁπλουστέρων ἐπὶ τὰ συνθετώτερα βαίνοντες.

Α΄ Μῆλαι.

Οὕτω καλοῦμεν τοὺς μεταλλίνους ραβδίσκους, τοὺς χρησιμεύοντας εἰς ἐξέτασιν τραυμάτων καὶ συριγγίων, ἢ εἰς καθοδήγησιν ἐργαλείων. Αἱ μῆλαι εἰσὶ κατεσκευασμέναι ἐκ χαλυβος, ἀργύρου, ἢ καὶ ἐξ ὀστοῦ. Προτιμότεραι αἱ ἐξ ἀργύρου, διότι καὶ καθαραὶ διατηροῦνται, καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

οὐδαμῶς ὀξειδοῦνται, καὶ εὐκόλως κάμπτονται, μὴ θραυόμεναι. Δι
κρίνομεν δὲ τούτων τὰς *πυρηνωτάς*, κυρίως πρὸς ἐξέτασιν, καὶ τ
αὐλακωτάς, πρὸς ὑδηγίαν ἄλλων ἐργαλείων.

6 α

Εικων 3

α' Ἡ *πυρηνωτὴ* ἢ καὶ *ἁπλῆ μήλη* (Εἰκ. 3 α) ῥαβδίσκος ἐσ
ἀνισοπαχής, τελευτῶν εἰς περιτετορνευμένον ἀμβλὺν πυρῆνα κ
μῆκος ἔχων περίπου 10 — 12 ἑκατοστημορίων. Ὑπάρχου
ὅμως τούτων καὶ βραχύτεραι, ἢ καὶ μακρότεραι. Χρώμεθα
ταύτῃ πρὸς ἐξέτασιν κοιλιῶν ἢ συριγγωδῶν πόρων, ἐνθα ἀδ
νατον νὰ εὐοδιασθῇ ὁ δάκτυλος ἡμῶν.

Ἐξετάζοντες δὲ διὰ τῆς ἁπλῆς μήλης κρατοῦμεν ταύτ
ἁπλούστατα κατὰ τὸ ὀπίσθιον ἄκρον ἀναμέσον ἀντίχειρος κ
λιχανοῦ, καὶ διὰ τῆς ὑπαρχούσης ὀπῆς ἀφίεμεν ἵνα αὕτη
ἰδίῳ βάρει ἠπίως εἰσολισθήσῃ ἐν τῷ τραύματι, καὶ μὴ ἄλλ
ὀδυνηρὰν καταστήσωμεν τὴν ἐξέτασιν. Ἐπάναγκες δὲ νὰ πρ
γινώσκωμεν τίνα τὰ δυνάμενα νὰ προσπορισθῶμεν ἐκ τῆς δ
μήλης ἐξετάσεως.

Πληροφορούμεθα λοιπὸν διὰ ταύτης περὶ τῆς μείζονος ἢ ἐλα
σονος ἀντιστάσεως, ἥτις μεταδίδεται εἰς τοὺς τὴν μήλην προ
θοῦντας δακτύλους· περὶ τοῦ εὐθέος ἢ σκολιοῦ τῶν ἐξεταζομένω
πόρων· περὶ ἤχου τυχὸν μεταδιδομένου τοῖς δακτύλοις ἡμῶν κα
τὰ τὴν διὰ τοῦ πόρου διολίσθησιν τῆς μήλης· περὶ τῆς ποιότητ
τῶν τοιχωμάτων τοῦ πόρου, καί, τέλος, ὁρίζομεν διὰ ταύτης τὸ μῆκο
ἢ τὸ βάθος τοῦ ἐξεταζομένου πόρου, ἢ τῆς κοιλίας ὅτε ἡ μήλη ὑπάρχ
καὶ μετρικῶς διηρημένη ἔξωθεν.

Αἱ ἁπλαῖ μῆλαι τελευτῶσι κατὰ τὸ ἓν ἄκρον εἰς πυρῆνα, κατὰ
ἕτερον ἐνίοτε φέρουσιν ἐπίμηκες *ὠτίον*, καλούμεναι *ὠτιοφόροι* (Εἰκ. 3 β
ἵνα δι' αὐτῶν διαπερώμενα ῥάμματα, θυριδωτοὶ ἀπαγωγοὶ σωλῆνες κλ
εὐοδιάζωνται ἐν τοῖς πόροις ἢ ταῖς κοιλίαις. Ἔτι δὲ τελευτῶσιν ἐνι
κατὰ τὸ ἕτερον ἄκρον δικρανοειδῶς, ἵνα δι' αὐτῶν παραπέμπωντ
στρεπτοὶ μοτοὶ ἐν συριγγώδεσι πόροις.

β' *Ἡ αὐλακωτὴ μήλη ἢ αὐλακομήλη.* Αὕτη κατασκευάσται ἐ
χάλυβος, ἢ κάλλιον ἀργύρου καὶ καθ' ἅπαν τὸ μῆκος αὐλακω
ἐστιν, ὥστε δύναται ἐν τῇ αὐλακι νὰ εἰσολισθήσῃ ἕτερον ἐργαλεῖο
οἷον μαχαίριον. Τὰ χείλη τῆς αὐλακος εἰσὶν ἀμβλέα· τὸ μὲν τῶν ἄκρω
τῆς αὐλακομήλης εἶναι ἀμβλύ, ῥυγχοειδῶς πεφραγμένον, τὸ δέ, πεπλα
τυσμένον, καὶ χρησιμεύει εἰς λαβήν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Χρησιμεύει δὲ ἡ αὐλακομήλη (Εἰκ. 3) ὥσπερ ὁδηγὸς καὶ γνώμων ἐν διὰ τοῦ μαχαιρίου τομῶν, προασπίζουσα ἅμα πάσης κακώσεως τὰ κατ' ἄμφω τὰ πλάγια καὶ ὑπὸ τὴν μήλην κείμενα ἁπαλὰ μόρια.

Εικων 3

Ταύτην οὖν παραπέμψαντες ἐν τῷ πόρῳ καὶ διωθήσαντες ἐν τῇ θυλακι αὐτῆς τὸ μαχαίριον, μετὰ τῆς ἀκμῆς τούτου πρὸς τὰ ἄνω καὶ πρόσω ἐστραμμένης, διαιροῦμεν τὰ τὴν μήλην ἐπικαλύπτοντα ἁπαλὰ σώματα, συνεξάγοντες ἐν συναφείᾳ μήλην καὶ μαχαίριον. Δυνάμεθα δὲ νὰ ποιῶμεν ἀφ' ἡμῶν ἐπὶ τὰ κατέναντι, ἢ καὶ τοὐναντίον (Εἰκὼν 4. α. 6).

Εικων 4

Τέλος διὰ τοῦ ρυγχοειδοῦς ἄκρου τῆς αὐλακομήλης δυνάμεθα νὰ σχηματίσωμεν ῥῆγμα ἐν τοῖς ἱστοῖς, ὅπως κατόπιν εἰσδύσωμεν καὶ ἐνεργήσωμεν τὴν προσήκουσαν διαίρεσιν, προφυλάσσοντες ὑποκείμενα οὐσιώδη μόρια ἀπὸ πάσης κακώσεως· οἷον εἰς διαίρεσιν τοῦ ἐλύτρου τῶν τενόντων ἐν τῇ ἀπολινώσει, ἢ διαίρεσιν τοῦ κηλικοῦ θύλακος ἐν τῇ ἐγχειρήσει τῆς περιεσφιγμένης κήλης.

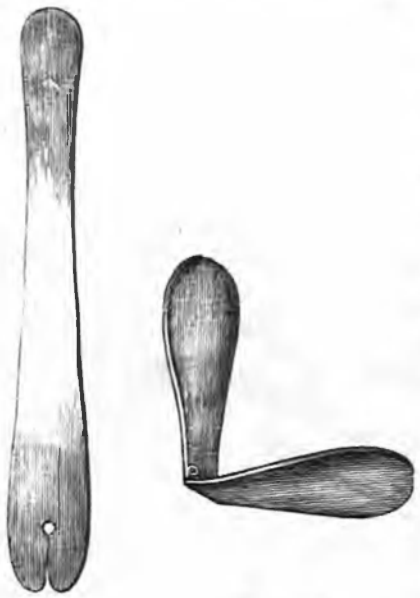
Β' Σπάθη.

Ἡ συνήθης *σπάθη* (Εἰκ. 5) ἐπίμηκές ἐστι πλάτυσμα μετάλλινον, ἢ ξύλινον, ἢ ὀστέϊνον· καὶ τὸ μὲν τῶν ἄκρων αὐτῆς περιφερές, τὸ δὲ ἕτερον ῥωγμήν. Ποικίλλουσιν ὅμως λίαν αἱ τῶν διαφόρων ὀργανοποιῶν σπάθαι, ὀξύτερον τελευτῶσαι κατὰ τὸ ἕτερον ἄκρον, ἢ καὶ σμικρὸν κεκαμμέναι κατ' ἄμφω τὰ ἄκρα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ιδιον σε σχημα φερει η γονατοειδῶς καμπτομένη *σπάθη* (Εἰκ ν
ἥτις κυρίως ἀποτελεῖται ἐκ δύο ἁπλῶν σπαθῶν, συνδεομένων ἀλλήλ
διὰ γιγγλύμου καὶ ὑπ' ὀρθὴν γωνίαν καμπτομένων, ὅτε ἡ μὲν χρ
μεύει ὡς λαβή, ἡ δὲ ὡς πίεστρον.

Ἧττον εὔχρηστός ἐστιν ἡ σπάθη τανῦν ἢ πρότερον, ἐκλιπού
σχεδὸν τῆς χρήσεως τῶν ἀλοιφῶν, αἵτινες δι' αὐτῆς ἐχρίοντο ἐπὶ ὀθό

Εικων 5 Εικων 6

Τανῦν μεταχειριζόμεθα ταύ
ἢ ἐκείνην τὴν σπάθην π
ἐξέτασιν τῆς κοιλίας τοῦ
ρυγγος καὶ τῶν παρισθμί
καταπιέζοντες τὴν γλῶσσ
ἀλλ' ἐν τῇ ἁπλῇ ἐξετάσει
νάμεθα ν' ἀντικαταστήσω
τὴν σπάθην καὶ διὰ τῆς λα
κοχλιαρίου. Ἡ γονατοει
κεκαμμένη σπάθη ὅμως χ
σιμεύει ἐν ἐγχειρήσεσι
παρισθμίων, λ. χ. ἐκτομὰς
μυγδαλῶν κλπ. Εὐοδιάσαν
δὲ τὴν σπάθην ἐν τῇ κοι
τοῦ στόματος καταπιέζομεν
γλῶσσαν δι' αὐτῆς, ἐφαρμο
μένης οὐχὶ πλησίον τῆς κο
φῆς τῆς γλώσσης, ἅτε εὐκόλως ἐξολισθαινούσης, ἀλλὰ παρὰ τὴν ῥί
αὐτῆς, δρῶντες οὕτως ἐπὶ συμπάσης τῆς γλώσσης καὶ κατισχύον
τῶν κινήσεων αὐτῆς.

Γ' Μαχαίρια.

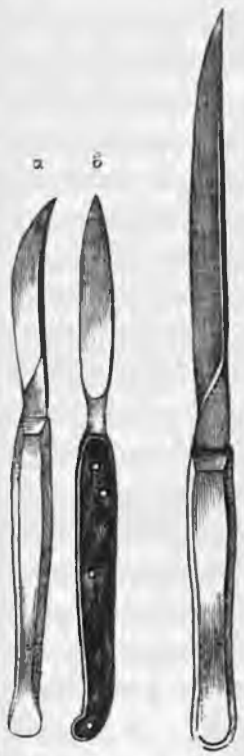
Τὰ μαχαίρια, ἐνεργοῦντα τὰς τομὰς τῶν ἁπαλῶν μορίων, πολυει
εἰσι καὶ πολυσχήμονα· ἀλλ' ἐνταῦθα μνημονεύομεν τῶν εὐχρηστοτέ
ἐν ταῖς πλείσταις τῶν ἐγχειρήσεων, τὰ δὲ ὡρισμένα πρὸς εἰδι
ἐγχειρήσεις περιγραφήσονται ἐν οἰκείῳ τόπῳ.

Ἕκαστον μαχαίριον συνίσταται ἐκ *λεπίδος* καὶ *λαβῆς*. Τῆς λεπί
τὸ μὲν ἀμβλὺ χεῖλος καλεῖται *ῥάχις*, τὸ δὲ ὀξὺ ἢ τέμνον, *ἀκμή*,
τὸ ἐλεύθερον ὀξὺ ἄκρον, *αἰχμή*.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Συνήθη λοιπὸν μαχαίριά εἰσι τὸ *σμιλίον*, τὸ *γιγγλυμωτὸν* καὶ τὸ *ἰδίως μαχαίριον*, ἢ ὁ *ἀκρωτηριαστήρ*.

Σμιλίον καλεῖται τὸ μαχαίριον, τὸ τήν τε λεπίδα καὶ τὴν λαβὴν ἀμετακινήτως ἐμπεπεδωμένας φέρον, οὗτινος ἐκείνη πολλῷ βραχυτέρα ταύτης ἐστί. (Εἰκὼν 7 α).

Εικων 7

Εικων 8

Γιγγλυμωτὸν δέ, τὸ τὴν λεπίδα κινητῶς συνδεδεμένην μετὰ τῆς λαβῆς ἔχον· ἡ δὲ λεπὶς δύναται νὰ κατασπαται ἐπὶ τὴν τῆς λαβῆς αὔλακα, νὰ ἐγκρύπτηται ταύτῃ, προασπιζούσῃ τὴν ἀκμήν, καὶ αὖθις ν' ἀνασπᾶται. Δι' ἰδίου μηχανισμοῦ παρὰ τὸν σύνδεσμον τῆς λεπίδος μετὰ τῆς λαβῆς κειμένου, ἰδίᾳ τῇ προωθήσει τοῦ ἐνταῦθα πυρηνίσκου, δύναται τὸ γιγγλυμωτὸν μαχαίριον νὰ ἐμπεδῶταικίνητον, καὶ οὕτως εἰς σμιλίον νὰ μεταβάλληται (Εἰκὼν 7 β).

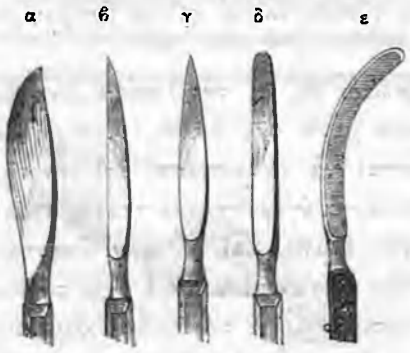
Ἰδίως δὲ μαχαίριον, ἢ ἀκρωτηριαστὴρ καλεῖται τὸ ἀκίνητον μὲν τὸν σύνδεσμον μεταξὺ λαβῆς καὶ λεπίδος φέρον, ἀλλὰ τὴν λεπίδα πολλῷ μακροτέραν τῆς λαβῆς. Εὔχρηστον δὲ τοῦτο εἰς ἀκρωτηριασμούς (Εἰκὼν 8).

Τό τε σμιλίον καὶ τὸ γιγγλυμωτὸν μαχαίριον ἔχουσι ποικίλας τὰς λεπίδας, ἐξ ὧν προέρχονται οἱ οὐσιωδέστεροι καὶ πρακτικώτεροι χαρακτῆρες τῆς διακρίσεως αὐτῶν. Ὅθεν ἐχουσιν αἱ λεπίδες αὐτῶν τὴν ἀκμὴν κυρτοτάτην, *γαστρωτήν* (Εἰκὼν 9 α), ἢ *εὐθύωρον* (Εἰκὼν 9 β), ἢ ὑπόκυρτον, ὁπότε ὁμοιοσχήμων καὶ ἡ ῥαχις αὐτῶν, τῆς λεπίδος τότε παρισταμένης *πυραμιδοειδοῦς* (Εἰκὼν 9 γ). Ἁπάντων δὲ τῶν μαχαιρίων τούτων ἡ αἰχμὴ ὀξυτάτη. Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ μαχαίρια, *πυρηνωτὰ* καλούμενα, ὧν ἡ αἰχμὴ πυρηνωτὴ μετὰ βραχέος, μακροῦ, ἢ καὶ μικροῦ πυρῆνος. Ἡ ἀκμὴ τῶν πυρηνωτῶν εὐθύωρός ἐστιν, ἢ ὑπόκοιλος (Εἰκὼν 9 δ. ε).

Τὴν μὲν χρησιμότητα ἑκάστου τῶν σχημάτων τῆς λεπίδος τῶν προμνησθέντων μαχαιρίων καταδείξομεν κατωτέρω ἐν τοῖς περὶ χρήσεως

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αὐτῶν· ἐνταῦθα δὲ λαλοῦμεν μόνον περὶ τῆς λαβῆς αὐτῶν, ὅτι ἡ μὲν τοῦ σμιλίου, μακρὰ οὖσα καὶ στερεά, χρησιμεύει εἰς ἀσφαλῆ κράτησιν αὐτοῦ, ἡ δὲ τοῦ γιγγλυμωτοῦ λεπτὴ μὲν καὶ εὔκαμπτός ἐστιν, ἀλλ' ὅμως προτερεῖ τῆς τοῦ σμιλίου, ἀτε φέρουσα αὔλακα, προασπίζουσαν τὴν κατασπασθεῖσαν λεπίδα, εὐμεταφόρου οὕτω καθισταμένου τοῦ μαχαιρίου. Αἱ ἐκ ξύλου ἢ ὀστοῦ κατεσκευασμέναι λαβαὶ τῶν σμιλίων λεπταί εἰσι καὶ πεπλατυσμέναι κατὰ τὸ κάτω αὐτῶν ἄκρον σμιλοειδῶς ἵνα κατορθῶται δι' αὐτῶν ἡ ῥῆξις τῶν χαλαρῶν τοῦ συνεκτικοῦ ἱστοῦ στιβάδων. Διὸ χρήσιμοι εἰσιν ἐν ταῖς ἐκριζώσεσιν ὄγκων, ἐν τῇ ἀποψιλώσει τῶν πρὸς ἀπολίνωσιν ἀγγείων κλπ.

Εικων 9

Κράτησις τοῦ μαχαιρίου καθόλου. Τὸ μαχαίριον δέον νὰ ἐνεργῇ ἀπροσκόπτως τὰς τομὰς καὶ μαλλον διὰ συρμοῦ, ἐπ' ἐλάχιστον διὰ πιέσεως. Τετραχῶς δὲ καθόλου δυνάμεθα νὰ κρατήσωμεν μαχαιρίόν τι πρὸς τομήν.

Α' Συλλαμβάνομεν αὐτό, ὡς περ γραφικὸν κάλαμον, διὰ τοῦ ἀντίχειρος, λιχανοῦ καὶ μέσου δακτύλου, στηρίζοντες ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦ χειριζομένου τὸν μικρὸν καὶ παράμεσον δάκτυλον (Εἰκὼν 10). Οὕτω λοιπὸν κρατοῦμεν αὐτὸ μετὰ τῆς ἀκμῆς πρὸς τὰ κάτω ἐστραμμένης, ἐνεργοῦντες βραχείας καὶ ἀκριβῶς ὑπολελογισμένας τομάς, οἷον ἐν τῇ ἐκριζώσει ὄγκων, ἐν τῇ ἀποκαλύψει ἀρτηριῶν, νεύρων κλπ.

Εικων 10

Β' Κρατοῦμεν τὸ μαχαίριον, καὶ ἰδίᾳ τὴν λαβὴν αὐτοῦ, μεταξὺ τῆς κορυφῆς τοῦ ἀντίχειρος ἀφ' ἑνὸς καὶ τῶν κορυφῶν τῶν λοιπῶν δακτύλων ἀφ' ἑτέρου ἀπαραλλάκτως, ὅπως πιάνεται τὸ τόξον τετραχόρδου μουσικοῦ ὀργάνου (Εἰκὼν 11). Οὕτω λοιπὸν κρατοῦμεν αὐτό, προτιθέμενοι νὰ ἐνεργήσωμεν τομὰς ἐκτενεῖς μέν, ἀλλ' ἐπιπολαίους, ὁπότε σύρομεν ἁπλῶς αὐτό, οὐδόλως πιέζοντες.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἡ ἀκμὴ τοῦ μαχαιρίου ἀπευθυντέα πρὸς τὰ κάτω, σπανιώτατα δὲ πρὸς τὰ ἄνω.

Γ' Συλλαμβάνομεν ὅλῃ χειρὶ τὸ μαχαίριον καὶ οὕτως ἐν τῇ παλάμῃ, ὥστε τὸ μὲν ὀπίσθιον ἄκρον τῆς λαβῆς στηρίζεται ἐπὶ τοῦ ὑποθέναρος, ὁ δὲ λιχανὸς προεκτείνεται μᾶλλον ἢ ἧττον ἐπὶ τῆς ῥάχεως τοῦ μαχαιρίου (Εἰκὼν 12). Ἡ τοιαύτη κράτησις αὐτοῦ γίνεται ἐπὶ τομῶν

Εικων 11

Εικων 12

τάχιστα κατὰ βάθος εἰσχωρουσῶν, ὁπότε μᾶλλον πιέζομεν, ἧττον δὲ σύρομεν τὸ μαχαίριον.

Δ' Συλλαμβάνομεν τὸ μαχαίριον σθεναρῶς ὅλῃ τῇ χειρὶ ἡμῶν, τὴν ἀκμὴν τούτου ἐχοντες προσεστραμμένην ἡμῖν αὐτοῖς, ἢ καὶ ἀπεστραμμένην (Εἰκὼν 13). Κρατοῦντες δὲ τὸ μαχαίριον δυνάμεθα νὰ διαιρῶμεν ἀδιακρίτως σύμπαντα τὰ ἁπαλὰ μόρια ἄχρις ὀστοῦ καὶ ἰσχυρῶς σύροντες τοῦτο, ὡς περ ἐν τοῖς ἀκρωτηριασμοῖς.

Εικων 13

Οὗτοι οἱ κύριοι τῆς κρατήσεως μαχαιρίου τρόποι, πάντων τῶν λοιπῶν, τῶν παρ' ἐνίων χειρουργῶν μνημονευομένων, ὄντων μεταβάσεων τοῦ ἑνὸς ἐπὶ τὸν ἕτερον.

Τρόποι τομῆς. Ἡ τομὴ τελεῖται ἢ ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας κατὰ βάθος, ἤ, τοὐναντίον, ἐκ τῶν κατὰ βάθος ἐπὶ τὴν ἐπιφάνειαν.

Α' Ἡ ἐκ τῶν ἔξω ἐπὶ τὰ ἔνδον τομὴ δρᾷ κατὰ πρῶτον ἐπὶ τοῦ δέρματος, οὗτινος τότε ἀναγκαία ἡ διάτασις, ἰδίᾳ ἐκεῖσε, ἔνθα τοῦτο, λίαν εὐκινητοῦν, δύναται νὰ ἐξολισθήσῃ ὑπὸ τὴν τοῦ μαχαιρίου ἀκμήν. Ἡ δὲ τοῦ δέρματος διάτασις δυνατὴ γενέσθαι ἢ παραλλήλως τῇ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τομῇ, ἢ καθέτως ταύτῃ, ἤ, σπανιώτατα, ἀντιθέτως τῷ συρμῷ τοῦ μαχαιρίου.

Αὐτὴ δὲ αὕτη ἡ τομὴ τελεῖται τριχῶς.

α' Ἐμπηγνυμένου τοῦ μαχαιρίου καθέτως μέχρις ὡρισμένου βάθους εἶτα κατακλινομένου καὶ συρομένου μέχρι τοῦ τῆς τομῆς τέρματος καί, τέλος, αὖθις καθέτως ἀνυψουμένου καὶ ἐξελκυομένου. Χρήσιμα δὲ πρὸς τοιουτότροπον τομήν εἰσι μαχαίρια εὐθύωρα, ἢ σμικρὸν γαστρωτά. Ἡ τοιαύτη τομὴ τελεῖται ἔνθα οὐδεμιᾶς προφυλακῆς δέονται τὰ ὑποκείμενα μόρια.

β' Ἀπαιτουμένης προσοχῆς διὰ τὰ ὑποκείμενα οὐσιώδη μόρια, ἐνεργοῦμεν τομήν, σύροντες ἠπίως τὸ μαχαίριον καὶ ἐλάχιστα ἐπιπιέζοντες. Χρήσιμα δέ εἰσι πρὸς τοιαύτην τομὴν γαστρωτὰ μαχαίρια, ὁπότε αἱ γωνίαι ἢ τὰ ἄκρα τῆς τομῆς διαιροῦνται ἀβαθέστερον τῆς μεσότητος αὐτῆς· ἢ

γ' Αἱρομένου τοῦ δέρματος εἰς πτυχήν, ἣν τότε διαιροῦμεν ἀπὸ τοῦ χείλους πρὸς τὴν βάσιν διὰ συρμῶν ὡς οἱόν τε ἐλασσόνων. Πρὸς τοιαύτην δὲ τομὴν χρώμεθα παντὶ μαχαιρίῳ.

Β' Ἡ τομὴ ἐκ τῶν ἔνδον πρὸς τὰ ἔξω τελεῖται ὡς ἑξῆς.

α' Αἱρομένου τοῦ δέρματος εἰς πτυχὴν καὶ τῆς βάσεως ταύτης διανυσσομένης ὀξυαίχμῳ μαχαιρίῳ, οὗτινος ἡ ἀκμὴ ἀπευθύνεται πρὸς τὰ ἔξω. Συρόμενον δὲ τότε κατ' εὐθεῖαν τὸ μαχαίριον διαιρεῖ τὴν πτυχήν. Ἐὰν ὅμως σύρωμεν λοξῶς τὸ μαχαίριον διὰ τῆς ἀρθείσης πτυχῆς, τότε σχηματίζομεν κρημνώδες τραῦμα.

β' Διωθοῦμεν καθέτως τὸ μαχαίριον, ἀλλὰ μετὰ τῆς ἀκμῆς πρὸς τὰ ἄνω· εἶτα δέ, κατακλίναντες τοῦτο, προωθοῦμεν ἐφ' ὅσην ἔκτασιν σκοποῦμεν νὰ διαιρέσωμεν, καὶ ἐν τέλει αὖθις καθέτως αὐτὸ ἀνυψοῦντες. Οὕτω διαιρεῖται συνήθως τὸ πλεύρωμα κοιλιῶν.

γ' Ὑπαρχούσης ὀπῆς, προευοδιάζομεν τὸν ἀριστερὸν λιχανὸν ἡμῶν καὶ ἐπ' αὐτοῦ πυρηνωτὸν μαχαίριον, δι' οὗ διαιροῦμεν τὰ μόρια ἐφ' ὅσον ἂν βουλόμεθα· ἢ εὐοδιάζομεν αὐλακομήλην καὶ ἐπ' αὐτῆς μαχαίριον, διαιροῦντες ὡς προείρηται. Οὕτω διαιροῦνται συνήθως οἱ συριγγώδεις πόροι.

Γ' Τέλος ὑπάρχει *ἡ ὑποδόρειος τομή*, καθ' ἣν εὐοδιάζεται πλαγιαστὶ ὑπὸ τὸ δέρμα στενὸν συνήθως μαχαίριον, καὶ εἶτα, ἀνατρεπομένης τῆς ἀκμῆς αὐτοῦ, ἢ κατατρεπομένης ταύτης, διαιροῦνται

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὑποκείμενα τῷ δέρματι μόρια, μᾶλλον ἢ ἧττον τούτου ἀφεστῶτα· τέλος ἐξελκύεται τὸ μαχαίριον αὐθις πλαγιαστί.

Σχήματα τομῆς. Πολλὰ τὰ τῶν τομῶν σχήματα, ὧν κυριώτερα τάδε εἰσί.

α' *Εὐθεῖα*, πασῶν εὐχρηστοτέρα. (—).

β' *Ἡ ὥςπερ κεφαλαῖον Γ*, παράγουσα κρημνὸν εἰς πρόςκτησιν χώρου κατὰ βάθος καὶ συνηθεστάτη ἐν ταῖς διεκπρίσεσι.

γ' *Ἡ Ταυοειδής*, σχηματίζουσα δύο κρημνούς, συνήθης δὲ καὶ αὕτη ἐν ταῖς διεκπρίσεσιν ἀρθρωδῶν ἄκρων τῶν ὀστῶν, ἐν ταῖς ἀπεξαρθρώσεσι καὶ ταῖς ἀναπλαστικαῖς χειρουργίαις.

δ' *Ἡ Λαμβδοειδής*, εὔχρηστος ἐν ταῖς ἀναπλάσεσι καὶ ἀπεξαρθρώσεσι.

ε' *Ἡ μηνοειδής* (⌒), τελουμένη πρὸς σχηματισμὸν ἑνὸς μηνοειδοῦς κρημνοῦ.

ς' *Ἡ ἀστεροειδής* (*), τελουμένη πρὸς ἄρσιν περισφίγξεως ὑποκειμένων ἱστῶν ἕνεκα φλεγμονῆς, οἷον ἐπὶ τοῦ ἄνθρακος.

ζ' *Ἡ κυκλικὴ* τομή (O), χρήσιμος εἰς καθαίρεσιν ὄγκων μετὰ ἑτεροιωμένου δέρματος.

η' *Ἡ διπλῆ μηνοειδής* (⊂⊃), εὔχρηστος ὥςπερ καὶ ἡ προρρηθεῖσα.

θ' *Ἡ τετράγωνος κρημνώδης* ἐν σχήματι Π, χρήσιμος ἐν ταῖς τῶν ἄρθρων διεκπρίσεσι.

ι' *Ἡ Ηειδής*, δύο τετραγώνους ἀντεστραμμένους κρημνοὺς παράγουσα, καὶ εὔχρηστος ἐν ταῖς διεκπρίσεσιν.

ια' *Ἡ σταυρωτή* (+), συνήθης ἔν τε ταῖς ἀπεξαρθρώσεσι καὶ ταῖς διεκπρίσεσι.

ιβ' *Ἡ Υειδής*, ἐφαρμοζομένη ἐν ταῖς τῶν δακτύλων ἀπεξαρθρώσεσι.

Δ' Ψαλίδια.

Τὰ ψαλίδια ἦσαν μᾶλλον εὔχρηστα πρότερον, ἢ τάνῦν. Εἰ καὶ ἀπεδόθη αὐτοῖς τὸ ἐλάττωμα ὅτι παράγουσι τραῦμα ἐκ συνθλάσεως, ἀκατάλληλον ὂν πρὸς γραμμοειδῆ ἕνωσιν, τάνῦν ὅμως δι' αὐτῶν, καλῶς κατεσκευασμένων, παράγεται εὐθυτάτη τομή, ὥςπερ καὶ διὰ μαχαιρίου.

Τὰ ψαλίδια κυρίως συνίστανται ἐκ δύο τεμνόντων μαχαιρίων, ὧν αἱ ἀκμαὶ τυγχάνουσιν ἀλλήλαις προςεστραμμέναι, καὶ ἐν τῇ ἐνεργείᾳ ἡ μὲν παρελαύνει πρὸ τῆς δέ. Χιαζόμενα δὲ ἀλλήλοις καὶ κατὰ τὸν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χιασμὸν συνηρθρωμένα, καταλήγουσι τὸ ἕτερον ἄκρον εἰς κρίκους, ὧνπερ διεμβάλλονται τὰ ἄκρα τῶν καταλλήλων δακτύλων εἰς κράτησιν. Διὰ τῶν ψαλιδίων ἐνεργοῦμεν τομὰς ἀκριβεῖς ἐπὶ τῶν ταῖς ἀκμαῖς αὐτῶν προσπιπτόντων μορίων· ἄρα δυνάμεθα νὰ προορίσωμεν τί τὸ τρωθησόμενον μέρος καὶ τί τὸ περισωθησόμενον.

Τὰ ἐν χρήσει ψαλίδια εἰσι *τὸ εὐθύωρον· τὸ πρὸς ἐπιφάνειαν ἐπικαμπές, ἀγκύλον*, ἢ *Κωπήρειον, καὶ τὸ γωνιῶδες. ἢ γονατοειδὲς Ῥιχτέρειον ψαλίδιον*, ὅπερ σχεδὸν εἰς ἀχρηστίαν περιέπεσεν. Ἔχουσι δὲ καθόλου τὰ χειρουργικὰ ψαλίδια τὰς λεπίδας πολλῷ βραχυτέρας τῶν λαβῶν, ἢ τῶν σκελῶν αὐτῶν.

Κρατοῦμεν δὲ τὸ μὲν εὐθύωρον, διεμβάλλοντες ἀντίχειρα καὶ μέσον δακτυλον δι' ἑκατέρου τῶν κρίκων τοῦ ψαλιδίου, τὸν δὲ λιχανὸν στηρίζοντες ὑπὸ τὸ κάτω σκέλος αὐτοῦ, ὁπότε οἱ λοιποὶ δάκτυλοι συγκάμπτονται ἐπὶ τὴν παλάμην, ἢ καὶ στηρίζονται ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦ χειριζομένου (Εἰκ. 14).

Τὸ δὲ πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν ἀγκύλον κρατοῦμεν ὥςπερ καὶ τὸ προειρημένον, τὸν λιχανὸν ὅμως ἐπιτιθέντες τῇ ἀρθρώσει τοῦ ψαλιδίου, τὴν δὲ καμπύλην ἐπιφάνειαν ἐφαρμόζοντες ἔνθα μέλλει νὰ ἐκτμηθῇ τι (Εἰκὼν 15).

ΕΙΚΩΝ 14

ΕΙΚΩΝ 15

Ἡ διὰ ψαλιδίου τομὴ οὐδαμῶς κωλύεται ὑπὸ τῶν ἐξολισθαινόντων μορίων κατὰ τὴν διαίρεσιν, ὥςπερ διὰ τοῦ μαχαιρίου· οὔτε τομὴ μείζων τῆς προτιθεμένης τελεῖται· ἔτι δὲ δι' αὐτοῦ τέμνομεν ἀσφαλέστερον μέρη, ἐν οἷς ὁ ὀφθαλμὸς ἀδύνατον νὰ εἰςδύσῃ, καὶ ἔνθα διὰ τοῦ μαχαιρίου τέμνοντες οὐχὶ ἀρκούντως ἀσφαλεῖς εἴμεθα. Ὅθεν διὰ ψαλιδίου χειρουργοῦμεν ἐπὶ δειλῶν ἀνθρώπων, ἢ ἀνησύχων παίδων· λ. χ. εἰς περισάρκισιν τῶν χειλέων τοῦ λαγωχείλους, εἰς διαίρεσιν τοῦ κηλικοῦ θύλακος, εἰς ἐκτομὴν μοίρας τοῦ ἑλυτροειδοῦς χιτῶνος ἐν τῇ ὑδροκήλῃ, εἰς καθαίρεσιν ὄγκων ἢ τεμαχίων αὐτῶν, ἐν στεναῖς κοιλίαις εὑρεύντων, οἷον ἐν τῷ φάρυγγι, τῇ ῥινί, τῷ κολεῷ κλπ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ε' Λαβίδες καὶ ἄγκιστρα.

Ἐνταῦθα μνημονεύομεν τῶν ἀνατομικῶν καὶ ἀγκιστροειδῶν λαβίδων, καθότι αἱ κλειθρολαβίδες περιγραφήσονται ἀλλαχόσε ἐν τοῖς περὶ ἀπολινώσεως.

α' *Ἡ ἀνατομικὴ λαβὶς* χρησιμεύει ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς σύλληψιν εὐκινήτων μορίων καὶ χαλαρῶν, ἢ εἰς ἀνύψωσιν καὶ ἀπαγωγὴν τῶν χειλέων τραύματος. Ἡ καλὴ ἀνατομικὴ λαβὶς δέον συγκλειομένη νὰ ἐχῃ τὴν ἐξῆς ἰδιότητα· δηλαδὴ αἱ κορυφαὶ μόνον τῶν σκελῶν αὐτῆς νὰ ἐφάπτωνται ἀλλήλων. Πρὸς δὲ ἀσφαλῆ ταύτης κράτησιν συλλαμβανέσθω αὕτη ὡς οἷόν τε κατωτέρω.

Συλλαμβάνεται δὲ ἡ ἀνατομικὴ λαβὶς διὰ τοῦ ἀντίχειρος καὶ τοῦ λιχανοῦ τῆς ἀριστερᾶς κατὰ τὸ παχύτερον αὐτῆς μέρος, τοῦ μέσου δακτύλου ἐπιτιθεμένου ἐπὶ τοῦ ἑτέρου τῶν σκελῶν τῆς λαβίδος, ὡς οἷόν τε ἐγγύτερον τῆς κορυφῆς αὐτῆς (Εἰκὼν 16). Συλλαμβάνομεν δὲ δι' αὐτῆς ἠπίως τὰ μόρια ἵνα μὴ ἐξολισθαίνωσιν. Ἐν τῇ χρήσει τῆς λαβίδος τὸ μαχαίριον σύρεται πλαγιαστὶ πρὸς τομήν.

Εἰκὼν 16

β' *Ἡ ἀγκιστροειδὴς λαβὶς* χρησιμεύει εἰς σύλληψιν καὶ ἀσφαλῆ κράτησιν στερεῶν μέν, ἀλλ' ὀλισθηρῶν μορίων, οἷον τενόντων, καρκινωδῶν φυματίων καὶ τῶν τοιούτων. Αὗται φέρουσιν εἰς τὴν κορυφὴν 2—3 ἄγκιστρα ἐχούσαι καὶ μηχανισμὸν πρὸς σύγκλεισιν.

Εἰκὼν 17

γ' *Ὀξέα ἄγκιστρα* ἁπλᾶ ἢ διπλᾶ (Εἰκὼν 17 α. β) χρησιμεύουσιν εἰς ἀσφαλῆ σύλληψιν στερεῶν καὶ σκληρῶν μορίων ὀγκωδῶν, ἢ κατὰ βάθος κειμένων. Πρὸς τοιοῦτον ὅμως σκοπὸν καταλληλοτέρα ἐστὶν ἡ *λαβὶς τοῦ Μυζεύξου* (Εἰκὼν 18), ἀποτελουμένη ἐκ δύο ὀξέων διπλαγκίστρων, χιαζομένων ἐν τῷ μέσῳ

Εἰκὼν 18

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

περίπου καὶ συνηρθρωμένων, φερόντων δὲ κρίκους κατὰ τὸ ἀντίθετον ἄκρον, ὥςπερ τὰ ψαλίδια. Ἡ λαβὶς αὕτη ἐστὶ σμικρὸν καμπύλη.

Εικων 19

Εικων 20

δ' *Τυφλάγκιστρά* εἰσιν ἐλάσματα πλατέα, μηνοειδῶς, ἢ καὶ ὑπ' ὀρθὴν γωνίαν κεκαμμένα (Εικὼν 19), ἢ στενὰ καὶ στρογγύλα, οἷον τὸ Ἀρνώδειον *τυφλάγκιστρον* (Εικὼν 20). Τὰ πρῶτα, καθὸ πλατέα, ἔχουσι μείζονα ἐπαφῆς ἐπιφάνειαν, μὴ συμπιέζοντα ἐφ' ἑνὸς σημείου, καὶ χρησιμεύουσιν εἰς ἀπαγωγὴν τῶν χειλέων τῶν τραυμάτων. Τὸ τελευταῖον προώρισται κυρίως ἵνα κατὰ τὴν περιεσφιγμένην κήλην διεμβάλληται ἀναμέσον περισφίγγοντος στομίου καὶ προπεπτωκότος ἐντοσθίου πρὸς ἀναίμακτον ἀνεύρυνσιν ἐκείνου καὶ ἀνάταξιν τούτου.

ΣΤ' Βελόναι.

Αὗται, χρήσιμοι πρὸς ῥαφὴν τῶν τραυμάτων, τυγχάνουσι ποικιλώταται ἀναλόγως τοῦ σκοποῦ. Εὐχρηστότεραι δέ εἰσιν

α' *Αἱ ἁπλαῖ τῶν ἐντομολόγων βελόναι* (Εικὼν 21) χρησιμεύουσαι ἐν τῇ χειρουργικῇ ὥςπερ σκολόπια, περὶ ἃ τίθενται τὰ ῥάμματα ἐν τῇ περιειλάδι ῥαφῇ, καὶ συγκρατοῦσαι ἐν συναφείᾳ τὰ χείλη τοῦ τραύματος. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐχρησίμευον ἄλλοτε αἱ Πετίτειοι βελόναι (Εικ. 22), συνιστάμεναι ἐκ χαλυβδίνων αἰχμῶν, ἐναρμοζομένων κοχλιοειδῶς εἰς σκολόπια ἀργυρᾶ ἢ χρυσᾶ.

Εικων 21

Εικων 22

Εικων 23

6' *Εὐθεῖαι βελόναι* (Εικὼν 23 6), χρήσιμοι εἰς τὴν διὰ ῥαφῆς ἕνωσιν τῶν τραυμάτων. Εἰσὶ δὲ αὗται ὀξύαιχμοι, ἀμφίστομοι, καὶ ἑπομένως ἐνεργοῦσιν οὐ μόνον νύσσουσαι, ἀλλὰ καὶ τέμνουσαι· φέρουσι δὲ κατὰ τὸ ὀπίσθιον αὐτῶν ἄκρον ὠτίον, δι' οὗ διείρεται τὸ πρὸς ῥαφὴν ῥάμμα. Συλλαμβάνομεν δὲ ταύτην πρὸς ῥαφὴν διὰ τοῦ ἀντίχειρος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ μέσου δακτύλου, ἐπιτιθέντες τὸν λιχανὸν ἐπὶ τοῦ ἑνὸς τὸ ὠτίον ἄκρον τὸ δὲ διειρμένον ῥάμμα αἰωρεῖται ὑπὲρ τὸν λιχανόν.

γ' Εὐχρηστότεραί εἰσιν *αἱ καμπύλαι βελόναι* (Εἰκὼν 23 α), αἵτινες δέον νὰ σχηματίζωσι τόξον κύκλου, ἐπειδὴ διὰ τοιούτων δυνάμεθα νὰ ὁρίσωμεν ἀκριβῶς τὸν δρόμον, ὃν μέλλει νὰ διανύσῃ ἡ αἰχμὴ τῆς βελόνης ἐν τῇ διεμβολῇ. Κρατοῦμεν δὲ τὰς καμπύλας βελόνας μεταξὺ ἀντίχειρος λιχανοῦ καὶ μέσου, προσεστραμμένην ἡμῖν ἔχοντες τὴν αἰχμήν, ἢ καὶ ἀπεστραμμένην, τοῦ διὰ τοῦ ὠτίου αὐτῶν διειρμένου ῥάμματος ὑπὲρ τοὺς κρατοῦντας ταύτην δακτύλους αἰωρουμένου. Ἐν τῇ διὰ μικρῶν καὶ λίαν καμπύλων βελονῶν ῥαφῇ, ὡς καὶ ἐν ταῖς ῥαφαῖς ἐντὸς κοιλιῶν δὲν δυνάμεθα νὰ συλλάβωμεν τῇ χειρὶ τὴν βελόνην· διὸ τότε χρώμεθα *βελονοκατόχῳ*. Ποικίλα δέ εἰσι τὰ βελονοκάτοχα· ὧν εὐχρηστότερον *τὸ τοῦ Ῥουξίου* (Εἰκὼν 24), ὅπερ συνίσταται ἐκ μεταλλίνης ῥάβδου, ὄπισθεν μὲν τελευτώσης εἰς ἐβενώδη χειρολαβήν, ἐμπροσθεν εἰς δύο ἐλαστικοὺς βραχίονας, ἥτις ἐγκλείεται ἐν κινητῷ μεταλλίνῳ καλαμίσκῳ, ὄπισθεν φέροντι δισκίον. Προωθουμένου τοῦ καλαμίσκου, συγκλείουσιν οἱ τὴν βελόνην ἐμπεριλαβόντες βραχίονες, καὶ στηρίζουσι ταύτην· ἀπωθουμένου δὲ τούτου, ἀφιστασιν οἱ βραχίονες καὶ ἐξελκύεται ἡ βελόνη. Ἀλλὰ καὶ ἁπλῇ κλειθρολαβὶς πολλάκις δύναται ν' ἀντικαταστήσῃ τὸ βελονοκάτοχον. Κανόνες τηρητέοι ἐν τῇ χρήσει πάσης βελόνης, εἰσὶν οἱ ἑξῆς. α' Ἀποφευκτέα ἡ κάμψις ἰδίως τῶν καρφοβελονῶν ἐν τῇ διεμβολῇ, καὶ διὰ τοῦτο ἐν τῇ διεμβολῇ διατεινέσθω ὡς οἷόν τε τὸ δέρμα· β' Πᾶσαν βελόνην δέον νὰ συλλαμβάνωμεν διὰ ξηρῶν χειρῶν, διότι ἄλλως ὀλισθαίνει· γ' Ἐμπείρομεν τὴν αἰχμὴν τῆς βελόνης ὑπ' ὀρθὴν γωνίαν πρὸς τὸ δέρμα, διωθοῦντες αὐτὴν ταχέως δι' ὅλου τοῦ πάχους τοῦ χείλους τοῦ τραύματος.

Εἰκὼν 24

Εἰκὼν 25

Τελευταῖον μνημονευτέαι ἐνταῦθα *αἱ πρὸς βελονορυγμὸν βελόναι* (Εἰκὼν 25 α β), αἵτινες μακραί εἰσιν, αἰχμηρόταται, βαθμηδὸν ὀξυνόμεναι, καὶ φέρουσι χειρολαβὴν ἐκ χάλυβος, ἢ ἀργύρου. Ταύτας ἐμπεί-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρομεν καθέτως, διατείνοντες πρότερον τὸ δέρμα τῇ ἀριστερᾷ ἡμῶν χειρί, ὁπότε διεισδύουσι διὰ τῶν ἱστῶν τοῦ σώματος, οὓς οὐδαμῶς ῥηγνῦσι. Χρῶνται δὲ ταύταις πρὸς ἐρεθισμὸν ἐν τῇ νεκροφανείᾳ.

Ζ' Τρίγωνοι ἀκίδες.

Αὗται χρησιμεύουσιν εἰς παρακέντησιν· δηλονότι τὴν ἐγχείρησιν, δι' ἧς διατιτρῶμεν τὸ τοίχωμα κοιλίας, ἐνεχούσης ὑγρὸν ἢ ἀέρα, καὶ ἀφίεμεν ἐμπεπαρμένον καλαμίσκον ἵνα δι' αὐτοῦ ἐκρεύσῃ τὸ περιεχόμενον.

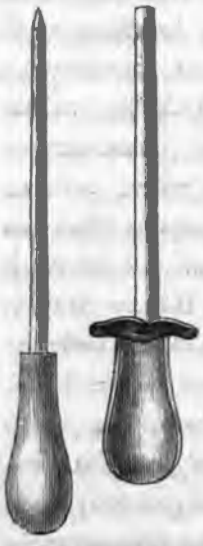
Ἡ διὰ τριγώνου ἀκίδος παρακέντησις ἐνδείκνυται·

α' Ὅταν τὸ τοίχωμα τῆς κοιλίας συνίσταται ἐκ πλειόνων στρωμάτων, ἅτινα, μὴ ἐμμένοντος ἐμπεπαρμένου τοῦ καλαμίσκου, ἠδύναντο νὰ συμπέσωσι καί, φράξαντα τὴν ὀπήν, νὰ κωλύσωσι τὴν ἐκροὴν τοῦ ὑγροῦ·

β' Ἐπὶ κοιλίας, ἧς τὸ πλεύρωμα συνέστηκεν ἐξ ἑνὸς στρώματος, ἀλλ' ἥτις μεγάλη τυγχάνει, ὥστε, ἐκρεύσαντος ἱκανοῦ ὑγροῦ, συμπίπτει καὶ φράσσει τὴν ὀπήν·

γ' Πρὸς ἐνέσεις·

δ' Δοκιμαστικῶς ἵνα πληροφορηθῶμεν ἐὰν τὸ περιεχόμενον ἡ ὑγρόν.

Εικων 26

Ἡ ἁπλῆ τριγωνος ἀκὶς συνίσταται *ἐκ τοῦ ἀκιδοφόρου ἐμβόλου*, οὗτινος τὸ ἐν ἄκρον φέρει *τὴν τριγωνον ἀκίδα*, τὸ δ' ἕτερον, ὀγκωδέστερον, λήγει εἰς παχεῖαν *χειρολαβὴν* ἐξ ἑβένου (Εἰκὼν 26 α), καὶ *ἐκ τοῦ καλαμίσκου*, ὅστις κατὰ μὲν τὸ πρὸς τὴν ἀκίδα ἄκρον φέρει πλαγίαν ῥωγμήν, κατὰ δὲ τὸ πρὸς τὴν χειρολαβήν, δισκίον ὑπόκοιλον ἢ αὐλακα πρὸς ἐκροὴν τοῦ ὑγροῦ (Εἰκὼν 26 β).

Πᾶσαι δὲ αἱ λοιπαὶ τρίγωνοι ἀκίδες, πολυειδεῖς τὴν κατασκευήν, ἀναλόγως τοῦ πρὸς ὃν εἰσιν ὡρισμέναι σκοποῦ, λ. χ. καμπύλαι, μετὰ στρόφιγγος κλπ, περιγραφήσονται εἰκονιζόμεναι ἐν τοῖς οἰκείοις τόποις.

Χρῆσις. Προεξετάσαντες ἐὰν ἡ ἀκὶς εὐκινητῇ ἐν τῷ καλαμίσκῳ καὶ ταύτην φαινικούχῳ ἐλαίῳ ἀλείψαντες, συλλαμβάνομεν τῇ δεξιᾷ οὕτως, ὥστε ἡ μὲν λαβὴ τοῦ ἀκιδοφόρου ἐμβόλου

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νὰ στηρίζηται ἐπὶ τοῦ ὑποθέναρος, ὁ δὲ ἀντίχειρ καὶ μέσος δάκτυλος ἐπὶ τοῦ δισκίου ἢ τῆς αὔλακος τοῦ καλαμίσκου, τοῦ λιχανοῦ προεκτεινομένου ἐπὶ τοῦ καλαμίσκου εἰς τοιαύτην ἀπὸ τῆς ἀκίδος ἀπόστασιν, ὅσον ἀπαιτεῖται νὰ εἰσδύσῃ ἡ ἀκὶς ἐν τῇ κοιλίᾳ, καὶ ἐμπήγομεν αὐτὴν καθέτως διὰ τοῦ πλευρώματος τῆς κοιλίας ἕως ἂν αὕτη κενεμβατήσῃ (Εἰκὼν 27). Πληροφορούμεθα δὲ περὶ τῆς κενεμβατήσεως τῆς ἀκίδος ἐκ τῆς ἄρσεως τῆς ἀντιστάσεως κατὰ τὴν προώθησιν, ἢ καὶ ἐκ τῆς ἀπροσκόπτου κύκλῳ κινήσεως τῆς ἀκίδος ἐν τῇ κοιλίᾳ. Ἐμπαρείσης οὖν οὕτω τῆς τριγώνου ἀκίδος, ἐξαιροῦμεν τὸ ἀκιδοφόρον ἔμβολον ἐκ τοῦ καλαμίσκου ὡς ἐξῆς· Συλλαβόντες τὸ δισκίον ἢ τὴν αὔλακα τοῦ καλαμίσκου διὰ τοῦ ἀντίχειρος καὶ λιχανοῦ τῆς ἀριστερᾶς ἡμῶν, στηρίζομεν αὐτόν, διὰ δὲ τῶν τριῶν πρώτων δακτύλων τῆς δεξιᾶς συλλαβόντες τὴν λαβὴν τοῦ ἀκιδοφόρου ἐμβόλου, ἐξελκύομεν τοῦτο ἠρέμα ἵνα μὴ συνεξελκυσθῇ καὶ ὁ καλαμίσκος. Εὐθὺς δὲ τότε ἐκρέει τὸ ὑγρόν. Κενωθέντος τοῦ ὑγροῦ, ἐξαιροῦμεν τὸν καλαμίσκον ὡς ἐξῆς. Τοῖς τρισὶ πρώτοις δακτύλοις τῆς δεξιας συλλαβόντες τὸ δισκίον τοῦ καλαμίσκου, λιχανὸν δὲ καὶ μέσον δάκτυλον τῆς ἀριστερᾶς παρενθέντες ἀναμέσον δισκίου καὶ πλευρώματος τῆς κοιλίας ἐξελκύομεν ἠρέμα τὸν καλαμίσκον, ἀπωθοῦντες ἅμα καὶ τὸ περὶ τὸν καλαμίσκον πλεύρωμα τῆς κοιλίας, ἐπειδὴ ἄλλως συμπαρελκύομεν καὶ τὰ περὶ τὸν καλαμίσκον μόρια, ἐπάγοντες ὀδύνην. Τέλος ἐξελκύσαντες καὶ τὸν καλαμίσκον ἐπιπιέζομεν τὴν ὀπὴν διὰ τοῦ ἀντίχειρος τῆς ἀριστερᾶς ἕως ἂν κολλητικῷ ἐμπλάστρῳ καταφράξωμεν αὐτήν.

Εικων 27

Η' Βροχοσφιγκτήρια.

Πρὸς τοῖς μέχρι τοῦδε περιγραφεῖσιν ἐργαλείοις ὑπάρχουσιν ἕτερά τινα, δι' ὧν οἱ χειρουργοὶ προτίθενται νὰ διαπράξωσι μᾶλλον ἢ ἧττον ἀναίμακτον διαίρεσιν ἁπαλῶν μορίων, ἰδίᾳ δὲ μισχωτῶν ὄγκων, συριγγίων, αἱματωδῶν ὄγκων καὶ τῶν τοιούτων, ἅτινα, καθαιρούμενα ἁπλῶς διὰ μαχαιρίου, παρακολουθοῦνται ἀείποτε ὑπὸ σφοδρᾶς καὶ κινδυνώδους αἱμορραγίας. Ἡ δὲ διὰ τῶν ἑφεξῆς μνημονευθησομένων ἐργαλείων γινομένη διαίρεσις καλεῖται *ἀποβροχισμὸς καὶ περιθλασις*.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

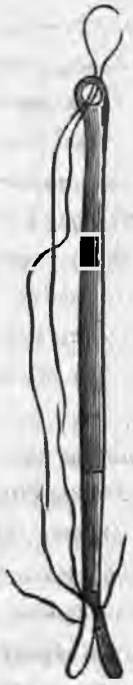
Ὁ ἀποβροχισμὸς συχνότατα ἐτελεῖτο ὑπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χειρουργῶν, τάνῦν ὅμως σπανιώτατα καὶ ἐπὶ ὡρισμένων περιστάσεων γινόμενος, τὰ δὲ τοῦτον διαπράσσοντα ἐργαλεῖα καλοῦνται *βροχοσφιγκτήρια*, δι' ὧν. ἀποβροχιζόμενα τὰ καθαιρετέα μόρια, περιεσφίγγοντο βαθμηδὸν καθ' ἑκάστην, καὶ οὕτω, κωλυομένης τῆς ἐν αὐτοῖς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος, ἐπομένως καὶ τῆς θρέψεως αὐτῶν, ἀπέπιπτον ἐν τέλει. Ἡ τοιαύτη ὅμως μέθοδος παρατείνεται ἐπὶ μακρόν· ἐπάγει σφοδρὰς ὀδύνας καὶ γάγγραιναν τῶν ἀποβροχισθέντων μορίων, ἐξ ἧς ἐκρυσις πύου καὶ ἰχώρων, ἄτινα δι' ἀπορροφήσεως διακινδυνεύουσι τὴν ζωὴν τοῦ πάσχοντος. Τούτου ἕνεκα ὁ διὰ βροχοσφιγκτηρίου ἀποβροχισμὸς σπανιώτατα ἐκτελεῖται τὴν σήμερον, ἐπειδὴ διὰ τοῦ περιθλάστου καὶ τῆς γαλβανοκαυστικῆς δυνάμεθα ἀναιμάκτως νὰ καθαιρέσωμεν τοιαῦτα μόρια, καὶ ἐφάπαξ.

Τὰ πρὸς ἀποβροχισμὸν ἀπαιτούμενά εἰσι ῥάμματα ἐκ μετάξης ἢ λίνου κεκηρωμένα, ἢ λεπτὰ σύρματα ἐξ ἀργύρου, λευκοχρύσου ἢ καὶ σιδήρου. Τὰ μετάλλινα σύρματα διὰ περιστροφῆς εὐκόλως μὲν στενοῦνται, ἀλλ' εἰςδύουσι τάχιττα, παράγοντα οὕτως αἱμορραγίαν, καὶ ἔν τισι χώραις, οἷον ἐν τῇ ἕδρᾳ, ὀχληρότατά εἰσι. Νεωστὶ μετεχειρίσθησαν ἐλαστικὰ σωληνάρια, ἢ καὶ τοιαῦτα παχέα ῥάμματα. Περιτίθενται δὲ τὰ ῥάμματα ταῦτα περὶ τὸ ἀποβροχισθησόμενον μόριον· συσφίγγονται τὰ δύο τούτων ἄκρα· προςδέονται εἰς ἁπλοῦν ἄμμα καί, τέλος, εἰς ἀγκύλην. Ἐν χώραις δέ, καθ' ἃς οἱ δάκτυλοι ἀδύνατον νὰ καταφθάσωσι τὸ περισφιγχθησόμενον μόριον, ἢ μὴ δυνατῆς οὔσης τῆς κραταιᾶς περισφίγξεως, μετεχειρίζοντο πρότερον *βροχοσφιγκτήρια*, δι' ὧν τὰ ἄκρα τοῦ ῥάμματος διὰ κοχλίου, ἢ ἑτέρου καταλλήλου μηχανισμοῦ ἠδύναντο σφοδρότερον νὰ περισφιγχθῶσιν, ἢ καὶ νὰ χαλαρωθῶσι. Τοιαῦτα γνωστότατα ὑπῆρχον *τὸ κομβολογιοειδὲς τοῦ Κοδερίκου, τὸ διπλοῦν σωληνάριον τοῦ Λεβρέτου, τὸ τοῦ Γραίφφου* καί, τέλος, τὸ ἁπλούστερον καὶ εὐχρηστότερον *τοῦ Δεσσώλτου*, ὅπερ περιγράφομεν εἰκονίζοντες.

Τὸ βροχοσφιγκτήριον τοῦ Δεσσώλτου (Εἰκὼν 28), ῥαβδίσκος ἐστὶ μετάλλινος, φέρων κατὰ μὲν τὸ ἓν ἄκρον εὐμέγεθες ὠτίον, δι' οὗ διεμβάλλεται ὁ βρόχος, κατὰ δὲ τὸ ἕτερον ὑπάρχει δικρανοειδῶς ἢ εἰς δύο σκέλη ἐσχισμένον, ἵνα ἀναμέσον τῶν σκελῶν διατείνωνται τὰ ἄκρα τοῦ ῥάμματος μετὰ τὴν περὶ τὸν ὄγκον περίθεσιν τοῦ βρόχου καί, τέλος, προςδέονται τούτοις.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἀλλὰ τὸν ἀποβροχισμὸν δυνάμεθα καὶ ἄλλως νὰ ἐνεργήσωμεν, καθαιροῦντες δι' αὐτοῦ τεμάχιον νοσηροῦ ὀργάνου, οἷον τῆς γλώσσης, ἢ κυρίως νεοπλάσματα. Ἐν τῇ τελευταίᾳ περιπτώσει ποικίλλει ὁ ἀποβροχισμός, καθόσον ὁ ὄγκος μισχωτός ἐστιν ἢ μετὰ πλατείας βάσεως, καὶ ὁ μίσχος λεπτός ἐστιν ἢ παχύς. Λεπτοῦ μὲν ὄντος τοῦ μίσχου ἁπλῶς περιτίθεται ὁ βρόχος καὶ περισφίγγεται· παχέος ὁμως τούτου ὄντος, ὥστε ἀδύνατον νὰ περισφιγχθῇ διὰ ῥάμματος, ἁπλῶς περιτιθεμένου, καὶ νὰ παύσῃ ἡ τῷ ὄγκῳ προσαγωγὴ αἵματος, τότε διαιροῦμεν αὐτὸν ἐν δυσὶν ἢ τρισὶ μοίραις, ἰδίᾳ ἑκάστης τούτων περισφιγγομένης ὡς ἐξῆς. Χρῄζομεν ἰσχυρᾶς λογχοειδοῦς εὐθείας, ἢ σμικρόν τι καμπύλης βελόνης, φερούσης ἐν τῇ βάσει τῆς λόγχης ὠτίον, ἔτι δὲ διπλοῦ ῥάμματος διεμβεβλημένου διὰ τοῦ ὠτίου. Ἑλκύοντες δὲ νῦν τὴν βελόνην συμπαρασύρομεν καὶ τὸ ῥάμμα διὰ τοῦ μίσχου τοῦ ὄγκου, ὥστε τότε ἐπὶ τοῦ ἑνὸς μέρους τούτου αἰωρεῖται ἡ ἀγκύλη, ἐπὶ δὲ τοῦ ἑτέρου τὰ ἄκρα τοῦ ῥάμματος. Νῦν δὲ διαιροῦμεν τὴν ἀγκύλην ἐν τῷ μέσῳ, καὶ τὰ οὕτω ἐκπηγάζοντα τέσσαρα ἄκρα τοῦ ῥάμματος περισφίγγοντες πρὸς ἄλληλα ἀμματίζομεν. Οὕτω λοιπὸν ὁ πλατὺς μίσχος τοῦ ὄγκου ἀποβροχίζεται ἐν δυσὶν ἡμιμορίοις. Ἐὰν δὲ πλατεῖα ἡ βάσις τοῦ ὄγκου καὶ ὅλως ἐλλείπῃ ὁ μίσχος, τότε διαπείρομεν μίαν ἢ πλείονας ἰσχυρὰς καρφοβελόνας διὰ τῆς βάσεως τοῦ ὄγκου καὶ ὑπὸ τὰ ἐξίσχοντα ἄκρα τούτων περιθέτομεν παχὺ ῥάμμα, κωλύοντες οὕτω τὴν ἐξολίσθησιν τοῦ ῥάμματος, καὶ περισφίγγομεν.

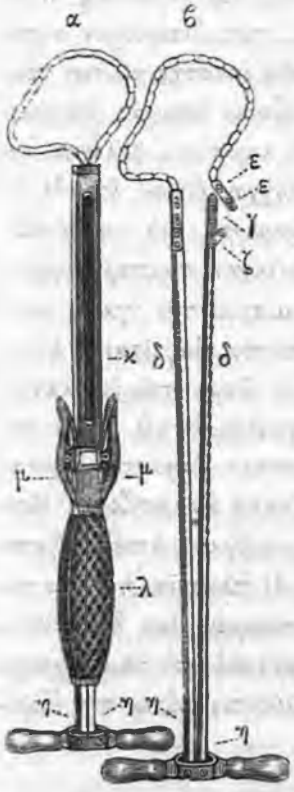
Εικων 28

Θ' Περιθλάστης.

Παρὰ τοῖς ἀρχαιοτέροις τῶν χειρουργῶν πολλάκις μνεία γίνεται *συνθλάσεως* καὶ *περιθλάσεως*, ἐνεργουμένης ἐπὶ πολυποειδῶν ἐκφυμάτων διὰ μεγάλων λαβίδων, φερουσῶν βαθεῖς ὀδόντας. Κυρίως ὅμως ὁ διάσημος γάλλος χειρουργὸς *Χασσαιγνάκος* εἰσήγαγεν ἐν τῇ χειρουργικῇ *τὴν περιθλασιν*, ἐπινοήσας ἅμα πρὸς ταύτην καὶ ἴδιον ἐργαλεῖον,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὸν *περιθλάστην*, καὶ περιγράψας ἐκτενῶς τὴν μέθοδον αὐτοῦ τῷ 1856. Διὰ τῆς ἀγωγῆς ταύτης οὗτος τελεῖ διαίρεσιν παντὸς ἀπαλοῦ μορίου, περισφίγγων καὶ συνθλῶν ταῦτα διὰ τοῦ ἐργαλείου, καὶ κωλύων οὕτω πᾶσαν αἱμορραγίαν, ὥςπερ φύσει συμβαίνει ἐν τοῖς ἐκ συνθλάσεως τραύμασι. Καὶ ναὶ μὲν ὁ ἐφευρετὴς τῆς μεθόδου ταύτης δὲν ἀπέφυγε τὰς ὑπερβολάς, θέλων ἵνα καὶ ἡ κυστεοτομία ἔτι διὰ περιθλάστου τελῆται· ἀλλ' ὅμως ἐτέρωθεν ἡ ἀγωγὴ αὕτη, ἄνευ τῶν ὑπερβολῶν, θεωρητέα ὡς μεγίστης ἀξίας κτῆσις ἐν τῇ χειρουργικῇ. Ἰδίᾳ δὲ παραγκωνίσασα λίαν τὸν ἀποβροχισμόν, συντελεῖ ἄριστα εἰς τὴν καθαίρεσιν ὄγκων καὶ μορίων τοῦ σώματος, ἐν οἷς ἐπίφοβός ἐστιν ἰσχυρὰ παρεγχυματώδης αἱμορραγία, ἢ ἐνθα ἡ χρῆσις τοῦ μαχαιρίου δυσχερὴς καὶ κινδυνώδης ἀποβαίνει· οὕτως, ἐπὶ παραδείγματι, ὁ διὰ τοῦ περιθλάστου ἀκρωτηριασμὸς τοῦ πέους κρίνεται ὡς ἡ ἀρίστη μέθοδος.

Εικων 29

Συνίσταται δὲ *ὁ περιθλάστης τοῦ Λασσαιγνάκου* (Εικὼν 29), κατασκευασθεὶς ὑπὸ τοῦ ὀργανοποιοῦ *Ματθαίου*, ἐκ τῶν ἑξῆς·

α' *Ἐκ τῆς ἀλύσεως* (α. β), ἥτις παντῃ ὁμοία ἐστὶ τῇ τοῦ ἀλυσιδωτοῦ πρίονος, διαφέρουσα ἐκείνης μόνον κατὰ τοὺς ὀδόντας, μὴ ὄντας ὀξεῖς καὶ τμητικούς, ὥςπερ ἐν τῇ τοῦ πρίονος, ἀλλὰ περιφερεῖς καὶ ἀμβλεῖς, συνηρθρωμένους δὲ ἀλλήλοις. Ἐν ἄλλοις λόγοις τὸ τμητικὸν τῆς ἁλύσεως τοῦ περιθλαστου χεῖλος δὲν εἶναι ἐπακμον, ἀλλ' ἀμβλύ, ἐπομένως ἡ διαίρεσις δι' αὐτοῦ βραδέως γίνεται, συνθλωμένων τῶν μορίων ἐν τῇ περισφίγξει. Ἄμφω τὰ τελικὰ ἄρθρα τῆς ἁλύσεως τοῦ περιθλάστου φέρουσιν ἕκαστον ἀνὰ δύο τρήματα (ε. ε), οἷς περ ἐναρμόζονται οἱ κατὰ τὰ ἄκρα τῶν δύο βροχοφόρων ἐλασμάτων προέχοντες ἦλοι (γ), καὶ στηρίζονται τῇ ὠθήσει τῆς γλωσσίδος (ζ).

β' *Ἐκ τῶν βροχοφόρων ἐλασμάτων*, ἅτινά εἰσι δύο μετάλλινα ἐλάσματα (δ. δ), φέροντα πρὸς τὰ ἄνω τοὺς εἰρημένους ἦλους, τὰ δὲ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κάτω ἄκρα αὐτῶν (η. η), παρακείμενα ἀλλήλοις, ἐναρμόζονται κινητῶς διὰ γιγγλύμου μοχλοειδεῖ τινι ἐγκαρσίῳ χειρολαβῇ (θ. θ), δι' ἧς, κινουμένης ὁτὲ μὲν πρὸς τὰ ἄνω, ὁτὲ δὲ πρὸς τὰ κάτω, καταβιβάζεται ἀλληλοδιαδόχως πότε τὸ ἓν τῶν ἐλασμάτων καὶ πότε τὸ ἕτερον. Τὰ ἐλάσματα ταῦτα κατὰ μὲν τὰ ἀλλήλοις προσεστραμμένα χείλη λεῖά εἰσι, κατὰ δὲ τὰ ἀπεστραμμένα ἀλλήλων φέρουσιν ὀδόντας μετὰ μετρικῆς κλίμακος.

γ' *Ἐκ τοῦ κολεοῦ* (κ), ὅστις, κραταιὸς μετάλλινος σωλὴν ὤν, φέρει πρὸς τὰ κάτω παχυτέραν ἐβενώδη χειρολαβήν (λ). Διὰ τοῦ κολεοῦ τούτου διαπερῶνται τὰ βροχοφόρα ἐλάσματα, εἰς ὧν τὸ ἄνω ἄκρον προσαρμόζονται τὰ δύο ἄκρα τῆς ἁλύσεως, εἰκότως στηριζόμενα. Ὁ κολεὸς περὶ τὴν μεσότητα, κατ' ἄμφω τὰ πλάγια καὶ εὐθὺς ὑπεράνω τῆς ἐβενώδους χειρολαβῆς αὐτοῦ, φέρει δύο ἄγκιστρα (μ. μ) μετ' ἐλατηρίου, ἅτινα διὰ ῥωγμῆς τοῦ κολεοῦ εἰσδύουσιν ἐντὸς τοῦ αὐλοῦ αὐτοῦ, ἐμπίπτοντα ταῖς ἀναμέσον τῶν ὀδόντων ἐντομαῖς, καὶ κωλύουσιν οὕτω τὴν αὐθις ἐξολίσθησιν τῆς ἐν τῷ κολεῷ καθελκυσθείσης ἁλύσεως τοῦ περιθλάστου. Τὰ ἄγκιστρα ταῦτα, ἐπιπιεζόμενα ἔζωθεν, ἐκπίπτουσι τῆς ῥωγμῆς, καὶ οὕτω καθίστανται κινητὰ τὰ βροχοφόρα ἐλάσματα, δυνάμενα καὶ τελέως νὰ ἐξελκυσθῶσιν ἄνευ τῆς ἁλύσεως πρὸς καθαρισμόν, καὶ αὖθις νὰ διεμβληθῶσι διὰ τοῦ κολεοῦ.

Ὅθεν τῇ πρὸς τὰ κάτω πιέσει τοῦ δεξιοῦ ἡμιμορίου τῆς ἐγκαρσίου χειρολαβῆς καθελκύεται σμικρὸν ἐπὶ τὰ ἐκτὸς τοῦ κολεοῦ τὸ δεξιὸν ἔλασμα, καὶ οὕτως ἐξολισθαῖνον τὸ σύστοιχον ἄγκιστρον ἐμπίπτει μετὰ κρότου εἰς τὴν ἀμέσως ὑπερκειμένην ἐντομήν· εἶτα τῇ πιέσει πρὸς τὰ κάτω τοῦ ἀριστεροῦ ἡμιμορίου τῆς ἐγκαρσίου χειρολαβῆς καθελκύεται ὡσαύτως καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τὸ ἀριστερὸν ἔλασμα. Ἐπαναλαμβανομένων δὲ ἀλληλοδιαδόχως τῶν μοχλοειδῶν τούτων κινήσεων, ἡ ἅλυσις τοῦ περιθλάστου βαθμηδὸν συγκαθελκύεται, καὶ ὁ ὑπὸ ταύτης σχηματιζόμενος βρόχος, στενότερος γινόμενος, περισφίγγει καὶ περιθλᾷ τὸ ἐν αὐτῷ ἐμπεσὸν μόριον.

Ὁ περιθλαστης τοῦ Χασσαιγνακου εὐθύς ἐστι καὶ διαφόρου μεγέθους κατεσκευασμένος. Ὁ μίκριστος τούτων, *ἐγκόλπιος περιθλάστης*, χρησιμεύει εἰς περίθλασιν λεπτοτάτων μορίων, καὶ δύναται καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ῥινικῇ κοιλίᾳ νὰ εὐοδιασθῇ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ εὐθὺς περιθλάστης δυσκόλως εὐοδιάζεται ἐν κοιλίαις, κατεσκευάσθη ἕτερος πρὸς τοιοῦτον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σκοπὸν σμικρόν τι ἐπικαμπὴς κατὰ τὸ ἄνω τοῦ κολεοῦ ἄκρον, εἰ καὶ οὗτος πάλιν δυσεφάρμοστος ἀποβαίνει.

β' Ὁ ὑπὸ *τοῦ ὀργανοποιοῦ Λυέρου* τροποποιηθεὶς *περιθλάστης* (Εἰκὼν 30) διακρίνεται τοῦ προειρημένου, καθότι ἡ ἄλυσις διὰ κοχλίου καθελκύεται ἐν τῷ σμικρόν τι πρὸς τὰ ἄνω ἐπικαμπεῖ κολεῷ. Τὸ ἐν τῷ κολεῷ (α) ἐγκεκλεισμένον βροχοφόρον φέρει κύκλῳ ἑλικοειδῆ αὔλακα, καθήκουσαν ἐν τῷ κοχλίᾳ (β), ὅστις φέρει λοξὰς αὔλακας, αἷς περ ἐναρμόζεται ὀδοντωτὸν κλεῖθρον (δ), τὸν κοχλίαν περιστροφικῶς κινοῦν. Ἡ ἄλυσις στηρίζεται διὰ τῶν τρηματοφόρων τελικῶν αὐτῆς ἄρθρων ἐπὶ δύο ἀγκίστρων κατὰ τὸ ἄνω ἄκρον τοῦ βροχοφόρου.

Εικων 30 Εικων 31

γ' Ὁ ὑπὸ *τοῦ ὀργανοποιοῦ Χαρριέρου* τροποποιηθεὶς *περιθλάστης* (Εἰκὼν 31). Οὗτος, τῇ προτάσει τοῦ Μαισσονεύου, κατεσκεύασε περιθλάστην, διαφέροντα τῶν δύο προειρημένων, καθότι ἡ ἄλυσις αὐτοῦ δὲν καθελκύεται ἐν κολεῷ, ἀλλὰ κεῖται ἐκτὸς ἐλευθέρα. Τὸ ἄνω ἄκρον τοῦ βροχοφόρου ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ βυγχοειδές ἐστι, καὶ φέρει ἐγκαρσίαν ῥωγμὴν εἰς δίοδον τῆς ἁλύσεως. Τὸ ἓν ἄκρον στηρίζεται ἀκριβῶς εἰς τὴν ὑπὸ τὸ ῥύγχος τοῦ βροχοφόρου περόνην, τὸ δ' ἕτερον ἄκρον, ἐλευθέρως διῆκον, ἐγκαταβαίνει ἐν ὁμοιοσχήμονι κοιλότητι, ὑπαρχούσῃ παρὰ τὴν χειρολαβήν, ἐν ᾗ ἐγκλείεται στηριζόμενον, ἢ καὶ δι' ἀγκίστρου προσαρτᾶται εἰκότως ἐνταῦθα. Κατὰ τὸ πέρας τῆς χειρολαβῆς ὑπάρχει δίσκος μετὰ τριῶν βραχιόνων μοχλοῦ, ὅστις περιστρεφόμενος καθελκύει τὴν ἅλυσιν. Τὸ ἐργαλεῖον τοῦτο, ἐὰν μὲν φέρῃ ἅλυσιν, ἀπεργάζεται περιθλάστην, ἐὰν δὲ σύρμα, *βροχοσφιγκτήριον*. Παραβάλλοντες τοὺς τρεῖς τούτους περιθλάστας, παρατηροῦμεν ὅτι ὁ ἀρχικὸς τοῦ Χασσαιγνάκου, πρὸς τῇ περιθλάσει, ἐνεργεῖ καί πως ζέων ἐν τῷ τῆς ἁλύσεως καθελκυσμῷ, καὶ ἐὰν μὴ βραδύτατα χωρῇ ἡ περίθλασις, τότε συνοδεύει ταύτῃ αἱμορραγία. Ὁ τοῦ Λυέρου περιθλάστης περισφίγγει ὁμοιομόρ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φως καὶ οὐχὶ ξέων, ὅπερ ἀσφαλίζει κατὰ τῆς αἱμορραγίας· ἀλλ' ὅμως ὑστερεῖ τοῦ προειρημένου, διότι δι' αὐτοῦ δὲν δυνάμεθα ἐν ἀνάγκῃ νὰ ἐπισπεύσωμεν τὴν ἐγχείρησιν, ὥςπερ δι' ἐκείνου. Ὁ δὲ τοῦ Χαρριέρου, τέλος, ἐνεργεῖ, ὥςπερ ὁ δεύτερος, οὐχὶ ξέων, ἀλλ' ὅμως προτερεῖ ἀμφοτέρων, καθότι ἡ ἄλυσις αὐτοῦ κεῖται ἐλευθέρα ἐκτὸς κολεοῦ, καὶ ἑπομένως καθαρίζεται εὐκόλως.

Χρῆσις. Ἡ ἀντισηπτικῶς, ὥςπερ εἴρηται ἐν τῇ εἰςαγωγῇ, παρασκευασθεῖσα ἄλυσις, φαινικούχῳ ἐλαίῳ χρισθεῖσα, περιτίθεται ἀκριβῶς περὶ τὸ περιθλασθησόμενον μόριον. Ἀναλόγως τῆς περιφερείας τοῦ ὄγκου ἀποβροχίζεται οὗτος, προενηρμοσμένων ἢ καὶ μὴ ἀμφοτέρων τῶν ἄκρων τῆς ἁλύσεως τοῖς βροχοφόροις ἐλάσμασιν. Ἐὰν πρόκηται νὰ διαιρέσωμεν συριγγώδη πόρον, τότε προεναρμόζομεν τὸ ἓν ἄκρον τῆς ἁλύσεως τῷ συστοίχῳ βροχοφόρῳ, τὸ δ' ἕτερον προςδέομεν εἰς ῥάμμα, διειρμένον δι' ὠτιοφόρου μήλης, δι' ἧς διαπερῶμεν τὴν ἄλυσιν· ἢ διὰ βελόνης μετὰ ῥάμματος, εἰ μέλλομεν νὰ διαπεράσωμεν αὐτὴν διὰ παρεγχυματώδους μορίου, οἷον ἐν τῇ καθαιρέσει τῆς γλώσσης. Διαπερασθείσης οὕτως ἢ ἄλλως τῆς ἁλύσεως τοῦ περιθλάστου, συλλαμβάνομεν τὸ ἐργαλεῖον τῇ μὲν ἀριστερᾷ ἡμῶν κατὰ τὴν τοῦ κολεοῦ χειρολαβήν, τηροῦντες αὐτὸ *ἀμετακίνητον*· καὶ οὐδαμῶς ἑλκύοντες, τῇ δὲ δεξιᾷ κατὰ τὴν ἐγκάρσιον χειρολαβήν, ἢ κατὰ τὸ κλεῖθρον, ἢ καὶ κατὰ τὸν δίσκον, καὶ οὕτως ἐνεργοῦμεν μοχλοειδεῖς, ἢ καὶ περιστροφικὰς κινήσεις, *βραδέως*, καὶ μεθ' ἕκαστον 15—30 δευτερόλεπτον, περὶ δὲ τὰ τέλη τῆς περιθλάσεως μεθ' ἕκαστον 1 λεπτόν, μίαν μοχλοειδῆ, ἢ μίαν περιστροφικήν· τοῦτο δὲ πρὸς ἀποφυγὴν τῆς αἱμορραγίας, ἣν κυρίως προτιθέμεθα διὰ τῆς περιθλάσεως. Ἐν ἀρχῇ μὲν τῆς ἐγχειρήσεως αἱ μοχλοειδεῖς, ἢ αἱ περιστροφικαὶ κινήσεις τοῦ περιθλάστου τελοῦνται εὐχερῶς, περὶ τὰ τέλη ὅμως ἀναγκαία μείζων δύναμις. Ἀπάσης δὲ τῆς ἁλύσεως καθελκυσθείσης ἐν τῷ κολεῷ, ὁ ὄγκος τότε θεωρητέος καθῃρημένος. Ἐπειδὴ δὲ συμβαίνει σπανίως νὰ θραυσθῇ ἐν τῇ ἐγχειρήσει ὁ περιθλάστης, καλὸν νὰ ὑπάρχῃ πρόχειρος καὶ δεύτερος εἰς ἀντικατάστασιν. Τὸ ἐκ τῆς περιθλάσεως τραῦμα οὐδέποτε δέον νὰ καθαρίζηται διὰ σπόγγου, οὐδὲ νὰ ἐξετάζηται διὰ μήλης, φόβῳ αἱμορραγίας. Ἐὰν δὲ σταγὼν αἵματος ἐκρεύσῃ, τότε ἐπιθέτομεν τεμάχιον κεκαυμένου σπόγγου, κρατοῦντες τοῦτο ἐπὶ τόπου ἕως ἂν προςκολληθῇ. Ἐπελθούσης ἐπιγενοῦς αἱμορραγίας ἐκ τοῦ τοιούτου τραύματος, ἐπέχομεν αὐτὴν εὐκόλως διὰ τῶν ψυχρῶν καὶ τῆς πιέσεως. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐγχείρησις

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

βραδύνει, ὀφείλομεν τὸν χειριζόμενον νὰ τηρῶμεν ἐν παρατεταμένῃ ναρκώσει διὰ χλωροφορμίου. Τὰ ἐκ τῆς περιθλάσεως τραύματα ἧττον ὑπόκεινται εἰς φλεγμονὴν καὶ πύησιν, ἰῶνται δὲ τάχιστα ὑπὸ τὴν σχηματιζομένην ἐσχάραν καὶ σχεδὸν ἄνευ πυήσεως. Πυρετὸς δὲ καὶ νευρικὰ φαινόμενα οὐδέποτε ἐπέρχονται.

Ὑπάρχει, τέλος, καὶ ὁ *περισφιγκτὴρ* τοῦ Μαισσονεύου, ὅστις διὰ σύρματος μεταλλίνου ἐνεργεῖ τὴν περίσφιγξιν, ἀλλ' ὄντινα κάλλιστα δύναται ν' ἀντικαταστήσῃ ὁ τοῦ Χαρριέρου περιθλάστης, ἐὰν τὴν ἅλυσιν ἐκείνην ἀντικαταστήσωμεν δι' ἰσχυροῦ μεταλλίνου σύρματος, ὁπότε διὰ τὸ εὔκαμπτον τοῦ σύρματος ἄριστα χρησιμεύει εἰς καθαίρεσιν πολυπόδων τῆς ῥινός, ἢ τῆς μήτρας, αὐτοῦ τούτου τοῦ τραχήλου τῆς μήτρας κλπ.

Τὰ μέχρι τοῦδε περιγραφέντα ἐργαλεῖα σκοποῦσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διαίρεσιν τῶν ἁπαλῶν μορίων, τὰ δ' ἑφεξῆς, διαίρεσιν τῶν ὀστῶν.

Τὰ σπογγώδη ἢ νοσηρῶς μεμαλακυσμένα ὀστᾶ δύνανται μὲν ἐν ἀνάγκῃ καὶ δι' ἁπλοῦ μαχαιρίου νὰ διαιρεθῶσιν, ἀλλὰ καταλληλότερον δι' ἰδίων ἐργαλείων. Ἐπειδὴ δὲ τὰς διαφόρους τῶν ὀστῶν διαιρέσεις δυνάμεθα νὰ διαπράξωμεν ξέοντες, ἀποφολιδοῦντες, διατιτρῶντες, σμιλεύοντες, ὀστεάγρα ἢ ὀστεοψαλίδι διαιροῦντες, ἤ, τέλος, καὶ πρίοντες ταῦτα, τούτων ἕνεκα ὑπάρχουσι πρὸς ἑκάστην τῶν διαιρέσεων τούτων καὶ ἴδια συνώνυμα ἐργαλεῖα, δηλονότι *ξύστρα, ἀποφολιδοτῆρες, ὀστεοτρύπανα, σμίλαι, ὀστεοψαλίδες, ὀστεάγραι καὶ πρίονες.*

Ι' Ξύστρα.

Δι' αὐτῶν ξέομεν ἢ ἀπολύομεν τὸ περιόστεον, ἢ καθαιροῦμεν νεόπλασμα ἐπὶ ὀστοῦ ἑδρεῦον, ἤ, τέλος ἀποφολιδοῦμεν ἐπιπολαίαν τερηδόνα ἢ νέκρωσιν τῶν ὀστῶν. Ἐλλείψει τοιούτων εἰδικῶν ἐργαλείων δυνάμεθα ξῦσιν νὰ ἐπιτελέσωμεν καὶ διὰ τῆς ἀκμῆς ἢ τῆς ῥάχεως σμιλίου, ἢ καὶ διὰ τοῦ σμιλοειδοῦς ἄκρου αὐτοῦ.

Τὸ ξύστρον (Εἰκὼν 32 α. 6), συνίσταται ἐκ τοῦ ξέοντος μέρους, ὅπερ εἶναι σμιλοειδὲς τετράπλευρον ἢ πεντάπλευρον (α). Πάντα τὰ χείλη αὐτοῦ εἰσιν ἔπακμα τέμνοντα. Ἐπικάθηται δὲ τὸ ξέον τοῦτο

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

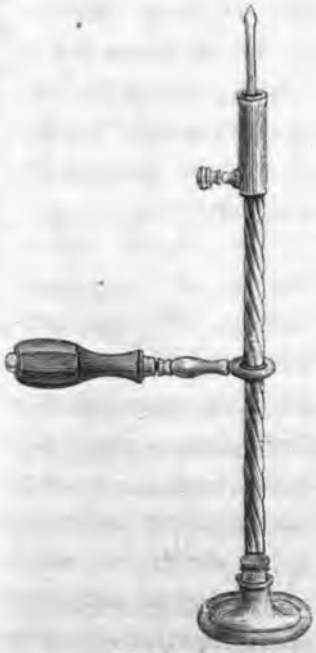
μέρος τοῦ ἐργαλείου ὑπ' ὀρθὴν γωνίαν ἐπὶ μεταλλίνου στειλεοῦ, τελευτῶντος εἰς ἐβενώδη χειρολαβήν. Ὑπάρχει δὲ καὶ ξύστρον τοῦ Λαγκεβεκκίου, ἐπινοηθὲν παρ' αὐτοῦ εἰς χρῆσιν ἐν τῇ οὐρανοπλαστικῇ, καὶ φέρον ἀγκιστρωτὴν τὴν λεπίδα.

Εικων 32

Τὰ ξύστρα πρότερον σπανίως ἦσαν ἐν χρήσει, καὶ μόνον ἐν τῇ ἀνατρήσει τοῦ κρανίου πρὸς ἀπόλυσιν τοῦ περιοστέου, ἢ παρὰ τοῖς ὀδοντοϊατροῖς, εἰς ἀπόξυσιν τῆς ἐπὶ τῶν ὀδόντων σχηματιζομένης τρυγίας. Ἐν τοῖς νεωτέροις ὅμως χρόνοις οἱ χειρουργοὶ μεγάλην ποιοῦνται χρῆσιν τῶν ξύστρων, ἀπολύοντες δι' αὐτῶν καὶ περισώζοντες τὸ περιόστεον εἰς ἀνάπλασιν τοῦ ὀστοῦ.

Ἐνεργεῖ δὲ τὸ ξύστρον συρόμενον ἐπὶ τοῦ πεπονθότος ὀστοῦ, καὶ οὕτω ξέον διά τινος τῶν ἀκμῶν αὐτοῦ τὴν νοσοῦσαν ἐπιφάνειαν, ἕως ἂν αὕτη καθαιρεθῇ καὶ προφανῇ ἡ ὑγιής.

Εικων 33

ΙΑ' Ἀποφολιδοτῆρες.

Οὗτοι κατελέγοντο πρότερον τοῖς τῆς ἀνατρήσεως ἐργαλείοις καὶ ἀπεφολίδουν ἐπιφάνειαν ὀστοῦ, ἐναρμοζόμενοι εἰς τρυπανοκάτοχον, ἢ ἀρίδα. Τούτων οἱ κορυνοειδεῖς εἰσιν αἰχμηροί, καὶ μόνον παρὰ τοῖς ὀδοντοϊατροῖς τανῦν εὐχρηστοῦσιν.

ΙΒ' Ὀστεοτρύπανα.

Ταῦτα χρησιμεύουσιν εἰς διάτρησιν τῶν ὀστῶν καὶ εἶτα ὑποδόρειον τούτων διάπρισιν, ἢ πρὸς σχηματισμὸν ἁπλῶς τρήματος ἐπί τινος ὀστοῦ, ἵνα διερεθισθῇ ὀστεουλκὸς καὶ ἐξελκυσθῇ τεμάχιον ὀστοῦ ἀνατρηθέν. Τούτων εὐχρηστότερόν ἐστι τὸ εἰκονιζόμενον *ὀστεοτρύπανον* (Εἰκὼν 33),

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

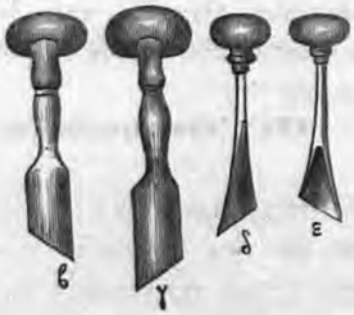
ἐν ταῖς διεκπρίσεσι χρήσιμον, ὅπερ παριστᾷ τὸ ἥμισυ τετραγώνου πυραμίδος μετ' ἀνίσων γωνιῶν, ἧς ἡ κορυφὴ δὲν ἀπολήγει εἰς αἰχμήν, ἀλλ' εἰς ἀκμὴν ὁριζόντιον καὶ σμιλοειδῆ. Ὁ στειλεός, ἐν ᾧ ἐναρμόζεται ἡ πυραμὶς καὶ στηρίζεται δι' ἐγκαρσίας στρόφιγγος, ἐστὶ σπειροειδῶς αὐλακώδης τὴν ἐπιφάνειαν, ἣ περ προσήρμοσται κινητὴ ἐγκάρσιος χειρολαβή, εὐχερῶς ἀνωθουμένη καὶ κατωθουμένη ἐπὶ τοῦ αὐλακοφόρου στειλεοῦ, καὶ περιστρέφουσα τὴν σμιλοειδῆ πυραμίδα, τὴν τὸ ὀστοῦν διατιτρῶσαν. Οὕτω λοιπὸν σχηματίζονται τρήματα, δι' ὧν διεμβαλλόμενος μαχαιροειδὴς πρίων, ἢ καὶ ἀλυσιδωτός, διαιρεῖ τὸ ἑκατέρωθεν τοῦ τρήματος κείμενον διάστημα τοῦ ὀστοῦ.

ΙΓ' Σμίλαι.

Αὗταί εἰσιν εὐθεῖαι τὴν ἀκμήν (Εἰκὼν 34 α), ἢ λοξαί (Εἰκὼν 35 β. γ. δ. ε), ἢ καὶ ὑπόκοιλοι (Εἰκὼν 34 β). Ἐνεργοῦσι δὲ διὰ σφύρας φερούσης πλῆκτρον ἐκ μολύβδου, ἢ ἐκ ξύλου, διότι αἱ χαλύβδινον πλῆκτρον φέρουσαι σφῦραι διασείουσι τὸ ὀστοῦν κατὰ τὴν σμίλευσιν, παράγουσαι παρασχίδας. Διὰ τῶν σμιλῶν σμιλεύομεν νενεκρωμένα μέρη ὀστῶν.

Εἰκὼν 34

Εἰκὼν 35

Τὴν σμίλην οὐδόλως πρέπει νὰ ἐφαρμόζωμεν καθέτως ἐπὶ τοῦ ὀστοῦ, ἀλλ' ὑπ' ὀξεῖαν γωνίαν 45° τὸ πολύ, προτιθέμενοι νὰ καθαιρέσωμεν τεμάχιον ὀστοῦ· ἐπειδὴ ἡ κάθετος ἐφαρμογὴ τῆς σμίλης καὶ ἡ ἐπ' αὐτῆς διὰ σφύρας πλῆξις ἐπάγει ἀπόθραυσιν τοῦ ὀστοῦ καὶ οὐχὶ διαίρεσιν. Ἐὰν δὲ τὸ καθαιρεθησόμενον πέταλον τοῦ ὀστοῦ ἦ στερεὸν καὶ λεῖον, ἑπομένως ὀλισθηρόν, τότε ἐπιθέτομεν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὴν γωνίαν τῆς σμίλης μόνον ἐπ' αὐτοῦ καὶ οὐχὶ μεγα μέρος τῆς ἀκμῆς αὐτῆς.

Ἡ εὐθεῖα τὴν ἀκμὴν σμίλη ἐνεργεῖ μὲν ἰσχυρότερον τῆς κοίλης, ἀλλὰ παράγει εὐχερέστερον παρασχίδας. Τὴν κοίλην σμίλην μεταχειριζόμεθα εἰς περιωρισμένας διαιρέσεις τοῦ ὀστοῦ.

ΙΔ' Ὀστεοψαλίδες καὶ ὀστεάγραι.

Διὰ τούτων διαιροῦμεν ὀστα, ἢ καὶ τεμάχια αὐτῶν, κείμενα ἐν στενοῖς χώροις. Εἰσὶ δὲ τότε αὗται εὐχρηστότεραι καὶ αὐτῶν τῶν μικρίστων πριόνων. Τὰ δι' αὐτῶν διαιρεθησόμενα ὀστα ὅμως ἐστωσαν οὔτε λίαν παχέα, οὔτε λίαν συμπαγῆ.

1. *Αἱ* μὲν *ὀστεοψαλίδες* (Εἰκὼν 36 α. β) ποικίλλουσι τό τε μέγεθος καὶ τὸ σχῆμα. Φέρουσι δὲ λεπίδας βραχείας καὶ αἰχμηράς, εὐθείας ἢ ἀγκύλας. Τὰ σκέλη αὐτῶν εἰσι πολλῷ μακρότερα τῶν λεπίδων καὶ κυρτά, οὐδαμῶς δὲ φέρουσι κρίκους εἰς διεμβολὴν τῶν δακτύλων ἐν τῇ χρήσει ὥςπερ τὰ ψαλίδια, ἀλλὰ τελευτῶσιν ἁπλᾶ καὶ πεπλατυσμένα. Τὸ καμπύλον σχῆμα τῶν σκελῶν αὐτῶν εὔθετόν ἐστιν εἰς ἀσφαλῆ προσαρμογὴν ἐν τῇ παλάμῃ τοῦ κρατοῦντος. Ἀναμέσον τῶν σκελῶν αὐτῶν ὑπάρχει ἐλατήριον, δι' οὗ ἡ ὀστεοψαλὶς διανοίγει ἀφ' ἑαυτῆς· ἐπειδὴ ἄλλως, ἐλλείψει τῶν παρ' αὐταῖς κρίκων, ἡ διάνοιξις δυσχερὴς καὶ χρονιωτέρα γίνεται. Ὅσῳ βραχύτεραι αἱ λεπίδες τῆς ὀστεοψαλίδος ἐν παραβολῇ πρὸς τὰ σκέλη, τόσῳ κραταιοτέρα ἡ ταύτης ἐνέργεια.

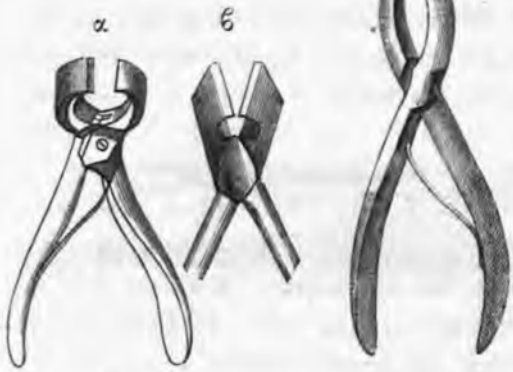
Εἰκὼν 36

Χρῆσις. Αὗται χρήσιμοί εἰσιν εἰς διαίρεσιν πετάλων ὀστῶν· οἷον τοῦ πλευρώματος τοῦ Ἰγμορείου ἄντρου, τῶν ῥινικῶν κογχῶν, τῶν τε πλευρῶν καὶ τῶν φαλάγγων παίδων κλπ. Συμπαγέστερα ὅμως ὄντα τὰ διαιρεθησόμενα ὀστᾶ θραύονται δι' αὐτῶν μᾶλλον, σχημοτίζοντα παρασχίδας, ὁπότε τούτων προτιμότεραι αἱ σμίλαι. Ἔνιοι συνιστῶσιν εἰς διαίρεσιν τελείαν αὐλοειδῶν ὀστῶν, οἷον τῆς κλειδός, τῆς κερκίδος, τῆς ὠλένης καὶ τῶν παρομοίων, τοιαύτας ὀστεοψαλίδας μείζονας, οἵα *ἡ τοῦ Αἰστωνος* (Εἰκὼν 36 β), ἥτις φέρει τὴν μὲν τῶν λεπίδων

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέρ

πλατυτέραν, τὴν δὲ στενοτέραν· ἡ μὲν στενοτέρα μακροτέρα ἐστὶ καὶ κοίλη τὴν ἀκμήν, τὴν δὲ αἰχμὴν ἀμβλεῖα καὶ περιφερής· ἡ δὲ πλατυτέρα βραχυτέρα ἐστὶ καὶ τὴν ἀκμὴν καμπύλη, τὴν δ' αἰχμὴν ὀξεῖα. Ἡ δὲ τοιαύτη διάταξις προτερεῖ α' διότι ἡ ἀμβλεῖα τὴν αἰχμὴν λεπὶς ὑποβάλλεται εὐχερέστερον ὑπὸ τὸ διαιρεθησόμενον ὀστοῦν, μὴ τιτρώσκουσα τὰ ἁπαλὰ μόρια· β' διότι ἐὰν ἀμφοτέρων τῶν λεπίδων αἱ ἀκμαὶ ἦσαν εὐθεῖαι, τότε ἐν τῇ διαιρέσει σκληροτέρων ὀστῶν ἤθελον ὀλισθαίνει μὴ τέμνουσαι. Ἀλλ' ὅμως καὶ *ἡ Λιστώνειος ὀστεοψαλὶς* διαιρεῖ μὲν ταχύτερον τοῦ πρίονος τὰ ὀστᾶ, ἀλλὰ καὶ συνθλᾷ ταῦτα ἀποθραύουσα καὶ σχηματίζουσα παρασχίδας.

2. *Αἱ δὲ ὀστεάγραι* διακρίνονται τῶν ὀστεοψαλίδων, διότι αἱ ἀκμαὶ τῶν λεπίδων αὐτῶν οὐδαμῶς παρελαύνουσιν ἀλλήλαις χιαζόμεναι, ἀλλὰ συναντῶσιν ἀλλήλαις συμπίπτουσαι, ὥσπερ οἱ τομεῖς ὀδόντες ἐν τῇ μασσήσει. Αἱ μὲν ἀρχαιότεραι τῶν ὀστεαγρῶν φέρουσι τὰς ἀκμὰς καθέτους τῷ τῶν λαβῶν ἄξονι (Εἰκὼν 37 α), αἱδὲ νεώτεραι, λοξὰς (Εἰκὼν 37 β΄, καὶ σχεδὸν παραλλήλους τούτῳ, παρεμφερουσῶν τῶν ἀκμῶν αὐτῶν ὑποκοίλῳ σμίλῃ, οἵα ἡ *Λυέρειος ὀστεάγρα* (Εἰκὼν 38). Χρησιμεύουσι δὲ αἱ ὀστεάγραι κυρίως εἰς τὴν καθαίρεσιν παρασχίδων, σχηματισθεισῶν κατὰ τὴν ἐν τοῖς ἀκρωτηριασμοῖς διάπρισιν τῶν ὀστῶν.

Εικων 37

Εικων 38

ΙΕ΄ Πρίονες.

[illegible]ν διαπρίομεν οἱουδήποτε πάχους ὀστᾶ ἀσφαλέστερον καὶ [illegible]λύνανται δὲ οἱ πρίονες νὰ ἐφαρμοσθῶσι πανταχοῦ, ἐνθα [illegible]ν ἁπαλῶν μορίων καὶ τὸ σχῆμα τῶν ὀστῶν ἐπιτρέπουσι [illegible]πον διαίρεσιν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

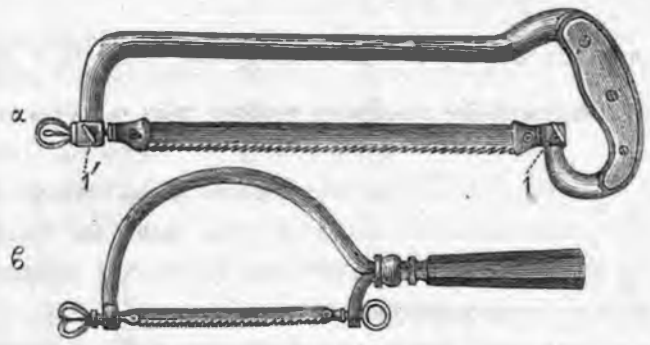
Καθόλου δὲ διακρίνομεν τοὺς πρίονας εἰς *συνήθεις, κυλινδροειδεῖς καὶ ἀλυσιδωτούς.*

Τοὺς μὲν συνήθεις αὖθις διαιροῦμεν εἰς *τοξοειδεῖς, πλατεῖς καὶ μαχαιροειδεῖς*, τοὺς δὲ ἀλυσιδωτοὺς εἰς *ἁπλοῦς καὶ συνθέτους.*

1. Συνήθεις πρίονες.

α' Τοξοειδεῖς πρίονες (Εἰκὼν 39 α. 6).

Τούτων οὐσιώδη συστατικὰ εἰσι *τὸ ἔλασμα, τὸ τόξον* καὶ *ἡ χειρολαβή. Τὸ ἔλασμα* ποικίλλει τό τε πάχος καὶ τὸ πλάτος ἀναλόγως τῆς παχύτητος τοῦ διαπριομένου ὀστοῦ. Τἀνῦν ὅμως τὸ ἔλασμα τῶν τοξοειδῶν πριόνων οὐχὶ λίαν πλατύ ἐστιν, ἀλλὰ μόνον 4 — 5 γραμμῶν, εὐχερῶς δυνάμενον νὰ διαπρίσῃ καὶ τὰ μείζονα τῶν αὐλοειδῶν ὀστῶν, οἷον τὸ τοῦ βραχίονος καὶ τὸ τοῦ μηροῦ. Τὸ μὲν τῶν χειλέων τοῦ ἐλάσματος παχύτερόν ἐστι καὶ ὀδοντοφόρον, τὸ δέ, λεῖον καὶ ἰσχνό-

Εἰκὼν 39

τερον. Ἔδει δὲ τὸ ὀδοντοφόρον χεῖλος τοῦ ἐλάσματος νὰ ᾖ παχύτερον, διότι οὕτω παρεμποδίζει τὴν προστριβὴν τῶν ἐπιφανειῶν τοῦ πρίονος πρὸς τὰς τῆς πρίσεως ἐπιφανείας τοῦ ὀστοῦ. Ἡ αἰχμὴ τῶν ὀδόντων τοῦ πρίονος ἀπευθύνεται λοξῶς εἰς τὰ πρόσω. Ἐν τῇ διαπρίσει ἰσχνοτέρων ὀστῶν προτιμῶνται στενότερα ἐλάσματα, οἷα τὰ τῶν ὡρολογίων.

Τὸ τόξον τῶν μὲν μειζόνων πριόνων σχηματίζει τρεῖς πλευρὰς ἐπιμήκους παραλληλογράμμου (Εἰκὼν 39 α), τῶν δ' ἐλασσόνων (Εἰκὼν 39 6) ἡμικυκλιῶδές ἐστιν ἵνα ἐν τῇ διαπρίσει μετακαρπίων, ἢ μετα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ταρσίων ὀστῶν διεμβάλλονται ἔνιοι τῶν δακτύλων τῆς χειρός, ἢ τοῦ ποδὸς τοῦ χειριζομένου διὰ τοῦ τόξου τοῦ πρίονος, καὶ οὕτως ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ἐλάσματος τούτου εὐχερεστέρα γίνεται ἐπὶ τοῦ διαιρεθησομένου ὀστοῦ. Τὸ τόξον πρόσθεν (1'), ἢ ὄπισθεν παρὰ τὴν χειρολαβὴν φέρει στροφεῖον, δι' οὗ κατὰ βούλησιν δυνάμεθα νὰ ἐντείνωμεν, ἢ νὰ χαλαρῶμεν τὸ ἔλασμα.

Τέλος, *ἡ χειρολαβὴ* ποικιλοσχήμων ἐστὶ καὶ εὔθετος εἰς ἀσφαλῆ σύλληψιν καὶ κράτησιν τοῦ πρίονος ὑπὸ τῆς χειρὸς τοῦ χειρουργοῦ.

Πῶς ἐνεργεῖ ὁ πρίων; Ἐνεργεῖ δὲ οὗτος διὰ παλινδρομικοῦ συρμοῦ, ὠθούμενος ἐπί τε τὰ πρόσω καὶ τὰ ὀπίσω ἀλληλοδιαδόχως, καὶ τότε, ἀποσπωμένων ψηγμάτων τῆς τοῦ ὀστοῦ οὐσίας, χαράσσει αὔλακα, ἐν ᾗ βαθμηδὸν ἐγκαταβαίνει τὸ ἔλασμα αὐτοῦ μέχρι τελείας διαιρέσεως τοῦ ὀστοῦ. Ἐνεργεῖ δὲ διὰ συρμοῦ καὶ οὐδόλως διὰ πιέσεως· ἐπειδὴ ἡ πίεσις δύναται νὰ προξενήσῃ ἐμπαρσιν τῶν ὀδόντων αὐτοῦ εἰς τὴν τοῦ ὀστοῦ οὐσίαν, προσόχθισιν, καὶ ἐν τέλει, ἐπιτεινομένη, καὶ ἀπόθραυσιν τῶν ὀδόντων.

Κανόνες ἐν τῇ διὰ τῶν συνήθων, καὶ ἰδίᾳ τῶν τοξοειδῶν πριόνων πρίσει τῶν ὀστῶν.

α' Ὁ πρίων δέον νὰ κινῆται ἐλαφρῶς καὶ ἠπίως, εὐκινητούσης, ὡς οἷόν τε, τῆς χειρὸς κατὰ τὴν διάρθρωσιν τοῦ ὤμου καὶ τοῦ ἀγκῶνος· ἄλλως, μὴ ἐλευθέρας οὔσης τῆς κινήσεως ἔν τινι τῶν ἄρθρων τούτων, ἀποκάμνει ἡ χεὶρ τοῦ χειρουργοῦ.

β' Ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τοῦ πρίονος κατὰ τὸν πρῶτον τούτου συρμὸν δέον νὰ ἐφαπτώμεθα ἐπ' ἐλάχιστον τῆς τοῦ ὀστοῦ ἐπιφανείας καί, καθὸ τοῦ πρίονος ἐχόντος τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ λοξῶς τεταγμένους πρὸς τὰ πρόσω, σύρομεν αὐτὸν τὸ πρῶτον πρὸς ἡμᾶς, διότι, ἀντιθέτως, ἐπέρχεται ἔμπαρσις τῶν ὀδόντων τοῦ πρίονος εἰς τὴν τοῦ ὀστοῦ οὐσίαν, προσόχθισις καὶ ἀπόθραυσις αὐτῶν, ἐὰν ὑπὸ τοῦ χειρουργοῦ καταβληθῇ μείζων ὤθησις.

γ' Ὁ χειρουργὸς δέον οὔτε λίαν ἐγγὺς τοῦ πριομένου ὀστοῦ νὰ ἵσταται, οὔτε λίαν μακρὰν αὐτοῦ, ἐπειδὴ κατ' ἄμφω τὰς θέσεις ταύτας παρακωλύεται ἡ εὐκινησία τοῦ τε κατ' ἀγκῶνα ἄρθρου καὶ τοῦ κατ' ὦμον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

β' Πλατεῖς πρίονες (Εἰκὼν 40).

Οὗτοι οὐδὲν τόξον φέρουσι, καὶ πρότερον ἦσαν μᾶλλον πάντων εὔχρηστοι. Τὸ ἔλασμα αὐτῶν ἐστι πλατύτατον, ὑπερτεροῦν κατὰ πλάτος τῆς διαμέτρου παντὸς αὐλοειδοῦς ὀστοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Ἵνα δὲ μὴ

Εἰκων 40

οὗτοι οἱ πρίονες κάμπτωνται ἐπὶ τὰ πλάγια κατὰ τὴν πρίσιν, φέρουσιν ἐπὶ τῆς ῥάχεως τοῦ ἐλάσματος ῥάβδον σιδηρᾶν, στερρῶς τούτῳ συνδεδεμένην.

γ' Μαχαιροειδεῖς πρίονες.

Οὗτοι φέρουσι μικρὰ ἐλάσματα δίκην λεπίδων μαχαιρίου μετὰ τοῦ ὀδοντοφόρου χείλους αὐτῶν εὐθυώρου, ἢ γαστρωτοῦ (Εἰκὼν 41 α. β). Ἐκ τούτων δὲ οἱ λίαν στενοὶ τὸ ἔλασμα καὶ ἀκρωτηριαστῆρσι παρεμφερεῖς καλοῦνται καὶ *ῥύσσοντες πρίονες* (Εἰκὼν 41 γ), φημιζόμενοι τάνυν σφόδρα διὰ τὴν ἐν τισι χειρουργίαις μεγάλην χρησιμότητα, ἐπειδὴ δύνανται νὰ εὐοδιασθῶσι διὰ τρήματος ἔν τινι ὀστῷ, δι' ὀστεοτρυπάνου προσχηματιζομένου, ἢ καὶ προϋπάρχοντος, καὶ δι' αὐτοῦ νὰ πρίσωσι τὸ ὀστοῦν, ὥςπερ ἐν τῇ ὑποδορείῳ κατὰ Λαγκεβέκκιον ὀστεοπρίσει. Οὗτοι κρατοῦνται ὅλῃ χειρί, ὥςπερ οἱ ἀκρωτηριαστῆρες, ἢ καὶ τοῦ λιχανοῦ προεκτεινομένου ἐπὶ τῆς ῥάχεως τοῦ ἐλάσματος. Τούτοις καταλεκτέοι καὶ *οἱ κτενοειδεῖς πρίονες* (Εἰκὼν 41 δ), οἱ ἄλλοτε εὔχρηστοι εἰς διαίρεσιν τῶν ὀστεΐνων γεφυρῶν, τῶν σχηματισθεισῶν δι' ἀνατρήσεως ἀναμέσον δύο τρημάτων. Οὗτοι ὅμως ἀποκάμνουσι τὴν χεῖρα τοῦ χειρίζοντος διὰ τὴν βραχύτητα.

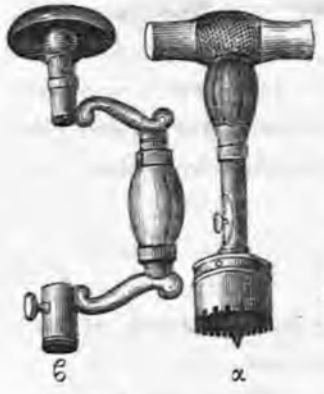

Εἰκων 41

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

2. Κυλινδροειδεῖς πρίονες.

Οὗτοι ἐνεργοῦσιν οὐχὶ διὰ παλινδρομικοῦ συρμοῦ ἐκ τῶν πρόσω πρὸς τὰ ὀπίσω, ὥςπερ οἱ προειρημένοι, ἀλλ' ἐμπαρέντες ἔν τινι ὀστῷ καὶ εἰκότως στηριχθέντες εἰςδύουσι διὰ περιστροφικῶν κινήσεων κατὰ βάθος, καὶ διαπρίουσι δισκίον πλατέος ὀστοῦ. Οὐσιωδέστατος δὲ πρὸς τοιαύτην πρίσιν τυγχάνει ὁ *τρυπανοειδὴς κυλινδρικὸς πρίων* (Εἰκὼν 42 α. β), συνεστηκὼς ἐκ *τῆς χοινικίδος καὶ τοῦ τρυπανοκατόχου*.

Εἰκὼν 42

α' *Ἡ χοινικὶς* γ ἔλασμά ἐστι λεπτὸν κυλινδρικόν, οὗτινος τὸ ἐλεύθερον χεῖλος τυγχάνει ὀδοντοφόρον. Οἱ ὀδόντες τῆς χοινικίδος ἢ παριστῶσιν ὀρθογώνια τρίγωνα, ὧν αἵ τε κορυφαὶ καὶ αἱ πλευραὶ ὁμοιομόρφως ἀπευθύνονται, ἢ ἀνὰ δύο ἀντιθέτως φέρονται. Ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ τῶν ὀδόντων διατάξει ἕκασται δύο συζυγίαι αὐτῶν φέρουσιν ἀναμέσον βαθυτέραν ἐντομήν, ἐν ᾗ κατὰ τὴν ἀνάτρησιν παρεντίθενται τὰ ἀποσπώμενα ψήγματα τοῦ ὀστοῦ, καὶ οὕτω κωλύεται ὁ διὰ τούτων ῥυπασμὸς τῶν ὀδόντων. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ὀδόντες τῆς χοινικίδος ἐνεργητικώτερον διαπρίουσι τὸ ὀστοῦν, προηγουμένου ἐν τῇ πρίσει τοῦ καθέτου χείλους αὐτῶν, τούτου ἕνεκα ἐν μὲν τῇ πρίσει διὰ χοινικίδος, φερούσης τοὺς ὀδόντας τεταγμένους κατὰ τὸ πρῶτον σύστημα, ἡ περιστροφὴ ἀεὶ γενέσθω κατὰ τὴν αὐτὴν φοράν, δηλονότι ἐκ δεξιῶν πρὸς τὰ ἀριστερά· ἐν δὲ τῇ πρίσει διὰ χοινικίδος μετ' ὀδόντων κατὰ τὸ δεύτερον σύστημα, ὁπωσδήποτε καὶ ἂν γένηται ἡ περιστροφὴ τῆς χοινικίδος θέλουσι προηγεῖσθαι ἀείποτε τὰ κάθετα τῶν ὀδόντων χείλη, ἑπομένως δύναται ἡ χοινικὶς αὕτη νὰ περιστραφῇ ἀδιαφόρως καὶ ἐκ δεξιῶν πρὸς τὰ ἀριστερά, καὶ τἀνάπαλιν.

Ἡ χοινικὶς ἄνωθεν καταλήγει εἰς στελεὸν τετράπλευρον, δυνάμενον νὰ ἐναρμοσθῇ εἰκότως τῷ τρυπανοκατόχῳ, ἢ τῇ ἀρίδι. Ἐν τῷ μέσῳ περίπου τοῦ στειλεοῦ ταύτης ὑπάρχει οἱονεὶ ἔμβολον, δι' οὗ δύναται νὰ κατασπᾶται ἢ ν' ἀνασπᾶται ἡ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς κοιλίας τῆς χοινικίδος καθέτως τεταγμένη αἰχμηρὰ πυραμίς, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ διὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοῦ στροφείου νὰ στηρίζηται ἀκινήτως ἐν ᾗ ἂν θέσει βουλόμεθα. Διὰ δὲ τῆς πυραμίδος ταύτης, ἐμπειρομένης τῷ ἀνατρηθησομένῳ ὀστῷ, οὐ μόνον στηρίζεται εἰκότως ἡ χοινικίς, μὴ μετατοπιζομένη κατὰ τὴν περιστροφήν, ἀλλ' ἅμα σχηματίζεται ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ ὀστοῦ τρῆμα, ἐν ᾧ μετὰ τὴν τελείαν τοῦ ὀστοῦ ἀνάτρησιν ἐμβαλόντες ὀστεουλκόν, ἀνελκύομεν τὸ ἀνατρηθὲν δισκίον τοῦ ὀστοῦ.

β' Πρὸς κίνησιν τῆς χοινικίδος διτταὶ λαβαὶ ὑπάρχουσι· δηλονότι τὸ *τρυπανοκάτοχον* καὶ ἡ *ἀρίς*.

Ἡ μὲν *ἀρὶς* (Εἰκὼν 42 β) ἀπεργάζεται τόξον, ἐν τῷ μέσῳ οὐτινος ὑπάρχει κινητὴ καὶ εὐπερίστροφος ἐβενώδης χειρολαβή. Τὸ μὲν ἄνω ἄκρον τῆς ἀρίδος φέρει ἐβενῶδες δισκίον πρὸς τὴν διὰ χειρὸς στήριξιν αὐτῆς κατὰ τὰς περιστροφάς, τὸ δὲ κάτω ἄκρον τετράγωνόν ἐστιν, ἐνδοθεν ὁμοιοσχημόνως κοῖλον, ἐν ᾧ ἐγκαταβαίνει ὁ στελεὸς τῆς χοινικίδος, καὶ στηρίζεται διὰ στροφείου ἢ γλωσσίδος, ὑπαρχόντων κατὰ θατέραν τῶν πλευρῶν τοῦ ἄκρου τῆς ἀρίδος.

Τὸ δὲ *τρυπανοκάτοχον* (Εἰκὼν 42 δ) φέρει λαβὴν ἐγκάρσιον, ἐβενώδη, ἀφ' ἧς καθέτως καταφέρεται στελεὸς τετράπλευρος κατὰ τὸ ἄκρον, καὶ ἐνταῦθα κοῖλος ὑπένδοθεν εἰς ἐναρμογὴν τοῦ τῆς χοινικίδος στειλεοῦ, στηριζομένου διὰ στροφείου, ἔξωθεν ὑπάρχοντος.

Ἡ διὰ τρυπανοκανόχου στήριξις τῆς χοινικίδος καὶ ἡ διὰ τούτου περιστροφὴ αὐτῆς τανῦν σπανιώτατα γίνονται, ἐπειδὴ καὶ μεγάλη δύναμις ἀπαιτεῖται πρὸς τὴν δι' αὐτοῦ ἀνάτρησιν, καὶ αὕτη ἐπὶ πολὺ παρατείνεται. Εὐκοπώτερον ἡ ἀνάτρησις τελεῖται, τῆς χοινικίδος στηριζομένης, ὥςπερ ἀνωτέρω εἴρηται, ἐν τῇ ἀρίδι, καὶ ταύτην περιγράφομεν κατὰ πρῶτον.

Ἀνάτρησις δι' ἀρίδος. Ἀποψιλωθέντος εἰκότως τοῦ ἀνατρηθησομένου ὀστοῦ, ἐναρμόζομεν τὸν στειλεὸν τῆς χοινικίδος ἐν τῇ ἀρίδι, στηρίζοντες αὐτὸν διὰ τοῦ στροφείου. Εἶτα δέ, καταβιβάσαντες τὴν ἐν τῷ κοίλῳ τῆς χοινικίδος αἰχμηρὰν πυραμίδα, ὅσον 1 $^1/_2$—$\tilde{2}$ γραμ. κάτωθεν τοῦ ὀδοντοφόρου χείλους, στηρίζομεν διὰ τοῦ ἐπὶ τοῦ στειλεοῦ τῆς χοινικίδος στροφείου. Νῦν διὰ τῶν τριῶν πρώτων δακτύλων τῆς δεξιᾶς ἡμῶν συλλαβόντες τὴν ἀρίδα μετὰ τῆς χοινικίδος κατὰ τὸν στειλεὸν καὶ παρὰ τὴν χοινικίδα ὥςπερ γραφικὸν κάλαμον, ἐμπήγνυμεν τὴν προκύπτουσαν αἰχμὴν τῆς πυραμίδος ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ ἀνατρηθησομένου δισκίου τοῦ ὀστοῦ. Κατόπιν δ' ἐπιθέντες τὴν παλάμην τῆς ἀριστερᾶς ἡμῶν ἐπὶ τοῦ δισκίου τῆς ἀρίδος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀρίδος καταπιέζομεν ἠρέμα ἐπὶ τοῦ ὀστοῦ, στηρίζοντες ἅμα τὸν τῆς ἀριστερᾶς ἡμῶν ἀγκῶνα πρὸς τὸν κορμόν, ἵνα μὴ κατὰ τὰς περιστροφὰς ἡ χοινικὶς ἐκκλίνῃ τῇδε κἀκεῖσε, καί, τέλος, διὰ τῶν τριῶν πρώτων δακτύλων τῆς δεξιᾶς ἡμῶν αὐθις συλλαβόντες τὴν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ τόξου τῆς ἀρίδος ἐβενώδη χειρολαβήν, περιστρέφομεν τὸ ἐργαλεῖον. Μετά τινας περιστροφὰς οἱ ὀδόντες τῆς χοινικίδος ἄρχονται νὰ ἐμπείρωνται διαπρίοντες τὸ ὀστοῦν, καὶ σχηματιζομένης οὕτως αὔλακος, ἐν ᾗ βαθμηδὸν ἐγκαταβαίνει ἡ χοινικίς. Σχηματισθείσης δ' ἐν τῷ ὀστῷ τηλικαύτης αὔλακος, ὥστε νὰ μὴ δύνηται νὰ ἐκφύγῃ ἡ χοινικὶς κατὰ τὴν περιστροφήν, ἐξαιροῦμεν τὸ ἐργαλεῖον καὶ ἀναστῶμεν τὴν πυραμίδα, ἐγκρύπτοντες αὐτὴν ἐν τῷ κοίλῳ τῆς χοινικίδος. Εἶτα διαβρόχῳ σπόγγῳ ἢ ψήκτρᾳ καθαρίσαντες τοὺς ὀδόντας τῆς χοινικίδος ἀπὸ τῶν ψηγμάτων, ἐφαρμόζομεν ταύτην αὐθις, καὶ διὰ ἐπανειλημμένων περιστροφῶν συμπληροῦμεν τὴν ἀνάτρησιν, ἐξαιροῦντες τὸ δισκίον δι' ὀστεουλκοῦ.

Διὰ δὲ τοῦ τρυπανοκατόχου ἀνατιτρῶντες, μετὰ τὴν τούτῳ ἐναρμογὴν καὶ στήριξιν τῆς χοινικίδος, συλλαμβάνομεν αὐτὸ ὅλῃ τῇ δεξιᾷ ἡμῶν κατὰ τὴν λαβήν, τοῦ λιχανοῦ προεκτεινομένου ἐπὶ τοῦ στειλεοῦ αὐτοῦ, καὶ περιστρέφομεν δι' ἀλληλοδιαδόχων πρηνισμῶν καὶ ὑπτιασμῶν τῆς χειρὸς ἡμῶν, ἕως ἂν περιτρηθῇ δισκίον τοῦ ὀστοῦ. Δυσχερεστάτη καὶ ἐργωδεστάτη ἡ διὰ τρυπανοκατόχου ἀνάτρησις, διότι καὶ ἡ χεὶρ τοῦ χειρουργοῦ ἀποκάμνει, καὶ τὸ ἐργαλεῖον δύναται νὰ ἐκκλίνῃ κατὰ τὰς ἀλληλοδιαδόχους περιστροφάς.

3. Ἄρθρωτοί, ἢ ἁλυσιδωτοὶ πρίονες.

Οὗτοί εἰσιν ἐξαίρετοι μέν, ἀλλὰ λίαν πολύτιμοι, καί, διὰ τὸ εὔφθαρτον, χρήζουσι συχνῶν ἀνακαινίσεων. Πολλάκις ἐν μιᾷ καὶ μόνῃ ἐγχειρήσει θραύονται δύο, ἢ καὶ πλείονες. Τούτοις δὲ ἀνάγονται ὁ *ἁπλοῦς ἁλυσιδωτός*, *Αἰτκήνσειος*, ἢ καὶ *Ἰεφφρέειος πρίων* καὶ ὁ *σύνθετος ἁλυσιδωτός*, ἢ *Εἴνειος ὀστεοπρίστης*.

α' Ὁ ἁπλοῦς *Αἰτκήνσειος* ἢ *Ἰεφφρέειος ἁλυσιδωτὸς πρίων* (Εἰκὼν 43) συνίσταται ἐκ σειρᾶς τεμαχίων, ἀλλήλοις συνδεδεμένων διὰ γιγγλύμου καὶ ἀποτελούντων τελείαν ἅλυσιν. Ἕκαστον τῶν τεμαχίων τούτων φέρει ἐπὶ τοῦ πρίοντος χείλους διπλῆν σειρὰν ἐναλλὰξ τεταγμένων ὀδόντων, τὸ δὲ τούτου ἀντίθετον χεῖλος ἐστι λεῖον. Τὰ δύο τελικὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τεμάχια τῆς ἀλύσεως ταύτης φέρουσιν ἑκάτερον τρῆμα, δι' οὗ διαπερᾶται τὸ ἄγκιστρον ἑκάστης χειρολαβῆς. Ἑκατέρα δὲ τῶν χειρολαβῶν φέρει ἐγκαρσίαν ἐβενώδη λαβήν, ἀπὸ τῆς μεσότητος ἧς τινος καθήκει καθέτως μετάλλινος στειλεός, ἀπολήγων εἰς ἄγκιστρον. Ἀλλ' ἐν ταῖς χειρολαβαῖς τῶν ἀλυσιδωτῶν τούτων πριόνων ὑπάρχει καὶ ἀλλοία διάταξις· δηλονότι ἡ μὲν τούτων λήγει εἰς ἄγκιστρον, ἡ δὲ φέρει τὸν κάθετον στειλεὸν δεδιχασμένον οὕτως, ὥστε τὸ ἕτερον τοῦ διχασμοῦ σκέλος εὐκινητεῖ ἐκκλίνον ἐπὶ τὰ πλάγια, καὶ τότε ἐν τῷ τοῖς τεμαχίοις τοῦ ἀλυσιδωτοῦ πρίονος ὁμοιοσχήμονι κοιλώματι τοῦ ἀκινήτου σκέλους δύναται νὰ ἐναρμοσθῇ τὸ τελικὸν τῆς ἀλύσεως τεμάχιον, καὶ τῇ παρελάσει τοῦ εὐκινήτου ἰσκέλους νὰ καλυφθῇ, συγκλειόντων τέλος ἄμφω τῶν σκελῶν τούτων διὰ κατασπωμένου κρίκου (Εἰκὼν 43 α). Ἡ δὲ διάταξις αὕτη χρησιμωτάτη ἐστίν, ἐπειδή, θραυομένης που τῆς ἀλύσεως τοῦ πρίονος, δύναται τὸ ἄκρον τοῦ ὑπολειπομένου μέρους αὐτοῦ νὰ ἐναρμοσθῇ τῇ τοιαύτῃ χειρολαβῇ, καὶ οὕτως δὲν καθίσταται ἄχρηστος ὁ θραυσθεὶς πρίων.

α

Εἰκὼν 43

Διὰ τοῦ ἀλυσιδωτοῦ πρίονος διαπρίομεν ὀστᾶ ἀπὸ τῶν ἔνδον πρὸς τὰ ἔξω, ἡ δὲ ὀπισθία ἐπιφάνεια τοῦ διαιρεθησομένου ὀστοῦ δέον νὰ ᾖ εὔθετος εἰς τὴν τοῦ τοιούτου πρίονος ἐφαρμογήν. Ὀστᾶ δὲ διαπριόμενα δι' ἀλυσιδωτοῦ πρίονός εἰσιν αἱ πλευραί, τὸ ζυγωματικὸν τόξον, αἱ ἀποφύσεις τῆς ἄνω σιαγόνος, ἡ κάτω σιαγών, ὁ αὐχὴν τοῦ βραχιονίου ὀστοῦ καὶ τοῦ μηριαίου κλπ.

Χρῆσις. Διαπερῶμεν τὸν ἀλυσιδωτὸν πρίονα ὑπὸ τὸ πρισθησόμενον ὀστοῦν διὰ βελόνης, ἢ καὶ δι' ὠτιοφόρου μήλης μετὰ ῥάμματος, ᾧπερ προσδέεται τὸ ἕτερον τῶν ἄκρων τῆς ἁλύσεως καὶ ἐν τέλει, ἀπολυομένου τοῦ ῥάμματος, τὸ ἄκρον τοῦ πρίονος ἐναρμόζεται τῇ χειρολαβῇ. Εἶτα, ἑκατέρᾳ τῶν χειρῶν ἡμῶν κρατοῦντες ἑκατέραν τῶν χειρολαβῶν, σύρομεν τὸν πρίονα τῇ μιᾷ χειρί, τῆς ἑτέρας ἀφιεμένης νὰ σύρηται ἐλευθέρως, καὶ τἀνάπαλιν, ἐπαναλαμβάνοντες τὴν τοιαύτην κίνησιν τοῦ πρίονος μέχρι τελείας πρίσεως τοῦ ὀστοῦ. Ὁ ἀλυσιδωτὸς πρίων ἐν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῇ πρίσει δέον νὰ ᾖ ὁμοτίμως διατεταμένος, ἐπειδὴ ἄλλως προσοχθίζει καὶ θραύεται. Δέον προσέτι οἱ δύο τοῦ πρίονος τούτου βραχίονες νὰ σχηματίζωσιν ὑπὸ τὸ ὀστοῦν ἀμβλυτάτην γωνίαν, ἐπειδὴ οὕτω καὶ μόνον σύμπαντες οἱ ὀδόντες τοῦ πρίονος ἐφάπτονται τῆς τοῦ ὀστοῦ ἐπιφανείας· ἄλλως, ὑπ' ὀξεῖαν γωνίαν κρατούμενος ὁ πρίων οὗτος προσκόπτει, καὶ διὰ μείζονος βίας θραύεται.

β' *Ὁ σύνθετος ἀλυσιδωτὸς πρίων, ἢ ὁ Εἰνεῖος ὀστεοπρίστης* Τοῦ ἐργαλείου τούτου σπανιωτάτη ἡ χρῆσις, καθότι ἡ ὑπὸ πρωτοπείρων δι' αὐτοῦ πρίσις δυσχερεστάτη, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τὸ πολύτιμον αὐτοῦ καθίστησιν τὸ ἐργαλεῖον δυσαπόκτητον, οὗπερ ἕνεκα εὕρηται μόνον ἐν δημοσίαις χειρουργικαῖς συλλογαῖς.

Ὁ ὀστεοπρίστης οὗτος συνίσταται ἐξ ἀλυσιδωτοῦ πρίονος, κραταιοτέρου τοῦ προειρημένου, ὅστις, συνηνωμένα τὰ ἄκρα ἔχων, τὸ μὲν ἐγκατασκηνοῖ ἐν τῇ αὔλακι, τῇ περὶ τὸ χεῖλος τοῦ γλωσσοειδοῦς ἐλάσματος, ἤτοι *τῆς λεπίδος*, τὸ δὲ περιτρέχει κύκλῳ τροχοῦ τινος, ὅστις διὰ στροφάλου δίκην κώπης περιστρέφεται καὶ συμπεριάγει τὸν ἀλυσιδωτὸν πρίονα. Πρὸς στήριξιν ὅμως τοῦ ἐργαλείου, ἐξ ἧς ἔπειτα ἐξήρτηνται αἱ παντοειδεῖς αὐτοῦ κινήσεις, προσήρμοσται εὐκίνητος καὶ ἐκ πλειόνων ἄρθρων συνεστηκυῖα *στήριγξ*, τελευτῶσα πρὸς τὰ κάτω εἰς αἰχμήν, ἐμπειρομένην τῷ ὀστῷ ἐν τῇ πρίσει. Πρὸς τὸ ἕτερον ἄκρον τό τε ἐργαλεῖον καὶ ἡ στήριγξ αὐτοῦ φέρουσιν ἐγενώδη χειρολαβὴν πρὸς τὴν κατάλληλον διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς κράτησιν ἀμφοτέρων, ἵνα διὰ τῆς ἑτέρας ὁ στρόφαλος περιστρέφῃ τὸν τροχόν, συμπεριάγοντα ἅμα καὶ τὸν πρίονα.

ΙΣΤ' Σύριγγες ἢ κλυστῆρες.

Ὑπάρχουσι πλέον τῶν ἑκατὸν εἰδῶν συρίγγων, χρησίμων εἰς διακλύσεις τῶν ὀφθαλμῶν, τῶν ὤτων, τῆς ῥινικῆς κοιλίας, τῆς οὐρήθρας, τοῦ κολεοῦ, τοῦ ὀρθοῦ ἐντέρου κλπ, ἀλλ' ἐνταῦθα πρόκειται μόνον περὶ τῶν συρίγγων, τῶν εἰς γενικὸν σκοπὸν χρησίμων· δηλονότι *τῶν κυλινδροειδῶν καὶ τῶν σφαιροειδῶν*.

α' Κυλινδροειδεῖς σύριγγες (Εἰκὼν 44).

Τὸ εἰς ὑποδοχὴν τοῦ ὑγροῦ χρησιμεῦον μέρος τῆς σύριγγος κυλινδρικόν ἐστιν, ἰσοευρὺ καὶ ἔνδοθεν λεῖον. Ἀμφότερα δὲ τὰ ἄκρα τοῦ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κυλίνδρου εἰσὶ πεφραγμένα δι' ἐπιπώματος, κοχλιοειδῶς συγκλείοντος καὶ μετὰ τρήματος ἐν τῷ μέσῳ. Ἐν τῷ κυλίνδρῳ τῆς σύριγγος ἐγκαταβαίνει τὸ *ἔμβολον*, ὅπερ στειλεός ἐστι στρογγύλος, φέρων πρόσθεν *κορύνην*, ὄπισθεν δέ, διερχόμενον διὰ τοῦ κεντρικοῦ τρήματος τοῦ ὀπισθίου ἐπιπώματος, τελευτᾷ εἰς χειρολαβὴν κρικοειδῆ, ἢ σχηματίζουσαν ἀπιοειδῆ ἐξόγκωσιν ἐκ ξύλου. Πρὸς τῷ τῆς χειρολαβῆς κρίκῳ ὑπάρχουσι καὶ ἕτεροι δύο κρίκοι παραπλεύρως τοῦ ὀπισθίου ἐπιπώματος, ἢ τοῦτο αὐλακοειδές ἐστιν, ὥστε διὰ μιᾶς μόνης χειρὸς κατ' ἄμφω τὰ σχήματα νὰ ἐνεργῆται ἡ τῆς σύριγγος κένωσις. Ἡ κορύνη ἢ τὸ βύσμα, ἥτις ἐπὶ τῶν καλῶς κατεσκευασμένων συρίγγων δέον νὰ προσαρμόζηται ἀραρότως τῇ ἐσω ἐπιφανείᾳ τοῦ κυλίνδρου ἵνα ἡ διάκλυσις ὁμοιόμορφος γίνηται, συνίσταται ἐκ δύο κυκλοτερῶν δίσκων ἢ πετάλων, ὧνπερ ἀναμέσον παρεντίθενται δίσκοι ἰσομεγέθεις ἐκ δέρματος, ἢ ἐξ ἐνθείου ἐλαστικοῦ κόμμεως, στερρῶς συμπεπιεσμένοι. Ἐπὶ τῶν συνήθων συρίγγων ἡ κορύνη ἀποτελεῖται ἐκ φελλοῦ, ἢ ἐκ στερεοῦ τινος σώματος, περιειλημένου συνήθως νήματι ἐκ βάμβακος. Ἐπὶ τοῦ προσθίου ἐπιπώματος τοῦ κυλίνδρου προσήρμοσται κοχλιοειδῶς *πρόσθετος καλαμίσκος* μετὰ κεντρικοῦ τρήματος, ποικίλος τῷ σχήματι· δηλονότι ὁτὲ μὲν βραχύτερος (α), ὁτὲ δὲ μακρότερος (β), εὐθὺς ἢ ἐπικαμπής, ἀπολήγων βαθμηδὸν εἰς στενήν, ἢ καὶ κορυνοειδῆ κορυφήν. Ἐπὶ τῶν μεγάλων μεταλλίνων συρίγγων δύνανται νὰ προσαρμοσθῶσι κοχλιοειδῶς πρόσθετοι καλαμίσκοι διαφόρου διαμέτρου. Τὸ κορυνοειδὲς ἄκρον τῆς σύριγγος πολλάκις ἐστὶ κύκλῳ διάτρητον καὶ ἐπικαμπές, ὥστε τὸ διακλυζόμενον ὑγρὸν νὰ ἐκχῆται ἀκτινοειδῶς κατὰ πάσας τὰς διευθύνσεις, χρησιμεῦον τὸ τοιοῦτον εἰς διακλύσεις τοῦ κόλπου (Εἰκὼν 45). Δέον δὲ τὸ ἄκρον τοῦ καλαμίσκου νὰ ᾖ λεῖον καὶ ἀμβλύ, ἵνα μή, εὐσδιαζόμενον ἐν τραύμασιν ἢ κοιλότησι, τιτρώσκῃ ταῦτα. Τό τε μέγεθος καὶ τὸ ὑλικόν, ἐξ ὧν κατασκευάζονται αἱ σύριγγες, ποικίλλουσι. Μεγάλαι σύριγγες δύνανται νὰ ἐμπεριλάβωσιν

α β

Εἰκὼν 44

Εἰκὼν 45

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὑγρὸν 100—400 γραμμαρίων· μικραὶ δὲ τοιαῦται, 30—40 γραμ., καὶ αἱ μίκρισται αὐτῶν, 1—2 γραμ. Κατασκευάζονται δὲ αἱ σύριγγες συνήθως ἐκ κασσιτέρου, ὀρειχάλκου, σκληροῦ κόμμεως, ὀστοῦ καὶ ὑάλου, δυνάμεναι οὕτω ν' ἀνθίστανται εἰς καυτηρίους οὐσίας, οὖσαι δὲ ἅμα διαρκέστεραι, εὐθηνότεραι καὶ εὐκαθάριστοι. Μικραὶ σύριγγες κατασκευάζονται ἐκ κασσιτέρου μετὰ ὀστεΐνου προσθέτου καλαμίσκου, ἢ σύμπασαί εἰσιν ἐξ ὑέλου (Εἰκὼν 46). Αἱ ἐξ ὑέλου κατεσκευασμέναι εἰσὶ μὲν εὔθραυστοι, ἀλλὰ διαφανεῖς, ἐξ οὗ δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν τὸν βαθμὸν τῆς πληρώσεως αὐτῶν, ἢ καὶ φάρμακα οὐδαμῶς βλάπτουσιν αὐτάς, οὐδ' ἀποσυντίθενται ὥςπερ ἐπὶ τῶν μεταλλίνων συρίγγων τῇ ἐπαφῇ μετὰ μεταλλικῆς οὐσίας.

Εἰκων 46

Αἱ κυλινδρικαὶ σύριγγες πληροῦνται τόν δε τὸν τρόπον. Ἐμβάπτεται ὁ πρόσθετος καλαμίσκος τῆς σύριγγος ἐν τῷ ὑγρῷ, καὶ εἶτα ἠρέμα ἀνασύρεται τὸ ἔμβολον, ὁπότε ἀναντλεῖται τὸ ὑγρὸν ἐν τῷ κυλίνδρῳ. Ὅσῳ σμικρότερον τὸ ἐν τῇ κορυφῇ τοῦ καλαμίσκου τρῆμα, τόσῳ βραδύτερον τελείσθω ὁ ἀνελκυσμὸς τοῦ ἐμβόλου. Εἶτα ἀνατρέπομεν τὴν σύριγγα, προωθοῦντες σμικρὸν τὸ ἔμβολον ἵνα ἐκθλιβῇ ὁ ἐλάχιστος παραμείνας ἐν τῇ σύριγγι ἀτμοσφ. ἀήρ. Πληροφορούμεθα δὲ περὶ τούτου, ἰσοστατοῦντος τοῦ ὑγροῦ τῷ τῆς κορυφῆς τοῦ καλαμίσκου τρήματι, ἢ ὑγροῦ ἐκθλιβομένου ἄνευ φυσαλίδων ἀέρος. Τέλος ἡ κένωσις τοῦ κλύσματος γενέσθω ὁμοιομόρφῳ καὶ βραδείᾳ προωθήσει τοῦ ἐμβόλου. Πᾶσαι αἱ σύριγγες, αἱ ἐν ἀχρηστίᾳ ἐπὶ πολὺ παραμένουσαι, ἀποβάλλουσι τὴν ἀναμυζητικὴν αὐτῶν δύναμιν, καὶ τότε διϋγραίνομεν τὴν τοῦ ἐμβόλου κορύνην, ἢ καὶ χρίομεν αὐτὴν δι' ἐλαχίστης λιπαρᾶς οὐσίας.

Τὰς μείζονας σύριγγας διευθύνομεν ἐν τῇ χρήσει ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶν ἡμῶν, τὰς δὲ μικρὰς κρατοῦμεν ἀναμέσον λιχανοῦ καὶ μέσου δακτύλου, ἐπιπιέζοντες διὰ τοῦ ἀντίχειρος τὸ ἄκρον τοῦ ἐμβόλου.

β' Σφαιροειδεῖς σύριγγες, ἢ κλυστῆρες (Εἰκὼν 47).

Αὗται εἰσι σφαῖραι ἐξ ἐλαστικοῦ κόμμεως, καὶ τὸ μέγεθος αὐτῶν ποικίλλει ἀπὸ καρύου μέχρι πυγμῆς καὶ πλέον. Τὸ ἀνεωγμένον ἄκρον τῆς σύριγγος περιστοιχεῖται στερρῶς ὑπὸ βύσματος ἐκ ξύλου, ἢ καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σκληροῦ κόμμεως, εἰς οὗ τὸ διάτρητον κέντρον κοχλιοειδῶς, ἢ μὴ ἐναρμόζεται ὁ πρόσθετος ἐξ ὁστοῦ καλαμίσκος τῆς σύριγγος, ὅστις δύναται νὰ ᾖ εὐθύς, ἢ ἐπικαμπής· βραχύς, ἢ μακρός.

Εικων 47

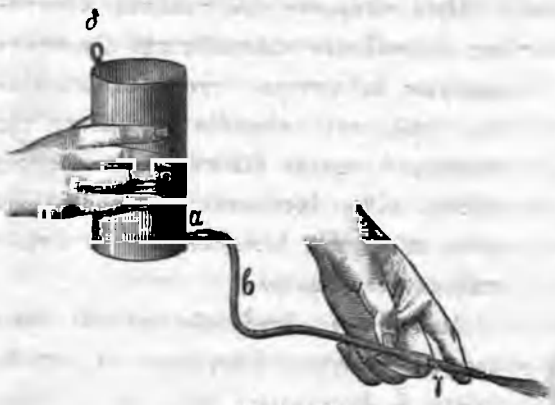
Πρὸς πλήρωσιν τοῦ τοιούτου κλυστῆρος συμπιέζομεν κραταιῶς τὴν ἐλαστικὴν σφαῖραν· ἐμβάπτομεν τὸν καλαμίσκον ἐν τῷ ὑγρῷ, καὶ βαθμηδὸν παυομένης τῆς πιέσεως, ἡ σφαῖρα διὰ τῆς ἐλαστικότητος αὐτῆς αὐθις ἐκτείνεται, ἀναμυζωμένου οὕτω τοῦ ὑγροῦ. Πρὸς κένωσιν δὲ ἁπλῶς πιέζομεν τὴν σφαῖραν.

Διά τε τῶν κυλινδρικῶν καὶ τῶν σφαιροειδῶν συρίγγων ἐνεργοῦμεν τὰς ἁπλας ἐνέσεις ἢ διακλύσεις, ἰδίως ἐν κοιλότησι πυορροούσαις, ἐν τῷ ὀρθῷ πρὸς κένωσιν αὐτοῦ, ἐν τῷ ὠτὶ πρὸς καθαρισμὸν αὐτοῦ κλπ. Προσέτι δι' αὐτῶν πληροῦμεν τὴν κύστιν ἐν τῇ ὑψηλῇ κυστεοτομίᾳ, ἢ ἐν τῇ λιθοθρυψίᾳ, καθαρίζομεν τὸν κολεόν, ἐγχέοντες αὐτῷ διάφορα φάρμακα κλπ. Ἀναλόγως δὲ τοῦ μέρους, ἐν ᾧ ἡ ἔγχυσις, χρησιμεύουσι τοιαῦται, ἢ τοιαῦται τὸ μέγεθος, τὸ σχῆμα καὶ τὴν κατασκευὴν σύριγγες.

Περιττὸν κρίνομεν νὰ διαλάβωμεν ἐκτενῶς περὶ τῶν πολυαρίθμων ἄλλων εἰδῶν τῶν συρίγγων ἐν εἴδει ἀντλίας, ψεκαστῆρος κλπ, ἐπειδὴ πᾶς τις ἑκάστοτε δύναται νὰ ἴδῃ τοιαῦτα ἐν φαρμακείοις. Ἐνταῦθα μνημονεύομεν μόνον τῶν ἐν νοσοκομείοις εὐχρήστων *καταιονητηρίων τῶν τραυμάτων συρίγγων*, δι' ὧν τὸ ὑγρὸν ἔκ τινος ἀγγείου διὰ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ βάρους ἐκρεῖ, καὶ ὧν ἁπλουστάτη ἐστὶν ἡ τοῦ *Ἐσμάρχου* (Εἰκὼν 48). Αὕτη ἀποτελεῖται ἐκ κυλινδρικοῦ ἀγγείου ἐξ ὀρειχάλκου ἢ ψευδαργύρου, φέροντος παρὰ τὸν πυθμένα παραπλεύρως ἐκφορητικὸν καλαμίσκον (α). Τούτῳ δ' εὐθὺς προσαρμόζεται δύο ποδῶν, ἢ καὶ πολλῷ μακρότερος ἐλαστικὸς σωλὴν (β), φέρων κατὰ τὸ ἕτερον ἄκρον αὐτοῦ *πρόσθετον καλαμίσκον* (γ) εἰς ἐκροὴν τοῦ ὑγροῦ. Ἐπὶ τοῦ ἄνω ἄκρου τοῦ κυλινδρικοῦ δοχείου τοῦ ὑγροῦ ὑπάρχει κρίκος (δ) εἰς ἐξάρτησιν ἀπὸ ἥλου, ἐπὶ τοῦ τοίχου ὑπάρχοντος παρακειμένως τῷ ἀσθενεῖ. Ἐνίοτε δ' ἐπὶ τοῦ τελικοῦ καλαμίσκου ὑπάρχει καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

στρόφιγξ, κανονίζουσα τὸ ποσὸν τοῦ ἐκρέοντος ὑγροῦ, ἢ καὶ ὅλως κωλύουσα τὴν ἐκροὴν αὐτοῦ. Τοιαύτης δὲ στρόφιγγος μὴ ὑπαρχούσης, ἐὰν θέλωμεν νὰ παύσῃ ἡ τοῦ ὑγροῦ ἐκροή, ἀνατρέψαντες ἐνθέτομεν τὸν τελικὸν καλαμίσκον ἐν τῷ δοχείῳ τοῦ ὑγροῦ.

Εικων 48

Ἀνάλογος αὐτοσχέδιος *καταιονητήριος σύριγξ* κατὰ Θείρσιόν ἐστιν ἡ ἐκ φιάλης θραυομένης τὴν βάσιν, οἵα φαίνεται ἐν εἰκόνι 49.

Χρησιμεύουσι δὲ αἱ καταιονητήριοι αὗται σύριγγες κυρίως εἰς καθαρισμὸν τραυμάτων, ἑλκῶν, συριγγωδῶν πόρων, καὶ εἰς ἀποπλύσεις κοιλιῶν τοῦ σώματος. Αὗται εἰσιν ἁπλούστεραι καὶ εὐχειριστότεραι τῶν κυλινδροειδῶν συριγγων, ἅμα δὲ καὶ ἡ ἀκτὶς τοῦ ἐκρέοντος ὑγροῦ δύναται νὰ κανονίζηται κατὰ τὴν διάθεσιν τοῦ χειρουργοῦ. Ἐντίθενται δὲ ταῖς σύριγξι ταύταις καθαρὸν ὕδωρ, ἢ καὶ ἀντισηπτικὰ ὑγρὰ διάφορα, (διάλυσις φαινικοῦ ὀξέος, ἰτεϋλικοῦ ὀξέος, ὑπερμαγγανικοῦ καλίου). ἐπιπροστιθεμένου καὶ πάγου, ὁπόταν τὸ ὑγρὸν δέον νὰ ᾖ κατεψυγμένον. Τὸ ἀγγεῖον ἀπαιωρεῖται ἀπὸ ἥλου ἐν τῷ τοίχῳ, ἢ καὶ κρατεῖται ὑψηλὰ ὑπὸ βοηθοῦ, ὁ δὲ χειρουργὸς τότε, ἐχων ἐν χερσὶ τὸν τελικὸν καλαμίσκον, διευθύνει τὴν ἀκτῖνα τοῦ ἐκρέοντος ὑγροῦ, ὑψώσει καὶ καταβιβάσει τούτου, αὔξων ἢ μειῶν αὐτήν, ἢ τῇ κορυφῇ τοῦ λιχανοῦ συγκλείων τὸ στόμιον τοῦ καλαμίσκου, ἢ καὶ ἀναμέσον δύο δακτύλων συμπιέζων τὸν ἐλαστικὸν σωλῆνα πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπόν.

Εικων 49

Ἐν τῇ χρήσει τῆς καταιονητηρίου σύριγγος τηρητέοι οἱ ἑξῆς κανόνες.

α' *Ἐπὶ ἁπλῶν τραυμάτων καὶ ἑλκῶν* ἀρκεῖ ἅπαξ *ἀπόπλυσις* αὐτῶν, οὐδαμῶς τιθεμένης εἰς ἐπαφὴν αὐτῶν τῆς κορυφῆς τοῦ τελικοῦ καλαμίσκου τῆς σύριγγος. Ἐνίοτε ἐπὶ ὀδυνηρῶν τραυμάτων διευθύνεται

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀσθενὴς ἀκτὶς ὑγροῦ εἰς τὰ πέριξ μόνον, ὥστε τὸ ὑγρὸν νὰ ὑπερολισθήσῃ τοῦ τραύματος. Σημειωτέον δὲ πρὸς τούτοις ὅτι ἡ συχνὴ ἀπόπλυσις τῶν τραυμάτων δι' ὕδατος μαλλον βλάπτει ἢ ὠφελεῖ. Ἐπὶ μεγάλων συριγγωδῶν πόρων, πεφραγμένων ὑπὸ πύου, ἀναγκαίως κρίνεται ὁ εὐοδιασμὸς τοῦ ἄκρου τοῦ καλαμίσκου τῆς σύριγγος ἐν αὐτοῖς τούτοις.

β' Οὐδέποτε ἀποπλυτέσθω ὁ συριγγώδης πόρος δι' ἰσχυρᾶς ἀκτῖνος ὑγροῦ. Ἡ ὁρμητικὴ διάκλυσις διὰ τῶν συρίγγων τούτων πηγάζει ἐκ τῆς ἰδέας τῆς ἀπομακρύνσεως πάσης σταγόνος πύου. ἢ καὶ παντὸς τεμαχίου νενεκρωμένου συνεκτικοῦ ἱστοῦ καὶ τῆς διαβροχῆς τῶν τοιούτων πόρων δι' ἀντισηπτικῆς διαλύσεως. Ἀλλ' οὕτω τὸ ὑγρὸν διωθεῖται ἐν τῷ συνεκτικῷ ἱστῷ, αἱ κεγχροειδεῖς δ' ἐνταῦθα σάρκες ἄρχονται νὰ αἱμορραγῶσι καὶ προκαλοῦνται πόνοι καὶ φλεγμονή, βραδυνομένης οὕτω τῆς ἰάσεως τῶν τραυμάτων.

γ' Οὐδέποτε χρώμεθα τῇ αὐτῇ καταιονητηρίῳ σύριγγι εἰς πλείονας ἀσθενεῖς, διότι μολύνομεν τὸν μὲν διὰ τοῦ δέ. Ἐν νοσοκομείοις δ' ἐχέτω ἕκαστος ἀσθενὴς τὴν ἰδίαν αὐτῷ σύριγγα.

ΙΖ' Ἐκμυζητήριοι σύριγγες, ἢ ἀντλίαι (Aspirateurs).

Αὗται σκοποῦσι *τὴν ἐκμύζησιν* (Aspiration) ὑγρῶν, ἢ ἀερίων, ἐξαντλοῦσαι ταῦτα συνεργείᾳ τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πιέσεως.

Πᾶσα *ἐκμυζητήριος σύριγξ* ἢ καὶ ἁπλῶς *ἐκμυζητὴρ* συνίσταται ἐκ πνευματικῆς ἀντλίας, ἐν ᾗ παράγεται σχετικῶς κενός τις χῶρος, καὶ ἐκ λεπτοτάτων συριγγωδῶν βελονῶν, αἵτινες, ἐμπηγνύμεναι τοῖς ἱστοῖς τοῦ σώματος, χρησιμεύουσιν εἰς ἐκμύζησιν καὶ κένωσιν ὑγρῶν κυρίως. Ἐπὶ τῆς ἀρχῆς ταύτης στηρίζεται ἡ κατασκευὴ τῶν συρίγγων τούτων, τὰ δὲ λοιπά, οἷον μέγεθος καὶ σχῆμα τῶν μηχανημάτων τούτων, ὅσσονός εἰσι σημασίας. Αἱ ἐκμυζητήριοι αὗται σύριγγες διτταί εἰσιν· ἢ κυλινδρικὴ σύριγξ, ἥτις μεθίσταται εἰς πνευματικὴν ἀντλίαν, ἀνελκυομένου τοῦ ἐμβόλου ἄπαξ, καὶ οὕτω παραγομένου ἐν τῷ κυλίνδρῳ σχετικῶς κενοῦ χώρου εἰς ἐκμύζησιν τοῦ ὑγροῦ. Ταύτας δὲ καλεῖ ὁ Dieulafoy *ἐκμυζητῆρας σταθεροῦ κενοῦ* (Aspirateurs à vide invariable), διότι τὸ μέγεθος τοῦ κενοῦ χώρου δὲν δύναται ν' ἀλλοιωθῇ,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ ἡ δύναμις τῆς ἐκμυζήσεως ἀεὶ ἡ αὐτή ἐστιν· ἢ ὑπάρχει αὐθύπαρκτος ἀντλία, παράγουσα τὸν κενὸν χῶρον δι' ἀορίστου ἀριθμοῦ ἀνελκυσμῶν τοῦ ἐμβόλου, ἐξαρτωμένων ὅμως ἐκ τοῦ μεγέθους τοῦ μετὰ τῆς ἀντλίας συνδεδεμένου δοχείου τῶν ὑγρῶν. Τὸ δοχεῖον δὲ τοῦτο ποικίλλει σφόδρα, ὂν ἢ σφαῖρα, ἢ φιάλη, ἢ μέγα ὑάλινον ἀγγεῖον. Αἱ τελευταῖαι δὲ αὗται καλοῦνται *ἐκμυζητῆρες ποικίλου, ἢ ἀσταθοῦς κενοῦ* (Aspirateurs à vide variable), ἐπειδὴ τὸ μέγεθος τοῦ κενοῦ χώρου ποικίλλει κατὰ λόγον τοῦ τε δοχείου τοῦ ὑγροῦ καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀνελκυσμῶν τοῦ ἐν τῷ κυλίνδρῳ τῆς σύριγγος ἐμβόλου.

Εἰ καὶ ἡ νῦν ἐν χρήσει ἐκμύζησις ἢ ἐξάντλησις ὡς μέθοδος εἰσήχθη ἐν τῇ χειρουργικῇ μόλις πρὸ δέκα περίπου ἐτῶν, μ' ὅλα ταῦτα ἀνεκαλύφθησαν περὶ τὰ εἴκοσιν εἴδη τοιούτων ἐργαλείων. Περιοριζόμεθα ὅμως ἡμεῖς εἰς περιγραφὴν δύο ἐκμυζητηρίων συρίγγων ἐκ τῶν εὐχρηστοτέρων παρὰ τοῖς πλείστοις τῶν χειρουργῶν, καὶ θεωρουμένων ὡς πρότυπον τῶν δύο ἄνω εἰρημένων εἰδῶν. Τῷ μὲν πρώτῳ ἐκείνων εἴδει ἀνήκει *ἡ ἐκμυζητήριος σύριγξ τοῦ Dieulafoy*, τῷ δὲ δευτέρῳ, ἡ τοῦ *Potain*.

Εικων 50

α' Ἐκμυζητήριος σύριγξ τοῦ Dieulafoy *(Εἰκὼν 50).*

Ὁ κύλινδρος τῆς σύριγγος ταύτης ἐμπεριλαμβάνει 45—50 γραμμάρια. Ὁ στειλεὸς τοῦ ἐμβόλου ὑπάρχει μετρικῶς διηρημένος, καὶ φέρει κατὰ τὸ Α ἐγκοπήν τινα ἢ χηλήν, ἥτις δύναται νὰ ἐναρμοσθῇ πρὸς τὰ κάτω κατὰ τὸ Β, καὶ τότε οὗτος νὰ στηριχθῇ ἀμετακινήτως ἐνταῦθα. Ἐπὶ τοῦ ἄνω πώματος τῆς σύριγγος, ὡς καὶ κατὰ τὰ πλάγια αὐτοῦ, ὑπάρχει ἀνὰ εἷς καλαμίσκος, [φέρων ἕκαστος στρόφιγγα Γ. Δ. Ἑκατέρα δὲ τῶν στροφίγγων τούτων συγκλείει τὸν σύστοιχον αὐτῇ καλαμίσκον, ἐὰν ταχθῇ ὑπ' ὀρθὴν γωνίαν πρὸς αὐτόν, ἐὰν δὲ παραλλήλως, διανοίγει αὐτόν. Ἐλαστικὸς σωλὴν διὰ τοῦ ἑνὸς ἄκρου αὐτοῦ ἐναρμό-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ζεται τῷ παρὰ τὴν στρόφιγγα Γ ἄκρῳ τοῦ καλαμίσκου, κατὰ δὲ τὸ ἕτερον ἄκρον φέρει αὐλοειδῆ βελόνην, χρησιμεύων εἰς ἀσφαλέστερον χειρισμὸν τοῦ ἐργαλείου, ἐπειδὴ οὕτως αἱ ἐν τῇ ἐνεργείᾳ τῆς σύριγγος κινήσεις δὲν μεταδίδονται καὶ εἰς τὴν βελόνην. Ὁ ἐλαστικὸς οὗτος σωλὴν δέον νὰ μὴ ᾖ λίαν μακρός, ἵνα μὴ ἐγκάμπτηται καὶ συμπιέζηται τῇ ἐξωτερικῇ ἀτμοσφ. πιέσει. Δεύτερος δ' ἐλαστικὸς σωλὴν προσαρμόζεται παρὰ τὴν στρόφιγγα Δ.

Ἡ χρῆσις δὲ τῆς ἐκμυζητηρίου ταύτης σύριγγος τοιάδε ἐστί. Συγκλείονται ἀμφότεραι αἱ στρόφιγγες, ἀνελκύεται τελέως τὸ ἔμβολον, ὅπερ ἀπαιτεῖ βαθμόν τινα δυνάμεως, καὶ εἶτα στηρίζεται ἀκίνητον ἐνταῦθα διὰ μικρᾶς περιστροφῆς τῆς χειρολαβῆς τοῦ ἐμβόλου ἐξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιά. Οὕτω λοιπὸν παράγεται ἐν τῷ κυλίνδρῳ τῆς σύριγγος χῶρος σχετικῶς κενός. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐναρμοσθέντος ἐπὶ τοῦ πέρατος τοῦ εὐθέος καλαμίσκου τῆς σύριγγος τοῦ ἑτέρου ἄκρου τοῦ τὴν βελόνην φέροντος ἐλαστικοῦ σωλῆνος, ἐμπήγνυται αὕτη εἰς τὴν παρακεντηθησομένην κοιλίαν, καὶ κατόπιν ἀνοίγεται ἡ στρόφιγξ Γ, τὸ δ' ἐν τῇ κοιλίᾳ ἐνεχόμενον ὑγρὸν διά τε τῆς βελόνης καὶ τοῦ ἐλαστικοῦ σωλῆνος ἀναντλεῖται ἐν τῷ κυλίνδρῳ τῆς σύριγγος. Νῦν δὲ πρὸς κένωσιν τοῦ ἐν τῇ σύριγγι ἐκμυζηθέντος ὑγροῦ κλείεται ἡ στρόφιγξ Γ καὶ διανοίγεται ἡ στρόφιγξ Δ, καὶ διὰ περιστροφῆς τῆς χειρολαβῆς τοῦ ἐμβόλου ἀντιστρόφως ἐκ δεξιῶν πρὸς τὰ ἀριστερὰ προωθεῖται τὸ ἔμβολον, καὶ τὸ ἐν τῇ σύριγγι ὑγρὸν ἐκρεῖ διὰ τοῦ πλαγίου καλαμίσκου, ἐν ᾧ ἡ στρόφιγξ Δ. Τῶν στροφίγγων ὀρθῶς καὶ ὥςπερ ἀνωτέρω εἴρηται τασσομένων ἐπὶ τῶν καλῶς κατεσκευασμένων τοιούτων ἐκμυζητηρίων μηχανημάτων, οὐδεμία φυσαλὶς ἀτμοσφ. ἀέρος δύναται νὰ εἰςφρήσῃ ἐν τῇ κενουμένῃ κοιλίᾳ.

Τὸ μηχάνημα δὲ τοῦτο δι' ἀντιστρόφου χειρισμοῦ δυνάμεθα νὰ χρησιμοποιήσωμεν καὶ πρὸς ἐνέσεις, ἀναμυζῶντες τὸ πρὸς ἔνεσιν ὑγρὸν διὰ τοῦ τὴν στρόφιγγα Δ φέροντος πλαγίου καλαμίσκου, καὶ ἐγχέοντες αὐτὸ ἐν τῇ κοιλίᾳ διὰ τοῦ καλαμίσκου τοῦ τὴν στρόφιγγα Γ φέροντος.

Τῆς ἐκμυζητηρίου σύριγγος ἐκτὸς χρήσεως τελούσης ἀπὸ μακροῦ, ἀνασύρομεν πρὸ τῆς ἐγχειρήσεως ὕδωρ ἐν αὐτῇ πρὸς μαλάκυνσιν καὶ ἐξοίδησιν τῶν ἔσω στιβάδων τοῦ βύσματος τοῦ ἐμβολέως, ἣ τηροῦμεν αὐτὸ ἐν ἐλαίῳ ἐπί τινα χρόνον.

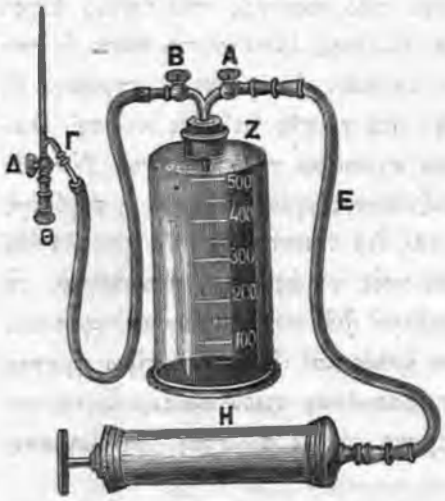
Ἔνιαι τῶν τοιούτων ἐκμυζητηρίων συρίγγων φέρουσιν ἀλλοίαν διάταξιν· δηλονότι ἐπὶ τοῦ προσθίου πώματος τοῦ κυλίνδρου ὑπάρχουσι

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δύο καλαμίσκοι ἐν σχήματι V, ἐν τῇ γωνίᾳ τῆς συμπτώσεως ὠνπερ τέτακται στρόφιγξ, χρησιμεύουσα εἴς τε σύγκλεισιν καὶ διάνοιξιν ἀμφοτέρων τῶν καλαμίσκων. Διανοίγει δ' ἑκάστοτε ὁ σύστοιχος καλαμίσκος, τῆς στρόφιγγος τασσομένης παραλλήλως αὐτῷ, ὁπότε συγχρόνως φράσσεται ὁ παρακείμενος, καὶ τἀνάπαλιν.

β' Ἐκμυζητήριος σύριγξ τοῦ Potain *(Εἰκὼν 51).*

Ὑάλινον δοχεῖον (Z), μετρικῶς διῃρημένον καὶ περιλαμβάνον 500 γραμμάρια, φράσσεται ὑπὸ ἐλαστικοῦ πώματος, διὰ τῆς μεσότητος οὗτινος εἰσδύει εἰς τὸ δοχεῖον μετάλλινος σωλήν. Ὁ σωλὴν δὲ οὗτος ἐκτὸς τοῦ δοχείου διχάζεται εἰς δύο ἐπικαμπεῖς καὶ ἀλλήλων ἀποκλίνοντας βραχίονας, ὧν ἑκάστος δύναται νὰ συγκλείῃ καὶ διανοίγῃ διὰ τῶν στροφίγγων Α καὶ Β. Ἑκατέρῳ τῶν βραχιόνων τούτων προσήρμοσται εἷς εὐμήκης ἐλαστικὸς σωλήν, ὧν ὁ μὲν Ε χωρεῖ ἐπὶ τὴν ἀντλίαν Η, ὁ δέ, διὰ βραχέος ὑαλίνου σωληναρίου Γ, δι' οὗ διαφαίνεται τὸ ἀναμυζώμενον ὑγρόν, στηρίζεται εἰς παράπλευρον παράρτημα τοῦ καλαμίσκου τριγώνου ἀκίδος. Ὁ καλαμίσκος τῆς ἀκίδος ταύτης φέρει τὴν στρόφιγγα Δ.

Εικων 51

Πρὸς τὴν διὰ τῆς ἐκμυζητηρίου τοῦ Potain σύριγγος ἐγχείρησιν κλείεται ἡ στρόφιγξ Β, ἀνοίγεται δὲ ἡ στρόφιγξ Α, καὶ ἡ ἀντλία ἄρχεται νὰ ἐνεργῇ μᾶλλον ἢ ἧττον ἰσχυρῶς μέχρις ἂν σχηματισθῇ ὁ κενὸς χῶρος ἐν τῷ ὑελίνῳ δοχείῳ Ζ. Μετὰ δὲ ταῦτα ἡ μὲν στρόφιγξ Α κλείεται, καὶ ἡ παρακέντησις τῆς κοιλίας τελεῖται διὰ τῆς τριγώνου ἀκίδος· τὸ ἀκιδοφόρον ταύτης ἔμβολον Θ ἐξελκύεται, φρασσομένου διὰ τῆς στρόφιγγος Δ τοῦ κατωτέρου μέρους τοῦ καλαμίσκου τῆς ἀκίδος· διανοίγεται, τέλος, ἡ στρόφιγξ Β, καὶ τὸ ὑγρὸν διοχετεύεται διὰ τοῦ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καλαμίσκου τῆς ἀκίδος, τοῦ ὑαλίνου σωληναρίου καὶ τοῦ συστοίχου ἐλαστικοῦ σωλῆνος εἰς τὸ ὑάλινον δοχεῖον. Διαρκούσης δὲ τῆς ἐκμυζήσεως δυνάμεθα νὰ ἀνυψώσωμεν τὴν ἐκμυζητικὴν δύναμιν ἐάν, διανοίξαντες τὴν στρόφιγγα Α, θέσωμεν αὖθις εἰς κίνησιν τὴν ἀντλίαν Η.

Παραβάλλοντες δὲ νῦν τὰ δύο ταῦτα εἴδη τῶν ἐκμυζητήρων παρατηροῦμεν ὅτι ὁ κατὰ Potain προτιμότερός ἐστι, διότι τὸ ὑάλινον δοχεῖον δύναται νὰ δεχθῇ μέγα ποσὸν ὑγροῦ, καὶ ἡ χρῆσις αὐτοῦ ἁπλουστέρα, καθόσον φιάλην μιᾶς λίτρας περιεχομένου καθιστῶμεν κενήν, ἐφάπαξ μόνον διὰ τῆς ἀντλίας δρῶντες, ἐνῷ διὰ τοῦ ἐκμυζητῆρος τοῦ Dieulafoy, περιλαμβάνοντος τοῦ κυλίνδρου αὐτοῦ μόνον 150 γραμ. ὑγροῦ, ἡ ἀνάντλησις δέον νὰ ἐπαναληφθῇ πολλάκις. Ὅθεν ὁ κατὰ Potain ἐκμυζητὴρ χρησιμώτατός ἐστιν ἰδίᾳ ἐπὶ μεγάλων συναγωγῶν ὑγρῶν, οἷον εἰς τὰς ὑπερμεγέθεις πλευριτικὰς ἐκχύσεις κλπ. ἑτέρωθεν ὅμως δὲν δυνάμεθα τοῦτον νὰ μεταχειρισθῶμεν εἰς ἀποπλύσεις καὶ ἐνέσεις, ὥςπερ τὸν ἐκμυζητῆρα τοῦ Dieulafoy.

Αἱ πρὸς ἐκμύζησιν χρήσιμοι *αὐλοειδεῖς βελόναι καὶ τριγωνοι ἀκίδες* δέον νὰ ἔχωσι ποικίλην διάμετρον, ἐπειδὴ οὐχὶ ἀδιάφορον, ἐὰν βελόνη παρακεντοῦσα περιεσφιγμένην καὶ σφόδρα ὑπὸ ἀερίων διατεταμένην ἕλικα ἐντέρου, ἢ οὐροδόχον κύστιν, ἄγαν ἀνατεταμένην ἐξ ἰσχουρίας, φέρῃ 1—2, ἢ 2 ½ χιλιοστημ. διάμετρον. Τὰ ὑπὸ τοῦ Dieulafoy παραδεδεγμένα μεγέθη αὐτῶν ἔχουσιν ὡς ἑξῆς·

Αὐλοειδεῖς βελόναι.		**Τρίγωνοι ἀκίδες.**	
Ἀριθ. 1: ½ χιλιοστημ. διαμέτρ.		Ἁπλαῖ. Ἀριθ. 1: 1 ½	χιλιοστημ. διαμέτρ.
» 2: 1 » »		» » 2: 2	» »
» 3: 1 ½ » »	Τρίγων. ἀκὶς εἰς παρακέντησιν τοῦ θώρακος καμπύλη	» 1: 1 ½	» »
» 4: 2 » »	» »	» 2: 2	» »
	Εὐθεῖα τρίγων. ἀκὶς εἰς παρακέντησιν τοῦ ἥπατος	» 1: 1 ½	» »
	» »	» 2: 2	» »
	» »	» 3: 3	» »

Ἀπαιτεῖται λοιπὸν προσοχὴ ἵνα μὴ συγχέωμεν τὰ δεδομένα ἀνωτέρω μεγέθη τῶν τε αὐλοειδῶν βελονῶν καὶ τῶν τριγώνων ἀκίδων, καὶ χρώμεθα τριγώνῳ ἀκίδι ἀριθ 2, ἔνθα ἐνδείκνυται βελόνη ἀριθ 2. Ἡ λεπτοτάτη βελόνη ἀριθ 1 σπανιωτάτη ἐστὶ τὴν χρῆσιν, καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εὐχρηστεῖ μόνον ἐν ταῖς ἐκμυζήσεσιν ὑγρῶν ἐκ λεπτοφυεστάτων ὀργάνων, οἷον ἐπὶ τοῦ ὑδροκεφάλου. Ἡ δὲ αὐλοειδὴς βελόνη τοῦ ἀριθ. 2 συνηθεστάτη ἐστὶν ἐπὶ ὑδραρθρου, παρακεντήσεως τοῦ θώρακος, κύστεων τοῦ ἥπατος, ἰσχουρίας, περιεσφιγμένων κηλῶν κλπ. Τῶν δύο τούτων ἀριθμῶν βελόναι ὑπάρχουσι μακραὶ καὶ βραχεῖαι. Βελόνη δὲ τοῦ ἀριθ. 3 χρησιμεύει εἰς παχείας συναγωγὰς πυώδεις μετὰ πηγμάτων. Σπανιώτερον τῶν βελονῶν χρῶνται ταῖς τριγώνοις ἀκίσιν εἰς ἐκμύζησιν ὑγρῶν ἐκ τοῦ θώρακος, τοῦ ἥπατος καὶ τῆς κοιλίας. Προϋπαρχούσης δὲ ἤδη ὀπῆς ἐπὶ τοῦ πλευρώματος τῆς κοιλίας, τῆς τὸ ὑγρὸν ἐνεχούσης, τότε εὐοδιάζομεν δι' αὐτῆς καλαμίσκον, ὅνπερ συνδέομεν μετὰ τῆς ἐκμυζητηρίου σύριγγος.

Ἡ ἐκμύζησις χρησιμεύει οὐ μόνον εἰς *θεραπευτικὸν* σκοπόν, ἀλλὰ καὶ ὡς *διαγνωστικὸν* μέσον, ὅπως πληροφορηθῶμεν, εἰ πρόκεινται ὑγρά, ἢ στερεοὶ ἱστοί. Ὑπερέχει δὲ ἡ οὕτω γινομένη ἐξέτασις τῆς διὰ δοκιμαστικῆς τριγώνου ἀκίδος, καθόσον τὸ μὲν ἡ διάμετρος τῆς τελευταίας, πρὸς τὴν τῆς λεπτῆς αὐλοειδοῦς βελόνης παραβαλλομένη, ἀσυγκρίτως μείζων ἐστί, τὸ δὲ ἐνίοτε καὶ πολὺ μικρά, ὥστε πυκνὰ ὑγρὰ φράσσουσι τὸν καλαμίσκον αὐτῆς καὶ δὲν διοχετεύονται. Τὸ τοιοῦτον δὲ τότε κατορθοῦται τῇ ἐκμυζήσει διὰ βελονῶν διαμέτρου $^1/_2$ χιλιοστημ. Ἐπὶ τῶν κατ' ἐπιπολῆς ὄγκων ἄνευ σκληρῶν καλυμμάτων ἀρκεῖ πρὸς ἐξέτασιν αὐτὴ ἡ αὐλοειδὴς βελόνη τῆς σύριγγος τοῦ Πραβάζου. Κατὰ τὴν πεῖραν τοῦ Dieulafoy πεφυλαγμέναι δοκιμαστικαὶ παρακεντήσεις διὰ βελόνης $^1/_2$ χιλιοστημ. τὴν διάμετρον καὶ μετ' ἐκμυζήσεως συνδεδεμέναι δύνανται ἀκινδύνως νὰ τελεσθῶσιν ἐπὶ πάσης συναγωγῆς ὑγρῶν ἐν οἱῳδήποτε ὀργάνῳ τοῦ σώματος, ἐν οἱῳδήποτε βάθει καὶ οἱασδήποτε ὑφῆς· δηλονότι καὶ ἐν ἀρθρικαῖς κοιλίαις, καὶ ἐν τῷ ἥπατι, τῷ σπληνί, τῇ κύστει, τοῖς ἐντέροις, καὶ ἐν αὐτοῖς ἔτι τοῖς πνεύμοσι. Πολλάκις ἐτελέσθησαν πλείονες παρακεντήσεις διὰ ταύτης πρὸς διάγνωσιν ἀποστήματος τοῦ ἥπατος, ἐν διαφόροις θέσεσιν αὐτοῦ, ἐπὶ πολλὰς ἑβδομάδας, ἄνευ ἀπευκταίου τινός, καὶ σπανιώτατα ἐκ τούτων βλάβη ἐπέρχεται. Πρὸς δὲ τούτοις δύνανται διὰ τῆς μεθόδου ταύτης, ἀπ' ἀρχῆς τῆς γενέσεως αὐτῶν, νὰ διαγνωσθῶσι περινεφρικὰ ἀποστήματα, πυώδεις συναγωγαὶ ἐν τῇ ἰσχιακῇ χώρᾳ καὶ ἐν τῇ μικρᾷ λεκάνῃ, ὅπερ μέχρι τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης μόλις, ἢ καὶ οὐδόλως ἦν δυνατόν.

Ἐν ταῖς δοκιμαστικαῖς δὲ διὰ τῶν ἐργαλείων τούτων παρακεντή-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σεσιν ὁ χειρουργὸς δέον νὰ πεισθῇ ἀκριβῶς πρότερον περὶ τῆς καθαριότητος καὶ περὶ τοῦ δι' ἀργυροῦ τριχοειδοῦς σύρματος διαχωρητοῦ τῶν λεπτῶν τοῦ ἐκμυζητῆρος βελονῶν ἵν' ἀποφύγῃ ἐπανάληψιν τῆς νύξεως. Εἶτα δὲ κρατῶν τὴν βελόνην δίκην γραφικοῦ καλάμου, ἐμπήγνυσιν αὐτὴν θαρραλέως εἰς τὸν ὄγκον, καθέτως προωθῶν καὶ σμικρὸν περιστρέφων αὐτήν, ἵνα μὴ διὰ τὸ λεπτὸν καμφθῇ, ἢ καὶ θραυσθῇ. Ἐκ τῆς κατὰ τὴν προώθησιν ἄρσεως τῆς ἀντιστάσεως πείθεται ὅτι ἡ αἰχμὴ τῆς βελόνης εἰσεχώρησεν ἐν τῷ ὑγρῷ, καὶ τότε, στηρίξας τῇ ἀριστερᾷ τὴν ἐκμυζητήριον σύριγγα, ἀνασύρει τῇ δεξιᾷ τὸ ἔμβολον αὐτῆς, καὶ τὸ ὑγρὸν ἐκμυζᾶται ἐν τῷ κυλίνδρῳ. Ἐξαιρουμένης δὲ τῆς βελόνης, ἐπιτίθησιν εὐθὺς τὸν δάκτυλον ἐπὶ τῆς μικρᾶς νύξεως. Κατόπιν δὲ οὐδεμία ψηλάφησις, ἢ ἐπίκρουσις τῶν χειρισθέντων ὀργάνων ἐπιτρέπεται, καὶ ὁ ἀσθενὴς τηρείτω ἄκραν ἡσυχίαν.

Ἡ ἐκμύζησις, οὕτω γινομένη, ἐστὶν ἄριστον θεραπευτικὸν μέσον καὶ προτερεῖ πάσης ἄλλης μεθόδου, διότι ἡ ἐκ τῆς νύξεως τρῶσις ἐλαχίστη· ἡ ὀπὴ μικρίστη, δι' ἧς παχέα τε καὶ γλοιώδη ὑγρὰ εὐχερῶς δύνανται νὰ κενωθῶσιν· οὐδεὶς κίνδυνος εἰσφρήσεως ἀτμοσφ. ἀέρος ἐν τῇ διανυσσομένῃ κοιλίᾳ· ἡ ἴασις τοῦ μικροῦ ἐκ τῆς νύξεως τραύματος ἐπέρχεται ἄνευ ἀντιδράσεως· τέλος, καὶ ἡ ἐγχείρησις ὅλως ἀνωδυνὴς τυγχάνει, οἱ δὲ ἀσθενεῖς εὐχερῶς ὑποβάλλονται εἰς ἐπανειλημμένας τοιαύτας ἐκμυζήσεις.

Ἡ χρῆσις τῆς ἐκμυζήσεως κατάδηλος ἐγένετο ἐξ αὐτῆς τῆς τῶν ἐργαλείων τούτων περιγραφῆς. Εἰρήσθω δ' ἐνταῦθα μόνον ὅτι ἐὰν κατὰ τὴν ἐκμύζησιν κωλυθῇ ἡ ῥύσις τοῦ ὑγροῦ, ὅπερ συνήθως προέρχεται ἐκ τῆς ἐπαφῆς τῶν τοιχωμάτων τοῦ ὄγκου ἀποφράξεως τοῦ στομίου τῆς βελόνης, τότε σμικρὰ ἐπὶ τὰ πλάγια μετακίνησις τῆς ἐμπεπαρμένης βελόνης, ἢ καὶ σμικρὸς ταύτης ἐξελκυσμὸς καθιστᾷ τὸ στόμιον αὐτῆς διαβατὸν τῷ ὑγρῷ. Ἀποτυχόντος τοῦ τοιούτου, τότε πῆγμά ἐστι τὸ καταφράσσον τὸν αὐλὸν τῆς βελόνης, καὶ πρὸς ἄρσιν τούτου ἀρκεῖ διοχέτευσις σταγόνων τινῶν χλιαροῦ ὕδατος δι' αὐτῆς ταύτης τῆς σύριγγος εἰς τὸν αὐλὸν τῆς βελόνης, ἀπωθοῦσα τοῦτο καὶ τὴν ῥύσιν τοῦ ὑγροῦ ἐλευθέραν καθιστῶσα. Καταπαύεται δὲ ἡ ἐκμύζησις, ἅμα, κενουμένου τοῦ πύου ἢ ἑτέρου ὑγροῦ, ἐμφανισθῇ αἷμα.

Ἐκ πείρας διδασκόμεθα ὅτι ἔν τισι προσφάτοις ὑδαρέσι συναγωγαῖς ἐπέρχεται ἐνίοτε ῥιζικὴ τοῦ κακοῦ θεραπεία διὰ μιᾶς καὶ μόνης ἐκμυζήσεως. Ἀλλ' ἐπὶ πεπαλαιωμένων τοιούτων συναγωγῶν, καὶ ἐνθα λείψανα ἱστῶν ἐν τῇ κοιλίᾳ παραμένουσι, προκαλοῦντα νέας φλεγμονάς,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀναγκαῖαι καθίστανται ἐπανειλημμέναι τοιαῦται ἐκμυζήσεις, αἵτινες καὶ ἀνωδυνεῖς εἰσι καὶ ἀκίνδυνοι, καὶ δύνανται καθ' ἑκάστην νὰ τελῶνται. Ὁ Dieulafoy ἐπὶ ὀκτὼ κατὰ συνέχειαν ἡμέρας καὶ ἑκάστην πρωΐαν καὶ ἑσπέραν ἐτέλει ἀνὰ μίαν ἐκμύζησιν ἐπὶ ἀνεπιεικῶν καὶ ἐπιμόνων ὑδραρθρων. Διὰ τῆς κατὰ διαλείμματα ἐλαχίστου ποσοῦ ὑγροῦ ἐκμυζήσεως, (ἐπὶ παραδείγματι ἐξ ὑγροῦ 1000 γραμμαρ. κενούσθωσαν ἑκάστοτε 150 γραμμάρ.), τὸ μὲν, οὐδεὶς καιρὸς δίδεται τοῖς ἐκκρίνουσιν ὑμέσι ν' ἀναπαραγάγωσι νέον ἐκχυμα, τὸ δὲ, ἅμα παρέχεται ἡ εὐκαιρία τοῖς διὰ τὸ ὑγρὸν παρεκτετοπισμένοις, ἢ καὶ συμπεπιεσμένοις ὀργάνοις ν' ἀνακτήσωνται τήν τε προτέραν αὐτῶν θέσιν καὶ τὰς διαστασεις. Τέλος δὲ τοιαῦται ἐκμυζήσεις ἐπαναλαμβάνονται 5άκις, 10άκις, 20άκις, ἢ καὶ 100άκις, ἕως ἂν τελεία ἴασις ἐπιγένηται.

Ἐφηρμόσθη δὲ ἡ ἐκμύζησις μέχρι τοῦδε. καὶ μετ' αἰσίου ἀποτελέσματος μάλιστα, ἐν τοῖς διαφόροις ἀποστήμασιν, ἐν τοῖς διαπυϊσκομένοις βουβῶσιν, ἐν ταῖς ὀρρώδεσι συναγωγαῖς ἐν βλεννοθύλαξιν, τοῖς ἐλύτροις τῶν τενόντων, τῷ ὑπεζωκότι, τῷ περικαρδίῳ, τῷ ὑδράρθρῳ τοῦ γόνατος, τῇ ὑδροκήλῃ, τῷ ὕδρωπι ἀσκίτῃ, ἔν τε τοῖς ἀποστήμασι καὶ ταῖς κύστεσι τοῦ ἥπατος, ταῖς κύστεσι τῶν ὠοθηκῶν, τῷ ὑδροκεφάλῳ καὶ τῇ δισχιδεῖ ῥάχει. Λίαν δὲ ὠφέλιμος, τέλος, ἀπεδείχθη ἡ ἐκμύζησις ἐν τῇ ἰσχουρίᾳ, καὶ ἐν τῇ περιεσφιγμένῃ κήλῃ πρὸς κένωσιν συνηγμένων ἀερίων ἐν αὐτῇ.

Ὄντως δὲ ἡ ἐκμύζησις ἐστιν ἀνεκτίμητος κτῆσις τῆς χειρουργικῆς, χρησιμεύουσα ἄριστα πρός τε διάγνωσιν καὶ θεραπείαν παθολογικῶν ὑγρῶν. Εἰ καὶ ἡ ἐκμύζησις τοῦ πύου διὰ συρίγγων ἦν ἤδη παρὰ τοῖς ἀρχαίοις γνωστή, μ' ὅλα ταῦτα τῷ Dieulafoy ὀφείλεται ἡ εἰσαγωγὴ καὶ τελειοποίησις αὐτῆς ὡς μεθόδου ἐν τῇ χειρουργικῇ (Traité de l'aspiration des liquides morbides. Paris 1873).

ΙΗ΄ Ἐλαστικαὶ θυριδωταὶ σύριγγες, ἢ ἐλαστικοὶ θυριδωτοὶ ἀπαγωγοὶ σωλῆνες (Εἰκὼν 52).

Οἱ Ἄγγλοι γεωργοὶ ἀποχετεύουσι, καὶ οὕτω ξηραίνουσι τὸ λίαν ὑγρὸν ἔδαφος, ἐντιθέντες αὐτῷ, ἐν παραλλήλοις σειραῖς καὶ πρὸς τὴν κατωφέρειαν, σωλῆνας, ἵνα δι' αὐτῶν ἀποχετεύηται τὸ ὕδωρ· καὶ τοῦτο καλοῦσι «Το drain». Τὸ τοιοῦτον, χρησάμενος ἅμα τῇ αὐτῇ λέξει

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

(drainage = διασυρίγγωσις), μετήνεγκεν ἐν τῇ χειρουργικῇ ὁ διάσημος Γάλλος χειρουργὸς Χασσαίγνακος (Chassaignac) πρὸς ἀποχέτευσιν τοῦ συναγομένου πύου, οὗπερ ἡ ἐλευθέρα ὁδὸς συνήθως παρακωλύεται ἢ ἕνεκα στενῆς ἔξω ὀπῆς, ἢ ἕνεκα ἐκκολπώσεων καὶ βαθείας θέσεως τῆς πυώδους ἑστίας, διατεταμένων τενόντων, βαλβιδοειδῶν ἀποστημάτων κλπ.

Εικ. 32

Πρὸς διασυρίγγωσιν ἀπαιτοῦνται μία, ἢ καὶ πλείονες ὀπαί, ἔτι δὲ δι' αὐτῶν ἐμβολὴ ἐλαστικῶν θυριδωτῶν σωληναρίων πρὸς διαρκῆ ἐκρυσιν τοῦ πύου. Ἡ μὲν ὀπὴ δύναται νὰ ἐνεργηθῇ διὰ νυστερίου, μαχαιρίου, ἢ καὶ ἰδίας τριγώνου ἀκίδος, ὁρισθείσης ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ τῆς μεθόδου ταύτης, περιττῆς ὅμως, καθότι ἡ ὀπὴ δύναται νὰ γείνῃ καὶ δι' ἁπλοῦ μαχαιρίου.

Οἱ ἐλαστικοὶ θυριδωτοὶ ἀπαγωγοὶ σωλῆνές εἰσι κατεσκευασμένοι ἐξ ἐνθείου ἐλαστικοῦ κόμμεως, φέροντες ἐναλλὰξ θυρίδας, ἢ τρήματα κυκλοτερῆ, ἀπ' ἀλλήλων ἀφεστηκότα ὅσον 1 ἑκατοστημ, καὶ σπειροειδῶς περιτεταγμένα περὶ τὸν σωλῆνα. Πρὸ τῆς χρήσεως τοιούτου σωλῆνος δέον νὰ πεισθῶμεν δι' ἰσχυρᾶς τάσεως περὶ τῆς στερρότητος αὐτοῦ. Ἄχρηστοι δέ εἰσιν οἱ λίαν μαλθακοί, καθὸ εὐπίεστοι, καὶ μὴ χαίνοντες, καὶ ῥηγνύμενοι διὰ μετρίας τάσεως· ὡςαύτως καὶ οἱ λίαν σκληροί, καθὸ μὴ ἀνεκτοὶ ἐν τοῖς ἱστοῖς καὶ εὐραγεῖς. Τὸ πάχος τῶν ἀπαγωγῶν τούτων σωλήνων ποικίλλει ἀπὸ χηνείου πτεροῦ μέχρι μικροῦ δακτύλου. Ἐνίοτε χρήσιμοί εἰσι καὶ τούτων τοσούτῳ λεπτοί, ὅσῳ δύνανται νὰ σχηματισθῶσιν ἐπ' αὐτῶν θυρίδες.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν χρήσει τιθεμένων τοιούτων σωλήνων ῥυθμίζεται κατὰ τὸ σχῆμα τῆς κοιλίας καὶ τοῦ ποσοῦ τοῦ ἐν αὐτῇ ὑγροῦ· ὥστε ἐπὶ μεγάλων συναγωγῶν πύου καὶ πλείονες σχάσεις ἐνεργοῦνται καὶ πλείονες τοῦ ἑνὸς σωλῆνες εὐοδιάζονται. Σπανίως ὅμως ἀναγκαιοῦσι πλέον τῶν δύο τοιούτων, οἵτινες τότε τίθενται ἐν χιασμῷ. Οἱ θυριδωτοὶ ἀπαγωγοὶ σωλῆνες δύνανται νὰ τηρῶνται ἀντισηπτικῶς. ἐὰν, προεκπλυθέντες καλῶς, ἐντεθῶσιν ἐπί τινα χρόνον ἐν φαινικούχῳ διαλύσει ὅ %, καὶ εἶτα αὖθις τεθῶσιν ἐν χρήσει ἐπὶ νέων τραυμάτων. Καὶ ἐπὶ ἓξ μῆνας παραμείναντες ἐν χρήσει διετηρήθησαν καλῶς· ἀλλ' ὅμως ἀσφαλέστερόν ἐστι νὰ μεταχειριζώμεθα νέους τοιούτους ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὁ δ' εὐοδιασμὸς τῶν θυριδωτῶν ἀπαγωγῶν σωλήνων διττῶς δύναται νὰ τελεσθῇ· ἢ εὐοδιάζεται τὸ ἕτερον ἄκρον τοῦ σωλῆνος ἐν τῇ ὀπῇ τοῦ τραύματος, ὥςπερ κυρίως γίνεται ἐν τῇ θεραπείᾳ τῶν τραυμάτων, ἢ σύρεται ἐγκαρσίως διά τινος κοιλίας, ὥστε τότε τὰ δύο ταύτης ἄκρα προβάλλουσι διὰ τῶν δύο τοῦ τραύματος ὀπῶν. Ὁ δὲ σωλὴν δέον νὰ τίθηται οὕτως, ὥστε νὰ προοδοποιῆται καλῶς τὸ ἔκκριμα, καὶ τὸ ἄκρον αὐτοῦ διαιρεῖται συστοίχως τῷ δέρματι, διότι ἄλλως προκύπτον ἐκτὸς τῆς ἐπιφανείας πιέζεται ὑπὸ τοῦ ἐπιδέσμου, κωλυομένης οὕτω τῆς ῥύσεως. Πολλάκις ἀρκεῖ μῆκος ἀπαγωγοῦ σωλῆνος 3 ἑκατοστημορίων, ἐπειδὴ οὐδέποτε ἀσκόπως δέον νὰ διωθῆται οὗτος βαθέως. Ὁ δ' εὐοδιασμὸς αὐτοῦ διὰ μικρῶν διὰ νύξεως τραυμάτων τελείσθω διὰ λεπτοτάτης λαβίδος. Ἵνα δὲ μὴ ἐμπίπτῃ τῇ κοιλότητι ὁ ἀπαγωγὸς σωλὴν προσδεέσθω τὸ ἕτερον ἄκρον διὰ μεταξίνου ῥάμματος, στηριζομένου παραπλεύρως ἐπὶ τοῦ δέρματος ταινίᾳ κολλητικοῦ ἐμπλάστρου. Ἐφ' ὅσον δὲ ἐλαττοῦται τὸ ἔκκριμα, ἐπὶ τοσοῦτον ἀποκόπτεται μέρος τοῦ ἐπὶ τὰ ἐκτὸς προκύπτοντος σωλῆνος. Τούτου δ' ἕνεκα ἐπὶ νεαρῶν τραυμάτων, συῤῥαπτομένων τὰ χείλη, δὲν ἐντίθεται ἐγκαρσίως εἰς μόνον μακρὸς σωλήν, ἀλλὰ δύο βραχύτεροι, εἰς δι' ἑκάστης γωνίας τοῦ τραύματος. Νοσούσας ἐπιφανείας ὀστῶν τίθεμεν ἀεὶ ἐν ἀμέσῳ ἐπαφῇ μετὰ τοῦ ἐνδον ἄκρου τοῦ σωλῆνος, καὶ ἐν συριγγώδεσι πόροις, ἔχουσιν ἤδη δύο ὀπάς, εὐοδιάζομεν ἕνα σωλῆνα δι' ὠτιοφόρου μήλης μετὰ ῥάμματος, ᾧπερ προσδέομεν τὸ ἕτερον ἄκρον αὐτοῦ, ἤ, χάριν εὐχερεστέρου εὐοδιασμοῦ, διαιροῦμεν λοξῶς τὸ ἓν ἄκρον τοῦ σωλῆνος.

Διὰ τῶν ἐν πυορροούσαις κοιλότησιν εὐοδιασθέντων τοιούτων ἐλαστικῶν σωλήνων δυνάμεθα ἅμα νὰ ἐνεργῶμεν ἀντισηπτικὰς ἐνέσεις πρὸς καθαρισμὸν αὐτῶν, ἢ καὶ φαρμάκων, οἷον βάμματος ἰωδίου κλπ, τῇ ἐφαρμογῇ ἁπλῆς σύριγγος ἐν τῷ ἔξω ἄκρῳ τοῦ σωλῆνος.

Ἡ δὲ τῶν ἐλαστικῶν θυριδωτῶν σωλήνων παραμονὴ ἐν τοῖς τραύμασι ῥυθμιζέσθω κατὰ τὴν φύσιν τῆς νόσου. Ἐν τῇ τῶν τραυμάτων θεραπείᾳ οὗτοι κατ' ἀρχὰς δέον ν' ἀλλάσσωνται συχνότερον, ἵνα μὴ τὸ ἔκκριμα καταστῇ πυῶδες, καὶ οὕτω παραχθῇ συριγγώδης πόρος. Ἐπὶ μὲν ἁπλῶν φλογιστικῶν ἀποστημάτων ἐξαιρείσθωσαν οἱ ἐλαστικοὶ οὗτοι σωλῆνες μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας, ἐπὶ δὲ χρονίων πυορροιῶν ἕνεκα φλεγμονῆς τῶν ὀστῶν παραμενέτωσαν οὗτοι καὶ ἐπὶ μῆνας. Οὐδὲ δυνάμεθα ἀείποτε νὰ ὁρίσωμεν ἀκριβῶς τὸν κατάλληλον τῆς ἐξαιρέσεως αὐτῶν χρόνον. Ἐξαιροῦμεν ὅμως αὐτοὺς τελέως, ἐὰν παρατηρή-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σωμεν ὅτι σταγόνες τινὲς μόνον ὑγροῦ ἐκρέουσι καθ' ἅπασαν τὴν ἡμέραν, ἢ καὶ ἐὰν αἱ ὀπαὶ τῶν τραυμάτων συσπῶνται.

Ἄριστα δὲ δυνάμεθα νὰ κατανοήσωμεν τὴν ἀξίαν τῆς διασυριγγώσεως, ἐξετάζοντες νῦν τά τε προτερήματα αὐτῆς καὶ τὰ ἐλαττώματα. *Προτέρημα* οὖν ταύτης κύριόν ἐστιν ἡ ἀπρόσκοπτος ῥύσις τοῦ πύου καὶ ἡ μὴ στάσις αὐτοῦ ἐν βαθείαις κοιλίαις ἀποστημάτων μετ' ἐκκολπώσεων. Ἐλάχιστος δέ ἐστιν ὁ ὑπὸ τῶν θυριδωτῶν ἀπαγωγῶν σωλήνων ἐρεθισμὸς τῆς τραυματικῆς ἐπιφανείας, καὶ μάλιστα τῶν ὑπὸ διαλύσεως φαινικοῦ ὀξέος ἐμπεποτισμένων. Τοὺς τοιούτους σωλῆνας δυνάμεθα ἀκινδύνως νὰ εὐοδιάσωμεν ἐν μεγάλαις ἀρθρικαῖς κοιλίαις καὶ δι' αὐτοῦ τοῦ κύτους τῆς κοιλίας. Ἐν τῇ τῶν ὠοθηκῶν ἐκτομῇ διεβιβάσθησαν τοιοῦτοι σωλῆνες ἀπὸ τοῦ κολεοῦ, ἀναμέσον μήτρας καὶ ὀρθοῦ ἐντέρου, ἐν τῇ κοιλίᾳ, καὶ διὰ τῆς λευκῆς γραμμῆς ἐξήχθησαν. Ἔτι δὲ παρετηρήθη ἐνθυλακισμὸς τῶν τοιούτων σωλήνων ἐν τῷ σώματι ἄνευ ἀπευκταίου τινός. Πρὸς δὲ τούτοις οἱ ἀπαγωγοὶ οὗτοι σωλῆνες κωλύουσι τὴν στένωσιν τῆς ὀπῆς τῶν ἀποστημάτων, καθιστῶντες εὐχερῆ τὴν δι' αὐτῶν διάκλυσιν τῆς κοιλίας τοῦ ἀποστήματος, καὶ οὔτε ἰσχυρὰς φλεγμονὰς προκαλοῦντες, οὐδ' ἐρυσιπέλατα. Αἱ οὐλαὶ εἰσιν ἀσήμαντοι, καὶ βραχυτέρα ἡ δι' αὐτῶν ἴασις. Ὁ τῶν σωλήνων εὐοδιασμὸς ἀνώδυνής ἐστι, καὶ ἡ παραμονὴ αὐτῶν ἄνευ δυσαρέστου τινός, οἱ δὲ ἀσθενεῖς δύνανται νὰ περιφέρωνται ἐνασχολούμενοι τοῖς ἔργοις αὐτῶν. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ μακρὸν ἀντέχουσιν ἐν ταῖς τῶν πυωδῶν συναγωγῶν κοιλότησι, καί εἰσι πολλῷ χρησιμώτεροι τῶν ἄλλοτε ἐν χρήσει διασύρτων, τῶν διὰ τῶν ὀπῶν τῶν ἀποστημάτων διεμβαλομένων, τῶν στρεπτῶν μοτοῦ, τῶν ἐκ λίνου ταινιῶν κλπ, ἅτινα καὶ ἐρεθισμὸν τοῖς ἱστοῖς ἐπιφέρουσι, καὶ ὑπὸ τοῦ πύου διαποτίζονται, καὶ τὴν ῥύσιν τοῦ πύου μᾶλλον δυσχεραίνουσι. *Ἐλαττώματα* δὲ τῶν ἐλαστικῶν ἀπαγωγῶν σωλήνων εἰσίν, ὅτι δυνατὸν εὐοδιασθέντες νὰ συμπιέζωνται ὑπὸ μυῶν, νὰ ἐγκάμπτωνται, καὶ νὰ φράσσωνται, ἐὰν τὸ πῦον ἡ παχὺ τὴν σύστασιν· τῇ δὲ ὑστερούσῃ ταύτῃ ῥύσει τῶν τραυματικῶν ἐκκριμάτων συνοδεύει αὔξησις τῆς θερμασίας τοῦ σώματος καὶ πυρετός, κωλυομένης τῆς ταχείας ἰάσεως τοῦ τραύματος καθ' ἅπασαν τὴν ἔκτασιν αὐτοῦ, ἅμα δὲ καὶ ὑπολειπομένων δυσιάτων συριγγωδῶν πόρων. Τέλος, ἐν τοῖς σωλῆσι τούτοις ἀπαντῶσι τὰ βακτηρίδια, μάλιστα δὲ ὑπόταν ταῦτα ἐλλείπωσιν ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τοῦ τραύματος καὶ τῆς τούτῳ ἐστραμμένης ἐπιφανείας τῆς προστατευτικῆς ἀντισηπτικῆς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὀθόνης. Τούτου δ' ἕνεκα δέον οἱ σωλῆνες οὗτοι ν' ἀντικαθιστῶνται διὰ νέων ἀντισηπτικῶς παρεσκευασμένων.

Τῆς διασυριγγώσεως σκοπούσης τὴν ἀποχέτευσιν τραυματικῶν ἐκκριμάτων, πυήσεων, ἐκχύσεων κλπ, *αἱ ἐνδείξεις* πολυειδεῖς τυγχάνουσι. Χρώμεθα οὖν ταύτῃ εἰς ἀποχέτευσιν ἐκκριμάτων ἐκ νεαρῶν τραυμάτων ἐν συνδέσμῳ μετὰ τῆς ἀντισηπτικῆς τούτων ἐπιδέσεως, ἰδίᾳ δὲ ἐπὶ ἀκρωτηριασμῶν, διεκπρίσεων, ἐκριζώσεων ὄγκων καὶ τῶν τοιούτων. Ἡ ἐξ ἀρχῆς διασυρίγγωσις αὕτη ἤδη κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας μετὰ τὰς ἐγχειρήσεις ταύτας εὐχεραίνει τὴν ἐκρυσιν τοῦ τε αἵματος καὶ τοῦ ὀρροῦ, ἀποκωλύουσα οὕτω σφοδρὰν τῶν μορίων ἐξοίδησιν. Ἅμα δὲ διὰ ταύτης ἀσφαλίζονται καὶ αἱ ραφαί, ἑνουμένων κατὰ τὸ πλεῖστον εὐθὺς τῶν ἐπὶ τοῦ δέρματος χειλέων τοῦ τραύματος. Πρὸς δὲ τούτοις ἡ διασυρίγγωσις αὕτη τελεῖται ἐπὶ βαθέως κειμένων καὶ ἐκτενῶν πυωδῶν συναγωγῶν, ὀξειῶν τε καὶ χρονίων, μετὰ ἢ ἄνευ παθήσεως τῶν ὀστῶν· ἐπὶ σμικρῶν ὀπῶν ἀποστημάτων, ἢ καὶ κοιλιῶν ἀποστημάτων μετ' ἐκκολπώσεων· ἐν μέρεσιν, ἐνθα μεγάλαι τομαὶ κινδυνώδεις εἰσὶ φόβῳ τρώσεως ἐνταῦθα κειμένων ἀγγείων καὶ νεύρων· ἐπὶ ψυχρῶν καὶ ἀθροιστικῶν ἀποστημάτων, κύστεων, ὀξειῶν τε καὶ χρονίων πυήσεων τῶν ἀρθρικῶν κοιλιῶν, ἐπὶ τοῦ ἐμπυήματος τοῦ θώρακος, καὶ ἐξαιρέτως ἐν τῇ θεραπείᾳ τῶν διὰ πυροβόλου ὅπλου τραυμάτων.

Ἡ ἰδέα τοῦ εὐοδιασμοῦ μεταλλίνων σωλήνων ἐν τῇ παρακεντήσει τοῦ θώρακος καὶ τῆς κοιλίας ἀνατρέχει ἐν αὐτῇ τῇ ἀρχαιότητι, τοῦ Κέλσου μνείαν τούτου ποιουμένου. Ἡ συστηματοποίησις ὅμως τῆς διασυριγγώσεως καὶ ἡ μεγάλη καὶ ἐκτενὴς χρησιμοποίησις αὐτῆς ἐν τῇ χειρουργικῇ ὀφείλεται ἀδιαφιλονεικήτως τῷ διασήμῳ γάλλῳ χειρουργῷ Χασσαιγνάκῳ, ἐκδόντι τῷ 1859 ἐν Παρισίοις ἰδίαν περὶ ταύτης συγγραφήν, ἐπιγραφομένην Traité pratique de la suppuration et de drainage chirurgical.

ΙΘ'. Σύριγξ τοῦ Πραβάζου.

Διὰ ταύτης ἐνεργοῦμεν ἐν τῷ ὑποδορείῳ κυτταρώδει ἱστῷ τὰς καλουμένας *ὑποδορείους ἐνέσεις* διαλελυμένων φαρμάκων, κατορθοῦντες οὕτω ταχίστην ἀπορρόφησιν τοῦ φαρμάκου καὶ καθολικὴν ἐπὶ τοῦ σώματος ἐνέργειαν αὐτοῦ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Πρὸς τὴν τοιαύτην μέθοδον, μόλις πρό τινων δεκαετηρίδων ἐπινοηθεῖσαν, χρώμεθα σμικρᾷ σύριγγι μετ' αὐλοειδοῦς βελόνης (Εἰκὼν 53).

Ἡ μικρὰ αὕτη σύριγξ ἐστὶν ὑαλίνη, ἐπιπωματιζομένη κατὰ τὰ ἄκρα συνήθως ὑπὸ ἀργύρου, ἢ καὶ νεαργύρου. Τὸ ἔμβολον αὐτῆς ἀποτελεῖται κατὰ τὸ πρόσθιον ἄκρον τοῦ στελεοῦ ἐκ δίσκου δερματίνου, προσκειμένου διὰ τῆς περιφερείας αὐτοῦ ἀκριβῶς τῇ ἔσω ἐπιφανείᾳ τοῦ ὑαλίνου κυλίνδρου, καὶ δυναμένου νὰ κινῆται εὐχερῶς καὶ ὁμοιομόρφως ἐν αὐτῷ. Ὁ στελεὸς τοῦ ἐμβόλου, ἑτερόκυρτος, φέρει ἐπὶ μὲν τῆς κυρτῆς ἐπιφανείας ἑλικοειδῆ αὔλακα, ἐπὶ δὲ τῆς ἐπιπέδου ἐπιφανείας, γραμμὰς μετ' ἀριθμῶν, δηλονότι μετρικὴν κλίμακα, καί, τέλος, ἐκτὸς τοῦ ὑαλίνου κυλίνδρου στρόφιγγα δισκοειδῆ, δυνάμενον διὰ περιστροφῆς νὰ στηριχθῇ κατὰ βούλησιν ἐπί τινος ἀριθμοῦ τῆς μετρικῆς τοῦ στελεοῦ κλίμακος, καὶ τὸ ἔμβολον νὰ μὴ δύνηται νὰ προωθῆται περαιτέρω. Ὥστε διὰ τῆς διαταξεως ταύτης δυνάμεθα νὰ προορίσωμεν ἀκριβῶς τὸ ποσὸν τοῦ πρὸς ἔνεσιν ὑγροῦ. Τὸ πρόσθιον ἐπίπωμα τῆς σύριγγος φέρει ἐν τῷ μέσῳ βραχὺν καλαμίσκον, ᾧπερ δύναται νὰ προσαρμοσθῇ ἡ αὐλοειδὴς βελόνη, ἥτις κατεσκεύασται ἐκ χάλυβος, λεπτοτατη μέν, ἀλλ' ἱκανῶς στερεὰ καὶ ἀπολήγουσα εἰς λεπτήν, ὀξυτάτην λογχοειδῆ αἰχμήν. Ξηροῦ ὄντος τοῦ δερματίνου δίσκου τοῦ ἐμβόλου ἐκ μακρᾶς ἀχρηστίας τῆς σύριγγος, ἢ διϋγραίνομεν αὐτὸν ὕδατι, ἢ χρίομεν λιπαρᾷ οὐσίᾳ. Μετὰ τὴν χρῆσιν δέον ἥ τε σύριγξ καὶ ἡ βελόνη νὰ καθαρίζωνται προσηκόντως δι' ὕδατος ἀνασυρομένου καὶ ἐκθλιβομένου· εἶτα δὲ ἡ βελόνη, σμικρὸν θερμαινομένη ἐν φλογί, ξηραίνεται, παραπεμπομένου ἐν τέλει σύρματος ἀργυροῦ πρὸς ἀποφυγὴν ὀξειδώσεως καὶ φράξεως τοῦ αὐλοῦ αὐτῆς. Ἥ τε σύριγξ καὶ ἡ βελόνη τηροῦνται ἐν μικρᾷ ἰδίᾳ θήκῃ. Ποικίλα εἴδη τοιαύτης σύριγγος ὑπάρχουσιν, ἀλλ' ἡ εὐχρηστοτέρα ἐστὶν ἡ τοῦ ἐν Παρισίοις ὀργανοποιοῦ Λυέρου, τῆς μὲν μετρικῆς ταύτης κλίμακος διῃρημένης εἰς 50—60 ἐγκαρσίων γραμμῶν, ἐκσημαινουσῶν χιλιοστημόρια, ἑκάστου δὲ χιλιοστημορίου ἀναλογοῦντος πρὸς μίαν σταγόνα.

Εἰκὼν 53

Αἱ πρὸς *ἐνέσεις* χρήσιμοι διαλύσεις εἰσὶν αἱ *τῶν ἀλκαλοειδῶν*, ἐπειδὴ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ταῦτα ἐν σμικραῖς δόσεσι δρῶσιν ἰσχυρῶς. Διαλύονται δὲ ταῦτα ἐν ἀπεσταγμένῳ ὕδατι, εἰ δυνατὸν ἄνευ προσθήκης αἰθέρος, οἰνοπνεύματος κλπ., πρὸς ἀποφυγὴν παντὸς πόνου καὶ ἄλλων δυσαρέστων συνεπειῶν ἐκ τῆς ἐνέσεως. Ἐνταῦθα μνείαν ποιούμεθα τοῦ πρὸς ἐνέσεις συνηθεστέρου ἀλκαλοειδοῦς, *τῆς μορφίνης*. Ταύτης δὲ προτιμῶμεν *τὴν ὑδροχλωρικὴν*, καθὸ εὐδιάλυτον τῷ ὕδατι καὶ ἀναλλοίωτον μένουσαν. ἐν ᾧ *ἡ ὀξικὴ μορφίνη* δυσδιαλυτωτέρα τῷ ὕδατι τυγχάνει, κρυσταλλοῦται εὐκόλως ἐκτὸς τῆς διαλύσεως, πλείονας πόνους προξενεῖ διὰ τῆς ἐνέσεως, καὶ ἐπισφαλέστερον ἐνεργεῖ. Ἐν πάσαις ταῖς ὑποδορείοις ἐνέσεσιν ἀρχόμεθα ἀπὸ μικρῶν δόσεων, ἐπειδὴ δὲν δυνάμεθα νὰ προγινώσκωμεν τὴν ἐξιν τοῦ πάσχοντος, καὶ κατόπιν χωροῦμεν βαθμηδὸν εἰς μείζονας. Ἐπὶ μὲν ἐνηλίκων ἀρχόμεθα ἀπὸ 6—8 χιλιοστημορίων τοῦ γραμμαρίου, καὶ προβαίνομεν μέχρι 30 τοιούτων καὶ ἔτι πρὸς ἐπὶ παρατεταμένης χρήσεως· ἐπὶ δὲ παίδων καὶ γερόντων ἐξησθενημένων ἀρχόμεθα μόνον ἀπὸ 3 χιλιοστημ. γραμ.

Ἐλευθέρα δέ ἐστιν *ἡ ἐκλογὴ τόπου* πρὸς ἔνεσιν, ὁπόταν προτιθέμεθα δι' αὐτῆς γενικὴν ἐνέργειαν ἐπὶ τοῦ σώματος. Ἐνεργοῦμεν δηλονότι ἐνεσιν ἀδιαφόρως ἔν τινι τοῦ κορμοῦ ἢ τῶν ἄκρων μέρει, ἔνθα ὁ διὰ τῆς βελόνης νυγμὸς ἧττον ὀδυνηρός ἐστι καὶ ἀκινδυνωδέστερος· ἔνθα ὁ ὑποδόρειος συνεκτικὸς ἱστὸς χαλαρώτερος, καί, τέλος, ἔνθα ἡ ἔνεσις δύναται νὰ τελεσθῇ ἀνέτως. Συνηθέστεραι ὅμως πρὸς ἔνεσιν θέσεις εἰσὶν ἡ ὑπογαστρικὴ χώρα καὶ ἡ ἐπιφάνεια τῆς ἐκτάσεως τῶν ἄκρων. Ἐὰν ὅμως διὰ τῆς ἐνέσεως προτιθέμεθα κατάπαυσιν τοπικῶν πόνων, οἷον ἐπὶ περιωρισμένων νευραλγιῶν, τότε ταύτην τελοῦμεν ἐγγὺς τοῦ νοσοῦντος νεύρου, εἰ καὶ ὁ πόνος παύεται, ἐπὶ τῆς τοῦ ἐπισκυνίου λ. χ. νεύρου νευραλγίας, καὶ ἐὰν τὴν ἔνεσιν ἐνεργήσωμεν ἐπὶ τῆς κνήμης.

Ἐνεργοῦμεν δὲ τὴν ἔνεσιν ὡς ἑξῆς. Προεναρμόσαντες τὴν βελόνην τῇ σύριγγι, ἀνασύρομεν τὸ ὑγρὸν ἐν αὐτῇ, καὶ ἀνατρέψαντες τὴν σύριγγα, πιέζομεν τὸ ἔμβολον πρὸς ἔκθλιψιν τυχὸν εἰσφρήσαντος ἀτμοσφ. ἀέρος. Τότε εὐθὺς περιστρέφομεν τὸ ἐπὶ τοῦ ἐμβόλου δισκίον μέχρι τῆς γραμμῆς, εἰς ἣν σκοποῦμεν νὰ προωθήσωμεν τὸ ἔμβολον ἐν τῷ ὑαλίνῳ κυλίνδρῳ, ὁρίζοντες οὕτω τὸ ποσὸν τῆς ἐγχυθησομένης διαλύσεως. Νῦν αἴρομεν πτυχὴν τοῦ δέρματος διὰ τοῦ ἀντίχειρος καὶ λιχανοῦ τῆς ἀριστερᾶς, ἀποφεύγοντες νὰ συμπεριλάβωμεν ἐν ταύτῃ μείζονα τινα ὑποδόρειον φλέβα, καὶ συμπιέζοντες τὴν ἀρθεῖσαν πτυχὴν διωθοῦμεν τὴν βελόνην τῆς σύριγγος ταχέως καὶ ὁριζοντίως εἰς τὴν βάσιν τῆς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πτυχῆς. Εἰσδυσάσης τῆς βελόνης εἰς τὸν ὑποδόρειον κυτταρώδη ἱστόν, περὶ οὗ πληροφορούμεθα ἐκ τῆς κατὰ τὴν προώθησιν ἄρσεως τῆς ἀντιστασεως, ἀφίεμεν εὐθὺς τὴν πτυχὴν τοῦ δέρματος, καὶ προωθοῦμεν σμικρὸν ἔτι τὴν βελόνην. Μετὰ δὲ ταῦτα, τὴν σύριγγα κρατοῦντες ἀναμέσον λιχανοῦ καὶ μέσου δακτύλου τῆς δεξιᾶς, τοῦ ἀντίχειρος ταύτης ἅμα ἐπιτιθεμένου τῷ ἄκρῳ τοῦ ἐμβόλου, ἐπιπιέζομεν τοῦτο, καὶ τότε τὸ ὑγρὸν ἐγχεῖται ὑπὸ τὸ δέρμα εἰς τὸν κυτταρώδη ἱστόν (Εἰκὼν 54). Μετὰ τὴν ἔνεσιν ἐξελκύομεν τὴν σύριγγα μετὰ τῆς βελόνης δι' ἠπίων περιστροφῶν, ἅμα τοῦ ἀριστεροῦ λιχανοῦ στηρίζοντος τὸ

Εικων 54

δέρμα, δι' οὗ εὐθὺς μετὰ τὸν τῆς βελόνης ἐξελκυσμὸν φράσσομεν τὸ νύγμα, κωλύοντες οὕτω τὴν ἐκροὴν τοῦ ὑγροῦ. Τέλος τῷ μέσῳ καὶ παραμέσῳ δακτύλῳ ἐπιπιέσαντες ἠπίως τὴν ἐκ τοῦ ἐγχυθέντος ὑγροῦ ἐπιγενομένην λοφιοειδῆ ἐξοίδησιν τοῦ δέρματος, διανέμομεν τὸ ὑγρὸν εἰς τὸν κυτταρώδη ἱστόν, ὑποβοηθοῦντες οὕτω τὴν ταχεῖαν τούτου ἀποῤῥόφησιν. Περιττὴ ἡ ἐπὶ τοῦ νυγμοῦ ἐπικόλλησις τεμαχίου κολλητικοῦ ἐμπλάστρου.

Η ἐνέργεια τῆς ἐνέσεως κυρίως ἐστὶ καθολική, ἐπειδὴ τὸ φάρμακον, ἀποῤῥοφώμενον ὑπὸ τῶν τριχοειδῶν ἀγγείων, τάχιστα εἰσδύει εἰς τὴν κυκλοφορίαν, χωροῦν καὶ ἐπὶ τὰ κέντρα τοῦ νευρικοῦ συστήματος. Φυσικὴ δὲ τότε συνέπεια τῆς ὑποδορείου ἐνέσεώς ἐστιν ἐλάττωσις παντὸς ὑπάρχοντος πόνου.

Δυσάρεστα δὲ δύνανται νὰ συμβῶσι κατὰ τὴν ἔνεσιν ναρκωτικοῦ τινος φαρμάκου καὶ μετ' αὐτὴν τὰ ἑξῆς. Ὁ πόνος ἐπὶ εὐαισθήτων ἀσθενῶν δύναται κατ' αὐτὴν νὰ ἀνυψωθῇ, ἢ καὶ νὰ παραμείνῃ. Ἔτι δὲ δύναται νὰ ἐπέλθῃ ἐπίσημος αἱμορραγία, διανυγείσης ὑπὸ τῆς βελό-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νης τυχαίως σμικρᾶς τινος ἀρτηρίας ἢ φλεβὸς ἐν τῷ ὑποδορείῳ ἱστῷ. Καὶ ἐπέχεται μὲν τότε ἡ αἱμορραγία τῇ πιέσει τοῦ δακτύλου, ἀλλὰ συγχρόνως ἐκθλίβεται καὶ μέρος τοῦ ἐγχυθέντος ὑγροῦ. Πρὸς δὲ τούτοις ἐπέρχεται ἐξοίδησις τοῦ ὑποδορείου κυτταρώδους ἱστοῦ, ἐξαλειφομένη ἀφ' ἑαυτῆς μετά τινας ἡμέρας. Ἐν ταῖς ἐνέσεσιν ὅμως κατὰ τὸ πρόσωπον ἐπέρχεται δυςάρεστον οἴδημα τῶν βλεφάρων καὶ τῶν χειλέων. Πολλάκις τὸ ὑγρὸν ἐπαναῤῥεῖ ἐκ τοῦ νύγματος ἐπὶ τὰ ἐκτός, ὅπερ ὅμως προέρχεται, διότι ἡ βελόνη ἐμπείρεται τῷ δέρματι, μὴ εἰςδύουσα κατὰ βάθος εἰς τὸν ὑποδόρειον ἱστόν. Ἐπί τινων ἡ ἔνεσις προκαλεῖ φλεγμονὴν μετὰ σφοδρῶν πόνων, ἐρυθρότητα καὶ ἐξοίδησιν ἐπὶ τόπου, σπανίως δὲ καὶ ἀπόστημα. Τὸ μᾶλλον πάντων δυςάρεστόν ἐστιν ὅτι ἀναφαίνονται σημεῖα δηλητηριάσεως ἐκ τοῦ ἐγχυθέντος φαρμάκου, ἐπερχόμενα ἅμα τῇ ἐνέσει σφοδρότατα, καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν δυνάμενα νὰ διακινδυνεύσωσιν. Αὐτὸς οὗτος ὁ ἐν Μονάχῳ διάσημος καθηγητὴς τῆς χειρουργικῆς Νυσβώμης (Nussbaum) ἐνεργήσας ποτὲ ἐφ' ἑαυτοῦ ἔνεσιν μορφίνης, ᾐσθάνθη πάραυτα σφοδρότατον κνισμὸν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, τὸ πρόσωπον δὲ αὐτοῦ κατέστη ἐρυθροπέλιδνον, ἐπελθουσῶν αὐτῷ ἐμβοῶν τῶν ὤτων, μαρμαρυγῶν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ σφοδρᾶς κεφαλαλγίας· πρὸς δὲ ἡ ὦσις τῆς καρδίας αὐτοῦ σφοδροτάτη ἐγένετο, μετὰ 150—170 σφύξεων κατὰ πᾶν πρῶτον λεπτόν. Ὁ κίνδυνος δὲ παρῆλθε μετὰ φλεβοτομίαν. Τήν τε ταχύτητα καὶ τὴν σφοδρότητα τῶν ἐπελθόντων τούτων φαινομένων ἐξήγησεν αὐτὸς ὁ παθὼν ἐκ τῆς διὰ τῆς βελόνης νύξεως φλεβός τινος, ὥστε ἡ μορφίνη εἰςέδυσε κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν κυκλοφορίαν, καὶ τούτου ἕνεκα συμβουλεύει τὴν ἀεὶποτε βραδεῖαν κένωσιν τῆς σύριγγος ἐν τῇ ἐνέσει. Ἐν ταῖς ἐξ ἐνέσεων τοιαύταις δηλητηριάσεσιν ὠφελοῦσι ψυχρὰ ἐπιθέματα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ψυχροὶ ἐπιῤῥαντισμοί, ἔγχυμα καφφὲ κλπ.

Προτερήματα δὲ τῶν ὑποδορείων ἐνέσεών εἰσι ταχεῖα καὶ ἀσφαλεστέρα τῶν ἐνιεμένων φαρμάκων ἐνέργεια, ἢ διὰ τοῦ στομάχου· τοπικὴ δρᾶσις τοῦ φαρμάκου ἐπὶ τοῦ τόπου τῆς ἐνέσεως, μεῖζον ἀποτέλεσμα δι' ἐλαχίστης δόσεως· τέλος δὲ ὁπόταν διὰ νόσους τοῦ στομάχου καὶ τῶν ἐντέρων ἀδύνατος ἡ δι' αὐτῶν χρῆσις τοῦ φαρμάκου, ἐντεῦθεν κάλλιστα καὶ ἀποτελεσματικώτατα χρώμεθα τοῖς ναρκωτικοῖς. Ὁ μόνος κίνδυνός ἐστιν ὁ διὰ τῶν τοιούτων ἐνέσεων ἐπερχόμενος *μορφινισμός*, καθ' ὃν οἱ ἀσθενεῖς ἅπαξ συνειθίσαντες εἰς ταύτας, δύςκολον ἢ καὶ ἀδύνατον ν' ἀποβάλωσι τὴν ἕξιν ταύτην, ἥτις ἄγει τέλος καὶ εἰς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αὐτὸν τὸν θάνατον. Ἡμεῖς αὐτοὶ προσφιλέστατον συγγενῆ εἴδομεν, ἄλλως ὅ,τι μάλιστα ἔμφρονα, ὥσπερ παιδίον δεόμενον ἵνα ἐνεργῶμεν αὐτῷ ἔνεσιν πολλάκις τῆς ἡμέρας· καὶ ὁπόταν ἐξ ἄλλης βαρυτάτης νόσου σχεδὸν ἐν ἀγωνίᾳ ἔκειτο, μετὰ δακρύων προσελιπάρει ἵνα τὸ ὕστατον ἔνεσιν μορφίνης ποιήσωμεν αὐτῷ. Διὸ δέον ὁ χειρουργὸς νὰ ποιῆται χρῆσιν τῶν ναρκωτικῶν ὑποδορείων ἐνέσεων μετὰ πολλῆς τῆς περισκέψεως καὶ οὐχὶ εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχεν, οὐδὲ νὰ ἐπιτρέπῃ αὐτοῖς τούτοις τοῖς πάσχουσι, μόνοις ταύτας νὰ ἐνεργῶσι.

Τῶν ἑτέρων φαρμάκων, τῶν εἰς ἐνέσεις χρησίμων κατὰ τὰς διαφόρους περιστάσεις, μνημονεύει ἡ Φαρμακολογία, ἐν ᾗ παραπέμπομεν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ τῶν ἁπλουστάτων καὶ στοιχειωδεστάτων ἐγχειρήσεων.

Οὕτω καλοῦμεν σειράν τινα ἁπλουστάτων καὶ στοιχειωδεστάτων ἐγχειρήσεων, τελουμένων δι' ἁπλουστάτων ἐργαλείων καὶ μέσων, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐπὶ τοῦ δέρματος περιοριζομένων. Αἱ πλείονες τούτων ἀφορῶσιν εἰς γενικὸν θεραπευτικὸν σκοπόν, καὶ ἀπετέλουν ἀπ' αἰώνων τὴν καλουμένην *μικρὰν χειρουργίαν* (petite chirurgie). Ἡ τελευταία αὕτη ἐπωνυμία ἐνίων τῶν χειρουργημάτων τούτων δικαιοῦται μόνον, καθ' ὅσον ἄλλοτε ὥριζε τὴν ἐκτασιν τῆς ἐνεργείας τῶν κουρέων· ἀλλὰ κακῶς, διότι οὐδεμία διαφορὰ ὑπάρχει μεταξὺ *μεγάλης καὶ μικρᾶς ἐγχειρήσεως*. Οὐδὲν τὸ μικρόν ἐστι διὰ τὸν χειρουργόν, ἐπειδὴ καὶ αὐτὴ ἡ χρῆσις τοῦ ἁπλουστάτου κλύσματος δύναται ν' ἀποβῇ κινδυνωδεστάτη, διατιτρωμένου ἐνίοτε τοῦ ἀπευθυσμένου ὑπὸ τῆς κορυφῆς τούτου ἀδεξίως, καὶ κτείνοντος τότε τὸν πάσχοντα συνεπείᾳ γαγγραίνης.

Αἱ δὲ ἁπλαῖ καλούμεναι αὗται ἐγχειρήσεις εἰσὶν *ὁ ἐνοφθαλμισμὸς* ἢ *ἐνθαμαλισμός*, *τὸ διάσυρτον* ἢ *ὁ λημνίσκος*, *ἡ βοθριουργία*, *ἡ ἐπίθεσις ἀντιπερισπαστικῶν*, δηλονότι *τῶν σιναπισμῶν*, *τῶν ἐκβρίων* κλπ. Ταύταις ὅμως συμπεριγραφήσονται καὶ ἕτεραι οὐσιωδέστεραί πως ἐγχειρήσεις· οἷον *τὰ διάφορα εἴδη τῆς καυτηριάσεως* καὶ ἡ ποικιλότροπος ἕνωσις τῶν τραυμάτων *διὰ ῥαφῶν* κλπ. Ἐνταῦθα ἀνάγεται καὶ ἡ φλεβοτομία, καὶ ἡ σικύασις μετὰ τῶν σκαριφισμῶν· ἀλλὰ περὶ τούτων γενήσεται λόγος κατωτέρω ἐν ταῖς ἐπὶ τῶν ἀγγείων ἐγχειρή-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σεσι. Πασαι οὐν αὐται ἀναγκαιόταται εἰσιν οὐ μόνον τῷ ἐξ ἐπαγγέλματος χειρουργῷ, ἀλλὰ καὶ παντὶ ἰατρῷ, δυνάμεναι μὲν νὰ ἐκτελεσθῶσι δι' ἁπλουστάτων χειρισμῶν, ἀλλὰ μετὰ προηγουμένην μικρὰν ἄσκησιν.

Α'. Ἐνοφθαλμισμὸς ἢ ἐνδαμαλισμός.

Ἐνοφθαλμισμὸν καθόλου καλοῦμεν τὴν ἐμβολὴν οἱουδήποτε ζωικοῦ ὑγροῦ ἐν τῷ ἐπιπολαίως τιτρωσκομένῳ δέρματι· ἰδίᾳ ὅμως καλοῦμεν *ἐνδαμαλισμὸν* τὴν ἐμβολὴν δαμαλίδος λύμφης ἐν τῷ δέρματι, εἰς προφυλακὴν ἀπὸ τῆς νόσου εὐλογίας.

Ἱστορία. Ὁ *ἐνδαμαλισμός*, ἀνακάλυψις εὐεργετικωτάτη τῇ ἀνθρωπότητι, εἰσήχθη κατὰ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Ἄγγλου Jenner τῷ 1796. Ἀλλ' ὁ ἐνοφθαλμισμὸς ἀληθοῦς ἰοῦ εὐλογίας ἐτελεῖτο ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἔν τε τῇ Σινικῇ καὶ ταῖς Ἰνδίαις πρὸς ἡπιωτέραν διαδρομὴν τῆς εὐλογίας καὶ προφυλακὴν ἀπὸ νέου μολυσμοῦ. Μετηνέχθη ἡ μέθοδος αὕτη εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ τῷ 1717 ἡ σύζυγος τοῦ ἐνταῦθα πρέσβεως τῆς Ἀγγλίας Lady Worthly Montagne ἐνοφθαλμίσασα τὸν υἱὸν αὐτῆς ἐνταῦθα ἐπιτυχῶς διὰ τοῦ χειρουργοῦ Maitland, μετέφερε καὶ διέδωκε τὴν μέθοδον ταύτην εἰς Ἀγγλίαν. Ἀλλ' ὁ διὰ δαμαλίδος ὕλης ἐνοφθαλμισμὸς παρηγκώνισε τὸν δι' ἀληθοῦς ἰοῦ εὐλογίας, κινδυνώδη ὄντα πολλάκις.

Τὴν πρὸς ἐνδαμαλισμὸν ὕλην λαμβάνομεν ἐκ τῶν φλυκταινωδῶν ἐξανθημάτων, τῶν ἐπὶ τῶν μαστῶν δαμάλεων ἀναπτυσσομένων, ἢ καὶ ἀπὸ ἀνθρώπου εἰς ἄνθρωπον ἐνεργοῦμεν τὸν ἐνδαμαλισμὸν ἐπὶ γενεάς, τοῦ πρώτου τούτων ὅμως ἐνοφθαλμισθέντος διὰ φυσικῆς δαμαλίδος λύμφης. Τὴν ἐξανθρωπευθεῖσαν ταύτην λύμφην μεταχειριζόμεθα τανῦν σχεδὸν γενικῶς. Τίς ἡ αἱρετωτέρα τῶν δύο τούτων εἰσέτι δὲν ἐσαφηνίσθη ἐντελῶς. Κάλλιστα ἐνοφθαλμίζομεν ἀπὸ βραχίονος εἰς βραχίονα, δηλ. ἀπὸ παιδός, ἐφ' οὗ αἱ τοῦ ἐνοφθαλμισμοῦ φλύκταιναι ἀκμάζουσιν, εἰς ἕτερον παῖδα. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἔχομεν πάντοτε πρόχειρον τοιοῦτον παῖδα, δέον τὴν λύμφην νὰ συνάγωμεν καὶ διατηρῶμεν κάλλιον ἐν τριχοειδέσιν ὑαλίνοις σωληνίσκοις, φέρουσιν ἐν τῷ μέσῳ φιαλοειδῆ ἀνεύρυνσιν. Οἱ τοιοῦτοι σωληνίσκοι ἐμβάπτονται ἔν τινι φλυκταίνῃ, καὶ διὰ τῆς τριχοειδοῦς ἕλξεως ἀναῤῥοφῶσι τὴν λύμφην, εἶτα δὲ τὰ δύο ἄκρα τοῦ σωληνίσκου τήκονται ἐπὶ φλογὸς δι' οἰνοπνεύματος, συγκλείοντα, ἢ καὶ δι' ἱσπανικοῦ κηροῦ φράσσονται. Ἡ λύμφη μένει

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

οὕτως ἐν τοῖς σωληναρίοις ρευστὴ καὶ ἐπὶ ἔτη, οὐδαμῶς ἀπολλῦσα τὴν ἐνέργειαν αὐτῆς. Ὅλως ἀκατάλληλος ἡ ἐπὶ λογχοειδῶν ὀστεΐνων, ἢ ἐξ ὀστοῦ φαλαίνης πλατυσμάτων, ἢ, ἀναμέσον δύο ὑαλίνων μικρῶν πλακῶν, ἡ ξηρὰ διατήρησις αὐτῆς. Κατὰ τὸν Μύλλερον δυνατὸν ν' αὐξήσωμεν τὸ ποσὸν τῆς δαμαλίδος, προστιθέντες γλυκερίνην· δηλαδὴ ταύτηνδιὰ γραφίδος μιγνύοντες ἐπιμελῶς ἐπὶ ὑάλου ὡρολογίου μετὰ 2 μερῶν γλυκερίνης καὶ 2 μερῶν ἀπεσταγμένου ὕδατος. Ἡ οὕτω παρεσκευασμένη λύμφη διατηρεῖται, καὶ ἐνεργεῖ ὥσπερ καὶ ἡ ἀμιγής.

Τὸν ἐνοφθαλμισμὸν δυναμεθα νὰ ἐνεργήσωμεν διὰ παντὸς αἰχμηροῦ ἐργαλείου, οἷον νυστερίου, κοινῆς βελόνης, ὀξυαίχμου μαχαιρίου κλπ. Ἀλλὰ συνήθως ἐνεργοῦμεν αὐτὸν διὰ *τῆς ἐνδαμαλιστικῆς βελόνης* (Εἰκὼν 55), οὔσης λογχοειδοῦς καὶ κατὰ τὴν ἑτέραν, ἢ καὶ κατ' ἄμφω τὰς ἐπιφανείας φερούσης ἐπιμήκη καὶ πρὸς τὴν αἰχμὴν διήκουσαν αὐλακα εἰς ὑποδοχὴν τῆς λύμφης. Ἡ τοιαύτη αὐλαξ ὅμως ἀκατάλληλός ἐστιν, διότι οὐ μόνον δυσκόλως καθαρίζεται, ἀλλὰ καὶ ἐγκρύπτει τὴν δαμαλίδα. Τὸ πρὸς ἐνοφθαλμισμὸν ἐργαλεῖον μεταχειριζόμεθα ἀποκλειστικῶς πρὸς τοῦτον καὶ μόνον τὸν σκοπόν.

Εἰκων 55

Ὁ ἐνδαμαλισμὸς λοιπὸν συνήθως τελεῖται ἐπὶ τοῦ βραχίονος παρὰ τὴν τοῦ δελτοειδοῦς μυὸς κατάφυσιν, ἔνθα πολὺς ὑπάρχει ὁ ὑποδόρειος ἱστός· ἀλλὰ καὶ ἀλλαχόσε τοῦ σώματος ἐπὶ ἀῤῥένων, οἷον κατὰ τὸ ἀντιβραχιον, καὶ τὴν ἄκραν χεῖρα· ἐν Ἀνατολῇ δὲ λίαν ἀβελτέρως ἐτελεῖτο πρότερον καὶ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ μετώπου.

Καὶ εἰ μὲν ἀπὸ βραχίονος εἰς βραχίονα ἐνοφθαλμίζομεν, ὅπερ τὸ ἀσφαλέστερον, σχάζομεν διὰ νυστερίου πρότερον τὴν λυμφοφόρον φλύκταιναν, καὶ οὐχὶ ἁπλῶς νύσσοντες, ἐπειδὴ ἡ φατνιώδης ὑφὴ αὐτῆς κωλύει τὴν τελείαν ἔκρυσιν τῆς λύμφης· εἰ δὲ χρώμεθα διατετηρημένῃ δαμαλίδι, θραύομεν ἀμφότερα τὰ ἄκρα τῶν τριχοειδῶν σωληνίσκων, καὶ διὰ τοῦ ἑτέρου ἐκφυσῶμεν αὐτὴν ἐπὶ ὑαλίνης πλακός. Ἐμβάψαντες οὖν τὴν λογχοειδῆ βελόνην, ἢ τὸ νυστέριον ἐν τῇ ὑγρᾷ δαμαλίδι, περιλαμβάνομεν τῇ ἀριστερᾷ τὸν βραχίονα τοῦ ἐνοφθαλμισθησομένου παιδός, διατείνοντες σμικρὸν τὸ δέρμα, καὶ νύσσομεν διὰ τῆς ὑγρᾶς αἰχμῆς τῆς βελόνης σχεδὸν πλαγιαστί, ἢ λίαν λοξῶς τὴν τοῦ δέρματος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐπιφάνειαν, χωροῦντες ἁπλῶς μεταξὺ ἐπιδερμίδος καὶ Μαλπιγείου πλέγματος. Ὁ νυγμὸς τελεῖται ἡπίᾳ προωθήσει τῆς βελόνης ὑπὸ τὴν ἐπιδερμίδα εἰς ἀποφυγὴν ῥύσεως καὶ μικρας ἔτι σταγόνος αἵματος. Τηροῦντες δὲ τὴν βελόνην ἐν τῷ νύγματι ἐπὶ 3 — 4 δευτερόλεπτα, καὶ εἶτα, ἡπίως ἀνυψοῦντες ἅπαξ ἢ δὶς καὶ ἀλληλοδιαδόχως τὸ χεῖλος τῆς βελόνης ἵνα διὰ τῆς λύμφης χρισθῇ τὸ νύγμα, ἐξαιροῦμεν αὐτήν. Τέλος τοὺς οὕτω παραχθέντας νυγμοὺς ἀφίεμεν κάλλιον νὰ ξηρανθῶσιν ἐν τῷ ἀτμ. ἀέρι, καὶ κατόπιν ἐπιδέομεν κυκλοτερῶς ταινίᾳ, ἢ ἐπικολλῶμεν τεμάχιον ἐχεκόλλου ἐμπλάστρου. Ὁ ἐκ τοῦ ἐνοφθαλμισμοῦ πόνος ἐστὶν ἀσήμαντος.

Οἱ νυγμοὶ ἐστωσαν 3 — 4 τὸν ἀριθμόν· ἕκαστος δὲ ἀπεχέτω τοῦ πλησίον 1 ½ — 2 ἑκατοστημορίων, ἵνα μή, ἐγγύτερον τούτων κειμένων, συμπέσωσιν αἱ παραχθησόμεναι φλύκταιναι κατὰ τὴν ἐξοίδησιν, καὶ σχηματίσωσι μέγα ἕλκος.

Ἔνιοι ἀντὶ νυγμῶν ἐνεργοῦσιν ἁπλῶς ἀμυχὰς χιαστί, χρίοντες ταύτας διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ ἐργαλείου φερομένης λύμφης. Ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον ἀποφευκτέον, διότι τὸ ἐλάχιστον ἐκρέον αἷμα οἱονεὶ ἀποπλύνει τὴν δαμαλίδα, καὶ οὕτως ἀποτυγχάνει ὁ ἐνδαμαλισμός. Κατὰ δὲ τὸν Ῥεῖτερον ὁ ἐνδαμαλισμὸς ἐπιτυγχάνει καὶ ἐὰν ἐνοφθαλμίσωμεν παῖδα δι' αἵματος παιδός, φέροντος φλυκταίνας ἐκ δαμαλισμοῦ. Ἀρχομένης τῆς ἀναπτύξεως τῶν φλυκταινῶν, προφυλάσσομεν αὐτὰς ἀπὸ πάσης τριβῆς καὶ πιέσεως ἵνα μὴ ἐπαυξήσωμεν τὴν φλεγμονήν, τὸν δὲ κνισμὸν αὐτῶν σιγῶμεν τῇ ἐπιθέσει τεμαχίου ἐλαιοβραχοῦς ὀθονίου.

Τὴν δ' — γ' μετὰ τὸν ἐνοφθαλμισμὸν ἡμέραν ἄρχεται ἡ περὶ τοὺς νυγμοὺς χώρα νὰ ἐρυθραίνῃ καὶ σμικρὸν νὰ ἐξοιδαίνηται· εἶτα σχηματίζεται βλατίς, ἐφ' ἧς φλυκταινίδιον μετὰ διαυγοῦς ὑγροῦ, βαθμηδὸν μεγεθυνόμενον. Ἐν τῷ μέσῳ δὲ τούτου συστοίχως τῷ νυγμῷ ἐπέρχεται βαθυσμα ὀμφαλοειδὲς ἕνεκα ἰσχυροτέρας προσφύσεως τούτου τοῖς ὑποκειμένοις, ἡ δὲ περιφέρεια ἐκτείνεται μᾶλλον συν τῇ αὐξήσει τοῦ ὑγροῦ, τότε δ' ἐπέρχεται καὶ μείζων κνισμός. Τὴν δὲ ζ' — η' ἡμέραν λαμβάνει ἡ φλύκταινα τὸ ὕψιστον μέγεθος, ὅσον πίσου, περιέχουσα διαυγὲς ὑγρόν, τῶν δὲ πέριξ αὐτῆς ὄντων μᾶλλον ἢ ἧττον ἐρυθρῶν καὶ ἐξωδηκότων. Τότε δὲ καταλληλότερον νὰ ἐνεργῆται ὁ ἀπὸ βραχίονος εἰς βραχίονα ἐνδαμαλισμός, ὡς καὶ ἡ συλλογὴ τῆς λύμφης, διότι πρὸ τοῦ χρόνου τούτου, ἢ καὶ μετ' αὐτόν, ἐπισφαλὴς ἡ ἐνέργεια αὐτῆς. Ἀπὸ τῆς η' — θ' ἡμέρας τὸ ὑγρὸν γίνεται πυῶδες καὶ τὴν ια' ἢ ιβ'

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καθίσταται ὅλως κίτρινον, ἐν τῷ κέντρῳ τῆς φλυκταίνης ἀρχομένης τῆς ἐσχάρας. Πρὸς τοῖς τοπικοῖς τούτοις φαινομένοις, οἷς περ ἐνίοτε ἐπιπροστίθεται καὶ ἐπώδυνος ἐξοίδησις τῶν μασχαλιαίων ἀδένων, ἀναπτύσσεται καὶ μαλλον ἢ ἧττον σφοδρὸς πυρετὸς μετὰ γενικῆς ἀδιαθεσίας καὶ κοπώσεως. Τὰ φαινόμενα ταῦτα, διατηρούμενα ἐπί τινας ἡμέρας κατὰ τὴν ἀκμὴν τῶν φλυκταινῶν, ταχέως ἐξαλείφονται ἀρχομένης τῆς ἀποζηράνσεως αὐτῶν. Σπανιώτατα δὲ ἀναπτύσσονται ἐρυσίπελας, ἢ φλεγμονὴ τῶν λεμφοφόρων ἀγγείων, ἀρχόμενα ἀπὸ τῆς ἐνδαμαλισθείσης χώρας. Τὴν ιθ', ἢ κ' ἡμέραν ἀποπίπτουσιν αἱ ἐσχάραι, καὶ ἀπομένει κατ' ἀρχὰς μὲν ἐρυθρά, βραδύτερον δὲ ὑπόλευκος οὐλὴ ἐφ' ὅρου ζωῆς.

Συνήθως ἐξ ἑκάστου νυγμοῦ πρὸς ἐνοφθαλμισμὸν παράγεται φλύκταινα τελεία. Ἔνιοι ὅμως τούτων παράγουσιν ἀτελῆ τοιαύτην, ἢ καὶ οὐδεμίαν, καὶ ἀντὶ ταύτης σχηματίζεται μόνον ἐρύθημα, ἢ φυσαλίδιον, ἢ καὶ ἀπόστημα. Ἐν τοιαύταις περιστάσεσιν αἰτία τούτων εἶναι ἀδέξιος ἐνοφθαλμισμός, ἢ ἀδρανὴς λύμφη, ἐνίοτε συνεπείᾳ μακροχρονιότητος αὐτῆς· καὶ τότε θεωρηθήτω ἀποτυχὼν ὁ ἐνδαμαλισμός, ἡ δ' ἐπανάληψις αὐτοῦ γενέσθω δι' ἑτέρας λύμφης ἐντὸς τοῦ ἑπομένου μηνὸς ἀνυπερθέτως. Ἐπὶ τῶν ἀναδαμαλιζομένων ὅμως ἡ τοιαύτη ἀποτυχία δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς μήπω εὐπρόσδεκτος ὁ ἀναδαμαλισμὸς διὰ τὸ βραχὺ τοῦ χρόνου ἀπὸ τοῦ τοιούτου προηγουμένου. Ὁ ἀναδαμαλισμὸς δὲ ἐπαναλαμβανέσθω ἕκαστον η', ι', ἢ τὸ πολὺ ιβ' ἔτος πρὸς προφυλακὴν ἀπὸ τῆς εὐλογίας.

Ἐν τῷ ἀναδαμαλισμῷ λαμβανέσθωσαν ὑπ' ὄψει ἀείποτε *προφυλακτικοί τινες κανόνες* διά τε τὸν ἐνοφθαλμιζόμενον παῖδα καὶ τὸν ἐξ οὗ ἡ λύμφη λαμβάνεται. Ἐκτὸς ὅτι ἐν πάσῃ ἐπιδημίᾳ εὐλογίας ἀπαραίτητός ἐστιν ὁ καθολικὸς ἐνδαμαλισμός, δέον τὸ βρέφος νὰ μὴ ἐνοφθαλμίζηται λίαν ἐνωρίς, ἔτι δὲ νὰ ᾖ καὶ ὑγιὲς καὶ εὔρωστον. Κατάλληλος πρὸς ἐνδαμαλισμόν ἐστιν ὁ χρόνος ἀπὸ τοῦ δ' — ιβ' μηνὸς τῆς ἡλικίας· ἀλλ' ὅμως ἀποφευκτέον τὰς περιόδους τῆς ὀδοντοφυΐας καὶ τῆς ἀποθηλάσεως, τὸν κακὸν καιρόν, καὶ τὰς ἐπὶ παίδων τυχὸν ὑπαρχούσας ἐπιδημίας. Ἐπὶ ἀσθενικῶν καὶ ἐνίων χοιραδικῶν παίδων ἀναβάλλομεν τὸν ἐνδαμαλισμὸν μέχρις ἂν τονωθῶσιν, ἀκινδύνως δὲ τότε δυνάμεθα τοῦτον νὰ ἐνεργήσωμεν κατὰ τὸ β' — δ' ἔτους τῆς ἡλικίας αὐτῶν. Ὁ ἐξ οὗ ἡ δαμαλὶς δέον νὰ ᾖ ὅλως ὑγιὴς καὶ κατὰ πρῶτον ἐμβολιασθείς. Κατὰ πόσον ἡ χοιράδωσις, ἡ φυματίωσις δύνανται νὰ μεταδοθῶσι διὰ τοῦ ἐνοφθαλμισμοῦ, εἰσέτι δὲν εἶναι ἀκριβῶς ἀποδεδειγμένον, εἰ καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

παρά τινων πιστεύεται· ἡ σύφιλις ὅμως δύναται, ὑπάρχουσα εἰς τὸν ἐξ οὗ ἡ δαμαλὶς παρελήφθη, νὰ μεταδοθῇ εἰς τὸν ἐνοφθαλμιζόμενον. Διὸ ἀκριβὴς ἐξέτασις ὅλου τοῦ σώματος τοῦ ἐξ οὗ ἡ λύμφη παιδὸς δέον νὰ γίνηται, καὶ οὐδέποτε νὰ συλλέγηται δαμαλὶς λύμφη ἐκ λίαν νεαρῶν παίδων καὶ πρὸ τοῦ τέλους τοῦ ε' μηνός, κάλλιον δὲ ἐκ παίδων ἡλικίας τοὐλάχιστον ἑνὸς ἔτους, ἐπειδὴ ὑπάρχουσα συγγενὴς σύφιλις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐμφανίζεται κατὰ τὸ ῥηθὲν χρονικὸν διάστημα.

Β'. Διάσυρτον ἢ λημνίσκος.

Οὕτω καλοῦμεν τὴν μετὰ προηγουμένην τρῶσιν τοῦ δέρματος διεμβολὴν ὑπ' αὐτό, ἐν τῷ ὑποδορείῳ συνεκτικῷ ἱστῷ, ταινίας, ἥτις, παραμένουσα καὶ κατὰ μικρὸν ἑλκυομένη, βαθμηδὸν παράγει φλεγμονήν, πύησιν καὶ ἐξέλκωσιν. Χρησιμεύει δὲ κυρίως ὡς ἀποχετευτικὸν μέσον κατὰ βάθος παθήσεων.

Ἡ ἐγχείρησις αὕτη γνωστοτάτη ἦν τοῖς ἀρχαιοτάτοις ἰατροῖς. Ἤδη αὐτὸς ὁ Γαληνὸς ἐχρῆτο ταύτῃ ἐν τῇ ὑδροκήλῃ. Μετεχειρίζοντο δὲ τὸ διάσυρτον οἱ ἀρχαιότεροι, διαπερῶντες διὰ τοῦ τραύματος συνεστραμμένας ἱππείους τρίχας. Ἡ ἐγχείρησις αὕτη ἀλγεινή ἐστι καί, κατὰ τοὺς πλείστους, ὡς ἀποχετευτικὸν μέσον οὐδεμιᾶς ὠφελείας πρόξενος, περιπεσοῦσα σχεδὸν εἰς ἀχρηστίαν. Σκοπιμώτερον δὲ ὠφελεῖ εἰς παραγωγὴν πυήσεως καὶ συμφυτικῆς φλεγμονῆς ἐπὶ κυστεωδῶν ὄγκων, ἢ ἁπλῶν κύστεων, ἐν τῇ ὑδροκήλῃ, καί, τέλος, ἐπὶ ἀποστημάτων τινῶν πρὸς ἐλευθέραν ἐκροὴν τοῦ πύου. Πρὸς διεμβολὴν τοῦ λημνίσκου προὐτιμῶντο μέρη βρίθοντα συνεκτικοῦ ἱστοῦ, οἷς περ οὔτε ἀγγεῖα οὔτε νεῦρα ἐπίσημα ὑπόκεινται. Καὶ ὑπῆρχον μὲν καὶ ἄλλαι τοῦ σώματος θέσεις κατάλληλοι πρὸς διεμβολὴν αὐτοῦ, ἀλλὰ προτιμοτέρα ἦν ἡ αὐχενική· ἔτι δ' ἐφηρμόσθη οὗτος καὶ ἐγγὺς νοσούντων ἄρθρων, ἐπὶ τῶν τοιχωμάτων τοῦ θώρακος, κατὰ τὸ περίναιον καὶ ἀλλαχόσε.

Εικ. 56

Σύνηθες πρὸς τὴν ἐγχείρησιν ταύτην ἐργαλεῖον ἦν τὸ *κοπάριον* (Εἰκὼν 56), ὅπερ ἐπὶ τοῦ ἑτέρου ἄκρου φέρει ὠτίον, δι' οὗ διείρομεν ταινίαν ἐκ λίνου, ἑκατέρωθεν ἀπότιλτον. Ἀλλὰ δυνάμεθα, ἐλλείψει τοιούτου, νὰ μεταχειρισθῶμεν καὶ πᾶν ἀμφίστομον λογχοειδὲς μαχαίριον, διεμβάλλοντες τότε διὰ τοῦ τραύματος τὴν ται-

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νίαν ὠτιοφόρῳ μήλῃ. Ἄραντες οὖν τὸ δέρμα εἰς πτυχὴν ὡς οἷόν τε μείζονα, ἵνα οὕτω μείζονα σωλῆνα καὶ διαπυητικὴν φλεγμονὴν ἐκτενεστέραν παράξωμεν, διωθοῦμεν διὰ τῆς βάσεως τῆς πτυχῆς τὸ κοπάριον πλαγιαστὶ καὶ μετὰ τῆς διὰ τοῦ ὠτίου αὐτοῦ διειρμένης ταινίας. Τέλος, ἐξαιροῦμεν τοῦτο, ἀφιέντες ἐν τῷ τραύματι τὴν ταινίαν. Ἑκάστην β' ἡμέραν σύρομεν τὴν ταινίαν, ἐξελκύοντες μέρος ταύτης. Προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου ἡ ἔσω ἐπιφάνεια τοῦ τραύματος ἐπουλοῦται, τὰ δὲ ἄκρα τῆς ταινίας διατηροῦνται ἐπὶ τόπου ὡς ἐξῆς. Τὸ μὲν μήπω διὰ τοῦ τραύματος ἑλκυσθὲν ἄκρον αὐτῆς, ἐντυλιχθὲν ὀθονίῳ, στηρίζεται παραπλεύρως ταινίᾳ κολλητ. ἐμπλάστρου, τὸ δὲ ἕτερον ἐξελκυσθὲν τοῦ τραύματος ἄκρον, διαιρούμενον κατὰ τὸ πλεῖστον διὰ ψαλιδίου, στηρίζεται ἁπλῶς διὰ κολλητικοῦ ἐμπλάστρου. Ἔξωθεν δ' ἐπικαλύπτεται ἅπαν τὸ τραῦμα σπληνίῳ, ἐπιδεόμενον ὡς εἰκός.

Αἱμορραγίας ἐπισήμου ἐπελθούσης κατὰ τὴν διεμβολὴν τοῦ λημνίσκου, παύομεν ταύτην διὰ τῶν ψυχρῶν, ἢ καὶ διὰ πιεστηρίου ἐπιδέσμου, ἢ καὶ διεμβάλλομεν διὰ τοῦ τραύματος παχὺν στρεπτὸν μοτόν, ὥσπερ πώμασμα ἐνεργοῦντα.

Γ'. Βοθριουργία ἢ φρεάτια.

Οὕτω καλοῦμεν τὴν παραγωγὴν ἀεννάως πυορροούσης ἑστίας ἐν τῷ ὑποδορείῳ συνεκτικῷ ἱστῷ, διατηρουμένης τῇ ἐν ταύτῃ ἐμβολῇ ἀλλοτρίων σωμάτων.

Ἡ βοθριουργία ὑπῆρχεν ἐν μεγίστῃ χρήσει παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν ἰατροῖς, χρησιμεύουσα εἰς ἀποχέτευσιν τῶν κακῶν χυμῶν τοῦ σώματος, καὶ ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας διετηρήθη. Ὁ Διεφεμβάχιος ἐθεώρει τὴν βοθριουργίαν ἐν πολλοῖς νοσήμασι ζήτημα ζωῆς ἢ θανάτου, ἐφ' ὅσον αὕτη ἐνηργεῖτο ἢ μή· ὁ Μαλγαίνης κατεδίκαζεν αὐτὴν ὅλως· ὁ δὲ Λίγχαρτος καὶ ὁ Ο. Οὐέβηρος ἐν πάσῃ περιστάσει ἐθεώρουν ταύτην ἀνωφελῆ. Καὶ ναὶ μὲν ἡ γενικὴ αὐτῆς χρῆσις ἔχει τι τὸ σφόδρα ὑπερβολικόν, ἀλλὰ κατὰ τὸν Φίσχερον ἡ βοθριουργία, ἢ καὶ τὸ διάσυρτον, ἐπὶ τοῦ Ποττείου κακοῦ λ. χ., ταχύτερον ἐβελτίωσαν τὰς ἐξ αὐτοῦ παραλύσεις, ἢ καὶ ταύτας ἐξυγίασαν· ἐπὶ ὀξείας φλεγμονῆς τῶν τραχηλικῶν σπονδύλων τὰ ἀγαθὰ τούτων ἀποτελέσματά εἰσι καταφανέστατα, εἰ καὶ ἡ νεωτέρα χειρουργικὴ σχεδὸν ὅλως ἐξωβέλισε τὰς ἐγχειρήσεις ταύτας.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Θέσεις τοῦ σώματος καταλληλοι πρὸς βοθριουργίαν εἰσὶν αἱ βρίθουσαι συνεκτικοῦ ἱστοῦ καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ αἱ ἐγγὺς τῶν προσφύσεων μυῶν· οἷον ἐπὶ μὲν τοῦ βραχίονος ἡ κορυφὴ τοῦ δελτοειδοῦς μυός, ἐπὶ δὲ τῶν ποδῶν ἡ ἔσω ἐπιφάνεια τῆς κνήμης. ὄπισθεν τοῦ ἐσωτερικοῦ ταύτης κονδύλου καὶ ἀναμέσον τῆς ἐσω κεφαλῆς τοῦ γαστροκνημίου μυὸς καὶ τῶν τενόντων τοῦ ῥαφικοῦ, τοῦ ταινιώδους καὶ τοῦ ἡμιμεμβρανώδους μυός, ἔτι δὲ ὕπερθεν τοῦ ἔσω κονδύλου τοῦ μηροῦ, ἀναμέσον ἔσω πλατέος καὶ ῥαφικοῦ μυός. Ἀλλὰ φρεάτια ἀνεώχθησαν καὶ ἀλλαχόσε τοῦ σώματος· οἷον ἐπὶ τοῦ αὐχένος, ὑπὸ τὸ οὖς, καὶ κατ' αὐτὰ τὰ βρέγματα καὶ τὴν κορυφὴν τῆς κεφαλῆς!

Τὰ δ' ἐν τοῖς φρεατίοις ἐμβαλλόμενα ἀλλότρια σώματά εἰσι τὸ πλεῖστον πίσοι ἢ ἐρέβινθοι, δι' ὧν, προμαλακυνθέντων ἐν θερμῷ ὕδατι καὶ ἐξοιδηθέντων, διαπερᾶται διὰ βελόνης βραχὺ 3 ἑκατοστημορίων ῥάμμα, οὗτινος τὰ ἄκρα συστρέφονται ἀλλήλοις, ἵνα ἐν τῇ χρήσει συλλαμβάνωνται καὶ ἐξελκύωνται τοῦ φρεατίου. Μετεχειρίζοντο καὶ διάφορα ἄλλα σώματα. οἷον σφαιρία ἐκ μοτοῦ, ἢ σφαιρία ἐξ ἐλαστικοῦ κόμμεως, ἐπίτηδες ἐν Γαλλίᾳ κατασκευαζόμενα, καὶ διὰ πιέσεως ἐμβαλλόμενα τοῖς φρεατίοις.

Ἡ βοθριουργία τελεῖται ἁπλούστατα καὶ ταχιστα διὰ τοῦ μαχαιρίου. Ἐνεργοῦμεν τομὴν μῆκος 1 — 2 ἑκατοστημορίων, χωροῦσαν διὰ τοῦ δέρματος μέχρι τοῦ ὑποδορείου κυψελώδους ἱστοῦ, καὶ ἐν τῷ τραύματι τούτῳ ἐμβάλλομεν ἓν ἢ δύο σφαιρία τῶν ἄνω εἰρημένων. Εἶτα δὲ, σκεπάσαντες ταῦτα διὰ τεμαχίου κολλητικοῦ ἐμπλάστρου καὶ ἐπιθέντες παχὺ σπληνίον, ἐπιδέομεν διὰ κυκλοτεροῦς ἐπιδέσμου στερεῶς. Ὁ ἐπίδεσμος μένει ἀνέπαφος ἐπὶ 3 — 4 ἡμέρας ἕως ἂν ἐπέλθῃ πύησις. Ἔνιοι τὴν τομὴν τοῦ δέρματος τελοῦσι καὶ ἄρσει πτυχῆς· ἕτεροι ἐνθέτουσι τὸ πρῶτον σφαιρία μοτοῦ καὶ ἔπειτα ἐρεβίνθους.

Ἐπὶ δειλῶν ἀνθρώπων ἡ βοθριουργία δύναται νὰ τελεσθῇ καὶ διὰ τοῦ πεπυρακτωμένου σιδήρου, ἢ κάλλιον τοῦ θερμοκαυτῆρος, διὰ καυτηρίων οὐσιῶν, ἢ καὶ δι' ἐκδορίου. Μετὰ τὸν σχηματισμὸν τῆς ἐσχάρας διὰ τοῦ πεπυρακτωμένου σιδηρίου, ἢ διὰ τοῦ φυράματος τῆς Βιέννης, ἢ καὶ διὰ τοῦ καυστικοῦ καλίου, (τῶν τελευταίων ἐπιτιθεμένων ἐπὶ τοῦ κεντρικῶς σχηματιζομένου τρήματος τεμαχίου κολλητικοῦ ἐμπλάστρου, ἐφ' οὗ ἐπικολλᾶται ἕτερον ἄτρητον τεμάχιον κολλητικοῦ ἐμπλάστρου καὶ κατόπιν εἰκότως ἐπιδέονται πάντα) καὶ μετὰ τὴν ταύτης ἀπόπτωσιν ἐπιτίθενται οἱ ἀπαιτούμενοι πίσοι. Διὰ δὲ τοῦ ἐκδορίου σχηματισθείσης

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῆς φυσαλίδος καὶ διαῤῥαγείσης, ἐπιτίθενται τὰ καταλληλα σφαιρία, προσπιεζόμενα καταλλήλως τῇ ἑλκώδει ἐπιφανείᾳ δι' ἐπιδέσμου. Πᾶσαι ὅμως αἱ ἀγωγαὶ αὗται, καὶ ἰδίως ἡ δι' ἐκδορίου, εἰσὶν ὀδυνηρόταται καὶ παρατεταμέναι.

Ἡ θεραπεία τῶν φρεατίων ἁπλουστάτη ἐστίν. Καθ' ἑκάστην ἀλλάσσομεν τοὺς πίσους, καθαρίζοντες τὴν πληγὴν ἀπὸ τῶν ἐν μέρει ξηραινομένων ἐκκριμάτων, καὶ ἐπιδέοντες αὐτὴν διὰ κυκλοτεροῦς ἐπιδέσμου.

Ἀλγηδόνων μὲν σφοδρῶν ἐπελθουσῶν, ἐξαιροῦμεν τοὺς πίσους, ἢ μειοῦμεν τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν, ἰσχυρᾶς δὲ φλεγμονῆς ἐπιγενομένης περὶ τὴν ἕλκωσιν, χρώμεθα ἐπιθέμασι διαλύσεως ὀξικοῦ μολύβδου, ἢ καὶ τῇ λοιπῇ ἀντιφλογιστικῇ ἀγωγῇ· τέλος, ὑπερσαρκώσεων περὶ τὰ χείλη σχηματισθεισῶν, θίγομεν ταύτας διὰ χυτοῦ νιτρικοῦ ἀργύρου.

Προκειμένου δὲ νὰ συγκλείσωμεν τὸ βοθρίον παύομεν τὴν ἐν αὐτῷ ἐμβολὴν πίσων, θεραπεύοντες τὸ ἕλκος ὥςπερ καὶ πᾶν ἕλκος.

Δ'. Σιναπισμοί, ἐκδόρια καὶ χρίσις βάμματος τοῦ ἰωδίου.

Α'. *Σιναπισμοί.* Ἐν πάσαις ταῖς σκευασίαις τοῦ μέλανος σινάπεως, οἷον ἐν τῷ ἐπὶ χάρτου σιναπισμῷ, ἐν τῷ πνεύματι τοῦ σινάπεως, ἢ τῷ φυράματι αὐτοῦ, τὸ κυρίως ἐνεργητικὸν στοιχεῖόν ἐστι τὸ αἰθέριον τοῦ σινάπεως ἔλαιον, ὅπερ διατηρεῖται ἀμετάβλητον ἐν αὐταῖς, καὶ ἀναπτύσσεται μόνον τῇ μίξει ὕδατος. Ἡ φυσιολογικὴ ἐνέργεια τούτου ἐπὶ τοῦ δέρματος συνίσταται, καθότι σμικρὸν μετὰ τὴν ἐφαρμογὴν παράγει θερμότητα, καὶ κατόπιν καίοντα πόνον, βαθμηδὸν αὐξανόμενον, καὶ ἐνίοτε ἀφόρητον γινόμενον. Συγχρόνως ἐπέρχεται ἐρυθρότης τοῦ δέρματος, ὡςαύτως αὐξανομένη, ἅμα δὲ καὶ αὔξησις τῆς θερμασίας τοῦ σώματος, ἄνευ ὅμως ἐξιδρώσεως. Τηρουμένου δὲ ἐπὶ ὥρας τοῦ σιναπισμοῦ ἐπὶ τόπου, σχηματίζονται ἐλάσσονες καὶ μείζονες φλύκταιναι, ἔτι δὲ καὶ μικρὰ ἕλκη χρονίζοντα. Καὶ αὐτὸ τὸ δέρμα μετὰ πλείονας ἡμέρας δύναται νὰ φλεγμανθῇ καὶ νὰ ἐκκρίνῃ ἔκκριμα, ὅπερ ἐπειτα ξηραίνεται, σχηματίζον λεπτὰς κιτρίνας ἐφελκίδας. Τὰ δὲ φαινόμενα ταῦτα ἐπέρχονται τόσῳ σφοδρότερα, ὅσῳ λεπτοφυέστερον τὸ δέρμα. Ἐνεργεῖ δὲ καθόλου ὁ φυραματώδης σιναπισμὸς μεταξὺ 5 πρώτων λεπτῶν καὶ $^3/_4$ τῆς ὥρας· ἐπὶ μὲν παίδων τάχιστα, ἐπὶ νέων ὅμως εὐρώστων ἀνθρώπων, κατὰ κανόνα μεταξὺ $^1/_4$ καὶ $^1/_2$ ὥρας. Ἐπὶ τοῦ τόπου τῆς δράσεως

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοῦ σιναπισμοῦ μειοῦται τὸ αἴσθημα τῆς ἁφῆς, ἐν δὲ τοῖς πέριξ καὶ αὐτὴ ἡ αἴσθησις. Προέρχεται δὲ ὅ τε ἀνευρυσμὸς τῶν ἀγγείων ἐν τῷ ὑπεραιμοῦντι δέρματι καὶ ὁ πόνος ἐκ τῆς ἀπ' εὐθείας δράσεως τοῦ ἀποῤῥοφηθέντος αἰθερίου τοῦ σινάπεως ἐλαίου ἐπὶ τῶν νεύρων τῶν ἀγγείων καὶ τῶν αἰσθητικῶν τοῦ δέρματος. Ἀφαιρουμένου δὲ τοῦ σιναπισμοῦ ἐξαλείφονται ἥ τε ἐρυθρότης καὶ ὁ πόνος μετά τινας ὥρας, ἢ καὶ διατηροῦνται ταῦτα παρά τισιν ἐπὶ ἡμέρας. Ἔτι δὲ ἐνίοτε ὑπολείπεται μελάγχροιά τις τοῦ δέρματος ἕνεκα βεβαίως τῆς καταστροφῆς ἐξαγγισθέντων ἐρυθρῶν αἱματοσφαιρίων.

Εἴδη λοιπὸν σιναπισμῶν εἰσι·

1. *Ὁ ἐπὶ χάρτου*, ἡ νεωτέρα καὶ ἀρίστη σκευασία, εἰσαχθεῖσα ἀπὸ τοῦ 1867 ὑπὸ τοῦ Rigollot ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Papier sinapisé, ἢ Moutarde en feuille, καὶ γενικῶς ἐν χρήσει. Τοῦτον πρὸ τῆς χρήσεως ἐμβάπτομεν τῷ ὕδατι, καὶ ὑγρὸν ἐπιθέτομεν τῷ δέρματι, ἀφιέντες ἐνθάδε τὸ πλεῖστον ἐπὶ τοσοῦτον, ἕως ἂν ἐμφανισθῶσιν ἰσχυροὶ πόνοι, ὁπότε τὸ δέρμα γίνεται ἐρυθρότατον. Ἡ χρῆσις τοῦ ἐπὶ χάρτου σιναπισμοῦ εἶναι εὔκολος καὶ ταχεῖα, ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ ἰσχυρὰ καί, τέλος, ἡ ἀξία αὐτοῦ σμικρά.

2. *Τὸ πνεῦμα τοῦ σινάπεως* (Spiritus Sinapis) συνίσταται ἐξ 1 μέρους αἰθερίου ἐλαίου σινάπεως καὶ 50 μερῶν οἰνοπνεύματος, καὶ ὡσαύτως εὔχρηστον. Ἐπιχέομεν 10—30 σταγόνων τούτου ἐπὶ τεμαχίου ἀναποτικοῦ χάρτου, ὅπερ τότε ἐπιθέτομεν τῷ δέρματι, ἐπικαλύπτοντες ἁπλῷ σπληνίῳ ἢ ῥινομάκτρῳ. Ἐπὶ λεπτοφυῶν μερῶν τοῦ δέρματος δύναται καὶ ἁπλῶς νὰ ἐπιχρισθῇ. Τὸ πνεῦμα τοῦ σινάπεως ἄκρατον οὐδαμῶς ἐπιχεέσθω τῷ δέρματι, διότι ἐρεθίζει σφόδρα, παράγον ἐπὶ λεπτοφυοῦς δέρματος φλυκταίνωσιν.

3. *Ὁ φυραματώδης σιναπισμὸς* ἦν πρότερον μᾶλλον εὔχρηστος, ἀναπληρούμενος τανῦν, διά τε τὸ ταχὺ καὶ καθάριον, ὑπὸ τοῦ ἐπὶ χάρτου σιναπισμοῦ. Προσφάτως λειοτετριμμένον μέλαν σίναπι ἀναταράσσεται μετὰ ὀλίγου χλιαροῦ ὕδατος μέχρις ἂν συντελεσθῇ φύραμα. Ἧττον δρᾷ τὸ ἀπὸ χρόνου λειοτριβὲν σίναπι, καὶ ἧσσονα ἐνέργειαν ἔχει τὸ ἀναταρασσόμενον διὰ θερμοτάτου ἢ ψυχροῦ ὕδατος, ὡς καὶ πᾶσα ἐν αὐτῷ προσθήκη ὄξους, ἀμμωνίας κλπ. Τὸ φύραμα δὲ οὕτω παρασκευασθὲν ἐπαλείφεται σπάθῃ, ἢ καὶ ἁπλῷ μαχαιρίῳ ἐπὶ ὀθονίου ἐκ λίνου, γραμμῶν τινων παχεῖαν στιβάδα ἀπεργαζόμενον, καὶ ἐπιτίθεται ἀπ' εὐθείας τῷ δέρματι, ἢ καὶ παρεντίθεται ἀναμέσον πτυχῆς ἀραιᾶς ὀθόνης.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὁ τελευταῖος τρόπος εἶναι καθαριώτερος, ἀλλ' ἀσθενέστερον ἐνεργεῖ. Ἐξαιροῦντες τὸν σιναπισμόν, ἀποπλύνομεν χλιαρῷ ὕδατι τὸ δέρμα, ἀπομακρύνοντες πάντα προσκεκολλημένον πυρῆνα σινάπεως, διότι τοιοῦτος παραμένων σχηματίζει ἕλκωσιν. Ἐπὶ παίδων οἱ σιναπισμοὶ ἔστωσαν μικροί, διότι οἱ μεγάλοι καὶ πολὺν χρόνον παραμένοντες ἑλκοῦσι σφόδρα τὸ δέρμα, καὶ διακινδυνεύουσι καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν αὐτῶν. Χρώμεθα δὲ τοῖς σιναπισμοῖς καθόλου, ἔνθα σκοποῦμεν νὰ παραγάγωμεν ταχὺν καὶ παροδικὸν ἐρεθισμὸν τοῦ δέρματος. Μείζονα ὅμως ἐρεθισμὸν καὶ ἀληθῆ φλεγμονὴν μεθ' ἕλκώσεως προτιθέμενοι ἐχομεν·

Β'. *Τὰ ἐκδόρια*, καταριθμητέα τοῖς ἰσχυροτάτοις ἀντιπερισπαστικοῖς ἢ ἀποχετευτικοῖς μέσοις, καθὸ προκαλοῦσι διαρκῆ ἐρεθισμὸν τοῦ δέρματος. Ἐνεργητικὸν συστατικὸν *τῶν κανθαρίδων*, δι' ὧν παρασκευάζονται τὰ ἐκδόρια, εἶναι *ἡ κανθαριδίνη*, παράγουσα δι' ἐλαχίστου ποσοῦ καὶ ἐν ὀλιγίστῳ χρόνῳ φυσαλίδας ἐπὶ τοῦ δέρματος. Τὰ δὲ φαινόμενα ἐκ τῆς ἐπιθέσεως ἐκδορίου ἐπὶ τοῦ δέρματος τάδε εἰσί. Μετά τινας ἀπὸ τῆς ἐπιθέσεως αὐτοῦ ὥρας ἀναπτύσσεται ἐπὶ τόπου αἴσθημα καύσεως, ἐρυθρότης καὶ αὔξησις τῆς θερμασίας· εἶτα δὲ σχηματίζονται φυσαλίδια, συμπίπτοντα βαθμηδὸν ἀλλήλοις, καὶ ἐν τέλει ἀποτελεῖται ἐξ ἁπάσης τῆς ἐπιδερμίδος μία φλύκταινα, περιέχουσα ἀραιὸν ὑποκίτρινον ὀρρόν, ἀλκαλικὸν τὴν ἀντίδρασιν μετ' ἀχρόων αἱματοσφαιρίων καὶ κανθαριδίνης. Αἴρων τις κατὰ τὸν συνήθη τρόπον τὴν σκέπην τῆς φλυκταίνης τοῦ ἐκδορίου παρατηρεῖ πυθμένα ὑποέρυθρον καὶ ὁμοίως κεκαλυμμένον ὑπὸ παχείας πολτώδους μεμβράνης, συνεστηκυίας ἐξ ἰνικῆς μετὰ πολλῶν λευκῶν αἱματοσφαιρίων, καὶ εὐαποσπάστου. Ὑπόκειται δὲ ταύτῃ ζωηρῶς ἐρυθρὰ ἐπιφάνεια, μαρμαροειδὴς φαινομένη ἕνεκα τῶν τριχοειδῶν ἀγγείων τῶν θηλῶν, ἄτινα μονήρη, ἢ ἐν σωροῖς τεταγμένα, ἀπεργάζονται ἐρυθρὰ στίγματα. Ἐὰν δὲ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῆς ἐπιδερμίδος τοῦ ἐκδορίου καταλίπωμεν τὴν εἰρημένην μεμβράναν, τότε αὕτη πήγνυται, τῇ εἰσφρήσει τοῦ ἀέρος, εἰς στιβάδα κερατιοειδῆ καὶ διαφανῆ, καὶ κατόπιν ξηραίνεται. Ἐὰν ὅμως ἀφαιρέσωμεν ταύτην, τότε ἐχομεν λίαν εὐαίσθητον ἑλκώδη ἐπιφάνειαν, ἧς καὶ ἡ ἐλαχίστη κάκωσις προκαλεῖ πύησιν (Voigt). Ἐφαρμοζομένων μεγάλων ἐκδορίων ἐπὶ λεπτοφυοῦς καὶ εὐερεθίστου δέρματος, ἀπορροφᾶται ἱκανὴ καν θαριδίνη, καὶ τότε ἐπέρχονται φαινόμενα δηλητηριάσεως, ἰδίᾳ ἀπὸ τῶν οὐροποιητικῶν ὀργάνων, ἐπειδὴ κυρίως διὰ τῶν νεφρῶν ἀποβάλλεται ἡ ἀναληφθεῖσα καν θαριδίνη· δηλονότι ἰσχυρὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἔπειξις εἰς οὖρησιν ἄνευ ἱκανῆς οὔρων ἀποκρίσεως, ἡ καὶ τελεία ἰσχουρία, κνισμὸς κατὰ τὴν βάλανον καὶ αἴσθημα καύσεως κατά τε τὴν χώραν τῶν νεφρῶν καὶ τῆς κύστεως. Ἐπὶ παίδων, ἢ καὶ γερόντων ἐπιτεθείσθωσαν ἐκδόρια μετὰ πολλῆς περισκέψεως ἐπειδὴ ἐπέρχεται πυρετός, ἡ δὲ ἐξ αὐτῶν ἕλκωσις ἐπὶ χοιραδικῶν χρονίζει, ἐπὶ δὲ ὀξειῶν νόσων (τύφου, ἢ διφθερίτιδος) τὰ ἐκδόρια προσλαμβάνουσι χαρακτῆρα ἰχωρώδη, ἢ καὶ διφθεριτικόν. Πολλοὶ δὲ ἀσθενικοὶ παῖδες, ἐφ' ὧν ἐπὶ πολὺ παρέμειναν τὰ ἐκδόρια, ἀπεβίωσαν ἐκ γαγγραίνης.

Τὸ σύνηθες ἐκδόριον (Emplastrum cantharidum ordinarium) συνίσταται ἐκ λειοτετριμμένων κανθαρίδων, κηροῦ, τερεβινθίνης καὶ κοινοῦ ἐλαίου. Ἔστι δὲ τὴν χροιὰν μελανοπράσινον, καὶ ἐφαπλοῦται εἰς στιβάδα ὀλίγων γραμμῶν παχεῖαν ἐπὶ κολλητικοῦ ἐμπλάστρου, οὗτινος ὅμως τὸ χεῖλος εἰς μικρὰν ἔκτασιν μένει ἀκάλυπτον ὑπὸ ἐμπλάστρου ἵνα προσκολληθῇ, διότι αὐτὸ τοῦτο τὸ ἐμπλαστρον τοῦ ἐκδορίου δὲν προσκολλᾶται. Ἐπιτίθεται δὲ τῷ δέρματι εἰς μέγεθος διδράχμου, ἢ πενταδράχμου, ἢ παλάμης καὶ ἔτι πρός, προξυριζομένων τῶν τυχὸν ὑπαρχουσῶν τριχῶν. Μετὰ 2—4—8—12 ὥρας, ἀναλόγως τοῦ πάχους τῆς ἐπιδερμίδος, σχηματίζεται ἡ φλύκταινα. Ἐπὶ παίδων ὅμως, μέχρι πέντε ἐτῶν ἡλικίας, ἀφίεμεν τὰ ἐκδόρια οὐχὶ πλέον τῶν δύο ὡρῶν. Πολλάκις ὅμως ποικίλλει ἡ ἐνέργεια τοῦ ἐκδορίου, καὶ τότε ἀνάγκη νὰ παραμείνῃ ἐπὶ τόπου καὶ ἐπὶ 24 ὥρας.

Ἵνα δὲ ἐπιταχύνωμεν τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ, χρίομεν τὸ ἐκδόριον ἢ τὸ δέρμα δι' ἐλαχίστου ἐλαίου, ὅπερ εὐκόλως διαλύει τὴν κανθαριδίνην. Ἐν τῇ ἀφαιρέσει τῶν ἐκδορίων διὰ λαβίδος ἀφαιροῦμεν τυχὸν προσκεκολλημένα μείναντα μικρὰ τεμάχια τοῦ ἐκδορίου, οὐδόλως ὅμως ἀποπλύνοντες ταῦτα ἐλαίῳ διὰ τὸν αὐτὸν λόγον. Ἐὰν μὲν παροδικὸν ἐρεθισμὸν τοῦ δέρματος προτιθέμεθα διὰ τοῦ ἐκδορίου, νύσσομεν ἁπλῶς τὴν φυσαλίδα, περισώζοντες τὴν ἐπιδερμίδα· κενοῦμεν τὸν ἐν αὐτῇ ὀρὸν καὶ ἐπιθέτομεν οὐάτην, ἥτις μετά τινας ἡμέρας ξηραίνεται καὶ ἀποπίπτει. Ἐπίθεσις ὀθονίων, ἀλοιφῇ ἢ λίπει καθαρῷ κεχρισμένων, παράγει ἰσχυροὺς πόνους καὶ ἐξέλκωσιν. Ἐὰν δὲ παρακειμένως τῷ πρώτῳ ἐπιθέσωμεν πάραυτα ἕτερον, καὶ πάλιν ἐκ νέου ἕτερον, τότε ἔχομεν *τὰ πλαγητικὰ ἐκδόρια* καλούμενα. Ἐὰν ὅμως διὰ τοῦ ἐκδορίου σκοπῶμεν παρατεταμένην ἀποχέτευσιν καὶ πύησιν, τότε καθαιροῦμεν διὰ ψαλιδίου τὴν ἐπιδερμίδα, καὶ ἐπιδέομεν τὴν ἐκδαρεῖσαν χώραν διὰ βασιλικῆς ἀλοιφῆς. Πρὸς τοπικὴν ἐνέργειαν δέον νὰ ἐπιτίθηται τὸ ἐκδόριον ἐπὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῆς πασχούσης θέσεως, ἢ ἐγγὺς ταύτης. Εἰς πρόληψιν τῶν ἕνεκα ἐκδορίου ἐκ τῶν οὐροποιητικῶν ὀργάνων φαινομένων ἐπιπάσσομεν τοῦτο διὰ καφουρᾶς πρὸ τῆς ἐφαρμογῆς· ἐπιφανέντων ὅμως τούτων, καθαιροῦμεν τὸ ἐκδόριον, καὶ προποτίζομεν τὸν πάσχοντα πολλὰ βλεννώδη ποτά, χορηγοῦντες αὐτῷ ἅμα μικρὰς δόσεις ὀπίου καὶ ἀποφεύγοντες τὰ ἐλαιώδη.

Τὸ διαρκὲς ἢ ἔμμονον ἐκδόριον (Emplast. cantharidum perpetuum) συνίσταται ἐκ κόνεως κανθαρίδων, τερεβινθίνης, κολοφωνίου καὶ εὐφορβίου, εἶναι μελανόφαιον, καὶ ἐπικολλᾶται μόνον. Ἐνεργεῖ ἧττον δραστηρίως τοῦ προειρημένου, καὶ ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐφηρμοσμένον σπανίως σχηματίζει φλύκταιναν· τὸ δέρμα δι' αὐτοῦ γίνεται ἐρυθρὸν καὶ ἄρχεται νὰ πυορροῇ, ἡ δ' ἐξ αὐτοῦ αἰσθητικότης εἶναι ἐλαχίστη. Μετά τινας δὲ ἡμέρας ἐξοιδαίνονται οἱ παρακείμενοι λεμφοφόροι ἀδένες. Χρώμεθα δὲ τῷ διαρκεῖ ἐκδορίῳ ἵνα ἐπὶ ἡμέρας ἢ καὶ ἑβδομάδας παραγάγωμεν διαρκῆ καὶ μέτριον τοῦ δέρματος ἐρεθισμόν.

Κανθαριδοῦχον κολλύδιον (Collodium cantharidatum) διάλυσίς ἐστι βαμβακοπυρίτιδος εἰς κανθαριδοῦχον αἰθέρα καὶ οἰνόπνευμα, ἥτις πρὸς ἀσφαλῆ ἐνέργειαν δέον νὰ ᾖ προσφάτως παρεσκευασμένη, καὶ ἐν καλῶς κεκλεισμέναις φιάλαις νὰ διατηρῆται, ἐπειδὴ ἡ κανθαριδίνη πτητική ἐστιν. Ἐπιχριόμενον δὲ τοῦτο προσκολλᾶται στερρῶς, καὶ παράγει φλυκταίνωσιν. Ἔστι δ' εὐεφάρμοστον, καὶ δύναται νὰ συγκαθαιρεθῇ μετὰ τῆς ἐπαναστάσης ἐπιδερμίδος.

Πρὸς τοῖς κυρίως ἀντιπερισπαστικοῖς τούτοις μνημονευτέα καὶ ἕτερά τινα, ὧν ἡ χρῆσις σπανιωτέρα καὶ ἐκ τῶν προτέρω ἀνυπολόγιστος.

Ἡ διὰ ἐμετικῆς τρυγὸς ἀλοιφὴ (Unquentum Tartari Stibiati), (συνισταμένη ἐξ 1 μέρους ἐμετικῆς τρυγὸς μετὰ 4 μερῶν χοιρείου λίπους), ἧς ἐπαλείφομεν ὅσον ἐρεβίνθου δὶς τῆς ἡμέρας. Αὕτη παράγει φλεγμονήν, πόνους ἐνίοτε σφοδροτάτους, καὶ φλυκταίνας ταῖς τῆς εὐλογίας παρεμφερεῖς, αἵτινες γεννῶσι βαθέα καὶ συμπίπτοντα ἕλκη, καταλείποντα ὑπολεύκους οὐλάς. Δέον νὰ ᾖ περιεσκεμμένη ἡ χρῆσις τῆς ἀλοιφῆς ταύτης, ἰδίᾳ ἐπὶ παίδων, ἥπερ ἔνιοι χρῶνται ἐπὶ μηνιγγίτιδος, προξυριζομένης τῆς κεφαλῆς, ἐπὶ χρονίας λαρυγγίτιδος καὶ τῶν τοιούτων. Ὡσαύτως καὶ

Τὸ κροτώνειον ἔλαιον ἐνεργεῖ ὥσπερ ἡ προειρημένη ἀλοιφή, ἀλλά πως σφοδρότερον, χριόμενον καθαρὸν ἀπὸ 5 — 15 σταγόνων, ἢ μεμιγμένον ἐλαίῳ.

Ἡ ἐκ βερατρίνης ἀλοιφὴ (0,2 : 5) παράγουσα νυγμοὺς ὡς διὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

βελονῶν ἐπὶ τοῦ δέρματος καὶ καῦσιν ἄνευ ἀλλοιώσεως τῆς χροιᾶς τοῦ δέρματος συνήθως. Χρησιμωτάτη εἰς μείωσιν τῶν ἐκ νευραλγιῶν ἀλγηδόνων.

γ' *Βάμμα Ἰωδίου* (Tinctura Jodii), εὐχρηστότατον, καὶ ἰδίᾳ πάντοτε τὸ μελανέρυθρον βάμμα αὐτοῦ, εἰς ἐπιχρίσεις τοῦ δέρματος, τελουμένας διὰ γραφίδος, ἢ καὶ πτεροῦ, δι' ὧν παράγονται νυγμοὶ καὶ καίοντες πόνοι· τὸ δέρμα ἐρυθραίνει, βαθμηδὸν δὲ ἡ ἐπιδερμὶς ἀποπίπτει πιτυροειδῶς. Ἐπὶ παρατεταμένης ἐξωτερικῆς χρήσεως τοῦ βάμματος τοῦ ἰωδίου, ἵν' ἀποφύγωμεν μεγάλην φλεγμονὴν τοῦ δέρματος, μιγνύομεν ἴσα μέρη βάμματος ἰωδίου μετὰ βάμματος κηκίδων (Tinctura Gallarum) κατὰ Σίγμουνδον, ἢ βάμματος Ῥατανίας κατ' Ἀφεντούλην. Τὸ ἰώδιον ἀπορροφᾶται διὰ τοῦ δέρματος.

Χρώμεθα δ' ἐξωτερικῶς τῷ βάμματι τοῦ ἰωδίου, καὶ συνήθως ἅπαξ ἢ δὶς καθ' ἑκάστην πρὸς ἐρεθισμὸν τοῦ δέρματος ἐπὶ ὀξειῶν, ἢ χρονίων φλεγμονῶν διαφόρων ὀργάνων, ἔτι δέ, παρελθούσης τῆς φλεγμονῆς, καὶ εἰς ἐξάλειψιν τῶν ταύτης προϊόντων.

Ε'. Καυτηριάσεις.

Ἡ ἐγχείρησις αὕτη, ἁπλουστάτη οὖσα, τελεῖται διὰ τῶν καλουμένων *καυτηρίων*, ἅτινά εἰσι ποικίλα, καὶ τιθέμενα ἐν ἐπαφῇ μετὰ τῶν διαφόρων ἱστῶν τοῦ σώματος ἐπάγουσι μᾶλλον ἢ ἧττον τελείαν καταστροφὴν αὐτῶν διὰ σχηματισμοῦ ἐσχάρας.

Τὰ διάφορα εἴδη τῶν καυτηρίων χρησιμεύουσιν ἐν τῇ Χειρουργικῇ πρὸς ποικίλους σκοπούς. Δρῶντα μὲν ταῦτα ἧττον ἐντόνως παράγουσιν ἐπιπολαιοτάτην ἐσχάραν, καὶ οὕτως, ἐπιτεινομένης τῆς φλεγμονῆς, ἐπιταχύνεται ἡ ἐπούλωσις· δρῶντα ὅμως ἐντονώτατα, καταστρέφουσιν ἄρδην πάντα ἱστόν, εἰς ἐπαφὴν μετ' αὐτῶν τιθέμενον. Ὅθεν, τὸ μέν, χρώμεθα τοῖς καυτηρίοις εἰς τόνωσιν τῶν ἀτόνων καλουμένων ἑλκῶν, εἰς νεαροποίησιν τυλωδῶν συριγγωδῶν πόρων, εἰς ἀφορισμὸν μερῶν, ἐν γαγγραίνῃ περιστάντων, τέλος δέ, καὶ εἰς ἐπίσχεσιν παρεγχυματώδους αἱμορραγίας· τὸ δέ, χρώμεθα τούτοις εἰς καταστροφὴν διαφόρων ὄγκων ἢ νεοπλασμάτων, διαφόρων ἰῶν, οἷον τοῦ ἐκ λύσσης, συφίλιδος κλπ, εἰς καταστροφὴν ὑπερπλάστων σαρκίων καὶ, τέλος, εἰς ἐπίσχεσιν σφοδρῶν καὶ ἄλλως ἀνεπισχέτων αἱμορραγιῶν.

Καυτηριάσιν δὲ καθόλου δυνάμεθα νὰ ἐπιτελέσωμεν διὰ *χημικῶν*

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

οὐσιῶν, τοῦ πεπυρακτωμένου σιδήρου, τοῦ θερμοκαυτῆρος καὶ της γαλβανοκαυστικῆς.

1. Χημικὰ καυτήρια.

Τούτων πολλὰ ἤδη ἀπὸ τοῦ μεσαίωνός εἰσι γνωστά, ἐπειδὴ τότε οἱ μὲν κληρικοὶ ἀνεθεμάτισαν τὴν χρῆσιν τοῦ μαχαιρίου ἐν ταῖς χειρουργίαις, οἱ δὲ χειρουργοὶ ἐξ ἀνάγκης ἐπεζήτησαν τὴν τούτου ἀντικατάστασιν διὰ τῆς καυτηριάσεως, ἐνεργοῦντες διὰ ταύτης πᾶσαν ἐγχείρησιν, καὶ τούτου ἕνεκα ἐπινοήσαντες πλείστας χημικὰς καυτηρίους οὐσίας, περισωζομένας μέχρι τῆς σήμερον.

Τὰ χημικὰ δὲ καυτήριά εἰσιν ἡ ὀξέα, ἀλκάλια καὶ γαῖαι, ἡ μεταλλικαὶ ἑνώσεις. Πρακτικώτερον ὅμως διαιροῦμεν πάντα ταῦτα εἰς *στερεά, φυραματώδη καὶ ὑγρὰ χημικὰ καυτήρια.*

α'. *Στερεὰ χημικὰ καυτήρια.*

Ταῦτά εἰσι.

1. *Ὁ χυτὸς νιτρικὸς ἄργυρος* (argentum nitricum fuscum, Lapis infernalis). Οὗτος ὑπάρχει ἐν λευκοῖς κυλινδρίσκοις ἐσχηματισμένος καί, πρὸς καυτηριάσιν χρησιμεύων, συνηθέστατα ἐναρμόζεται ἐντὸς καυτηριοφόρων, γνωστῶν τοῖς πᾶσι. Χρώμεθα δὲ τῷ χυτῷ νιτρικῷ ἀργύρῳ εἰς ἐπιπολαίαν καυτηρίασιν, ὁπότε ἁπλῶς ἐπιθίγομεν τὰ μόρια, ἢ εἰς βαθεῖαν καυτηρίασιν, ὁπότε οἱονεὶ ἐμπηγνύομεν αὐτὸν τοῖς ἱστοῖς. Καυτηριάζομεν λοιπὸν δι' αὐτοῦ ἄτονα ἕλκη, ἐλάχιστον πυορροοῦντα καὶ βραδέως ἐπουλούμενα, ἠπίως θίγοντες αὐτά, ἢ ἑλκώδεις ἐπιφανείας διφθερογόνους, ἤ, τέλος, σαρκία ὑπερπλασσόμενα καὶ ἐξίσχοντα τῶν χειλέων διαφόρων ἑλκῶν. Ἐμπηγνύοντες δὲ τοῦτον καταστρέφομεν διαφόρους ὄγκους καὶ σκληρὰ φύματα, ἀλλὰ τότε δέον νὰ προϋγράνωμεν τὸν καυτηριασθησόμενον ἱστόν. Ἔχων δὲ τὴν ἰδιότητα ὁ χυτὸς νιτρικὸς ἄργυρος νὰ πηγνύῃ τὸ αἷμα, χρησιμεύει, γραφιδοειδῶς ἐσχηματισμένος, εἰς ἐπίσχεσιν μικρῶν ἐκ τριχοειδῶν ἀγγείων αἱμορραγιῶν, οἷον τῶν ἐκ δηγμάτων βδελλῶν ἐπιγινομένων. Ἡ ἐνέργεια τοῦ χυτοῦ νιτρικοῦ ἀργύρου περιορίζεται ἐπὶ τόπου, μὴ ἐκτεινομένη πέραν τῆς ἐπαφῆς, ἅμα δέ, ἐν παραβολῇ πρὸς ἕτερα χημικὰ καυτήρια, οὐτός ἐστιν ἧττον ἐπώδυνος. Ἡ ἐκ καυτηριάσεως διὰ τοῦ χυτοῦ νιτρικοῦ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀργύρου ἐσχάρα εἶναι ξηρά, καὶ στερρῶς προσκεκολλημένη, ἀπολύεται δὲ μετὰ ἑβδομάδας, καὶ ἐνίοτε σχεδὸν ἄνευ πυήσεως.

Ὁ χυτὸς νιτρικὸς ἄργυρος συγχωνεύεται μετὰ νιτρικοῦ κάλεος ἐν τῇ ἀναλογίᾳ 1:2 (Lapis infernalis mitigatus), καὶ καυτηριάζει τότε ἠπιώτερον τοῦ καθαροῦ νιτρικοῦ ἀργύρου· ἔτι δὲ διὰ τὴν μείζονα στερρότητα δύναται διὰ ξύσεως νὰ διασχηματισθῇ αἰχμηρός.

2. *Τὸ χυτὸν καυστικὸν κάλι* (Lapis causticus chirurgorum), ὅπερ ἐστὶ καυτήριον πολλῷ ἐντονώτερον, ὁπόταν ὑπάρχῃ χημικῶς καθαρὸν καὶ προσφάτως παρεσκευασμένον. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ τοῦτο ὑπάρχει ἐν λευκοῖς κυλινδρίσκοις ἐσχηματισμένον πρὸς χρῆσιν, καὶ διὰ τὸ σφόδρα ὑγροσκοπικὸν δέον νὰ τηρῆται καλῶς κεκλεισμένον ἐν δοχείοις ὑαλίνοις.

Χρώμεθα δὲ τούτῳ, λαμβάνοντες τεμάχιον διὰ λαβίδος, ἢ καὶ περιτυλίσσοντες τὸ ἕτερον ἄκρον ἐν χάρτῃ ἢ ἐν κολλητικῷ ἐμπλάστρῳ εἰς προφύλαξιν τῶν χειρῶν ἡμῶν καὶ ἐπιθίγοντες δι' αὐτοῦ τὰ καυτηριασθησόμενα μόρια. Χρήζει ὅμως προσοχῆς ἡ δι' αὐτοῦ καυτηρίασις, διότι τοῦτο διαῤῥεῖ, καὶ ἵνα μὴ αὕτη ἐκταθῇ πλέον τοῦ δέοντος δέον διὰ μοτοῦ νὰ καθαρίζωμεν εἰκότως τὰ πέριξ. Ἡ ἐπαφὴ αὐτοῦ μετὰ τῶν ἱστῶν τοῦ σώματος ἔστω ἐλαχίστη, διότι ἀείποτε ἡ δι' αὐτοῦ καυτηρίασις ἐν δυσὶν ἢ τρισὶν ἡμέραις ἐκτείνεται εἰς διπλασίαν τῆς ἐπαφῆς περιοχήν. Τὴν δι' αὐτοῦ καυτηρίασιν δυνάμεθα νὰ διαπράξωμεν καὶ ὡς ἑξῆς. Λαβόντες τεμάχιον κολλητικοῦ ἐμπλάστρου σχηματίζομεν ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ τρῆμα καὶ ἐπικολλῶμεν αὐτὸ οὕτως, ὥστε τὸ τρῆμα νὰ συστοιχήσῃ τῇ καυτηριασθησομένῃ θέσει· νῦν δὲ ἐπὶ τοῦ τρήματος τοῦ ἐμπλάστρου ἐπιτίθεμεν διὰ λαβίδος τεμάχιον καυστικοῦ κάλεος, καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἐπικολλῶμεν ἕτερον ἀδιάτρητον τεμάχιον κολλητικοῦ ἐμπλάστρου. Κατὰ τοῦτον δὲ τὸν τρόπον δυνάμεθα νὰ περιορίσωμεν τὴν ἐπὶ μείζω ἔκτασιν τῆς προτιθεμένης καυτηρίασιν. Τὸ καυστικὸν κάλι εἶναι τὸ δραστικώτατον καυτήριον, βαθύτατα ἐνεργοῦν. Ἀφαιρεῖ τὸ ὕδωρ ἀπὸ τῶν ἱστῶν, ἀλλοιοῖ μεγάλως τὰς λευκωματώδεις οὐσίας, σαπωνοποιοῦν ἐν μέρει τὸ λίπος. Ὅθεν χρώμεθα τούτῳ ἐπὶ τυλωδῶν ἑλκῶν, νεοπλασμάτων, ἐνίων συριγγίων καὶ τῶν τοιούτων· ἔτι δὲ εἰς καυτηρίασιν δηγμάτων λυσσώντων κυνῶν καὶ καταστροφὴν λοιπῶν ἰῶν.

Ἧττον δραστηρίως τοῦ χυτοῦ καυστικοῦ καλίου ἐνεργεῖ τὸ *Φιλλόσειον καυτήριον*, ὅπερ παρεσκεύασται ἐν χυτοῖς κυλινδρίσκοις, καὶ συνέστηκεν ἐξ ἑνὸς μέρους καυστικοῦ κάλεος καὶ ἡμίσεος μέρους καυστικῆς τιτάνου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Χρησιμεύει δὲ τοῦτο ἰδίᾳ εἰς καυτηρίασιν τῶν περὶ τὸ στόμιον τῆς μήτρας ἑλκώσεων.

3. *Ὁ χλωριοῦχος ψευδάργυρος* (Zincum chloratum). Καὶ οὗτος παρεσκεύασται ἐν χυτοῖς κυλινδρίσκοις, ἢ καὶ ἐν σφηνίσκοις ἐκ ξηροῦ φυράματος αὐτοῦ. Ἔστι δὲ καὶ οὗτος ἐντονώτατον καυτήριον, ἀφαιρῶν ἐκ τῶν ἱστῶν τὸ ὕδωρ καὶ διὰ δριμυτάτων πόνων καυτηριάζων λίαν βαθέως τὰ μόρια, τῆς ἐσχάρας ἀναπτυσσομένης μετὰ 6—12 ὡρῶν. Ὠφελεῖ λίαν ἡ δι' αὐτοῦ καυτηρίασις τῶν ἑλκῶν, τῶν οὐδαμῶς εἰς ἐπούλωσιν τεινόντων, ἅμα δὲ πυκναὶ τούτου διαλύσεις χρησιμώταταί εἰσι κατὰ τῆς νοσοκομειακῆς γαγγραίνης.

4. *Ὁ θειϊκὸς χαλκός*, οὗτινος ἡ ἐνέργεια μικρὰ καὶ ἐπιπολαιοτέρα τῆς τοῦ νιτρικοῦ ἀργύρου. Πρὸς καυτηρίασιν δὲ ἑλκῶν καὶ βλεννοϋμένων σύρομεν αὐτὸν ἁπλῶς ἐπ' αὐτῶν, οἷον εἰς καυτηρίασιν τοῦ τραχωματώδους ἐπιπεφυκότος καὶ καταστροφὴν τῶν ἐπ' αὐτοῦ κοκκιάσεων, ὁπότε σχηματίζεται ἰσχνοτάτη λευκὴ ἐσχάρα.

Τὰ δὲ στερεά, ἀλλ' εἰς ξηρία ἐσχηματισμένα καυτήρια, μεταχειριζόμεθα δι' ἐμφυσήσεως ἐν τῇ ῥινικῇ κοιλίᾳ, τῷ φάρυγγι, τῷ λάρυγγι, τῷ κολεῷ κλπ δι' ἰδίων ἐμφυσητήρων, καί εἰσι κόνεις νιτρικοῦ ἀργύρου, στυπτηρίας κλπ, μεμιγμέναι μετὰ μαγνησίας ἢ σακχάρου. Διὰ τῶν κόνεων τούτων ἐπιπάσσομεν πολλάκις βῶλον βάμβακος, καὶ σχηματίζομεν πῶμασμα τοῦ κολεοῦ πρὸς κατάπαυσιν χρονίων βλεννορροιῶν αὐτοῦ.

β'. *Μαλθακά, ἢ φυραματώδη χημικὰ καυτήρια.*

1. *Τὸ Βιενναῖον καυστικὸν φύραμα* (Pasta Caustica Viennensis) συνίσταται ἐκ 5 μερῶν καυστικοῦ κάλεος καὶ 6 καυστικῆς τιτάνου, ἀναγραφομένων ἰδίᾳ, ἵνα ἐκ τῶν φαρμακείων δοθῶσιν ἐν ἰδίοις φιαλιδίοις, καὶ συμμιγνυομένων εὐθὺς πρὸ τῆς χρήσεως, ἐπισταζομένου δὲ οἰνοπνεύματος τοσούτου, ἕως ἂν σχηματισθῇ φυραματώδης πόλτος, ὃν διὰ σπάθης ἐπιχρίομεν εἰς πάχος 1—2 χιλιοστημ. Πρὸς ἀφορισμὸν τῆς δι' αὐτοῦ καυτηριάσεως ἐπικολλῶμεν κύκλῳ τῆς καυτηριασθησομένης χώρας ταινίας κολλητικοῦ ἐμπλάστρου πρὸ τῆς ἐφαρμογῆς, καὶ εἶτα ἐπικαλύπτομεν μοτῷ τὸ ἐπίχρισμα. Μετὰ 10—15 ἐξηκοστῶν τῆς ὥρας ἀναφαίνεται κύκλῳ τοῦ φυράματος ὀρφνή τις γραμμή, ἐκσημαίνουσα τὴν ἐσχαρωθεῖσαν ταύτην χώραν, καὶ τότε καθελόντες τὸ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φύραμα, ἀποπλύνομεν τὸ ἐσχαρωθὲν μέρος ὕδατι μετ' ὄξους ἀναμίξ. Ἡ ὀρφνὴ ἐσχάρα συνήθως ἀποπίπτει μετὰ ὀκτὼ περίπου ἡμέρας. Οἱ ἐκ τῆς δι' αὐτοῦ καυτηριάσεως πόνοι δριμεῖς μέν εἰσι, ἀλλ' ἐλάσσονες, καὶ οὐχὶ παρατεταμένοι, ὥσπερ ἐν τῇ διὰ καυστικοῦ κάλεος καυτηριάσει. Κατὰ τὸν Σχῦον μετριάζομεν τοὺς ἐξ αὐτῆς πόνους, συμμιγνύοντες τῷ φυράματι κατὰ τὴν παρασκευὴν ½ σιταρίου ὑδροχλωρικῆς μορφίνης ἢ καὶ ὀξικῆς, ὅτε ἐπέρχεται καὶ τάσις πρὸς ὕπνον.

2. *Τὸ ἀρσενικοῦχον φύραμα*, ἀποτελούμενον ἐκ τοῦ ξηρίου τοῦ μοναχοῦ Κοσμα, συμμιγνυμένου μετὰ τοσούτου ὕδατος, ἕως ἂν σχηματίσῃ φύραμα. Τὸ δὲ ξηρίον τοῦτο κατὰ τὴν ἀρχικὴν σύνθεσιν συνίσταται ἐκ 1 δραχμῆς λευκοῦ ἀρσενικοῦ, ½ οὐγκίας Δρακοντείου αἵματος, 1 οὐγκίας Κινναβάρεως καὶ 1 δραχμῆς κεκαυμένων παλαιῶν ἐμβάδων. Τὸ φύραμα τοῦτο ἐπιχρίεται διὰ ξυλίνης σπάθης ἐπὶ τῆς καυτηριασθησομένης χώρας, ἐπικαλυπτόμενον διὰ μοτοῦ. Ἡ ἐσχάρα σχηματίζεται μετά τινας ἡμέρας, ἀποπίπτουσα τὴν 10—20 ἡμέρας. Ἡ δι' αὐτοῦ καυτηρίασις ἀλγεινοτάτη ἐστί, καί, χριόμενον ἐπὶ μεγάλης ἑλκώδους ἐπιφανείας, δύναται νὰ προκαλέσῃ σημεῖα τῆς δι' ἀρσενικοῦ δηλητηριάσεως ἐξ ἀπορροφήσεως. Ἐφαπλοῦται δὲ τὸ φύραμα τοῦτο τόσον παχύ, ὅσον τὸ πάχος ῥάχεως μαχαιρίου.

Ἐπ' ἐσχάτων ὁ Ἔσμαρχος διαφημίζει λίαν ἀρσενικοῦχόν τι ξηρίον, συνιστάμενον ἐξ ἀρσενικώδους ὀξέος καὶ ὑδροχλωρικῆς μορφίνης ἀα 0,25· καλομέλανος 2,0 καὶ κόνεως ἀραβικοῦ κόμμεως 12,0, ὅπερ ἐπιπάσσεται ὅσον τὸ ἥμισυ μικροῦ κοχλιαρίου καθ' ἑκάστην ἐπὶ προκειμένων μὴ χρηστῶν νεοπλασμάτων. Ἀπεργάζεται δὲ τὸ ξηρίον τοῦτο, οὕτως ἐπιπασσόμενον, ἐσχάραν δερματοειδῆ, ἄοσμον καὶ λαμπρὰν κιτρίνην. Εἰ καὶ τὸ καυτήριον τοῦτο δραστικώτατόν ἐστιν, οὐδένα ὅμως πόνον συνεπάγεται, οὐδὲ ὀσμήν τινα κακήν, καὶ οὔτε σημεῖα δηλητηριάσεως.

3. *Τὸ ἐκ χλωριούχου ψευδαργύρου, ἢ Καγκοΐνειον φύραμα* (Pasta phagedenica Cancoini, Pâte phagédénique de Canquoin) συνίσταται ἐξ 1 μέρους χλωριούχου ψευδαργύρου καὶ 1—4 μερῶν ἀλεύρου, ἀναλόγως τοῦ σκοπουμένου βαθμοῦ τῆς καυτηριάσεως, καὶ διά τινων σταγόνων ὕδατος ἐπὶ τούτων σχηματίζεται φύραμα, ὅπερ διὰ σπάθης ἐπιχρίομεν παχὺ ἀναλόγως τῆς ἐντάσεως τῆς καυτηριάσεως, καὶ δι' ἐπιπολαίους καυτηριάσεις καθαιροῦμεν αὐτὸ μετὰ 4—12 ὡρῶν. Ἡ δι' αὐτοῦ καυτηρίασις εἶναι μὲν περιωρισμένη, ἀλλ' ἀλγεινοτάτη, ἡ δὲ ἐσχάρα ξηρὰ καὶ παχεῖα ὥσπερ δέρμα, ἀποπίπτουσα μετὰ 8—14

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἡμερῶν, προκειμένης τότε ἑλκώδους ἐπιφανείας μετὰ χρηστῶν σαρκίων. Τὸ φύραμα τοῦτο μεταχειρίζονται πρὸς καταστροφὴν καρκίνων, μὴ δυναμένων πλέον νὰ καθαιρεθῶσι δι' ἐγχειρήσεως καὶ ἄλλων ὄγκων.

Ὁ Μαισσονεύης συμβουλεύει τὴν διὰ σφηνίσκων, ἐκ τοῦ φυράματος τούτου κατασκευαζομένων, καὶ μῆκος ἐχόντων 3—6 ἑκατοστημ. καυτηρίασιν ὄγκων ἰδίως (Cauterisation en flèches). Ταύτην δ' ἐνήργει οὗτος νύσσων πρότερον διὰ μαχαιρίου κύκλῳ τὴν βάσιν τοῦ ὄγκου, καὶ ἐν ἑκάστῳ τραύματι ἐμβάλλων ἕνα τοιοῦτον σφηνίσκον, ἢ καὶ ἀκτινοειδῶς. Οὕτω δὲ ὁ ὄγκος κατέπιπτεν ἄνευ αἱμορραγίας. Εἰ καὶ οὗτος ἐκθειάζει τὴν μέθοδον αὐτοῦ ταύτην, λέγων ὅτι καὶ τοῦ μαχαιρίου προτιμητέα, οὐχὶ ὅμως ἀείποτε ἐφαρμόσιμός ἐστι, διότι ἐπὶ ἀνωμάλων καρκινωματωδῶν ὄγκων οὔτε νὰ προϋπολογίσωμεν τὸν βαθμὸν τῆς καυτηριάσεως δυνάμεθα, οὔτε νὰ συμπεριλάβωμεν ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ καυτηρίου ἀφοριζομένῳ χώρῳ πᾶσαν τὴν κατὰ βάθος ἔκτασιν τοῦ ὄγκου.

γ'. *Ὑγρὰ καυτήρια.*

Ταῦτά εἰσι

1. *Τὸ ἀτμίζον νιτρικὸν ὀξὺ* (acidum nitricum fumans), ὅπερ δι' ὑαλίνης δοκοῦ, ἢ καὶ κυλίνδρου ἐν αὐτῷ ἐμβεβρεγμένου, προσλαμβάνομεν, καὶ ἐπιβρέχομεν σταγονηδὸν τὸν καυτηριασθησόμενον ὄγκον. Ἐπειδὴ δὲ οὕτως ἡ καυτηρίασις δὲν χωρεῖ βαθέως, δέον νὰ ἐπαναλάβωμεν αὐτὴν πλεονάκις. Χρησιμεύει δὲ εἰς καταστροφὴν διαφόρων ἀγγειωδῶν καὶ ἐπιθηλιωδῶν ὄγκων, κονδυλωμάτων, αἱμορροϊδικῶν ὄγκων κλπ.

2. *Τὸ πεπυκνωμένον θειϊκὸν ὀξὺ* (acidum sulphuricum concentratum), δι' οὗ τῇ ἐπὶ τοῦ δέρματος ἐπαφῇ σχηματίζεται ἐσχάρα ὀρφνή, ἐπιπολαία. Ἀλλὰ τοῦτο τυγχάνει ἐν ἥσσονι χρήσει τοῦ προειρημένου.

3. *Διαλελυμένος ὑπερχλωριοῦχος σίδηρος* (Liquor ferri sesquichlorati), ὅστις, κεκραμένος ἐν διαφόροις βαθμοῖς, χρησιμεύει ἰδίως εἰς ἐπίσχεσιν τριχοειδῶν καὶ παρεγχυματωδῶν αἱμορραγιῶν, καὶ μάλιστα ἐν εἴδει πωμάσματος, ἢ λίαν ἠραιωμένος κατὰ τὸν Βαϊνλέχνερον πρὸς τόνωσιν καὶ ταχεῖαν ἕνωσιν νεαρῶν, ἀλλ' ἀκαθάρτων τραυμάτων. Ἐν τῇ χρήσει τούτου ἀποφεύγομεν πᾶν μετάλλινον ἐργαλεῖον, ἅτε καταστρεφόμενον τῇ ἐπηρείᾳ τοῦ σιδήρου, χρώμενοι ἐργαλείοις ὀστεΐνοις, ἢ ἐκ σκληροῦ κόμμεως. Ἐν δὲ ταῖς αἱμορραγίαις χρώμεθα τούτῳ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

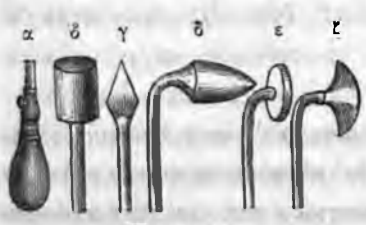
οὕτω πως. Καθαρίσαντες τὸ αἱμορραγοῦν μέρος ἀπὸ παντὸς αἵματος, ἐπικαλύπτομεν ἀμέσως διὰ μοτοῦ, τῇ διαλύσει ταύτῃ ἐπιβεβρεγμένου, καὶ προσπιέζομεν εἰκότως, ὁπότε παραυτίκα σχηματίζεται βαθυέρυθρον, προσκεκολλημένον στερρῶς πῆγμα αἵματος καὶ ἐσχαρωμένων ἱστῶν.

Τελευταῖον τοῖς ὑγροῖς καυτηρίοις καταλεκτέαι αἱ διαλύσεις νιτρικοῦ ἀργύρου, καυστικοῦ κάλεως, διττοχλωριούχου ὑδραργύρου καὶ χλωριούχου ψευδαργύρου. Τοῦ τελευταίου μάλιστα ποιοῦμεν ἰδίᾳ χρῆσιν εἰς ἀφορισμὸν τῆς μήπω ἐκτεταμένης γαγγραίνης διὰ τῆς στερεᾶς ὑπ' αὐτοῦ σχηματιζομένης ἐσχάρας, κωλύοντος τὸ μὲν τὴν διαπότισιν τῶν πέριξ ὑπὸ ἰχώρων, τὸ δὲ καὶ ἀντιμιασματικῶς δρῶντος. Πρὸς δὲ τούτοις πᾶσι χρώμεθα τῷ σωσικρέατι κατὰ τῆς νοσοκομειακῆς γαγγραίνης, τῷ πεπυκνωμένῳ φαινικῷ ὀξεῖ κλπ.

2. Πεπυρακτωμένος σίδηρος.

Δι' αὐτοῦ, διαπεπυρωμένου, ἐπάγεται καταστροφὴ τῶν ἐν ἐπαφῇ μετ' αὐτοῦ τιθεμένων ἱστῶν τοῦ σώματος. Διακρίνεται δὲ τῶν προειρημένων χημικῶν καυτηρίων, καθότι ἐκεῖνα μὲν χημικῶς καυτηριάζουσι τοὺς ἱστούς, καὶ πολλάκις παραμένουσιν ἐπὶ τόπου ἱκανὸν χρόνον ἕως ἂν ἐνεργήσωσιν, ἔτι δὲ οὐχὶ σπανίως δρῶσιν ἐντονώτερον τοῦ σκοπουμένου καὶ βαθύτερον· οὗτος δὲ ὡς καὶ ὁ θερμοκαυτὴρ καὶ ἡ γαλβανοκαυστικὴ ἐνεργοῦσι καῦσιν τάχιστα καὶ φυσικῶς, καὶ ἡ ἐνέργεια αὐτῶν τελεῖ μᾶλλον ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ἰατροῦ.

Τὴν διὰ τοῦ πεπυρακτωμένου σιδήρου καυτηρίασιν ἐνεργοῦμεν, διαπυροῦντες τὸν σίδηρον κατὰ τρεῖς βαθμούς· δηλονότι μέχρι μελαίνης, ἐρυθρᾶς καὶ λευκῆς πυρακτώσεως. Ὁ τελευταῖος μέχρι λευκῆς πυρακτώσεως βαθμός ἐστιν εὐχρηστότερος ἐν τῇ χειρουργικῇ.

Εικων 57

Τὰ δὲ πυρακτούμενα σιδήρια εἰσι πολυειδῆ καὶ πολυσχήμονα, ἀποτελούμενα πάντα ἐκ τοῦ ἐπικαίοντος *σιδηρίου, του στειλεοῦ καὶ τῆς χειρολαβῆς*. Αὕτη δὲ ἢ στερρῶς συνέχεται τῷ στειλεῷ, ἢ ἐξαιρεῖται καὶ δύναται κατ' ἀνάγκην νὰ προσαρμοσθῇ, στηριζομένη τούτῳ διὰ στροφείου (Εικὼν 57 α). Τὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δὲ διάφορα σχήματα τῶν εἰς ἐπίκαυσιν σιδηρίων εἰσὶ κυλινδρικὰ (β) λογχοειδῆ ἢ πυραμιδοειδῆ (γ), ὠοειδῆ (δ), δισκοειδῆ (ε), ἀξινοειδῆ (ζ) κλπ, ἔχοντα τὴν αὐτὴν τῷ στειλεῷ φοράν, ἢ ἀπὸ τούτου ὑπ' ὀρθὴν ἢ ἀμβλεῖαν γωνίαν ἀποχωροῦντα. Καὶ τὰ μὲν εὐθύωρα τῷ στειλεῷ καὶ κυλινδρικὰ χρησιμεύουσιν εἰς καυτηρίασιν τοῦ ἐδαφους στενοῦ τινος πόρου, τὰ δ' ἐπικαμπῆ, εἰς καυτηρίασιν πλευρώματός τινος.

Εἰδικώτερον δὲ ἐξεταζόμενοι οἱ διάφοροι βαθμοὶ τῆς πυρακτώσεως τοῦ σιδήρου ἐνεργοῦσιν ὡς ἑξῆς. Ὁ μὲν μέχρι *μελαίνης πυρακτώσεως* θερμανθεὶς σίδηρος δρᾷ ἀσθενέστατα καί, θιγομένων ἁπλῶς τῶν μορίων, παράγει ἐπιπολαίαν φλυκταίνωσιν· ἐν μείζονι ὅμως καὶ διαρκεστέρᾳ συναφείᾳ τιθέμενος μετ' αὐτῶν σχηματίζει ἀβαθῆ ἐσχάραν, συναποκολλωμένην τῷ σιδηρίῳ, ἅμα τῶν περὶ τὴν ἐσχάραν μορίων κατόπιν φλεγμαινόντων σφόδρα. Ὁ δὲ μέχρις *ἐρυθρᾶς πυρακτώσεως* θερμανθεὶς σίδηρος ἐνεργεῖ ἐντονώτερον, παράγων ἐσχάραν παχυτάτην, συναποκολλωμένην ὅμως καὶ ταύτην τῷ σιδηρίῳ. Τέλος, ὁ μέχρι *λευκῆς πυρακτώσεως* θερμανθεὶς σίδηρος ἀπανθρακοῖ αὐθωρεὶ πᾶν μετ' αὐτοῦ ἐν ἐπαφῇ τεθέν, παράγων, καὶ ἐκ σμικρᾶς ἔτι ἀποστάσεως, ἐσχάραν, ἥτις ὅμως ἐν τῇ ἐπαφῇ δὲν συναποκολλᾶται τῷ σιδηρίῳ, ἔτι δὲ καὶ ἡ περὶ τὴν ἐσχάραν ἀντίδρασις ἐλαχίστη ἐστίν. Οὗτος δὲ ὁ βαθμός, ὡς εἴρηται, προτιμᾶται παρὰ τῶν πλείστων χειρουργῶν διά τε τὸ ταχὺ καὶ βαθὺ τῆς ἐνεργείας καὶ διὰ τὴν μὴ ἐπισυμβαίνουσαν πέριξ μεγάλην φλογιστικὴν ἀντίδρασιν.

Χρώμεθα δὲ τῷ πεπυρακτωμένῳ σιδήρῳ ἐν ταῖς ἑξῆς περιστάσεσι.

α' *Ὡς ἐρεθιστικὸν μέσον* πρὸς παραγωγὴν ἰσχυρᾶς φλεγμονῆς· οἷον εἰς ἴασιν μικρῶν συριγγωδῶν πόρων, ἐπὶ ἀτόνων ἑλκῶν, ἐπὶ τῆς νοσοκομειακῆς γαγγραίνης κλπ. Τότε δέ, ἵνα παραχθῇ πέριξ ἰσχυρὰ ἀντίδρασις, θερμαίνομεν τὸ σιδήριον μέχρι μελαίνης πυρακτώσεως.

β' *Ὡς ἀποχετευτικὸν μέσον*, παράγοντες δι' αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ δέρματος ἠπίαν φλεγμονήν· καὶ τότε σύρομεν ἐπ' αὐτοῦ πρισματικὸν σιδήριον, δι' οὗ σχηματίζεται ἐσχάρα, ἥτις ἀποπίπτουσα καταλείπει ἐπιφάνειαν πυορροοῦσαν. Οὕτω λοιπὸν καυτηριάζομεν, παροχετεύοντες κατὰ βάθος φλεγμονὰς τῶν ἄρθρων, τερηδόνα τῶν σπονδύλων καὶ τὰ παρόμοια. Πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἐφηρμόσθη καὶ κατὰ τῶν νευραλγιῶν.

γ' *Εἰς καταστροφὴν ἐπιπολαίως κειμένων νεοπλασμάτων*, ὁπόταν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μάλιστα τῇ διὰ μαχαιρίου καθαιρέσει αὐτῶν συνοδεύῃ μεγάλη αἱμορραγία, διότι τότε διὰ τοῦ πεπυρακτωμένου σιδήρου καὶ τὸ νεόπλασμα καταστρέφομεν, καὶ πᾶσαν αἱμορραγίαν προλαμβάνομεν. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ χρήσιμός ἐστιν ὁ πεπυρακτωμένος σίδηρος καὶ ὁπόταν, καθαιρέσαντες νεόπλασμά τι διὰ μαχαιρίου, ἀνάγκη παρίσταται νὰ καταστρέψωμεν πᾶν τυχὸν τῷ τραύματι ὑπολειφθὲν καρκινωματῶδες φῦμα. Ἐν τοιαύταις δὲ περιπτώσεσιν εὐχρηστεῖ ἡ λευκὴ τοῦ σιδηρίου πυρακτωσις, ὥςπερ καὶ εἰς καταστροφὴν τοῦ ἰοῦ τῶν ἐξ ἰοβόλων ζώων δηγμάτων.

δ' *Ὡς ἰσχαιμον μέσον* τῶν διὰ παντὸς ἑτέρου μέσου ἀνεπισχέτων παρεγχυματωδῶν αἱμορραγιῶν· ἢ ἐπὶ αἱμορραγιῶν ἐν διαφόροις κοιλότησι συμβαινουσῶν· ἢ ἐπὶ αἱμορραγιῶν μεγάλων ἀρτηριῶν, ὧν ἡ ἀπολίνωσις δυςεξέργαστος τυγχάνει, ἢ καὶ ἀδύνατος· ἤ, τέλος, ἐπὶ αἱμορραγιῶν τῶν τροφοφόρων ἀρτηριῶν τῶν ὀστῶν. Ἀνάγκη δὲ τότε πρὸς ἐπίσχεσιν τῆς αἱμορραγίας νὰ σχηματισθῇ ἐσχάρα στερεὰ καὶ μόνιμος, ἐμβόλου δίκην, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον θερμαινέσθω τὸ σιδήριον μέχρι λευκῆς πυρακτώσεως. Καθαρίζομεν οὖν τότε τὴν αἱμορραγοῦσαν θέσιν ἀπὸ παντὸς θρόμβου, καὶ προσεγγίζομεν τὸν οὕτω δὴ πεπυρακτωμένον σίδηρον εἰς ἀπόστασιν 2 — 2 ½ γραμμῶν ἀπὸ τῆς αἱμορραγούσης χώρας, ἣ καὶ ταύτην δι' αὐτοῦ ἐπιθίγομεν. Ἐν κοιλότησι δὲ μέλλοντες νὰ παραπέμψωμεν τὸν πεπυρακτωμένον σίδηρον, προασπίζομεν τὰ πλευρώματα αὐτῶν διὰ σιδηρῶν σωλήνων, ἔξωθεν ὑπὸ ξύλου κεκαλυμμένων.

Ἡ δὲ μετὰ τὴν τοιουτότροπον καυτηρίασιν θεραπεία ἀπευθυνέσθω συμφώνως τῷ, ὃν προεθέμεθα, σκοπῷ. Χρώμεθα οὐν τοῖς ἀντιφλογιστικοῖς, εἰ διὰ τῆς καυτηριάσεως παρήχθη μείζων τῆς σκοπουμένης φλεγμονῆς. Εἰ δὲ ἁπλῶς καῦσιν ἐσκοποῦμεν, ἐπιδέομεν εἰκότως τὴν καυτηριασθεῖσαν χώραν, ἀναμένοντες τὴν τῆς ἐσχάρας ἀπόπτωσιν

Ἐν τέλει δὲ προσθέτομεν ἐλάχιστα καὶ περὶ τῆς ἀρχαιοτάτης διὰ *μόξης* μεθόδου τῆς καυτηριάσεως, περιπεσούσης τάνῦν ἐν τελείᾳ ἀχρηστίᾳ. Συνίστατο δὲ αὕτη εἰς κύλινδρον ἐκ βάμβακος, λινῷ ὀθονίῳ περιειλημένον, ὅστις κρατούμενος διὰ λαβίδος, καθέτως ἐφήπτετο τῆς καυτηριασθησομένης χώρας, καὶ εἶτα ἀπτόμενος ἐκαίετο, ἕως ἂν ἐπικαύσῃ καὶ τὴν ἐν ἐπαφῇ χώραν. Οἱ δὲ τοιοῦτοι κύλινδροι, ἵνα εὐφλεκτώτεροι ἀποβῶσιν, ἐνεβαπτοντο ἐν διαλύσεσιν εὐφλέκτων οὐσιῶν, οἷον νίτρου καὶ τῶν τοιούτων.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

3. Θερμοκαυτήρ.

Τῷ 1876ῳ ἔτει ὁ Πακελῖνος ἐπενόησε *τὸν θερμοκαυτῆρα*, δηλονότι καυτήριόν τι μηχάνημα, ἐν ᾧ ὁ τῇ ἐπαφῇ μίγματος ἀνθρακούχου ὑδρογόνου μετὰ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος σφόδρα θερμαινόμενος λευκόχρυσος διατηρεῖται ἐν λευκῇ πυρακτώσει. Τὸ ἀέριον δὲ τοῦτο ἀπολαμβάνεται ἐκ βενζίνης, εἰς ἣν δι' ἐλαστικοῦ ἐμφυσητῆρος, ὁμοίου τῷ τοῦ ψηκαστῆρος, προσάγεται ἀτμοσφαιρ. ἀήρ. Χρήσιμον δέ ἐστι μίγμα $^1/_4$ βενζίνης καὶ $^1/_4$ πετρελαίου, δι' οὗ ὁ θερμοκαυτὴρ εὐχερέστερον πυρακτοῦται.

Εικων 58

Ὁ θερμοκαυτὴρ (Εἰκὼν 58) συνίσταται ἐκ φιάλης, ἐν ᾗ ἐντίθεται τὸ ὑγρόν· ἐκ Ῥιχαρδσωνείου ἐμφυσητῆρος καὶ ἐκ τῶν τὴν καυτηρίασιν ἀπεργαζομένων ἐργαλείων.

Ἡ μικρὰ τετράπλευρος φιάλη περιλαμβάνει ὑγρὸν 150 γραμ. περίπου, καὶ φέρει εὐρὺ στόμιον, ὅπερ διὰ πώματος ἐλαστικοῦ δύναται νὰ φράσσηται ἀραρότως. Διὰ τοῦ κέντρου τοῦ πώματος διήκουσι δύο βραχεῖς μετάλλινοι σωλῆνες, σμικρόν τι ἐπικαμπεῖς. Ὁ μὲν προσαγωγὸς τῶν σωλήνων τούτων συνδέεται μετὰ τῶν ἐμφυσητηρίων σφαιρῶν δι' ἐλαστικοῦ σωλῆνος εὐμήκους, ὁ δὲ ἀπαγωγὸς ὡσαύτως, ἀλλὰ δι' ἐπιμηκεστέρου τοιούτου σωλῆνος, μετὰ τῶν καυτηρίων ἐργαλείων. Τὰ καυτήρια δὲ ἐργαλεῖα ἢ οἱ καυτῆρες συνίστανται ἐκ χειρολαβῆς καὶ μεταλλίνου κυλίνδρου, ἀμφοτέρων δυναμένων κοχλιοειδῶς νὰ συναρμοσθῶσιν, καὶ ἐν ἀμφοτέροις ὑπάρχοντος συνεχοῦς αὐλοῦ εἰς τὴν τοῦ ἀερίου προσαγωγήν. Ἐπὶ τοῦ ἐλευθέρου ἄκρου τοῦ μεταλλίνου κυλίνδρου ἐπικάθηται ὁ ἐκ λευκοχρύσου καυτήρ, ἐν τῇ κοιλότητι οὗτινος ὑπάρχει σπόγγος ἐκ λευκοχρύσου, καὶ ὁ προσαγωγὸς σωλὴν ἐλευθέρως εἰσβάλλει. Ἐνταῦθα δὲ τελεῖται ἡ καῦσις τοῦ προσαγομένου ἀερίου ἄνευ φλογός. Ὁ προσαγωγὸς δὲ σωλὴν περιστοιχεῖται συγκεντρικῶς ὑπὸ ἀπαγωγοῦ σωλῆνος, μεταφέροντος ἐλευθέρως ἐπὶ τὰ ἐκτὸς τὰ λείψανα τῆς καύσεως.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τὸ σχῆμα τοῦ ἐκ λευκοχρύσου καυτῆρος ποικίλλει ἀναλόγως τοῦ σκοποῦ τῆς ἐγχειρήσεως· δηλονότι οὗτος σχηματίζει κορύνην πεπλατυσμένην, ἐλαιώδη, ἢ καὶ σφαιροειδῆ, ἢ παρεμφέρει λεπίδι μαχαιρίου ἔνδοθεν αὐλοειδεῖ, ὥςπερ ὁ ἐν τῇ εἰκόνι 58· ἤ, τέλος, καὶ αἰχμηρῶς τελευτᾷ. Περὶ τὰ δέκα καὶ πέντε τοιαῦτα μείζονα καὶ ἐλάσσονα, εὐθέα, ἢ ἐπικαμπῆ σχήματα τοῦ ἰδίως καυτῆρος ὑπάρχουσι.

Παρὰ τὸν λαιμὸν τῆς φιάλης πρόςκειται μακρὸν διπλοῦν τυφλάγκιστρον ἵνα αὕτη προςαρταταί που καὶ μὴ κρατῆται ταῖς χερσίν, ἐπειδὴ οὐσιωδέστατον ἵνα ἡ ἐν τῇ φιάλῃ βενζίνη φέρῃ τὴν τοῦ πέριξ ἀτμοσφ. ἀέρος θερμοκρασίαν· ἄλλως, θερμαινομένη μαλλον ἡ φιάλη ἀναπτύσσει πολὺ ἀέριον, παρακωλῦον τότε τὴν ταχίστην καὶ ὁμοιόμορφον διαπύρωσιν τοῦ ἐργαλείου. Τούτου δ' ἕνεκα οὐδέποτε ἡ φιάλη δέον νὰ κρατῆται ταῖς χερσὶ βοηθοῦ, οὐδὲ νὰ ὑπάρχῃ ἐκτεθειμένη ταῖς ἡλιακαῖς ἀκτῖσι.

Ἡ φιάλη δέον νὰ πληρῶται βενζίνης μόνον κατὰ τὸ ἥμισυ, καὶ ἡ πλήρωσις γενέσθω μακρὰν πάσης φλογός, ἢ διαπεπυρωμένων ἀντικειμένων εἰς ἀποφυγὴν ἐκρήξεων ἕνεκα τοῦ εὐφλέκτου τῶν ἀτμίδων τοῦ ἀερίου. Πληρωθεῖσα οὖν ἡ φιάλη μέχρι τοῦ ἡμίσεος αὐτῆς, φράσσεται καλῶς διὰ τοῦ πώματος, καὶ προςαρμόζεται ὁ ἀπαγωγὸς ἐλαστικὸς σωλὴν τῷ ἑνὶ ἄκρῳ τῆς χειρολαβῆς, τῷ δ' ἑτέρῳ ταύτης κοχλιοειδῶς τὸ τὸν ἐκ λευκοχρύσου καυτῆρα φέρον ἐργαλεῖον. Μετὰ δὲ ταῦτα θερμαίνεται τὸ ἐκ λευκοχρύσου ἄκρον τοῦ ἐργαλείου ἐπὶ $^1/_2$ πρῶτον ἑξηκοστὸν τῆς ὥρας ἐν φλογὶ οἰνοπνεύματος, κειμένῃ ὡς οἷόν τε μακρὰν τῆς φιάλης, ἵνα μὴ αὕτη θερμανθῇ, ὥςπερ ἤδη εἴρηται. Τοῦ λευκοχρύσου οὖν οὕτω πυρακτωθέντος σμικρόν, ἀπομακρύνεται ἡ δι' οἰνοπνεύματος καιομένη λυχνία, καὶ εὐθὺς νῦν ἄρχεται ὁ ἐμφυσητὴρ νὰ ἐνεργῇ βραδέως καὶ ῥυθμικῶς, δι' οὗ ῥεῦμα ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος ἐμφυσᾶται ἐν τῇ φερούσῃ τὴν βενζίνην φιάλῃ, ὅπερ, συμμιγνύμενον ταῖς ἐν ταύτῃ αἰθερίαις ἀτμῖσι, προωθεῖται εἰς τὸν κοῖλον χῶρον τοῦ ἐκ λευκοχρύσου ἄκρου τοῦ ἐργαλείου, ὁπότε παραυτίκα ὁ λευκόχρυσος διαπυροῦται λαμπρὸς ἐρυθρός, παραμένων οὕτως ἐφ' ὅσον ἡ ἐπαφὴ τοῦ ἀερίου μετ' αὐτοῦ ἐξακολουθεῖ. Ἀναλόγως δὲ τῆς βραδυτέρας ἢ ταχυτέρας συμπιέσεως τῆς ἐλαστικῆς τοῦ ἐμφυσητῆρος σφαίρας, ὁ λευκόχρυσος διαπυροῦται ἐρυθρὸς ἢ λευκός. Ὅθεν δυνάμεθα κατ' ἀρέσκειαν ν' αὐξάνωμεν, ἢ νὰ ἐλαττῶμεν τὸν βαθμὸν τῆς διαπυρώσεως, ἀποφεύγοντες ὅμως ὡς οἷόν τε τὴν μεγίστην πυράκτωσιν, διότι διὰ ταύτης τήκεται ὁ ἐκ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λευκοχρύσου σπόγγος. Διακοπτομένης δὲ τῆς τοῦ ἀερίου προσαγωγῆς, ὁ λευκόχρυσος ψύχεται σμικρόν· ἀλλὰ δυνάμεθα ἐὰν μὴ τελέως ἐψύγη, αὐθις νὰ διαπυρώσωμεν αὐτόν. ὅπερ δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ καὶ μετὰ παῦσιν ἡμίσεος πρώτου ἑξηκοστοῦ τῆς ὥρας. Ἄλλως δέον αὐθις νὰ προθερμανθῇ τὸ ἄκρον τοῦ ἐργαλείου ἐν φλογὶ οἰνοπνεύματος. Κατὰ μέσον δὲ ὅρον ἀπαιτοῦνται 3—4 οὐγκίαι βενζίνης εἰς ἐνέργειαν τοῦ θερμοκαυτῆρος ἐπὶ 2 $^1/_2$ ὥρας.

Ἐν τῇ ἑκάστοτε χρήσει τοῦ θερμοκαυτῆρος ἡ φιάλη πληρούσθω ἐκ νέου πρὸ πάσης ἐγχειρήσεως, καὶ οὐχὶ πλέον τοῦ ἡμίσεος αὐτῆς, ὡςπερ ἤδη εἴρηται. Οὐδέποτε τηρείσθω αὕτη κεκλιμένη, ἵνα μὴ τὸ ὑγρὸν ἐφάπτηται τοῦ ἐξ ἐνθείου ἐλαστικοῦ κόμμεως πώματος, ὅπερ τότε διαλύεται. Εἰσδύσαντος δὲ καὶ ἐλαχίστου ἔτι ποσοῦ ὑγροῦ ἐν τῷ ἐλαστικῷ σωλῆνι, ὁ θερμοκαυτὴρ δὲν ἐνεργεῖ. Οὐδ' ἐναρκτέον τῆς διὰ τοῦ ἐμφυσητῆρος ἐμφυσήσεως ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, πρὶν ἢ ὁ λευκόχρυσος διαθερμανθῇ ἐν φλογὶ οἰνοπνεύματος, ἐπειδὴ βραδύνει ἡ διαπύρωσις αὐτοῦ. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ οὐδὲ ἡ ἐμφύσησις τῇ τῆς ἐλαστικῆς σφαίρας συμπιέσει τελείσθω ὑπερμέτρως, διότι τὸ μέν, ὅσῳ βραδύτερον αὕτη ἐνεργεῖται, τόσῳ μᾶλλον ἡ διαπύρωσις τοῦ λευκοχρύσου τελεῖ ὑπὸ τὸ κράτος ἡμῶν, τὸ δέ, διὰ τῆς δραστηριωτατης καὶ ταχείας ἐμφυσήσεως ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος ἐν τῇ τὴν βενζίνην φερούσῃ φιάλῃ δύναται εὐκόλως νὰ ἐκπηδήσῃ τὸ πῶμα αὐτῆς. Τοῦ τελευταίου δὲ τούτου ἕνεκα ἀπαιτεῖται στερεωτέρα σύγκλεισις τοῦ στομίου τῆς φιάλης.

Πρὸς διαίρεσιν οὖν τοῦ δέρματος καταλληλοτέρα ἡ μετρία ἐρυθρὰ διαπύρωσις τοῦ λευκοχρύσου. Ἐπὶ μεγάλων δὲ ἀρτηριῶν, ἢ καὶ ἐὰν ἀγγεῖόν τι διαιρούμενον αἱμορραγῇ, δέον ὁ θερμοκαυτὴρ νὰ μὴ ἢ τελέως διάπυρος. Πρὸς δὲ τούτοις ἡ παρατεταμένη λευκὴ πυράκτωσις τήκει τὸν ἐκ λευκοχρύσου σπόγγον, ὡςπερ ἤδη εἴρηται, καὶ καταστρεφει τὸ ἐργαλεῖον. Δυστυχῶς δὲ τἀνῦν ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ ἐργαλεῖον δὲν δύναται νὰ διορθωθῇ ὑπὸ οἱουδήποτε ὀργανοποιοῦ, εἰ μὴ ὑπὸ τοῦ κατασκευαστοῦ αὐτοῦ. Μετὰ πᾶσαν ἐγχείρησιν ἀποπλυνέσθω ἐπιμελῶς ὁ λευκόχρυσος, ἅμα δ' ἐξαιρείσθω καὶ τὸ ἐλαστικὸν τῆς φιάλης πῶμα. Εἰ δὲ σπανία ἐστὶν ἡ τοῦ ἐργαλείου χρῆσις, πυρακτούσθω τοῦτο ἐκ διαλειμμάτων, ἵνα διατηρῇ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ. Ἐν δὲ ταῖς ἐγχειρήσεσιν ἐπὶ ἀγγειοβριθῶν ἰδίως μορίων δέον τὸ ἐργαλεῖον νὰ ἐνεργῇ μᾶλλον διὰ πιέσεως, μετ' ἀποφυγῆς παντὸς βιαίου συρμοῦ. Τέλος ἡ ἐκπομπὴ θερμαντικῶν ἀκτίνων ἐκ τοῦ διαπύρου λευκοχρύσου ἐλαχίστη ἐστίν, καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τούτου ένεκα ἡ χεὶρ τοῦ χειρουργοῦ δύναται νὰ τίθηται ἐγγύτατα τοῦ χειριστικοῦ πεδίου πρὸς τὴν τούτου προσήκουσαν στήριξιν κλπ.

Ὁ θερμοκαυτήρ, πρὸς τὸν πεπυρακτωμένον σίδηρον παραβαλλόμενος, προτερεῖ ἐν πολλοῖς. Οὗτος δύναται ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ νὰ παρασκευασθῇ πρὸς χρῆσιν. Οὐδέποτε ψύχεται, ἐφ' ὅσον ὁρᾷ ὁ ἐμφυσητήρ, καὶ ἀστραπηδὸν δύναται νὰ παράξῃ πάντα βαθμὸν διαπυρώσεως τοῦ λευκοχρύσου, ποικίλλοντα κατὰ τὸ δοκοῦν. Ἐλάττωμα ὅμως τοῦ θερμοκαυτῆρός ἐστιν, ὅτι οἱ ἀπανθρακούμενοι ἰστοὶ καὶ τὸ αἷμα προσκολλῶνται περὶ τὸν λευκόχρυσον τάχιστα, σχηματίζοντες παχεῖαν λιγνύν, παραβλάπτουσαν τὴν καυτηρίασιν. Διὸ τότε ἀπαιτεῖται οὐ σμικρὸς χρόνος ἵνα τὰς προσκεκολλημένας τῷ λευκοχρύσῳ οὐσίας ταύτας διὰ πυρώσεως ἐξαλείψωμεν, ἐκτὸς ἐὰν ἔχωμεν πρόχειρον δεύτερον ὅμοιον ἐργαλεῖον εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ βλαβέντος.

Τέλος, ἐν παραβολῇ μετὰ τῆς γαλβανοκαυστικῆς, δύναται μὲν ὁ θερμοκαυτὴρ ν' ἀντικαταστήσῃ διαφόρους ἄλλους καυτῆρας, οὐχὶ ὅμως καὶ *τὸν διατέμνοντα ἠλεκτρικὸν βρόχον* ἐκείνης. Ἐλάττωμα δὲ τοῦ θερμοκαυτῆρός ἐστιν ὅτι οὗτος μόνον προπεπυρακτωμένος δύναται νὰ τεθῇ εἰς ἐπαφὴν τοῦ χειριστικοῦ πεδίου, ἄρα μόνον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος· ἡ γαλβανοκαυστικὴ ὅμως ἔχει τὸ ἀνεκτίμητον πλεονέκτημα νὰ ἐφαρμόζηται πᾶν ταύτης ἐργαλεῖον ψυχρὸν ἐπὶ τοῦ χειρισθησομένου μορίου, καὶ μόνον τὴν στιγμὴν τῆς δράσεως νὰ πυρακτῶται. Ἐτέρωθεν πάλιν ὁ θερμοκαυτὴρ προτερεῖ, ἅτε ὢν εὐθηνότερος, (ἀξίαν ἔχων 120 χρυσῶν δραχμῶν μετὰ τριῶν καυτήρων), ἔτι δὲ οὐχὶ εὐκόλως ἀποτυγχάνει ἐν τῇ χρήσει, ἅμα καὶ ἡ παρασκευὴ καὶ διάταξις αὐτοῦ πρὸς ἐνέργειαν ἁπλουστέρα ἐστὶ καὶ βραχυχρονιωτέρα.

Ὁ θερμοκαυτὴρ ὄντως χρησιμώτατός ἐστι, καὶ μετ' ἐπιτυχίας ἤδη ἐφαρμόζεται εἰς καθαίρεσιν διαφόρων ὄγκων τῆς γλώσσης καὶ τοῦ προσώπου, ἄνευ αἱμορραγίας κατά τε τὴν ἐγχείρησιν καὶ μετ' αὐτήν, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀκρωτηριασμοὺς χρῆσις τούτου ἐγένετο. Τἀνῦν δὲ ὁ θερμοκαυτήρ, ὢν τὸ εὐχρηστότερον ἐργαλεῖον πρὸς τὰς καθόλου καυτηριάσεις, παρηγκώνισε σχεδὸν ὁλοσχερῶς τὸν πεπυρακτωμένον σίδηρον, καὶ ὄντως ἀξιολογωτάτη κτῆσις τῆς χειρουργικῆς ἐγένετο.

4. Γαλβανοκαυστική.

Ἡ γαλβανοκαυστικὴ εἰσήχθη ἐν τῇ χειρουργικῇ μόλις πρό τινων

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δεκαετηρίδων. Πρῶτος ὁ Ἐΐδερος ἐν Βιέννῃ, τῷ 1845ῳ ἔτει, ἐφήρμοσε σύρμα λευκοχρύσου, δι' ἠλεκτρικῆς μηχανῆς διαπυρωθέν, πρὸς νέκρωσιν τῶν νεύρων ὀδόντων ἐν τερηδόνι τελούντων, καὶ προοιωνίσατο τὴν μέλλουσαν ἐπιτυχῆ ἐφαρμογὴν τοῦ ἠλεκτρικοῦ ῥεύματος ἐν ταῖς χειρουργίαις. Ὁ δὲ Κρύσσελος ἐν Πετρουπόλει τῷ 1847ῳ ἔτει, καθήρεσε μέγαν ἀγγειώδη ὄγκον ἐκ τοῦ μετώπου πάσχοντος διὰ σύρματος λευκοχρύσου, ὑπὸ ἠλεκτρικῆς μηχανῆς διαπυρωθέντος. Ἐν Γαλλίᾳ δὲ ὁ Σεδιλλότος, τῷ 1849ῳ ἔτει, καθήρεσεν ὡσαύτως ἀγγειώδη ὄγκον διὰ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ καλουμένου ἠλεκτροκαυτῆρος. Μετ' αὐτοὺς πλεῖσται ὅσαι ἀπόπειραι τῆς χειρουργικῆς ταύτης ἀγωγῆς ἐγένοντο ὑπὸ τοῦ Ι. Μαρσχάλλου καὶ τοῦ Χίλωνος ἐν Λονδίνῳ, ὑπὸ τοῦ Νελάτωνος, τοῦ Λερόϋος Δετιόλλου καὶ τοῦ νεωτέρου Ἀμυσσάτου ἐν Παρισίοις. Ἀλλ' ὄντως εἰς ἄκρον τελειότητος ἀνήγαγε τὴν γαλβανοκαυστικὴν ὁ ἐκ Βρεσλαυΐας διάσημος χειρουργὸς Μιδελδόρπφης, δημοσιεύσας τὴν κλασικὴν περὶ ταύτης πραγματείαν αὐτοῦ, καὶ ἀληθὴς θεμελιωτὴς τῆς μεθόδου ταύτης γενόμενος· ἐπειδὴ καὶ ἰδίαν ἠλεκτρικὴν μηχανὴν σκόπιμον πρὸς τὴν χειρουργικὴν ταύτην ἀγωγὴν ἐπενόησε, καὶ καταλληλότατα χειρουργικὰ ἐργαλεῖα, περιγράψας πάντα ταῦτα τελειότατα. Ἔκτοτε δ' ἔνιαι μόνον βελτιώσεις τούτων πάντων ἐγένοντο, καὶ ἰδίᾳ ὑπὸ τοῦ Βρούνσου καὶ τοῦ Βολτολίνου κλπ, τροποποιησάντων ἅμα ἐν μέρει καὶ τὴν ἠλεκτρικὴν συσκευήν.

Εἰ καὶ τἀνῦν ἡ γαλβανοκαυστικὴ θεωρεῖται θαυμασιωτάτη ἀνακάλυψις καὶ ἐν τισι μάλιστα χειρουργίαις ἀπαραίτητος, δυσχερὴς ὅμως ἀποβαίνει ἡ γενικὴ ταύτης χρῆσις διὰ τὸ πολύτιμον τῆς συσκευῆς ἁπάσης, διὰ τὸ δυσχερὲς τῆς τε παρασκευῆς καὶ τῆς ἀκριβοῦς τῶν χειρουργικῶν ταύτης ἐργαλείων χειρίσεως, καί, τέλος, διὰ τὴν μὴ ἀνάπτυξιν τοῦ ἠλεκτρικοῦ ῥεύματος πολλάκις ἐπὶ ὑγρᾶς ἀτμοσφαίρας, ἣ καὶ τὴν αἰφνιδίαν διακοπὴν αὐτοῦ ἐμφανέντος. Τούτων οὖν ἁπάντων ἕνεκα ἡ χρῆσις αὐτῆς δυσχερής, ἔτι δέ, διὰ τὸ πολύτιμον, εὑρίσκεται αὖτη μόνον ἐν τοῖς μεγάλοις καὶ εὐπορουσι νοσοκομείοις.

Περιγραφὴ τῆς γαλβανοκαυστικῆς συσκευῆς.

Αὕτη ἀποτελεῖται ἐκ τῆς τὸ ἠλεκτρικὸν ῥεῦμα ἀναπτυσσούσης *γαλβανικῆς στήλης* καὶ ἐκ *τῶν γαλβανοκαυτηρίων χειρουργικῶν ἐργαλείων.*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Α'. Γαλβανικὴ στήλη.

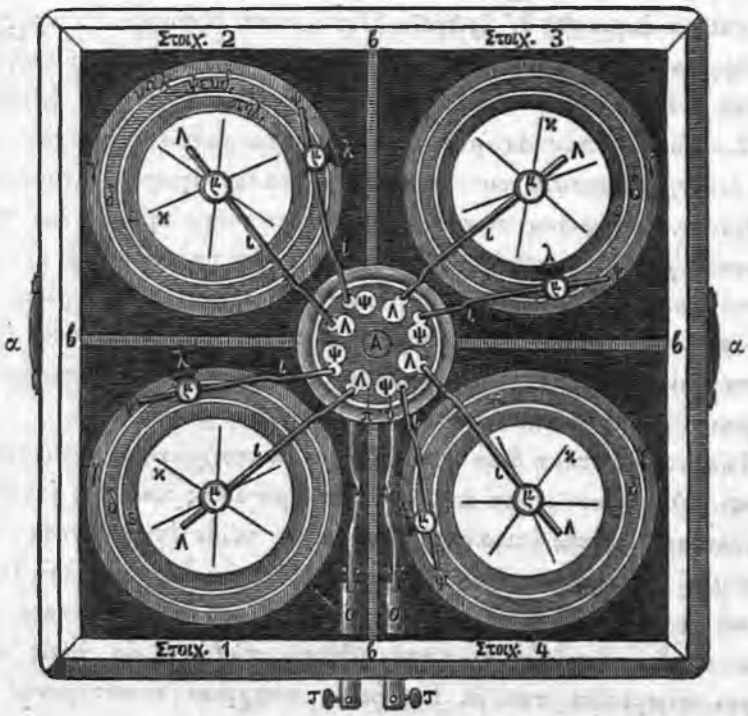
Αὕτη ἰδίως ἐστὶν ἡ τὴν θερμότητα παράγουσα. Τῇ παρενθέσει ἀγωγοῦ τινος μεταλλίνου ἀναμέσον τῶν δύο πόλων γαλβανικῆς στήλης, οὗτος θερμαίνεται, καὶ μάλιστα τοσούτῳ ταχύτερον καὶ ἐντονώτερον, ὅσῳ μείζων ἡ ἐντασις τοῦ ρεύματος, καὶ ὅσῳ μείζων ἡ ἀντίστασις τοῦ ἀγωγοῦ. Ἡ μὲν *ἔντασις* τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς κατασκευῆς τῆς στήλης καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν συνιστώντων αὐτὴν γαλβανικῶν στοιχείων, τὸ δὲ *ἠλεκτραγώγιμον* τῶν μετάλλων δύναται νὰ ἐκφρασθῇ δι' ἀριθμῶν. Οὕτω, κατὰ Βροῦνσον, τὸ ἀγώγιμον τοῦ ἀργύρου ἐστὶν 100· τὸ τοῦ χαλκοῦ, 80· τὸ τοῦ ψευδαργύρου, 27· τὸ τοῦ σιδήρου, 15· τὸ τοῦ λευκοχρύσου, 10, καὶ τὸ τοῦ ὑδραργύρου, 2. *Ἐὰν λοιπὸν ἀναμέσον τῶν ἠλεκτραγωγῶν συρμάτων στήλης τινός, συνισταμένων ἐκ χαλκοῦ, καλοῦ ἀγωγοῦ, παρεντεθῇ τεμάχιον λευκοχρύσου, κακοῦ ἀγωγοῦ, τότε τοῦτο πρὸ πάντων θέλει θερμανθῇ μέχρις ἐρυθρᾶς, ἢ καὶ λευκῆς διαπυρώσεως, ἢ δύναται καὶ τὰ τακῇ ἀναλόγως τῆς ἐντάσεως τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος.* Τὸ τοιοῦτον λοιπὸν οὕτω πεπυρακτωμένον τεμάχιον τοῦ λευκοχρύσου ἐφαρμόζεται ἐπὶ τοῦ χειρισθησομένου μέλους τοῦ σώματος πρὸς καταστροφήν, διαίρεσιν, ἢ καὶ τελείαν καθαίρεσιν τῶν ἱστῶν αὐτοῦ.

Ἡ ἠλεκτρικὴ στήλη δέον νὰ συντίθηται ἐκ στοιχείων, ἀναπτυσσόντων ἔντονον ἠλεκτρικὸν ρεῦμα ἀναλόγως τοῦ μεγέθους καὶ τῆς ἐκτάσεως τῆς ἠλεκτρεγερτικῆς ἐπιφανείας. Καὶ μέχρι τοῦδε ἐφηρμόσθησαν πρὸς τοῦτο μετ' ἐπιτυχίας ἡ *Γρόββειος στήλη*, διὰ ψευδαργύρου καὶ λευκοχρύσου· ἡ *Βυνσένειος στήλη* διὰ ψευδαργύρου καὶ ἄνθρακος, καί, τέλος, ἡ διὰ ψευδαργύρου καὶ σιδήρου *στήλη*, ἐξ ὧν ἡμεῖς εὐθὺς θέλομεν περιγράψει τὴν ἐκ Γροββείων στοιχείων συνισταμένην τοῦ Μιδελδόρπφου.

Τὴν ἠλεκτρικὴν ταύτην συσκευὴν ἐμπεριέχει ξύλινον κιβώτιον, φέρον ἐνθεν καὶ ἔνθεν δύο λαβὰς α, α, πλάτους μὲν 32 ἑκατοστημ., βάθους δὲ 32 ἑκατοστ. καὶ ὕψους μετὰ τοῦ ξυλίνου ἐπιπώματος αὐτοῦ 28,5 ἑκατοστημ., καὶ διαιρούμενον διὰ σταυρωτοῦ διαφράγματος 6.6.6.6. ἐν τέσσαρσι διαμερίσμασιν. Ἐν ἑκάστῳ μὲν τούτων ἐγκαταβαίνει, ἱστάμενον ἐπὶ ἐριούχου παχείας βάσεως, ὑάλινον καὶ λεῖον κυλινδρικὸν ἀγγεῖον γ.γ.γ.γ, ὕψους 17,5 ἑκατοστημ. καὶ διαμέτρου 12 ἑκατοστ.· ἐν ἑκάστῳ δὲ ὑαλίνῳ κυλίνδρῳ ἕτερος ἐκ ψευδαργύρου κύλινδρος δ.δ.δ.δ,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καλῶς ἀμαλγαμωθείς, πάχους 0,33, διαμέτρου 10,8 καὶ ὕψους 16 ἑκατοστημ. Τέλος ἐν τῷ κύτει τοῦ ἐκ ψευδαργύρου κυλίνδρου ἐπερείδεται ἐπὶ μικροῦ βάθρου ἐκ πορσελάνης τρίτον ἀγγεῖον πήλινον ἢ ἐκ λευκῆς ἀργίλλου, πορῶδες, ε. ε. ε. ε., ὕψους 12 ἑκατοστ. καὶ πλάτους 9,5. Ἐντὸς δὲ τῶν πορωδῶν πηλίνων τούτων ἀγγείων ὑπάρχουσιν ἀνὰ ἑξ λεπτὰ φύλλα ἢ ἐλάσματα ἐκ λευκοχρύσου κ. κ. κ. κ, ἀστεροειδῶς συνηνωμένα, ἐφ' ὧν τίθεται δίκην πώματος πλὰξ ὑαλίνη διαμέτρου 10 ἑκατοστημορίων. Ἕκαστος τῶν ἀστέρων τούτων συνίσταται ἐκ τῶν, ὡς εἴρηται,

Κάτοψις τῆς ἠλεκτρικῆς μηχανῆς τοῦ Μιδαλδόρφου.

ΕΙΚΩΝ 59

ἑξ μεμονωμένων φύλλων ἢ ἐλασμάτων ἐκ λευκοχρύσου, (ὧν ἕκαστον ἔχει ὕψος 10 ἑκατοστημ. καὶ πλάτος 7,5 ἑκατοστ.), ἅτινα κάτωθεν μὲν συγκρατοῦνται ὑπὸ εἴδους κοχλίου ἐκ λευκοχρύσου, ἄνωθεν δὲ ὑπὸ παχέος σύρματος ἐκ τοῦ αὐτοῦ μετάλλου (πάχους 0,34 ἑκατοστημ. καὶ μήκους 1,8 ἑκατοστημ.). Τοῦτο δὲ καλύπτεται ὑπὸ μικροῦ κυλίνδρου ἐκ χαλκοῦ, ὅστις φέρει διατρήσεις καὶ κοχλίας μ. μ. μ. μ, δι' ὧν στερεοῦνται τὰ ρευματαγωγὰ σύρματα ι. ι. ι. ι. πάχους 4 χιλιοστημο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρίων. Ἀκριβῶς ὅμοιοι χάλκινοι κύλινδροι ὑπάρχουσι προσηρμοσμένοι ἐπὶ τῶν πλευρωμάτων τῶν ἐκ ψευδαργύρου κυλίνδρων τῶν στοιχείων, καὶ προωρισμένοι ἵνα προσαρμοσθῶσι τούτοις τὰ ρευματαγωγὰ σύρματα διὰ τῶν κοχλιῶν λ. λ. λ. λ. Οὕτω λοιπὸν ἐχουσα ἡ γαλβανικὴ στήλη παρίστησιν ἐπιφάνειαν ἐνεργὸν τοῦ μὲν λευκοχρύσου 1850 τετραγ. ἑκατοστημορίων, τοῦ δὲ λευκοχρύσου 1554 τετραγ. ἑκατοστημορίων.

Ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῆς στήλης καὶ κατὰ τὴν διασταύρωσιν τῶν δύο διαφραγμάτων τοῦ ξυλίνου αὐτῆς κιβωτίου κεῖται ὁ *στροφεὺς* ἢ *μεταλλακτὴρ* Α, δι' οὗ διευθύνονται τὰ ρεύματα κατὰ βούλησιν εἰς διαφόρους διευθύνσεις, καὶ ὅστις προώρισται νὰ συνδυάζῃ τὰ στοιχεῖα εἴτε κατὰ ζεύγη, εἴτε κατ' ἄλυσιν ἢ καὶ στήλην· διότι, εἰ μὲν ἀπαιτεῖται διαπύρωσις βραχέων καὶ παχέων τεμαχίων λευκοχρύσου, δέον ἡ γαλβανικὴ στήλη νὰ διατεθῇ κατὰ τὸν πρῶτον τρόπον, εἰ δὲ ἀπαιτεῖται διαπύρωσις μακρῶν καὶ λεπτῶν συρμάτων, κατὰ τὸν δεύτερον τρόπον. Ὁ *στροφεὺς* συνίσταται ἐκ ξυλίνου κυλίνδρου διαμέτρου 6,75 ἑκατοστημορίων, ὅστις εἶναι ὁ ἄξων, καὶ ὑπάρχει ἐστηριγμένος ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως τῶν διαφραγμάτων τῶν τεσσάρων στοιχείων. Ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ ὑπάρχουσιν ὀκτὼ ἡμισφαιρικὰ τρυβλιοειδῆ κοιλώματα (πλάτους 0,9 ἑκατοστημ.), ἐν δυσὶ κύκλοις τεταγμένα, τῷ ἐσωτερικῷ Λ. Λ. Λ. Λ, καὶ τῷ ἐξωτερικῷ Ψ. Ψ. Ψ. Ψ. Τὰ δὲ κοιλώματα ταῦτα πληροῦνται ὑδραργύρῳ, ἐν ᾧ ἐμβάπτονται τὰ δὶς ἀγκωνοειδῶς κεκαμμένα ἄκρα τῶν χαλκίνων ἀγωγῶν συρμάτων ι. ι. ι. ι, ἅτινα προερχόμενα ἀπό τε τῶν ἐκ ψευδαργύρου κυλίνδρων καὶ ἀπὸ τῶν ἐκ λευκοχρύσου ἀστέρων εἰσὶν ἀμαλγαμωμένα (δι' ὑδραργύρου) ἐκεῖσε, ἔνθα τῷ ὑδραργύρῳ ἐμβάπτονται. Ἐν τῷ πυθμένι τῶν δύο προσωτάτων τρυβλιοειδῶν κοιλωμάτων ἐμβαίνουσι τὰ δύο κύρια, ἤτοι πολαγωγὰ σύρματα π, καὶ υ, ἅτινα συγκοινωνοῦσι μετὰ τῶν δύο ἐν τῷ τοιχώματι τοῦ κιβωτίου προσηρμοσμένων καὶ ὡς ἐγγιστα 2.7 ἑκατοστημ. προκυπτόντων τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ ὀρειχαλκίνων τεμαχίων ο. ο. Ἐν τούτοις δέ, τέλος, διὰ τῶν κοχλιῶν τ. τ στηριζόμενα, ἐναρμόζονται τὰ ἠλεκτραγωγὰ σύρματα, δι' ὧν τίθενται εἰς κοινωνίαν μετὰ τῆς γαλβανικῆς στήλης τὰ χειρουργικὰ ἐργαλεῖα τῆς γαλβανοκαυστικῆς.

Πρὸς ταχίστην μεταλλαγὴν τῶν διαφόρων συνδυασμῶν τῶν στοιχείων ὑπάρχουσιν *οἱ στροφεῖς ἢ ῥυθμιστῆρες δίσκοι*. Ὅθεν ἵνα παραχθῇ

α'. *Συνδυασμὸς ἁπλῆς ἠλεκτρικῆς ἀλύσεως* πράττομεν τὰ ἑξῆς. Ὁ κυκλοτερὴς ξύλινος δίσκος (Εἰκὼν 60, Α), πάχους μὲν 0,34 ἑκατο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

στημ., διαμέτρου δὲ 6,75 ἑκατοστημ., φέρει ἐπὶ τῆς ἄνω ἐπιφανείας αὐτοῦ ἐξωτερικὸν ἢ ἐκκεντρικὸν χάλκινον κύκλον α καὶ ἕτερον ὅμοιον συγκεντρικὸν ἢ ἐσωτερικὸν 6, ἐξ ἑκάστου ὧν τινων ἀποχωροῦσι πρὸς τὰ κάτω ἀνὰ τέσσαρα κάθετα τεμάχια σύρματος Ψ.Ψ.Ψ.Ψ καὶ Λ.Λ.Λ.Λ οὕτως, ὥστε τὰ τέσσαρα τεμάχια τοῦ ἐσωτερικοῦ κύκλου ἐμβάπτονται ἐν τοῖς ἐσωτερικοῖς, ἤτοι ἐκ λευκοχρύσου τρυβλιοειδέσι κοιλώμασι τοῦ στροφέως, τὰ δὲ ἕτερα τέσσαρα τοῦ ἐξωτερικοῦ κύκλου, ἐν τοῖς ἐξωτερικοῖς, ἤτοι ἐκ ψευδαργύρου κοιλώμασι, καὶ οὕτω πανταχοῦ ὅτε λευκόχρυσος καὶ ὁ ψευδάργυρος συνδυάζονται ἀλλήλοις. Ἐπὶ τῆς εἰκόνος 60 Β παρίσταται ἡ κατωτέρα ἐπιφάνεια τοῦ δίσκου τούτου μετὰ τῶν συστοίχων καὶ καθέτως προεξεχόντων τεμαχίων συρμάτων· οἱ δὲ χάλκινοι κύκλοι διαφαίνονται διὰ στιγμῶν σεσημειωμένοι (Εἰκὼν 60, Α. Β).

β'. Συνδυασμὸς κατὰ ζεύγη (Εἰκὼν 61, Γ. Δ). Ἐπὶ τοῦ στροφέως τούτου δίσκου συνδέονται ἀλλήλοις ἀνὰ δύο σύρματα ψευδαργύρου μετὰ δύο λευκοχρύσου, ὥστε τὰ τέσσαρα στοιχεῖα φαίνονται κατὰ ζεύγη διηρημένα. Ἡ Εἰκὼν 61 Δ ἐμφαίνει τὴν κατωτέραν ἐπιφάνειαν τοῦ δίσκου τούτου μετὰ τῶν προεχόντων τεμαχίων συρμάτων.

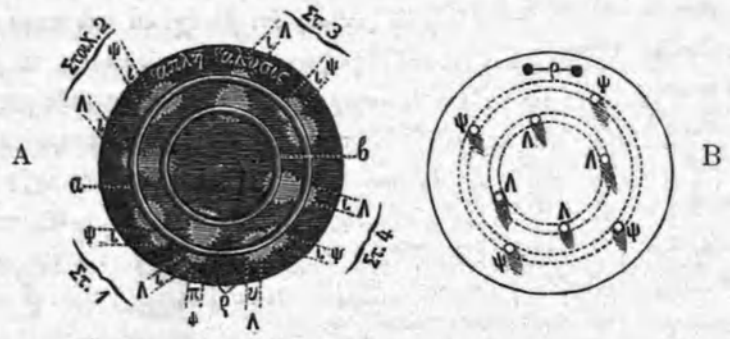
γ'. Συνδυασμὸς κατὰ στήλην (Εἰκὼν 62, Ε. ΣΤ). Διὰ βραχέων χαλκίνων συρμάτων συνδέεται ἀνὰ ἓν τεμάχιον ψευδαργύρου μεθ' ἑνὸς λευκοχρύσου, τοῦ συνδέσμου *τελουμένου ἀπὸ ἑνὸς ἐξωτερικοῦ τοῦ στροφέως τρυβλιοειδοῦς κοιλώματος εἰς ἓν ὅμοιον ἐσωτερικόν*, ὥστε ἐν τέλει ὁ λευκόχρυσος τοῦ πρώτου στοιχείου καὶ ὁ ψευδάργυρος τοῦ τετάρτου στοιχείου συγκοινωνοῦσι μετὰ τῶν κυρίων, ἤτοι πολαγωγῶν συρμάτων π καὶ υ. Ἡ Εἰκὼν 62 ΣΤ, ἐμφαίνει τὴν κάτω τοῦ δίσκου τούτου ἐπιφάνειαν μετὰ τῶν προεχόντων καὶ τοῖς τοῦ στροφέως κοιλώμασιν ἐμβαπτομένων ἄκρων τῶν συρμάτων.

Ἐπὶ πάντων τῶν ῥυθμιστήρων δίσκων, ὧν τὰς ἄνω ἐπιφανείας ἐμφαίνουσιν αἱ εἰκόνες 60 Α, 61 Γ, 62 Ε, παρίστανται διαυγάζοντα διὰ λευκοτέρου χρώματος τὰ τὸν ὑδράργυρον ἐνέχοντα τρυβλιοειδῆ κοιλώματα τοῦ στροφέως. Τὰ δὲ ι. ι. ι. ι δηλοῦσι τὰ ἠλεκτραγωγὰ σύρματα ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ λευκοχρύσου καὶ τοῦ ψευδαργύρου εἰς τὰ τρυβλιοειδῆ κοιλώματα, ὥσπερ ἐμφαίνεται ἐπὶ τῆς εἰκόνος 59 τῆς ἠλεκτρικῆς μηχανῆς. Αἱ δὲ τοῖς κυρίοις πολαγωγοῖς σύρμασι π καὶ υ συζοιχοῦσαι θέσεις σημειοῦνται διὰ δύο γραμμῶν ρ, τῶν καλουμένων *σημείων διευθύνσεως*, ὥστε οἱ στροφεῖς δίσκοι νὰ τοποθετῶνται προσηκόντως.

Στροφεῖς ἢ ῥυθμιστῆρες δίσκοι τῆς κατὰ Μιδελδόρπφην ἠλεκτρικῆς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

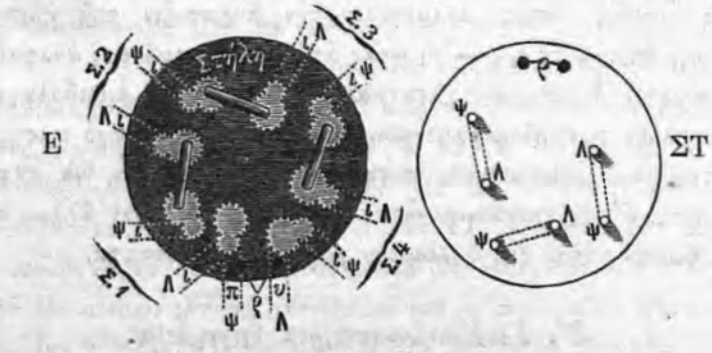
μηχανῆς· δηλονότι Α. Β πρὸς συνδυασμὸν *ἁπλῆς ἠλεκτρικῆς ἀλύσεως*· Γ. Δ πρὸς συνδυασμὸν *κατὰ ζεύγη* καὶ Ε. ΣΤ πρὸς συνδυασμὸν *κατὰ στήλην*.

Εικων 60

Εικων 61

Εικων 62

Τὰ δὲ δύο *κύρια ἠλεκτραγωγὰ σύρματα*, τὰ τὴν ἠλεκτρικὴν μηχανὴν μετὰ τῶν χειρουργικῶν ἐργαλείων συνδέοντα, συνίστανται ἕκαστον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐξ ὀκτὼ χαλκίνων συρμάτων, ὧν ἕκαστον πάχος μὲν ἐχει ἑνὸς χιλιοστημορίου, μῆκος δὲ ἓξ ποδῶν, καὶ περιτυλίσσεται ὑπὸ μεταξίνου νήματος, ἁπάντων συγκρατουμένων διὰ βραχέων ἐλαστικῶν κυλίνδρων. Ἕνεκα δὲ τῆς διατάξεως ταύτης τὰ ἠλεκτραγωγὰ ταῦτα σύρματα καὶ εὔκαμπτά εἰσι καὶ εὐχερῆ περὶ τὸ χειρίζεσθαι, ἔτι δὲ ἔχουσι καὶ ἀσφαλὲς τὸ ἀγώγιμον. Ἑκάστου τῶν ἠλεκτραγωγῶν τούτων συρμάτων τὸ μὲν ἓν ἄκρον ἐναρμόζεται εἰς τὰ ἐπὶ τοῦ τοιχώματος τῆς ἠλεκτρικῆς μηχανῆς ἔμβολα καὶ διὰ τῶν κοχλιῶν τ. τ στηρίζεται, τὸ δ' ἕτερον εἰς τὰ χάλκινα ἔμβολα τῶν χειρουργικῶν τῆς γαλβανοκαυστικῆς ἐργαλείων.

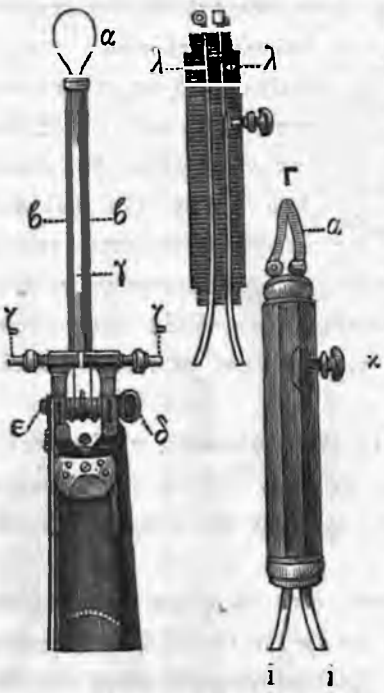
Πλήρωσις τῆς γαλβανικῆς στήλης. Πρὸς ταύτην χρῄζομεν 6—6 ½ λιτρῶν κοινοῦ *νιτρικοῦ ὀξέος* καὶ οὐχὶ ἀτμίζοντος (εἰδικοῦ βάρους περίπου 1. 3), καὶ 5 λιτρῶν ἠραιωμένου θειικοῦ ὀξέος (1 : 5 ἐπὶ εἰδικοῦ βάρους 1. 79). Τὰ ὀξέα ταῦτα δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν 8άκις ἢ καὶ 12άκις. Ἡ δὲ πλήρωσις τελεῖται ἐν παρακειμένῳ τῷ τόπῳ τῆς ἐγχειρήσεως δωματίῳ ὡς ἑξῆς· ἐξαιροῦμεν πρῶτον τοὺς ἐκ λευκοχρύσου ἀστέρας, καὶ κατόπιν δι' ὑαλίνης χώνης ἐγχέομεν *ἐν τοις ἐξωτάτοις ὑαλίνοις κυλίνδροις ἠραιωμένον θειϊκὸν ὀξύ*· ἐμπιέζομεν τοὺς ἐν αὐτοῖς ἐγκαταβαίνοντας δευτέρους ἐκ ψευδαργύρου κυλίνδρους, καὶ μετὰ ταῦτα ἐγχέομεν *ἐν τοῖς τρίτοις πηλίνοις κυλίνδροις* νιτρικὸν ὀξὺ τοσοῦτον, ὥστε τὰ ἐν ἀμφοτέροις τοῖς κυλίνδροις ὀξέα νὰ ἰσοστατῶσιν. Ἐνθέντες δὲ ὕστερον τοὺς ἐκ λευκοχρύσου ἀστέρας, ἐπιπωματίζομεν τοὺς πηλίνους κυλίνδρους διὰ τῶν ὑαλίνων πλακῶν. Τέλος πληροῦμεν τὰ ἐν τῷ στροφεῖ τρυβλιοειδῆ κοιλώματα δι' ὑδραργύρου καί, διευθετήσαντες τά τε ἠλεκτραγωγὰ σύρματα ὡς καὶ τοὺς ῥυθμιστῆρας δίσκους ἐν τοῖς οἰκείοις τόποις, ἀναμένομεν τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἠλεκτρικοῦ ῥεύματος, ὅπερ μετὰ ¹/₄—¹/₂ ὥρας ἀπὸ τῆς πληρώσεως ἀναφαίνεται, ἐκδηλούμενον δι' ἰσχυρῶν ἠλεκτρικῶν σπινθήρων τῇ ἀμοιβαίᾳ ἐπαφῇ τῶν κοχλιῶν τῶν ἠλεκτραγωγῶν συρμάτων. Δέον δὲ πρὸ πάσης χρήσεως τῆς γαλβανοκαυστικῆς συσκευῆς νὰ φροντίζωμεν, ἵνα πᾶσαι αἱ μεταλλικαὶ αὐτῆς ἐπιφάνειαι ὦσι καθαραὶ καὶ στιλπναί· ἄλλως προκαθαριζέσθωσαν αὗται διὰ ὑαλοφόρου χάρτου ἐπιμελέστατα.

Β'. Γαλβανοκαυτήρια ἐργαλεῖα.

Πάντα ταῦτα, πρὸς οἱονδήποτε χειρουργικὸν σκοπὸν καὶ ἂν ὦσι κατεσκευασμένα, ἔχουσι τὴν ἑξῆς διάταξιν. Τὸ ἐνεργητικὸν μέρος τῶν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐργαλείων τούτων σῦρμα ἐστὶν ἐκ λευκοχρύσου ἀγκυλοειδές, ὅπερ κατὰ τὴν ἐπὶ τοῦ βρόχου συνάντησιν τῶν δύο ἠλεκτρικῶν ῥευμάτων ἀστραπηδὸν διαπυροῦται λευκόν (Εἰκὼν 63 α). Δεύτερον οὐσιῶδες μέρος τῶν ἐργαλείων τούτων εἰσὶ τὰ *ἠλεκτραγωγὰ ἐλάσματα* (Εἰκὼν 64 λ. λ.), ἐγκατακεκρυμμένα ταῖς χειρολαβαῖς αὐτῶν, καὶ ἄτινα ὄπισθεν (Εἰκὼν 65 i. i), ἢ καὶ κατὰ τὰ πλάγια τῶν λαβῶν (Εἰκὼν 63 ζ. ζ) προβάλλουσι δίκην *ἐμβόλων*. Τὰ ἐμβολα ταῦτα ἐναρμόζονται τοῖς αὐλοειδῶς ἐγκοίλοις ἄκροις τῶν ἀπὸ τῆς γαλβανικῆς στήλης ἀποχωρούντων ἠλεκτραγωγῶν συρμάτων καὶ διὰ τῶν ἐπ' αὐτῶν κοχλιῶν εἰκότως στηρίζονται. Ἐντὸς τῶν χειρολαβῶν τὰ πλεῖστα τῶν ἐργαλείων τῆς γαλβανοκαυστικῆς ἔχουσι διάταξιν, καθ' ἣν τὸ διὰ τῆς συμπτώσεως τῶν δύο ἠλεκτρικῶν ῥευμάτων διαπυρούμενον μέρος τοῦ ἐργαλείου δύναται ἀστραπηδὸν νὰ πυρακτῶται λευκόν, ἢ καὶ νὰ καταψύχηται. Δηλονότι τὸ ἕτερον τῶν ἐν τῇ χειρολαβῇ κατακεκρυμμένων ἐλασμάτων λοξῶς ἐστι διῃρημένον (Εἰκὼν 64 λ), καὶ διὰ τῆς ἐλαστικότητος αὐτοῦ τὸ ἐκ τῆς διαιρέσεως πηγάζον κατώτερον μέρος τοῦ ἐλάσματος ἀφίσταται ἀπὸ τοῦ ἀνωτέρου, καὶ οὕτω διακόπτεται ἡ ἠλεκτρικὴ στήλη, τὸ δὲ ἐκ λευκοχρύσου μέρος τοῦ ἐργαλείου ψύχεται· διὰ δὲ τοῦ κοχλίου (Εἰκὼν 65 κ), ἢ διὰ τοῦ σφηνίσκου (Εἰκὼν 66 σ), ἢ καὶ διὰ τοῦ μοχλοῦ (Εἰκὼν 66 μ), δύνανται κατὰ βούλησιν, προσπιεζόμενα τὰ ἐκ διαιρέσεως πηγάζοντα ἄκρα τοῦ ἐν ταῖς χειρολαβαῖς ἐλάσματος, νὰ συνεχίζωσι τὸ ἠλεκτρικὸν ῥεῦμα, ἢ τοὐναντίον νὰ διακόπτωσιν αὐτό.

Εικων 63 Εικων 64 Εικων 65

Τὰ δὲ οὐσιωδέστερα τῆς γαλβανοκαυστικῆς ἐργαλεῖά εἰσι τὰ ἑξῆς.

α'. *Ὁ διατέμνων ἠλεκτρικὸς βρόχος* (Εἰκὼν 63), ὅστις φέρει ἐνεργητικὸν μέρος τὴν ἐκ λευκοχρύσου ἀγκύλην (α), περιτιθεμένην λ. χ. περί τινα καθαιρεθησόμενον ὄγκον, καὶ μετὰ τὴν κατ' αὐτὴν σύμπτωσιν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῶν δύο ἠλεκτρικῶν ρευμάτων διαπυρουμένην καὶ καθαιροῦσαν αὐτὸν ἀναιμάκτως ἕνεκα τῆς συγχρόνου καυτηριάσεως. Τὰ δύο ἄκρα τοῦ βρόχου διαπερῶνται ἑκάτερον δι' ἑκατέρου τῶν καλῶν ἀγωγῶν τῆς ἠλεκτρικῆς σωλήνων 6. 6. Οὕτω λοιπὸν τὸ ἐκ λευκοχρύσου σύρμα ἀπεργάζεται μετὰ τῶν σωλήνων συνεχὲς ὅλον, καλῶς ἄγον τὴν ἠλεκτρικήν. Τὸ σύρμα δὲ τοῦτο ἐντὸς τῶν σωλήνων τυγχάνει εὐμετακίνητον, ἑπομένως ὁ βρόχος δύναται κατὰ βούλησιν νὰ διασχηματισθῇ μείζων, ἢ ἐλάσσων. Παν μέρος τοῦ σύρματος ἔστω ἐν ἀδιαλείπτῳ ἐπαφῇ μετὰ τῶν καθαιρετέων ἱστῶν, διότι ἄλλως τοῦτο τήκεται. Οἱ προειρημένοι τοῦ ἐργαλείου τούτου σωλῆνες 6. 6, ἐν οἷς διελαύνει τὸ σύρμα, ποικίλλουσι τὸ μῆκος, ὄντες ἅμα εὐθεῖς, ἢ ἐπικαμπεῖς ἀναλόγως τοῦ σκοποῦ, καὶ ἀπομονοῦνται δι' ἀναμέσον ἀμφοτέρων τεταγμένου πετάλου ἐξ ἐλεφαντίνου ὀστοῦ γ, ὅπερ ἢ ἐκτείνεται καθ' ἅπαν τὸ μῆκος τῶν σωλήνων, ἢ περιορίζεται μόνον ἀναμέσον τῶν ἄνω ἄκρων τῶν σωλήνων, ἀπομονουμένων κατὰ τὸ λοιπὸν μέρος διὰ μεταξίνου νήματος, τούτους περιτυλίσσοντος. Ἡ δὲ τοῦ ἐκ λευκοχρύσου βρόχου περίσφιγξις τελεῖται ἐν τῷ μετὰ κατακλεῖδος τροχῷ δ, ὑποδεχομένῳ τὰ ἐκ τῶν σωλήνων ἐκφερόμενα ἄκρα τοῦ ἐκ λευκοχρύσου σύρματος καὶ φέροντι κατὰ τὸ ε ὀδοντωτὴν τροχηλίαν.

Ἡ φορὰ τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος ἐκ τῆς γαλβανικῆς στήλης τελεῖται, ἐναρμοζομένων τῶν τοῦ ἐργαλείου ἐμβόλων ζ ζ εἰς τὰς ὁμοιοσχήμονας κοιλότητας τῶν ἠλεκτραγωγῶν συρμάτων καὶ στηριζομένων διὰ κοχλιῶν.

Ἐν τῇ χρήσει τοῦ ἐργαλείου τούτου δέον τὸ σύρμα νὰ μὴ ᾖ πυγωνιωδῶς συγκεκαμμένον, ἰδίως κατὰ τὸν βρόχον, ἐπειδὴ ἄλλως τήκεται ἐν τῇ διαπυρώσει. Ἐν δὲ τῇ διὰ τοῦ βρόχου ἐγχειρήσει μετὰ τὴν διαπύρωσιν ἡ περιστροφὴ τοῦ μετὰ κατακλεῖδος τροχοῦ τελείσθω οὐχὶ βιαίως, ἀλλ' ἠρέμα, ἐπειδὴ ὁ βρόχος, λεπτὸς μάλιστα ὤν, ῥήγνυται εὐκόλως. Ἥττον εὔχρηστά εἰσι τὰ ἐφεξῆς ἐργαλεῖα τῆς γαλβανοκαυστικῆς.

β'. *Ὁ γαλβανοκαυτὴρ* (Εἰκὼν 65), ὅστις παρεμφέρει λεπίδι μαχαιρίου, διότι ἡ ἀγκύλη τοῦ λευκοχρύσου εἶναι πεπλατυσμένη (α), καὶ ἠρέμα συρόμενος τέμνει ἅμα καὶ καυτηριάζει.

γ'. *Τὸ γαλβανοκαυτήριον* (Εἰκὼν 66 α καὶ 6)· πρὸς καυτηρίασιν ὅμως πλατείας ἐπιφανείας χρήσιμόν ἐστι τὸ ἐν εἰκόνι 66 6.

δ'. *Τὸ γαλβανοκαυτήριον* τῶν στενωμάτων τῆς οὐρήθρας (Εἰκὼν 66 γ).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

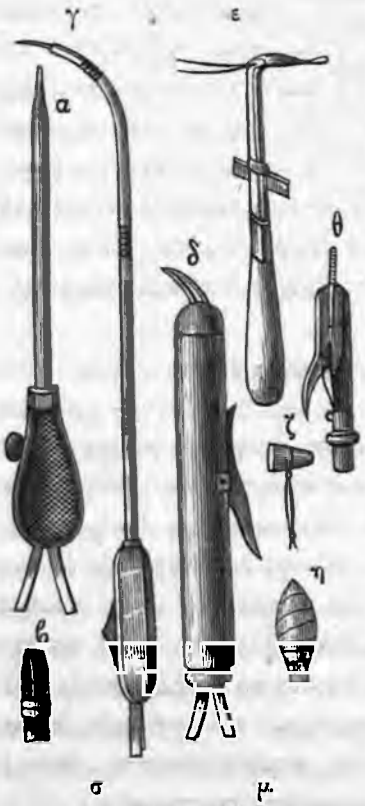
ε'. *Τὸ ἠλεκτρικὸν ὀδοντοκαυτήριον* (Εἰκὼν 66 δ).

ς'. *Τὸ γαλβανοκαυτήριον τοῦ δακρύου ἀσκοῦ* (Εἰκὼν 66 ε. ζ).

ζ'. *Τὸ ἐπὶ πορσελάνης ὠοειδοῦς* γαλβανοκαυτήριον, συνιστάμενον ἐκ σφαίρας πορσελάνης, περὶ ἣν σπειροειδῶς ἐλίσσεται σύρμα λευκοχρύσου (Εἰκὼν 66, η), καί, τέλος,

η'. *Τὸ νηματοειδὲς γαλβανοκαυτήριον* (Εἰκὼν 66 θ.), σύρμα ἐστὶν ἐκ λευκοχρύσου λεπτότατον καὶ χρήσιμον εἰς καυτηρίασιν στενῶν συριγγωδῶν πόρων.

Ἐξετάζοντες δὲ νῦν τὴν γαλβανοκαυστικὴν ἐν παραβολῇ πρὸς τὸν πεπυρακτωμένον σίδηρον εὑρίσκομεν ταύτην ἐκείνου ὑπερέχουσαν κατὰ τὰ ἑξῆς.

Εικων 66

α', Ὁ σίδηρος διὰ τοῦ πυρὸς ἀδύνατον νὰ πυρακτωθῇ εἰς τηλικοῦτον βαθμόν, ὅσον ὁ λευκόχρυσος διὰ τῆς γαλβανοκαυστικῆς.

β', Ὁ πυρακτωθεὶς βρόχος ἢ τὸ σύρμα ἐκ λευκοχρύσου δύνανται ἀστραπηδὸν νὰ πυρακτῶνται, ἢ νὰ ψύχωνται κατὰ βούλησιν τοῦ χειρουργοῦ. Ἅπαξ δὲ πυρακτωθέντα δύνανται νὰ διατηρῶσι τὸν αὐτὸν βαθμὸν τῆς διαπυρώσεως. Ὁ διὰ πυρὸς ὅμως διαπυρούμενος σίδηρος καὶ βραδέως πυρακτοῦται, καὶ δρῶν ψύχεται ταχέως.

γ', Τὰ ἐργαλεῖα τῆς γαλβανοκαυστικῆς δύνανται νὰ εὐοδιάζωνται, ἢ καὶ ἐφαρμόζωνται πανταχοῦ τοῦ σώματος ψυχρά, καὶ ἐπὶ τόπου ἀστραπηδὸν νὰ πυρακτῶνται· καὶ πάλιν δύνανται εὐθὺς ἐκεῖσε νὰ ψύχωνται, καὶ ψυχρὰ νὰ ἐξελκύωνται.

Ἑτέρωθεν ὅμως ἡ γαλβανοκαυστικὴ ὑστερεῖ κατὰ τὰ ἑξῆς·

α'. Ἅπασα ἡ συσκευὴ ἐστι πολυτιμοτάτη· ἰδίως δὲ ἡ τῆς περιγραφείσης ἀξία ἀνέρχεται ἐπέκεινα τῶν πεντακοσίων χρυσῶν δραχμῶν, εἰ καὶ ὑπάρχουσιν ἕτεραι τἀνῦν ἀξίας ἐλάσσονος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

β'. Καταναλίσκεται ἱκανὸς χρόνος εἰς τὴν τῶν δοχείων διὰ τῶν ὀξέων πλήρωσιν καὶ τὴν τῆς ὅλης συσκευῆς παρασκευήν· ἐπὶ δὲ ὑγρᾶς καταστάσεως τῆς ἀτμοσφαίρας ἀπαιτοῦνται ὧραι πολλάκις πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ ἠλεκτρικοῦ ῥεύματος.

γ'. Δυσμετάφορός ἐστιν ἰδίως ἡ περιγραφεῖσα συσκευή.

δ'. Τὸ καὶ κυριώτερον ἐλάττωμα αὐτῆς ἐστιν ὅτι, ἀρξαμένης τῆς ἐνεργείας, παύεται αἴφνης ἡ πυράκτωσις, καὶ τότε ἐν μέσῳ τῆς ἐγχειρήσεως ἢ ἀναμένεται ἡ αὐθις ἐκφανσις τοῦ παυσαμένου ἠλεκτρικοῦ ῥεύματος, ἤ, τούτου μακρὸν παρατεινομένου, ἐξ οὗ δύναται ὁ χειριζόμενος νὰ κινδυνεύσῃ, περατοῦται ἡ ἐγχείρησις διὰ τοῦ μαχαιριου.

Ἡ μὲν τῆς γαλβανοκαυστικῆς πρὸς τὸν θερμοκαυτῆρα παραβολὴ ἐγένετο ἤδη ἐν τῇ τούτου περιγραφῇ· ἡ δὲ πρὸς τὸν περιθλάστην τοιάδε ἐστίν. Ὁ περιθλάστης εἶναι ἐργαλεῖον ἁπλούστερον καὶ οὐχὶ μεγάλης ἀξίας· ἡ ἐφαρμογὴ αὐτοῦ εὐχερής, καὶ ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ καθόλου ἀσφαλής. Ὡς πρὸς τὴν πρόληψιν τῆς αἱμορραγίας ἐν τῇ ἐγχειρήσει ἡ ἀσφάλεια εἶναι ἡ αὐτὴ σχεδὸν ἐν ἀμφοτέροις. Ἐν ταῖς καθ' ἕκαστα ὅμως περιπτώσεσι δύναται ἡ μὲν τοῦ δὲ νὰ ὑπερέχῃ, καὶ τἀνάπαλιν· ἰδίᾳ ὅμως ὁ διατέμνων ἠλεκτρικὸς βρόχος ἀπαράβλητός ἐστι.

ΣΤ'. Ἕνωσις τῶν τραυμάτων.

Αὕτη τελεῖται τῇ διὰ προσελκυσμοῦ καὶ διαφόρων μέσων διαρκεῖ συναφείᾳ τῶν χειλέων τοῦ τραύματος, ἕως ἂν ὀργανικῶς ταῦτα συνενωθῶσι, κατορθουμένη διττῶς· δηλονότι *ἀναιμάκτως*, ἢ *ἐναίμως*.

Α'. *Ἀναίμακτος* διαρκὴς συνάφεια τῶν χειλέων τραύματός τινος κατορθοῦται διὰ καταλλήλου θέσεως τῶν μορίων, ἐφ' ὧν τὸ τραῦμα ἑδρεύει· διὰ διαφόρων ἐπιδέσμων, ἢ καὶ διὰ κολλοδίου. Ἀλλὰ πάντων τούτων ἀσφαλέστερά εἰσι πρὸς τοιοῦτον σκοπὸν *τὰ κολλητικὰ ἔμπλαστρα*· δηλονότι *τὸ διάχυλον ἔμπλαστρον, καὶ τὸ ἀγγλικόν*. Εἰ καὶ ἡ χρῆσις τῆς ἀναιμάκτου ταύτης ἑνώσεως σπανία κατέστη τἀνῦν ἐν τῇ χειρουργικῇ, θέλομεν ὅμως περιγράψει ταύτην συντόμως.

Τὸ μὲν διάχυλον κολλητικὸν ἔμπλαστρον ὑπάρχει κεχρισμένον ἐπὶ ὀθονίων, καὶ χρησιμεύει εἰς ἕνωσιν μειζόνων τραυμάτων· *τὸ δὲ ἀγγλικὸν* ὕφασμά ἐστι μετάξης λεπτότατον, μελάγχρουν, ἢ σαρκόχρουν, ἢ καὶ λευκόν. ἐπηλειμμένον τὴν ἑτέραν ἐπιφάνειαν διὰ κολλώδους ὕλης.

Χρώμεθα δὲ τῷ διαχύλῳ κολλητικῷ ἐμπλάστρῳ, διαιροῦντες αὐτὸ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἰς ταινίας στενὰς ἢ πλατυτέρας διὰ ψαλιδίου κατὰ τὴν ὑφήγησιν τοῦ στήμονος τοῦ ὑθονίου. Προτιμότεραι αἱ στεναὶ ταινίαι, διότι ἀκριβέστερον καὶ στερρότερον ἐπικολλῶνται, καὶ εὐχερέστερον διαιροῦνται ἐν μεγάλῃ τοῦ τραύματος ἐξοιδήσει. Ἐπικολλῶνται δὲ τοσαῦται ταινίαι, ὅσαι ἀπαιτοῦνται πρὸς τελείαν συνάφειαν τῶν χειλέων τοῦ τραύματος καὶ ἵνα μὴ οὐδαμόσε ταῦτα χαίνωσι. Σκοποῦντες δὲ τελείαν ἐπικάλυψιν τῶν χειλέων τοῦ τραύματος, ἐπικολλῶμεν τὰς διαφόρους ταινίας παραλλήλως καὶ τὴν μὲν ἐπισκέπουσαν τὴν ἑτέραν κατὰ τὸ ἥμισυ τοῦ πλάτους αὐτῶν. Ἐπὶ μεγάλων κρημνωδῶν καὶ βαθύσματα ἀπεργαζομένων τραυμάτων ἐπικολλῶμεν πλατείας ταινίας κολλητικοῦ ἐμπλάστρου.

Τὸ δὲ μῆκος τῶν ἐπικολλωμένων ταινιῶν τοῦ διαχύλου ἐμπλάστρου ἐξήρτηται ἔκ τε τοῦ μεγέθους καὶ τοῦ βάθους τοῦ τραύματος· ὅσῳ δηλονότι μεῖζον καὶ βαθύτερον τὸ τραῦμα, ἐν ἄλλοις λόγοις ὅσῳ μᾶλλον διΐστανται ἀλλήλων καὶ χαίνωσι τὰ χείλη τοῦ τραύματος, τοσούτῳ μακρότεραι ἔστωσαν αἱ ταινίαι τοῦ κολλητικοῦ ἐμπλάστρου, καὶ τἀναπαλιν. Μάλιστα δὲ ἐπὶ τραυμάτων λίαν διεστώτων τὰ χείλη καὶ ἐδρευόντων ἐπὶ μερῶν, δυναμένων νὰ περικυκλωθῶσι διὰ τῆς ταινίας, οἷον ἐν τοῖς ἄκροις τοῦ σώματος, ἐπικολλῶμεν τὴν μεσότητα τῆς ταινίας κατὰ τὸ ἀντικείμενον τῷ τραύματι σημεῖον τοῦ μέλους, χιάζοντες ἐπὶ τοῦ τραύματος τὰ δυο ἄκρα τῆς ταινίας.

Κανόνες ἐφαρμογῆς τῶν κολλητικῶν ἐμπλάστρων.

α'. Τὰ ἐμπλαστρα ταῦτα ἐφαρμόσιμά εἰσιν ἐπὶ τραυμάτων, ἐδρευόντων ἐπὶ πεδίου ὁμαλοῦ καὶ εὐθέος, καὶ στηριζομένων εἰκότως ὑπὸ στερεῶν ὑποκειμένων μορίων, οἷον ὀστῶν, περιταινιῶν κλπ, τέλος δ' ἐπὶ ὅλως ἀκινητούντων μερῶν. Τοὐναντίον δ' ἀνεφάρμοστά εἰσιν ἐπὶ τραυμάτων, ἐδρευόντων ἐν εὐκινήτοις τοῦ σώματος μορίοις, οἷον ἐπὶ διαμπερῶν τραυμάτων τῶν βλεφάρων, τῶν παρειῶν, τῶν χειλέων κλπ.

β'. Τὰ κολλητικὰ ἐμπλαστρα ἀνεφάρμοστά εἰσιν ἐπὶ τριχωτῶν μερῶν τοῦ σώματος. Διὸ τότε προξυριζέσθωσαν αἱ τρίχες.

γ'. Αἱ ταινίαι τοῦ κολλητικοῦ ἐμπλάστρου ἐπικολλῶνται καθέτως τοῖς χείλεσι τοῦ τραύματος, καὶ σπανιώτατα λοξῶς.

δ'. Τὴν πρώτην ταινίαν ἐπικολλῶμεν ἐπὶ τῆς μεσότητος τοῦ τραύματος, ἐνισχύοντες ταύτην διὰ προσκολλήσεως καὶ δευτέρας παρ' αὐτῇ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐφαρμόζομεν δὲ τὸ διάχυλον κολλητικὸν ἔμπλαστρον ὡς ἑξῆς.

α'. Ἐπικολλῶμεν τὸ ἥμισυ τῆς ταινίας τοῦ ἐμπλάστρου κατὰ τὸ ἕτερον χεῖλος τοῦ τραύματος καὶ, στηρίξαντες ταύτην ἐνταῦθα διὰ τοῦ ἀντίχειρος τῆς ἀριστερᾶς, προσελκύομεν τὸ ἀπέναντι χεῖλος διὰ τῶν λοιπῶν τῆς αὐτῆς χειρὸς δακτύλων μέχρι τελείας συναφείας ἀμφοτέρων τῶν χειλέων τοῦ τραύματος, εὐθὺς τότε ἐπικολλῶντες καὶ τὸ ἕτερον ἥμισυ τῆς ταινίας. Ἐπὶ μεγάλων ὅμως τραυμάτων, οἷα τὰ ἐξ ἀκρωτηριασμῶν κλπ, ἐν οἷς μέγας ὁ τῶν χειλέων αὐτῶν χασμός, βοηθὸς συνάγει ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὰ χείλη ἑκατέρωθεν, ὁπότε ἡμεῖς ἐπικολλῶμεν τὴν τοῦ κολλητικοῦ ἐμπλάστρου ταινίαν.

β'. Ἐπικολλῶμεν τὴν μεσότητα τῆς ταινίας κατὰ τὴν ἀντικειμένην τῷ τραύματι πλευρὰν τοῦ μέλους καὶ ἑκάτερον τῶν ἄκρων τῆς ταινίας λαβόντες ἑκατέρᾳ τῶν χειρῶν ἡμῶν χιάζομεν ἐπὶ τοῦ τραύματος, ἀλλάσσοντες ταῦτα ἐν ταῖς χερσὶν ἡμῶν, βοηθοῦ ἅμα συνάγοντος ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὰ χείλη τοῦ τραύματος.

Τὸ δὲ ἀγγλικὸν ἔμπλαστρον ἐπικολλῶμεν εἰς τεμάχια πλατέα, ἢ καὶ ταινίας ἐπὶ μικρῶν καὶ ἀβαθῶν τραυμάτων. Δέον δὲ νὰ προϋγράνωμεν αὐτὸ δι' ἐλαχίστου ποσοῦ ὕδατος, ἢ καὶ σιέλου, καθότι διὰ πολλοῦ τούτων ἀποπίπτει ἡ κολλώδης ὕλη, καὶ κατόπιν ἐφαρμόζομεν ἐπὶ τοῦ τραύματος, οὐχὶ διατείνοντες τοῦτο, ἀλλ' ἁπλῶς τοῖς δακτύλοις προσπιέζοντες ἐπί τινας στιγμάς. Τὸ ἔμπλαστρον τοῦτο οὐδόλως δύναται νὰ συγκρατήσῃ στερρῶς τὰ χείλη τοῦ τραύματος, ἀλλ' ἁπλῶς ἐπισκέπει· διὸ εὔχρηστόν ἐστιν ἐν σμικροῖς καὶ ἐπιπολαίοις τραύμασιν, ἢ καὶ ἐν νυγμοῖς.

Ἀποκολλῶντες δὲ τὰ ἐμπλαστρα πράττομεν ὡς ἑξῆς.

Ἐν τῇ τῶν ἐμπλάστρων ἀποκολλήσει δέον νὰ προσέχωμεν μή, βιαίως ἐνεργοῦντες, ῥήξωμεν τὴν νεαρὰν ὀργανικὴν συνένωσιν τῶν χειλέων τοῦ τραύματος. Διὸ ἀποκολλῶμεν ἠρέμα τὸ ἐν τῶν ἄκρων τῆς ταινίας μέχρι τοῦ συστοίχου χείλους τοῦ τραύματος, καὶ εἶτα τὸ ἕτερον ὡσαύτως μέχρι τοῦ συστοίχου τούτῳ χείλους, καὶ πρὸς τελείαν ἀποκόλλησιν ἀνατρέπομεν τὴν κολλώδη αὐτοῦ ἐπιφάνειαν. Τὸ δὲ ἀγγλικὸν ἔμπλαστρον ἀποκολλῶμεν, προϋγραίνοντες αὐτὸ διὰ χλιαροῦ ὕδατος. Καθόλου τὴν τῶν ἐμπλάστρων ἀποκόλλησιν ἐπιχειροῦμεν, ὅταν παρατηρήσωμεν χαλάρωσιν τῶν ταινιῶν.

Τινὲς συνεβούλευσαν εἰς ἀντικατάστασιν τῶν ἐμπλάστρων τὴν ἐπάλειψιν διὰ κολλοδίου. Ἀλλὰ τοῦτο ἀδύνατον νὰ καταστήσῃ ἰσχυρὰν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὴν τῶν χειλέων τοῦ τραύματος συνοχήν, ἐπάγεται δὲ καῦσιν, καὶ πολλάκις ἐρυσίπελας ἐπὶ τραυμάτων τοῦ προσώπου· τέλος, τὰ ὑπ' αὐτὸ συλλεγόμενα τραυματικὰ ἐκκρίματα καθίστανται ὀχληρότατα, ἅτε δυσχερῶς ἀπαλειφόμενα.

Β'. *Ἡ δ' ἔναιμος* ἐν διαρκεῖ συναφείᾳ τήρησις τῶν χειλέων τοῦ τραύματος τελεῖται διὰ *ραφῆς*, δηλονότι τῆς μηχανικῆς ἐκείνης ἑνώσεως, καθ' ἣν ῥάμματα διὰ βελόνης διεκβάλλονται δι' ἀμφοτέρων τῶν χειλέων τοῦ τραύματος καί, εἰκότως ἀλλήλοις προσδεθέντα, συνέχουσιν ἀμοιβαίως τὰ χείλη, ἕως ἂν ὀργανικῶς καὶ *κατὰ πρῶτον σκοπὸν* συναλλήλοις ἑνωθῶσιν. Ἀλλ' ἡ κατὰ πρῶτον σκοπὸν ἕνωσις αὕτη, δηλονότι ἄνευ πυήσεως, ἐξήρτηται ἐκ τε τοῦ εἴδους τῆς ῥαφῆς καὶ τῶν ῥαμμάτων, τοῦ τρόπου τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῆς, καὶ τῆς ἀποθεραπείας.

Τῇ ῥαφῇ, ὡς τρώσει ἐξεταζομένῃ, οὐδὲν δυσάρεστον συνοδεύει ἐὰν αὕτη ὀρθῶς τελεσθῇ, καὶ εἰκότως ἐπιτηρηθῇ. Ἀληθὲς μὲν ὅτι τὰ ῥάμματα πρότερον, μὴ καθαιρούμενα τὴν β' ἢ τὸ πολὺ τὴν γ' ἡμέραν ἀπὸ τῆς ῥαφῆς, ὥσπερ ἀλλότρια σώματα δρῶντα, προὐκάλουν φλεγμονὴν καὶ πύησιν· ἀλλὰ τανῦν, χρώμενοι ἀντισηπτικῶς παρεσκευασμένοις ῥάμμασιν ἐκ μετάξης ἢ λίνου, ἢ καὶ ἐξ ὀργανικῶν οὐσιῶν, ἀπομακρύνομεν τήν τε φλεγμονὴν καὶ τὴν πύησιν, τῶν ὀργανικῶν μάλιστα ῥαμμάτων ἀπορροφωμένων καὶ διαλυομένων.

Ῥαφὴ δὲ πολυτρόπως δύναται νὰ τελεσθῇ, καὶ πλεῖστα ὅσα ταύτης εἴδη ἠρίθμει ἡ ἀρχαιοτέρα χειρουργική. Τούτων ὅμως εὔχρηστά εἰσι κυρίως τρία εἴδη· δηλονότι *ἡ δι' ἄμματος, ἡ περιειλὰς* καὶ *ἡ ἡλωτή*, ἃς εὐθὺς περιγράψομεν ἰδίᾳ, περί τινων τῶν λοιπῶν ἁπλῶς μνείαν ποιούμενοι.

α'. Ῥαφὴ δι' ἄμματος.

Οὕτω καλοῦμεν τὴν διὰ βελόνης διεκβολὴν ῥάμματος δι' ἀμφοτέρων τῶν χειλέων τοῦ τραύματος, καὶ τὴν ἐν διαρκεῖ ἀμοιβαίᾳ ἐπαφῇ τήρησιν αὐτῶν, τῇ προσδέσει τῶν δύο τοῦ ῥάμματος ἄκρων εἰς ἄμμα ἢ κόμβον.

Εικων 67

Ἀπαιτοῦνται δὲ πρὸς τὴν ῥαφὴν βελόναι, περὶ ὧν εἴρηται ἐν τῇ τῶν χειρουργικῶν ἐργαλείων περιγραφῇ, καὶ ῥάμματα (Εἰκὼν 67).

Τὰ ῥάμματα ἦσαν πρότερον ἁπλᾶ, ἐκ μετάξης, ἢ ἐκ λίνου, ἢ καὶ σύρματα λεπτότατα ἐκ μολύβδου, ἀργύρου, ἢ καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λευκοχρύσου, ἐτι δὲ καὶ ἱππεῖαι τρίχες. Τὰ ἐκ μεταλλίνου σύρματος ῥάμματα διεφήμισαν ὡς κωλύοντα τὴν πύησιν, ἀλλ' ἀναληθες τὸ τοιοῦτον, διότι, ἰσχυρότερον ἑλκυόμενα, δύνανται νὰ διαῤῥήξωσι τὰ χείλη τοῦ τραύματος. Τὸ μόνον προτέρημα τῶν ἐκ σύρματος ραμμάτων ἐστὶν ὅτι πρὸς σχηματισμὸν ἄμματος ἁπλῶς συμπεριστρέφονται τὰ ἄκρα αὐτῶν. Τανῦν δὲ τοιαῦτα ἐξ ἀργύρου σύρματα μεταχειρίζονται ἐν Ἀγγλίᾳ πρὸς ῥαφήν, προεμβαπτιζόμενα εἰς διάλυσιν φαινικοῦ ὀξέος 5 %, ἰδίως εἰς ῥαφὰς ὀστῶν, ἢ καὶ εἰς τὰς χαλαρούσας ῥαφάς.

Τὰ κυρίως πρὸς ῥαφὴν τὴν σήμερον λίαν ἐν χρήσει ῥάμματά εἰσι *τὰ ἐκ μετάξης ἀντισηπτικὰ, καὶ αἱ ζωϊκαὶ ἀντισηπτικαὶ χορδαὶ* (Catgut).

α'. *Ἡ ἀντισηπτικὴ μέταξα* παρασκευάζεται ἀντισηπτικῶς οὕτω πως. Ἰσχυρῶς συμπεριεστραμμένα καὶ λεπτότατα νήματα μετάξης συμβράζονται ἐπὶ ½ ἢ 1 ὥραν, ἀναλόγως τοῦ πάχους τῶν ραμμάτων, εἰς μίγμα διαλελυμένου κηροῦ καὶ φαινικοῦ ὀξέος (10:1)· εἶτα δι' ὀθόνης ἐκθλίβεται ὁ περιττὸς ἐπ' αὐτῶν κηρὸς καί, τέλος, τηροῦνται ἐν ὑαλίνῳ δοχείῳ. Οὕτω λοιπὸν τὰ ῥάμματα κεκηρωμένα, καὶ οὐδαμῶς δευόμενα ὑπ' οὐδενὸς ὑγροῦ, μένουσιν ἀπρόσβλητα ὑπὸ τῶν μολυσματικῶν σπερμάτων. Ἐπειδὴ ὅμως διὰ τῶν οὕτως ἀντισηπτικῶς παρεσκευασμένων ραμμάτων παρετηρήθη ἐρεθισμὸς τῶν τραυμάτων ἐνίοτε, ἐγκατέλιπον τὸν κηρόν, καὶ μεταχειρίζονται, κατὰ τὸν Κζέρνυν, νῦν ῥάμματα ἐκ μετάξης, προεμβεβρασμένα ἐπὶ ¼ ὥραν ἐν διαλύσει φαινικοῦ ὀξέος 5 %, καὶ εἶτα μέχρι τῆς χρήσεως ἐν διαλύσει τοιούτου 2 %, διατηρούμενα. Ἐγκατέλιπον δὲ ὅλως καὶ τὴν ἐμβάπτισιν ραμμάτων μετάξης ἐν διαλύσει Γουτταπέρκης, ἢ ἐντὸς χλωροφορμίου (Traumaticin). Τοῖς ἐκ μετάξης ῥάμμασι διαφόρου πάχους, ἀπὸ τῆς λεπτοτάτης τριχὸς καὶ ἀνωτέρω, χρώμεθα εἰς ῥαφήν. Ὅσῳ ὅμως λεπτότερα καὶ λειότερα ταῦτα τυγχάνουσι, τόσῳ ἐλάσσων ἡ φλεγμονὴ καὶ ἡ πύησις ἐν τοῖς τῆς διεμβολῆς σωληνίσκοις τοῦ τραύματος, κατὰ τὸν Σίμωνα. Τὰ λεπτότατα αὐτῶν δύνανται ἐν ῥαφαῖς τοῦ κύτους τῆς κοιλίας καὶ διὰ παντὸς ν' ἀφεθῶσιν ἀβλαβῶς.

β'. *Ἀντισηπτικαὶ ζωϊκαὶ χορδαί.* Ἤδη ταύτας παρετήρησεν ἀπορροφωμένας καὶ διαλυομένας τῷ 1817 ὁ Δ. Κώπηρος ἐν τῇ ἀπολινώσει τῆς ἰγνυακῆς ἀρτηρίας, ἀλλὰ πάλιν βραδύτερον οἱ χειρουργοὶ ἐγκατέλιπον αὐτάς, χρησάμενοι ῥάμμασιν ἐκ μετάξης. Ἐπ' ἐσχάτων ὁ Λίστερος εἰσήγαγεν ἐν τῇ χειρουργικῇ τὰς ἐκ τῶν λεπτῶν προβατείων ἐντέρων

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κατασκευαζομένας χορδὰς (Catgut) πρός τε ἀπολίνωσιν καὶ ραφήν. Αἱ χορδαὶ αὗται κατασκευάζονται παχεῖαι διαφόρων ἀριθμῶν (1. 2. 3. 4.), ἀπὸ τοῦ πάχους ἱππείας τριχὸς καὶ ἀνωτέρω, ἀντισηπτικῶς παρασκευαζόμεναι. Ἡ ἀντισηπτικὴ δὲ τούτων παρασκευὴ γίνεται, ἐμμενουσῶν τῶν ἐξ ἐντέρων χορδῶν 2 — 3 μηνῶν ἔν τινι ἐκ φαινικοῦ ὀξέος γαλακτώματι, συνισταμένῳ ἐκ 5 μερῶν κοινοῦ ἐλαίου καὶ 1 μέρους ὑδαροῦς φαινικοῦ ὀξέος, ὅπερ γίνεται ὑδαρές, προστιθεμένων 10 μερῶν ὕδατος εἰς 100 μέρη φαινικοῦ ὀξέος. Ἡ ἀνεκτίμητος ἰδιότης τῶν ἀντισηπτικῶν τούτων χορδῶν ἐστιν ὅτι, ἐμμένουσαι ἐν τῷ τραύματι, ἀπορροφῶνται. Οὕτω δὲ ραφὴ δι' αὐτῶν ἄριστα καὶ ἀβλαβῶς δύναται νὰ τελεσθῇ ἐν κοιλότησι τοῦ σώματος, ἐν τοῖς ἐντέροις κλπ, εἰ καὶ εὐκοπώτερον ἐν ραφαῖς τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος χρώμεθα τῇ ἀντισηπτικῇ μετάξῃ.

Ἐνεργοῦμεν δὲ τὴν δι' ἄμματος ραφὴν ὡς ἑξῆς.

Καθαρίσαντες προσηκόντως τὸ τραῦμα, καὶ ἐξετάσαντες εἰ ἀκριβῶς ταῦτα δύνανται νὰ συναφθῶσιν ἀλλήλοις, λαμβάνομεν καμπύλην βελόνην, ῥάμμα διειρμένον φέρουσαν, καὶ κρατοῦντες ταύτην ἀναμέσον ἀντίχειρος, λιχανοῦ καὶ μέσου δακτύλου τῆς δεξιᾶς ἡμῶν χειρὸς οὕτως, ὥστε ὁ μὲν ἀντίχειρ τάσσεται ἐπὶ τῆς κοίλης ἐπιφανείας τῆς βελόνης, οἱ δ' ἕτεροι δύο ἐπὶ τῆς κυρτῆς (Εἰκὼν 68), εἰ πρόκειται νὰ διεμβάλωμεν ταύτην ἀπὸ τῶν κατέναντι πρὸς ἡμᾶς αὐτούς· ἀντιθέτως δέ, δηλονότι ἀντίχειρα τάσσοντες ἐπὶ τῆς κυρτῆς ἐπιφανείας τῆς βελόνης, τοὺς δὲ λοιποὺς δύο ἐπὶ τῆς κοίλης, εἰ ἀφ' ἡμῶν ἐπὶ τὰ κατέναντι μέλλομεν νὰ διεμβάλωμεν τὴν βελόνην, καὶ τότε, διατεινομένου τοῦ ἑνός, ἢ καὶ ἀμφοτέρων συγχρόνως τῶν χειλέων, διαπερῶμεν τὴν βελόνην μετὰ τοῦ ῥάμματος δι' αὐτῶν. Τὰ σημεῖα δὲ τῆς τε ἐμβολῆς καὶ ἐκβολῆς τῆς βελόνης ἐπὶ τῶν χειλέων τοῦ τραύματος ἀπεχέτωσαν ἐξίσου ἀπὸ τοῦ συστοίχου χείλους. Ἔνθα δὲ τὸ δέρμα, ἐφ' οὗ τὸ τραῦμα ἑδρεύει, ἰσχνότατόν ἐστιν, οἷον κατὰ τὰ βλέφαρα, αἴρομεν τὰ χείλη τοῦ τραύματος δι' ἀγκίστρου, ἢ λαβίδος, καὶ διατείναντες ταῦτα διαπείρομεν τὴν βελόνην.

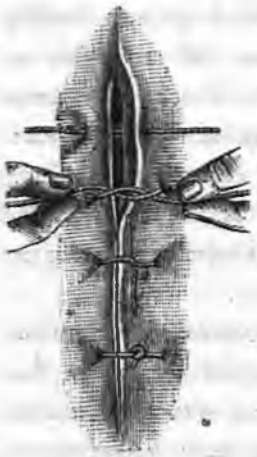

Εἰκὼν 68

Μέλλοντες δὲ νὰ ἐνεργήσωμεν πλείους τῆς μιᾶς ραφάς, χρώμεθα ἢ ἰδίαις βελόναις μετὰ ῥαμμάτων δι' ἑκάστην τούτων, ἢ καὶ μιᾷ μόνῃ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

βελόνη, φερούση διειρμένον μακρὸν ῥάμμα, ὅπερ μεθ' ἑκάστην διεμβολὴν διαιροῦμεν. Ῥαφαὶ δὲ τοσαῦται τίθενται ἐν παντὶ τραύματι καὶ εἰς τοσαύτην ἀπ' ἀλλήλων ἀπόστασιν, ὥστε οὐδαμοῦ τὰ χείλη αὐτοῦ οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον νὰ χαίνωσι. Μεθ' ἑκάστην δὲ ῥαφὴν ἢ ἀμματίζονται τὰ ἄκρα τοῦ ῥάμματος εὐθύς, ἢ τοῦτο γίνεται ἀλληλοδιαδόχως μετὰ τὴν διεμβολὴν ἁπασῶν τῶν ῥαφῶν (Εἰκὼν 69).

Εικων 69

Διαπεράσαντες οὖν οὕτω διὰ τῶν χειλέων τοῦ τραύματος τὰ ῥάμματα *ἀμματίζομεν* ταῦτα ὡς ἑξῆς. Βοηθοῦ εἰκότως συναγοντος τὰ χείλη τοῦ τραύματος μέχρι συναφείας, περιείρομεν τὸ ἓν ἄκρον τοῦ ῥάμματος περὶ τὸ ἕτερον, ἀλλάσσοντες ταῦτα ἐν ταῖς χερσὶν ἡμῶν καὶ κατόπιν, διατείναντες ἀμφότερα, σχηματίζομεν τὸ πρῶτον *ἄμμα ἢ κόμβον*. Ἐπειδὴ δὲ τὸ πρῶτον τοῦτο ἄμμα εὐκόλως χαλαροῦται, σχηματίζομεν καὶ δεύτερον. Ἵνα δὲ μὴ τὸ πρῶτον ἄμμα χαλαρωθῇ ἕως ἂν σχηματίσωμεν τὸ δεύτερον, βοηθὸς ἐπιπιέζει σμικρὸν ἐκεῖνο πρὸς τὸ τραῦμα διὰ τοῦ ἄκρου συγκεκλεισμένου ψαλιδίου ἢ λαβίδος, μέχρις ἂν ἡμεῖς, περιείραντες τὸ δεύτερον ἄμμα, συσφίγξωμεν. Ἐνεργοῦντες δὲ ῥαφὴν ἐν κοιλότησιν, οἷον ἐν τῷ κολεῷ κλπ, ὁπότε ὁ βοηθὸς ἀδύνατον νὰ ὑποβοηθήσῃ ὡς ἀνωτέρω, σχηματίζομεν εὐθὺς *τὸ χειρουργικὸν ἄμμα*, συνιστάμενον εἰς διπλοῦν περιειρμὸν τῶν ἄκρων τοῦ ῥάμματος. Οὕτω δὲ ἀδύνατος ἀποβαίνει ἡ χαλάρωσις, καὶ τότε ἀπροσκόπτως χωροῦμεν ἐπὶ τὸν σχηματισμὸν τοῦ δευτέρου ἄμματος.

Ἐνίοτε ἀνάγκη πάρεστι νὰ χαλαρώσωμεν τὰς ῥαφάς, ἐξοιδήσεως μεγάλης ἐπιστάσης· διὸ τότε ἀντὶ τοῦ δευτέρου ἄμματος προσδέομεν τὰ ἄκρα εἰς ἀγκύλην (Εἰκὼν 70), ἵνα, κατὰ βούλησιν λύοντες ταύτην, χαλαρῶμεν τὰς ῥαφάς.

Εικων 70

Τὸ δὲ ἄμμα σχηματίζομεν οὐχὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν δύο χειλέων τοῦ τραύματος, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἕτερον πλάγιον αὐτῶν, διαιροῦντες τὰ ἄκρα τοῦ ῥάμματος 1 — 2 γραμμὰς μακρὰν τοῦ ἄμματος.

Ἡ δι' ἄμματος ῥαφὴ καθαιρεῖται συνήθως μετὰ 48—72 ὡρῶν,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

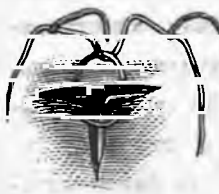
καὶ ἐὰν μὴ ἀκινητῶσι τὰ μόρια, ἐφ' ὧν ἡ ραφή, δύνανται νὰ παραμείνωσιν αἱ ραφαὶ 4—5 ἡμέρας. Εἰ καὶ ὁ Βροῦνσος ἀπέδειξε τὸ δυνατὸν τῆς καθαιρέσεως τῶν ραφῶν καὶ μετὰ 24 ὥρας, μολαταῦτα, τοῦ ῥάμματος ὄντος ἐκ λεπτῆς μετάξης, ἀντισηπτικῶς παρεσκευασμένης καὶ οὐδόλως ἐρεθιζούσης, ἡ ἐπίσπευσις τῆς καθαιρέσεως αὐτῶν οὐχὶ ἀναγκαία κρίνεται, μάλιστα δύναται ν' ἀποβῇ καὶ ἐπιβλαβής, διότι εὐκόλως ἡ νεαρὰ σύμφυσις ῥήγνυται, καὶ τὰ χείλη τοῦ τραύματος διίστανται ἀπ' ἀλλήλων. Καθαιροῦμεν δὲ τὴν ραφὴν ὑπεμβάλλοντες ὑπὸ τὸ ῥάμμα τὴν ἑτέραν τῶν αἰχμῶν τοῦ ψαλιδίου κατὰ τὸ ἀντίθετον τοῦ ἄμματος ἄκρον καὶ διαιροῦντες· εἶτα δέ, συλλαβόντες λαβίδι τὸ ἄμμα, ἐξελκύομεν πεφυλαγμένως, ἅμα πρὸς ἀποφυγὴν τῆς διατάσεως ἐπιπιέζοντες σμικρὸν διὰ τοῦ ψαλιδίου τὸ χεῖλος τοῦ τραύματος.

Ἁμαρτήματα ἐν τῇ δι' ἁμμιτος ῥαφῇ. Τὰ σημεῖα τῆς διεμβολῆς καὶ διεκβολῆς τῆς βελόνης δυνατὸν νὰ κεῖνται ἐγγύτατα τῶν χειλέων τοῦ τραύματος, ἢ καὶ λίαν μακρὰν αὐτῶν. Ἀνάγκη δὲ τότε νὰ διεμβάλωμεν τὴν βελόνην εἰς τὴν προσήκουσαν ἀπὸ τῶν χειλέων αὐτοῦ ἀπόστασιν. Ἐὰν δὲ ἤδη διεπεράσαμεν καὶ τὸ ῥάμμα, διαιροῦμεν τότε αὐτὸ καὶ ἐξαιροῦμεν, ἐνεργοῦντες ἐκ δευτέρου τὴν ραφήν. Διατείνοντες σφόδρα τὰ ἄκρα τοῦ ῥάμματος, ἢ καὶ συσφίγγοντες τὸ ἄμμα, δυνάμεθα νὰ ῥήξωμεν τὸ ἕτερον ἢ καὶ ἄμφω τὰ χείλη τοῦ τραύματος, ὁπότε αὖθις νέαν ραφὴν ἐνεργοῦμεν. Δυνατὸν πρὸς τούτοις, σχηματιζομένου τοῦ δευτέρου ἄμματος, νὰ χαλαρωθῇ τὸ πρῶτον· καὶ τότε, συλλαβόντες κλειθρολαβίδι τὸ ἄμμα, περιστρέφομεν ἕως ἂν εἰκότως διαταθῇ, καὶ τὸ περιστραφὲν οὕτως ἄμμα περιδέομεν ἐγγυτάτω τοῦ τραύματος δι' ἑτέρου ῥάμματος. Ἀλλὰ πρὸς τούτοις δύνανται αἱ ραφαὶ σμικρὸν μετὰ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν νὰ διαῤῥαγῶσιν ἕνεκα μεγάλης ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐξοιδήσεως τῶν μορίων· καὶ τότε, ἐὰν μὴ ἄλλως κατορθωτὴ ἡ μινύθησις τῆς ἐξοιδήσεως, χαλαροῦνται αἱ ραφαί, ἢ καὶ τελέως καθαιροῦνται.

Ἐπὶ τῶν Ταυοειδῶν κρημνωδῶν τραυμάτων συνιστᾷ ὁ Λαβωγνὼν τοιάνδε δι' ἄμματος ραφήν. Δηλονότι εἰς ἕκαστον ἄκρον τοῦ ῥάμματος διείρεται ἀνὰ μία βελόνη, καὶ διεμβάλλεται ἡ μὲν τῶν βελονῶν διὰ τῆς μιᾶς γωνίας τοῦ τραύματος, διεκβαλλομένη διὰ τοῦ συστοίχου καὶ ταύτης κατέναντι χείλους τοῦ τραύματος, ἡ δ' ἑτέρα βελόνη διὰ τῆς ἑτέρας γωνίας τοῦ τραύματος καὶ διεκβάλλεται ἀπέναντι συστοίχως

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῇ διεμβολῇ (Εἰκὼν 71). Ἀλλὰ κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον ἐπέρχεται διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ ῥάμματος σχηματιζομένης ἀγκύλης ἐγκαμψις τῶν γωνιῶν τοῦ τραύματος πρὸς τὰ ἄνω, καὶ τότε, κατὰ Λίγχαρτον, προτιμότερον ἵνα λοξῶς δι' ἑκάστης γωνίας διεμβάλλωμεν τὴν ῥαφήν (Εἰκὼν 72).

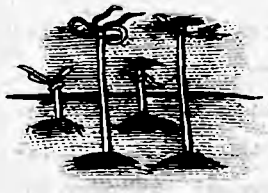

Εἰκων 71

Εἰκων 72

Ἐπὶ βαθέων τραυμάτων, ὧν τὰ χείλη σφόδρα διΐστανται καὶ δυσχερῶς δύνανται νὰ συναφθῶσι, σκόπιμός ἐστιν ἡ *διπλορραφή*, ἣν πρῶτος ὁ Διεφεμβάχιος, τελευταῖον δὲ ὁ Γ. Σίμων καὶ ὁ Κίχλερος ἐφήρμοσαν ἐπί τε κολεοκυστικῶν συριγγίων καὶ ἐπὶ τοῦ διερρωγότος περιναίου. Συνίσταται δὲ αὕτη εἰς τὴν διεμβολὴν δύο σειρῶν ῥαφῶν δι' ἄμματος· ὧν ἡ μὲν τέτακται εἰς μείζονα ἀπὸ τοῦ χείλους τοῦ τραύματος ἀπόστασιν, διήκουσα πολλῷ βαθύτερον, ἡ δέ, πολλῷ ἐγγύτερον τούτου καὶ ἀβαθέστερον, ἑκάστης ὅμως τούτων ἐναλλὰξ διεμβεβλημένης. Οὕτως ἡ μὲν βαθυτέρα ὑποστηρίζει τὴν ἀβαθεστέραν, καὶ ἑπομένως ἐπέρχεται χαλάρωσις ἐπὶ μεγάλης τῶν χειλέων τοῦ τραύματος ἐξοιδήσεως, ῥῆξιν τούτων ἐπαπειλούσης (Εἰκὼν 73).

Εἰκων 73

β'. Περιειλὰς ῥαφή.

Ἐν τῇ ῥαφῇ ταύτῃ αἱ διὰ τῶν χειλέων τοῦ τραύματος διαπειρόμεναι βελόναι παραμένουσι, ῥάμματος περιελισσομένου ὑπὲρ τὰ τοῦ τραύματος χείλη καὶ ὑπὸ τὰ ἐξίσχοντα ἄκρα τῶν βελονῶν. Εὔχρηστος δέ ἐστιν ἡ ῥαφὴ αὕτη ἐν λεπτοδέρμοις χώραις, οἷον ἐπὶ τοῦ προσώπου, καὶ ἐνθα τὰ χείλη τοῦ τραύματος ῥέπουσι νὰ ἐγκαμφθῶσι.

Χρήσιμοι δὲ πρὸς τὴν περιειλάδα ῥαφὴν εἰσιν αἱ συνήθεις *καρφοβελόναι τῶν ἐντομολόγων*. Πρότερον μετεχειρίζοντο *τὰς Πετιτείους βελόνας*, συνεστηκυίας ἐκ λογχοειδῶν χαλυβδίνων αἰχμῶν, αἷς περ ἐνηρμόζετο ἀργυροῦν σκολόπιον· διαπαρέντος οὖν τοῦ σκολοπίου, ἐξη-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρεῖτο ἡ λογχοειδὴς βελόνη, καὶ οὕτως οὐδεὶς κίνδυνος τρώσεως τῶν πέριξ ἐκ τοῦ παραμενοῦντος ἀμβλέος σκολοπίου. Ἀμφότερα τὰ εἴδη ταῦτα τῶν βελονῶν ἀπεικονίσθησαν ἤδη ἐν τῇ περιγραφῇ τῶν ἐργαλείων τούτων. Ἔτι δὲ χρήσιμα πρὸς τὴν ῥαφὴν ταύτην εἰσὶν ἀντισηπτικὰ ῥάμματα ἐκ λίνου ἢ μετάξης, ἐχοντα πάχος μὲν ἀνάλογον τοῦ τῆς καρφοβελόνης, τῆς ἀδρότητος τοῦ δέρματος καὶ τοῦ χασμοῦ τῶν χειλέων τοῦ τραύματος, μῆκος δὲ ποδός.

Ἐνεργοῦμεν δὲ τὴν περιειλάδα ῥαφὴν οὕτω πως. Προσελκύσαντες καὶ ἀκριβῶς τὰ χείλη τοῦ τραύματος συνάψαντες, λαμβάνομεν καρφοβελόνην, ἣν κρατοῦντες ἀναμέσον ἀντίχειρος καὶ μέσου τῆς δεξιᾶς, τοῦ λιχανοῦ ἐπιτιθεμένου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς καρφοβελόνης, διαπείρομεν δι' ἀμφοτέρων τῶν χειλέων τοῦ τραύματος, συγκρατουμένων τῇ ἀριστερᾷ ἡμῶν, προσέχοντες δὲ μὴ ἐν τῇ τῆς βελόνης προωθήσει καμφθῇ αὕτη. Τὰ σημεῖα τῆς τε ἐμβολῆς καὶ ἐκβολῆς τῆς βελόνης ἀπεχέτωσαν τῆς τομῆς ὅσον 4 χιλιοστημόρια περίπου, καὶ τοῦ δέρματος παχέος ὄντος σμικρὸν ἔτι πρός. Ἐὰν δὲ ἀδύνατον νὰ διαπείρωμεν ταὐτοχρόνως τὴν καρφοβελόνην δι' ἀμφοτέρων τῶν χειλέων τοῦ τραύματος, διεμβάλλομεν αὐτὴν πρῶτον διὰ τοῦ ἑνὸς τῶν χειλέων, καὶ κατόπιν διὰ τοῦ ἑτέρου ἐκ τῶν ἔνδον πρὸς τὰ ἔξω.

Ἐὰν δὲ ἡ αἰχμὴ τῆς βελόνης, ἀμβλεῖα οὖσα, μὴ διεκπίπτῃ, ἀλλ' ἀναίρει ὑπένδοθεν τὸ δέρμα κωνοειδῶς, τότε ἐπιπιέζει βοηθὸς τὸ δέρμα πλαγιόθεν τοῦ οὕτω δὴ ἀναιρομένου κώνου διὰ συγκεκλεισμένης λαβίδος ἢ ψαλιδίου, καὶ εὐθὺς ἡ βελόνη διεξέρχεται.

Εἰ δ' ἐν τῇ διεμβολῇ, ἡ βελόνη, ἰσχνὴ οὖσα, καμφθῇ, παραυτίκα ἐξελκύομεν αὐτήν, διαπείροντες ἑτέραν παχυτέραν, ἣν συλλαμβάνομεν διὰ τοῦ βελονοκατόχου τοῦ Ῥούζου, ἢ καὶ διὰ κλειθρολαβίδος μέχρι τῆς μεσότητος.

Τέλος τὴν διεξελθοῦσαν βελόνην προωθοῦμεν διὰ τῶν χειλέων τοῦ τραύματος ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἄμφω τὰ ἄκρα αὐτῆς ἐξίσου νὰ ἐξίσχωσιν ἑκατέρωθεν.

Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον διαπείρομεν πάσας τὰς πρὸς τελείαν ἕνωσιν τοῦ τραύματος ἀπαιτουμένας βελόνας.

Καθαρίσαντες οὖν εἰκότως τὸ τραῦμα, καὶ τὰς βελόνας σμικρόν τι ἐγκάμπτοντες ὅταν παρατηρήσωμεν ταύτας ἐπανιστάσας τὰ χείλη τοῦ τραύματος, χωροῦμεν ἐπὶ τὴν περιείλησιν τοῦ ῥάμματος οὕτω πως.

Εὔμηκες ῥάμμα λαβόντες, περιτίθεμεν τὴν μεσότητα αὐτοῦ πρὸς τὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἄνω περὶ τὴν διαπαρεῖσαν βελόνην καὶ περιτρέχομεν δι' αὐτοῦ ὑπὸ τὰ ἐξίσχοντα τῆς βελόνης ἄκρα πρὸς τὰ κάτω· χιάσαντες δὲ τὰ δύο ἄκρα τοῦ ῥάμματος, ἀλλάσσομεν ταῦτα ἐν ταῖς χερσὶν ἡμῶν, αὐθις ὑποστρέφοντες δι' αὐτῶν ὑπὸ τὰ τῆς βελόνης ἄκρα ἐκεῖσε, ὅθεν ἠρξαμεθα, καὶ οὕτως ἐπανειλημμένας κυκλοτερεῖς ἢ ἐλλειψοειδεῖς περιδρομὰς διὰ τοῦ ῥάμματος ποιοῦντες (Εἰκὼν 74 α). Μετὰ δὲ ταῦτα χωροῦμεν ἐπὶ τὰς κειμένας 8ειδεῖς (∞) περιδρομὰς διὰ τοῦ ῥάμματος, χιάζοντες τὰ ἄκρα αὐτοῦ ὑπὲρ τὴν βελόνην (Εἰκὼν 74 β). Καὶ τὰς μὲν κυκλοτερεῖς τοῦ ῥάμματος περιδρομὰς δυνάμεθα νὰ παραλείψωμεν, ἐνεργοῦντες ἐξ ὑπαρχῆς τὰς 8ειδεῖς, τὰς 8ειδεῖς ὅμως οὐδέποτε (Εἰκὼν 74 γ). Τέλος ἀμματίζομεν τὰ δύο ἄκρα τοῦ ῥάμματος εἰς ἀγκύλην. Οὕτω λοιπὸν πράττομεν, ἑκάστην βελόνην δι' ἰδίου ῥάμματος περιτρέχοντες.

Εικων 74

Ἀλλά, διαπείραντες πάσας τὰς πρὸς ἀκριβῆ ἕνωσιν τῶν χειλέων τοῦ τραύματος ἀπαιτουμένας βελόνας, δυνάμεθα νὰ στηρίξωμεν ταύτας, ἐνεργοῦντες τὰς ἐπὶ πασῶν τῶν βελονῶν περιδρομὰς δι' ἑνὸς μόνου, ἀλλὰ μακροῦ ῥάμματος ὡς ἑξῆς. Περιθέντες τὴν μεσότητα τοῦ ῥάμματος περὶ τὴν πρώτην διαπεπαρμένην βελόνην, ἐνεργοῦμεν ὡς ἀνωτέρω τάς τε κυκλοτερεῖς καὶ 8ειδεῖς περιδρομάς. Βοηθοῦ δὲ νῦν δι' ἀγκύλης ἑτέρου ῥάμματος ἀνατείνοντος τὴν πρώτην βελόνην, χωροῦμεν χιάζοντες τὰ ἄκρα τοῦ πρώτου ῥάμματος μεταξὺ α' καὶ β' βελόνης, καὶ δύο ἢ τρεῖς τοιαύτας ὀρθὰς 8ειδεῖς περιδρομὰς ποιοῦντες. Εἶτα περιελίσσοντες τὸ ῥάμμα περὶ τὴν β' βελόνην, ὥσπερ ἀνωτέρω, χωροῦμεν ἐπὶ τὸν σχηματισμὸν ὀρθῶν 8ειδῶν περιδρομῶν μεταξὺ β' καὶ γ' βελόνης, καὶ οὕτω καθεξῆς μέχρι τῆς περιειλήσεως τοῦ ῥάμματος περὶ πάσας τὰς διαπαρείσας βελόνας (Εἰκὼν 75).

Εικων 75

Τὴν δι' ἑνὸς ῥάμματος περιείλησιν κακίζει ὁ Διεφεμβάχιος, λέγων ὅτι διὰ τῶν ὀρθῶν 8ειδῶν περιδρομῶν βραχύνεται τὸ τραῦμα ἐν τῷ μεταξὺ α' καὶ β' βελόνης διαστήματι· ὅπερ ὅμως ἀποφεύγομεν, εἰ βοηθὸς δι' ἀγκύλης ῥάμματος διατείνει τὴν βελόνην προσηκόντως. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ διὰ τῶν ὀρθῶν τούτων 8ειδῶν περιδρομῶν ἐπιπιέζεται

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἅμα τὸ τραῦμα ἐν τῷ μεταξὺ δύο βελονῶν διαστήματι, κωλυομένου οὕτω τοῦ ἄλλως δυνατοῦ χασμοῦ τῶν χειλέων τοῦ τραύματος. Προσέτι δὲ ὁ αὐτὸς κακίζει τὴν τοιουτότροπον περιειλάδα ραφήν, λέγων ὅτι, δι' ἑνὸς μόνου ῥάμματος περιδραμόντες πάσας τὰς διαπεπαρμένας βελόνας, δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξελκύωμεν ἰδίᾳ ἑκάστην βελόνην, ἀλλ' ἁπάσας συγχρόνως, διότι ἄλλως ἀποπίπτει χαλαρούμενον τὸ περὶ πάσας τὰς βελόνας κοινὸν ῥάμμα. Καὶ τοῦτο ὄντως ἔχεται ἀληθείας.

Περάναντες τὴν ραφήν, ἐκκόπτομεν δι' ὀστεάγρας τὰς ἐξισχούσας αἱχμὰς τῶν καρφοβελονῶν, ἵνα μὴ τιτρώσκωσι τὸ περικείμενον δέρμα, ἢ ἐμπείρομεν ταύταις σφαιρία κηροῦ πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπόν.

Ἐξαιροῦνται δὲ αἱ βελόναι τὴν 1, 2 ἢ 3 ἡμέραν, πρὶν ἢ πύησις γένηται ἐν τοῖς τῶν νυγμῶν σωληνίσκοις· μία μὲν κατ' ἀρχάς, καὶ ἀλληλοδιαδόχως αἱ λοιπαὶ ἐν σμικροῖς χρονικοῖς διαστήμασιν, ἕως ἂν ἡ ὀργανικὴ συνένωσις τῶν χειλέων τοῦ τραύματος συντελεσθῇ. Ἐξελκύομεν δὲ τὰς βελόνας ἠρέμα καὶ σμικρὸν διὰ περιστροφῆς, συλλαμβάνοντες αὐτὰς ἀπὸ τῆς κεφαλῆς διὰ κλειθρολαβίδος, βοηθοῦ ἅμα συμπιέζοντος ἠπίως τὰ χείλη τοῦ τραύματος πλαγιόθεν. Ὁ Λαγκεβέκιος ἐπιχρίει τὰ ῥάμματα διὰ κολλοδίου, ἐξαιρῶν τὰς βελόνας μετὰ 24 ὥρας, τῶν ῥαμμάτων τότε παραμενόντων δίκην ἀγκτήρων· ὁ Βυρώβης πράττει μὲν ταὐτό, ἐξαιρεῖ ὅμως τὰς βελόνας ἅμα τῇ τοῦ κολλοδίου ἀποξηράνσει.

γ' *Ἡλωτὴ ραφή.*

Χρήσιμα πρὸς ταύτην ἠλοί εἰσιν, ἢ σκολόπια, ἀποτελούμενα ἐκ δύο τεμαχίων ἐλαστικοῦ τινος καθετῆρος, ἢ ἐκ δύο τεμαχίων κολλητικοῦ ἐμπλάστρου κυλινδρικῶς συμπεριεστραμμένων, ἀμφοτέρων δ' ἐχόντων μῆκος ἀνάλογον τοῦ μήκους τοῦ τραύματος, ἤ, τέλος, εἰσὶ κύλινδροι ξύλινοι ἢ ὀστέϊνοι, μῆκος 2 ἑκατοστημορίων ἔχοντες· πρὸς δὲ, ῥάμματα ἀντισηπτικὰ παχέα ἐκ μετάξης, καί, τέλος, βελόναι σμικρόν τι καμπύλαι ἢ εὐθεῖαι.

Ἐνεργοῦμεν δὲ τὴν ραφὴν ταύτην οὕτω πως· διείρομεν διὰ τοῦ ὠτίου τῆς βελόνης τὰ δύο ἄκρα μακροῦ ῥάμματος, ὥστε ἀφ' ἑνὸς μὲν αἰωρεῖται ἡ ἀγκύλη τοῦ διπλοῦ ῥάμματος, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰ δύο αὐτοῦ ἄκρα, καὶ κατόπιν εἰς ἀπόστασιν 2 ἑκατοστημορίων ἀπὸ τοῦ χείλους τοῦ τραύματος (ἐπὶ τραυμάτων τῆς κοιλίας μάλιστα καὶ 5—8 ἑκα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοστημορίων) διεμβάλλομεν τὴν βελόνην δι' ἀμφοτέρων τῶν χειλέων τοῦ τραύματος μετὰ τοῦ ῥάμματος, ἀπολύοντες τέλος τὴν βελόνην ἀπὸ τούτου. Τὸν αὐτὸν τρόπον, εἰς ἀπόστασιν 2 ἑκατοστημορίων ἀπὸ τοῦ πρώτου ῥάμματος, διαπερῶμεν δεύτερον καὶ τρίτον ὅμοιον ῥάμμα, ἢ καὶ πλείονα. Μετὰ τὴν τῶν ἀπαιτουμένων τοιούτων ραμμάτων διεμβολὴν αἱ μὲν ἀγκύλαι τούτων συστοιχοῦσι τῇ μιᾷ πλευρᾷ τοῦ τραύματος, τὰ δὲ ἐλεύθερα ἄκρα αὐτῶν, τῇ ἑτέρᾳ. Νῦν δέ, βοηθοῦ προσπιέζοντος τὰ χείλη τοῦ τραύματος πλαγιόθεν εἰς συνάφειαν, διὰ μὲν τῶν ἀγκυλῶν τῶν διεμβεβλημένων ραμμάτων διαπερῶμεν κυλινδρικὸν σκολόπιον, ἕτερον δὲ ὅμοιον παρεμβάλλομεν ἀναμέσον τῶν δύο ἐλευθέρων ἄκρων ἑκάστου ῥάμματος, προσδέοντες τὰ ἄκρα ἑκάστου αὐτῶν εἰς ἄμμα ἢ ἀγκύλην πρὸς τὸ σκολόπιον (Εἰκὼν 76). Προτιμοτέρα ἡ ἀγκύλη τοῦ ἄμματος, διότι, ἐξοιδήσεως ἐπιστάσης, δυνάμεθα νὰ χαλαρῶμεν τὴν ραφήν· ἐξ οὗ αὕτη τε καὶ ἡ ἑπομένη *χαλαροῦσαι ῥαφαὶ* ἀποκαλοῦνται Ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ μετὰ τὴν τῆς ραφῆς ταύτης ἐφαρμογὴν τὰ παρὰ τὸ δέρμα χείλη τοῦ τραύματος χαίνουσι, καὶ τότε ἐνεργοῦμεν ἀναμέσον καὶ 2—3 δι' ἄμματος ραφάς.

Εικων 76

Ὁ Γαρενγεῶτος ἤνωσε τὴν ἠλωτὴν ραφὴν μετὰ τῆς δι' ἄμματος, διεκβάλλων διὰ τῶν χειλέων τοῦ τραύματος ἀντὶ διπλοῦ, τριπλοῦν ῥάμμα, ὧν τὸ μέσον ἐστὶν ἑτερόχρουν. Κατὰ τὴν διεκβολὴν τῶν τριῶν ραμμάτων παρεμβάλλει τὰ σκολόπια μεταξὺ τῶν δύο ὁμοχρόων ραμμάτων, καὶ προσδέει ὡς ἀνωτέρω, τὸ ἑτερόχρουν ἀνακάμπτει ἑκατέρωθεν καὶ ἀπὸ τῆς ἔσω πλευρᾶς τῶν σκολοπίων πρὸς τὰ χείλη τοῦ τραύματος, καὶ προσδέει ὥσπερ ἐν τῇ δι' ἄμματος ραφῇ. Διὰ τοῦ μέσου τούτου ῥάμματος κατορθοῦται πίεσις τοῦ χαίνοντος ἐπιπολαίου τραύματος, ἐπειδὴ τὰ σκολόπια ἐνεργοῦσι πίεσιν μόνον κατὰ βάθος τῶν χειλέων τούτου (Εἰκὼν 77).

Εικων 77

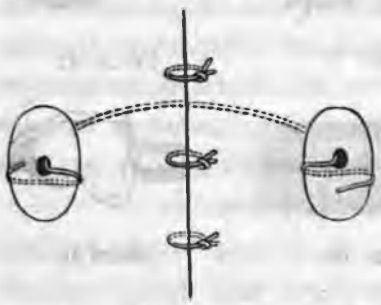
Ὅ τε Διεφφεμβάχιος καὶ ὁ Μαλγαίνης σφόδρα ἐπικρίναντες τὴν ἠλωτὴν ραφὴν κατέστησαν σχεδὸν ἄχρηστον, εἰ καὶ ἔν τε τῇ περιναιορραφῇ καὶ τῇ γαστρορραφῇ, ἔνθα τὰ τοιχώματα παχύτατά εἰσι.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αὕτη τυγχάνει καταλληλοτέρα πάσης ἄλλης. Ἐπὶ τῶν ἐκριζώσεων τῶν ὠοθηκῶν ὁ Kœberle καὶ ὁ Olshausen συνιστῶσι ταύτην θερμότατα πρὸς τὴν τοῦ τραύματος ἐπὶ τῶν πλευρωμάτων τῆς κοιλίας ἕνωσιν. Ἡ ἡλωτὴ ραφὴ μάλιστα δύναται νὰ παραμείνῃ πολὺ μακρότερον ἐν τῷ τραύματι ἀβλαβῶς, ἐπειδὴ οὔτε τρῶσιν ἐπιφέρει, οὔτε πιεσιν μεγάλην.

Καθαιρουμεν δὲ τὴν ραφὴν ταύτην, διαιροῦντες τὰς ἀγκύλας τῶν ραμμάτων κατὰ τὴν ἔσω ἐπιφάνειαν τοῦ σκολοπίου μετὰ 3 ἢ 5 ἡμέρας, καὶ ἐξελκύοντες τὰ ράμματα μετὰ τοῦ ἑτέρου σκολοπίου. Δέον δ' εὐθὺς νὰ ἐξαιρεθῶσιν ἅπαντα τὰ ράμματα.

Τῇ ἤδη περιγραφείσῃ ἡλωτῇ ραφῇ παρεμφερής πως, ἅτε *χαλαροῦσα ραφή, ἐστιν ἡ ναρθηκιοφόρος ἢ δισκιοφόρος* (Schienennath Plattennath), ἥτις καὶ πρότερον μὲν ἦν ἐν χρήσει, ἐπ' ἐσχάτων δὲ συνιστᾷ αὐτὴν ὁ Λίστερος ὡς χαλαροῦσαν πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν συγχρόνως ταύτῃ ἐνεργουμένων δι' ἄμματος ραφῶν. Μεταχειρίζεται δὲ πρὸς ταύτην ὁ Λίστερος δύο ὠοειδῆ λεπτὰ πέταλα ἢ δισκία ἐκ μολύβδου, φέροντα ἐν τῷ κέντρῳ τρῆμα, καὶ ἀργυροῦν σύρμα μετρίως παχύ. Διεμβληθέντος τοῦ σύρματος εἰς ἀπόστασιν 2 — 4 ἑκατοστημορίων ἀπὸ τῶν χειλέων τοῦ τραύματος ἑκατέρωθεν, τὰ μὲν δύο ἄκρα αὐτοῦ διαπερῶνται διὰ τῶν τρημάτων τῶν ὠοειδῶν δισκίων, τὰ δὲ χείλη τοῦ τραύματος, διὰ ὀξέων ἀγκίστρων προσπλησιάσαντα, τηροῦνται ἐν τῇ θέσει ταύτῃ, περιελισσομένου ἑκατέρου τῶν ἄκρων τοῦ σύρματος ἅπαξ περὶ τὴν βραχυτέραν διάμετρον τοῦ μεταλλίνου δισκίου. Πρὸς δὲ τούτοις ἐνεργοῦνται ἐπιπόλαιοι δι' ἄμματος ραφαὶ διὰ λεπτοτάτης ἀντισηπτικῆς ζωικῆς χορδῆς, ὥσπερ ταῦτα πάντα καταφαίνονται ἐν εἰκόνι 78. Συνήθως ἀρκοῦσι, καὶ ἐπὶ μεγάλων ἔτι τραυμάτων, δύο τοιαῦται· ἐπὶ ἐκτομῆς δὲ τῶν ὠοθηκῶν τέσσαρες τὸ πολύ. Δέον δὲ αὗται νὰ τίθηνται εἰς ἱκανὴν ἀπόστασιν ἀπὸ τῶν χειλέων τοῦ τραύματος εἰς πρόληψιν τοῦ χασμοῦ αὐτῶν. Ἀμφότερα δὲ τὰ πρὸς ταύτην ναρθήκια ἢ δισκία δρῶσιν ὥσπερ κορυφαὶ δακτύλων, προσπιέζοντα ἀλλήλοις τὰ βαθέα στρώματα τοῦ τραύματος καὶ τοσοῦτον, ὥστε τὰ χείλη, εἰ καὶ ὅσον τὸ

Εικων 78

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πλάτος χειρὸς ἀπ' ἀλλήλων διεστῶτα, συμπλησιάζουσιν ἀλλήλοις, εὐχερῶς τότε ἐνεργουμένων τῶν δι' ἄμματος ῥαφῶν καθ' ἅπασαν τὴν ἔκτασιν τοῦ τραύματος, καὶ τούτου κατὰ πρῶτον σκοπὸν ἐνουμένου. Αἱ ῥαφαὶ αὗται δύνανται νὰ παραμείνωσιν ἐν τῷ τραύματι 8 ἢ 14 ἡμέρας ἀβλαβῶς, βραδύτερον ὅμως ἐπέρχεται μικρά τις ἐπιπολαία ὑπὸ τὰ δισκία γαγγραίνωσις τοῦ δέρματος ἄνευ ὅμως περαιτέρω συνεπείας. Τοιούτων δὲ ναρθηκισφόρων ῥαφῶν ἐν μεγάλοις τραύμασι πολλὴν τὴν χρῆσιν ποιεῖται ἐν τῇ Κλινικῇ αὐτοῦ ἐν Βιέννῃ καὶ ὁ Βιλρόθιος.

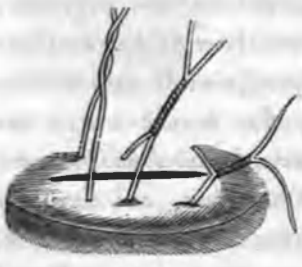
Πλὴν τῶν περιγραφεισῶν ῥαφῶν πᾶσαι αἱ λοιπαὶ εἰσιν ἄχρηστοι ἐν τῇ χειρουργικῇ, οἷον *ἡ δι' ἀγκύλης ῥαφὴ* (Εἰκὼν 79), *ἡ σπειροειδὴς* (Εἰκὼν 80), *ἡ διαβατὴ* (Εἰκὼν 81), *καὶ ἡ ὑποδόρειος περισφιγκτήριος* (Εἰκὼν 82). Ἁπλῶς σημειοῦμεν τὴν ἀναίμακτον *δι' ἀγκτήρων ῥαφήν*. Οἱ Ἄραβες μετεχειρίζοντο πρὸς ἕνωσιν τῶν τραυμάτων ἔντομόν τι, καλούμενον Scarites Pyræmon, οὗτινος αἱ γνάθοι τελευτῶσιν εἰς δύο ἄγκιστρα, καὶ ὧνπερ ἀναμέσον παρενεβάλλοντο τὰ προσυνημμένα χείλη τοῦ τραύματος. Ἐκ τῶν ἐντόμων τούτων ἐφηρμόζοντο τόσα, ὅσα ἀπῃτοῦντο πρὸς τελείαν τοῦ τραύματος συνάφειαν, καὶ εἶτα τὰ σώματα αὐτῶν διὰ περιστροφῆς ἀπεσπῶντο, ἀπολειπομένης μόνης τῆς κεφαλῆς μετὰ τῶν ἀγκίστρων, ἥτις συνεκράτει ἀκριβῶς τὰ χείλη τοῦ τραύματος ἐν συναφείᾳ ἄνευ καὶ τῆς ἐλαχίστης χαλαρώσεως. Ὁ Ἀβουλκασὴμ μνημονεύει τῶν ἐντόμων τούτων, οἷς περ ἐν Ἀλγερίᾳ ἐχρῶντο εἰς τὴν τῶν τραυμάτων ἕνωσιν. Κατ' ἀναλογίαν λοιπὸν τούτων ὁ Βιδὰλ δὲ Κασσὶς κατεσκεύασε *τοὺς ἀγκτῆρας*=serres fines (Εἰκὼν 83). Τῶν ἀγκτήρων οὖν τούτων συμπιεζομένων ἀπομακρύνονται τὰ ἄγκιστρα, ἅτινα τότε, ἀρθείσης τῆς πιέσεως, συλλαμβάνουσι τὰ χείλη τοῦ τραύ-

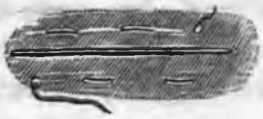
Εἰκὼν 80

Εἰκὼν 82

Εἰκὼν 79

Εἰκὼν 81

Εἰκὼν 83

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ματος καὶ συγκρατοῦσιν ἐν συναφείᾳ. Ἀλλ' οἱ ἀγκτῆρες ἐπὶ ἀνησύχων ἀσθενῶν ἀποπίπτουσιν εὐκόλως· ἐμποιοῦσι πλείονας πόνους ἢ αἱ ραφαί, ἔτι δὲ ἐπιφέρουσι καὶ γάγγραιναν τῶν χειλέων τοῦ τραύματος ἐκ τῆς πιέσεως. Διὰ ταῦτα πάντα οὗτοι περιέπεσαν σχεδὸν ἐν ἀχρηστίᾳ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τῶν κατὰ τὰ ἀγγεῖα ἐγχειρήσεων.

Ἅπασαι αἱ ἐνταῦθα ἐξετασθησόμεναι ἐγχειρήσεις τριττόν τινα σκοπὸν ἐπιτελοῦσι· δηλονότι ἀφαίρεσιν αἵματος ἐκ τῶν ἀγγείων· ἐγχυσιν αἵματος ἐν αὐτοῖς καί, τέλος, ἀπόφραξιν τοῦ αὐλοῦ αὐτῶν. Ἡ μὲν ἀφαίρεσις αἵματος ἢ ἡ ἀφαίμαξις γίνεται διὰ *τῆς φλεβοτομίας* κυρίως, ἢ καὶ διὰ τῆς ἀχρήστου τανῦν *ἀρτηριοτομίας*, ἔτι δὲ διὰ *τῶν σκαριφισμῶν* καὶ *τῆς σικυάσεως*, τέλος καὶ διὰ *βδελλῶν*· ἡ δ' ἔγχυσις αἵματος ἐν τοῖς ἀγγείοις, διὰ τοῦ καλουμένου *μεταγγισμου*, καί, τέλος, ἡ ἀπόφραξις τοῦ αὐλοῦ αὐτῶν διαπράσσεται διὰ τῶν πολυειδῶν ἰσχαίμων μέσων, ἰδία δέ, διὰ *τῆς ἀπολιγώσεως*.

Α'. Ἀφαίμαξις.

Αὕτη κατορθοῦται διὰ σχάσεως φλεβός τινος, ἢ καὶ ἀρτηρίας καὶ ταχείας ἱκανοῦ ποσοῦ αἵματος κενώσεως, καὶ τὸ τοιοῦτον καλεῖται *καθολικὴ ἢ γενικὴ ἀφαίμαξις*· ἢ διὰ σκαριφισμῶν, σικυάσεως, ἢ καὶ διὰ προσβολῆς βδελλῶν, ἐκμυζωσῶν διὰ δηγμάτων αἷμα ἐκ τῶν τριχοειδῶν ἀγγείων, ὁπότε ἐνεργεῖται ἡ καλουμένη *τοπικὴ ἀφαίμαξις*.

α'. Φλεβοτομία.

Ἡ ἄλλοτε μέχρις ἀσυγγνώστου ὑπερβολῆς εὔχρηστος *φλεβοτομία* τανῦν ἐπιτελεῖται πολλῷ σπανιώτερον, καὶ σκοπεῖ τὴν καταπολέμησιν φλογιστικῶν τινων νοσημάτων, ἢ κυρίως ἐνίων συμπτωμάτων αὐτῶν.

Χρήζομεν οὖν πρὸς φλεβοτομίαν *νυστερίου*, μᾶλλον ἢ ἧττον πλατέος τὴν αἰχμήν, ἢ καὶ ὀφιογλώσσου (Εἰκὼν 84 α. 6. γ). Ἄλλοτε δὲ ὑπῆρχε καὶ ἴδιον πρὸς φλεβοτομίαν ἐργαλεῖον, καλούμενον *φλεβοσχαστήριον*, ἀλλὰ τανῦν περιέστη ἐν τελείᾳ ἀχρηστίᾳ. Ἔτι δὲ δεόμεθα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐπιδέσμου (συνήθως ἐρυθροῦ τὸ χρῶμα), μῆκος μὲν ἡμίσεως πήχεως ἔχοντος, πλάτος δὲ 1—2 δακτύλων, ἢ, ἐν ἐλλείψει τοιούτου, καὶ ἁπλοῦ ῥινομάκτρου, συνεπτυγμένου ἐν εἴδει ἐπιδέσμου, πρὸς τὴν διὰ πιέσεως κώλυσιν τοῦ ῥεύματος τοῦ αἵματος ἄνω τῆς σχασθησομένης φλεβὸς καὶ οὕτως ἐξοίδησιν αὐτῆς· τέλος χρήζομεν ἀγγείου εἰς τὴν τοῦ ἐξαχθησομένου αἵματος ὑποδοχήν, βάμβακος, σπληνίου καὶ ἐπιδέσμου πρὸς τὴν τοῦ τραύματος ἐπίδεσιν, τῶν πάντων ἀντισηπτικῶς παρεσκευασμένων.

Εικων 84

Φλεβοτομίαν δὲ τελοῦμεν συνηθέστατα μὲν σχάζοντες φλέβα τινὰ ὑποδόρειον κατ' ἀγκῶνα, σπανιώτερον δέ, φλέβα τινὰ τῶν ὑποδορείων κατὰ τὸν ἄκρον πόδα καί, τέλος, σπανιώτατα, ἢ καὶ οὐδέποτε τἀνῦν, φλέβα τινὰ τῶν ὑποδορείων τοῦ τραχήλου, καὶ ἰδίᾳ *τὴν ἐξω σφαγίτιδα*. Ἐκ πασῶν τούτων περιγράψομεν μόνον τὴν κατ' ἀγκῶνα φλεβοτομίαν καὶ τὴν κατὰ τὸν ἄκρον πόδα, καθὸ εὐχρήστους.

1. Φλεβοτομία κατ' ἀγκῶνα.

Πρὸ τῆς περιγραφῆς τῆς στοιχειωδεστάτης ταύτης χειρουργίας προαναμνηστέον συντόμως τῶν περὶ τῆς ἀνατομικῆς διατάξεως τῶν κατ' ἀγκῶνα ὑποδορείων φλεβῶν.

Εικων 85

Ἀποδείραντες τὸ δέρμα ἐνταῦθα ἐπί τινα ἔκτασιν, ἢ καὶ ἄνευ ἀποδορᾶς αὐτοῦ, ἀλλ' ἁπλῇ κατὰ κύκλον ἐπιδέσει τοῦ βραχίονος περὶ τὴν μεσότητα, ὥςπερ ἐν εἰκόνι 85, παριστώσῃ δεξιὸν βραχίονα, ὁρῶμεν διαυγαζούσας διὰ τοῦ δέρματος τὰς ἐξῆς ὑποδορείους κατ' ἀγκῶνα φλέβας. *Τὴν μὲν κεφαλικὴν φλέβα* α ἀνιοῦσαν ἐπὶ τῆς προσθίας ἐπιφανείας τοῦ ἀντιβραχίου παρὰ τὸ κερκιδικὸν τούτου χεῖλος· *τὴν δὲ βασιλικὴν* β. παρὰ τὸ ὠλενικὸν χεῖλος αὐτοῦ· ἀμφοτέρων δὲ ἀναμέσον *τὴν μέσην* γ, ἥτις

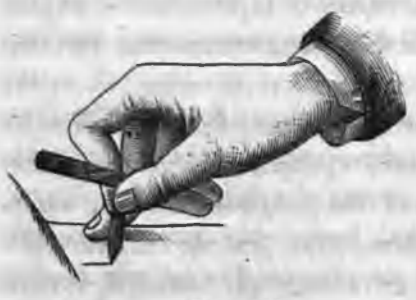
Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὅμως ποικίλλει τὴν ἀνατομικὴν διάταξιν καὶ οὐχὶ ἐν πᾶσι σταθερὰν ἔχει ταύτην. Ἡ μέση δὲ αὕτη φλὲψ (Εἰκὼν 85) ἄρχεται κατὰ τὸ ἄρθρον τῆς ἄκρας χειρός, ἀναφερομένη ἐν τῇ μεσότητι τῆς προσθίας ἐπιφανείας τοῦ ἀντιβραχίου, καὶ κατωτέρω τοῦ ἀγκῶνος σχίζεται ἐν δυσὶ κλάδοις· ὧν ὁ μὲν εὐρωστότερος, ἤτοι *ἡ μέση βασιλικὴ φλὲψ* (δ) συνδέεται τῇ βασιλικῇ φλεβί, ὁ δὲ ἰσχνότερος, ἤτοι *ἡ μέση κεφαλικὴ* φλὲψ (ε), τῇ κεφαλικῇ φλεβί. Ἄλλοτε ὅμως ἀλλοία ἡ τούτων διάταξις· δηλονότι ἡ μέση φλὲψ ἐκφύεται ἐνίοτε ἐγγύτατα τῆς κατ' ἀγκῶνα καμπῆς ἐκ τῆς κεφαλικῆς φλεβὸς ἁπλῆ, ἢ καὶ διπλῆ, καὶ εἰσβάλλει εἰς τὴν βασιλικὴν φλέβα, ἀπεργαζομένη λοξὸν συνδετικὸν κλάδον μεταξὺ κεφαλικῆς καὶ βασιλικῆς φλεβός. Ἕνεκα λοιπὸν τῆς ἀνωμάλου ταύτης διατάξεως ἀναγκαζόμεθα νὰ προτιμήσωμεν πρὸς σχάσιν ἐκείνην τῶν φλεβῶν, ἥτις μᾶλλον ἐπαίρεται διὰ τοῦ δέρματος, καὶ σαφέστερον διὰ τῆς κυανῆς χροιᾶς διαυγάζει δι' αὐτοῦ. Αὕτη δέ ἐστι συνήθως *ἡ μέση βασιλικὴ φλέψ*, κειμένη μᾶλλον τῶν λοιπῶν ἐπιπολαίως· οὖσα εὐρωστοτέρα καὶ ἐπὶ τῶν λιποβριθῶν ἀνθρώπων εὐδιακριτοτέρα, καὶ παρέχουσα ἑπομένως ἄφθονον αἷμα. Ἀλλ' εἰ καὶ αὕτη προτερεῖ ἐν πᾶσι τούτοις, ὑστερεῖ ὅμως ἑτέρωθεν, καθότι πασῶν τῶν ἐνταῦθα ὑποδορείων φλεβῶν αὕτη κεῖται ἐγγύτατα *τῆς βραχιονίου ἀρτηρίας*, χωριζομένη ταύτης μόνον ὑπὸ τῆς ἰσχνῆς περιταινιώδους προβολῆς τοῦ δικεφάλου βραχιονίου μυός, ὑπὲρ ἣν λοξῶς διαπορεύεται. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ *ἡ μέση βασιλικὴ φλὲψ* χιάζει τὴν ἀρτηρίαν, ἣ φέρεται ταύτῃ παραλλήλως, καὶ τότε δύναται βαθεῖα νύξις διὰ τῆς περιταινιώδους προβολῆς τοῦ δικεφάλου μυός, τῆς χωριζούσης φλέβα καὶ ἀρτηρίαν, νὰ σχάσῃ καὶ τὴν ἀρτηρίαν, ἐξ οὗ *τραυματικὸν ἀνεύρυσμα* παράγεται. Ἔτι δὲ ἀνωμάλως ἡ βραχιόνιος ἀρτηρία ἁπαντᾷ σχιζομένη εἰς τὴν κερκιδικὴν καὶ τὴν ὠλενικὴν πρὸς τὰ ἄνω κατὰ τὸν βραχίονα, καὶ τότε ἡ κερκιδικὴ ἀρτηρία ἐπιπολαίως καταφέρεται οὐχὶ ὑπὸ τὴν περιταινιώδη προβολὴν τοῦ δικεφάλου μυός, ἀλλ' ἐπ' αὐτῆς, καὶ κεῖται ἐγγύτατα τῆς σχασθησομένης *μέσης βασιλικῆς φλεβός*. Διὸ εἰς ἀποφυγὴν τρώσεως τῆς ἀρτηρίας κατὰ τὴν φλεβοτομίαν ἐπάναγκές ἐστι α' νὰ ἐξετάσωμεν ἐπισταμένως τὸν σφυγμόν, ἵνα οὐχὶ συστοίχως τούτῳ σχάσωμεν τὴν φλέβα· β' διατάσσομεν τῷ πάσχοντι νὰ συστείλῃ ἰσχυρῶς τὸν δικέφαλον βραχιόνιον μῦν, καὶ κάμψῃ ἅμα μετρίως τὸν βραχίονα, ὁπότε διατείνεται ἡ περιταινιώδης προβολὴ τοῦ μυὸς τούτου, ἡ δὲ φλὲψ οὕτως ἀφίσταται τῆς ἀρτηρίας (Petrequin)· καὶ γ' σχάζομεν τὴν φλέβα,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὡς οἱόν τε, πρὸς τὴν κάτω ταύτης μοῖραν, ἔνθα ἤδη ἡ ἀρτηρία εἰςδύει κατὰ βάθος. Τὰ δὲ νεῦρα, οἱον τὴν τοῦ μέσου δερμικοῦ νεύρου διαφυάδα, τὴν χιάζουσαν τὴν μέσην βασιλικὴν φλέβα, καὶ τὰς φυάδας τοῦ ἔξω δερμικοῦ, τὰς σχεδὸν παραλλήλως τῇ μέσῃ κεφαλικῇ φλεβὶ καταφερομένας, οὐδαμῶς δυνάμεθα νὰ διΐδωμεν, ἢ ν' ἀντιληφθῶμεν· καὶ τούτου ἕνεκα δύναται νὰ συμβῇ ἐνίοτε τρῶσις αὐτῶν καὶ ὑπὸ τοῦ δεξιωτάτου χειρουργοῦ κατὰ τὴν φλεβοτομίαν, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἄνευ ἀπευκταίου.

Ἐκτέλεσις. Σχηματίσαντες τὸν χειρισθησόμενον καθέδριον εἰ δυνατόν, ἄλλως ἡμικατακεκλιμένον, ἀποκαλύπτομεν τὸν ἀριστερὸν αὐτοῦ βραχίονα συνήθως μέχρι τῆς μεσότητος, καὶ τάσσομεν ἐν ἡμιαπαγωγῇ. Πρὸς ἐξοίδησιν τῶν ὑποδορείων ἐνταῦθα φλεβῶν περιδέομεν ὑπὲρ τὸν ἀγκῶνα τὸν ἐρυθρὸν συνήθως πιεστήριον ἐπίδεσμον εἰς ἀγκύλην, ἵνα δυνάμεθα, ἀνάγκης ἐπιστάσης, νὰ χαλαρώσωμεν αὐτόν. Νῦν δὲ ἐπὶ ἀριστεροῦ βραχίονος περιλαβόντες τὸν ἀγκῶνα τοῦ χειριζομένου ἐκ τῶν ὄπισθεν τῇ ἀριστερᾷ ἡμῶν, τοῦ μὲν ἀντίχειρος ταύτης ἐπιτεθέντος τῷ ἔσω χείλει τοῦ ἀγκῶνος, τῶν δὲ λοιπῶν δακτύλων τῷ ἔξω χείλει αὐτοῦ, διατείνομεν τὸ δέρμα τῆς προσθίας τούτου ἐπιφανείας. Εἶτα προωθοῦντες σμικρὸν τὸν ἀντίχειρα τῆς ἀριστερᾶς, στηρίζομεν τὴν σχασθησομένην φλέβα πλαγιόθεν, μεθ' ὅπερ τῷ λιχανῷ τῆς δεξιᾶς ἡμῶν ψηλαφοῦμεν τὴν φλέβα ταύτην, κυανῆν οὖσαν καὶ διατεταμένην. Εὐθὺς οὖν τότε συλλαβόντες (Εἰκὼν 86) τὸ νυστέριον τῷ ἀντίχειρι καὶ τῷ λιχανῷ τῆς δεξιᾶς ἡμῶν εἰς κατάλληλον ἀπὸ τῆς αἰχμῆς ἀπόστασιν, διωθοῦμεν αὐτὸ ἐν τῇ φλεβὶ ὑπ' ὀξεῖαν γωνίαν, καὶ οὐχὶ παραλλήλως τῷ ταύτης ἄξονι, ἀλλὰ λοξῶς, ἐπειδὴ ἄλλως συμπίπτουσι τὰ χείλη τοῦ ἐπ' αὐτῆς τραύματος καὶ διακόπτουσι τὴν ἐκροὴν τοῦ αἵματος, ἧς σχασθείσης ἐκρέει παραπλεύρως τοῦ νυστερίου μέλαν αἷμα. Ἐξαιρεθέντος δὲ τοῦ νυστερίου, τὸ αἷμα ἐκχεῖται ἀκτινοειδῶς ἐπὶ τὸ ἐγγὺς ὑπὸ βοηθοῦ κρατούμενον ἀγγεῖον. Πολλάκις διὰ μεγάλην τοῦ πιεστηρίου ἐπιδέσμου πίεσιν δὲν ἐξέρχεται ἀκτινοειδῶς τὸ αἷμα, καὶ εὐθὺς τότε χαλαροῦμεν τὸν εἰς

Εικων 86

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀγκύλην προσδεδεμένον ἐπίδεσμον, ἢ καὶ διατάσσομεν ἅμα τῷ χειριζομένῳ νὰ ἐνεργήσῃ κινήσεις διὰ τῶν δακτύλων τῆς συστοίχου χειρός, ἵνα οἱ οὕτω συστελλόμενοι μῦς τοῦ ἀντιβραχίου ὠθῶσι τὸ αἷμα πρὸς τὴν σχασθεῖσαν φλέβα. Ἐκρεύσαντος οὖν οὕτω τοῦ ἀπαιτουμένου ποσοῦ τοῦ αἵματος, φράσσομεν τὸ τραῦμα ὡς ἐξῆς· διὰ μὲν τοῦ ἀντίχειρος τῆς τὸν ἀγκῶνα κρατούσης ἀριστερᾶς χειρὸς ἡμῶν πιέζομεν τὴν σχασθεῖσαν φλέβα ὑπὸ τὸ ταύτης τραῦμα, παυομένης οὕτω τῆς ἐκροῆς τοῦ αἵματος, διὰ δὲ τῆς δεξιᾶς λύσαντες τὸν ἄνω τοῦ ἀγκῶνος πιεστήριον ἐπίδεσμον, καὶ εἶτα λαβόντες σπόγγον, χλιαρῷ ὕδατι διάβροχον, ἀποσπογγίζομεν τὸ τραῦμα καὶ ἐν τέλει ἐπικαλύπτομεν αὐτὸ διὰ σφαιρίου βάμβακος, ἐφ' οὗ τίθεμεν σπληνίον, στηρίζοντες πάντα ταῦτα δι' 8ειδοῦς ἐπιδέσμου, οὗ ὁ χιασμὸς συστοιχείτω τῷ τραύματι, καὶ ἅτινα πάντα ἀντισηπτικῶς προπαρεσκευασμένα εἰσί. Τὸν ἐπίδεσμον ἐφαρμόζομεν ἐν ἡμικάμψει τοῦ ἀγκῶνος, καὶ οὔτε λίαν χαλαρῶς, οὔτε πάλιν λίαν στερρῶς, διότι, κωλυομένης τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ αἵματος ἕνεκα τῆς μεγάλης πιέσεως, ἐπέρχεται ἐπιγενὴς αἱμορραγία. Τὴν 6' ἢ γ' ἡμέραν καθαιροῦμεν τὸν ἐπίδεσμον.

Ἀπευκταῖα ἐν τῇ φλεβοτομίᾳ δύνανται ἐνίοτε νὰ συμβῶσι τάδε.

Ἀποτυχία περὶ τὴν σχάσιν τῆς φλεβός, ἰδίᾳ παρὰ τοῖς πρωτοπείροις, ἕνεκα φόβου τρώσεως τῆς ἀρτηρίας, ἢ ἕνεκα παρολισθήσεως τῆς φλεβός, μὴ στηριχθείσης εἰκότως, ὁπότε ἡ διαίρεσις περιορίζεται μόνον ἐπὶ τοῦ δέρματος. Ἐν τοιαύταις περιστάσεσιν ἀνευρύναντες σμικρὸν τὸ τραῦμα τοῦ δέρματος, καὶ ἀπάγοντες τὰ χείλη τούτου χωροῦμεν ἐπὶ τὴν τῆς φλεβὸς σχάσιν.

Πολλάκις ἡ ἐπὶ τῆς φλεβὸς *σχάσις* ἐστὶ *μικρά*, διότι ἡ νύξις ἐγένετο διὰ στενοῦ νυστερίου καὶ ὑπὸ ὀρθὴν γωνίαν, ὁπότε ἡ ἀκτὶς τοῦ αἵματος μικρά. Πρὸς ἐνίσχυσιν οὖν ταύτης διατάσσομεν, ἵνα ὁ χειρισθεὶς ἀλληλοδιαδόχως συγκλείῃ καὶ ἀνοίγῃ τὴν χεῖρα· καὶ ἐὰν τότε μὴ ἐκρέῃ ἀφθονώτερον τὸ αἷμα, μεγεθύνομεν τὴν ἐπὶ τῆς φλεβὸς τομήν.

Ἔτι δ' ἐνίοτε, σχασθείσης εἰκότως τῆς φλεβὸς καὶ τοῦ αἵματος ἐκρέοντος, *παύεται αἷμορρης ἡ τούτου ἐκροή*, μετακινηθέντος τοῦ ἐπὶ τοῦ δέρματος τραύματος, καὶ καλύψαντος τὸ ἐπὶ τῆς φλεβός. Τότε διὰ σμικρᾶς μετακινήσεως τοῦ δέρματος, διευθετοῦμεν τὸ ἐπ' αὐτοῦ τραῦμα πρὸς τὸ τῆς φλεβός. Ἀλλὰ τοιαύτη παῦσις τῆς ῥύσεως τοῦ αἵματος, ἀρξαμένης ἤδη, δύναται νὰ συμβῇ καὶ ἕνεκα μεγάλης πιέσεως τοῦ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πιεστηρίου ἐπιδέσμου, ὃν χαλαροῦμεν, ἡ δ' ἐκροὴ τοῦ αἵματος ἐπαναλαμβάνεται.

Ἐπελθούσης δὲ *λειποθυμίας* κατὰ τὴν τοῦ αἵματος ἐκροήν, εὐθὺς φράσσομεν τὴν φλέβα· κατακλίνομεν ὁριζοντίως ὕπτιον τὸν χειριζόμενον· ἐπιῤῥαντίζομεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ διὰ ψυχροῦ ὕδατος, καὶ προσπαθοῦμεν νὰ ζωογονήσωμεν αὐτὸν δι' ἰσχυρῶν ὀσφραντηρίων, καθαροῦ ἀέρος κλπ.

Εἰ δὲ σὺν τῇ φλεβὶ *τρώσωμεν καὶ τὴν ὑποκειμένην ἀρτηρίαν*, τότε παρατηροῦμεν σὺν τῷ μέλανι φλεβικῷ αἵματι μίγδην καὶ ἐρυθρὸν ἀρτηριακόν, ἡ δὲ ἀκτὶς τοῦ ἐκρέοντος αἵματος γίνεται μείζων καὶ κατ' ὤσεις. Εὐθὺς δὲ τότε ἐφαρμόζομεν πιεστήριον ἐπίδεσμον, ἢ ἐνεργοῦμεν καὶ ἀπολίνωσιν τῆς ἀρτηρίας, ὥςπερ κατωτέρω ἐκτενῶς ῥηθήσεται ἐν τῇ τῶν ἀνευρυσμάτων θεραπείᾳ.

Ἐν τῇ φλεβοτομίᾳ δύναται *νὰ τρωθῇ μεῖζόν τι τῶν ὑποδορείων νεύρων*. Τούτου δὲ γενομένου, αἴφνης αἰσθάνεται ὁ χειριζόμενος σφοδρὸν πόνον, ὅστις μετὰ σμικρὸν ἐξαλείφεται ὅλως, ἢ τοῦτον διαδέχεται αἰμωδία ἐπί τινα χρόνον παραμένουσα. Σπανιώτατα μετὰ τοιαύτην τρῶσιν ἐπιμένουσι νευραλγίαι, ἢ καὶ παραλύσεις. Κατὰ μὲν τὸν Legouest μετὰ σχάσιν τῆς μέσης κεφαλικῆς φλεβὸς ἔν τινι στρατιώτῃ ἐπῆλθε τελεία παράλυσις τοῦ ἀντιβραχίου ἄνευ νευραλγίας, ἥτις ἀντέστη εἰς πᾶσαν θεραπείαν· κατὰ δὲ τὸν Vinatier μετὰ σχάσιν τῆς αὐτῆς φλεβὸς παρ' ἑτέρῳ παρέμεινε μερικὴ παράλυσις καὶ νευραλγία τοῦ ἀντιβραχίου. Ἐν ἀμφοτέραις ταῖς περιπτώσεσι βεβαίως ἐτρώθη κλάδος τις τοῦ ἐξωτερικοῦ δερμικοῦ νεύρου. Τοιαῦτα δέ τινα παρετηρήθησαν καὶ μετὰ σχάσιν τῆς μείζονος σαφηνοῦς φλεβός. Ἐν τοιαύταις περιστάσεσιν ἄριστον μέσον εἶναι ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ διὰ γύψου ἐπιδέσμου ἐπὶ τοῦ ἀντιβραχίου, καὶ ἡ ἠρεμία αὐτοῦ κατὰ τὰς πρώτας ἑβδομάδας, βραδύτερον δὲ δύναται νὰ καταστῇ ἀναγκαία ἡ ἐκτομὴ τῆς οὐλῆς, ἢ καὶ τεμαχίου τοῦ τρωθέντος νεύρου.

Ἔτι δέ, καὶ περ ἐπιδέσμου τεθέντος, *ἡ αἱμορραγία ἐκ τῆς φλεβὸς δύναται νὰ ἐξακολουθῇ*. Αἰτία δὲ ταύτης ἐστὶ χαλαρά, ἢ στενοτάτη ἐπίδεσις τοῦ τραύματος, ἢ καὶ εὐμέγεθες ἐπὶ τῆς φλεβὸς τραῦμα, ὁπότε ἐφαρμόζομεν εἰκότως νέον ἐπίδεσμον μετὰ παχυτέρου σπληνίου. Ἡ τοιαύτη αἱμορραγία μάλιστα, ἐπερχομένη ἐν καιρῷ νυκτὸς εἰς ἀσθενικοὺς ἀνθρώπους, δύναται νὰ διακινδυνεύσῃ καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν τοῦ χειρισθέντος. Τέλος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δύνανται συνεπείᾳ φλεβοτομίας νὰ ἐπισυμβῶσιν *ἐπίμονος πύησις, φλεγμονὴ τῶν λυμφατικῶν ἀγγείων*, ἢ καὶ *φλεβῖτις* ἕνεκα θρομβώσεως. Ταῦτα δὲ πάντα δυνατὸν μὲν ν' ἀναφανῶσι καὶ μετὰ δεξιὰν φλεβοτομίαν, ἀλλ' ἐπὶ ἀσθενικῶν ἀνθρώπων, ἕνεκα ἀκαθάρτων ἐργαλείων, ἢ ἕνεκα νοσοκομειακῶν μιασμάτων. Κατὰ πάντων τούτων ἰσχύει καὶ ἐνταῦθα ἡ εἰδικὴ τῶν νοσημάτων τούτων θεραπεία.

2. *Φλεβοτομία κατὰ τὸν πόδα.*

Ἐπὶ τῆς τοῦ ἄκρου ποδὸς ῥάχεως ὑπάρχει ὑποδόρειον φλεβικὸν πλέγμα, ἐξ οὗ δι' ἀλληλοδιαδόχου συμβολῆς καταρτίζεται *ἡ ἔσω σαφηνὴς φλέψ*, ἀνιοῦσα κατὰ τὸ ἔσω σφυρόν, καὶ *ἡ ἔξω σαφηνὴς*, ἀναφερομένη κατὰ τὸ ἔξω σφυρόν. Ἡ μὲν ἔσω σαφηνὴς ἀναβρίχᾶται πρόσθεν τοῦ ἔσω σφυροῦ ἐπὶ τὴν ἔσω πλευρὰν τῆς κνήμης, κειμένη ἐπιπολαιότατα καὶ ἐγγὺς τοῦ ἔσω σφυροῦ, συστοίχως δὲ τῇ κεφαλῇ τοῦ ἀστραγάλου· καὶ ἐνταῦθα κατὰ προτίμησιν σχάζομεν αὐτήν, ἅτε μείζονα. *Ἡ δ' ἔξω σαφηνὴς φλὲψ* χωρεῖ ἀνιοῦσα μεταξὺ Ἀχιλλείου τένοντος καὶ ἔξω σφυροῦ, προκείμενον ἔχουσα *τὸ ἔξω κατ' ἐπιπολὴν ῥαχικὸν τοῦ ποδὸς νεῦρον*, ἐγκατακεκρυμμένη τῷ πολλῷ ἐνταῦθα κυτταρώδει ἱστῷ καὶ ἰσχνοτάτῃ. Ταύτης τὴν σχάσιν ἀποφεύγομεν μὲν καὶ διὰ ταῦτα πάντα, ἰδίᾳ ὅμως πρὸς ἀποφυγὴν τρώσεως τοῦ συνοδοῦ ταύτῃ νεύρου. Διὸ τότε, μὴ δυνατῆς οὔσης τῆς σχάσεως τῆς ἔσω σαφηνοῦς φλεβός, προτιμότερον νὰ σχάζωμεν ἕνα τῶν τοῦ ῥαχικοῦ τοῦ ποδὸς φλεβικοῦ πλέγματος κλάδων ἐκ τῶν μᾶλλον προφαινομένων.

Τὴν δ' ἐγχείρησιν τελοῦμεν ὡς ἑξῆς. Ἐμβάπτεται πρότερον ἐπὶ σμικρὸν ὁ φλεβοτομηθησόμενος ἄκρος ποῦς ἐν χλιαρῷ λουτρῷ πρὸς ἐξοίδησιν τῶν ὑποδορείων αὐτοῦ φλεβῶν· ἡμεῖς δὲ περιθέντες εὐθὺς ὕπερθεν τῶν σφυρῶν τὸν πιεστήριον ἐπίδεσμον πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπόν, καὶ εἶτα στηρίζαντες τὴν πτέρναν τοῦ ποδὸς τοῦ χειριζομένου ἐπὶ τοῦ γόνατος ἡμῶν, περιλαμβάνομεν τῇ ἀριστερᾷ ἡμῶν χειρὶ ἐκ τῶν ὄπισθεν καὶ περὶ τὴν πτέρναν τὸν ἄκρον πόδα καὶ διατείνομεν τὸ δέρμα· εὐθὺς δὲ τότε τῇ δεξιᾷ κρατοῦντες τὸ νυστέριον, ὥσπερ ἀνωτέρω εἴρηται, διωθοῦμεν αὐτὸ καὶ σχάζομεν ἀπαραλλάκτως τὴν φλέβα. Δυνάμεθα μὲν καὶ ἐντὸς τοῦ λουτροῦ νὰ σχάσωμεν αὐτήν, ἀλλὰ προτιμότερον ἐκτός, διότι οὕτω δυνάμεθα νὰ ὑπολογίσωμεν τὸ ποσὸν τοῦ κενωθησομένου αἵματος. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπικαλύπτομεν τὸ τραῦμα διὰ βάμ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

βακος καὶ σπληνίου, ἀντισηπτικῶς παρεσκευασμένων, ἐπιδέοντες αὐτὸ 8ειδῶς διὰ *του ἀραβολικου* καλουμένου *ἐπιδέσμου*, οὗ ὁ χιασμὸς συστοιχεῖ τῷ τραύματι.

γ' *Ἀρτηριοτομία*. Οὕτω καλοῦμεν τὴν σχάσιν ἀρτηρίας τινὸς πρὸς ἀφαίμαξιν. Ὑπὸ τῶν ἀρχαίων χειρουργῶν ἐτελεῖτο αὕτη ἐπὶ κινδυνωδῶν νόσων τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ ἐγκεφάλου, καί τοι μὴ προτεροῦσα τῆς φλεβοτομίας, ἀλλὰ καὶ πολλῷ ταύτης ὑστεροῦσα. Ἡ ἀρτηριοτομία ἐτελεῖτο κατ' ἐκλογὴν ἐπὶ τῆς κροταφίτιδος ἀρτηρίας. Ἀπεψιλοῦτο αὕτη πρόσθεν τοῦ ὠτός, ὥςπερ ἐν τῇ ἀπολινώσει, περιετίθεντο διὰ μήλης ὑπ' αὐτὴν δύο βάμματα ἐν σμικρᾳ ἀπ' ἀλλήλων ἀποστάσει, ὧν τὸ ἄνω ἀπελίνου ταύτην εἰκότως προςδεόμενον, καὶ οὕτως ἐξοιδαίνετο ἡ ἀρτηρία σφόδρα. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀναμέσον τῶν δύο ὑπεμβεβλημένων βαμμάτων ἐσχάζετο διὰ νυστερίου ἡ ἀρτηρία, ἐξ ἧς ἔῤῥεε τὸ ἀπαιτούμενον αἷμα, καὶ ἐπὶ τέλους ἀπελινοῦτο αὕτη καὶ διὰ τοῦ κατωτέρου βάμματος, τοῦ τραύματος τοῦ δέρματος εἰκότως διὰ ραφῆς συναπτομένου καὶ ἐπιδεομένου. Περιεστη ἐν τελείᾳ ἀχρηστίᾳ.

β'. Σκαριφισμοὶ καὶ Σκύασις.

Αὐτὸς οὗτος ὁ Ἱπποκράτης περιγράφει *τους σκαριφισμους* ἐπὶ τοῦ ἐπιπεφυκότος καὶ τοῦ φάρυγγος. Εἰσὶ δὲ οὗτοι πολλαπλαῖ ἀμυχαὶ τοῦ δέρματος, ἢ καὶ τῶν βλεννοῦμένων. Συνήθως διὰ τῶν ἀμυχῶν τούτων προτιθέμεθα ν' ἀφαιμάξωμεν μέρη φλεγμονωδῶς διηθημένα, ἢ καὶ νὰ λύσωμεν τὴν μεγάλην διάτασιν αὐτῶν, ἢ καὶ ἐκ νοσηρῶν οἰδαλέων μερῶν νὰ κενώσωμεν ὑγρόν, ὅπερ ὅμως ἐπιτρέπεται μόνον ἐπὶ μεγάλης καὶ ὀδυνηρας διατάσεως αὐτῶν, ἐπειδὴ ἄλλως κίνδυνος πάρεστι σφοδρᾶς φλεγμονῆς καὶ γαγγραίνης. Σπανιώτερον ἐνεργοῦμεν ἀμυχὰς πρὸς κένωσιν ἀέρος ἐπὶ ὑποδορείου ἐμφυσήματος. Τὰς ἀμυχὰς δὲ ταύτας ἐνεργοῦμεν ἁπλούστατα διὰ νυστερίου ταχέως πυκνὰς καὶ παραλλήλους.

Ἡ δὲ *σικυασις ἢ κοὐφη* γίνεται, ἢ *ἔραιμος*. Ἦν δὲ αὕτη γνωστὴ αὐτῷ τῷ Ἱπποκράτει, ὅστις ἐνήργει ἀμυχὰς ἐπὶ τοῦ δέρματος, καὶ εἶτα ἐπέθετεν ἐπ' αὐτῶν σφαῖραν κερατίνην ἢ μεταλλίνην, φέρουσαν ἄνω τρῆμα, δι' οὗ ἐξεμύζα τὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα. Ἐν Πομπηΐᾳ δὲ καὶ ἐν Ἑλλάδι ἐν σαρκοφάγοις ἀνεκαλύφθησαν τοιαῦται διαφόρου μεγέθους, παραπλήσιαι ταῖς νῦν ἐν χρήσει ὑελίναις σικύαις.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

α' *Ἡ κούφη σικύασις* τελεῖται ἁπλῶς διὰ τῆς ὑαλίνης σικύας. Τὸ ἐφ' οὗ αὕτη ἐφαρμοσθήσεται δέρμα ἔστω λεῖον, ὁμοιόμορφον, καὶ ἄνευ τριχῶν, ἤ, τοιούτων ὑπαρχουσῶν, δέον νὰ προξυρίζηται. Οὐδὲ ἀνώμαλον δέον νὰ ᾖ ἕνεκα ὑποκειμένων ὀστῶν, τενόντων καὶ λοιπῶν τοιούτων, διότι ἀνεφάρμοστος καθίσταται ἡ σικύα. Πρὸς ἐφαρμογὴν ταύτης ἀραιοῦμεν τὸν ἐν τῇ σικύᾳ ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα δι' ἀνημμένης λαμπάδος, ἢ τεμαχίου χάρτου οἰνοπνεύματι διαβρόχου, ἢ καὶ ἐλαχίστου βάμβακος, ἀναπτομένων ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς σικύας· κρατοῦντες δὲ τὴν σικύαν τῇ δεξιᾷ, τὴν δὲ λαμπάδα τῇ ἀριστερᾷ ἐγγὺς τοῦ τόπου τῆς ἐφαρμογῆς ὡς τάχιστα ἐπιθέτομεν αὐτὴν ἐπὶ τοῦ δέρματος, ὅπερ, τεῖνον τότε νὰ καταλάβῃ τὸν ἐν τῇ κοιλότητι τῆς σικύας διὰ θερμάνσεως ἀραιωθέντα χῶρον, ἐπαίρεται σφαιροειδῶς, πληρουμένων ἅμα αἵματος τῶν τριχοειδῶν ἀγγείων. Μετὰ δέ τινας στιγμὰς σμικρᾷ ἐπιπιέσει τοῦ δέρματος ἐν τινι σημείῳ τῆς περιφερείας τῆς σικύας εἰσδύει ἀὴρ ἐν ταύτῃ, καὶ οὕτως ἀποπίπτει. Τὴν κούφην σικύασιν ἐφαρμόζομεν ἐπὶ παίδων, γερόντων, λειφαίμων καὶ ἀσθενικῶν ἀνθρώπων, παρ' οἷς ἐπιβλαβής ἐστι πᾶσα ἀφαίμαξις.

β' *Ἡ ἔναιμος σικύασις* πρὸς ἐφαρμογὴν χρῄζει ὑαλίνων σικυῶν, ποικίλων τόν τε ἀριθμὸν καὶ τὸ μέγεθος, ἔτι δὲ ἰδίου μηχανήματος, *του σικυοσχαστηρίου* (Εἰκὼν 87), ἐκτελουμένη ὡς ἑξῆς.

Μετὰ τὴν, ὡς προείρηται, ἀραίωσιν τοῦ ἐν τῇ ὑαλίνῃ σικύᾳ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος ἐφαρμόζομεν αὐτὴν ὡς τάχιστα, καὶ ἀφίεμεν ἐπὶ τόπου ἕως ἂν ἐπαναστῇ καὶ ἐρυθρὸν γένηται τὸ ὑπὸ τῆς σικύας ἀφοριζόμενον δέρμα. Ἀπολύσαντες δὲ τὴν σικύαν, προσπλησιάζομεν τῷ ἐρυθρῷ καὶ ἐπῃρμένῳ δέρματι τὸ προορθιασμένα τὰ σμιλία ἔχον σικυοσχαστήριον, κρατοῦντες αὐτὸ τῇ ἀριστερᾷ, τῷ δὲ λιχανῷ τῆς δεξιᾶς ἐπιπιέζοντες τὸ ἐπ' αὐτοῦ ἐλατήριον· αἴφνης δὲ τότε ἐκσπώμενα τὰ συνήθως ἐν τρισὶ παραλλήλοις γραμμαῖς τεταγμένα σμιλία ἐγχαράττουσι τὸ δέρμα. Αὖθις δ' εἶτα ἀραιώσαντες ὡσαύτως τὸν ἐν τῇ σικύᾳ ἀέρα, ἐφαρμόζομεν ταύτην ὡς τὸ πρῶτον ἐπὶ τοῦ κατασχασθέντος δέρματος. Τότε δ' ἐκ τῶν ἀμυχῶν ἐκρεῖ ἐν τῇ σικύᾳ αἷμα, οὗτινος ἱκανοῦ

Εικων 87

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

συλλεγέντος, ἐξαιρεῖται ἡ σικύα· ἀποσπογγίζονται αὖτη τε καὶ αἱ ἀμυχαὶ διὰ χλιαροῦ ὕδατος, καὶ ἐν ἀνάγκῃ αὐθις ἐκ δευτέρου, ἢ καὶ ἐκ τρίτου ἐφαρμόζεται ἡ σικύα, ἀναλόγως τῆς τοῦ προτιθεμένου ποσοῦ ἀφαιμάξεως. Ἐν τέλει ἀποσπογγίσαντες τὰς ἀμυχὰς ἐπιθέτομεν βάμβακα ἢ καὶ λεπτὸν σπληνίον, ἐλαιοβραχῆ.

Ἁμαρτήματα δ' ἐν τῇ σικυάσει εἰσὶν ἔγκαυσις τοῦ χειριζομένου διὰ τοῦ ἀναπτομένου βάμβακος· ἔλλειψις ταχύτητος περὶ τὴν τῆς σικύας προσαρμογήν· ἀνατροπὴ ταύτης, ἢ καὶ κατάψυξις τοῦ ἐν αὐτῇ θερμανθέντος ἀέρος πρὸ τῆς ἐφαρμογῆς.

Τὰ σμιλία τοῦ σικυοσχαστηρίου δέον μεθ' ἑκάστην χρῆσιν νὰ καθαρίζωνται ἐπιμελῶς διὰ σπόγγου διαβρόχου καὶ νὰ ξηραίνωνται προσηκόντως, καὶ εἶτα νὰ χρίωνται λιπαρᾷ τινι οὐσίᾳ.

γ'. Προσβολὴ βδελλῶν.

Αἱ βδέλλαι, προσβαλλόμεναι τῷ σώματι, ἀφαιμάσσουσι τὰ τριχοειδῆ ἀγγεῖα. Εἰσὶ δὲ αὗται μακραὶ 5—8 ἑκατοστημ., στενότεραι κατ' ἀμφότερα τὰ ἄκρα, τὴν κοιλίαν ἐπίπεδοι καὶ τὴν ῥάχιν προέχουσαι. Τὸ λεῖον αὐτῶν σῶμα φέρει 90—100 δακτυλίων, δυνάμενον νὰ συστέλληται καὶ ἐκτείνηται. Ἡ ἰατρικὴ βδέλλα ἐλαιόχρους ἐστὶ τὴν ῥάχιν, καὶ φέρει ἓξ θολερὰς ἐρυθροκιτρίνους ἐπιμήκεις γραμμὰς μετὰ μελανῶν στιγμάτων, τὴν δὲ κοιλίαν πρασινόφαιος μετὰ μελανῶν στιγμάτων. Τὸ πολλῷ στενότερον πρόσθιον ἄκρον τῆς βδέλλης ἐστὶν ἡ κεφαλή. Αἱ βδέλλαι δέον νὰ διατηρῶνται ἐν ὑαλίνοις, ἢ κάλλιον πηλίνοις ἀγγείοις, φέρουσι καθαρὸν πηγαῖον ὕδωρ, ὅπερ τὸν μὲν χειμῶνα ἀλλάσσεται ἑκάστην τρίτην ἡμέραν, τὸ δὲ θέρος καθ' ἑκάστην, ἐντιθεμένου καὶ ὀλίγου σακχάρου.

Τὰς βδέλλας προσβάλλομεν συχνότερον μὲν ἐπὶ δέρματος, σπανιώτερον δ' ἐπὶ βλεννογόνου ὑμένος. Καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ δέρματος χρώμεθα ταύταις ἐπὶ φλεγμονῶν αὐτοῦ τε καὶ τοῦ τούτῳ ὑποκειμένου κυτταρώδους ἱστοῦ, ἢ ἐπὶ ὑπεραιμιῶν καὶ φλεγμονῶν κατὰ βάθος κειμένων ὀργάνων, ὁπότε δέον αὗται νὰ προσβάλωνται ἐκεῖσε, ἔνθα κοινωνία ἀγγείων ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ δέρματος καὶ τοῦ φλεγμαίνοντος κατὰ βάθος ὀργάνου· οὕτω λ. χ. πρὸς ἀφαίρεσιν αἵματος ἐκ τῆς κοιλίας τοῦ κρανίου προσβάλλομεν βδέλλας κάλλιον ἐπὶ τῶν μαστοειδῶν ἀποφύσεων τοῦ κροταφικοῦ ὀστοῦ, ἢ καὶ κατὰ μῆκος τῶν ῥαφῶν, καθότι κατ' ἄμφω

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὰ μέρη ταῦτα ἀπ' εὐθείας κοινωνία ὑπάρχει τῶν ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κρανίου ἀγγείων μετὰ τῶν ἐκτὸς διὰ τῶν Σαντορινείων φλεβικῶν ἀγωγῶν.

Ἐπὶ τῶν φλεγμονῶν τοῦ δέρματος καὶ τοῦ τούτῳ ὑποκειμένου κυτταρώδους ὀστοῦ δέον τὰς βδέλλας νὰ προσβάλωμεν οὐχὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ φλεγμαίνοντος δέρματος, ἀλλ' εἰς μικρὰν ἀπὸ τούτου ἀπόστασιν καὶ ἐπὶ ὑγιοῦς δέρματος. Τοῦτο δέ ἐστιν οὐσιωδέστατος κανών, ἀτυχῶς παραμελούμενος πολλάκις· ἐπειδὴ ἄλλως τὰ τῶν βδελλῶν δήγματα, ἐρεθίζοντα, ἐπιτείνουσι τὴν προϋπάρχουσαν φλεγμονήν. Ἀποφευκτέα δ' ὡσαύτως ἡ προσβολὴ βδελλῶν ἐπὶ μερῶν, ἐπισκεπομένων ὑπὸ παχείας ἐπιδερμίδος, διότι καὶ δυσκόλως αὗται δάκνουσιν ἐνταῦθα, ἢ καὶ δήξασαι εὑρίσκουσιν ἐλάχιστον αἷμα πρὸς ἐκμύζησιν. Ὡσαύτως ἀποφευκτέα τὰ λεπτόδερμα μέρη τοῦ σώματος μετὰ χαλαροῦ ὑποδορείου ἱστοῦ, οἷον ὁ ὄσχεος, διότι ἐκχυμώσεις καὶ φλεγμοναὶ τούτοις ἐπιγίνονται ἐκ τῶν δηγμάτων τῶν βδελλῶν, καὶ αἱμορραγίαι δυσεπίσχετοι.

Προσβάλλομεν δὲ τὰς βδέλλας ὡς ἑξῆς.

Ἀποπλύναντες εἰκότως τὸ μέρος διὰ χλιαροῦ ὕδατος, καὶ μάλιστα ἐνθα τὸ δέρμα ἐκκρίνει πολὺ σμῆγμα, ἐνθέτομεν ἐν ὑαλίνῳ ποτηρίῳ, ἢ καὶ σικύᾳ ὅσας βδέλλας σκοποῦμεν νὰ προσκολλήσωμεν, ἢ καί τινας πλέον, διότι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οὐχὶ πᾶσαι προσκολλῶνται, καὶ ἐφαρμόσαντες τὴν ταύτας φέρουσαν σικύαν, ἀναμένομεν ἕως ἂν προσκολληθῶσιν. Ἡ δῆξις τῶν βδελλῶν ἐκσημαίνεται τῷ πάσχοντι ὑπὸ αἰσθήματος ὀδύνης, ἡ δὲ τελεία αὐτῶν προσκόλλησις, ὑπὸ αἰσθήματος ἐκμυζήσεως. Πασῶν οὖν, ἢ κἂν τῶν πλείστων αὐτῶν προσκολληθεισῶν, ἀποσύρομεν τὴν σικύαν, καὶ ἀφίεμεν αὐτὰς ἐκμυζώσας ἕως ἂν ἀφ' ἑαυτῶν ἀποπέσωσι.

Μέλλοντες δὲ τὰς βδέλλας νὰ προσβάλωμεν ἐπὶ βλεννογόνου ὑμένος, καὶ ἰδίᾳ ἐπὶ τῶν οὔλων, ἐνθέτομεν ἀνὰ μίαν ἐν ὑαλίνῳ σωληνίσκῳ, προσέχοντες ἵνα τὸ ἐπὶ τῶν οὔλων ἐφαρμοστέον ἄκρον τῆς βδέλλης ᾖ τὸ πλατύτερον, ἢ διὰ τῶν δακτύλων συλλαβόντες τὴν βδέλλαν παρὰ τὸ πλατὺ ταύτης ἄκρον καὶ ὀθονίῳ περιτυλίξαντες τὸ λοιπὸν αὐτῆς σῶμα ἵνα μὴ ἐξολισθαίνῃ, προσπλησιάζομεν τοῖς οὔλοις. Ἐπὶ δὲ τοῦ κολεοῦ ἢ καὶ τοῦ τραχήλου τῆς μήτρας προευοδιάζομεν μητροσκόπιον, ἢ καὶ κασσιτερίνους σωλῆνας πρόσθεν μὲν πεφραγμένους, πλαγιόθεν δὲ ῥωγμὰς φέροντας, οἷς περ ἐνθέντες τὰς βδέλλας ἀναμένομεν νὰ προσκολληθῶσιν ἀφ' ἑαυτῶν.

Πολλάκις ὅμως αὗται δὲν προσκολλῶνται, καὶ τότε ἐπιβρέχομεν τὸ μέρος διὰ γάλακτος, διαλύσεως σακχάρου, ἢ καὶ αἵματος. Ἔτι δὲ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πολλάκις ἁπλῆ ἀνάτριψις τοῦ δέρματος διὰ τῶν δακτύλων, συμφοροῦσα ἐπ' αὐτοῦ πολὺ αἷμα, ἐπιταχύνει τὴν προσκόλλησιν αὐτῶν. Ἀποτυχόντων δὲ πάντων τούτων, ἀλλάσσομεν τὰς βδέλλας.

Τὸ ποσὸν τοῦ ὑφ' ἑκάστης βδέλλης ἐκμυζωμένου αἵματος ἀδύνατον νὰ ὁρισθῇ ἀκριβῶς. Τὸ μέγιστον ποσόν ἐστι μία οὐγκία, τὸ δ' ἐλάχιστον μία δραχμή.

Θέλοντες δὲ νὰ ἐπιταχύνωμεν τὴν τῶν βδελλῶν ἀπόπτωσιν ἐπιβρέχομεν τὸ μέρος διὰ διαλύσεως ἅλατος, ἢ καὶ ἐπιπάσσομεν κόνιν νικοτιανῆς. Εἰ δὲ καὶ διὰ τούτων μὴ ἀποπέσῃ ἡ βδέλλα, διαιροῦμεν αὐτὴν ἐν τῷ μέσῳ διὰ ψαλιδίου. Ὁ βίαιος ἑλκυσμὸς τῶν βδελλῶν διὰ τῶν δακτύλων, ἢ καὶ ἡ διὰ τοῦ ὄνυχος ἀπόσπασις αὐτῶν ἐπιφέρει φλεγμονὴν ἐν τῷ δήγματι· διὸ ἀποφεύγομεν ἀμφότερα. Ἵνα δὲ καὶ μετὰ τὴν τῶν βδελλῶν ἀπόπτωσιν παρατείνωμεν τὴν ροὴν τοῦ αἵματος, ἐπιτίθεμεν θερμὰ καταπλάσματα.

Πολλάκις ἐκ τῶν δηγμάτων τῶν βδελλῶν ἐπέρχεται αἱμορραγία, ἣν καταπαύομεν διὰ ψυχροῦ ὕδατος, ἢ ἐπιπάσσοντες κόνιν στυπτηρίας, Δρακοντείου αἵματος, Ἰαπωνικῆς γῆς, ἢ προσφυσῶντες ἀέρα ἐπὶ τῶν δηγμάτων διὰ τοῦ στόματος ἡμῶν ἠπίως, ὁπότε θρομβοῦται τὸ αἷμα. Εἰ δὲ καὶ διὰ τούτων μὴ καταπαύσῃ, ἐπικαλύπτομεν τὸ μέρος διὰ μοτοῦ διαβρόχου ἐν διαλύσει ὑπερχλωριούχου σιδήρου, ἢ καυτηριάζομεν τὰ δήγματα διὰ χυτοῦ νιτρικοῦ ἀργύρου, ἤ, τέλος, διὰ τῶν χειλέων τοῦ δήγματος διαπείρομεν βελόνην, ἐνεργοῦντες περιειλάδα ῥαφήν, ὁπότε ἀφεύκτως καταπαύει ἡ αἱμορραγία. Ἐνίοτε δύνανται νὰ εἰσολισθήσωσι βδέλλαι εἰς τὸν στόμαχον, ἢ καὶ διὰ τοῦ δακτυλίου νὰ εἰσδύσωσιν εἰς τὸ ὀρθόν, ὅπερ ὄντως κινδυνῶδες. Εὐθὺς δὲ τότε ὀφείλομεν νὰ προποτίσωμεν τὸν παθόντα διάλυσιν μαγειρικοῦ ἅλατος, ἢ τοιαύτην νὰ ἐγχύσωμεν εἰς τὸ ἀπευθυσμένον.

Τέλος, ἐπελθούσης φλεγμονῆς σφοδρᾶς ἐν τοῖς τῶν βδελλῶν δήγμασι, δρῶμεν ἀντιφλογιστικῶς.

Β'. Ἔγχυσις αἵματος ἐν τοῖς ἀγγείοις.

Αὕτη τελεῖται ἐν τοῖς ἀγγείοις πάσχοντος, καὶ καλεῖται ἰδίως

Μεταγγισμὸς τοῦ αἵματος.

Ἡ ἐγχείρησις αὕτη, γνωστὴ ἤδη ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ ΙΖ' αἰῶνος, καὶ πολυτρόπως τότε ἐκτελεσθεῖσα, σκοπεῖ τὴν μετοχέτευσιν αἵματος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὑγιοῦς ἀνθρώπου κυρίως ἐν φλεβὶ πάσχοντος. Τελεῖται δὲ αὕτη τανῦν συχνότατα, εἰ καὶ αἱ περὶ τῆς ἀξίας αὐτῆς συζητήσεις οὔπω ἐξηντλήθησαν. Ἐπιτυχὴς δ' ἐγένετο ὁ μεταγγισμὸς αἵματος ἐπὶ *ὀξείας ἀναιμίας* συνεπείᾳ ραγδαίων ἐξωτερικῶν αἱμορραγιῶν, ἢ καὶ ἐσωτερικῶν τοιούτων· οἷον ἐπὶ αἱμορραγιῶν ἕνεκα παρὰ φύσιν προσφύσεως τοῦ πλακοῦντος, ἐπὶ αἱμορραγιῶν ἕνεκα τρώσεως μεγάλων ἀγγείων, ἐν πάσαις ταύταις ταῖς περιστάσεσιν ἀποβαίνων οὗτος ἀληθῶς ζωοσώτηρ. Τοὐναντίον δὲ λίαν προβληματικὴ ἐστιν ἡ τοῦ μεταγγισμοῦ ἀξία *ἐν τῇ χρονίᾳ ἀναιμίᾳ*, τῇ ἐκ χρονίων τηκτικῶν νόσων ἐπερχομένῃ, ὥσπερ ἀπεδείχθη ἐκ τῶν ἐν τοιαύταις περιπτώσεσι γενομένων πειραμάτων. Ὡσαύτως δίχα ἵστανται αἱ τῶν χειρουργῶν γνῶμαι περὶ ὠφελείας τοῦ μεταγγισμοῦ ἐν ταῖς πολυχρονίαις καὶ τηκτικαῖς τοῦ σώματος πυήσεσιν, εἰ καὶ ὁ Νυσβώμης καὶ ὁ Νεϋδόρφηρος συνιστῶσιν αὐτὸν καὶ τότε. Μεταγγισμὸς δὲ αἵματος πολλάκις ἐγένετο καὶ ἐπὶ δηλητηριάσεων διὰ τοῦ ἐξ ἀνθράκων ἀναπτυσσομένου ὀξειδίου τοῦ ἄνθρακος, ὅστις, κατὰ τὸν Γυργήνσενον, προτιμότερός ἐστι παντὸς ἑτέρου θεραπευτικοῦ μέσου.

Κατὰ τὸν Πάνον, τὸν ὑπὸ φυσιολογικὴν ἐποψιν ἱδρυτήν, ὡς εἰπεῖν, τῆς χειρουργίας ταύτης, χρώμεθα πρὸς μεταγγισμὸν αἵματι, ἐξ οὗ, προσηκούσῃ πλήξει ἢ ἀναταράξει, ἐξάγεται ἡ ἰνία, ἵνα τὸ μὲν ἀποφύγωμεν τὴν ἐμβολήν, τὸ δὲ καὶ ἵνα εἰσαγάγωμεν τῇ κυκλοφορίᾳ αἷμα, ὀξυγόνῳ κεκορεσμένον. Ἡ δὲ μέθοδος αὕτη καλεῖται *ἔμμεσος μεταγγισμός*, πρὸς διάκρισιν *τοῦ ἀμέσου μεταγγισμοῦ*, δηλονότι τῆς ἀπ' εὐθείας μετοχετεύσεως ἱκανῆς ποσότητος αἵματος ἀπὸ ἀρτηρίας ὁμοειδοῦς ζώου εἰς τὴν φλέβα ἑτέρου ὁμοειδοῦς, ἢ μάλιστα καὶ ἑτεροειδοῦς. Τοῦ ἀμέσου τούτου μεταγγισμοῦ τοῦ αἵματος πειράματα ἐπὶ ζώων ἐποιήσατο ὁ Μίτλερος ἐπ' ἐσχάτων. Ὁ δὲ Μαισσονεύης καὶ ὁ Μονκόκης πρότερον, καὶ ὁ Ῥούσελος τελευταῖον ἐπενόησαν καὶ ἴδια ἐργαλεῖα, δι' ὧν δυνατὸς καθίσταται ὁ ἄμεσος μεταγγισμὸς αἵματος καὶ ἀπὸ ἀνθρώπου εἰς ἄνθρωπον. Ἐλάχιστα ὅμως πειράματα ὑπάρχουσι περὶ τούτου.

Ἐκτελεῖται δὲ τανῦν συνήθως *ὁ ἔμμεσος* μεταγγισμός, ὅνπερ καὶ περιγράφομεν, ἑπόμενοι ἀκριβῶς τῷ Ἐσμάρχῳ.

Διὰ φλεβοτομίας ἀφαιμάσσεται *ὑγιὴς καὶ εὔρωστος ἄνθρωπος*, οὗτινος τὸ αἷμα συνάγεται ἐν καθαρωτάτῳ ὑαλίνῳ δοχείῳ, ἀποχωριζομένης πᾳραυτίκα τῆς ἰνίας αὐτοῦ τῇ ἐπὶ πέντε περίπου πρῶτα ἐξη-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κοστὰ τῆς ὥρας ἀναταράξει ἢ πλήξει τοῦ αἵματος διὰ καθαρωτάτης ὑαλίνης ἢ ξυλίνης δοκοῦ, ἢ σπάθης, ὥςπερ ἐμφαίνεται ἐν εἰκόνι 88. Τὸ οὕτω δὴ ἀναταραχθὲν αἷμα *διηθεῖται διὰ καθαροῦ* πυκνοῦ ὀθονίου ἐκ λίνου, καὶ κατόπιν αὐθις ὑποβάλλεται εἰς *δευτέραν* κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον *ἀνατάραξιν ἢ πλῆξιν, ἐκ δευτέρου* πάλιν διηθούμενον *διὰ καθαροῦ λευκοῦ ἐκ μετάξης* ὀθονίου, ὅπερ ὅμως προαποπλύνεται καλῶς δι' ἀπεσταγμένου ὕδατος. Τὰ διυλιστήρια ταῦτα ἢ ἐφαπλοῦνται ἐντὸς καθαρᾶς ὑαλίνης χώνης (Εἰκὼν 89), ἢ ἐκτείνονται ἐπί τινος τετραπλεύρου ξυλίνου πλαισίου, μετὰ μικρῶν καθέτων αἰχμῶν, δι' ὧν διαπείρονται τὰ χείλη τοῦ διυλιστηρίου (Εἰκὼν 90). Τὸ οὕτω δὲ διηθούμενον αἷμα καταῤῥεῖ ἐν ὑαλίνῳ ἀγγείῳ, ξηρῷ καὶ καθαρῷ, ἐντεθειμένῳ ἐν θερμῷ ὕδατι 40° K (Εἰκὼν 89), παραμένον ἐνταῦθα μέχρι τῆς εἰς τὴν φλέβα τοῦ πάσχοντος ἐγχύσεως αὐτοῦ.

Εικων 88

Εικων 89

Εικων 90

Νῦν οὖν διὰ καταλλήλων τομῶν ἀποκαλύπτεται ὑποδόρειός τις φλὲψ τοῦ πάσχοντος, οἷον ἡ μέση βασιλικὴ κατὰ τὸν ἀγκῶνα, ἢ ἡ μείζων σαφηνὴς πρὸ τοῦ ἔσω σφυροῦ, καὶ ἀποψιλοῦται τοσοῦτον, ὥςτε νὰ δύνωνται νὰ ὑποβληθῶσι ταύτῃ δύο ἀντισηπτικὰ ζωϊκὰ ῥάμματα· ἐξ ὧν διὰ μὲν *του ἑνὸς ἀπολύονται* τὸ περιφερικὸν ἄκρον τῆς φλεβός, τὸ δὲ ἕτερον ῥάμμα ὑπεμβάλλεται ὑπὸ τὸ κεντρικὸν ταύτης ἄκρον προωθούμενον, καὶ μηκέτι προσδέον τὴν φλέβα (Εἰκὼν 91), καὶ κατόπιν σχάζεται ἡ ἀπεψιλωμένη φλέψ, αἰρομένης πτυχῆς ἐκ τοῦ ἀνωτέρου ταύτης πλευρώματος διὰ λεπτοτάτης ἀγκιστρωτῆς λαβί-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δος, ὑφ' ἣν διὰ ψαλιδίου ἐντέμνεται λοξῶς, σχηματιζομένου οὕτω κρημνίσκου ἐκ τοῦ πλευρώματος αὐτῆς. Ἄραντες δ' εἶτα τὸν κρημνίσκον διὰ τῆς λαβίδος, εὐοδιάζομεν διὰ τοῦ χαίνοντος τραύματος τῆς φλεβὸς πρὸς τὸ κεντρικὸν ταύτης ἄκρον καλαμίσκον, (ὑάλινον ἢ ἀργυροῦν, ἢ καὶ ἐκ σκληροῦ ἐνθείου κόμμεως) ἀμβλὺν καὶ περιφερῆ τὴν κορυφήν, καὶ προσδέομεν τοῦτον τῇ φλεβὶ στερρῶς διὰ τοῦ δευτέρου ὑπ' αὐτὴν διεκβεβλημένου ζωικοῦ ῥάμματος (Εἰκὼν 91). Ὅ τε ὑάλινος οὗτος καλαμίσκος καὶ ὁ τούτῳ προσηρμοσμένος ἐλαστικὸς σωλὴν μετὰ τοῦ ἐκ σκληροῦ ἐνθείου κόμμεως προσαρτήματος αὐτοῦ προπληροῦνται τελέως ὑπὸ αἵματος, ἀποβαλόντος τὴν ἰνίαν αὐτοῦ (ἢ καὶ δι' ἁραιᾶς διαλύσεως ἀνθρακικοῦ νάτρου 0,3 %, ἢ μαγειρικοῦ ἅλατος 0,5 %), καὶ φράσσονται διὰ συνθλιπτικῆς στρόφιγγος.

Εἰκὼν 91

Πρὸς δὲ διοχέτευσιν τοῦ αἵματος ἐν τῇ φλεβὶ προτιμοτέρα ἡ ὑδροστατικὴ πίεσις, οὕτω πως κατορθουμένη. Ὑάλινος κύλινδρος μετὰ μετρικῆς κλίμακος, περιλαμβάνων 300 — 400 γραμ. ὑγροῦ, τελευτᾷ πρὸς τὰ κάτω εἰς περιφερῆ καὶ ἀνεφγμένην κορυφήν, ἣπερ στερρῶς προσήρμοσται ἐλαστικὸς σωλήν, ἔχων μῆκος ποδός. Ἐν τῷ κατωτέρῳ δὲ τοῦ ἐλαστικοῦ τούτου σωλῆνος πέρατι προσαρμόζεται αὐθις βραχὺ ἐκ σκληροῦ ἐνθείου κόμμεως παράρτημα, ἀκριβῶς τῷ προσαρτήματι τοῦ ὑαλίνου καλαμίσκου συνδεόμενον. Ἁπάντων δὲ τούτων οἱ αὐλοὶ ἑστωσαν πανταχοῦ ἰσοευρεῖς (Εἰκὼν 91). Ἐν τῷ ὑαλίνῳ κυλίνδρῳ ἐγχέεται τὸ ἄνευ ἰνίας αἷμα, ὅπερ καταῤῥεῖ διὰ τοῦ τούτῳ προσηρμοσμένου ἐλαστικοῦ σωλῆνος, φρασσομένου μετὰ τὴν ἐκροὴν τοῦ αἵματος διὰ μιᾶς συνθλιπτικῆς στρόφιγγος εὐθὺς ὑπεράνω τοῦ ἄκρου αὐτοῦ. Διὰ πιέσεως καὶ πρὸς τὰ ἄνω προωθήσεως τῆς στρόφιγγος ταύτης ἐκθλίβεται πᾶσα φυσαλὶς ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος ἐκτὸς τοῦ ἐλαστικοῦ σωλῆνος. Ἵνα δὲ μὴ ψυγῇ τὸ μεταγγισθησόμενον αἷμα, διὰ τῆς τὸν ὑάλινον κύλινδρον κρατούσης χειρὸς προσπιέζεται τούτῳ ἐλαστικὴ κύστις πλήρης

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θερμοῦ ὕδατος (Εἰκὼν 92). Νῦν δὲ προσαρμοσθέντος τοῦ κάτω πέρατος τοῦ ἐλαστικοῦ σωλῆνος (Εἰκὼν 90 κάτω) τῷ προσαρτήματι τοῦ ὑαλίνου καλαμίσκου (Εἰκὼν 91 ἄνω), τῇ μὲν μιᾷ χειρὶ τοῦ χειρουργοῦ ὑψοῦται ὁ ὑάλινος κύλινδρος, τῇ δ' ἑτέρᾳ, ὁ βραχίων τοῦ χειριζομένου, ἐξαιρουμένων ἅμα ὑπὸ βοηθοῦ ἀμφοτέρων τῶν συνθλιπτικῶν στροφίγγων, καὶ τότε ἡ στήλη τοῦ αἵματος φαίνεται βραδέως καταφερομένη ἐν τῷ ὑαλίνῳ καλαμίσκῳ (Εἰκὼν 92). Ἐν τέλει, πρὶν ἢ ὁ ὑάλινος καλαμίσκος ὅλως κενωθῇ, φράσσεται ὁ ἐλαστικὸς σωλὴν πιέσει τῶν δακτύλων βοηθοῦ, ὁ δὲ χειρουργὸς ἐξαιρεῖ τῆς φλεβὸς τὸν καλαμίσκον καί, διαιρέσας τὸ κεντρικὸν ταύτης ἄκρον, καθαρίζει τὸ τραῦμα διὰ διαλύσεως φαινικοῦ ὀξέος, καὶ ἐπιδέει τοῦτο ἀντισηπτικῶς.

Εἰκὼν 92

Ἀποφευκτέα ἡ χρῆσις σύριγγος πρὸς μεταγγισμόν, διότι τὸ μὲν δι' αὐτῆς τελεῖται ἰσχυρὰ πίεσις ἐν τῇ τοῦ αἵματος διοχετεύσει, τὸ δὲ τὸ ἐγχεόμενον αἷμα δύναται νὰ ῥυπανθῇ διὰ τὴν μὴ δυνατὴν τελείαν καθαριότητα τοῦ ἐμβόλου αὐτῆς καί, τέλος, διότι διὰ τῆς σύριγγος μείζων ὁ κίνδυνος εἰςφρήσεως ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος ἐν τῇ φλεβί.

Κατὰ τὸν Χύτερον (Hüter) δυνατὸς ὁ μεταγγισμὸς αἵματος καὶ ἐν τινι ἀρτηρίᾳ, διοχετευομένου τοῦ αἵματος ἐπὶ μὲν ἐνηλίκων διὰ τῆς κερκιδικῆς ἀρτηρίας, ὑπὲρ τὸ τῆς ἄκρας χειρὸς ἄρθρον, ἢ καὶ διὰ τῆς ὀπισθίας κνημικῆς ἀρτηρίας, ὄπισθεν τοῦ ἔσω σφυροῦ, ἐπὶ δὲ παίδων διὰ τῆς βραχιονίου ἀρτηρίας κατὰ τὸ ἔσω χεῖλος τοῦ δικεφάλου βραχιονίου μυός. Ὡσαύτως δὲ καὶ κατὰ τὸν ἐν ἀρτηρίᾳ μεταγγισμὸν ἀποψιλοῦται ἡ ἀρτηρία, ὑποβαλλομένων ταύτῃ δύο ζωϊκῶν ῥαμμάτων, διὰ τοῦ ἑτέρου ὠντινων ἀπολινοῦται τὸ κεντρικὸν τῆς ἀρτηρίας ἄκρον· εἶτα ἐντέμνεται καὶ αὕτη κρημνωδῶς, καὶ πρὸς τὸ περιφερικὸν ταύτης ἄκρον παραπέμπεται ἡ κορυφὴ ὑαλίνου καλαμίσκου, προσδεομένη στερρῶς διὰ τοῦ δευτέρου ζωικοῦ ῥάμματος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἀλλ' ἐν τῷ μεταγγισμῷ δι' ἀρτηρίας ἀπαιτεῖται μεγάλη πίεσις εἰς προώθησιν τοῦ αἵματος διὰ τῶν τριχοειδῶν ἀγγείων, κατορθουμένη διὰ καλῆς σύριγγος, ἢ καὶ διὰ τοῦ πρὸς μεταγγισμὸν μηχανήματος τοῦ Κολλίνου. Συντελεσθέντος δὲ τοῦ μεταγγισμοῦ, ἐξελκύεται ὁ ὑάλινος καλαμίσκος, καὶ ἀπολινοῦται καὶ τὸ περιφερικὸν τῆς ἀρτηρίας ἄκρον, διαιρουμένης εἶτα τῆς ἀρτηρίας ἀναμέσον τῶν δύο βρόχων, καὶ ἐν τέλει τοῦ τραύματος ἐπιδεομένου ἀντισηπτικῶς.

Λόγου οὖν ἤδη γενομένου περὶ *εἰσφρήσεως ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος ἐν φλεβί*, σκόπιμον κρίνομεν νὰ παρενείρωμεν ἐνταῦθα βραχέα περὶ τοῦ κινδυνωδεστάτου, ἢ καὶ θανατηφόρου τούτου φαινομένου ἐν ταῖς ὁπωσδήποτε τιτρωσκομέναις φλεψί. Συμβαίνει δὲ εἴσφρησις ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος ἐν φλεψί, παρὰ τὴν καρδίαν κειμέναις, καὶ ὧν ὁ αὐλὸς μετὰ τὴν τρῶσιν χαίνει ἢ διὰ φυσιολογικὴν στερρὰν πρόσφυσιν αὐτῆς τοῖς πέριξ, ἢ δι' ἀνένδοτον παθολογικὸν ἱστόν, οἷον καρκινωματώδη, περιαμπέχοντα στενῶς τὸ τῆς φλεβὸς πλεύρωμα. Ἐπέρχεται δὲ αὕτη κυρίως ἐν τρώσει *της ἀνωνύμου φλεβός, τῆς ὑποκλειδίου, τῆς τε ἔξω σφαγίτιδος φλεβὸς καὶ τῆς ἔσω ὁμωνύμου* κατὰ τὸ κάτω αὐτῶν ἄκρον, ἐνίοτε δὲ καὶ *τῆς μασχαλιαίας*, ἢ καὶ αὐτῆς *τῆς κοινῆς προσωπικῆς φλεβός*. Διὸ χειρουργοῦντες ἐπὶ τῶν χωρῶν τούτων, βαίνομεν μετὰ προσοχῆς μεγίστης, μή τοι τρώσωμεν ταύτας. Τρώσεις ὅμως φλεβῶν, ἰσχνοτέρων τούτων καὶ ἐν χαλαρῷ συνεκτικῷ ἱστῷ κατασκηνουσῶν, ὅλως ἀκίνδυνοί εἰσι, διότι αὗται, παυομένης τῆς τοῦ αἵματος ροῆς, συμπίπτουσι, φρασσόμεναι ἅμα καὶ ὑπὸ τῆς ἐξωτερικῆς τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος πιέσεως.

Ἡ δὲ εἴσφρησις ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος ἐν τρωθείσῃ φλεβὶ συμβαίνει μετ' ἤχου συρίζοντος, παρατηρουμένων ἅμα ἐνίοτε καὶ φυσαλίδων ἀέρος ἐπὶ τοῦ τῆς φλεβὸς τραύματος. Ὁ ἦχος δὲ οὗτος ἰσόχρονός ἐστι τῇ εἰσπνοῇ καὶ τόσῳ σαφέστερος, ὅσῳ αὕτη βαθυτέρα γίνεται· ἅμα δὲ ὁ πάσχων ἀφίησιν ἰσχυρὰν κραυγήν, ἐκδηλῶν ὅτι θνήσκει, καὶ εὐθὺς τότε καταλαμβάνεται ὑπὸ μεγίστης καταβολῆς καὶ ἀδυναμίας, ἐνίοτε δὲ καὶ ὑπὸ τρόμου μετὰ συνολκῶν· ὁ σφυγμὸς δὲ αὐτοῦ μύλις ἀντιληπτός ἐστι καὶ ἡ τῆς καρδίας ὠσις ἀσθενὴς καὶ ταχεῖα. Ἀλλ' ὁ θάνατος ἐπέρχεται καὶ ἐν ἀκαρεῖ μέν, εἰ πολὺς ἀτμοσφαιρικὸς ἀὴρ εἰσέφρησεν ἐν τῇ δεξιᾷ καρδίᾳ, μετά τινα δὲ χρόνον, εἰ ἐλάσσων ἀὴρ εἰσέδυσε καὶ βαθμηδόν. Ἔν τισιν ὅμως αἰσίαις περιστάσεσι συμβαίνει ἐκ τούτου

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ ἁπλῆ λειποθυμία, ἐξ ἧς ὁ πάσχων μετὰ σμικρὸν συνέρχεται καὶ ἀναλαμβάνει.

Ἡ ἐξήγησις τοῦ αἰφνιδίου τούτου θανάτου οὔπω διεσαφηνίσθη, καὶ πιθανώτερον φαίνεται ὅτι αἱ οὕτως εἰσφρήσασαι φυσαλίδες τοῦ ἀέρος, φθᾶσαι ἐν τοῖς τριχοειδέσι τοῦ πνεύμονος ἀγγείοις, ἐνεργοῦσιν ὥσπερ ἐμβολαί, καθιστῶσαι ἀδύνατον τὴν ἐν αὐτοῖς κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος.

Ὅθεν, χειρουργοῦντες κατά τε τὸν τράχηλον καὶ τὴν κλεῖδα, δέον νὰ χωρῶμεν μετὰ μεγίστης προφυλάξεως εἰς ἀποφυγὴν τρώσεως τῶν ἐπισήμων ἐνταῦθα φλεβῶν, καὶ μάλιστα ὁπόταν τὸ τῶν φλεβῶν πλεύρωμα ᾖ λίαν διατεταμένον. Τρώσεως δὲ αὐτῶν ἐπελθούσης, φράσσομεν εὐθὺς τῷ δακτύλῳ τὸ ἐπὶ τῆς φλεβὸς τραῦμα, διατάσσοντες ἅμα τῷ πάσχοντι νὰ μὴ εἰσπνέῃ βαθέως, ἕως ἂν ὁριστικῶς συγκλείσωμεν τὴν φλέβα. Πρὸς δὲ ὁριστικὴν τῆς τρωθείσης φλεβὸς ἀπόφραξιν, βοηθοῦ πιέζοντος τὸ κεντρικὸν ἄκρον ταύτης, ὁ χειρουργὸς συλλαμβάνει τὴν φλέβα διὰ λαβίδος καὶ ἀπολινοῖ, ὥσπερ κατωτέρω ῥηθήσεται. Λειποθυμίας δὲ παραμενούσης, ἄρχεται τῆς τεχνητῆς ἀναπνοῆς, τελῶν ταύτην ὥσπερ ἐν τῇ Εἰσαγωγῇ εἴρηται.

Γ'. Ἀπόφραξις τοῦ αὐλοῦ τῶν ἀγγείων.

Ταύτην διαπράττουσιν αἱ ποικίλαι ἰσχαιμοι χειρουργίαι, ὧν οὐσιωδεστάτη ἡ τῶν ἀγγείων καθόλου, καὶ ἰδίᾳ τῶν ἀρτηριῶν *ἀπολίνωσις*. Ἀλλὰ πρὸ τῆς ταύτης περιγραφῆς προτάξομεν γενικῶς τὰ περὶ ἐπισχέσεως τῶν αἱμορραγιῶν διὰ τῶν διαφόρων ἄλλων ἰσχαίμων μέσων, καὶ ἐν τέλει πραγματευθησόμεθα περὶ αὐτῆς.

Περὶ ἐπισχέσεως τῶν αἱμορραγιῶν.

Ἡ ἀκριβὴς γνῶσις τῶν ποικίλων ἰσχαίμων μέσων οὐσιωδεστάτη τυγχάνει τῷ χειρουργῷ, ἐπειδὴ τὸ ἐπισχεῖν τὴν αἱμορραγίαν ἐν οἱαδήποτε ἐγχειρήσει οὐ μόνον ἐπείγει μᾶλλον παντὸς ἄλλου, ἀλλ' ἐνίοτε ἐν ῥαγδαίαις μητρορραγίαις καὶ ἐπιστάξεσιν εἶναι καὶ ἡ μόνη ἀποστολὴ τοῦ ἰατροῦ.

Οἱ χειρουργοὶ ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων ἔτι χρόνων τῆς ἰατρικῆς ἐνέκυψαν μεγάλως εἰς ἀνακάλυψιν ἰσχαίμων μέσων, αἱ δ' αἱμορραγίαι ἦσαν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὸ κυριώτερον μέλημα αὐτῶν, εἰ καὶ τότε πλήρης ἄγνοια τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος ἐδέσποζε. Διὸ ἐκτοτε ἀνεκαλύφθησαν πλεῖστα ὅσα ἴσχαιμα μέσα, ἐνια δὲ καὶ ὠμότατα· δηλονότι ἐτέλουν τοὺς ἀκρωτηριασμοὺς διὰ πεπυρακτωμένων μαχαιρίων! ἐνέβαπτον τὸ ἐκ τούτων κολόβωμα ἐν ζέοντι ἐλαίῳ ἢ πίσσῃ! καθῄρουν μέρη ὅλα τοῦ σώματος καὶ διαφόρους αἱματοβριθεῖς ὄγκους διὰ προϊούσης ἰσχυρᾶς περισφίγξεως, ἢ διὰ καυτηρίων, ἢ καὶ διὰ τοῦ πεπυρακτωμένου σιδήρου, ταῦτα πάντα οὕτως ἐνεργοῦντες εἰς προφυλακὴν ἀπὸ τῆς αἱμορραγίας. Ἡ βραδύτερον ὅμως ἐπελθοῦσα πρόοδος ἐν τῇ Χειρουργικῇ ἀπεσκοράκισε πάντα ταῦτα, καὶ ἤδη αὕτη εὐτυχῶς κέκτηται πολλὰ καὶ ἀσφαλῆ ἴσχαιμα μέσα.

Πάντα τὰ νῦν ἐν χρήσει ἴσχαιμα προτίθενται θρόμβωσιν τοῦ αἵματος ἐν τοῖς ἀγγείοις καὶ ἀπόφραξιν τοῦ αὐλοῦ αὐτῶν διὰ τοῦ θρόμβου, ὅστις δέον νὰ συμφύσηται τῷ πλευρώματι τοῦ ἀγγείου. Θρόμβωσιν δ' ἐν τοῖς ἀγγείοις παράγουσιν ἡ ἐπιβράδυνσις τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος καθόλου· ἡ στένωσις, ἢ καὶ ἡ τελεία ἀπόφραξις τοῦ αὐλοῦ αὐτῶν καί, τέλος, ἡ ἐπέκτασις τῆς θρομβώσεως ἀπὸ τῆς τοῦ ἐκχυθέντος αἵματος ἑστίας ἐπὶ τὸν αὐλὸν τοῦ ἀγγείου. Καὶ ὑπάρχουσιν ὄντως φάρμακα, ἅτινα ἐσωτερικῶς διδόμενα δρῶσιν ἰσχαίμως, τὸ μὲν καθιστῶντα τὸ αἷμα πρόσφορον εἰς θρόμβωσιν, τὸ δὲ καὶ αὐξάνοντα τὴν συσταλτικότητα τῶν ἀγγείων· τοιαῦτα δέ εἰσι τὰ ὀξέα, ἡ στυπτηρία, ἡ ἐρυσιβώδης ὄλυρα, τὸ Κίνον, ἡ Ἰαπωνικὴ γῆ, ἡ δεψίνη, τὸ Δρακόντειον αἷμα, ὁ θειικὸς καὶ ὁ ὑπερχλωριοῦχος σίδηρος, ἔτι δὲ καὶ αὐτὴ ἡ δακτυλῖτις, ἅτε ἐπάγουσα ἐπιβράδυνσιν τῆς κυκλοφορίας· ἀλλὰ τούτοις πᾶσι χρώμεθα, ὁπόταν τὰ καθαρῶς χειρουργικὰ ἴσχαιμα μέσα ὡσιν ἀνεξέργαστα, δηλονότι ὁπόταν, διὰ καθολικὴν τοῦ σώματος νόσον, αἱμορραγίαι ἐκ τριχοειδῶν ἀγγείων καὶ ἐπαναλαμβάνωνται καὶ παρατείνωνται.

Αἱ αἱμορραγίαι διαιροῦνται εἰς *ἐξωτερικὰς* καὶ *ἐσωτερικάς*. Αἱ μὲν ἐξωτερικαί, εὐπρόσιτον ἐχουσαι τὴν πηγήν, ἐπέχονται διὰ διαφόρων χειρουργικῶν μέσων, αἱ δ' ἐσωτερικαί, δυσπρόσιτοι οὐσαι, καταπαύονται ἐμμέσως διὰ τῶν ἄνω μνησθέντων φαρμάκων, καὶ ὁ περὶ τούτων λόγος προσανήκει τῇ Εἰδικῇ Παθολογίᾳ. Ὅθεν ἐνταῦθα πραγματευθησόμεθα μόνον περὶ τῶν ἐξωτερικῶν αἱμορραγιῶν.

Αἱ ἐξωτερικαὶ αἱμορραγίαι διαιροῦνται εἰς *ἀρτηριακάς, φλεβικὰς καὶ τριχοειδεῖς ἢ παρεγχυματώδεις*, ἐπειδὴ οὕτω δύναται κάλλιον νὰ ὁρισθῇ καὶ ἡ κατάλληλος ἀγωγὴ πρὸς τὴν τούτων ἐπίσχεσιν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

1. Ἀρτηριακαὶ αἱμορραγίαι.

Ὁ τρόπος τῆς λύσεως τῆς συνεχείας ἀρτηρίας τινὸς πολλὴν ἔχει τὴν σημασίαν πρὸς παραγωγὴν μείζονος ἢ ἐλάσσονος αἱμορραγίας. Διὸ αἱ μὲν ἁπλῶς διαιρούμεναι ἀρτηρίαι αἱμορραγοῦσι σφόδρα, αἱ δὲ ρηγνύμεναι ἢ καὶ συνθλώμεναι, ἐλάχιστα, ἢ καὶ οὐδόλως.

Αἱ ἀρτηριακαὶ αἱμορραγίαι, οὖσαι ἄμεσος συνέπεια τῆς τρώσεως τῆς ἀρτηρίας, καλοῦνται *πρωτοπαθεῖς* εἰς διάκρισιν *τῶν δευτεροπαθῶν* ἢ *ἐπιγενῶν*, τῶν προερχομένων ἐκ πυώδους τήξεως τοῦ τὸν αὐλὸν τῆς ἀρτηρίας καταφράσσοντος θρόμβου.

Διαγινώσκομεν δὲ τὰς ἀρτηριακὰς αἱμορραγίας ἐκ τῆς ἐξακοντίσεως ἐρυθροῦ αἵματος κατ' ὥσεις συγχρόνους τῷ σφυγμῷ, καὶ ἐκ τοῦ μείζονος πάχους καὶ τῆς ἀδρότητος τῶν πλευρωμάτων τῆς διαιρεθείσης ἢ τρωθείσης ἀρτηρίας. Αἱ ἀρτηριακαὶ αἱμορραγίαι εἰσὶν αἱ πασῶν κινδυνωδέστεραι, ἐπειδὴ καὶ πολὺ αἷμα ἐκχεῖται, καὶ τάχιστα· τούτου δ' ἕνεκα αὗται χρήζουσιν ἀμέσου καὶ ταχίστης ἐνεργείας πρὸς ἐπίσχεσιν.

Ἀλλ' ἔν τισι σπανιωτάταις περιπτώσεσιν ἡ τοιαύτη αἱμορραγία ἐπέχεται ἀφ' ἑαυτῆς, καὶ ἐκ μειζόνων ἔτι ἀρτηριῶν πηγάζουσα· ὅπερ συμβαίνει, διότι ἡ διαιρεθεῖσα ἀρτηρία τὸ μὲν συσπᾶται κατὰ πλάτος, στενοῦσα τὸ τῆς διαιρέσεως στόμιον· τὸ δὲ κατὰ μῆκος, βραχυνομένη καὶ οὕτω τό τε ἔλυτρον καὶ τὰ λοιπὰ περιπεφυκότα ταύτῃ ἁπαλὰ μόρια προκύπτουσι τοῦ στομίου αὐτῆς, οἱονεὶ ἐπιτιθέμενα καὶ στενοῦντα αὐτό, ἢ καὶ τελέως φράσσοντα τὴν διαιρεθεῖσαν ἀρτηρίαν. Σχηματίζεται οὖν οὕτω κοῖλος καὶ ἀνώμαλος τὰ τοιχώματα κῶνος, ἀφ' οὗ, ὥςπερ ἀπὸ πυρῆνος, ἄρχεται ἡ θρόμβωσις τοῦ αἵματος, καὶ ἐκτεινομένη ἐπὶ τὸν αὐλὸν τοῦ ἀγγείου καταφράσσει αὐτόν. Ὅθεν ἐκ τῶν εἰρημένων δῆλον γίνεται ὁπόσον ἐπιβλαβής ἐστι πολλάκις ἡ διὰ σπόγγου διαβρόχου κάθαρσις τραύματός τινος, ἡ πρὸς τὴν τοῦ αἱμορραγοῦντος ἀγγείου ἀνακάλυψιν τελουμένη.

Ἡ αἱμορραγία ὅμως, ἡ ἐκ μεγάλων ἀρτηριῶν πηγάζουσα, σπανιώτατα ἐπέχεται ἁπλῇ συνεργείᾳ τῆς φύσεως. Ὅθεν τότε ἐνεργητέα τάδε.

α'. *Πίεσις*, ἥτις ἐπὶ τῶν ἀρτηριακῶν αἱμορραγιῶν πρόςκαιρός ἐστιν εἴτε ἐπὶ ἐγχειρήσεων, ἐφ' ὅσον αὗται διαρκοῦσιν, εἴτε ἐπὶ τρώσεων, ἕως ἂν διενεργηθῶσιν ἕτερα ὁριστικὰ καὶ ἀποτελεσματικὰ μέσα. Αὕτη δέ ἐστιν *ἄμεσος* συμπίεσις διὰ τῶν δακτύλων αὐτῆς ταύτης τῆς τρωθεί-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σης ἀρτηρίας ἐν τῷ τραύματι, καὶ πολλάκις ἐπαρκὴς εἰς ἐπίσχεσιν αἱμορραγίας ἐκ μικρῶν ἀρτηριῶν· ἢ *ἔμμεσος* τῇ διὰ τῶν *δακτύλων*, ἢ καὶ δι' *ἰσχαίμων πιέστρων* πιέσεως τῆς στελεχιαίας τοῦ αἱμορραγοῦντος μέρους ἀρτηρίας ἐν τινι ἐγγυτέρᾳ τοῦ κέντρου θέσει ταύτης.

Ἵνα δὲ σκόπιμος πίεσις ἀρτηρίας τινὸς γένηται διὰ τῶν δακτύλων, δέον αὕτη νὰ τελεσθῇ ἐκεῖσε, ἔνθα ὑπόκεινται ταύτῃ στερεὰ μόρια, καὶ ἰδίως ὀστᾶ, οἷσπερ νὰ ἐπιπιεσθῇ ἡ ἀρτηρία.

Ὅθεν ἡ *κοινὴ καρωτὶς* δύναται νὰ προσπιεσθῇ κατὰ τὸ πρόσθιον χεῖλος τοῦ στερνοκλειδομαστοειδίτου μυός, παρὰ τὴν μεσότητα αὐτῆς καὶ πρὸς τὴν σπονδυλικὴν στήλην.

Ἡ *ὑποκλείδιος ἀρτηρία* ἐν τῇ ὑπερκλειδίῳ κοιλότητι καὶ πρὸς τὴν πρώτην πλευράν.

Ἡ *μασχαλιαία ἀρτηρία* πρὸς τὴν τοῦ βραχίονος κεφαλὴν παρὰ τὸν πρόσθιον τῆς μασχάλης τοῖχον.

Ἡ *βραχιόνιος ἀρτηρία*, κατὰ τὴν ἔσω αὔλακα τοῦ δικεφάλου βραχιονίου μυός, πρὸς τὸ βραχιόνιον ὀστοῦν (Εἰκὼν 93).

Ἡ *κερκιδικὴ* καὶ ἡ *ὠλενικὴ ἀρτηρία*, εὐθὺς ὑπεράνω τῆς πρὸς τὸ ἀντιβράχιον διαρθρώσεως τῆς ἄκρας χειρός, πρὸς τὰ συστοιχοῦντα ἑκάστῃ καὶ ὁμώνυμα ὀστᾶ τοῦ πήχεως.

Εἰκὼν 93

Αἱ *ἀρτηρίαι τῶν δακτύλων*, πρὸς τὰ ταύταις ὑποκείμενα ὀστᾶ τῶν φαλάγγων.

Πρὸς δὲ τούτοις ἡ πίεσις ἐν τοῖς κάτω ἄκροις τελεῖται ἐπὶ τῶν ἑπομένων ἀρτηριῶν καὶ κατὰ τὰς ἑξῆς θέσεις. Δηλονότι πιέζεται

Ἡ *μηριαία ἀρτηρία* ἀσφαλέστατα μὲν εὐθὺς ὑπὸ τὸν Πουπάρτειον σύνδεσμον καὶ πρὸς τὸν ὁριζόντιον κλάδον τοῦ ἡβικοῦ ὀστοῦ, καὶ ἰδίᾳ ἐπὶ τοῦ εἰλεοκτενίτου ὄγκου (Εἰκὼν 94), ἧττον δὲ ἀσφαλῶς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ μηροῦ, συστοίχως τῷ ἔσω χείλει τοῦ ῥαφικοῦ μυὸς καὶ πρὸς τὴν μεσότητα τοῦ μηριαίου ὀστοῦ.

Ἡ *ὀπισθία κνημαία ἀρτηρία*, ὄπισθεν τοῦ ἔσω σφυροῦ πρὸς τὸ ὀστοῦν τῆς κνήμης.

Ἡ *ῥαχῖτις τοῦ ποδὸς ἀρτηρία*, ἐπὶ τῆς τούτου ῥάχεως πρὸς τὸν ἀστράγαλον καὶ τὸ σκαφοειδὲς ὀστοῦν.

Ἀλλ' ἐκ πασῶν τῶν θέσεων τούτων ἀσφαλέστερον καὶ ἀνετώτερον δύναται ἐπὶ μὲν τοῦ ἄνω ἄκρου νὰ πιεσθῇ διὰ τῶν δακτύλων ἡ *βραχιόνιος ἀρτηρία* κατὰ τὴν ἔσω ἐπιφάνειαν τοῦ βραχίονος καὶ συστοίχως τῇ ἔσω αὐλακι τοῦ δικεφάλου βραχιονίου μυός, ἐπὶ δὲ τοῦ κάτω ἄκρου ἡ *μηριαία ἀρτηρία*, πρὸς τὸν ὁριζόντιον κλάδον τοῦ ἡβικοῦ ὀστοῦ, καὶ ἰδίᾳ ἐπὶ τοῦ εἰλεοκτενίτου ὄγκου.

Εικων 94

Ἡ πίεσις δ' αὕτη τελεῖται ἢ διὰ τοῦ ἀντίχειρος, οἷον ἐπὶ τοῦ ὁριζοντίου κλάδου τοῦ ἡβικοῦ ὀστοῦ (Εἰκὼν 94) καὶ κατὰ τὴν ὑπερκλείδιον κοιλότητα· ἢ διὰ τῶν συμπαρατεταγμένων κορυφῶν τῶν τεσσάρων δακτύλων κατά τε τὸν βραχίονα καὶ τὴν μεσότητα τοῦ μηροῦ (Εἰκὼν 93). Οἱ λοιποὶ τῆς ἑτέρας χειρὸς δάκτυλοι ὑποστηρίζουσι τὴν πίεσιν, ἢ καὶ ἀντικαθιστῶσι τοὺς κεκμηκότας τῆς πρώτης.

Διαρκεστέρα ὅμως καὶ ὁμότιμος ἐπὶ μακρὸν πίεσις κατορθοῦται διὰ *τῶν ἰσχαίμων πιέστρων*, ἅτινά εἰσι πολυάριθμα· οἷον *τὸ διὰ κοχλίου τοῦ Πετίτου* (Εἰκὼν 95), ἀρχαιότερον μέν, ἀλλὰ καὶ εὐχρηστότερον· *τὸ διὰ πασσάλου τοῦ Μορέλλου· τὸ διὰ πόρπης τοῦ Ἀσσαλίνου.* Ταῦτα ὅμως τὰ ἴσχαιμα πίεστρα ἐνεργοῦσιν ἅμα καὶ περιφερικὴν πίεσιν τοῦ μέλους, ἐφ' οὗ ἐφαρμόζονται, καὶ κατηγόρησαν αὐτῶν ὅτι ἐν τῇ ἐφαρμογῇ πρὸς προφυλακὴν ἀπὸ τῆς κατὰ τοὺς ἀκρωτηριασμοὺς αἱμορραγίας κωλύουσι τὴν τῶν διαιρουμένων ἁπαλῶν μορίων ἀνάσπασιν, καὶ οὕτω συντελοῦσιν εἰς σχηματισμὸν κωνοειδοῦς κολοβώματος. Πρὸς ἀποφυγὴν οὖν τοῦ ἐλαττώματος τούτου ἐπενοήθησαν *τὸ τοῦ Δυπυτρένου καὶ τοῦ Σιγκρούνου*, ἅτινα ἡμικυκλικὰ ὄντα, ἐπάγουσι πίεσιν κατὰ τὰ δύο ἀντικείμενα ἄκρα τῆς διαμέτρου τοῦ μέλους, ἐφ' οὗ ἐφαρμόζονται. Ἀλλὰ καὶ ταῦτα κἀκεῖνα σκόπιμά εἰσιν εἰς ἐπίσχεσιν τῆς αἱμορραγίας ἑνεκα τρώσεως.

Εικων 95

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τέλος δὲ τανῦν γενικῶς ἐν χρήσει ἴσχαιμον πίεστρον, ἰδίως ἐν ταῖς ἐγχειρήσεσίν ἐστιν ὁ *ἐλαστικὸς πιεστήριος ἐπίδεσμος τοῦ Ἐσμάρχου*.

Πάντα τὰ λοιπὰ ἀνωτέρω μνησθέντα πίεστρα παραλείποντες, περιγράψομεν ἐνταῦθα μόνον τὸ τοῦ Πετίτου ἴσχαιμον πίεστρον ὡς καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐπὶ τῶν ἄκρων ἐφαρμογῆς αὐτοῦ. Βραδύτερον δὲ ἐν τῷ περὶ ἀκρωτηριασμοῦ κεφαλαίῳ περιγραφήσεται καὶ ἀπεικονισθήσεται καὶ τὸ τοῦ Ἐσμάρχου ἴσχαιμον πίεστρον, ἔτι δὲ λεπτομερῶς καὶ ὁ τῆς ἐφαρμογῆς τούτου τρόπος ἐν ταῖς ἑκασταχοῦ θέσεσι.

Τὸ διὰ κοχλίου ἴσχαιμον πίεστρον τοῦ Πετίτου (Εἰκὼν 95) κατεσκεύασται οὕτω πως. Κρηπίδωμα ἐξ ὀρειχάλκου ὑπάρχει, εἰς τὰς τέσσαρας ἐγκαρσίας δοκοὺς οὗτινος συναφῆ εἰσι δύο ὁριζόντια μετάλλινα ἐλάσματα, ἓν ἔλασσον ἀνώτερον καὶ ἕτερον μεῖζον κατώτερον, τὸ τελευταῖον σμικρόν τι ἐπικαμπὲς τυγχάνον καὶ δέρματι ὑπεστρωμένον τὴν κάτω ὑπόκοιλον αὐτοῦ ἐπιφάνειαν. Τὰ δύο ταῦτα μετάλλινα ἐλάσματα συνδέονται ἀλλήλοις διὰ καθέτων χαλυβδίνων δοκῶν. Καθέτως δὲ τῆς μεσότητος τῶν ἐλασμάτων τούτων διήκει κοχλίας, φέρων ἐπὶ μὲν τῆς ἐπιφανείας βαθεῖαν καὶ εὐρεῖαν σπειροειδῆ αὔλακα, ἐπὶ δὲ τοῦ ἄνω ἄκρου πτερυγοειδῆ ἐγκαρσίαν χειρολαβήν, καὶ ἀκινήτως συνδεόμενος τῷ κατωτέρῳ μεταλλίνῳ ἐλάσματι. Διὰ περιστροφῆς λοιπὸν τῆς πτερυγοειδοῦς χειρολαβῆς τοῦ κοχλίου τὰ δύο μετάλλινα ἐλάσματα συμπλησιάζουσιν ἀλλήλοις, ἢ καὶ ἀφιστᾶσιν. Ἔτι δὲ κατὰ μὲν τὰ πλάγια τοῦ ἀνωτέρου ἐλάσματος ὑπάρχουσιν ἀναμέσον τῶν ἐγκαρσίων δοκῶν δύο τροχαλίαι (μία ἐν ἑκάστῳ πλαγίῳ), κατὰ δὲ τὰ πλάγια τοῦ κατωτέρου ἐλάσματος, τέσσαρες (ἀνὰ δύο ἐν ἑκάστῳ πλαγίῳ). Ἐπὶ τῶν τροχαλιῶν διατρέχει, ὥσπερ ἐμφαίνεται ἐν εἰκόνι 95, ταινία στερρὰ μεταξίνη, πλάτους 3 ἑκατοστημ. περίπου, ἧς τὸ ἕτερον ἄκρον φέρει ἰσχυρὰν πόρπην. Τέλος δι' ἀγκύλης συνδέεται τῇ ταινίᾳ ὠοειδὲς πιλωτόν, εὐμετακίνητον καὶ εὐεξαίρετον ἀπ' αὐτῆς.

Ἡ διὰ τοῦ ἐργαλείου δίερσις τῆς ταινίας, ἀπαιτοῦσα ἰδίαν ἄσκησιν, τελεῖται οὕτω πως. Διαπερᾶται τὸ ἐλεύθερον καὶ ἄνευ πόρπης ἄκρον (ἄνευ τοῦ πιλωτοῦ) κατὰ τὸ ἕτερον πλάγιον τοῦ ἐργαλείου ἀναμέσον τῶν δύο κατωτέρων τροχαλιῶν ἐκ τῶν ἔξω πρὸς τὰ ἔσω καὶ ὑπὲρ τὴν ἀνωτέραν τροχαλίαν, καὶ εἶτα αὖθις ἀναμέσον τῶν δύο κατωτέρων τροχαλιῶν. Κατόπιν τὸ ἄκρον τῆς ταινίας φέρεται διὰ τῆς κάτω ἐπιφανείας τοῦ κατωτέρου ἐλάσματος ἐπὶ τὸ ἕτερον πλάγιον τοῦ ἐργαλείου· διαπερᾶται ἀναμέσον τῶν δύο κατωτέρων τροχαλιῶν ἐκ τῶν

ἔσω πρὸς τὰ ἔξω, καὶ ὑπὲρ τὴν σύστοιχον ἀνωτέραν τροχαλίαν αὖθις καταφέρεται ἀναμέσον τῶν δύο κατωτέρων τροχαλιῶν. Ἐν τέλει διαπερᾶται καὶ τὸ πιλωτὸν ἐπὶ τῆς ταινίας. Τὸ ἴσχαιμον τοῦτο πίεστρον *ἐφαρμόζεται* διαφοροτρόπως ἐπὶ τοῦ βραχίονος καὶ ἐπὶ τοῦ μηροῦ. Ἀείποτε ὅμως ἡ τοῦ πιλωτοῦ ἐφαρμογὴ δέον νὰ τάσσηται σμικρόν τι λοξῶς τῇ φορᾷ τῆς ὑπ' αὐτοῦ πιεσθησομένης ἀρτηρίας πρός τε ἀσφάλειαν καὶ ἀποφυγὴν παρολισθήσεως αὐτοῦ. Καὶ πρὸς μὲν πίεσιν ὑπ' αὐτοῦ *τῆς βραχιονίου ἀρτηρίας*, δυνατὴν οὖσαν καθ' ἅπαντα τὸν ταύτης δρόμον, τὰ μεταλλινα ἐλάσματα τοῦ ἐργαλείου διὰ περιστροφῆς τοῦ κοχλίου συμπλησιάζουσι μέχρις ἐπαφῆς· εἶτα διαπερᾶται τὸ πιλωτὸν ἐπὶ τῆς ταινίας, προωθούμενον μέχρι τῆς ταύτης μεσότητος, καὶ ἐφαρμόζεται ἐπὶ τῆς πιεσθησομένης ἀρτηρίας. Τὸ ἐργαλεῖον δὲ τοὐναντίον τάσσεται ἐπὶ τῆς ἔξω τοῦ βραχίονος ἐπιφανείας, ὑποβαλλομένου ἐκείνῳ μικροῦ σπληνίου, καὶ ἡ πόρπη ἐπὶ τῆς προσθίας τοῦ βραχίονος ἐπιφανείας, ἥπερ ἐμπορπᾶται τὸ ἐλεύθερον ἄκρον τῆς ταινίας. Τέλος ἡ μετὰ τῆς πόρπης χαλαρῶς συνδεομένη ταινία ἐντείνεται διὰ περιστροφῆς τοῦ κοχλίου, ἀφισταμένων ἀπ' ἀλλήλων τῶν δύο μεταλλίνων ἐλασμάτων τοῦ ἐργαλείου Ἡ πίεσις τοῦ οὕτω δὴ ἐφαρμοσθέντος ἰσχαίμου τούτου πιέστρου συγκεντροῦται ἐπὶ δύο ἀντικειμένων σημείων, δηλονότι τοῦ πιλωτοῦ καὶ τοῦ μεταλλίνου ἐργαλείου.

Ἡ δ' ἐφαρμογὴ τοῦ πιέστρου τούτου πρὸς πίεσιν τῆς μηριαίας ἀρτηρίας, ἐκτελέσιμον οὖσαν παρὰ τὴν κεφαλὴν τοῦ μηριαίου ὀστοῦ, ἢ καὶ ἐπὶ τῆς μεσότητος αὐτοῦ μέχρι τῆς εἰσόδου τῆς ἀρτηρίας ταύτης εἰς τὸ σχίσμα τοῦ μεγάλου προσαγωγοῦ μυός, οὕτω πως γίνεται. Διαπερᾶται ἡ ταινία διὰ τῶν τροχαλιῶν τοῦ ἑνὸς πλαγίου τοῦ ἐργαλείου, καὶ εἶτα προωθεῖται ἐπ' αὐτῆς τὸ πιλωτόν, ἐν τέλει δὲ διαπερᾶται αὖτη καὶ διὰ τῶν τροχαλιῶν τοῦ ἑτέρου πλαγίου μέρους αὐτοῦ. Τὸ πιλωτὸν συστοιχείτω ἀμέσως ὑπὸ τὸ ἐργαλεῖον, ὥστε ὁ ἄξων τοῦ κοχλίου τούτου νὰ διήκῃ διὰ τῆς μεσότητος τοῦ πιλωτοῦ. Ἀλλὰ κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἰσχαίμου πιέστρου ὄντως συμπιέζονται ὑπ' αὐτοῦ πάντες οἱ μῦς τοῦ μηροῦ, πρὸς δὲ καὶ εὐχερῶς δύναται νὰ παρολισθήσῃ τὸ ἐργαλεῖον.

Πρὸς δὲ τούτοις ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ Πετιτείου ἰσχαίμου πιέστρου δύναται νὰ ἐπιτελεσθῇ καὶ ὥςπερ ἐμφαίνεται ἐν μὲν εἰκόνι 96 ἐπὶ τοῦ βραχίονος, ἐν δὲ εἰκόνι 97 ἐπὶ τοῦ μηροῦ: Κατ' αὐτὴν λοιπὸν ἡ μὲν πίεσις τοῦ στελέχους τῆς τε βραχιονίου ἀρτηρίας καὶ τῆς μηριαίας

γίνεται διὰ πιλωτοῦ, ἢ καὶ συνεσπειρωμένου ἐπιδέσμου, συστοιχοῦντος ταύταις, ὁ δὲ κοχλίας τοῦ πιέστρου τάσσεται κατὰ τὴν ἔξω πλευρὰν καὶ τοῦ βραχίονος καὶ τοῦ μηροῦ, τῆς πιέσεως ἐκτεινομένης κατ' ἀρέσκειαν οἰκείᾳ περιστροφῇ τοῦ κοχλίου.

Εικων 96

Εικων 97

β'. Πρὸς τὴν τῶν ἀρτηριακῶν αἱμορραγιῶν ἐπίσχεσιν ὠφέλιμόν ἐστι καὶ *τὸ ἀντισηπτικὸν τοῦ τραύματος πῶμασμα*, ὅπερ τελεῖται ἐμβαλ-

Εικων 98

λομένης διὰ τοῦ δακτύλου ὀθόνης ἀντισηπτικῆς, ἢ καὶ ἁπλῆς τοιαύτης ἐν φαινικούχῳ ἐλαίῳ προεμβεβαμμένης, βαθέως ἐν τῷ τραύματι, καὶ κατόπιν τοῦ κοίλου ταύτης πληρουμένου κατ' ἀρχὰς μὲν διὰ μικροτέρων ἀντισηπτικῶν στρεπτῶν βάμβακος ἢ μοτοῦ, εἶτα δὲ διὰ μειζόνων τοιούτων τάχιστα καὶ στερρῶς, τῶν τελευταίων μάλιστα προεξεχόντων τῆς τοῦ τραύματος ἐπιφανείας (Εἰκὼν 98)· τέλος, τὸ οὕτω δὴ τελεσθὲν πῶμασμα τηρεῖται ἐν τῇ θέσει ταύτῃ προσπιεζόμενον στερεῶς ὑπὸ ἐλα-

στικοῦ ἐπιδέσμου. Ἔστι δὲ τὸ πώμασμα τοῦ τραύματος ἐν αἱμορραγίαις τὸ προχειρότατον καταφύγιον τοῦ ἰατροῦ, ὁπόταν μάλιστα καὶ τὰ πρὸς ἀπολίνωσιν τῆς αἱμορραγούσης ἀρτηρίας ἀπαιτούμενα ἐλλείπωσι.

γ'. *Κατάλληλος θέσις τοῦ μέλους*, ἐν ᾧ ἐδρεύει ἡ τρωθεῖσα ἀρτηρία, καὶ μάλιστα ὁπότε καὶ αὐτὴ ἡ ἀπολίνωσις τῆς ἀρτηρίας ἀλυσιτελής ἐστιν ἕνεκα τῶν πολλῶν συναναστομώσεων τῆς τρωθείσης ἀρτηρίας. Ἐπὶ παραδείγματι, τρωθέντος τοῦ ἀρτηριακοῦ ἐν τῇ παλάμῃ τόξου, ἀνυψοῦται ὁ βραχίων τοῦ πάσχοντος καθέτως καὶ ἐφ' ἱκανὸν τηρεῖται ἐν τοιαύτῃ θέσει· οὕτω δὲ ἡ αἱμορραγία πολλάκις οὕτως ἐπέχεται.

δ'. Ἐπὶ ἁπλῶν νύξεων ἢ καὶ ῥωγμῶν ἀρτηριῶν ἀπαιτεῖται πρῶτον διαίρεσις αὐτῶν τελεία καὶ εἶτα ἀπολίνωσις.

ε'. *Αἱ ἐξ ὀστῶν ἀρτηριακαὶ αἱμορραγίαι* ἐπέχονται τῇ διὰ τοῦ δακτύλου πιέσει τοῦ στομίου τοῦ αἱμορραγοῦντος ἀγγείου ἐπί τινα χρόνον, καὶ ἐν ἀποτυχίᾳ διὰ τοῦ πεπυρακτωμένου σιδήρου ἢ τοῦ θερμοκαυτῆρος.

ς'. Πάντων ὅμως λυσιτελέστερόν ἐστιν *ἡ ἀπολίνωσις*, περὶ ἧς κατωτέρω.

2. *Φλεβικαὶ αἱμορραγίαι.*

Αὗται διακρίνονται ἐκ τῆς μελαίνης χροιᾶς τοῦ ἐκρέοντος αἵματος καὶ ἐκ τῆς ὁμοιομόρφου, συνεχοῦς καὶ οὐχὶ κατ' ὥσεις ἐκχύσεως αὐτοῦ ἀπὸ τῆς περιφερείας πρὸς τὸ κέντρον, ἤτοι τὴν καρδίαν, συμφώνως τοῦ ἐν ταῖς φλεψὶ ῥοῦ τοῦ αἵματος. Ἡ ἀκτὶς, ὑφ' ἣν τὸ αἷμα ἐκχεῖται, διὰ μὲν ἐνεργητικῆς συστολῆς τῶν μυῶν τοῦ μέλους, ἐν ᾧ ἐδρεύει ἡ τρωθεῖσα ἀρτηρία, αὔξει, διὰ δὲ βαθείας εἰσπνοῆς ἐξασθενεῖ καὶ παύεται. Ἀλλὰ τὸ τελευταῖον οὐχὶ πάντοτε ἀσφαλές ἐστι σημεῖον, ἐπειδὴ πολλάκις καὶ ἐξ ἀρτηριῶν συνεχῶς καὶ οὐχὶ κατ' ὥσεις ἐκρεῖ τὸ αἷμα, ἰδίως δὲ ἐὰν τὸ στόμιον αὐτῶν φράσσηται ὑπὸ θρομβίων, ὥσπερ παρατηρεῖται ἐν παντὶ τραύματι ἀκρωτηριασμοῦ, ὁπότε, ἀποπιπτόντων μόνον τῶν θρομβίων δι' ἀποσπογγίσεως τοῦ τραύματος, τὸ αἷμα ἐξωθεῖται σφυγμωδῶς· ἔτι δὲ διότι πολλάκις καὶ ἐκ φλεβῶν ἐκρεῖ τὸ αἷμα ἀπὸ τοῦ κεντρικοῦ ἄκρου τῆς διαιρεθείσης φλεβὸς κατὰ παλινδρόμησιν· οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ, τέλος, διότι καὶ ἀρτηρίαι διαιρούμεναι ἐκχέουσιν αἷμα ἀπὸ τοῦ περιφερικοῦ τῆς διαιρέσεως αὐτῶν ἄκρου διὰ τὴν εἰσβολὴν εὐρώστου παραπλεύρου κλάδου ἐγγὺς τοῦ περιφερικοῦ τῆς διαιρεθείσης ἀρτηρίας ἄκρου.

Ἡ δὲ σημασία τῶν ἐκ φλεβῶν αἱμορραγιῶν ποικίλλει σφόδρα. Αἱ ἐκ μικρῶν περιφερικῶν φλεβῶν αἱμορραγίαι ἐπέχονται ἀφ' ἑαυτῶν. Ἔνθα δὲ πολλαὶ φλεβῶν συναναστομώσεις ὑπάρχουσιν, οἷον ἐν τῷ τραχήλῳ, ἐκεῖσε ἀπαντῶσι καὶ αἱ πλείονες ποικιλίαι· πολλάκις μὲν ἐνταῦθα παύεται τάχιστα ἡ αἱμορραγία, ἄλλοτε δὲ δυσχερεστάτη ἐστὶν ἡ ταύτης ἐπίσχεσις, ἐσθ' ὅτε δύναται καὶ θανατηφόρος ν' ἀποβῇ, ἐπειδὴ ἀδιαλείπτως διὰ τῶν ἀναστομώσεων προσάγεται νέον αἷμα τῇ αἱμορραγούσῃ φλεβί. Αἱ δὲ κατὰ παλινδρόμησιν φλεβικαὶ αἱμορραγίαι κινδυνωδέσταταί εἰσιν ἰδίᾳ ἐπὶ ἀναιμικῶν· ἐπιγενεῖς αἱμορραγίαι ἐκ τῶν τοῦ σπερματίτου λώρου φλεβῶν ἀπέβησαν κινδυνωδέσταται, περιαγοῦσαι τὸν πάσχοντα μέχρι λειποθυμίας (Λίγχαρτος). Μέγιστα δὲ στελέχη φλεβῶν, προσάγοντα τῇ καρδίᾳ τὸ αἷμα ὅλου μέλους τοῦ σώματος, αἱμορραγοῦντα, κινδυνώδη εἰσὶ καὶ διὰ τὴν μεγάλην αἵματος ἀπώλειαν, καὶ διότι ἡ διὰ θρομβώσεως ἐπίσχεσις τῆς αἱμορραγίας αὐτῶν ἐμβάλλει τὸν πάσχοντα εἰς κίνδυνον ἐμβολῶν καὶ γαγγραίνης.

Ἴσχαιμα οὖν μέσα τῶν φλεβικῶν αἱμορραγιῶν τάδε εἰσί.

α'. Ἐπὶ τρώσεων μικρῶν φλεβῶν κατὰ τὸ ἕτερον μόνον πλεύρωμα, ἢ καὶ τελέως διαιρεθεισῶν αὐτῶν, λυσιτελής ἐστιν ἡ δι' ἐπιδέσμου πίεσις αὐτῶν, ὥσπερ ἐν τῇ φλεβοτομίᾳ, ἢ καὶ ἡ διὰ τοῦ δακτύλου πίεσις.

β'. Ἐπὶ τρώσεων μειζόνων φλεβῶν ἀποτελεσματική ἐστιν, ὥσπερ καὶ ἐν ταῖς ἀρτηρίαις, ἡ ἀπολίνωσις τοῦ περιφερικοῦ ἄκρου τῆς διαιρέσεως αὐτῶν, ἢ ἅμα καὶ τοῦ κεντρικοῦ τούτων ἄκρου ἐπὶ αἱμορραγίας κατὰ παλινδρόμησιν.

γ'. Ἐπὶ αἱμορραγιῶν πηγαζουσῶν ἐκ μεγάλων φλεβικῶν στελεχῶν, μὴ δυναμένων δὲ ν' ἀπολινωθῶσι, συνιστᾷ ὁ Λαγγεβέκιος τὴν ἀπολίνωσιν τοῦ συστοίχου ἀρτηριώδους στελέχους.

3. *Τριχοειδεῖς καὶ παρεγχυματώδεις αἱμορραγίαι.*

Αἱ μὲν τριχοειδεῖς αἱμορραγίαι συμβαίνουσιν ἐπὶ μικρῶν τραυμάτων, ὁπότε τὸ αἷμα *ἐκχεῖται στάγδην*, καὶ εἰσι σημασίας οὐχὶ διὰ τὴν μεγάλην αἵματος ἀπώλειαν, ἀλλὰ διότι κωλύουσι τὴν κατὰ πρῶτον σκοπὸν ἕνωσιν τοῦ τραύματος, κινδυνώδεις γινόμεναι μόνον παρὰ τοῖς σκορβουτικοῖς καὶ τοῖς αἱμορροφίλοις. Συνδυάζονται δὲ αὗται *ταῖς παρεγχυματώδεσιν* αἱμορραγίαις, ἐφ' ὧν τὸ αἷμα οἱονεὶ *ἀπὸ σπόγγου ἐκθλίβεται*, καὶ αἵτινες ἁπαντῶσιν ἐν ἀγγειοβριθεστάτοις ἱστοῖς τοῦ σώ-

ματος· οἷον ἐν τῷ θυρεοειδεῖ ἀδένι, τοῖς σηραγγώδεσι σώμασι τοῦ πέους, τοῖς σπογγώδεσιν ὀστοῖς κλπ.

Ἴσχαιμα δὲ μέσα κατ' αὐτῶν εἰσι.

α'. *Τὰ ψυχρὰ διὰ πάγου ἐπιθέματα*, ἐντιθεμένου πάγου συνήθως ἐν ἐλαστικαῖς, ἢ ζωϊκαῖς κύστεσιν, ἐφαρμοζομέναις ἐπὶ τοῦ αἱμορραγοῦντος μέρους. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ *καὶ τὸ μέχρι* 45° *Κ τεθερμασμένον ὕδωρ* δρᾷ ἰσχαίμως, ἐπειδὴ ὁ ἐκ τηλικαύτης θερμότητος ἐρεθισμὸς προκαλεῖ συστολὴν τῶν λείων μυϊκῶν ἰνῶν τοῦ πλευρώματος τῶν ἀγγείων.

β'. *Αὐτὴ αὕτη ἡ τῶν χειλέων τοῦ τραύματος* συνάφεια, ἀκριβῶς τελουμένη καὶ διαρκῶς τηρουμένη.

γ'. *Τὸ πώμασμα τοῦ τραύματος δι' ἀντισηπτικοῦ μοτοῦ*, φράσσον διὰ θρομβώσεως τὰ αἱμορραγοῦντα μικρὰ ἀγγεῖα.

δ'. *Τὰ στυπτικὰ φάρμακα*· οἷον ἡ Δεψίνη, ἡ Στυπτηρία, τὸ Κίνον, τὸ ἀντιτραυματικὸν ὕδωρ τοῦ Θεδένου, ὁ Θειϊκὸς χαλκός, τὰ ὀρυκτὰ ὀξέα κλπ. Ἀλλὰ πάντων τούτων δραστηριώτερός ἐστιν ὁ ἐν διαλύσει ὑπερχλωριοῦχος σίδηρος.

ε'. Ἡ διὰ χυτοῦ νιτρικοῦ ἀργύρου, διὰ πεπυρακτωμένου σιδηρίου, ἢ καὶ διὰ τοῦ θερμοκαυτῆρος *καυτηρίασις*, ὡς ἤδη εἴρηται ἐν τοῖς περὶ καυτηριάσεως.

Περὶ ἀπολινώσεως.

Αὕτη ἐστὶ τὸ ἀσφαλέστερον ἴσχαιμον τῶν αἱμορραγιῶν μέσον, ἰδίᾳ τῶν ἐξ ἀρτηριῶν πηγαζουσῶν. Καλεῖται δὲ οὕτως ἡ διὰ στερρῶς προσδεομένου ῥάμματος συμπίεσις τῶν πλευρωμάτων τῶν ἀγγείων, ἰδίᾳ δὲ τῶν ἀρτηριῶν, καὶ ἡ οὕτως ἀπόφραξις τοῦ αὐλοῦ αὐτῶν, τελουμένη ἢ πρὸς κατάπαυσιν τῆς ἐκ τοῦ διαιρεθέντος ἀγγείου ῥύσεως τοῦ αἵματος, ἢ πρὸς ἀποκώλυσιν τοῦ ἐντεῦθεν ῥοῦ αὐτοῦ.

Ἐν μὲν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ἀνευρετέα ἐν τῷ τραύματι ἡ ἐν μέρει ἢ καὶ τελέως διαιρεθεῖσα ἀρτηρία· ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ ἀποκαλυπτέα καὶ ἀποψιλωτέα ἡ ἀπολινωθησομένη ἀρτηρία. Ὅθεν διακρίνεται *ἄμεσος ἀπολίνωσις* τῆς διαιρεθείσης καὶ αἱμορραγούσης ἀρτηρίας ἐν τῷ τραύματι, καὶ *ἔμμεσος ἀπολίνωσις* αὐτῆς κατὰ τὴν συνέχειαν.

α'. Ἄμεσος ἀπολίνωσις ἐν τῷ τραύματι.

Ἀπαιτοῦνται πρὸς ταύτην *λειθρολαβίδες*, πλείονες τὸν ἀριθμόν, εἰς σύλληψιν τῶν ἀρτηριῶν, καὶ ῥάμματα *ἀντισηπτικὰ ἐκ μετάξης* ἢ, προτιμότερον, *ἀντισηπτικαὶ ζωϊκαὶ χορδαί*.

Πολυειδεῖς εἰσιν αἱ κλειθρολαβίδες, ὧν μνημονεύομεν τὰς εὐχρηστοτέρας. Τοιαῦται δέ εἰσιν ἡ κατὰ τὸ πρότυπον *τοῦ Χαρριέρου* καὶ ὑπὸ τοῦ Ῥύστου κυρίως ἀνακαλυφθεῖσα (Εἰκὼν 99 α). Ἔστι δὲ αὕτη ἡ ἀρχαιοτέρα τροποποίησις τῆς διὰ προωθήσεως κλειθρολαβίδος, φέρουσα κωνοειδῶς τελευτῶντας τοὺς βραχίονας αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς ἔξω ἐπιφανείας τοῦ ἑτέρου βραχίονος κομβίον, καὶ χειριζομένη ἀσφαλέστερον καὶ εὐκολώτερον τῆς ἑτέρας ἐν εἰκόνι 99 β τροποποιήσεως.

Ἑτέρα λίαν εὔχρηστος κλειθρολαβίς ἐστιν *ἡ τοῦ Λυέρου*, κωνοειδής, λίαν ἐξωδηκυῖα καὶ θυριδωτὴ κατὰ τὰ ἄκρα τῶν βραχιόνων. Ἡ μὲν ἐλαιοειδὴς ἐξόγκωσις αὐτῆς χρησιμεύει εἰς τὴν διὰ προωθήσεως τοῦ ἐπ' αὐτῆς σχηματιζομένου ἄμματος ὀλίσθησιν ἐπὶ τὸ συλληφθὲν ἀγγεῖον, αἱ δὲ ἐν τῇ ἐξογκώσει θυρίδες, ἵνα διορᾶται δι' αὐτῶν ἡ κατ' ἄμφω τὰ πλευρώματα ὑπ' αὐτῆς σύλληψις τοῦ ἄκρου τῆς ἀρτηρίας.

Εικων 99

Αἱ ἔσω ἐπιφάνειαι τοῦ πέρατος τῶν βραχιόνων τῶν διαφόρων κλειθρολαβίδων εἰσὶν ἢ ὀδοντωταί, ἢ ἀγκιστρωταὶ εἰς ἀσφαλῆ σύλληψιν καὶ κράτησιν τοῦ ἀγγείου. Ἔχουσι δὲ αὗται κλεῖθρον, καὶ συγκλείουσι μὲν διὰ προωθήσεως τοῦ παρὰ τὴν μεσότητα τοῦ ἑτέρου βραχίονος πυρῆνος ἢ κομβίου, διανοίγουσι δὲ δι' ἀπωθήσεως τούτου, ἀποβαίνουσαι οὕτω λίαν εὐχείριστοι.

Πρὸς σύλληψιν δὲ τῶν ἀρτηριῶν ὑπῆρχον πρότερον καὶ ἄγκιστρα· οἷον τοῦ Βρομφιέλδου (Εἰκ. 99 γ) καὶ τὸ τοῦ Φολκστεΐνου (Εἰκ. 99 δ). Ἀποῤῥιπτέα ὅμως ἡ δι' ἀγκίστρων τοιούτων σύλληψις αἱμοῤῥαγούσης ἀρτηρίας, διότι δι' αὐτῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ διαπείρεται τὸ ἕτερον τῶν πλευρωμάτων αὐτῆς, περιτιθεμένου τοῦ βρόχου περὶ τοῦτο μόνον, μέρους δὲ τοῦ στομίου τῆς διαιρεθείσης ἀρτηρίας ἀνεῳγμένου μένοντος καὶ αἱμορῥαγοῦντος. Ταὐτό, ἀλλὰ πολλῷ σκανιώτερον,

δύναται νὰ συμβῇ καὶ ἐν τῇ διὰ κλειθρολαβίδος συλλήψει ἀρτηρίας, ἐὰν τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν βραχιόνων αὐτῆς εἰσδύσῃ ἐν τῷ αὐλῷ τοῦ διῃρημένου ἀγγείου, καὶ συλλάβῃ τοῦτο κατὰ τὸ ἕτερον πλεύρωμα. Ὅθεν προσοχὴ ἀπαιτεῖται εἰς τὴν ἀκριβῆ κατ' ἄμφω τὰ πλευρώματα σύλληψιν τῆς διῃρημένης ἀρτηρίας, ἵνα κατόπιν διὰ τοῦ κύκλῳ περιτεθέντος βρόχου τελεία συμπίεσις ταύτης γένηται, καὶ ἡ ἀπολίνωσις ἀσφαλὴς ἀποβῇ.

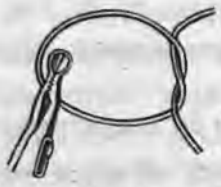

ΕΙΚΩΝ 100

Νεωστὶ ὁ Πεὰν εἰσήγαγε τὴν ὑπ' αὐτοῦ κληθεῖσαν *αἱμοστατικὴν κλειθρολαβίδα* (Pince hémostatique), ψαλιδοειδῆ τὸ σχῆμα, λεπτοτάτην καὶ μικρᾷ πολυπάγρᾳ ἐμφερῆ, παρὰ τοὺς κρίκους ἧς περ ὑπάρχουσι μικρὰ πλατέα οἱονεὶ τυφλάγκιστρα, συνδεόμενα ἀλλήλοις διὰ προσεγγίσεως, καὶ τὴν κλειθρολαβίδα στερρῶς συγκλείοντα (Εἰκὼν 100).

Τελεῖται δὲ ἡ ἄμεσος ἀπολίνωσις οὕτω πως.

Καθαρθέντος τοῦ τραύματος εἰκότως διὰ σπόγγου διαβρόχου ἐν φαινικούχῳ ὕδατι, ἀναζητεῖται ἡ αἱμορραγοῦσα ἀρτηρία, καὶ συλλαμβάνεται διὰ κλειθρολαβίδος ὑπ' ἀμβλεῖαν γωνίαν πρὸς τὸ τραῦμα ἢ καὶ ὀρθήν, εἰ δυνατόν, καὶ εἶτα, προωθήσει τοῦ κλείθρου, συγκλείεται ἡ κλειθρολαβίς, κατέχουσα κύκλῳ τὴν συλληφθεῖσαν ἀρτηρίαν. (Εἰκὼν 101). Ἀποφευκτέα, ὡς οἷόν τε, ἡ συμπερίληψις νεύρου. Ὑπαρχουσῶν δὲ πλειόνων αἱμορραγουσῶν ἀρτηριῶν, συλλαμβάνεται ἀλληλοδιαδόχως ἑκάστη αὐτῶν δι' ἰδίας κλειθρολαβίδος, αἵτινες διὰ τοῦ κλείθρου συγκλεισθεῖσαι ἀφίενται ἀπηωρημέναι ἀπὸ τοῦ συλληφθέντος ἀγγείου. Νῦν δέ, βοηθοῦ αἴροντος ἑκάστην κλειθρολαβίδα, ὁ χειρουργὸς περιτίθησι κύκλῳ τῆς ἀρτηρίας τὸ ἐκ μετάξης ῥάμμα, ἤ, κάλλιον, τὴν ζωϊκὴν χορδήν, καὶ σχηματίσας πρῶτον ἄμμα συσφίγγει, καὶ μετ' αὐτὸ δεύτερον, ἀπολύων ἐν τέλει τὸ κλεῖθρον, καὶ ἐξαιρῶν τὴν κλειθρολαβίδα. Ἀμφότερα δὲ τὰ ἄκρα τῆς ἀντισηπτικῆς ζωϊκῆς χορδῆς ἀποκόπτει γραμμάς τινας μακρὰν τοῦ ἄμματος.

ΕΙΚΩΝ 101

Συλληφθείσης δὲ τῆς αἱμορραγούσης ἀρτηρίας διὰ τῆς ἄνω μνησθείσης κλειθρολαβίδος τοῦ Λυέρου, σχηματίζεται τὸ πρῶτον ἄμμα ἐπὶ τοῦ ἐξωδηκότος ἄκρου τῆς συγκεκλεισμένης ταύτης λαβίδος καὶ διὰ τῶν δύο λιχανῶν προωθεῖται ὀλισθαῖνον ἐπὶ τὴν ἀρτηρίαν,

περὶ ἣν συσφίγγεται στερρῶς, καὶ μετ' αὐτὸ σχηματίζεται τὸ δεύτερον ἄμμα.

Ἀδυνάτου δὲ οὔσης τῆς ἀποψιλώσεως καὶ συλλήψεως τῆς αἱμορραγούσης ἀρτηρίας εἴτε διότι αὕτη μετὰ τὴν διαίρεσιν ἀνασπασθεῖσα κατεκρύβη, εἴτε διότι τὰ παχέα πέριξ ἁπαλὰ μόρια κατεκάλυψαν αὐτήν, τότε διὰ μιᾶς μὲν λαβίδος συλλαμβάνονται ἀθρόα τὰ ἁπαλὰ μόρια, ἐξ ὧν ἐκχεῖται τὸ αἷμα, δι' ἑτέρας δὲ ἀποψιλοῦται τὸ αἱμορραγοῦν ἀγγεῖον, συλλαμβάνεται καὶ ἀπολινοῦται ὡς ἀνωτέρω. Εἰ δὲ καὶ οὕτως ἀδύνατος τυγχάνῃ ἡ τοῦ ἀγγείου σύλληψις, τότε τελεῖται *ἀθρόα ἀπολίνωσις*, στερρῶς περιδεομένων κύκλῳ πάντων τῶν μετὰ τοῦ αἱμορραγοῦντος ἀγγείου συμπεριληφθέντων ἁπαλῶν μορίων· ὅπερ ἰδίως γίνεται ἐπὶ τῶν ἀγγείων τοῦ σπερματίτου λώρου μετὰ τὴν ἐκτομὴν τοῦ ὄρχεως, ἢ καὶ ἐν τῇ καθαιρέσει προπεπτωκότος καὶ μὴ ἀνατασσομένου ἐπιπλόου.

Ἀδυνάτου δὲ ὡςαύτως οὔσης τῆς ἀμέσου ἐν τῷ τραύματι ἀπολινώσεως τῶν αἱμορραγούντων ἀγγείων, δυνατὴ αὕτη τότε γίνεται διὰ τῆς καλουμένης *περιπάρσεως* ἢ *περιρραφῆς*. Τελεῖται δὲ αὕτη οὕτω πως· διὰ καμπύλης βελόνης, παχὺ ἀντισηπτικὸν ῥάμμα διειρμένον φερούσης, περιπείρονται τὰ ἁπαλὰ μόρια περὶ τὸ αἱμορραγοῦν ἀγγεῖον (Εἰκὼν 102), καὶ εἶτα τὰ ἄκρα τοῦ ῥάμματος συσφίγγονται ἀμματιζόμενα

Εικων 102

Μὴ ὑπαρχόντων προχείρων ἀντισηπτικῶν ραμμάτων, δύνανται νὰ φραγῶσιν αἱ ἀρτηρίαι καὶ διὰ *της περιστροφῆς*. Συλλαμβάνονται οὖν αὗται διὰ μιᾶς κλειθρολαβίδος καὶ προελκύονται σμικρόν, περιστρεφόμεναι περὶ τὸν ἄξονα αὐτῶν ἑξάκις ἢ ὀκτάκις, ἀναλόγως τοῦ πάχους τῆς ἀρτηρίας, συγχρόνως δὲ τὸ κεντρικὸν πέρας τῆς προελκυσθείσης μοίρας στηρίζεται διὰ τῶν δακτύλων ἢ, κάλλιον, δι' ἑτέρας λαβίδος (Εἰκὼν 103). Οὕτω λοιπὸν ἡ ἀρτηρία συνθλᾶται καὶ ὁ ἔσω χιτὼν αὐτῆς προωθούμενος ἐν τῷ αὐλῷ καταφράσσει αὐτόν. Ἡ περιστροφὴ χρήσιμος ἐστι

Εικων 103

κυρίως εἰς ἐπίσχεσιν αἱμορραγίας ἐκ μικρῶν ἀρτηριῶν, καὶ ἰδίᾳ ἐν ταῖς ἀναπλαστικαῖς χειρουργίαις, τελουμένη ἁπλῇ διὰ μιᾶς λαβίδος.

β'. Ἔμμεσος κατὰ τὴν συνέχειαν τῶν ἀρτηριῶν ἀπολίνωσις.

Αὕτη σκοπεῖ ἀποψίλωσιν ἀρτηρίας ἐν τινι μέρει τοῦ ταύτης δρόμου καί, συμπιέσει διὰ βρόχου, τελείαν ἀπόφραξιν τοῦ αὐλοῦ αὐτῆς πρὸς κώλυσιν τοῦ ἐντεῦθεν ροῦ τοῦ αἵματος.

Ἐνδείκνυται δὲ αὕτη·

α'. Ἐπὶ ἐπισήμου ἀρτηριακῆς αἱμορραγίας ἐκ τραυμάτων νεαρῶν ἢ μή, ἐν οἷς τὸ τῆς αἱμορραγούσης ἀρτηρίας στόμιον ἀδιόρατόν ἐστι, καὶ οὔτε δύναται ν' ἀνακαλυφθῇ, οὔτε νὰ συλληφθῇ διὰ σύνθλασιν, ἢ φλεγμονὴν τῶν ἱστῶν, ἡ δ' αἱμορραγία παρατεινομένη θανάσιμός ἐστιν.

β'. Ἐπὶ νεαρῶν τραυμάτων, ἐν οἷς μέγας ἀρτηριώδης κλάδος διηρέθη εὐθὺς ἐπὶ τῆς ἐκ τοῦ κυρίου στελέχους ἐκφύσεως αὐτοῦ, ὥστε ἀδύνατος τυγχάνει ἡ ἄμεσος τούτου ἀπολίνωσις.

γ'. Ἐπὶ τῶν διὰ πυροβόλου ὅπλου τραυμάτων, ἐν οἷς πολλαὶ ἅμα ἀρτηρίαι τιτρώσκονται καὶ αἱμορραγοῦσιν, ἀδύνατος δέ ἐστιν ἡ ἰδίᾳ ἑκάστου ἀπολίνωσις· καὶ τότε κατ' ἀνάγκην δέον ν' ἀπολινωθῇ τὸ στέλεχος τῶν αἱμορραγουσῶν ἀρτηριῶν.

δ'. Ἐπὶ σφοδρῶν αἱμορραγιῶν ἐκ μεγάλων ἀρτηριῶν, κειμένων ἐντὸς συντακέντων καὶ μὴ ἐκριζωσίμων νεοπλασμάτων.

ε'. Ἐπὶ παρεγχυματωδῶν αἱμορραγιῶν ἕνεκα ἑλκώσεως καὶ γαγγραίνης ὀργάνων, προσδεχομένων τὸ αἷμα αὐτῶν ἐκ μιᾶς ἢ τὸ πολὺ δύο ἀρτηριῶν.

ς'. Ὡς εἰσαγωγὴ εἰς μεγάλας ἐγχειρήσεις, ἐν αἷς ἀνεξέργαστός ἐστιν ἡ πίεσις τῆς στελεχιαίας τοῦ χειρισθησομένου μέλους ἀρτηρίας· ὅπερ ὅμως τανῦν σπανιώτατον.

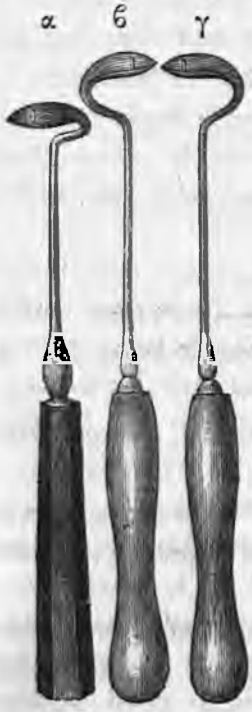
ζ'. Ἐπὶ μεγάλων αἱματωδῶν ὄγκων, παραχθέντων ἐξ ἀνευρυσμοῦ τῶν τριχοειδῶν ἀγγείων, καὶ διὰ μεγάλην αἱμορραγίαν ἐπικινδύνων νὰ ἐξαιρεθῶσιν.

η'. Ἐπὶ ἀνευρυσμάτων, ὥσπερ εἰδικῶς ὁρισθήσεται ἐν τοῖς περὶ τούτων ῥηθησομένοις.

Ἐργαλεῖα χρήσιμα πρὸς ἔμμεσον ἀπολίνωσίν εἰσι τάδε. Σμιλίον γαστρωτὸν καὶ ὀξύαιχμον γιγγλυμωτὸν μαχαίριον, λαβίδες ἀνατομικαὶ ἢ καὶ ἀγκιστρωταί, κλειθρολαβίς, αὐλακομήλη, δύο τυφλάγκιστρα,

Δεκάμπειος ἢ ἡ τῶν ἀνευρυσμάτων βελόνη καὶ ζωϊκαὶ ἀντισηπτικαὶ χορδαί. Τέλος πάντα τὰ πρὸς ἐπίδεσιν τοῦ τραύματος ἀπαιτούμενα.

Ποικίλαι εἰσὶν αἱ τῶν ἀνευρυσμάτων βελόναι, ὧν σχήματα ὑπάρχουσιν ἐν εἰκόνι 104 α. β. γ ἀπεικονισμένα. Αὗται χρησιμεύουσιν εἰς τὴν τοῦ βρόχου περίθεσιν ὑπὸ τὴν ἀρτηρίαν, καὶ φέρουσιν ὠτιοφόρον ἄγκιστρον ἐκπορευόμενον ὑπ' ὀρθὴν γωνίαν ἀπὸ τοῦ στειλεοῦ (Εἰκὼν 104 α), χρῄζον δὲ ἁπλῆς περὶ τὸν ἄξονα στροφῆς τῆς βελόνης ἵνα περιτεθῇ ὑπὸ τὴν ἀρτηρίαν. Ἕτεραι δὲ βελόναι ὅμοιαι ὑπάρχουσιν, ὧν τὸ ἄγκιστρον ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ στειλεοῦ ὑπ' ἀμβλεῖαν γωνίαν, καὶ εὐχειριστότεραι οὐσαι, οἷα ἡ κατὰ Βάτμανον (Εἰκὼν 104 β γ). Ἐλλείψει ὅμως τοιαύτης βελόνης δύναται νὰ χρησιμεύσῃ καὶ ἁπλῆ ὠτιοφόρος μήλη, καμπτομένη καταλλήλως, πρὸς τὴν ὑπὸ τὴν ἀρτηρίαν περίθεσιν τοῦ βρόχου.

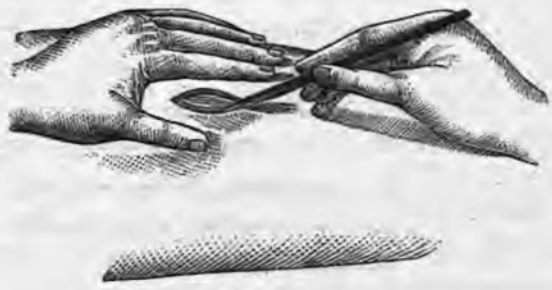
Εἰκὼν 104

Ἡ δὲ ἀπολίνωσις τελεῖται ἐκεῖσε, ἔνθα ἡ ἀρτηρία εὐχερέστερον δύναται ν' ἀποκαλυφθῇ. Σημεῖα οὖν πρὸς τὴν ταύτης ἀποκάλυψιν χρησιμεύουσι χεῖλη μυῶν, τένοντες καὶ προεξοχαὶ ὀστῶν, ἢ καὶ νοηταὶ γραμμαί, ἀγόμεναι μεταξὺ δύο σταθερῶν σημείων, τέλος, συνηθέστατα καὶ ἡ διὰ τοῦ δακτύλου ἀντίληψις τοῦ σφυγμοῦ τῆς ἀρτηρίας, ὅστις ἄριστα καθοδηγεῖ, ἰδίᾳ ὁπόταν ὁ χειρουργὸς διὰ τῶν τομῶν χωρῇ εἰς τὴν τῆς ἀρτηρίας ἀποκάλυψιν. Γινώσκοντες δὲ ἐκ τῆς ἀνατομίας ὅτι ἡ ἀρτηρία ἐν τινι μέρει ἀποφύει πλείονας κλάδους παραπλεύρους, ἀποφεύγομεν τὴν ἐνταῦθα ταύτης ἀπολίνωσιν, διότι ὁ σχηματιζόμενος θρόμβος ἐκ τῆς περιδέσεως αὐτῆς βραχύτατός ἐστι, καὶ οὐδαμῶς ἀσφαλίζει ἀπὸ τῶν ἐπιγενῶν αἱμορραγιῶν.

Ἐκτέλεσις τῆς ἐγχειρήσεως. Αὕτη περιλαμβάνει τρεῖς χρόνους· δηλονότι *τὴν ἀποκάλυψιν, τὴν ἀποψίλωσιν καὶ τὸν ἀποβροχισμὸν* τῆς ἀρτηρίας.

α'. *Ἀποκάλυψις τῆς ἀρτηρίας.* Ὁ χειρουργὸς διατείνων τὸ δέρμα διὰ τῶν δακτύλων τῆς ἀριστερᾶς αὐτοῦ χειρός, ἐνεργεῖ διὰ γαστρωτοῦ σμιλίου τομὴν ἐπ' αὐτοῦ, ἀκριβῶς τῇ ἀρτηρίᾳ συστοιχοῦσαν καὶ σχεδὸν

πάντοτε κατὰ τὴν ταύτης φοράν (Εἰκὼν 105)· ἤ, ἐὰν ἡ ἀρτηρία ἤ καὶ ἕτερα οὐσιώδη μόρια ὑπόκεινται τῷ διαιρεθησομένῳ δέρματι, αἴρει πτυχὴν ἐγκαρσίαν διαιρουμένην ἢ ἐκ τῶν ἔξω πρὸς τὰ ἔσω, ἢ καὶ ἀντιστρόφως ἐκ τῶν ἔνδον πρὸς τὰ ἔξω. Ἡ ἐπὶ τοῦ δέρματος τομὴ αὕτη ἔστω μείζων ἢ ἐλάσσων, ἀναλόγως τῆς βαθείας ἢ ἐπιπολαίας θέσεως τῆς ἀρτηρίας, ἀλλ' ἀείποτε προτιμοτέρα ἡ μείζων τῆς ἐλάσσονος. Εἶτα δέ, βοηθοῦ ἀπάγοντος τὰ χείλη τοῦ τραύματος ἀπ' ἀλλήλων διὰ δύο τυφλαγκίστρων, ὁ χειρουργὸς χωρεῖ ἐν τῇ διαιρέσει στρωματηδόν, ὑπεμβάλλων ἀλληλοδιαδόχως αὐλακομήλην ὑπὸ τὰς διαφόρους τῶν ἱστῶν στιβάδας, ταύτας διὰ ταύτης ἀναίρων, καὶ ἐπ' αὐτῆς διαιρῶν μέχρι τελείας ἀποκαλύψεως τῆς ἀρτηρίας. Δυνατὴ ὅμως ἡ ἀποκάλυψις τῆς ἀρτηρίας καὶ εἰ ὅτε χειρουργὸς καὶ ὁ βοηθός, διὰ δύο λαβίδων συλλαμβάνοντες πλαγιόθεν τῆς τομῆς τὰς ἐπιπολαίας τοῦ συνεκτικοῦ ἱστοῦ στιβάδας ἀνυψῶσιν ἀλληλοδιαδόχως, ὁπότε αὗται, εἰσδύοντος τοῦ ἀέρος ἐν τοῖς διακένοις αὐτῶν, διαιροῦνται διὰ πεφυλαγμένου συρμοῦ τοῦ μαχαιρίου, ὥςπερ ἐν εἰκόνι 106. Ταὐτὸ δὲ τελεῖται πρός τε τὴν ἄνω καὶ πρὸς τὴν κάτω τοῦ τραύματος γωνίαν, ἐπαναλαμβανόμενον ἕως ἂν τελέως ἀποκαλυφθῇ τὸ τῆς ἀρτηρίας ἔλυτρον. Τὰ ἐν τῇ διὰ διαιρέσεως πορείᾳ κατὰ βάθος τοῦ τραύματος ἐπιπροσθοῦντα νεῦρα, ὡς καὶ αἱ μικραὶ φλέβες, αἱ ἀρτηρίαι καὶ οἱ μῦς ἀπολύονται εἰκότως, καὶ ὑπὸ τοῦ βοηθοῦ παραστέλλονται διὰ τῶν τυφλαγκίστρων πρὸς ἀποφυγὴν τρώσεως αὐτῶν.

Εικων 105

Εικων 106

6'. *Ἀποψιλωσις τῆς ἀρτηριας.* Ἀποκαλυφθέντος τοίνυν τοῦ ἐλύτρου τῆς ἀρτηρίας, ὁ χειρουργὸς διὰ λαβίδος ἢ αἴρει ἐξ αὐτοῦ κῶνον καὶ πλαγιαστὶ σύρων τὸ μαχαίριον ἐκκόπτει αὐτόν, σχηματίζων οὕτως ἐπὶ τοῦ ἐλύτρου ὠοειδὲς ῥῆγμα, δι' οὗ, ὑπεμβαλὼν τὴν αὐλακομήλην, εὐρύνει τὴν τομὴν ἐπὶ ταύτης πρός τε τὰ ἄνω καὶ πρὸς τὰ κάτω, ἀεί-

ποτε ὅμως οὐχὶ ἐπὶ μεγάλην τῆς ἀρτηρίας ἐκτασιν, διότι ἡ ἐπὶ πολὺ ταύτης ἀποψίλωσις, διὰ τὴν τῶν τροφοφόρων τῆς ἀρτηρίας ἀγγείων διαίρεσιν, ἐπάγει εὐκόλως νέκρωσιν αὐτῆς, ἐξ ἧς κατόπιν συμβαίνει ἐπιγενὴς αἱμορραγία ἐκ τοῦ μέρους τῆς περιδέσεως· ἢ αἴρων κῶνον ἐκ τοῦ ἐλύτρου διὰ λαβίδος, οἱονεὶ ξέει παρ' αὐτὴν τὸ ἔλυτρον διὰ τῆδε κἀκεῖσε πεφυλαγμένης ὠθήσεως τοῦ ρύγχους τῆς αὐλακομήλης· ἢ, τέλος, συλλαβὼν τὸ ἔλυτρον τῆς ἀρτηρίας διὰ δύο λαβίδων, καὶ ἀντιθέτως σπῶν αὐτὸ διαῤῥήγνυσιν (Εἰκὼν 106). Οἱ δύο τελευταῖοι οὗτοι τρόποι τῆς διαῤῥήξεως τοῦ ἐλύτρου τῶν ἀπολινουμένων ἀρτηριῶν προτιμότεροι, ἐπειδὴ καὶ ἡ ἐκ τῆς ῥήξεως αἱμορραγία ἐλαχίστη, καὶ οὐδεὶς κίνδυνος τρώσεως μείζονός τινος παρακειμένου ἀγγείου ἢ καὶ αὐτῆς ταύτης τῆς ἀποψιλουμένης ἀρτηρίας. Ἀποψιλοῦται δέ, τέλος, ἡ ἀρτηρία τοῦ περιαμπέχοντος αὐτὴν συνεκτικοῦ ἠρέμα καὶ πεφυλαγμένως διὰ τοῦ ρύγχους τῆς αὐλακομήλης.

Κατὰ τὸν Λίγχαρτον λίαν ἀναγκαία ἐστὶν ἡ διατήρησις τοῦ περὶ τὴν ἀρτηρίαν χαλαροῦ συνεκτικοῦ ἱστοῦ, ἵνα οὗτος συμπεριληφθῇ τῷ βρόχῳ, ὁπόταν ἡ ἀρτηρία τύχῃ ἀθηρωματωδῶς ἠλλοιωμένη· ὅπερ διακριτέον ἔκ τε τῆς ὠχροφαίου χροιᾶς καὶ ἐκ τῆς τῇ ἁφῇ σκληρότητος αὐτῆς.

γ'. *Ἀποβροχισμὸς τῆς ἀρτηρίας.* Τὴν δὲ τοῦ βρόχου ὑπὸ τὴν ἀρτηρίαν περίθεσιν ὁ χειρουργὸς διαπράσσει διὰ τῆς βελόνης τῶν ἀνευρυσμάτων, ἢ ἐπὶ ἐπιπολαίως κειμένων ἀρτηριῶν δι' ὠτιοφόρου μήλης, προσηκόντως καμπτομένης παρὰ τὸ ὠτιοφόρον ἄκρον αὐτῆς, ὡς ἐξῆς· ἢ διείρας πρότερον διὰ τοῦ τῆς βελόνης ὠτίου παχὺ ῥάμμα ἀντισηπτικῆς μετάξης, ἤ, κάλλιον, ἀντισηπτικὴν ζωϊκὴν χορδήν, περιάγει τὴν βελόνην μετὰ τοῦ ῥάμματος ὑπὸ τὴν ἀρτηρίαν ἀπὸ τῆς τῇ φλεβὶ συστοιχούσης πλευρᾶς, καὶ τότε διὰ λαβίδος συλλαβὼν τὸ βραχύτερον ἄκρον τοῦ ῥάμματος ἐξελκύει ἀπὸ τοῦ ὠτίου τῆς βελόνης, ἀνασύρων ἐν τέλει καὶ ταύτην, τῆς μεσότητος οὕτω τοῦ ῥάμματος ἀπολειπομένης ὑπὸ τὴν ἀρτηρίαν· ἢ περιαγαγὼν τὴν βελόνην ὑπὸ τὴν ἀρτηρίαν ἄνευ ῥάμματος (Εἰκὼν 107), τότε κατὰ πρῶτον διείρει τὸ ῥάμμα διὰ τοῦ ὠτίου τῆς βελόνης, καὶ ἐξελκύων ταύτην συμπαρασύρει καὶ τὸ ἕτερον ἄκρον τοῦ ῥάμματος, διαπερώμενον οὕτως ὑπὸ τὴν ἀρτηρίαν· ὁ πρῶτος τρόπος προτιμότερός ἐστι, καθὸ εὐεξεργαστότερος. Ἐπὶ

Εἰκὼν 107

τέλους σχηματίζει πρῶτον ἄμμα, ὁπότε οἱ δύο λιχανοὶ δέον νὰ προωθῶνται ἡπίως ἐν τῷ βάθει τοῦ τραύματος πρὸς σύσφιγξιν τοῦ ἄμματος (Εἰκὼν 108), καὶ μετ' αὐτὸ δεύτερον, μεθ' ὃ ἀποκόπτει ἄμφω τὰ ἄκρα τοῦ ῥάμματος ὀλίγας γραμμὰς ἄπω τοῦ ἄμματος.

Εικων 108

Ἐπὶ ἀθηρωματώδους ἀλλοιώσεως τῶν χιτώνων τῆς ἀρτηρίας δέον νὰ μὴ συσφίγγηται σφοδρῶς τὸ ἄμμα, διότι κίνδυνος διαῤῥήξεως αὐτῆς. Ἐν τισι δὲ περιπτώσεσι, μειζόνων οὐσῶν τῶν ἀπολινουμένων ἀρτηριῶν, σκόπιμός ἐστιν ἡ περίθεσις δύω βρόχων ὑπὸ τὴν ἀρτηρίαν εἰς ἀπόστασιν δύο περίπου ἑκατοστημορίων ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ἡ κατόπιν διαίρεσις ταύτης ἀναμέσον τῶν δύο βρόχων, ἵνα, συσπώμενα τὰ ἐκ τῆς διαιρέσεως ἐκπηγάζοντα δύο ἄκρα τῆς ἀρτηρίας, ἐγκατακρυβῶσιν ἐν τῷ συνεκτικῷ ἱστῷ.

Καθάραντες δὲ νῦν εἰκότως τὸ τραῦμα δι' ἀντισηπτικῆς διαλύσεως συῤῥάπτομεν τὰ χείλη αὐτοῦ, ἐπιδέοντες ἐν τέλει ἀντισηπτικῶς, καὶ οὕτω ἐπιτυγχάνοντες συνήθως τὴν κατὰ πρῶτον σκοπὸν ἕνωσιν αὐτοῦ.

Ἀπολινωθέντος κυρίου ἀρτηριακοῦ στελέχους μέλους τινὸς τοῦ σώματος ἐπέρχεται αἱμωδία ἐν αὐτῷ· ἡ θερμασία αὐτοῦ καταπίπτει, καὶ ἡ σφύξις τῆς ἀρτηρίας ὑπὸ τὸν βρόχον ἐκλείπει. Ἀλλὰ πάντα ταῦτα ἐξαλείφονται τὴν γ' ἢ δ' ἡμέραν, ἢ καὶ πρότερον, ἀναπτυσσομένης τῆς παραπλεύρου κυκλοφορίας ἐν τῇ ἀρτηρίᾳ καὶ ἀντικαθιστώσης τὴν ὑπὸ τῆς ἀπολινώσεως παυσαμένην.

Ἀποθεραπεία. Ὁ χειρισθεὶς ἀποθεραπεύεται, τασσομένου τοῦ μέλους αὐτοῦ εἰκότως, ὥστε νὰ μὴ διατείνηται ἡ ἀπολινωθεῖσα ἀρτηρία καὶ ἅπαντες οἱ περὶ ταύτην μῦς νὰ τελῶσιν ἐν χαλαρώσει. Διὸ ἐπὶ τῶν ἄκρων τοῦ σώματος προτιμητέα ἡ μετρία κάμψις αὐτῶν. Καθόλου δὲ τὸ τραῦμα θεραπεύεται κατὰ τοὺς γενικοὺς περὶ ἀντισηπτικῆς θεραπείας κανόνας. Ψυχομένου τοῦ χειρισθέντος μέλους, περιτυλίσσεται διὰ μαλλίνων ὑφασμάτων καὶ διὰ προθερμαινομένων σακκίων, πλήρων ἀρωματικῶν φαρμάκων κλπ. Ἔνιοι τῶν χειρουργῶν συμβουλεύουσιν ἐν τῇ ἀπολινώσει μεγάλων ἀρτηριῶν καὶ φλεβοτομίαν εὐθὺς μετὰ τὴν ἐγχείρησιν, ἢ καὶ ἐν τῇ ἀποθεραπείᾳ.

Ἀπευκταῖα δέ, συμβαίνοντα μετὰ τὴν ἀπολίνωσιν, τάδε εἰσί.

α'. *Ἐπιγενεῖς αἱμορραγίαι* ἐκ τῆς ἀπολινωθείσης ἀρτηρίας κινδυνωδέσταται. Ἐπέρχονται δὲ αὗται εἴτε ἅμα τῇ ἐγχειρήσει, μάλιστα ἐὰν ὁ μέσος τῆς ἀρτηρίας χιτὼν ἢ νοσηρῶς ἠλλοιωμένος, καὶ τὸ πρὸς ἀποβροχισμὸν αὐτῆς ῥάμμα συνεσφίγχθη σφοδρῶς· εἴτε βραδύτερον, (ἡ κυρίως ἐπιγενής), πυήσεως ἀναπτυχθείσης ἐν τῷ τραύματι καὶ ἐν τῷ τὴν ἀρτηρίαν καταφράξαντι θρόμβῳ. Τότε, ἀποτυχόντων τῶν συνήθων ἰσχαίμων μέσων, ἀνάγκη ν' ἀπολινωθῇ αὐθις ἡ ἀρτηρία ὑψηλότερον, ἤ, τούτου μὴ ὄντος δυνατοῦ, νὰ ἐνεργηθῇ ἀκρωτηριασμός, οὗτινος αὐθις μὴ ὄντος κατορθωτοῦ, ὁ ἀσθενὴς ἀπόλλυται. Αἱ θανατηφόροι δὲ ἐπιγενεῖς αἱμορραγίαι ἐπαναλαμβάνονται συνήθως πλεονάκις καί, ἀρχομένης λειποθυμίας, καταπαύουσιν ἐνίοτε.

β'. *Σφοδροὶ, νύσσοντες πόνοι καὶ συσπάσεις τῶν μυῶν* ὁτὲ μὲν διὰ συμπερίδεσιν νεύρου τινός, ὁτὲ δὲ ὡς πρόδρομα φαινόμενα τῆς ἐπελευσομένης γαγγραίνης. Κατὰ τῶν πόνων οὖν ἕνεκα συναπολινώσεως καὶ νεύρου χρώμεθα τοῖς συνήθεσιν ἀκεσωδύνοις φαρμάκοις, καὶ τούτων ἀλυσιτελῶν ἀποδειχθέντων, χωροῦμεν ἐπὶ τοῦ νεύρου διαίρεσιν.

γ'. *Γάγγραινα τοῦ τραύματος ἢ καὶ σύμπαντος τοῦ μέλους* διὰ τὴν μὴ ἀνάπτυξιν τῆς παραπλεύρου κυκλοφορίας, ἢ δι' ἐπέκτασιν τῆς θρομβώσεως καὶ ἐν ταῖς παραφυάσι τῆς ἀπολινωθείσης ἀρτηρίας. Ἡ μὲν γάγγραινα τοῦ τραύματος, ἐπεκτεινομένη καὶ ἐπὶ τὴν ἀρτηρίαν, ἐπαπειλεῖ αἱμορραγίαν, ἣν θεραπεύομεν κατὰ τοὺς γενικοὺς κανόνας· ἡ δὲ σύμπαντος τοῦ μέλους γάγγραινα ἐνδείκνυσιν εὐθὺς τὸν ἀκρωτηριασμόν.

Ταῦτα μὲν περὶ τῆς ἀπολινώσεως καθόλου. Ἡ ἀπολίνωσις δὲ μιᾶς ἑκάστης τῶν τοῦ σώματος ἀρτηριῶν περιγραφήσεται ἐν τῷ εἰδικῷ μέρει τῆς χειρουργικῆς μετὰ τῶν λοιπῶν ἑκάστης χώρας ἐγχειρήσεων, προεπισυναπτομένου ἐνταῦθα μόνον τοῦ περὶ ἀνευρυσμάτων.

Περὶ ἀνευρυσμάτων καὶ τῆς θεραπείας αὐτῶν.

Ἀνεύρυσμα καθόλου καλεῖται ἡ κατὰ μέρος εὔρυνσις τοῦ αὐλοῦ ἀρτηρίας τινὸς μετ' αὐξήσεως τῆς χωρητικότητος αὐτῆς.

Πρὸς ἀκριβῆ κατάληψιν τῶν διαφόρων θεραπευτικῶν μεθόδων τῶν ἀνευρυσμάτων δέον ταῦτα νὰ ἐξετασθῶσι πρότερον νοσολογικῶς.

Ἀνεύρυσμα δύναται νὰ παραχθῇ διττῶς· ἢ ἕνεκα νοσηρᾶς ἀλλοιώ-

σεως τῶν χιτώνων τῶν ἀρτηριῶν, ἢ ἕνεκα τρώσεως αὐτῶν. Ὅθεν ἐκεῖνο μὲν καλεῖται *ἀνεύρυσμα αὐτόματον*, τοῦτο δέ, *τραυματικόν*.

α'. *Αὐτόματον ἀνεύρυσμα* δυνατὸν νὰ παραχθῇ πολυτρόπως, καὶ συνηθέστατα.

1. Ἐξ ἀθηρωματώδους ἀλλοιώσεως τῶν πλευρωμάτων τῶν ἀρτηριῶν, ἥτις ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ ἔσω χιτῶνος αὐτῶν ἐπεκτείνεται εἴς τε τὸν μέσον καὶ τὸν ἐξωτερικόν, οὖσα δὲ γενικὴ τοῦ ἀρτηριακοῦ συστήματος νόσος.

2. Ἐκ φλεγμονῆς τῶν πλευρωμάτων τῶν ἀρτηριῶν, παραγούσης ἀνεύρυνσιν τούτων ἕνεκα ὑπερπλασίας συνεκτικοῦ ἱστοῦ ἐν αὐτοῖς, ἢ καὶ ἕνεκα σχηματισμοῦ πυωδῶν ἱστῶν ἐν τῷ μέσῳ χιτῶνι.

3. Ἐκ παραλύσεως τῶν κινητικῶν τῶν ἀγγείων νεύρων συνεπείᾳ μηχανικῆς διασείσεως, βαθέος γήρατος καὶ γενικῆς ἀτονίας τοῦ σώματος, κατὰ Ῥοκιτάσκυν.

4. Ἐκ ῥήξεως τοῦ μέσου καὶ ἔσω χιτῶνος ἀρτηρίας τινός, συνεπείᾳ ἀθηρωματώδους ἀλλοιώσεως καὶ χρονίας φλεγμονῆς τοῦ ἔξω ταύτης χιτῶνος, ὁπότε σχηματίζεται τὸ καλούμενον *ἀποκολλητικὸν ἀνεύρυσμα*.

Ἡ ἀνεύρυνσις ἀρτηρίας τινὸς δύναται νὰ συμβῇ καὶ ἐν τοῖς τρισὶ ταύτης χιτῶσιν, ὁπότε τὸ ἀνεύρυσμα καλεῖται *γνήσιον* (Εἰκὼν 109 α). ἢ διαῤῥήγνυνται οἱ δύο χιτῶνες τῆς ἀρτηρίας, ὁ δὲ τρίτος ἀνευρύνεται, ὁπότε καλεῖται *μικτὸν* (Εἰκὼν 109 β γ). Τὸ δὲ μικτὸν τοῦτο ἀνεύρυσμα δύναται νὰ ᾖ *μικτὸν ἐξωτερικόν*, ὁπότε διερῥάγησαν ὁ ἔσω καὶ ὁ μέσος χιτὼν τῆς ἀρτηρίας, ὁ δ' ἔξω ἀνευρύνθη (Εἰκὼν 109 β)· ἢ *μικτὸν ἐσωτερικόν*, ὁπότε ὁ ἔξω καὶ ὁ μέσος χιτὼν διερῥάγησαν, ὁ δ' ἔσω ἀνευρύνεται, προπίπτων διὰ τῶν δύο διαῤῥαγέντων (Εἰκ. 109 γ).

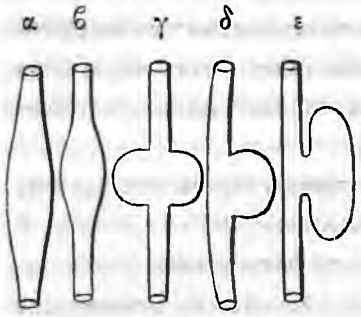

Εἰκὼν 109

Πρὸς δὲ τούτοις ἐκ τοῦ σχήματος διακρίνονται τὰ ἀνευρύσματα εἰς *κυλινδρικὰ* (Εἰκὼν 110 α) καὶ *ἀτρακτοειδῆ* (Εἰκὼν 110 β), ἅτινα ἀμφότερα εἰσὶ *διάχυτα*, τῆς ἀνευρύνσεως βαθμηδὸν χωρούσης ἐπὶ τὸν φυσικὸν αὐλὸν τῆς ἀρτηρίας. Ἐν ἄλλαις ὅμως περιστάσεσιν ἡ ἀνεύρυνσις τοῦ αὐλοῦ τῆς ἀρτηρίας ἐστὶ μᾶλλον ἢ ἧττον περιγεγραμμένη,

ὁπότε τὸ ἀνεύρυσμα καλεῖται *περιγεγραμμένον ἢ ἀσκοειδές* (Εἰκὼν 110 γ δ ε).

Τὰ δὲ περιγεγραμμένα ἀνευρύσματα ποικίλλουσι λίαν· δηλονότι

Εικων 110

α'. Τὸ ἀνεύρυσμα εἶναι μὲν περιγεγραμμένον, ἀλλὰ καταλαμβάνει κύκλῳ σύμπαν τὸ πλεύρωμα τῆς ἀρτηρίας (Εἰκὼν 110 γ).

β'. Ἐπικάθηται τῆς ἑτέρας πλευρᾶς τῆς ἀρτηρίας, οὔσης μᾶλλον ἢ ἧττον ἀνευρυσμένης (Εἰκὼν 110 δ).

γ'. Τὸ ἀνεύρυσμα ἀπεργάζεται εὐμεγέθη ὄγκον, οἱονεὶ ἐπικαθήμενον τοῦ πλευρώματος τῆς ἀρτηρίας, καὶ κοινωνοῦντα τῷ ταύτης αὐλῷ διὰ στρογγύλης ἢ ὠοειδοῦς ὀπῆς σχετικῶς μικρᾶς (Εἰκὼν 110 ε). Τὸ δὲ τελευταῖον τοῦτο εἶδος ἁπάντων συνηθέστατα ἐν ταῖς περιφερικαῖς ἀρτηρίαις.

Τέλος διακρίνουσι τὸ σπανιώτατα ἁπάντων εἶδος τῶν ἀνευρυσμάτων, δηλονότι *τὸν ἀρτηριώδη κιρσόν*, ὅστις ἀνεύρυνσίς ἐστιν ἀρτηρίας ἐπὶ μεγάλην ἔκτασιν μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ κυρίου στελέχους αὐτῆς, ὁπότε ἡ ἀρτηρία ἅμα ἐπιμηκύνεται, κεκιρσωμένη φλεβὶ παρεμφέρουσα. Τοῦτο δὲ φέρει τῇδε κἀκεῖσε καὶ ἀσκιοειδεῖς ἀνευρύνσεις.

Β'. *Τὸ τραυματικὸν ἢ καὶ ῥόθον ἀνεύρυσμα* παράγεται ἐκ τρώσεως τοῦ πλευρώματος τῆς ἀρτηρίας, ὃν *διάχυτον*, ὁπότε τὸ αἷμα ἐκτενῶς διαχέεται ἀναμέσον τῶν ἱστῶν· ἢ *περιγεγραμμένον* ὁπότε τὸ ἐκχυθὲν αἷμα θρομβοῦται, μὴ ἐκτεινόμενον λίαν, τοῦ πέριξ ἅμα ἱστοῦ σχηματίζοντος θύλακα ἢ ὑμένα περιβάλλοντα τὸ ἐξάγγισμα.

Εικων 111

Τοῖς τραυματικοῖς ἀνευρύσμασιν ἐνάριθμά εἰσι *τό τε κιρσῶδες ἀνεύρυσμα* (Εἰκὼν 111), *καὶ ὁ ἀνευρυσματικὸς κιρσός*, ἀμφότερα παραγόμενα ἐκ τρώσεως φλεβὸς καὶ ἀρτηρίας, παρακειμένων ἀλλήλαις. Αἱ δ' ἐν ἀμοιβαίᾳ ἐπαφῇ τελοῦσαι ὀπαὶ ἀμφοτέρων τῶν ἀγγείων τούτων συμφύονται ἐμμέσως ἢ ἀμέσως, καὶ οὕτω κοινωνία ἀποκαθίσταται ἀναμέσον ἀμφοτέρων, τοῦ αἵματος ἀπὸ τῆς ἀρτηρίας ἐπὶ τὴν φλέβα προχεομένου, σπανίως δὲ τἀνάπαλιν. Τούτων δὲ συνηθέστερόν ἐστι τὸ *κιρσῶ-*

δες ἀνεύρυσμα, ἐν ᾧ ἡ μεταξὺ φλεβὸς καὶ ἀρτηρίας κοινωνία ἐμμέσως γίνεται, δηλαδὴ διὰ παρεμπίπτοντος ἀνευρυσματικοῦ ἀσκοῦ, σπανιώτερος δὲ ὁ *ἀνευρυσματικὸς κιρσός*, ἐν ᾧ τὰ χείλη τοῦ τραύματος τῆς τε φλεβὸς καὶ τῆς ἀρτηρίας ἀμέσως συμφύονται ἀλλήλοις, κιρσουμένης τότε τῆς φλεβὸς σφόδρα. Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἀνεύρυσμα ἁπαντᾷ συνήθως ἐν τῇ κατ' ἀγκῶνα καμπῇ δι' ἡμαρτημένην φλεβοτομίαν, σπανιώτερον δὲ καὶ ἐν ἄλλαις χώραις τοῦ σώματος. Τὰ ἀνευρύσματα, ἄνευ ἰατρικῆς θεραπείας ἀφιέμενα, ἔχουσι συνήθως θανατηφόρον ἐκβασιν, ἐπειδὴ ῥηγνύμενα ἐπάγουσιν αἱμορραγίαν, κτείνουσαν τὸν πάσχοντα. Ἀλλὰ σπανίως ἐπέρχεται καὶ *αὐτόματος ἴασις* αὐτῶν ὡς ἑξῆς.

α'. Θρόμβωσις ἐπέρχεται βαθμηδὸν ἐν τῷ ἀνευρύσματι, ἥτις ἐκτείνεται καὶ ἐν αὐτῷ τῷ αὐλῷ τῆς ἀρτηρίας, τῆς τῷ ἀνευρύσματι αἷμα προσαγούσης, ὁπότε τοῦτο συρρικνούμενον ἐκλείπει.

β'. Τὸ ἀνεύρυσμα, σφόδρα ἐξογκούμενον, ἐπιπιέζει διὰ τοῦ βάρους αὐτοῦ τὴν ἀρτηρίαν ἄνωθεν, καὶ οὕτω κωλύει τὸν δι' αὐτοῦ ῥοῦν τοῦ αἵματος.

γ'. Ὁ ὄγκος τοῦ ἀνευρύσματος φλεγμαίνει, πυΐσκεται, ἢ καὶ γαγγραινοῦται, ἡ δὲ προσαγωγὸς αὐτοῦ ἀρτηρία ἀποφράσσεται συνεπείᾳ τῆς φλεγμονῆς, καὶ οὕτω τὸ ἀνεύρυσμα ἐξαλείφεται.

Ὅθεν καὶ ἡ τέχνη ἐπεζήτησε δι' ἑκάστου τῶν τρόπων τούτων τῆς αὐτομάτου ἰάσεως νὰ κατορθώσῃ θεραπείαν τῶν ἀνευρυσμάτων, ἐπινοηθεισῶν ἰδίων θεραπευτικῶν μεθόδων, τούτοις συμφώνων, τῶν ἑξῆς.

Α'. Ἡ θρόμβωσις τοῦ αἵματος ἐν τῷ ἀνευρυσματικῷ σάκκῳ καὶ ἐν τῇ ἀρτηρίᾳ δύναται νὰ κατορθωθῇ

1. *Διὰ τῆς μεθόδου τοῦ Βαλσάλβα*, ἥτις συνίσταται εἰς τὴν δι' ἀλλεπαλλήλων γενναίων ἀφαιμάξεων μετ' αὐστηρᾶς νηστείας κλπ ἐπιβράδυνσιν τῆς κυκλοφορίας καὶ τὴν διὰ ταύτης θρόμβωσιν τοῦ αἵματος ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ ἀνευρύσματος. Ἀλλ' ἡ μέθοδος αὕτη πρόξενος γίνεται μᾶλλον κινδύνου ἢ ὠφελείας.

2. *Διὰ τοῦ βελονορυγμοῦ ἁπλοῦ*, ἢ καὶ *τοῦ γαλβανικοῦ*. Ὁ *μὲν ἁπλοῦς βελονορυγμὸς* τελεῖται διαπειρομένων διὰ τοῦ ἀνευρύσματος ἢ καὶ τῆς στελεχιαίας τούτου ἀρτηρίας πλειόνων βελονῶν, καὶ τούτων ἐν διαπάρσει ἀφιεμένων ἐπὶ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας· ἢ διαπερωμένων καὶ ῥαμμάτων δι' αὐτοῦ ἐν εἴδει διασύρτου. Ἀλλ' ἡ μέθοδος αὕτη ἀπεδείχθη οὐ μόνον ἀνωφελής, ἀλλὰ καὶ κινδυνώδης. Ὁ *δὲ γαλβανικὸς βελονορυγμὸς* τελεῖται, ἐμπειρομένων τῷ ἀνευρυσματικῷ

σάκκω δύο βελονῶν ἐκ χάλυβος ἢ λευκοχρύσου, καὶ συναπτομένων μετὰ ἠλεκτρικῆς τινος στήλης. Οὕτω δὲ τὸ ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ ἀνευρύσματος αἷμα διὰ τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος, δρῶντος ἐπ' αὐτοῦ 40 — 45 ἐξηκοστὰ τῆς ὥρας καὶ πλεονάκις ἐπαναλαμβανομένου, θρομβοῦται βαθμηδὸν καὶ τὸ ἀνεύρυσμα ἰᾶται. Τὰ ἐκ τῆς τελευταίας ταύτης μεθόδου πορίσματα οὐχὶ λίαν εὐάρεστά εἰσιν, εἰ καὶ εἰσέτι ἀνεπαρκῆ.

3. *Δι' ἐνέσεως ὑπερχλωριούχου σιδήρου διὰ τῆς σύριγγος τοῦ Πραβάζου.* Τὰ διὰ τῆς ἀγωγῆς ταύτης ἐπί τε ζώων καὶ ἀνθρώπων πειράματα οὐ μόνον ἀπέβησαν ἀνεπιτυχῆ, ἀλλὰ καὶ κινδυνώδη. Τελεῖται δὲ ἡ ἔνεσις, πιεζομένης μὲν εἰκότως τῆς ἀρτηρίας ἄνωθέν τε καὶ κάτωθεν τοῦ ἀνευρύσματος, ἐγχεομένων δὲ διὰ τῆς εἰρημένης σύριγγος ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ ἀνευρύσματος 4 — 5 σταγόνων διαλύσεως ὑπερχλωριούχου σιδήρου.

Β'. Τὴν ἀπόφραξιν τῆς ἀρτηρίας ἐπεζήτησαν νὰ διαπράξωσι διὰ βραδύνσεως, ἢ καὶ τελείας παύσεως τοῦ ἐν αὐτῇ ροῦ τοῦ αἵματος. Κατορθοῦται δὲ τοῦτο

1. Διὰ *τῆς πιέσεως*, θεραπευτικῆς μεθόδου τοῦ ΙΣΤ'. αἰῶνος (da Vigo), περιπεσούσης μὲν εἰς λήθην ἀλλὰ πρό τινος χρόνου ἐν Ἰρλανδίᾳ τὸ πρῶτον αὖθις τεθείσης ἐν χρήσει, ἅμα δὲ καὶ τελειοποιηθείσης.

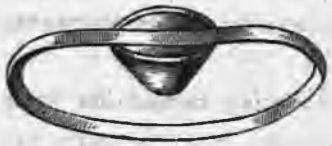
Ὑπάρχουσι δὲ διάφοροι τρόποι πιέσεως.

α'. *Ἡ πίεσις ἐπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ ἀνευρύσματος*, ἥτις ἀρχαιοτάτη ἐστὶ καὶ ἀρχικῶς ἐτελεῖτο ἐπὶ ἀνευρυσμάτων τῆς κατ' ἀγκῶνα καμπῆς, ὥςπερ τὸ τοιοῦτον ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ σχήματος πάντων τῶν ἀρχαιοτέρων πιέστρων. Ἐφαρμόσιμος δέ ἐστιν ἡ μέθοδος αὕτη μόνον ἐπὶ τῶν διὰ δακτυλοπιέσεως ἐξαλειφομένων ἀνευρυσμάτων, δυναμένη μόνον ἐπὶ νεαρωτάτων καὶ κυρίως νόθων ἀνευρυσμάτων νὰ ἐπαγάγῃ ἴασιν ἄνευ συγχρόνου ἀποφράξεως τοῦ αὐλοῦ τῆς ἀρτηρίας. Τελεῖται δὲ αὕτη ἁπλῶς δι' ἐπιδέσμων μετά τινος πιλωτοῦ, ἐπιτιθεμένου τῷ ἀνευρύσματι, ἢ καὶ δι' ἐμπεριειλημμένων ὀθονίῳ καὶ ὁμοιομεγέθων τῷ ἀνευρύσματι νομισμάτων, ἤ, τέλος, καὶ δι' ἰδίων πιέστρων, οἷα τὸ τοῦ Ἀϋέρου καὶ τὸ τοῦ Πλέγκου.

β'. *Ἡ πίεσις τῆς προσαγωγοῦ τῷ ἀνευρύσματι ἀρτηρίας* δι' ἑνός, ἢ δύο ἰσχαίμων πιέστρων, ἄνωθεν τοῦ ἀνευρύσματος καὶ πρὸς τὴν καρδίαν. Δέον ὅμως τότε ἡ πιεσθησομένη ἀρτηρία νὰ εὑρεθῇ ἐπιπολαίως, ὑποκειμένων ἅμα ταύτῃ καὶ ὀστῶν, ἐφ' ὧν νὰ προσπιεσθῇ εἰκότως.

Ἡ πίεσις αὕτη κατὰ τὸν Βελιγγάμην, Τύφνηλον, Κάρτην καὶ ἄλλους

τελεῖται ὡς ἐξῆς. Οἷον ἐπὶ ἀνευρύσματος τῆς ἰγνυακῆς ἀρτηρίας πιέζεται ἡ μηριαία διὰ κωνικοῦ πιλωτοῦ, βάρους 5—8 λιτρῶν, περιβεβλημένου ὑπὸ ἐνθείου ἐλαστικοῦ κόμμεως, προσδεομένου στερρῶς ἐν τῇ οἰκείᾳ θέσει δι' ἱμάντος ἐξ ἐλαστικοῦ κόμμεως (Εἰκὼν 112)· ἡ πιέζεται αὕτη καὶ διὰ τῶν συνήθων ἰσχαίμων πιέστρων, ἀλλὰ τῆς πιέσεως δρώσης ἐπὶ δύο ἀντικειμένων σημείων τῆς διαμέτρου τοῦ μέλους, ὥσπερ διὰ τοῦ ἰσχαίμου πιέστρου τοῦ Δυπυιτρένου καὶ τοῦ Σιγνορόνου. Ὁ Βελλιγγάμης θεωρεῖ ἀναγκαίαν καὶ διαιτητικήν τινα προπαρασκευήν, συνισταμένην εἰς αὐστηρὰν νηστείαν καὶ ἡσυχίαν, ἀποδίδων ταύτῃ μέγα μέρος τῆς ἐπιτυχίας τῆς μεθόδου αὐτοῦ. Συνιστᾷ δὲ ὁ αὐτὸς ὡς ἀσφαλεστέραν τὴν διπλῆν πίεσιν ὡς ἐξῆς· ἐπὶ παραδείγματι, ἡ μηριαία ἀρτηρία πιέζεται διὰ τοῦ κωνοειδοῦς πιλωτοῦ ἐπὶ τοῦ ὁριζοντίου κλάδου τοῦ ἠβικοῦ ὀστοῦ μέχρις ἂν ἡ ἐν τῷ κατὰ τὴν ἰγνὺν ἀνευρύσματι σφύξις παύσηται. Ἅμα δὲ ἐφαρμόζεται ἕτερον ἴσχαιμον πίεστρον μετὰ πιλωτοῦ ἐξ ἐνθείου ἐλαστικοῦ κόμμεως ἐν τῇ μεσότητι τοῦ μηροῦ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀρτηρίας, ὅπερ τότε καὶ μόνον συσφίγγεται πρὸς πίεσιν, ὁπότε ἡ ἐπὶ τοῦ ἠβικοῦ ὀστοῦ πίεσις διὰ τοῦ πρώτου πιέστρου κατέστη ἀφόρητος. Ὅθεν ἐπαμείβεται ἡ πίεσις ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τῆς ἀρτηρίας διὰ τῶν δύο τούτων πιέστρων. Ἐὰν δὲ ἡ πίεσις προκαλέσῃ πόνον σφοδρόν, ῥῖγος καὶ τρόμον, ἐξαιροῦνται τὰ πίεστρα, ἢ κἂν χαλαροῦνται. Ἐπὶ μεγάλων ἀνευρυσμάτων ἡ πίεσις αὕτη ἐπαναλαμβάνεται κατὰ πλείονα διαλείμματα, ἐπειδὴ αὕτη, διαρκῶς δρῶσα, καθίσταται ἀφόρητος. Ὁ δὲ ἀσθενὴς δέον νὰ ἔχῃ ὑπομονήν τε καὶ ἐπιμονήν, ἐπειδὴ ἄλλως ματαιοῦται ἡ ἐπιτυχία τῆς μεθόδου ταύτης.

ΕΙΚΩΝ 112

γ'. Ἕτερον εἶδος πιέσεως ἐστι καὶ *ἡ ὀλικὴ δι' ἐπιδέσμου περιείλησις* σύμπαντος τοῦ μέλους, ἐν ᾧ ἐδρεύει τὸ ἀνεύρυσμα, προεφαρμοζομένων κατὰ μῆκος τῆς τοῦ ἀνευρύσματος προσαγωγοῦ ἀρτηρίας κλιμακωτῶν σπληνίων, ἵνα δι' αὐτῶν ἐπενεχθῇ ἐπὶ της ἀρτηρίας πίεσις μείζων, ἢ ἐπὶ τῆς λοιπῆς περιφερείας τοῦ μέρους. Τὸ δὲ εἶδος τῆς πιέσεως ταύτης κατάλληλόν ἐστι, μάλιστα συνυπάρχοντος καὶ μικροῦ φλογιστικοῦ οἰδήματος κατὰ τὸ μέλος.

δ'. *Ἡ διὰ τῶν δακτύλων πίεσις*, παρασχοῦσα ἄριστα ἀποτελέσματα καὶ συνισταμένη εἰς τὴν μεθοδικὴν ἑκάστοτε καὶ ἐπί τινα

χρόνον διὰ τῶν δακτύλων πίεσιν τοῦ τε ἀνευρύσματος καὶ τῆς προσαγωγοῦ αὐτῷ ἀρτηρίας. Ἡ μέθοδος αὕτη στηρίζεται εἰς τὴν πίεσει ἐπιβράδυνσιν τῆς κυκλοφορίας, ἢ καὶ διακοπὴν αὐτῆς ἐπὶ σμικρόν, ἐξ ὧν θρόμβωσις τοῦ αἵματος ἐπιγίνεται. Ἡ διαλείπουσα αὕτη διὰ τῶν δακτύλων πίεσις ἐφαρμόσιμός ἐστιν ἐπὶ μικρῶν ἀνευρυσμάτων, τελουμένη τότε ἐπ' αὐτοῦ τουτου τοῦ ἀνευρύσματος ἠπίως ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν, ἢ καὶ βραχύτερον· εἶτα παύεται αὕτη ἐπὶ μακρότερον χρόνον, ἐπαναλαμβανομένη αὐθις μέχρις ἂν ἐκλείψῃ πᾶς σφυγμὸς ἐν τῷ ἀνευρύσματι καὶ συμβικνωθῇ αὐτό. Ἐν δὲ μείζοσι κατ' ὄγκον ἀνευρύσμασι πιέζεται ὑπὸ τῶν δακτύλων βοηθοῦ ἡ στελεχιαία προσαγωγὸς τοῦ ἀνευρύσματος ἀρτηρία.

Τέλος ἐπὶ ἀνευρυσμάτων τῆς ἰγνύτιδος ἀρτηρίας κατωρθώθη ἴασις τῇ πιέσει αὐτῶν δι' ἰσχυρᾶς κάμψεως τῆς κνήμης πρὸς τὸν μηρὸν καὶ στηρίξεως αὐτῆς ἐν τῇ θέσει ταύτῃ διὰ καταλλήλου ἐφ' ἱκανὸν χρόνον προσδέσεως ἀλλήλων.

2. *Διὰ τῆς ἀπολινώσεως.* Αὕτη, ὡς θεραπευτικὴ τῶν ἀνευρυσμάτων μέθοδος, ἀρχαιοτάτη ἐστίν, ἤδη ὑπὸ τοῦ Φιλαγρίου καὶ τοῦ Ἀετίου ἐκτελεσθεῖσα, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ἡ ἀσφαλεστέρα. Ἐνδείκνυται δὲ καθόλου ἐνθα οὐδεμία ὑπάρχει τάσις ἰάσεως τοῦ ἀνευρύσματος δυνάμει τῆς φύσεως καὶ ἐπὶ παντὸς ἀνευρύσματος, οὑτινος ἡ στελεχιαία ἀρτηρία εὐπρόσιτός ἐστι, καὶ ὅπερ ἀνίατον ἀπέβη διὰ τῶν προειρημένων μεθόδων, καὶ ἰδία τῆς πιέσεως. Ἀπολύτως δὲ ἀναγκαία καθίσταται ἡ ἀπολίνωσις, ἐπαπειλουμένης ῥήξεως αὐτοῦ, ἢ μάλιστα καὶ ταύτης ἐπελθούσης. Ἀντενδείκνυται δὲ μόνον, εἰ κατήρξατο γάγγραινα τοῦ μέλους, ἐν ᾧ τὸ ἀνεύρυσμα, καθότι τότε τὸ μόνον σωτήριόν ἐστιν ὁ ἀκρωτηριασμὸς τοῦ μέλους.

Ὑπάρχουσι δὲ τρεῖς μέθοδοι ἀπολινώσεως πρὸς ἴασιν τῶν ἀνευρυσμάτων.

α'. *Ἡ ἀρχαία κατ' Ἀντύλλον μέθοδος*, συνισταμένη εἰς τὴν τοῦ ἀνευρύσματος κατάσχασιν, τὴν ἐξαίρεσιν τῶν ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτοῦ θρόμβων καὶ τὴν τῆς ἀρτηρίας ἀπολίνωσιν ὕπερθέν τε καὶ κάτωθεν τοῦ ἀνευρυσματικοῦ ὄγκου· δηλονότι *διπλῆ ἀπόλινωσις*.

β'. *Ἡ καθ' Ὕντερον μέθοδος*, συνισταμένη εἰς ἀπολίνωσιν τῆς στελεχιαίας ἀρτηρίας τοῦ ἀνευρύσματος πόρρω τούτου καὶ ἀναμέσον ἀνευρύσματος καὶ καρδίας, οἷον ἐπὶ ἀνευρύσματος τῆς ἰγνύτιδος ἀρτηρίας ἀπολινοῦται ἡ μηριαία· δηλαδὴ *κεντρικὴ ἀπόλινωσις*.

γ'. *Ἡ κατὰ Δεσσῶλτον καὶ Βρασδῶρον* μέθοδος, συνισταμένη εἰς

ἀπολίνωσιν τῆς ἀρτηρίας κάτωθεν τοῦ ἀνευρύσματος· τουτεστι *περιφερικὴ ἀπολίνωσις.*

Εὐχρηστοτέρα πασῶν ἐστιν ἡ καθ' Ὕντερον, ἐπειδὴ ἀπολινοῦται ἡ ἀρτηρία ἐνθα αὐτή τε καὶ τὰ περικείμενα μόρια ἐχουσιν ὑγιῶς. Τούτου δ' ἕνεκα ἡ μέθοδος αὕτη εὐκολωτέρα, ταχυτέρα καὶ ἧσσονα τρῶσιν συνεπάγεται, ἢ ἡ κατ' Ἀντύλλον. Ἔχει ὅμως καὶ ἡ κεντρικὴ ἀπολίνωσις τὰ ἑξῆς δυςάρεστα.

1. Ἐμβάλλει ἀείποτε ἐκτὸς τῆς κυκλοφορίας πολλὰ παράπλευρα ἀγγεῖα, ἅτινα ἀποφρασσόμενα, ἢ μὴ ἐπαρκῶς ἀνευρυνόμενα ἐπαπειλοῦσι γάγγραιναν τοῦ μέλους.

2. Ἐπειδὴ ἡ κοιλία τοῦ ἀνευρύσματος καὶ μετὰ τὴν ἀπολίνωσιν ἀπομένει, δυνατόν, τῆς παραπλεύρου κυκλοφορίας ἀποκαταστάσης μετὰ τὴν ἐγχείρησιν, τὸ αἷμα αὐθις νὰ κυκλοφορῇ ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ ἀνευρύσματος ὡς καὶ πρότερον, μὴ ἐπιτευχθέντος οὕτω τοῦ σκοποῦ τῆς ἐγχειρήσεως· ἢ οἱ θρόμβοι τοῦ αἵματος ἐν τῷ ἀνευρύσματι δὲν ἀπορροφῶνται, ἀλλὰ σκληρύνονται, σχηματίζοντες μετὰ τῶν πεπαχυσμένων πλευρωμάτων τοῦ ἀνευρύσματος ὄγκον, πιέζοντα τὰ παρακείμενα νεῦρα, ἐξ οὗ πόνοι ἀφόρητοι· ἢ διὰ τὴν γειτονίαν πρὸς ἄρθρον γίνεται τὸ ἀνεύρυσμα ὀχληρὸν καὶ ἐπιβλαβὲς τῷ πάσχοντι.

Διὰ δὲ τῆς *κατ' Αντύλλον μεθόδου*, ἤτοι τῆς διπλῆς ἀπολινώσεως, κενοῦται μὲν ἡ κοιλία τοῦ ἀνευρύσματος τῶν ἐν αὐτῷ θρόμβων, συμπίπτει ὁ ὄγκος καὶ οὐδεὶς φόβος ὑποτροπιάσεως ὑπάρχει, καθὸ καταστρεφομένου τοῦ ἀνευρύσματος, πρὸς δέ, τέλος, καὶ οὐχὶ τοσοῦτοι παράπλευροι κλάδοι τίθενται ἐκτὸς τῆς κυκλοφορίας, ἀλλ' ὅμως δι' αὐτῆς μείζων τρῶσις γίνεται, ἐπερχομένης ἅμα καὶ πυήσεως τοῦ κατασχασθέντος ἀνευρυσματικοῦ ὄγκου· ἔτι δὲ ἡ μέθοδος αὕτη καθίσταται ἀνεξέργαστος ἔνθα ἀδύνατόν ἐστι νὰ ἐφαρμόσωμεν πίεστρον ἐπὶ τῆς ἀρτηρίας ὕπερθεν τοῦ ἀνευρύσματος· τέλος, ἡ ἐν τῷ ἀνευρύσματι ἐπιγινομένη πύησις δύναται εὐκόλως νὰ προκαλέσῃ καὶ τῆξιν τοῦ ἐκ τῆς ἀπολινώσεως θρόμβου.

Περὶ *τῆς κατὰ Δεσσῶλτον καὶ Βρασδῶρον* μεθόδου, ἤτοι τῆς περιφερικῆς ἀπολινώσεως, οὐκέτι ὑπάρχουσι πολλαὶ περιπτώσεις πρὸς ἀσφαλῆ περὶ ταύτης ἀπόφανσιν. Αὕτη βασίζεται ἐπὶ τῆς παρατηρήσεως ὅτι ἡ ἀρτηρία ἀπολινουμένη φράσσεται ἐξίσου ἄνωθεν καὶ κάτωθεν τοῦ βρόχου. Ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται ἡ μέθοδος αὕτη παράλογος, ἐπειδὴ ἠδύνατό τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι μετὰ τὴν περιφερικὴν ἀπολίνωσιν

τῆς ἀρτηρίας ἡ συμφόρησις τοῦ αἵματος ἐν τῷ ἀνευρύσματι σφοδροτάτη γίνεται, ἐπαπειλοῦσα ῥῆξιν αὐτοῦ· αἱ ἐπὶ ζώντων ὅμως παρατηρήσεις ἀπέδειξαν τοὐναντίον, διότι μετὰ τὴν τοιαύτην ἀπολίνωσιν τὸ ἀνεύρυσμα τάχιστα ἐλαττοῦται τὸν ὄγκον. Ἀλλὰ καὶ μεθ' ὅλας τὰς παρατηρήσεις ταύτας ἡ μέθοδος αὕτη ἔχει πολλοὺς τοὺς ἐναντίους.

Ἐκλέγομεν δὲ ἑκάστην τῶν μεθόδων τούτων οὕτω πως.

Τὴν μὲν κατ' Ἀντύλλον μέθοδον προτιμῶμεν

α'. Ἐπὶ ἀνευρυσμάτων, ἐν σμικραῖς ἀρτηρίαις ἐδρευόντων.

β'. Ἐπὶ κιρσώδους ἀνευρύσματος τῆς κατ' ἀγκῶνα καμπῆς, ἔνθα συνηθέστατα ἐφαρμόζεται ἡ μέθοδος αὕτη.

γ'. Ἐπὶ μεγάλων διαχύτων νόθων ἀνευρυσμάτων πρὸς ἐξαίρεσιν τῶν θρόμβων, οἵτινες οὐ μόνον δὲν ἀποῤῥοφῶνται, ἀλλ' ἐπιφέρουσι καὶ πύησιν.

Ἐν δὲ ταῖς περιπτώσεσι ταύταις προεφαρμοστέον ἴσχαιμον πίεστρον, ἢ κάλλιον τὸν ἐλαστικὸν ἴσχαιμον ἐπίδεσμον τοῦ Ἐσμάρχου ἐπὶ τῆς ὑπερθεν τοῦ ἀνευρύσματος ἀρτηρίας πρὸς ἀποκώλυσιν μεγάλης αἱμορραγίας ἐν τῇ ἐγχειρήσει.

Τὴν δὲ καθ' Ὕντερον,

α'. Ἐπὶ πάντων τῶν αὐτομάτων ἀνευρυσμάτων μεγάλων ἀρτηριῶν, προερχομένων τὸ πλεῖστον ἐξ ἀθηρωματώδους ἀλλοιώσεως τῶν χιτώνων αὐτῶν, ἐπειδὴ πιθανὸν εἰς ἱκανὴν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ ἀνευρύσματος ν' ἀνεύρωμεν τὴν ἀρτηρίαν ὑγιῶς ἔχουσαν τὰ πλευρώματα.

β'. Ἐπὶ τραυματικῶν ἀνευρυσμάτων, γνησίων ἢ μικτῶν, ἰδίως ἐὰν ταῦτα ἐδρεύωσι βαθέως, καὶ φόβος ὑπάρχῃ τρώσεως παρακειμένου οὐσιώδους ὀργάνου, οἷον ἐπὶ ἀνευρύσματος κατὰ τὴν ἰγνύν· μάλιστα δὲ ἐὰν τὰ παρακείμενα τῷ ἀνευρύσματι μόρια δυσδιάγνωστα κατέστησαν διὰ τάσιν, φλεγμονὴν καὶ ἐξαγγίσματα.

γ'. Ἐπὶ νόθων, περιγεγραμμένων, ἢ διαχύτων ἀνευρυσμάτων, ἐὰν ἀκριβῶς διεγνώσθησαν· ἐὰν μὴ ὦσι λίαν μεγάλα καὶ πιθανή ἐστιν ἡ ἀποῤῥόφησις τῶν ἐν αὐτοῖς θρόμβων.

δ'. Τούτοις προσθετέον ὅτι ἄνωθεν τοῦ μέρους τῆς ἀπολινώσεως δέον νὰ ὑπάρχωσιν ἱκανοὶ καὶ εὔρωστοι παράπλευροι ἀρτηριώδεις κλάδοι.

Τέλος, τὴν περιφερικὴν κατὰ Δεσσῶλτον καὶ Βρασδῶρον ἀπολίνωσιν ἐκτελοῦμεν ὁπότε ἀδύνατός ἐστιν ἡ κεντρικὴ ἀπολίνωσις.

Ἐκτέλεσις τῆς ἐγχειρήσεως.

Καὶ ἐν μὲν τῇ *καθ' Ὕντερον μεθόδῳ* τελοῦμεν πάνθ' ὅσα ἤδη

εἴρηνται ἐκτενῶς ἐν τῇ ἐμμέσῳ ἀπολινώσει τῶν ἀρτηριῶν, ἤτοι κατὰ τὴν συνέχειαν αὐτῶν.

Ἐν δὲ τῇ *κατὰ Βρασδῶρον* ὡςαύτως ὁ αὐτὸς τύπος τῆς ἀπολινώσεως ἰσχύει.

Τέλος, *κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Ἀντύλλου* μέλλοντες νὰ ἐνεργήσωμεν ἀπολίνωσιν κιρσώδους ἀνευρύσματος, οἷον ἐν τῇ κατ' ἀγκῶνα καμπῇ, πράττομεν τάδε.

Ὁ μὲν πάσχων σχηματίζεται καθέδριος ἢ ὕπτιος. Τὸ νοσοῦν ἄκρον ἀπάγεται τοῦ κορμοῦ ὁριζοντίως. Ἐν τῇ μεσότητι τοῦ βραχίονος ἐφαρμόζομεν ἰσχαιμον Ἐσμάρχειον πίεστρον ἐπὶ τῆς βραχιονίου ἀρτηρίας, ἤ, τοιούτου μὴ ὑπάρχοντος, ἁπλῶς πιέζεται αὕτη τοῖς δακτύλοις ὑπὸ βοηθοῦ. Χρώμεθα δὲ τοῖς αὐτοῖς ἐργαλείοις, ὥςπερ καὶ ἐν τῇ ἐμμέσῳ ἀπολινώσει τῶν ἀρτηριῶν. Ὁ χειρουργὸς ἵσταται κάλλιον ὄπισθεν τοῦ χειριζομένου πρὸς ἀποφυγὴν ἐπισκιάσεως τοῦ χειριστικοῦ πεδίου. Μετὰ ταῦτα ὀξυαίχμῳ σμιλίῳ μετὰ τῆς ἀκμῆς πρὸς τὰ ἄνω διανύσσοντες τὴν βάσιν τοῦ ἀνευρύσματος, σχάζομεν σύμπαντα τὸν ὄγκον αὐτοῦ. Νῦν δὲ εἰςάγοντες διὰ τῆς κοιλίας τοῦ ἀνευρύσματος μήλην εἰς τὸν αὐλὸν τῆς ἀρτηρίας ἄνωθέν τε καὶ κάτωθεν τοῦ ἀνευρύσματος καὶ ὑπὸ ταύτης καθοδηγούμενοι ἀποψιλοῦμεν τὴν ἀρτηρίαν κατ' ἄμφω τὰ μέρη, ἐκτείνοντες ἅμα καὶ τὴν τοῦ δέρματος τομὴν πρός τε τὰ ἄνω καὶ τὰ κάτω, καὶ ἀπολινοῦμεν αὐτὴν ἑκατέρωθεν. Ἐπὶ τέλους δ' ἐκκόπτομεν ἐν μέρει καὶ τὰ πλευρώματα τοῦ ἀνευρυσματικοῦ ὄγκου.

Ἐπιδέσαντες οὖν τὸ τραῦμα ἀποθεραπεύομεν εἰκότως. Ὁ αὐτὸς τύπος ἰσχύει πανταχοῦ εἰς ἐκτέλεσιν τῆς μεθόδου ταύτης.

Ποικιλίαι τῆς μεθόδου ταύτης εἰσὶ

α'. Τὸ ἀνεύρυσμα ἀποψιλοῦται πρότερον διὰ σμιλίου, καὶ εἶτα σχάζεται, ἀλλὰ τοῦτο διαρκεῖ πλείονα χρόνον.

β'. Ἀπολινοῦται πρότερον ἡ ἀρτηρία ἄνωθέν τε καὶ κάτωθεν τοῦ ἀνευρύσματος, καὶ εἶτα σχάζεται αὐτό. Ἔστι μὲν τὸ τοιοῦτον δυσχερέστερον, ἀλλ' ἀσφαλέστερον, ἀπορίᾳ δεξιοῦ βοηθοῦ.

γ'. Σχάζεται ὁ ὄγκος τοῦ ἀνευρύσματος, καὶ εἶτα ἁπλῶς ἐμμοτοῦται, ἢ καὶ προεμβαπτομένου τοῦ μοτοῦ ἐν στυπτικοῖς, ἢ καυτηρίοις ὑγροῖς. Ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον δυνατόν ἐστι μόνον ἐπὶ ἀνευρυσμάτων μικρῶν ἀρτηριῶν.

δ'. καὶ τελευταῖον ἡ ἀπομίμησις τῆς θεραπείας συμφώνως τῇ τρίτῃ

διὰ τῆς φύσεως ἐκβάσει τῶν ἀνευρυσμάτων, τουτέστι τῇ διὰ γαγγραίνης, προσανήκει τῇ ἱστορίᾳ, διότι κινδυνωδέστατον τὸ τοιοῦτον.

Ὁ ἀκρωτηριασμὸς τοῦ μέλους, ἐὰν τὸ ἀνεύρυσμα ἐδρεύῃ ἐν τινι ἀρτηρίᾳ τῶν ἄκρων ἐνδείκνυται ὁπότε τὸ μέρος περιέστη εἰς γάγγραιναν, ἢ καὶ ὁπότε ἕνεκα τῆς τοῦ ἀνευρυσματικοῦ ὄγκου πιέσεως κατεστράφησαν οὐσιώδη καὶ μεγάλα ὀστᾶ, ὧν ἡ ἀντικατάστασις ἀδύνατος.

Ἔδει δὲ νῦν νὰ πραγματευθῶμεν καὶ περὶ τοῦ ἀνευρυσμοῦ τῶν φλεβῶν, ἤτοι τῶν ἰδίᾳ *κιρσῶν* καλουμένων. Ἀλλὰ πρὸς ἀποφυγὴν ἐπαναλήψεων παραπέμπομεν ἐν τῷ εἰδικῷ μέρει, ἐν ᾧ περὶ αὐτῶν καὶ ἰδίᾳ περὶ τῆς κιρσοκήλης ἐκτενὴς λόγος γενήσεται.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Περὶ τῶν κατὰ τοὺς μῦς καὶ τοὺς τένοντας ἐγχειρήσεων.

Αἱ χειρουργίαι κατά τε τοὺς μῦς καὶ τοὺς τένοντας καλοῦνται *μυοτομία* καὶ *τενοντοτομία*, σκοποῦσαι τὴν διὰ διαιρέσεως ἄρσιν τῆς βραχύτητος τῶν ὀργάνων τούτων, πηγασάσης ἐκ νοσηρῶν ἢ συγγενῶν αἰτίων.

Ἡ διαίρεσις δὲ αὐτῶν τελεῖται ὑποδορείως, ἐπειδή, πρὸ τῆς εὑρέσεως τῆς ἀντισηπτικῆς πρὸς ἴασιν τῶν τραυμάτων μεθόδου, οὕτω καὶ μόνον κατωρθοῦτο ἴασις τοῦ ἐκ ταύτης τραύματος ἄνευ πυήσεως. Καίπερ τανῦν ὑπὸ τὴν ἀσπίδα τῶν ἀντισηπτικῶν ἀκινδύνως δύναται ν' ἀποψιλωθῇ πᾶς τένων, καὶ ταχίστη ἄνευ πυήσεως ἴασις τοῦ ἐπ' αὐτοῦ τραύματος νὰ ἐπιτελεσθῇ, μολαταῦτα ἡ ὑποδόρειος μέθοδος προτιμᾶται πάλιν διὰ τὸ ἁπλοῦν τῆς τοιουτοτρόπου διαιρέσεως.

Τὰς ἐγχειρήσεις ταύτας ἐτέλεσε τὸ πρῶτον ὁ Δελπέχιος ἐν ἔτει 1816, εἶτα δὲ ὁ Στρομεῦερος, τῷ 1831 ἔτει, ἀνέπτυξε λίαν, τελειοποιήσας ταύτας εἰς οἷον βαθμὸν τανῦν εὑρίσκονται.

Ἡ ὑποδόρειος τενοντοτομία καὶ μυοτομία *ἐπιδείκνυνται* ἐν πάσῃ περιπτώσει, καθ' ἣν τὰ ὄργανα ταῦτα βραχύτερα ἐγένοντο ἀπολύτως ἢ σχετικῶς. Καὶ ἀπόλυτον μὲν βραχύτητα αὐτῶν ἐπιφέρουσιν αἱ τονικαὶ συσπάσεις τῶν μυῶν ἕνεκα τελείας παύσεως, ἢ καὶ μειώσεως τῆς τῶν ἀνταγωνιστῶν αὐτῶν ἐνεργείας, προελθουσῶν ἐκ ῥήξεως, ἢ ἐκ παρέσεως τῶν τελευταίων· ἔτι δὲ συρρικνώσεις αὐτῶν οὐλώδεις ἕνεκα παρωχημένης φλεγμονῆς· τέλος, καὶ ἡ ἐπὶ μακρὸν προσήλωσις τοῦ μυὸς ἐν βραχείᾳ τινὶ θέσει ἕνεκα πεπαλαιωμένων καταγμάτων καὶ ἐξαρθρημάτων. Σχετικὴν δὲ βραχύτητα αὐτῶν προκαλοῦσι συγγενεῖς ἀνώμαλοι κυλλώσεις τῶν ὀστῶν, ὧν περ ἕνεκα καὶ οἱ μῦς καὶ οἱ τένοντες οἱονεὶ

προσαρμόζονται τοῖς οὕτω παραμεμορφωμένοις ὀστοῖς, καὶ ἐπομένως κωλύεται ἡ διὰ τάσεως αὐτῶν κατάταξις ἐν τῇ φυσικῇ θέσει.

Εἰδικώτερον δὲ ἡ μυοτομία καὶ ἡ τενοντοτομία ἐκτελοῦνται

α'. Ἐπὶ ραιβοκράνου, διαιρουμένου τότε ὑποδορείως τοῦ στερνοκλειδομαστοειδίτου μυός.

β'. Ἐπὶ ραιβόποδος. ὁπότε διαιρεῖται ὑποδορείως ὁ Ἀχίλλειος τένων, καὶ σπανιώτερον ὁ τένων τοῦ ὀπισθίου κνημικοῦ μυός.

γ'. Ἐπὶ στραβισμοῦ, ὁπότε διαιροῦνται οἱ ὀρθοὶ τοῦ βολβοῦ μῦς.

δ'. Ἐν συσπάσεσι τῶν προσαγωγῶν μυῶν συνεπείᾳ χρονίας φλεγμονῆς τοῦ κατ' ἰσχίον ἄρθρου, ἢ ἐπὶ πεπαλαιωμένων ἐξαρθρημάτων τοῦ βραχιονίου ὀστοῦ, ὁπότε διαιρεῖται ὁ τένων τοῦ δικεφάλου βραχιονίου μυός.

ε'. Ἐπὶ κυλλώσεων τῶν δακτύλων τῆς τε χειρὸς καὶ τοῦ ποδὸς ἕνεκα βραχύνσεως τῶν τενόντων αὐτῶν.

Τανῦν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τελεῖται *τενοντοτομία* ἀντὶ *μυοτομίας*, ἀρκεῖ δὲ μόνον ὁ ὑποδορείως διαιρεθησόμενος μῦς νὰ φέρῃ τένοντα. Ἡ μυοτομία ἐνεργεῖται σπανιώτατα καὶ μόνον κατ' ἀνάγκην, ὁπόταν ὁ τὴν διαίρεσιν ἐνδεικνὺς μῦς δὲν φέρῃ τένοντα, ἢ ὁπόταν ὑπάρχῃ μὲν τοιοῦτος, δὲν ἐπιτρέπεται ὅμως ἡ διαίρεσις αὐτοῦ φόβῳ τρώσεως οὐσιωδεστάτων μορίων, τούτῳ παρακειμένων.

Σκοπὸς δὲ τῆς ὑποδορείου διαιρέσεως τῶν τε μυῶν καὶ τῶν τενόντων ἐστὶ νὰ περιστῇ ἐκτὸς πάσης ἐνεργείας ὁ βραχύτερος γενόμενος ἱστὸς αὐτῶν, καὶ τὸ οὕτω παραχθὲν τραῦμα νὰ ἰαθῇ κατόπιν διʼ οὐλώδους ἱστοῦ, ἐπιδεκτικοῦ ἐκτάσεως. Κατορθοῦται δὲ τοῦτο ἐὰν ἡ ἐγχείρησις τελεσθῇ διὰ μικρᾶς νύξεως τοῦ δέρματος παραπλεύρως τῷ διαιρεθησομένῳ μυΐ ἢ τένοντι, δι' ἧς διωθεῖται ἴδιον μαχαίριον, *τενοντοτόμον* καλούμενον, καὶ ὑπένδοθεν τοῦ δέρματος διαιρεῖ τὸν μῦν ἢ τὸν τένοντα, ἄνευ ὅμως τρώσεως τοῦ τούτους ἐπικαλύπτοντος δέρματος. Οὕτω δὲ τῆς ἐγχειρήσεως τελουμένης, προλαμβάνεται πᾶσα ἰσχυρὰ φλεγμονὴ καὶ ἐκ ταύτης πύησις, ἐπειδὴ οὕτω καὶ ἀποκωλύεται πᾶσα εἴσφρησις ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος ἐν τῷ τραύματι. *Τενοντοτόμα μαχαίρια*, χρήσιμα πρὸς ὑποδόρειον διαίρεσιν μυῶν ἢ τενόντων, ἐμφαίνονται ἐν τῇ εἰκόνι 113 α. β. γ. δ. τούτων δὲ συνηθέστερόν ἐστι τὸ ἐν τῇ εἰκόνι 113 α. Καθόλου τὰ τενοντοτόμα μαχαίρια φέρουσι βραχυτάτας λεπίδας, ὅσον 2 — 3 ἑκατοστημ. τὸ μῆκος ἐπὶ διπλασίου στειλεοῦ, καὶ αὐταὶ ἢ εἰσὶ κινηταὶ πρὸς τὰς λαβὰς ὥσπερ γιγγλυμωτὰ μαχαίρια.

ἢ ἀκινήτως ἐμπεδοῦνται ἀλλήλαις ὥςπερ σμιλία. Ἡ μὲν ἀκμὴ τῶν τενοντοτόμων γαστρωτὴ (α) ἐστιν, ἢ ὑπόκοιλος μηνοειδὴς (γ), ἡ δ' αἰχμὴ αὐτῶν ὀξεῖα νύσσουσα, ἢ καὶ ἀμβλεῖα (γ), ὁπότε ἡ τοῦ δέρματος νύξις δέον νὰ ἐπιτελεσθῇ διὰ τοῦ μυρτοειδοῦς τὴν λεπίδα καὶ ἀμφιστόμου τενοντοτόμου (δ). Καὶ τὰ μὲν γαστρωτὰ τὴν ἀκμὴν τενοντοτόμα μαχαίρια χρησιμεύουσι συνήθως εἰς τὴν ἐκ τῶν ἔξω πρὸς τὰ ἔνδον ὑποδόρειον τενοντοτομίαν, τὰ δὲ μηνοειδῶς ὑπόκοιλα, πρὸς τὴν κατ' ἐναντίαν διεύθυνσιν διαίρεσιν.

α β γ δ

Εἰκων 113

Ἥ τε μυοτομία καὶ ἡ τενοντοτομία δύνανται κατὰ δύο μεθόδους νὰ τελεσθῶσι· δηλονότι

α'. Παρεισδύει τὸ τενοντοτόμον μαχαίριον πλαγιαστὶ ἀναμέσον δέρματος καὶ τένοντος, καὶ εἶτα ἀνορθούμενον τελεῖ τὴν τοῦ τελευταίου διαίρεσιν ἐκ τῶν ἔξω πρὸς τὰ ἔνδον, ἤτοι ἐκ τῶν κατ' ἐπιπολὴν ἐπὶ τὰ κατὰ βάθος· καὶ τότε χρώμεθα γαστρωτῷ τενοντοτόμῳ μαχαιρίῳ (Εἰκὼν 113 α).

β'. Τὸ τενοντοτόμον παρεισδύει ὡσαύτως πλαγιαστὶ διὰ τοῦ δέρματος, ἀλλ' ὑπὸ τὸν τένοντα, καὶ εἶτα ἀνορθούμενον διαιρεῖ αὐτὸν τοὐναντίον ἐκ τῶν ἐνδον πρὸς τὰ ἔξω, ἤτοι ἐκ τῶν κατὰ βάθος ἐπὶ τὰ κατ' ἐπιπολὴν πεφυλαγμένως ἵνα μὴ συνδιαιρεθῇ καὶ τὸ τὸν τένοντα ἐπικαλύπτον δέρμα, ὁπότε χρώμεθα μηνοειδεῖ τὴν ἀκμὴν τενοντοτόμῳ (Εἰκὼν 113 γ).

Τύπον δὲ τῆς ὑποδορείου τενοντοτομίας κατ' ἀμφοτέρας τὰς μεθόδους ταύτας δῶμεν νῦν ἐπὶ τῆς τοῦ Ἀχιλλείου τένοντος διαιρέσεως.

Ἐν μὲν τῇ ὑποδορείῳ τενοντοτομίᾳ κατὰ τὴν α'. μέθοδον, ἤτοι ἐκ τῶν ἔξω πρὸς τὰ ἔνδον, ἡ ἐγχείρησις τελεῖται οὕτω πως.

Βοηθοῦ στηρίζοντος τὸ χειρισθησόμενον μέλος εἰκότως, ὥστε νὰ μὴ διατείνηται ὁ ἐν συσπάσει τελῶν μῦς καὶ μὴ ἐπὶ μᾶλλον προκύπτῃ τοῦ δέρματος, ὁ χειρουργός, παρὰ τὸ ἕτερον χεῖλος τοῦ διαιρεθησομένου τένοντος ἱστάμενος, νύσσει τὸ δέρμα παραπλεύρως τούτῳ διὰ γαστρωτοῦ τενοντοτόμου, πλαγιαστὶ δίκην γραφικοῦ καλάμου κρατουμένου, καὶ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς χείλους τοῦ διαιρεθησομένου τένοντος διωθεῖ αὐτό, ἀναμέσον δέρματος καὶ τένοντος, μέχρι τοῦ ἀπέναντι χείλους τούτου, ἅμα διὰ τοῦ λιχανοῦ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς προασπίζων τὸ δέρμα ἀπὸ πάσης τρώσεως ὑπὸ τῆς προωθουμένης αἰχμῆς τοῦ μαχαιρίου

(Εἰκὼν 114). Οὕτως οὖν τὸ μαχαίριον, παρελάσαν πλαγιαστὶ ὑπὲρ τὸν τένοντα, ἀνορθοῦται μέχρις ἂν ἡ ἀκμὴ αὐτοῦ ἐφάψηται τῆς τοῦ τένοντος ἐπιφανείας, καὶ εἶτα, ἐπιπιεζομένης τῆς ῥάχεως τοῦ μαχαιρίου διὰ τοῦ δέρματος ὑπὸ τοῦ ἀντίχειρος τῆς τοῦ χειρουργοῦ ἀριστερᾶς, τοῦ βοηθοῦ ἅμα κάμπτοντος τὸ μέλος ἵνα διαταθῇ σφόδρα ὁ ἐν συσπάσει τελῶν μῦς, σύρεται ἐκ τῶν πρόσω πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ τἀνάπαλιν καὶ διὰ βραχέων συρμῶν ἐπὶ τοῦ τένοντος ἕως ἂν οὗτος τελέως διαιρεθῇ. Τὴν τελείαν τοῦ τένοντος διαίρεσιν καταγγέλλει κριγμός, μεθ' ὃν ὁ μῦς εὐθὺς ἀνασπᾶται χαλαρούμενος, τὸ δὲ μέλος εὐχερῶς διευθετεῖται ἐν ᾗ θέσει πρότερον ἀδύνατον ἦν νὰ ταχθῇ.

Εἰκὼν 114

Ἐν τέλει τὸ μαχαίριον αὖθις πλαγιάζεται καὶ ἐξελκύεται, τοῦ ἀντίχειρος, ἢ τοῦ λιχανοῦ τῆς ἀριστερᾶς τοῦ χειρουργοῦ οἱονεὶ δι' ὀλισθήσεως παρακολουθοῦντος τῷ ἐξελκυσμῷ τοῦ μαχαιρίου, καὶ οὕτως ἐκθλίβοντος διὰ τοῦ ἐπὶ τοῦ δέρματος νύγματος τὸ ἐκ τῆς διαιρέσεως ἐλάχιστον ἐκχυθὲν αἷμα.

Εἰκὼν 115

Ἐν δὲ τῇ κατὰ τὴν 6'. μέθοδον ὑποδορείῳ τενοντοτομίᾳ, ἤτοι ἐκ τῶν ἔνδον πρὸς τὰ ἔξω, ἡ ἐγχείρησις τελεῖται ὡς ἑξῆς·

Ὁ χειρουργὸς τῷ ἀντίχειρι καὶ τῷ λιχανῷ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς αὐτοῦ συλλαβὼν καὶ ἀναίρων τὸν τένοντα διωθεῖ ὑπ' αὐτὸν πλαγιαστὶ μυρτοειδὲς ἀμφίστομον μαχαίριον, προσέχων μὴ διὰ τῆς τούτου αἰχμῆς διανυγῇ τὸ κατέναντι δέρμα, καὶ εἶτα ἐξαιρεῖ. Νῦν δὲ λαβὼν τὸ μηνοειδὲς τὴν ἀκμὴν τενοντοτόμον, καὶ ὅλῃ χειρὶ κρατῶν αὐτό, διωθεῖ διὰ τοῦ νύγματος πλαγιαστὶ μέχρι τοῦ ἐναντι χείλους τοῦ τένοντος (Εἰκὼν 115)· εἶτα δὲ ἀνορθοῖ αὐτό, ἐπιπιέζων ἔξωθεν τὸν τένοντα τῷ ἀριστερῷ ἀντίχειρι, βοηθοῦ δ' ἅμα διατείνοντος αὐτὸν καταλλήλῳ,

Δημοσία Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὡς οἷόν τε, θέσει τοῦ μέλους, καὶ διαιρεῖ διὰ μοχλοειδῶν συρμῶν ἐκ τῶν κατὰ βάθος ἐπὶ τὰ κατ' ἐπιπολήν, προοέχων μὴ διὰ τῶν εἰρημένων κινήσεων τοῦ μαχαιριου μεγεθυνθῇ τὸ ἐπὶ τοῦ δέρματος τραῦμα. Πάντων ὅμως χεῖρόν ἐστιν, εἰ ἐν τῇ βιαίᾳ διαιρέσει τοῦ τένοντος συνδιαιρεθῇ καὶ τὸ τοῦτον ἐπικαλύπτον δέρμα· ἐφ' ᾧ καὶ προασπιστέον τοῦτο διὰ τοῦ τῆς ἀριστερᾶς ἀντίχειρος, τοῦ τὸν τένοντα ἔζωθεν ἐπιπιέζοντος. Τὰ λοιπὰ ὡς ἀνωτέρω.

Ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μεθόδων εὐεξεργαστοτέρα καὶ ἀκινδυνωδεστέρα στὶν ἡ α'. μέθοδος, ἤτοι ἡ ἐκ τῶν κατ' ἐπιπολὴν ἐπὶ τὰ κατὰ βάθος ἐδιαίρεσις τοῦ τένοντος, καθότι δι' αὐτῆς ἀποφεύγεται πᾶσα τρῶσις τοῦ δέρματος. Ἔτι δὲ κατ' αὐτὴν τὸ μαχαίριον δρᾳ ἐπὶ τοῦ τένοντος δι' ἁπάσης τῆς ἀκμῆς αὐτοῦ, ἐνῷ κατὰ τὴν β'. μέθοδον, μόνον διὰ τοῦ παρὰ τὴν ἀμβλεῖαν αἰχμὴν μέρους τῆς μηνοειδοῦς αὐτοῦ ἀκμῆς.

Περατωθείσης τῆς ἐγχειρήσεως φράσσεται τὸ ἐκτὸς τραῦμα, ἀντισηπτικῶς ἐπιδεόμενον.

Διὰ τῆς τοῦ τένοντος ἢ τοῦ μυὸς διαιρέσεως οὐδαμῶς αἴρεται ἡ νόσος, οἷον ἐν ταῖς τῶν ὀστῶν κυλλώσεσιν, ἀλλὰ μόνον ἡ σύσπασις καὶ ἡ βραχύτης αὐτῶν. Διὸ μετὰ 4 ἢ 5 ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἐγχειρήσεως ἤ, νεωστί, καὶ εὐθὺς μετ' αὐτὴν ἄρχεται ἡ *διορθωτικὴ* καλουμένη *θεραπεία* διὰ στερεῶν ἐπιδέσμων καὶ διαφόρων ἄλλων μηχανημάτων, περὶ ὧν ἐκτενῶς πραγματεύεται ἡ Ἐπιδεσμολογία, καὶ δι' ὧν βαθμηδὸν τὸ μέλος δύναται νὰ ἐπανέλθῃ ἐν τῇ φυσικῇ θέσει. Ἐν γένει δὲ ἡ τελευταία αὕτη θεραπεία παρατείνεται ἐπὶ μακρόν.

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ τῶν κατὰ τὰ νεῦρα ἐγχειρήσεων.

Αἱ ἐπὶ τῶν νεύρων τελούμεναι ἐγχειρήσεις εἰσὶν ἡ *βιαία διάτασις* αὐτῶν, ἡ *διαίρεσις* ἢ *καὶ ἡ ἐκτομὴ τεμαχίου* αὐτῶν.

Σκοποῦσι δὲ καθόλου ἐκείνη μὲν οἱονεὶ θεραπευτικὴν ἀπόπειραν κατὰ τῶν πολυειδῶν ἀνιάτων, ἢ πᾶσι τοῖς θεραπευτικοῖς μέσοις ἀντιστρατευθεισῶν νόσων, ἐν αἷς καθόλου συμμετοχὴν τῶν νεύρων ἠδύνατό τις νὰ παραδεχθῇ, οἷον ἐν παρέσει τοῦ ωτιαίου μυελοῦ, πολυμυελίτιδι, ἰσχιαλγίᾳ κλπ· αὗται δέ, τὴν ἄρσιν ἀφορήτων καὶ ἄλλως ἀνιάτων νευραλγιῶν, ἢ τὴνκαθαίρεσιν διαφόρων ὄγκων, ἁπλῶς τῷ ἑλύτρῳ τῶν νεύρων ἐπικαθημένων, ἢ καὶ τῇ νευρικῇ οὐσίᾳ ἐγκατεσκηνωμένων καὶ ταῖς ἰσὶ ταύτης συνεχομένων.

Πρῶτος ὁ Ἀλβῖνος συνεβούλευσε τὴν τῶν νεύρων διαίρεσιν, ἐξετέλεσεν ὅμως πρῶτος ὁ Haighton. Καὶ ἐν ἀρχῇ μὲν ἐτελέσθη αὕτη ἐπὶ προσωπαλγίας, βραδύτερον δὲ καὶ ἐπὶ ἄλλων νόσων, οἷον ἐπὶ τῆς φλεγμονῆς τῶν περιφερικῶν νεύρων καὶ τοῦ γνησίου τετάνου, καὶ μάλιστα ἐπιτυχῶς ὑπὸ τοῦ Λαρρέϋος καὶ ἑτέρων χειρουργῶν· ἔτι δὲ διαίρεσις τῶν νεύρων ἐγένετο καὶ ἐπὶ περιγεγραμμένων σπασμῶν· οἷον ἐπὶ τραυλισμοῦ διηρέθη ἀνεπιτυχῶς τὸ ὑπογλώσσιον νεῦρον. Λείποτε ὅμως κυρία τῆς ἐγχειρήσεως ταύτης ἐνδειξις ἐναπέμεινεν ἡ προσωπαλγία. Καί περ ἐν προγενεστέροις χρόνοις αἱ ἐπὶ τῶν νεύρων ἐγχειρήσεις αὗται λίαν διεδόθησαν, τελειοποιηθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Λαγγεβεκίου, Βελπώ, Δελπεχίου κλπ., περιέπεσαν ὅμως ὕστερον ἐν τελείᾳ ἀχρηστίᾳ, ἀφ' οὗ μάλιστα ὁ Διεφεμβάχιος διέγραψε ταύτας ἐκ τῆς χειρουργικῆς. Πρό τινων δὲ δεκαετηρίδων ὁ Σχῶς ἐπανέφερεν αὐθις αὐτάς, αἵτινες ἔκτοτε μετ' ἐπιτυχίας τελοῦνται, ἰδίᾳ κατὰ τῆς προσωπαλγίας. Ἐπ' ἰσχά-

των δὲ ὁ Βιλρόθιος καὶ ὁ Νυσβώμης εἰσήγαγον ἐν τῇ χειρουργικῇ καὶ *τὴν βιαίαν διάτασιν* τῶν νεύρων ὑφ' ἃς περιπτώσεις εὐθὺς κατωτέρω ῥηθήσεται.

α'. Διάτασις βιαία τῶν νεύρων.

Αἱ ἄχρι τῆς σήμερον ὑπόστασιν σχοῦσαι *ἐνδείξεις* τῆς βιαίας διατάσεως τῶν νεύρων, δι' ἧς μάλιστα ἐπιστεύθη ἐπί τινα χρόνον ὅτι δύναται νὰ ἀντικατασταθῇ ἡ ἐκτομὴ τεμαχίου νεύρου, εἰσὶ

α'. Διαταράξεις τῆς τῶν νεύρων λειτουργίας (πάρεσις καὶ νευραλγία), προερχόμεναι ἐκ τῆς ἕνεκα τραύματος συμφύσεως νεύρου τινὸς τῷ παραπλεύρῳ τούτου συνδετικῷ ἱστῷ κατὰ τὸν Νυσβώμην,

β. Τραυματικαὶ παθήσεις τοῦ νωτιαίου μυελοῦ μετὰ παραλυτικῶν φαινομένων κατὰ τὸν König καὶ Ῥίδελον.

γ'. Ἔνια, οὔπω ἀκριβῶς ὡρισμένα, εἴδη παραλύσεως τοῦ νωτιαίου μυελοῦ, οἵσπερ ἴσως ὑποκρύπτεται περιφερικὴ νευρῖτις κατὰ τὸν Βέργερον.

δ'. Νευραλγίαι, ἐκλαμβανόμεναι ὡς νευρῖτις.

Τελεῖται δὲ καθόλου ἡ βιαία τῶν νεύρων διάτασις οὕτω πως:

Διὰ καταλλήλων τομῶν ἀποκαλύπτεται καὶ ἀποψιλοῦται τὸ διαταθησόμενον νεῦρον, καὶ εἶτα ἀναλόγως τοῦ τε πάχους καὶ τοῦ εὐπροσίτου αὐτοῦ ἀνελκύεται ἢ διὰ τοῦ δακτύλου, ἢ καὶ δι' ἀμβλέος στρογγύλου ἀγκίστρου ἐκ τῆς θέσεως, διατεινόμενον μεθ' ἱκανῆς ἰσχύος πρός τε τὸ κέντρον καὶ πρὸς τὴν περιφέρειαν. Ὁ βαθμὸς δὲ τῆς πρὸς διάτασιν καταβληθησομένης δυνάμεως ὁρίζεται τὸ μὲν ἐκ τῆς στερεότητος τοῦ νεύρου, τὸ δὲ ἀναλόγως τῶν τυχὸν παρουσιασθησομένων ἀνταναλαστικῶν φαινομένων, οἷά εἰσι διατάραξις τῆς λειτουργίας τῆς καρδίας, τῆς ἀναπνοῆς καὶ διαστολὴ τῆς κόρης. Ἵνα δὲ ὁ νοσηρῶς ἠλλοιωμένος νωτιαῖος μυελὸς ὑποβληθῇ εἰς τὴν ἐπήρειαν τοιαύτης διατάσεως ἐκλέγεται τὸ ἰσχιαδικὸν νεῦρον, ὅπερ ὑπὸ τῶν μὲν διατείνεται ἀποψιλούμενον κατὰ τὸ ἄνω τοῦ μηροῦ τριτημόριον, ὑπὸ τῶν δέ, κατὰ τὸ κάτω τούτου τριτημόριον.

Παράδοξον δὲ ὅτι ἐν τῇ ἐγχειρήσει ταύτῃ, καί τοι αὐστηρῶς ἐφαρμοζομένης τῆς ἀντισηπτικῆς μεθόδου, ἡ τοῦ τραύματος πορεία οὐχὶ αἰσία ἐστίν.

Ἡ βιαία αὕτη τῶν νεύρων διάτασις ἐνίοτε ἐπήγαγε διαρκῆ παράλυσιν καὶ τὰ ἐκ ταύτης πορίσματα καθόλου οὐχὶ ἀγαθὰ κρίνονται.

β'. Διαίρεσις τῶν νεύρων καὶ ἐκτομὴ τεμαχίου αὐτῶν.

Ἡ διαίρεσις τῶν νεύρων καὶ ἐπιτυχέστερον ἡ *ἐκτομὴ τεμαχίου τούτων* τελοῦνται ἐπὶ σφόδρα ἀλγούντων τοιούτων, ὁπότε πᾶσα φαρμακευτικὴ θεραπεία ἀλυσιτελὴς ἀπέβη. Ὅθεν αἱ ἐγχειρήσεις αὗται ἐνδεικνύονται ἐπὶ νευραλγίας καθόλου, καὶ ἰδίᾳ ἐπὶ τῆς *προσωπαλγίας* ἢ τοῦ *Φοτεργιλείου ἀλγήματος*. Καθόλου δὲ δέον τὰ διαιρεθησόμενα ἢ ἐκτμηθησόμενα νεῦρα νὰ ὠσιν εὐπρόσιτα, οἷον οἱ κλάδοι τοῦ τριδύμου νεύρου. *Ἔτι δὲ ἡ ἐκτομὴ ἐνδείκνυται ἐπὶ τῶν νευρωμάτων*, δηλονότι τῶν σκληρῶν, ὑποστρογγύλων καὶ ὑβωδῶν ἐκείνων ὄγκων, τῶν ταῖς νευρικαῖς ἰσὶ συνδεδεμένων καὶ ἐκ τοιούτων ἶνων συνεστηκότων, οἵτινες ἐξαιροῦνται συνεκτεμνομένου καὶ τοῦ ἐφ' ὧν εὑρεύουσι τεμαχίου τοῦ νεύρου.

Ἐν ταῖς νευραλγίαις ἡ ἐκτομὴ τεμαχίου νεύρου ἐπάγεται ριζικὴν ἴασιν, ἐὰν μὴ πάθησίς τις ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κρανίου ἢ τῶν ὀστῶν τῆς βάσεως αὐτοῦ προκαλῇ ταύτας. Ἔτι δὲ καὶ ἐν ταῖς ἐξ οὐλῶν, σφόδρα συρρικνωθεισῶν, προερχομέναις νευραλγίαις, ἐν αἷς μετὰ τῆς οὐλῆς συνεκτέμνεται καὶ τὸ ὑπὸ ταύτης συσπώμενον νεῦρον.

Ἥ τε διαίρεσις νεύρου τινὸς καὶ ἡ ἐκτομὴ τεμαχίου αὐτοῦ οὐδαμῶς στηρίζεται εἰς ἰδίους κανόνας, ἀλλ' ἁπλῶς καθοδηγεῖται ἡ ἐγχείρησις ἐκ τῶν περὶ τῆς θέσεως τοῦ νεύρου ἀνατομικῶν γνώσεων. Ἡ μὲν διαίρεσις τελεῖται ὑποδορείως, ἡ δ' ἐκτομὴ ἀπαιτεῖ ἀποκάλυψιν καὶ ἀποψίλωσιν τοῦ νεύρου, παραπλησίας ταῖς πρὸς ἀπολίνωσιν τῶν ἀρτηριῶν.

Ἐν τῇ διαιρέσει τῶν νεύρων ἢ καὶ τῇ ἐκτομῇ τεμαχίων αὐτῶν, καὶ ἰδίως τῶν αἰσθητικῶν, παύεται πᾶσα αἴσθησις ἐν τοῖς μορίοις, τοῖς τὰ ἑαυτῶν νεῦρα ἐκ τοῦ διαιρεθέντος νευρικοῦ κλάδου λαμβάνουσιν· αἴσθησις δέ τις ἀσαφὴς ἀπολείπεται τότε μόνον, ὁπόταν τὰ μόρια ταῦτα λαμβάνωσι διαφυάδας νευρικὰς ἅμα καὶ ἐξ ἑτέρου αἰσθητικοῦ νεύρου. Πόνοι οὖν ἐδρεύοντες ἐπὶ μόνου τοῦ διαιρεθέντος νεύρου καταπαύουσι πρὸς σμικρὸν τελέως. Θᾶττον ὅμως ἢ βράδιον ἡ αἴσθησις αὐθις ἀναφαίνεται.

Αἱ μετὰ τὴν διαίρεσιν νεύρων γνωσταὶ ἀλλοιώσεις αἵδε εἰσίν. Νεῦρα ἁπλῶς διαιρούμενα συνενοῦνται αὐθις διὰ νευρικῆς οὐσίας, διακρινομένης τῆς ἀρχικῆς, καθότι αἱ πρωτογενεῖς νευρικαὶ ἶνες ἐν ταύτῃ πολυαριθμότεραί εἰσι καὶ μᾶλλον ἀπάκτως συντεταγμέναι ἀλλήλαις. Ἡ δ'

ἕνωσις αὕτη ἔν τε τῇ ἁπλῇ διαιρέσει καὶ ἐν τῇ ἐκτομῇ μικρίστου τεμαχίου νεύρου ἐπιγίνεται ταχέως καὶ τελεία. Ἐκτεμνομένων ὅμως μειζόνων τεμαχίων νεύρου, ἢ καὶ πλειόνων κλάδων αὐτοῦ, ἡ ἕνωσις τελεῖται ἢ διὰ συνεκτικοῦ ἱστοῦ, ἢ καὶ οὐδαμῶς. Καὶ ὅμως καὶ ἐν τῇ τελευταίᾳ περιπτώσει ἡ αἴσθησις ἐπανέρχεται εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ ἐκτμηθέντος νεύρου ἐφοδιαζόμενα διὰ νευρικῶν διαφυάδων μόρια, ἰδίως ἐπὶ τῶν ἐκτομῶν τῶν τοῦ προσώπου νεύρων. Ὁ μὲν Σχῦος ἐδόξαζεν ὅτι τὸ τελευταῖον τοῦτο συμβαίνει δι' ἀναγεννήσεως νεύρων, ἕτεροι δέ, διὰ ἀναστομώσεων ἢ συμμίξεων τοῦ ἐκτμηθέντος νεύρου μετὰ διαφυάδων ἄλλων αἰσθητικῶν νεύρων. Τέλος, ἡ διαίρεσις καθαρῶς κινητικῶν νεύρων ἐπάγεται παράλυσιν τῶν μορίων, οἷσπερ ταῦτα ἐγκαταπέμονται, καὶ ἡ κατόπιν ἀναφαινομένη κίνησις ἐν αὐτοῖς τοσοῦτον σμικρά ἐστιν, ὥστε γενικῶς ταχὺν ἀποδοκιμάζεται ἡ διαίρεσις κινητικῶν νεύρων.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Περὶ τῶν κατὰ τὰ ἀποστήματα ἐγχειρήσεων.

Τὰ ἀποστήματά εἰσι κυρίως μία τῶν τῆς φλεγμονῆς ἐκβάσεων, ὁριζόμενα ὡς κοιλότητες πύου πεπληρωμέναι, καὶ ἐκ περιγεγραμμένης φλεγμονῆς τῶν μορίων ἢ ἱστῶν παραγόμεναι.

Τὰ ἀποστήματα διαιροῦνται πολυτρόπως, ἀλλὰ κυρίως πάντα δύνανται ν' ἀναχθῶσιν εἰς τέσσαρα εἴδη, τὰ ἑξῆς·

α'. *Τὰ ὀξέα ἢ θερμά·*

β'. *Τὰ ψυχρὰ ἢ λυμφατικά·*

γ'. *Τὰ ἀθροιστικά, καὶ*

δ'. *Τὰ μεταστατικά.*

Ἕκαστον μὲν τῶν εἰδῶν τούτων χρήζει ἰδίας χειρουργικῆς ἀγωγῆς πρὸς θεραπείαν, ἀλλ' ἅπασαι αἱ πρὸς τὴν τούτων ἴασιν μέθοδοί εἰσιν αἱ ἑξῆς·

α'. *Ἡ σχάσις διὰ τοῦ μαχαιρίου·*

β'. *Ἡ σχάσις διὰ καυτηρίων·*

γ'. *Ἡ παρακέντησις, καὶ*

δ'. *Τὸ διάσυρτον.*

α'. Ἐπὶ *τῶν ὀξέων ἢ θερμῶν ἀποστημάτων* δέον τὸ πῦον, ὡς οἷόν τε τάχιον, νὰ κενωθῇ· διὸ προτιμοτέρα χειρουργικὴ μέθοδος πρὸς ἴασιν αὐτῶν ἐστιν *ἡ διὰ νυστερίου ἢ μαχαιρίου σχάσις*, τελουμένη οὕτω πως.

Συλλαβόντες τῇ μὲν δεξιᾷ τὸ νυστέριον ὥσπερ ἐν τῇ φλεβοτομίᾳ εἴρηται καὶ ἀπεικόνισται, ἢ καὶ γιγγλυμωτὸν μαχαίριον, τῇ δὲ ἀριστερᾷ εἰκότως στηρίξαντες τὸν ὄγκον, διωθοῦμεν τὸ τελευταῖον μετὰ τῆς ἀκμῆς πρὸς τὰ ἄνω ἐστραμμένης ἐπί τινος σημείου τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἀποστήματος κατὰ βάθος ἕως ἂν κενεμβατήσῃ· εἶτα κατακλίνοντες τὴν

λαβὴν τοῦ μαχαιρίου, χωροῦμεν ἐπὶ τὰ πρόσω, σχάζοντες τὸ ἀπόστημα ἐπὶ ἱκανὴν ἔκτασιν, ὁπότε ἐκχεῖται εὐθὺς τὸ συλλεγὲν πῦον. Κατ' ἄλλους δὲ ἡ σχάσις γενέσθω βραχεῖα, ἐπειδὴ διὰ σμικρας καὶ οὐχὶ ἐκτενοῦς σχάσεως ἀποφεύγεται ἡ τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος ἐπήρεια ἐπὶ συμπασης τῆς κοιλίας τοῦ ἀποστήματος. Παραπέμπεται ἐπὶ τέλους ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ ἀποστήματος θυριδωτὸς ἐλαστικὸς σωλὴν καὶ πρὸς εὐχερῆ τοῦ πύου ἀποχέτευσιν, καὶ ἵνα μὴ αὐθις συμπέσωσι τὰ ἐκ τῆς σχάσεως χείλη τοῦ τραύματος.

Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δ' ἐκλέγεται πρὸς σχάσιν ἡ κατωφερεστέρα τοῦ ἀποστήματος θέσις, ἢ ἔνθα ὁ κλυδασμὸς σαφέστερος ἐστι καὶ τὸ ἐπικαλύπτον τὴν κοιλότητα δέρμα ἰσχνότερον.

Εἰ δὲ τὸ ἀπόστημα κεῖται ἐγγὺς μεγάλων ἀγγείων, νεύρων κλπ οὐσιωδῶν μορίων, τότε σχηματίζεται μικρά τις ὀπή, δι' ἧς παραπέμπεται αὐλακομήλη καὶ ἐπ' αὐτῆς ἀνευρύνεται ἡ τομὴ πεφυλαγμένως.

Εἰ δὲ τὸ ἀπόστημα κεῖται λίαν βαθέως, καλυπτόμενον ὑπὸ πλειόνων στρωμάτων μὴ φλεγμαινόντων, ἡ σχάσις γενέσθω στρωματηδὸν διὰ γαστρωτοῦ μαχαιρίου, ἐπειδή, διαιρουμένου τυχὸν ἀγγείου τινὸς ἐπισήμου ἐν τῇ κατὰ στρώματα ταύτῃ σχάσει, ἡ ἀπολίνωσις αὐτοῦ γίνεται πρὶν τὸ ἐκ τῆς σχάσεως πῦον ῥυπάνῃ τὸ τραῦμα (Λίγχαρτος).

Εἰ δὲ ἡ σχάσις ἀποβῇ οὐχὶ εὐμεγέθης, τότε αὕτη κατόπιν μεγεθύνεται, παραπεμπομένου τοῦ λιχανοῦ τῆς ἀριστερᾶς ἐν τῷ τραύματι, διατείνοντος τοῦτο κατὰ τὴν ἑτέραν γωνίαν, καὶ ἐπ' αὐτοῦ εὐοδιαζομένου πυρηνωτοῦ μαχαιρίου:

Ἀποστήματα δὲ σφόδρα μεγάλα οὐχὶ καθ' ἅπασαν τὴν διάμετρον αὐτῶν σχάζονται, ἐπειδὴ τὸ μέν, μέγα τραῦμα παράγεται, τὸ δέ, δύνανται νὰ τρωθῶσι προκείμενα ἢ καὶ ὑποκείμενα μεγάλα ἀγγεῖα κατὰ τὴν τοιουτότροπον σχάσιν. Ἀλλὰ τότε σχηματίζονται δύο σμικραὶ τομαὶ κατὰ τὰ δύο ἄκρα τῆς διαμέτρου τοῦ ἀποστήματος, αἱ οὕτω δὴ *ἀντικείμεναι τομαὶ* ἢ *ὀπαὶ* καλούμεναι. Τοῦτο οὖν κατορθοῦται ἢ διὰ τῆς ἰδίας πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐπινοηθείσης ὑπὸ τοῦ Χασαιγνάκου καμπύλης τριγώνου ἀκίδος, ἢ καὶ δι' ἁπλῆς αὐλακομήλης οὕτω πως. Σχασθέντος τοῦ ἀποστήματος ἔν τινι σημείῳ τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ, παραπέμπεται τοὐντεῦθεν διὰ τῆς κοιλίας τοῦ ὄγκου αὐλακομήλη, ὑπένδοθεν ἀνατείνουσα τὸ ἀντικείμενον σχασθησόμενον σημεῖον, καὶ ἐν τέλει διωθεῖται ἔξωθεν ὀξύαιχμον μαχαίριον ἐπ' αὐτῆς, ἕως ἂν ἡ αἰχμὴ τοῦ μαχαιρίου ἐμπέσῃ εἰς τὴν αὔλακα τῆς ἔνδοθεν

ἀνατεινούσης αὐλακομήλης. Διὰ τῶν ἀντικειμένων ὀπῶν εὐοδιάζομεν ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ ἀποστήματος θυριδωτὸν ἐλαστικὸν σωλῆνα πρὸς ἐλευθέραν τοῦ πύου ῥύσιν, ὥςπερ ἀλλαχόσε εἴρηται.

Ἀλλὰ καὶ διὰ *καυτηρίων* δυνατὴ ἡ σχάσις τῶν ἀποστημάτων, ἰδίᾳ ἐπὶ δειλῶν καὶ μαχαιροφόβων ἀσθενῶν, ἐπιτιθεμένου τεμαχίου καυστικοῦ κάλιος, ἢ τοῦ φυράματος τῆς Βιέννης, ὥςπερ ἐκτενῶς ἤδη ἐν τοῖς περὶ καυτηριάσεως εἴρηται. Ἡ μέθοδος ὅμως αὕτη τῆς σχάσεως βραδύνει λίαν, συνδευομένη ὑπὸ σφοδρῶν πόνων. Τούτου δὲ ἕνεκα καὶ ἐπὶ δειλῶν ἔτι προτιμητέα ἡ διὰ μαχαιρίου σχάσις τοῦ ἀποστήματος, προναρκουμένων αὐτῶν ἐν ἀνάγκῃ διὰ χλωροφορμίου.

Ἔτι δὲ καὶ διὰ *παρακεντήσεως* δύναται νὰ σχασθῶσι καὶ κενωθῶσι τὰ ἀποστήματα. Τανῦν δὲ αὕτη τελεῖται συνηθέστατα διὰ τῆς ἐκμυζητηρίου σύριγγος τοῦ Dieulafoy, ὥςπερ ἐν τῇ τοῦ ἐργαλείου τούτου περιγραφῇ εἴρηται.

Τέλος καὶ διὰ *τοῦ διασύρτου* δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ σχάσις ἰδίᾳ λυμφατικῶν ἢ καὶ τῶν ἐπὶ ἀδένων ἑδρευόντων ἀποστημάτων κατὰ τὰ ἀλλαχόσε περὶ τούτου εἰρημένα.

Β'. *Τῶν ψυχρῶν* δὲ ἢ *λυμφατικῶν ἀποστημάτων* ἡ σχάσις δύναται νὰ τελεσθῇ ἐπιτυχῶς διὰ τοῦ διασύρτου ὡς ἤδη εἴρηται. Τανῦν ὅμως ἡ σχάσις αὐτῶν καὶ κένωσις συνηθέστατα ἐπιτελεῖται διὰ τῆς ἐκμυζητηρίου σύριγγος τοῦ Dieulafoy, ἐπειδὴ οὕτως ἀποκωλύεται ἡ ἐν τῇ κοιλίᾳ εἴςφρησις ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος καὶ ἡ ἐκ ταύτης ἀποσύνθεσις τοῦ πύου.

Γ'. *Τῶν ἀθροιστικῶν ἀποστημάτων* ὡσαύτως ἡ σχάσις καὶ κένωσις τελεῖται διὰ τῆς ἐκμυζητηρίου σύριγγος τοῦ Dieulafoy, ἐπιτιθεμένου τῷ τραύματι τεμαχίου ὀθονίου, ἐπηλειμμένου τῷ Λιστερείῳ φυράματι, συνεστηκότι ἐξ ἑνὸς μέρους φαινικοῦ ὀξέος, τεσσάρων μέχρις ἓξ μερῶν ἐλαίου λινοσπέρματος ἀναμὶξ μετ' ὀλίγης κιμωλίας, δι' οὗ ἀποτρέπεται ἡ εἰς ἰχῶρα μετάπτωσις τοῦ ἐν τῷ ἀποστήματι πύου.

Δ'. *Τῶν μεταστατικῶν ἀποστημάτων*, τέλος, ἡ χειρουργικὴ θεραπεία ἐστὶν ἡ αὐτὴ τῇ τῶν θερμῶν· δηλονότι σχάσις διὰ τοῦ μαχαιρίου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Περὶ τῶν κατὰ τοὺς ὄγκους ἢ τὰ νεοπλάσματα ἐγχειρήσεων.

Ἡ τῶν νεοπλασμάτων διδασκαλία μέχρι τῆς ἀναπτύξεως τῆς μικροσκοπικῆς παθολογικῆς ἀνατομίας, καὶ περ ἴδιον κλάδον τῆς Ἰατρικῆς ἀποτελοῦσα, ἦν ἀποκλειστικὸν τῶν χειρουργῶν μέλημα. Τότε δὲ πάντας τοὺς ὄγκους φυσικῶς ὑπὸ δύο κυρίας ἐπόψεις ἔκρινον· δηλονότι ὑπὸ τὴν τῶν ἐξωτερικῶν φαινομένων καὶ ὑπὸ τὴν τῆς σημασίας αὐτῶν ἐπὶ σύμπαντος τοῦ ὀργανισμοῦ. Καὶ ἐκ μὲν τῆς πρώτης ἐπόψεως ἀπεδόθησαν αὐτοῖς ὀνόματα, ληφθέντα ἐκ τῆς ὁμοιότητος τῆς μορφῆς αὐτῶν πρὸς διαφόρους τύπους τοῦ τε φυτικοῦ καὶ τοῦ ζωικοῦ βασιλείου, οἷον ἐκλήθησαν πολύπους, σάρκωμα, ἀκροθίνιον, καρκίνωμα, μύκης, ἢ ἐν μέρει καὶ ἐκ γνωστῶν οὐσιῶν, ἀναλόγων τήν τε σύστασιν καὶ χροιάν, οἷον ἐγκεφαλοειδὴς καρκῖνος, σκίῤῥος, στεάτωμα, μελικηρίς, μελάνωμα. Ἐκ δὲ τῆς ἐπὶ σύμπαντος τοῦ ὀργανισμοῦ σημασίας αὐτῶν ἐκλήθησαν *χρηστοί, καὶ μὴ ἢ κακοήθεις*. Ἀείποτε ὅμως ἐθεωρήθησαν ὡς παράσιτοι, οὐδὲν τὸ κοινὸν ἐχοντες, ἀνατομικῶς τε καὶ φυσιολογικῶς, μετὰ τῶν φιλοξενούντων αὐτοὺς τόπων. Ἀλλ' ἀφότου κατ' ἀρχὰς μὲν διὰ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Λοβστεῖνου καὶ τοῦ Ἰωάννου Μυλλέρου ἀπεδείχθη ἀβάσιμος ἡ τοιουτότροπος τῶν ὄγκων ἢ τῶν νεοπλασμάτων ἐποψις· εἶτα δὲ ὑπὸ τοῦ περιπύστου Βιρχοβίου ἐτέθη ἡ ἀρχὴ ὅτι τὰ νεοπλάσματα ἀναπόσπαστα μέρη τυγχάνουσι τοῦ φέροντος τούτους ὀργανισμοῦ, καὶ οἱ αὐτοὶ φυσικοὶ νόμοι τοῦ σώματος κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον διέπουσι καὶ τὰ περὶ νεοπλασμάτων, τότε καὶ ἡ ἐπωνυμία αὐτῶν παρηλλάγη ἐν τοῖς πλείστοις. Βάσις λοιπὸν πρὸς τὴν τούτων ἐπωνυμίαν ἐτέθη ἱστολογικὴ ἀρχή, ἐξ ἧς ἐπήγασεν ἡ εἰς *ὁμοιόγονους* καὶ *ἑτεροιόγονους* διαι-

ρεσις αὐτῶν, ἐφ' ὅσον τὰ στοιχεῖα ὄγκου τινὸς ἦσαν ταὐτὰ ἢ μὴ τοῖς τοῦ ἐδάφους, ἐφ' οὗ ἀναπτύσσονται· διάκρισις σχεδὸν συμπίπτουσα πρὸς τὴν πρότερον ἐκ κλινικῆς παρατηρήσεως χρηστότητα αὐτῶν ἢ μή. Τέλος, καὶ ταύτης ἐγκαταλειφθείσης, βάσις εἰς τὴν τούτων διάκρισιν ἐτέθησαν τὰ πορίσματα τῆς τῷ τε ψιλῷ ὀφθαλμῷ καὶ τῷ μικροσκοπίῳ παρατηρήσεως αὐτῶν.

Βεβαίως οὐχ ἡμῖν προσανήκει ἡ ἐκτενὴς ἐνταῦθα περιγραφὴ τῶν διαφορῶν τῶν πολυποικίλων ὄγκων ὑπὸ παθολογικὴν ἔποψιν. Ἡμεῖς, ἁπλῶς μνημονεύοντες τῶν διαφόρων ὄγκων, περιοριζόμεθα εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Cohnheim παραδεχθεῖσαν διαίρεσιν, δηλονότι τὴν εἰς *ἱστοειδεῖς* (Histioide) καὶ εἰς *τερατοειδεῖς* (Teratoide). Καὶ ἐκεῖνοι μὲν συνεστήκασιν ἐξ ἁπλῶν ἢ ὀργάνῳ τινὶ συνηνωμένων στοιχείων ἱστῶν, διακρινόμενοι εἰς τοὺς *ἐκ συνεκτικοῦ ἱστοῦ* ἀποτελουμένους· οἱοί εἰσι τὸ ἴνωμα, τὸ λίπωμα, τὸ χόνδρωμα, τὸ ὀστέωμα, τὸ σάρκωμα, τὸ ἀγγείωμα, τὸ μύωμα, τὸ νεύρωμα καὶ τὸ γλοίωμα, καὶ εἰς *ἐπιθηλιώδεις*, οἱοί εἰσι τὸ ἐπιθηλίωμα, τὸ ὀνύχωμα, τὸ τρίχωμα, τὸ ἀδένωμα, τὸ καρκίνωμα καὶ τὸ κύστωμα. Οἱ τερατοειδεῖς δὲ ὄγκοι, καθόλου σπανιώτατοι ὄντες, ἀπαντῶσιν ἀπροσδοκήτως ἐν ὡρισμένοις τοῦ σώματος μέρεσι περιέχοντες ὅλα συστήματα ὀργανικά· οἷον αἱ ἐν ταῖς ὠοθήκαις δερματοειδεῖς κύστεις μετὰ τριχῶν, ἐνίοτε δὲ καὶ ὀστῶν, ὀδόντων, μυῶν κλπ.

Ἡ μὲν αἰτιολογία, συμπτωματολογία, διάγνωσις καὶ πρόγνωσις τῶν ὄγκων ὑποκείμενά εἰσι τῆς χειρουργικῆς Παθολογίας· ἡμῖν δ' ἐνδιαφέρει μόνον ἡ χειρουργικὴ αὐτῶν θεραπεία, καὶ περὶ ταύτης καθόλου πραγματευθησόμεθα ἐνταῦθα.

Σκοπεῖ οὖν ἡ χειρουργικὴ τῶν ὄγκων θεραπεία ἢ κόσμον· ἢ ἐξουδετέρωσιν τοῦ ὑπ' αὐτῶν κωλύματος τῆς λειτουργίας παρακειμένων ὀργάνων· ἤ, τέλος, ἄρσιν τοῦ ἐκ τούτων κινδύνου τῆς ζωῆς. Δύναται δὲ αὕτη νὰ ἡ *βελτιωτικὴ* ἢ *ριζικὴ*. Καὶ ἡ μὲν βελτιωτικὴ προτίθεται κατάπαυσιν τῶν ἐκ τῶν ὄγκων ἀλγηδόνων· περιορισμὸν τῆς μεγεθύνσεως αὐτῶν διὰ τῆς πιέσεως, τοῦ ψύχους κλπ· ἐπίσχεσιν τῆς ἐξ αὐτῶν αἱμορραγίας καί, τέλος, κένωσιν τῶν ἐν κυστεώδεσιν ὄγκοις ὑγρῶν δι' ἁπλῆς παρακεντήσεως. Ἡ δὲ ριζικὴ ἀποβλέπει εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ ὄγκου, κατορθουμένην ἢ διὰ συρρικνώσεως τοῦ ἱστοῦ αὐτοῦ καὶ καυτηριάσεως διὰ χημικῶν οὐσιῶν, ἢ εἰς τὴν ἄρδην καθαίρεσιν ἢ ἐκρίζωσιν αὐτοῦ διὰ ἐκτομῆς, ἀποβροχισμοῦ, περιθλάσεως, τῆς γαλβανοκαυστικῆς καὶ τοῦ θερμοκαυτῆρος.

Α'. Ἡ *ἁπλῆ παρακέντησις* τελεῖται ἐπὶ διαφόρων κύστεων ἢ κυστεωδῶν ὄγκων πρὸς κένωσιν τοῦ ἐν αὐτοῖς ὑγροῦ διὰ τριγώνου ἀκίδος, ἢ καὶ διὰ τῆς ἐκμυζητηρίου σύριγγος τοῦ Dieulafoy, ὥςπερ ἤδη ἐν τοῖς οἰκείοις τόποις περιεγράφη. *Ἡ δὲ παρακέντησις μετ' ἐνέσεων* ἐρεθιστικῶν οὐσιῶν σκοπεῖ, μετὰ τὴν κένωσιν τοῦ ἐν τῇ κύστει ὑγροῦ, τὴν παραγωγὴν φλεγμονῆς ἐν τοῖς τοιχώμασιν αὐτῆς καὶ τὴν συμφίκνωσιν καὶ καταστροφὴν τοῦ νεοπλάσματος. Τὸ δὲ πρὸς τοιαύτην ἔνεσιν ὑγρόν ἐστι συνήθως βάμμα ἰωδίου ἐν πυκνοτέρᾳ ἢ ἀραιοτέρᾳ κράσει. Ὁ Θείρσιος δὲ συνιστᾷ καὶ τὴν ὑποδόρειον, ἢ καὶ τὴν ἐν τῷ παρεγχύματι εἰδῶν τινων τῆς βρογχοκήλης ἔνεσιν ἀραιῶν ἐρεθιστικῶν διαλύσεων.

Β'. *Ἡ καυτηρίασις* διὰ χημικῶν οὐσιῶν καταστρέφει μικροὺς μὲν ὄγκους, ἐφάπαξ ἐφαρμοζομένη, μείζονας δέ, πλεονάκις. Τὸ ἀτμίζον νιτρικὸν ὀξὺ ὑπερέχει τοῦ χρωμικοῦ ὀξέος διὰ τὴν κατὰ βάθος ἐνέργειαν αὐτοῦ ἐπὶ ὡρισμένην ἔκτασιν τῆς ἐπιφανείας, τὸ δὲ καυστικὸν κάλι, διὰ τὸ ταχὺ τῆς δράσεως, προτερεῖ τοῦ ἐκ χλωριούχου ψευδαργύρου Καγκοϊνείου φυράματος καὶ τοῦ ἕνεκα φαινομένων δηλητηριάσεως κινδυνώδους ἀρσενικούχου φυράματος. Ὁ δὲ θερμοκαυτὴρ καὶ ὁ ἐκ πορσελάνης γαλβανοκαυτὴρ καταλληλότεροι τυγχάνουσιν εἰς καταστροφὴν ἰδίως ἀγγειωδῶν ὄγκων. Ἡ διὰ χημικῶν οὐσιῶν καυτηρίασις δεῖται καθόλου πλείονος χρόνου πρὸς ἴασιν· οἱ ἐξ αὐτῆς πόνοι ἐπισημότεροί εἰσιν ἢ ἐν τῇ τῶν νεοπλασμάτων καθαιρέσει διὰ μαχαιρίου· τέλος, καὶ αἱ παραγόμεναι οὐλαὶ εἰδεχθέστεραι τυγχάνουσιν ὡς ἐπὶ τὰ πολλά. Ἑτέρωθεν ὅμως, ἀποπιπτούσης τῆς ἐκ τοῦ καυτηρίου ἐσχάρας, ἀπολείπεται ἐπιφάνεια μετὰ χρηστῶν σαρκίων· ὁ ἐκ τῆς αἱμορραγίας κίνδυνος ἥσσων, καὶ ἡ καυτηρίασις ἀδεῶς δύναται νὰ τελεσθῇ καὶ ἐπὶ ἀναιμικῶν καὶ ἐπὶ ἀσθενικῶν καθόλου· ὅπερ ἀδύνατον ἐν τῇ διὰ τοῦ μαχαιρίου καθαιρέσει αὐτῶν.

Γ'. *Ἡ διὰ μαχαιρίου καθαίρεσις τῶν νεοπλασμάτων* ἐφαρμόσιμός ἐστιν ἐπὶ τῶν πλείστων περιπτώσεων, καθὸ ἀσφαλεστέρα καὶ ταχυτέλεστος, ἀντενδεικνυμένη μόνον ἐπὶ ἀναιμικῶν, ἢ καὶ ὁπόταν φόβος αἱμορραγίας ὑπάρχῃ. Ἐν δὲ τῇ διὰ μαχαιρίου καθαιρέσει διαιρεῖται ἐπὶ μικρῶν μὲν ὄγκων τὸ δέρμα κατὰ μῆκος, καὶ ἀποδέρεται κύκλῳ μαλλον δι' ἀμβλέων ἐργαλείων ἢ καὶ διὰ τῶν δακτύλων, ῥηγνυόντων τὰς τούτου πρὸς τὸν ὄγκον συναφείας· ἐπὶ μεγάλων δέ, ἢ καὶ ἐπὶ μὴ χρηστῶν ὄγκων μετ' ἠλλοιωμένου τοῦ ἐπ' αὐτοῦ δέρματος, διὰ δύο μη-

νοειδῶν τομῶν, συμπιπτουσῶν κατὰ τὰ ἄκρα καὶ περιοριζουσῶν ὠοειδὲς τεμάχιον αὐτοῦ, συγκαθαιρούμενον τῷ νεοπλάσματι. Ἐν τῇ ἐκριζώσει τῶν εὐκόλως ὑποτροπιαζόντων ὄγκων δέον νὰ καθαιρῆται οὐ μόνον πᾶν τὸ νοσηρόν, ἀλλὰ καὶ *μέρος τῶν περὶ τὸν ὄγκον ὑγιῶν ἱστῶν*, ἐπειδὴ κατὰ τὸν Λύκην τὰ διάφορα διαγνωστικὰ μέσα ἀνεπαρκῆ ἔτι εἰσὶν εἰς προσδιορισμὸν τῶν περὶ τὸ νεόπλασμα μικροσκοπικῶν νοσηρῶν ἑστιῶν. Ἡ ἴασις τοῦ ἐκ τῆς ἐγχειρήσεως τραύματος γιγνέσθω, εἰ δυνατόν, κατὰ πρῶτον σκοπόν, καὶ μόνον ἐν ἀνάγκῃ διὰ σαρκοφυΐας. Πολλάκις μετὰ τὴν τοῦ νεοπλάσματος καθαίρεσιν ἀναγκαία ἐστὶν ἀναπλαστικὴ ἐγχείρησις πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν ἐκ τῆς τούτου καθαιρέσεως ἀπολωλότων ἱστῶν.

Δ'. Ὁ *ἀποβροχισμός*, κάλλιστα δυνάμενος νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐπὶ πάντων τῶν μᾶλλον ἢ ἧττον μισχωτῶν ὄγκων, ἢ καὶ τῶν δυναμένων νὰ καταστῶσι τοιοῦτοι τεχνητῶς διὰ κύκλῳ προδιαιρέσεως τῶν περὶ τὴν βάσιν τοῦ ὄγκου ἱστῶν, δηλονότι τοῦ τε δέρματος καὶ τῶν μυῶν, καὶ τῆς κατόπιν περιθέσεως τοῦ βρόχου, τυγχάνοντος οὕτω τῆς δεούσης στηρίξεως. Ἀλλ' εὐχερής ἐστι καὶ ὁ τῶν μετὰ πλατείας βάσεως νεοπλασμάτων ἀποβροχισμός, διωθήσει διὰ τῆς μεσότητος τῆς βάσεως αὐτῶν ὠτιοφόρου βελόνης μετὰ διειρμένου ῥάμματος, ὅπερ διεκβληθὲν κατέναντι διαιρεῖται ἐν τῷ μέσῳ καὶ τοῦ ὠτίου ἀπολύεται, ἐξαιρουμένης ὕστερον τῆς βελόνης ἄνευ τοῦ ῥάμματος. Τὸ ἐξ ἁπλοῦ διπλοῦν καταστὰν τοῦτο ῥάμμα ἀποβροχίζει ἑκάτερον ἡμιμόριον τοῦ ὄγκου ἰδίως. Ἐν τοιαύταις περιπτώσεσιν ἄριστός ἐστι καὶ ὁ δι' ἐλαστικοῦ αὐλοειδοῦς ῥάμματος ἢ σωληνίσκου ἀποβροχισμός, καθ' ὃν συνήθως ἡ ἀντίδρασις ἐλαχίστη τυγχάνει. Ὁ ἀποβροχισμὸς γίνεται ἢ προϊών, τῆς διατροφῆς τοῦ ὄγκου οὕτω μειουμένης βαθμηδὸν μέχρις ἂν οὗτος γαγγραινωθεὶς ἀποπέσῃ· ἢ βίαιος, καθ' ὃν σύρμα μετάλλινον διὰ *τοῦ περισφιγκτῆρος* τοῦ Μαισσονεύου τάχιστα καθαιρεῖ τὸ νεόπλασμα.

Ε'. *Ἡ περίθλασις διὰ τοῦ περιθλάστου τοῦ Χασσαιγνάκου*, τελεῖται ὥςπερ ἤδη ἐν τῇ τοῦ ἐργαλείου τούτου περιγραφῇ ἐκτενῶς εἴρηται. Ἡ περίθλασις ὅμως τῶν νεοπλασμάτων κατὰ Λύκην ἀντενδείκνυται ἔνθα στελέχη ἀγγείων καὶ νεύρων ὑπάρχουσιν.

ΣΤ'. *Ἡ διὰ τοῦ θερμοκαυτῆρος*, καὶ ἰδίᾳ ἡ διὰ τοῦ μαχαιροειδοῦς ἐκ λευκοχρύσου καυτῆρος τούτου καθαίρεσις λίαν συνιστᾶται. Πρὸς δέ, τέλος,

Ζ'. *Ἡ διὰ τῆς γαλβανοκαυστικῆς καθαιρεσις αὐτῶν*, καὶ ἰδίᾳ

διὰ τοῦ ἠλεκτρικοῦ διατέμνοντος βρόχου αὐτῆς καλλίστη. Ἡ μέθοδος αὕτη συνενοῖ πάντα τὰ τῆς καυτηριάσεως καὶ τοῦ ἀποβροχισμοῦ προτερήματα, ἐχουσα ὑπέρτερον ἅμα καὶ τὴν ταχίστην ἐκτέλεσιν. Ἀλλ' ὅμως οὐδαμῶς προφυλάσσει ἀπὸ τῆς ἐκ μεγάλων ἀγγείων αἱμορραγίας.

Δημοσια Κεντρικη Βιβλιοθηκη Βεροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Περὶ τῶν ἐγχειρήσεων, τῶν πρὸς ἐξαίρεσιν ἔξωθεν εἰσδυόντων ἀλλοτρίων σωμάτων.

Ποικίλα εἰσὶ τὰ ἔξωθεν διὰ τρώσεως τῷ ὀργανισμῷ εἰσδύοντα ἀλλότρια σώματα, ἄτινα, ἐμμένοντα τῷ σώματι, δύνανται νὰ προκαλέσωσιν ἐρεθισμὸν τῶν περικειμένων μορίων, φλεγμονὴν καὶ πύησιν αὐτῶν, σφοδροὺς πόνους, ἅμα δ' ἐνίοτε καὶ τρισμὸν καὶ τέτανον ἕνεκα τῆς ὑπ' αὐτῶν κακώσεως τῶν νεύρων.

Ὁ βαθμὸς τοῦ ἐν τοῖς ἱστοῖς τοῦ σώματος ὑπὸ τῶν ἀλλοτρίων σωμάτων παραγομένου ἐρεθισμοῦ ποικίλλει σφόδρα. Ὅσῳ ὁμαλωτέρα καὶ λειοτέρα τυγχάνει ἡ τοῦ εἰσδύσαντος ἀλλοτρίου σώματος ἐπιφάνεια· ὅσῳ τοῦτο ἧττον πορῶδές ἐστι, καὶ ἑπομένως ἀκαταλληλον εἰς ἀπορρόφησιν ὑγρῶν τοῦ σώματος καὶ ἐξοίδησιν, τοσούτῳ ἧσσονα ἀντίδρασιν παράγει ἐν τοῖς ἱστοῖς. Ἰδία δὲ τὰ λεῖα καὶ μεταλλικὰ τῶν ἀλλοτρίων σωμάτων ἀνεκτότερα τυγχάνουσιν, ἐπειδὴ ταῦτα οὐχὶ σπανίως ἐνθυλακίζονται, περιβαλλόμενα ὑπὸ συνεκτικοῦ ἱστοῦ, καὶ οὕτω τότε δύνανται ἐπὶ μακρὸν νὰ ἐμμείνωσιν ἐν τῷ ὀργανισμῷ ἄνευ οὐδεμιᾶς βλάβης. Πολλάκις δὲ τὰ πρὸς τοὺς ἱστοὺς μᾶλλον ἀδιάφορα ταῦτα σώματα καταλείπουσι τὴν ἀρχικὴν αὐτῶν ἑστίαν καὶ τῇδε κἀκεῖσε πλανῶνται ἐν τῷ σώματι, ἀναφαινόμενα ἐνίοτε ἐν μέρεσι λίαν μεμακρυσμένοις ἀπὸ τῆς ἀρχικῆς αὐτῶν εἰσδύσεως.

Πᾶν ἀλλότριον σῶμα, εἰσδῦσαν τῷ ὀργανισμῷ, δέον νὰ ἐξαιρῆται ὅ,τι τάχιον, καὶ αὐτὰ ἔτι τὰ ἐπ' ἐλάχιστον ἐρεθίζοντα, ἐπειδὴ κατόπιν προκαλοῦσι πολλάκις ἐπισήμους φλεγμονάς. Ἀναβάλλεται δὲ ἡ τούτων ἐξαίρεσις εἰς αἰσιωτέρους καιρούς, ἢ καὶ ἐγκαταλείπεται τὸ ἀλλότριον σῶμα ἐν ᾗ θέσει κεῖται μόνον ὁπόταν δυσχερής ἐστιν ἡ ἐξαίρεσις, ἢ καὶ

ἀδύνατος ἄνευ μεγάλης κακώσεως καὶ κινδύνου. Τὸ δὲ ἅπαξ ἐνθυλακισθὲν ἀλλότριον σῶμα ἢ καὶ πλανηθὲν ἀφίεται ἐνθα κεῖται, ἐὰν μάλιστα οὔτε πόνους ἐπάγηται, οὔτε φλεγμονήν, οὔτε βλάβην τῆς λειτουργίας τῶν ὀργάνων, οἷς παροικεῖ.

Γενικοὶ κανόνες τῆς ἐκ τοῦ ὀργανισμοῦ ἐξαιρέσεως παντοδαπῶν ἀλλοτρίων σωμάτων.

α'. Τὸ ἔν τινι μέρει τοῦ σώματος εἰσδῦσαν ἀλλότριον σῶμα καὶ προκύπτον τῆς ἐπιφανείας τοῦ τραύματος συλλαμβάνεται διὰ καταλλήλου ὀδοντωτῆς λαβίδος, καὶ ἠπίως ἐξελκύεται. Ἀντιστάσεως δὲ κατὰ τὸν ἐξελκυσμὸν αὐτοῦ ὑπαρχούσης, ἀνευρύνεται, εἰ δυνατόν, τὸ τραῦμα.

β'. Βαθέως δὲ ὂν τοῦτο ἐμπεπαρμένον συλλαμβάνεται διὰ πολυπάγρας, καταλλήλου λιθουλκοῦ ἢ καὶ σφαιράγρας, καὶ ἐξελκύεται πρᾴως, ἐν ἀνάγκῃ ἀνευρυνομένου ἅμα καὶ τότε τοῦ τραύματος. Εἰ δὲ τὸ ἀλλότριον σῶμα ὑπόκειται μὲν τῷ δέρματι, ἀλλὰ πολὺ μακρὰν τοῦ ἐκ τῆς εἰσδύσεως τραύματος, τότε ἐνεργητέα τομὴ κατ' ἐπικόπου τοῦ ἀλλοτρίου σώματος, ἐπειδὴ οὕτως ἐξαιρεῖται ἀσφαλέστερον, ἢ ἀπὸ τοῦ ἀρχικοῦ τῆς εἰσδύσεως τραύματος, ὅπερ μάλιστα καὶ ἀδύνατόν ἐστι πολλάκις.

γ'. Εἰ δὲ τὸ ἐξωτερικὸν τραῦμα, δι' οὗ τὸ ἀλλότριον σῶμα εἰσέδυσεν, ἀπεφράγη, τότε ἐκ τῆς ἀκριβοῦς ἐξετάσεως τῆς ἕδρας αὐτοῦ διὰ τῆς ἀφῆς, ἔτι δὲ καὶ ἐκ τῶν ἀδικιῶν, ἃς συνεπάγεται τῇ λειτουργίᾳ τῶν, οἷςπερ ἐδρεύει, μορίων, εἰκάζεται ἡ θέσις αὐτοῦ καὶ τελοῦνται αἱ πρὸς ἐξαίρεσιν δέουσαι τομαί. Καθόλου δὲ εἰπεῖν ταῦτα πάντα πολλάκις δυσχερέστατα καὶ μὴ δυνάμενα νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς γενικοὺς κανόνας.

Νῦν δὲ μετὰ τὰ γενικὰ ταῦτα πραγματευθησόμεθα εἰδικώτερόν πως α'. περὶ τῆς τῶν παντοδαπῶν ἀλλοτρίων σωμάτων ἐξαιρέσεως· οἷον παρασχίδων ξύλων, συντριμμάτων ὑάλου, αἰχμῶν μαχαιρίων, ξιφῶν, ψαλιδίων κλπ, καὶ β'. περὶ τῆς ἐξαιρέσεως τῶν διὰ πυροβόλου ὅπλου εἰσδυσάντων τῷ σώματι ἀλλοτρίων σωμάτων.

α'. Ἐξαίρεσις παντοδαπῶν ἀλλοτρίων σωμάτων εἰσδυσάντων τῷ σώματι.

1. Παρασχίδες ξύλων οὐχὶ λίαν βαθέως ὀλισθαίνουσι διὰ τὸ τραχὺ συνήθως τῆς ἐπιφανείας αὐτῶν. Εἰ δὲ τὸ τραῦμα, δι' οὗ εἰσέδυσαν,

ἀπεφράγη, τότε αὗται κεῖνται οὐχὶ μακρὰν τούτου καὶ ἀπ' αὐτοῦ δέον νὰ γίνῃ ἡ πρὸς ἐξαίρεσιν ἀπόπειρα. Ἀλλ' ὅμως αὗται πολλάκις δυσεξαιρετέαι εἰσί, διότι μαλακυνθεῖσαι ὑπὸ τῶν ἐν τοῖς ἱστοῖς διαφόρων ὑγρῶν θρύπτονται ἐν τῇ συλλήψει. Ὅθεν τότε ἀνευρύναντες εἰκότως τὸ τραῦμα καὶ καθαρίσαντες αὐτὸ ἀναζητοῦμεν ἠπίως τὸ ἀλλότριον σῶμα.

2. Συντρίμματα ὑάλου δέον νὰ ἐξαιρῶνται λίαν πεφυλαγμένως, ἅτε εὔθραυστα. Διὸ καὶ διὰ καταλλήλων τομῶν προαποκαλυπτέσθωσαν κατὰ τὸ πλεῖστον, ἢ καὶ τελέως, καὶ εἶτα συλλαμβανέσθωσαν διὰ καταλλήλου λαβίδος καὶ ἠρέμα ἐξελκυέσθωσαν.

3. Τεθραυσμέναι βελόναι εἰσδύουσι συνήθως ἐν τῷ θέναρι ἢ τῷ ὑποθέναρι γυναικῶν, ἢ καὶ ἀλλαχοῦ τοῦ σώματος. Πρὸς δὲ τὴν τούτων ἐξαίρεσιν στηριζέσθω εἰκότως πρότερον τὸ πεπονθὸς μέλος· εἶτα δὲ διὰ καταλλήλου τομῆς κατὰ τὸ ἕτερον ἄκρον ἀποκαλυπτέσθωσαν αὗται, καὶ διὰ λαβίδος συλλαμβανέσθωσαν καὶ ἐξελκυέσθωσαν.

4. Αἰχμαὶ μαχαιρίων, ξιφῶν ἢ καὶ ψαλιδίων πολλάκις ἐμπείρονται τοῖς ὀστοῖς καὶ ἐνσφηνοῦνται στερρότατα, ὥστε ἀδύνατος ἡ ἐξαίρεσις αὐτῶν, ἐπειδὴ διὰ λαβίδος συλλαμβανόμεναι ἐξολισθαίνουσι. Τὰ τοιαῦτα δὲ τότε ἀλλότρια σώματα μόνον διὰ μοχλοειδῶν κινήσεων, τελουμένων διὰ τῶν δακτύλων ἡμῶν, δύνανται νὰ μετακινηθῶσι καὶ ἐξαιρεθῶσι.

β'. Ἐξαίρεσις τῶν διὰ πυροβόλου ὅπλου εἰσδυσάντων τῷ σώματι ἀλλοτρίων σωμάτων.

Πρὸ τῆς τῶν οὕτως εἰσδυόντων τῷ σώματι ἀλλοτρίων σωμάτων ἐξαιρέσεως δέον νὰ προηγηθῇ ἐπιμελεστάτη καὶ πεφυλαγμένη *ἐσωτερικὴ ἐξέτασις* τοῦ τραύματος πρὸς ἀνακάλυψιν αὐτῶν.

Τὰ νεαρὰ καὶ διὰ πυροβόλου ὅπλου ἐπενεχθέντα τραύματα ὑποβάλλονται εἰς ἐσωτερικὴν ἐξέτασιν μόνον ἐὰν πρόκειται παραυτίκα νὰ ἀποφασισθῇ ἐγχείρησίς τις. Ἀλλὰ καὶ τότε μετὰ μεγάλης περισκέψεως, καὶ τηρουμένων πάντων τῶν τῆς ἀντισηπτικῆς μεθόδου κανόνων. Συνηθέστατα δὲ χρῄζουσι περιεσκεμμένης ἐξετάσεως τὰ διὰ πυροβόλου ὅπλου τραύματα, οἵπερ αἱ σφαῖραι ἐνεσφηνώθησαν τοῖς μορίοις, ἢ καὶ τὰ ἐπιπεπλεγμένα μετ' ἀποθραύσεως ὀστῶν καὶ ἄρθρων τραύματα. Παρελθουσῶν ὅμως μετὰ τὴν τοιουτότροπον τρῶσιν ἡμερῶν τινων ἄνευ οὐδενὸς φαινομένου, ἐκδηλοῦντος διατάραξιν τῆς ἐν τῷ τραύματι ἰαματικῆς ἐπεξεργασίας, τότε ἀπρεύκτεα πᾶσα ἐξέτασις, ἐπειδὴ αὕτη

μᾶλλον βλαβης πρόξενος γίνεται, ἢ ὠφελείας. Ἐπιφανέντων δὲ συμπτωμάτων, ἐνδεικνυόντων ταχεῖαν ἐνέργειαν παρὰ τοῦ χειρουργοῦ, οἷον σφοδροῦ πυρετοῦ, αἱμορραγίας, προϊούσης διηθήσεως, ἰχωρώδους πυήσεως, γαγγραίνης κλπ, τότε ἐνεργεῖται ἀκριβεστάτη ἐξέτασις καὶ ἀναθεώρησις τοῦ τραύματος, ἀπομακρυνομένης ἐξ αὐτοῦ πάσης ἐκλύτου παρασχίδος ὀστῶν, ἢ καὶ παντὸς ἑτέρου ἀλλοτρίου σώματος, δυναμένων νὰ συλληφθῶσι· προοδοποιουμένης τῆς εὐχεροῦς τοῦ πύου ἐκρύσεως· ἀπολινουμένων τῶν αἱμορραγούντων ἀγγείων, καὶ καθόλου διὰ τῶν ἀντισηπτικῶν μέσων ἐνισχυομένης τῆς ἰάσεως τοῦ τραύματος. Πρὸς τὸν σκοπὸν οὐν τοῦτον σχηματίζεται εἰκότως ὁ πάσχων ἐπὶ χειριστικῆς τραπέζης, ναρκοῦται διὰ χλωροφορμίου καὶ εὐθὺς ἡ ἐξέτασις τοῦ τραύματος γίνεται διὰ τοῦ δακτύλου, προαπολυμανθέντος ἐπιμελέστατα δι' ἀντισηπτικῆς διαλύσεως. Τὰ στόμια τοῦ τραύματος, τὰ ἐν τῷ δέρματι ἢ καὶ ἐν τινι περιταινίᾳ, στενὰ ὄντα καὶ κωλύοντα τὸν εὐοδιασμὸν τοῦ δακτύλου, ἀνευρύνονται διὰ πυρηνωτοῦ μαχαιρίου, χειραγωγουμένου δεόντως, ἢ καὶ δι' ἀμβλειῶν λαβίδων, οἵα ἡ τοῦ Ῥοσήρου, ἥτις παραπέμπεται ἐν τῷ τραύματι συγκεκλεισμένη, καὶ εἶτα διὰ προϊούσης πιέσεως διανοίγεται, ἀπωθουμένων οὕτω βαθμηδὸν καὶ ἀναιμάκτως τῶν ἰνῶν τῶν φλεγμονωδῶς διηθημένων ἱστῶν.

Εικων 116

Ἀπροσπελάστου δὲ τοῦ τραύματος ὄντος τῷ δακτύλῳ διὰ μέγα βαθος ἢ ἔκτασιν, ἐνεργεῖται ἡ διὰ μήλης ἐξέτασις αὐτοῦ, οὐχὶ ὅμως δι' ἁπλῆς τοιαύτης, δι' ἧς καὶ οὐδεμία ἀκριβὴς ἐξέτασις γίνεται, καὶ διὰ τὸ ἰσχνὸν τῆς κορυφῆς αὐτῆς ψευδεῖς ὁδοὶ δύνανται νὰ διανοιχθῶσιν, ἀλλὰ δι' ἰδίας μακροτάτης, ἐκ κασσιτέρου κατεσκευασμένης, εὐκάμπτου, πάχος δὲ χηνείου πτεροῦ ἐχούσης καὶ ὑπὸ τοῦ χειρουργοῦ κρατουμένης ὥςπερ ἐν εἰκόνι 116 ἐμφαίνεται, καὶ δι' ἧς πρᾴως φερομένης οὐδεμία κάκωσις δύναται νὰ ἐπενεχθῇ τῷ τραύματι. Ἀποφευκτέα ἡ ἐν τοιαύταις περιστάσεσιν ἐξέτασις δι' ἐλαστικῶν καθετήρων προγενεστέρας χρήσεως, διότι τοῖς αὐλοῖς αὐτῶν ἐντυγχάνουσι πολλάκις

μολυσματικαὶ οὐσίαι. Διὰ τῆς τοιουτοτρόπου οὖν ἐξετάσεως δυνατὴ γίνεται ἡ ἀνακάλυψις τῆς σφαίρας ἐν τῷ τραύματι.

Ἀντιληφθέντες, τέλος, τῆς σφαίρας ἐν τῷ τραύματι, ἀποπειρώμεθα νὰ συλλάβωμεν ταύτην διὰ τῆς *ἀμερικανικῆς σφαιράγρας* (Εἰκ. 117), καὶ πράως ἐξελκύομεν. Αὕτη δέ ἐστι ψαλιδοειδὴς τῷ σχήματι καὶ ἀγκιστροειδὴς ὥςπερ ἡ λαβὶς τοῦ Μυζεύξου, τῶν κατὰ τὸ ἐνεργητικὸν ταύτης ἄκρον ἀγκίστρων συγκλειομένων ὥςπερ ἐν ἐκείνῃ, ἐμπειρομένων δὲ τῇ σφαίρᾳ καὶ εἰκότως στηριζόντων αὐτὴν ἐν τῇ διανοίξει τοῦ ἐργαλείου.

Εικων 117

Εικων 118

Ἐὰν ὅμως ἡ σφαῖρα ᾖ ὀστῷ τινι ἐμπεπαρμένη, χρώμεθα *τῷ σφαιρουλκῷ τοῦ Βωδέτσου* (Εἰκ. 118). Οὗτος παρεμφερὴς τυγχάνει εὐθείᾳ τριγώνῳ ἀκίδι μακρᾷ, ἔχων ὡςαύτως καλαμίσκον (α), προασπίζοντα τὸ κοχλιοειδὲς αὐτοῦ τρύπανον (β), ὅπερ διὰ περιστροφῆς εἰςδῦνον ἐν τῇ σφαίρᾳ στηρίζει αὐτήν, δυναμένην τότε ἠπίως νὰ ἐξελκυσθῇ μετὰ τοῦ ἐργαλείου.

Συμβαίνει πολλάκις ἡ σφαῖρα νὰ ἐνσφηνωθῇ στερρότατα τῷ ὀστῷ· καὶ τότε ἀποφευκτέος ὁ σφόδρα βίαιος ἐξελκυσμὸς αὐτῆς, ἐπειδὴ διὰ τῆς βίας γίνεται κάκωσις μεγάλη τῷ ὀστῷ, καὶ κινδυνώδης φλεγμονὴ ἐπέρχεται αὐτῷ. Ὅθεν ἐν τοιαύταις περιπτώσεσι μενετὴ κάλλιον ἔστω ἡ συνεργείᾳ τῆς φύσεως ἀπόλυσις τῆς σφαίρας διὰ φλογιστικῆς ἀπορροφήσεως τοῦ περὶ ταύτην ἱστοῦ.

Ἀλλ' οὐχὶ πάντοτε ἐπιτευκτή ἐστιν ἡ ἀνακάλυψις τῆς σφαίρας, τὸ δὲ ἐν τῷ βάθει τοῦ τραύματος διὰ τῆς ἐξετάσεως ἀντιλαμβανόμενον σκληρὸν σῶμα πολλάκις πᾶν ἕτερόν ἐστιν ἢ σφαῖρα. Πρὸς βάσανον οὖν εἰ τὸ ἀντιλαμβανόμενον σκληρὸν σῶμα σφαῖρά ἐστιν ἢ ἕτερόν τι ἐπενοήθησαν πλεῖστα ὅσα ἐργαλεῖα, ὄντως εὐφυέστατα, δι' ὧν ἀδιστάκτως ἀνακαλύπτεται ἡ ὕπαρξις τοιαύτης ἢ μή. Δύνανται δὲ νὰ κληθῶσι τὰ ἐργαλεῖα ταῦτα *σφαιροϊχνευμονες*, οἵτινές εἰσι.

α'. *Ἡ μήλη τοῦ Νελάτωνος*, εὐχρηστοτάτη, καὶ ὄντως παρέχουσα ἀληθῆ πορίσματα ἐκ τῆς διὰ ταύτης ἐξετάσεως τοῦ τῷ τραύματι

ἐγκαταχεκρυμμένου σκληροῦ σώματος. Ἡ μήλη αὕτη (Εἰκὼν 119), παχεῖα οὐσα, φέρει κατὰ μὲν τὸ ἓν ἄκρον χειρολαβήν, κατὰ δὲ τὸ ἕτερον τελευτᾷ εἰς περιφερῆ, ὠοειδῆ κεφαλὴν ἐκ πορσελάνης, ἀνώμαλον τὴν ἐπιφάνειαν. Αὕτη οὖν εὐοδιασθεῖσα διὰ τοῦ τραύματος μέχρις ἐπαφήσεως τῆς ἐκ πορσελάνης κεφαλῆς μετὰ τῆς μολυβδίνης σφαίρας, καὶ περιστραφεῖσα περὶ τὸν αὐτῆς ἄξονα παραλαμβάνει κηλῖδα ἐκ τοῦ μολύβδου, εἰ σφαῖρά ἐστι τὸ τῇ ἐξετάσει προσκρουσαν σκληρὸν σῶμα, ἄλλως δ' οὐχί.

Εἰκων 119 Εἰκων 120

β'. *Ὁ σφαιροϊχνευμων* τοῦ Lecomte—Lüer (Εἰκὼν 120), ὅστις λιθουλκῷ παρεμφέρων, δύναται διὰ τῶν κατὰ τὸ πρόσθιον ἄκρον τοῦ ἐργαλείου δύο ἐπάκμων τὰ χείλη κοχλιαρίων (α), ἐφαψάμενος τῆς ἐν τῷ τραύματι σφαίρας, νὰ ἐκκόψῃ μίκριστον τεμάχιον μολύβδου, ὅπερ ἐγκλειόμενον τοῖς κοχλιαρίοις διὰ προωθήσεως τοῦ περὶ τοὺς στειλεοὺς τούτων καλαμίσκου συνεξαιρεῖται μετὰ τοῦ ἐργαλείου. Ἐν εἰκόνι 120 β καταδείκνυνται πῶς τὰ ἐπακμα τὰ χείλη κοχλιάρια, διανοιγόμενα, ἐκκόπτουσι τεμάχιον ἐκ τῆς σφαίρας.

γ' *Ἡ ἠλεκτρικὴ σφαιροϊχνευμων μήλη τοῦ Liebreich*, ἥτις τίθησιν εἰς κίνησιν τὴν βελόνην γαλβανομέτρου εὐθὺς ἅμα αἱ δύο ἀπομεμονωμέναι αἵχμαὶ τῆς μήλης ἐφάψωνται μεταλλικοῦ σώματος.

δ'. *Ὁ σφαιροϊχνευμων τοῦ Trouvé*, ὅστις, εὐφυέστατα κατεσκευασμένος, συντελεῖ ἄριστα εἰς τὴν τῶν ἐνσφηνουμένων τῷ σώματι σφαιρῶν ἐξιχνίασιν. Ἀποτελεῖται δὲ οὗτος 1. ἐκ *τοῦ δοχείου*, ἀποτελοῦντος γαλβανικὴν στήλην, ὥπερ ἐντίθενται δύο γραμμάρια διθειϊκοῦ ὑδραργύρου, καὶ εἶτα ἐγχέεται ὕδωρ τόσον, ὥστε νὰ ἰσοστατήσῃ τῇ ἐπὶ τῆς ἔξω ἐπιφανείας τοῦ δοχείου καὶ ἐν τῷ μέσῳ περίπου τούτου ὑπαρχούσης κυκλικῆς αὔλακος. Διὰ ἀναταράξεως διαλύεται ὁ διθειϊκὸς ὑδράργυρος, μιγνύμενος τῷ ὕδατι, ἀφοῦ πρότερον διὰ τοῦ ἐπιπώματος συγκλείσῃ τὸ δοχεῖον. Τὸ ἐπίπωμα φέρει δύο κρίκους, ἐφ' ὧν ἀποχωροῦσι δύο ἠλεκτραγωγὰ σύρματα, καταλήγοντα εἰς ἀγκύλας. 2. ἐκ *τοῦ ἠλεκτρικοῦ σημαντῆρος ἢ κώδωνος*, ὅστις τυμπανοει-

δὴς τῷ σχήματι, φράσσεται κατ' ἄμφω τὰς ἐπιφανείας ὑπὸ ὑάλου δίκην ὡρολογίου. Κατὰ τὰ δύο ἄκρα τῆς ἐγκαρσίου διαμέτρου τοῦ σημαντῆρος ὑπάρχει ἔξωθεν ἀνὰ εἷς κρίκος, ὡπερ ἐναρμόζεται ἡ ἀγκύλη ἑκατέρου τῶν ἠλεκτραγωγῶν, τῶν ἀπὸ τοῦ δοχείου ἢ τῆς ἠλεκτρικῆς στήλης ἀποχωρούντων, εἰς δὲ τὸ κατώτερον ἄκρον τῆς καθέτου τούτου διαμέτρου ὑπάρχει κολεὸς μετὰ βελόνης ἐν τῷ κέντρῳ, ὡπερ αὐθις ἐναρμόζονται τὰ τὰ ἐργαλεῖα συνδέοντα ἠλεκτραγωγὰ σύρματα. 3. ἐκ τῶν εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῆς ἐν τῷ τραύματι σφαίρας τιθεμένων *ἐργαλείων*, ἅτινά εἰσι μήλη μείζων καὶ ἐλάσσων, σφαιρουλκός, λαβίς, βελόναι κλπ, ἅπαντα δι' ἠλεκτραγωγῶν συρμάτων συνδεόμενα τῷ ἐπὶ τοῦ σημαντῆρος κολεῷ.

Ἡ δὲ *χρῆσις* τοῦ ἐργαλείου τούτου τοιάδε ἐστίν. Αἴρεται διὰ περιστροφῆς τὸ ἐπίπωμα τοῦ δοχείου· ἐντίθενται τούτῳ δύο γραμμάρια διθειϊκοῦ ὑδραργύρου, ἐφ' οὗ ἐγχέεται ὕδωρ μέχρι τῆς μεσότητος περίπου τοῦ δοχείου, ἔξωθεν ἐκσεσημασμένης διὰ κυκλοτεροῦς αὔλακος ἢ ἐντομῆς. Εἶτα, ἀποσπογγισθέντων τῶν χειλέων τοῦ δοχείου καλῶς ἀπὸ τοῦ τυχὸν παραῤῥεύσαντος ὕδατος, ἐφαρμόζεται τὸ ἐπίπωμα, διὰ περιστροφῆς στερεῶς συγκλειόμενον, καὶ ἀναταράσσεται πλεονάκις ἕως ἂν διαλυθῇ ὁ διθειικὸς ὑδράργυρος, συμμιγεὶς τῷ ὕδατι. Νῦν δὲ τὰ ἀπὸ τῶν κρίκων τοῦ ἐπιπώματος τοῦ δοχείου ἀποχωροῦντα δύο ἠλεκτραγωγὰ σύρματα συνάπτονται ἑκάτερον ἑκατέρῳ παραπλεύρῳ κρίκῳ τοῦ τυμπανοειδοῦς σημαντῆρος. Μετὰ δὲ ταῦτα εὐοδιασθὲν τὸ καταλληλον ἐργαλεῖον ἐν τῷ τραύματι μέχρις ἐπαφῆς τῆς σφαίρας, ἢ καὶ διαπαρεῖσαι αἱ βελόναι μέχρι τοῦ βαθέως ἐν τοῖς ἱστοῖς κειμένου σκληροῦ σώματος καὶ εἰς ἐπαφὴν μετ' αὐτοῦ τεθεῖσαι συνδέονται τῷ κολεῷ τοῦ σημαντῆρος διὰ τῶν ἐκ τῶν εἰρημένων ἐργαλείων δευτέρων συρμάτων. Εἰ μὲν τὸ εἰς ἐπαφὴν τοῦ ἐργαλείου τεθὲν σῶμα ἦ μετάλλινον, παράγονται εὐθὺς ἠχητικαὶ δονήσεις ἐν τῷ σημαντῆρι, μαρτυροῦσαι τὴν ἐν τῷ βάθει τοῦ τραύματος ὕπαρξιν σφαίρας, ἄλλως δ' οὐχί.

ΕΙΚΩΝ 121

δ'. *Ὁ αὐτοσχέδιος ἠλεκτρικὸς σφαιροϊχνεύμων τοῦ Longmore* (Εἰκὼν 121), ὅστις δύναται ν' αὐτοσχεδιασθῇ ἐξ ἑνὸς χαλκίνου

νομίσματος καὶ ἐκ συγκεκαμμένου τετραπλεύρου ἐκ ψευδαργύρου ἐλάσματος, ἀποχωριζομένων ἀλλήλων διὰ τεμαχίου φλανέλλης, προεμβεβαμμένου ἐν τινι ἡραιωμένῳ ὀξεῖ. Δύο δὲ ἠλεκτραγωγὰ σύρματα ἐκ χαλκοῦ τελευτῶσιν εἰς δύο ὀξυτάτας βελόνας, ὧν τὸ ἕτερον περιελίσσεται πλεονάκις περὶ ἐγκόλπιον μαγνητικὴν βελόνην, κινουμένην ἅμα ἡ ἠλεκτρικὴ ἄλυσις κλεισθῇ τῇ δι' ἀμφοτέρων τῶν ὀξυτάτων βελονῶν ἐπαφήσει τῆς σφαίρας. Ἡ οὕτως οὐν ἀνακαλυφθεῖσα σφαῖρα εἶτα συλλαμβάνεται διὰ σφαιράγρας καὶ πεφυλαγμένως ἐξελκύεται, ἐξαιρουμένων κατόπιν καὶ τῶν τυχὸν ἐν τῇ ἐξετάσει τοῦ διὰ πυροβόλου ὅπλου τραύματος εὑρεθέντων, οἷον ἐκλύτων παρασχίδων ὀστῶν, τεμαχίων ἐνδυμάτων καὶ παντὸς ἑτέρου ἀλλοτρίου σώματος.

Ἐν τέλει, διὰ καταιονητηρίου σύριγγος ἀποπλυθέντος εἰκότως τοῦ ὅλου τραύματος, ὡς καὶ παντὸς τούτῳ κοινωνοῦντος, πυκνῇ διαλύσει φαινικοῦ ὀξέος, εὐοδιάζονται ἐν αὐτῷ εἷς ἢ πλείονες ἐλαστικοὶ ἀπαγωγοὶ σωλῆνες πρὸς τὴν τῶν τραυματικῶν ἐκκριμάτων εὐχερῆ ἔκρυσιν καὶ τὸ τραῦμα θεραπεύεται διὰ τῆς ἀντισηπτικῆς μεθόδου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄.

Περὶ ἀναπλαστικῶν ἐγχειρήσεων.

Ἀναπλαστικαὶ ἐγχειρήσεις κυρίως καλοῦνται αἱ πρὸ παντὸς σκοποῦσαι δεδομένης ἀπωλείας οὐσίας ἀντικατάστασιν, μὴ δυνατὴν οὖσαν δι' ἑνώσεως ἀπ' εὐθείας τῶν τὴν ἀπώλειαν ἀφοριζόντων χειλέων. Πρὸς δὲ τὴν τοιαύτην ἀναπλήρωσιν χρήσιμόν ἐστι τὰ πλεῖστα τὸ δέρμα μετὰ τοῦ τούτῳ ὑποκειμένου συνεκτικοῦ ἱστοῦ.

Ἱστορικῶς τὰ περὶ ἀναπλάσεων καθόλου ἐξετάζοντες, εὑρίσκομεν ὅτι αἱ χειρουργίαι αὗται πολυτρόπως καὶ εἰς μέγαν βαθμὸν ἀνεπτύχθησαν καὶ ἐτελειοποιήθησαν ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις. Ἡ ἀνάπλασις ὅμως ἰδίως κολοβωμάτων τῆς ῥινὸς ἀνατρέχει εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους. Ἔτι πρὸ χιλιετηρίδος ἡ ἀνάπλασις ῥινὸς ἐτελεῖτο ἐν Ἰνδίαις, ἔνθα ἡ ἀποκοπὴ τῆς χονδρώδους μοίρας αὐτῆς ἦν συνήθως ποινὴ τῶν κακούργων, καὶ ῥινοπλαστικὴ ἐνηργεῖτο ὑπὸ ἰδίων ἱερέων, ἔργον ταύτην ἐχόντων. Περὶ τὰ μέσα δὲ τοῦ ΙΕ' αἰῶνος ἡ χειρουργία αὕτη μετηνέχθη ἐν Ἰταλίᾳ, ἐκτελεσθεῖσα ὑπὸ τοῦ Βράγκα καὶ τοῦ Βογιάννου, τοῦ τρόπου τῆς ἐκτελέσεως αὐτῆς μυστικοῦ ἐν ταῖς τούτων οἰκογενείαις τηρηθέντος καί, ἀκριβῶς εἰπεῖν, τάνῦν ἀγνώστου. Ὁ δ' ἐν Βολώνῃ καθηγητὴς Ταγλιακόζης ἀνέπτυξε τὴν ἐγχείρησιν ταύτην, συγγράψας τὸ πρῶτον περὶ αὐτῆς. Ἀλλὰ μετ' αὐτὸν ἡ ἐγχείρησις περιέπεσεν εἰς λήθην μέχρι τῆς ἀρχῆς τοῦ ἐνεστῶτος αἰῶνος, ὁπότε ἱστορία ῥινοπλαστικῆς, τελεσθείσης ἐν Ἰνδίαις ἐκ δέρματος τοῦ μετώπου, διήγειρε τὴν προσοχὴν τῶν Ἄγγλων χειρουργῶν, καὶ τῷ μὲν 1803 ἔτει ἐνηργήθη τοιαύτη ἀνεπιτυχῶς ὑπὸ τοῦ Λουκᾶ, τῷ δὲ 1814 ὑπὸ τοῦ Καρπύᾳ ἐν Λονδίνῳ ἐπιτυχῶς. Τῷ 1816 ἔτει ὁ Γραίφης ἐν Βερολίνῳ ἐτέλεσε μετ' ἐπιτυχίας ἀνάπλασιν ῥινὸς ἐκ δέρματος, ἀπὸ τοῦ βραχίονος

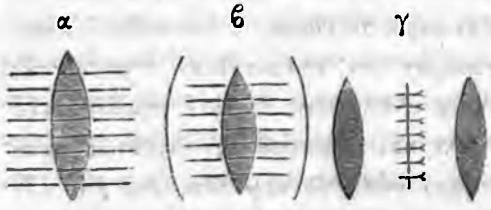
μετεμφυτευθέντος, τῷ δὲ 1817 ἑτέραν ἐκ δέρματος τοῦ μετώπου. Βραδύτερον δὲ ὁ Διεφεμβάχιος καὶ ἕτεροι γερμανοὶ χειρουργοὶ ἀνέπτυξαν λίαν τὰς ἀναπλαστικὰς καθόλου ἐγχειρήσεις, ἐπεκτείναντες ταύτας καὶ ἀλλαχόσε τοῦ σώματος πλὴν τῆς ῥινὸς μετ' ἐπιτυχίας. Ἐν Γαλλίᾳ ὡςαύτως ἐκαλλιεργήθησαν αἱ ἀναπλάσεις τελούμεναι δεξιώτατα. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ παρ' ἡμῖν πρότερον μὲν ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου διδασκάλου ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Ὀλυμπίου πολλάκις μετ' ἐπιτυχίας ἐξετελέθησαν τοιαῦται, τἀνῦν δὲ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Θ. Ἀρεταίου. Ἐκ τῶν ἐν Εὐρώπῃ διαπρεπὴς καὶ πρωτεύων ἐν ταῖς ἀναπλάσεσίν ἐστιν ὁ διάσημος ἐν Βιέννῃ καθηγητὴς Βιλρόθιος, ἔτι δὲ καὶ ὁ Συμανόβσκης, ὁ ἐκτενῶς περὶ ἀναπλάσεων συγγράψας.

Αἱ πρὸς τὰς ἐγχειρήσεις ταύτας *ἐνδείξεις* ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστόν εἰσιν ἄρσις εἰδεχθῶν κολοβωμάτων πρὸς κοσμητικὸν μᾶλλον σκοπόν, σπανίως δὲ πρὸς διόρθωσιν διαταράξεως τῆς λειτουργίας τῶν ὀργάνων. Πάντοτε ἀπαιτεῖται πλήρης καὶ τελεία συγκατάθεσις τοῦ ἀσθενοῦς ἢ τῶν περὶ αὐτὸν πρὸ τῆς ἐγχειρήσεως, διότι πολλάκις αἱ ἀναπλαστικαὶ ἐγχειρήσεις, καίπερ αἰσίαν ἔκβασιν σχοῦσαι, ὑπὸ τῶν ἀσθενῶν κρίνονται κακαί. Κατὰ τὸν Συμανόβσκην δέον οὐδέποτε νὰ καταφεύγωμεν εἰς ἀνάπλασιν κολοβώματος, ἐὰν ἡ ἐν μέρει διόρθωσις ἢ κατορθωτὴ ἀναιμάκτως, καὶ ἀείποτε νὰ προτιμῶμεν τὴν ἁπλουστέραν ἀγωγὴν τῆς τεχνητῆς. Ἀντενδείκνυται δὲ πρὸς ἀναπλάσεις ἡ *λίαν προβεβηκυῖα ἡλικία*, ἐν ᾗ τὸ δέρμα χαῦνόν ἐστι καὶ μαρασμῶδες· ὡςαύτως ἀκατάλληλόν ἐστι πρὸς ἀνάπλασιν δέρμα *οὐλῶδες ἐξωδηκὸς καὶ ὑπὸ ἑλκῶν κεκαλυμμένον*. Πρὸς δὲ *γενικὴ τοῦ σώματος ἀτονία, δυσκρασίαι, νόσοι τοῦ αἵματος* καὶ λοιπὰ ἀντενδείκνυνται προσκαίρως ἢ καὶ διὰ παντὸς πρὸς ἀναπλαστικὰς ἐγχειρήσεις. Ἐν τέλει ληπτέον ὑπ' ὄψει ὅτι αἱ ἐγχειρήσεις αὗται, εἰ καὶ ἐπισήμως ἀνεπτύχθησαν καὶ ἐτελειοποιήθησαν, οὐχὶ ἀσφαλῆ ἔχουσι τὴν ἐπιτυχίαν, ἐπειδὴ ἐνίοτε ἐπέρχεται νέκρωσις καὶ ἀπόπτωσις τοῦ μετεμφυτευθέντος κρημνοῦ, ἔτι δὲ καὶ ἡ κατὰ πρῶτον σκοπὸν ἕνωσις δύναται ν' ἀποτύχῃ, καίπερ πάντων τῶν πρὸς ταῦτα προφυλακτικῶν μέσων ἐν χρήσει τεθέντων ὑπὸ τοῦ χειρουργοῦ. Διὸ καὶ ἡ πρόγνωσις τῶν ἐγχειρήσεων τούτων οὐδέποτε δέον νὰ τίθηται ὡς ἀπολύτως ἀσφαλής, εἰ καὶ σχεδὸν οὐδέποτε συμβαίνει θανατηφόρος ἔκβασις ἐξ αὐτῶν.

Αἱ ἀναπλαστικαὶ χειρουργίαι διττῶς δύνανται νὰ ἐπιτελεσθῶσιν· ἢ διὰ *προσελκυσμοῦ δέρματος* ἐκ τῶν περικειμένων τῷ κολοβώματι

μερῶν, ἢ διὰ *μετεμφυτεύσεως κρημνοῦ* δέρματος, προσλαμβανομένου ἐγγύθεν ἢ πόρρωθεν τοῦ κολοβώματος.

α'. *Τὸν προσελκυσμὸν τοῦ δέρματος* ἐπιτελοῦμεν, νεαροποιοῦντες κατὰ πρῶτον τὰ χείλη τοῦ κολοβώματος, εἶτα δέ, ἀπολύοντες ἑκατέρωθεν τούτου τὸ δέρμα μετὰ τοῦ ὑποκειμένου συνεκτικοῦ ἱστοῦ ἐπὶ τοσοῦτον, ὅσον τὸ μέγεθος τοῦ κολοβώματος, προσελκύομεν καὶ δι' αὐτοῦ ἐπισκέπομεν τὴν ἐπιφάνειαν τῆς ἀπολωλυίας οὐσίας, συνάπτοντες ἐν τέλει διὰ ραφῶν τὰ νεαροποιηθέντα χείλη τοῦ οὕτω δὴ προσελκυσθέντος δέρματος (Εἰκὼν 122 α. β). Τὸ δέρμα, ἀπολυόμενον οὕτω τῶν ὑποκειμένων μορίων, καθίσταται μὲν εὐέκτατον καὶ εὐμετακίνητον, ἀλλὰ πολλάκις μετὰ τὰς ραφὰς διατείνεται σφόδρα, ὥστε τότε αὗται δύνανται νὰ διαῤῥαγῶσιν. Ὅθεν πρὸς ἄρσιν τοῦ τοιούτου διενεργοῦμεν τὰς ὑπὸ τοῦ Κέλσου πρῶτον περιγραφείσας καὶ ὑπὸ τοῦ Διεφεμβαχίου τελευταῖον εἰσαχθείσας πλαγίας χαλαρούσας ἐντομάς· δηλονότι εἰς μικρὰν ἀπὸ τῆς σφόδρα διατεταμένης ραφῆς ἀπόστασιν ἐμβάλλεται ἑκατέρωθεν ἀνὰ μία εὐθεῖα τομή, ἢ καὶ πρὸς τὴν ραφὴν κοίλη, δι' ὧν χαλαροῦται ἡ μεγάλη τῆς ραφῆς διάτασις (Εἰκὼν 122 β. γ).

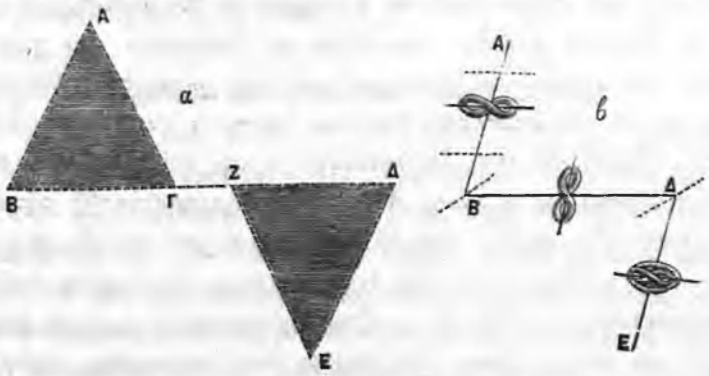

Εἰκων 122

Πολλάκις δέ, καμπύλου ὄντος τοῦ διὰ ραφῶν ἑνωθέντος τραύματος, αἴρεται ἡ μεγάλη διάτασις καὶ διὰ μικρῶν καμπύλων ἐντομῶν, ἐμβαλλομένων ἐν ἑκατέρῳ πέρατι τῶν ἑνωθέντων χειλέων αὐτοῦ.

Ἀλλὰ τὸν προσελκυσμὸν δέρματος εἰς ἐπικάλυψιν τοῦ κολοβώματος δυνάμεθα νὰ ἐπιτελέσωμεν καὶ κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Βυρώβου, *τὴν τῶν ἰσοσκελῶν τριγώνων* καλουμένην. Συνίσταται δὲ αὕτη ἐν τοῖς ἑξῆς. Τὰ χείλη τοῦ κολοβώματος νεαροποιοῦνται, καὶ οὕτω μετασχηματίζεται αὐτὸ εἰς ἰσοσκελὲς τρίγωνον ΑΒΓ (Εἰκὼν 123 α). Ἀπὸ τῆς βάσεως δὲ τοῦ τριγωνικοῦ νῦν κολοβώματος ἐμβάλλεται τομὴ εὐθεῖα μέχρι τοῦ Δ, ἢ στενοῦ ὄντος τοῦ χώρου, καὶ ἐπικαμπής, καὶ ἀπὸ τοῦ πλείστου μέρους τῆς εὐθείας ταύτης τομῆς ὡς βάσεως διασχηματίζεται ἐκκοπτόμενον ἰσοσκελὲς τριγωνικὸν δέρμα, ἔχον μὲν ἀντίστροφον τὴν κορυφήν, ἀλλ' ἴσον τό τε ὕψος καὶ τὸ πλάτος τῷ τριγωνικῷ κολοβώματι, δηλονότι τὸ ΔΕΖ, ὅπερ ὁ Βυρώβης καλεῖ *ἐπικουρικόν*. Νῦν οὖν μετὰ

τὴν ἐκκοπὴν τοῦ τριγωνικοῦ τούτου δέρματος ἀπολύεται ὁ κρημνὸς ΑΓΔ τῶν ὑποκειμένων μορίων καὶ διὰ προσελκυσμοῦ αὐτοῦ ἑνοῦνται τὰ σκέλη ἑκατέρου τριγώνου ἀλλήλοις διὰ ραφῶν, ἤτοι τὸ ΑΓ : ΑΒ καὶ τὸ ΕΔ : ΕΖ, τῶν βάσεων ἀμφοτέρων τῶν τριγώνων ἐξαλειφομένων, πηγαζούσης δ' ἐκ τῆς ἑνώσεως τῆς γραμμῆς ΑΒΔΕ (Εἰκὼν 123 β.)

Εικων 123

Καὶ ὅμως ἡ μέθοδος αὕτη σπανίως τυγχάνει ἐφαρμόσιμος, ἐπειδὴ ἀτυχῶς τὸ πέριξ τοῦ κολοβώματος δέρμα συνήθως οὐχὶ ὑγιές ἐστι.

β'. *Ἡ δὲ μετεμφύτευσις δέρματος* συνίσταται εἰς τὴν κατὰ τὸ πλεῖστον περικοπὴν κρημνοῦ δέρματος, ὁμοιοσχήμονος τῇ ἀπολωλυίᾳ οὐσίᾳ καί, ὡς οἷόν τε, πλείονα ὑποδόρειον συνεκτικὸν ἱστὸν περιέχοντος, τὴν ἀπόλυσιν καὶ περιστροφὴ προσαρμογὴν αὐτοῦ διὰ ραφῶν τῷ προνεαροποιηθέντι τὰ χείλη κολοβώματι, γεφύρας τινὸς μόνον, τροφοφόρου τοῦ κρημνοῦ, ἀφιεμένης ἐν συνεχείᾳ μετὰ τῆς ἀρχικῆς τούτου ἑστίας, ἥτις ὅμως καὶ αὕτη διαιρεῖται μετὰ τὴν τοῦ κρημνοῦ σύμφυσιν τῷ κολοβώματι. Ἔν τισι δὲ περιστάσεσιν, οἷον ἐν πλείσταις ἀναπλάσεσι τῶν χειλέων τῇ μετεμφυτεύσει δέρματος ἐκ τῶν παρειῶν, μένει ἄθικτος ἡ τροφοφόρος τοῦ κρημνοῦ γέφυρα καὶ μετὰ τὴν τούτου ἐν τῇ νέᾳ ἑστίᾳ πρόσφυσιν.

Τὸ σχῆμα τοῦ τοιούτου κρημνοῦ ποικίλλει ἑκάστοτε, συνήθως μὲν ὂν τρίγωνον, ἀλλὰ σπανιώτερον καὶ τετράγωνον, ἢ καὶ ἀπιοειδές. Τούτου ὅμως οὐσιωδέστερόν ἐστι τὸ σχῆμα τῆς τὸν κρημνὸν μετὰ τῆς ἀρχικῆς ἑστίας συνδεούσης γεφύρας· δηλονότι αὕτη δύναται νὰ ᾖ ἰσοπλατὴς τῷ κρημνῷ, ἢ πλατυτέρα ἢ καὶ στενοτέρα τούτου, ὅτε ὁ κρημνὸς παρίσταται μισχωτός.

Ἐν τῇ πρὸς ἀνάπλασιν μετεμφυτεύσει διακρίνουσι διαφόρους μεθόδους, ἀναλόγως τῆς χώρας, ἐξ ἧς ὁ κρημνὸς προσλαμβάνεται. Ὅθεν

ὑπάρχουσι κυρίως δύο μέθοδοι μετεμφυτεύσεως, καθὸ τῆς τρίτης οὔσης ἁπλῶς τροποποιήσεως τῆς δευτέρας. Αὗται δέ εἰσιν *ἡ Ἰνδικὴ μέθοδος* καὶ *ἡ Ἰταλικὴ*.

1. *Ἡ Ἰνδικὴ μέθοδος* συνίσταται εἰς περιτομὴν κρημνοῦ ὁμοιοσχήμονος τῷ κολοβώματι ἐκ τοῦ τούτῳ περικειμένου δέρματος· οἷον ἐν ἀναπλάσει τῆς ῥινὸς προσλαμβάνεται ὁ κρημνὸς ἐκ τοῦ μετώπου.

2. *Ἡ Ἰταλικὴ μέθοδος* συνίσταται εἰς πρόσληψιν τοῦ πρὸς ἀναπλήρωσιν τῆς ἀπολωλυίας οὐσίας κρημνοῦ ἐκ χώρας πόῤῥωθεν τοῦ κολοβώματος· οἷον εἰς ἀνάπλασιν τῆς ῥινὸς ὁ κρημνὸς λαμβάνεται ἀπὸ τοῦ βραχίονος. Κατὰ δὲ τὸν Ταγλιακόζην ὁ ἀπὸ τοῦ βραχίονος τῇ ῥινὶ μετεμφυτευθησόμενος κρημνὸς δέον νὰ προπαρασκευασθῇ οὕτω πως. Ἐνεργοῦνται δύο σχεδὸν παράλληλοι τομαὶ ἐπὶ τοῦ δέρματος τοῦ βραχίονος μέχρι τῆς περιταινίας, ἔχουσαι μῆκος καὶ πλάτος διπλάσιον τοῦ κολοβώματος· ὑποδέρεται ὁ οὕτω σχηματισθεὶς κρημνὸς ἀπὸ τῆς μιᾶς ἐπὶ τὴν ἑτέραν τομήν, ἀπολυόμενος τῶν ὑποκειμένων μορίων καὶ ὑπεμβάλλεται εἶτα ἀναμέσον κρημνοῦ καὶ δέρματος ἀλλότριόν τι σῶμα, οἷον τεμάχιον ὀθονίου ἐλαιοβραχοῦς, ἕως ἂν ἐπουλωθῇ ἡ ὑπὸ τὸν κρημνὸν τοῦ δέρματος τραυματικὴ ἐπιφάνεια. Πολλὰς δ' ἡμέρας ὕστερον διαιρεῖται ἡ τῷ κολοβώματι ἐγγυτέρα πλευρὰ τοῦ κρημνοῦ ἐκ τῶν δύο ἔτι τοῖς περικειμένοις συνεχομένων, καὶ τοῦ βραχίονος προσπλησιασθέντος δεόντως τῷ ἀναπλασθησομένῳ κολοβώματι, στηριχθέντος δὲ διὰ καταλλήλου ἰδίου ἐπιδέσμου δίκην κυνῆς περὶ τὴν κεφαλήν, τὸν αὐχένα, τὰ νῶτα καὶ τὸν βραχίονα, συνάπτεται διὰ ῥαφῶν τῇ νεαροποιθείσῃ τὰ χείλη νέᾳ αὐτοῦ ἑστίᾳ. Ἀλλὰ κατὰ τὴν μέθοδον ταύτην ὁ οὕτω δὴ προπαρεσκευασμένος κρημνὸς συῤῥικνοῦται ἀλλοιούμενος σφόδρα, καὶ παρεμφέρει εἰδεχθεῖ ἀτρακτοειδεῖ βώλῳ δέρματος, οὐχὶ δὲ κρημνῷ καταλλήλῳ εἰς ἀνάπλασιν.

Τούτων οὖν ἕνεκα ὁ Γραίφης ἐτροποποίησε τὴν μέθοδον ταύτην, πηγασάσης οὕτω *τῆς Γερμανικῆς πρὸς ἀνάπλασιν μεθόδου*, καθ' ἣν ὁ κρημνὸς οὐδαμῶς προπαρασκευάζεται, ἀλλὰ ἐκκόπτεται ἐκ τοῦ βραχίονος καὶ νεαρὸς διὰ ῥαφῶν προσαρμόζεται τῷ κολοβώματι, μενούσης ὅμως τῆς τροφοφόρου αὐτοῦ γεφύρας ἐν συνεχείᾳ μετὰ τῆς ἀρχικῆς ἑστίας μέχρις ἂν ὀργανικῶς συμφύσηται τῇ νέᾳ. Ὅμοιος μέν, ἀλλ' ἁπλούστερος τοῦ ἀνωτέρου ἐπίδεσμος προσκρατεῖ τὸν βραχίονα προσκείμενον τῷ κολοβώματι μέχρι τῆς ὀργανικῆς συναφείας τοῦ κρημνοῦ ἐν τῇ νέᾳ θέσει.

Πᾶσα ἀναπλαστικὴ ἐγχείρησις περιλαμβάνει τρεῖς χρόνους·

α'. Τὴν νεαροποίησιν τῶν χειλέων τοῦ κολοβώματος, ἢ ἐν ἀνάγκῃ καὶ ἀπάσης τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ·

β'. Τὴν περικοπὴν καὶ ἀπόλυσιν τοῦ κρημνοῦ, καὶ

γ'. Τὴν προσαρμογὴν τοῦ κρημνοῦ πρὸς τὸ κολόβωμα καὶ τὴν διὰ ραφῶν συνένωσιν αὐτοῦ ἐνταῦθα.

Γενικοὶ κανόνες τῶν ἀναπλάσεων.

α'. Δέον ἡ τροφοφόρος γέφυρα τοῦ κρημνοῦ νὰ σχηματισθῇ ὡς οἷόν τε πλατυτέρα, ἤ, τούτου ἀδυνάτου ὄντος, δέον ἐν τῇ στενοτέρᾳ γεφύρᾳ νὰ ἐμπεριλαμβάνωνται μείζονα ἀγγεῖα καὶ νεῦρα κατὰ τὸν Λαγκεβέκιον. Ὁ Διεφεμβάχιος ὅμως παρατηρεῖ ὅτι ἡ νέκρωσις τοῦ κρημνοῦ συνηθέστερον προέρχεται ἐκ πληθώρας αἵματος καὶ οὐχὶ ἐξ ἐλλείψεως αὐτοῦ· διὸ καὶ συμβουλεύει ἀφαιμάξεις ἐκ τοῦ κρημνοῦ διὰ βδελλῶν καὶ σκαριφισμῶν ἐνίοτε πρὸς ἀποσόβησιν τοῦ κινδύνου.

β'. Τὸ σχῆμα τοῦ κρημνοῦ ἔστω, ὡς οἷόν τε, ἁπλούστερον καὶ ἀνάλογον τῷ κολοβώματι. Διὸ τὸ τελευταῖον ἁπλοποιείσθω τῇ καθαιρέσει μικρῶν γωνιῶν ἢ καὶ προεξοχῶν τυχὸν ὑπαρχουσῶν, ἢ καὶ τυλωδῶν καὶ ἑλκωδῶν μερῶν ἐπ' αὐτοῦ, πρὶν ἢ ὁρισθῇ τὸ τελειωτικὸν τοῦ πλασθησομένου κρημνοῦ σχῆμα.

γ'. Ὁ κρημνὸς δέον νὰ ᾖ καθ' ἓν τεταρτημόριον ἢ καὶ τριτημόριον μείζων τοῦ ὑπ' αὐτοῦ καλυφθησομένου κολοβώματος, ἐπειδὴ συρρικνοῦται ἢ καὶ πρὸς ἀποφυγὴν τῆς σφοδρᾶς μετὰ τὰς ραφὰς διατάσεως αὐτοῦ. Σκόπιμον δὲ τοῖς μὴ λίαν ἠσκημένοις νὰ ἐκμετρῆται τὸ κολόβωμα ἀκριβῶς δι' ὁμοιοσχήμονος τούτῳ τεμαχίου κολλητικοῦ ἐμπλάστρου καὶ νὰ σημειῶται προσηκόντως κατόπιν ἐπὶ τοῦ μέρους, ἐξ οὗ ὁ κρημνὸς ληφθήσεται.

δ'. Τὸ δέρμα, ἐξ οὗ ὁ κρημνὸς ἐκτμηθήσεται, δέον ἐνίοτε, κατὰ τὸν Νυσβώμην, νὰ προπαρασκευασθῇ δι' ἀναλόγου τρόπου πρὸς τὴν τούτου παρασκευὴν κατὰ τὴν Ἰταλικὴν μέθοδον, πρὸς ἀποφυγὴν τῆς μεγάλης συρρικνώσεως τοῦ κρημνοῦ καὶ γαγγραινώσεως.

ε'. Τὸ ἔδαφος, ἐφ' οὗ ἐμφυτευθήσεται ὁ κρημνός, νεαροποιείσθω εἰκότως, καθαιρουμένης διὰ μαχαιρίου πάσης οὐλῆς καὶ ἐπιδερμίδος.

ς'. Πᾶσα αἱμορραγία καταπαυέσθω ἐπιμελῶς καί, κατὰ τὸν Συμανόβσκην, συνενούσθωσαν τὰ χείλη διὰ ραφῶν μόνον μετὰ τὴν τελείαν

ἐπίσχεσιν πάσης παρεγχυματώδους τοιαύτης, διότι τὸ ἐλάχιστον παραμένον θρομβίον ἐν τοῖς συναφθεῖσι χείλεσι κωλύει τὴν κατὰ πρῶτον σκοπὸν ἕνωσιν. Ἐπίσης ἡ αἱμορραγία καὶ ἐν τῇ ἐκ της ἐκκοπῆς τοῦ κρημνοῦ τραυματικῇ ἐπιφανείᾳ δέον νὰ ἐπέχηται τάχιστα προσηκόντως.

ζ'. Ἡ ῥαφὴ τῶν χειλέων τοῦ κρημνοῦ πρὸς τὰ τοῦ κολοβώματος τελείσθω ἀκριβεστάτη καὶ δι' ἀντισηπτικῶν χορδῶν πρὸς ἀποφυγὴν πάσης πυήσεως. Τοιαύτη δὲ συνήθως ἐστὶν ἡ δι' ἅμματος.

η'. Τυχοῦσα ἐξ ἀρτηρίας αἱμορραγία ἐπέχεται κάλλιον διὰ περιστροφῆς.

θ'. Ἡ ἐκ τῆς ἀπολύσεως τοῦ κρημνοῦ πηγάζουσα τραυματικὴ ἐπιφάνεια ἰάσθω διὰ τῆς ἀντισηπτικῆς μεθόδου.

Λόγου δὲ ἤδη γενομένου περὶ κολοβωμάτων καὶ δυσμορφιῶν παρενείρομεν ἐν τῷ περὶ ἀναπλάσεων κεφαλαίῳ τὰ περὶ *οὐλῶν*, διότι αὗται, πολλαχοῦ τοῦ σώματος ἐδρεύουσαι, ὄντως γεννῶσι δυσμορφίας. Πᾶσα οὐλή, νεοπλασία συνεκτικοῦ ἱστοῦ οὖσα, ἔχει τὴν ἰδιότητα τοῦ σφόδρα συστέλλεσθαι, καὶ ἐπομένως αὕτη πολλῷ ἐλάσσων ἐστὶ τοῦ ταύτην παραγαγόντος τραύματος. Ἕνεκα δὲ τῆς ἐκ τῶν οὐλῶν ἐπερχομένης συρρικνώσεως καὶ συστολῆς πηγάζουσι δυσμορφίαι τε καὶ διαταράξεις τῆς λειτουργίας τῶν ὀργάνων, οἵπερ αὗται ἐδρεύουσιν, ἐνδεικνύουσαι τὴν ἐγχείρησιν αὐτῶν. Οὐλαὶ δὲ τοιαῦται δυνατὸν νὰ ὑπάρξωσι πανταχοῦ τοῦ σώματος, δηλονότι ἐπί τε τῆς τούτου ἐπιφανείας καὶ κατὰ βάθος· ἀλλ' ἀντικείμενον χειρουργίας γίνονται κυρίως μὲν αἱ ἐπὶ τοῦ δέρματος καὶ ὑπὸ τοῦτο ἐδρεύουσαι, εἶτα δὲ σπανιώτατα αἱ ἐπὶ τῶν μυῶν καὶ τῶν τενόντων.

Αἱ ἐπὶ τῶν οὐλῶν ἐγχειρήσεις ποικίλλουσι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον, ἐφ' ὅσον αὗται σκοποῦσι τὴν θεραπείαν ἁπλῆς τινος δυσμορφίας, ἢ τὴν ἀποκατάστασιν διαταραχθείσης ὑπ' αὐτῶν λειτουργίας.

Ἑπόμενοι οὖν ἀκριβῶς τῷ Λιγχάρτῳ, ἀκολουθοῦντι καὶ τούτῳ τῷ Διεφεμβαχίῳ, διακρίνομεν τέσσαρας διαφόρους μεθόδους πρὸς τὴν χειρουργικὴν θεραπείαν τῶν ἐπὶ τοῦ δέρματος οὐλῶν.

Εἰσὶ δὲ αὗται·

α'. *Ἡ ὑποδόρειος διαίρεσις τῆς οὐλῆς·*

β'. *Ἡ ἐξωθεν διαίρεσις ταύτης·*

γ'. *Ἡ ἐκριζωσις, καὶ*

δ'. *Ἡ καθαίρεσις μετὰ μετεμφυτεύσεως δέρματος.*

α'. *Ἡ ὑποδόρειος διαίρεσις τῶν δυσμορφίαν ἐπαγουσῶν οὐλῶν* ἐνδείκνυται ἐπὶ οὐλῶν, οἱονεὶ ἐμβεβυθισμένων ὑπὸ τὴν τοῦ δέρματος ἐπιφάνειαν, καὶ συμπεφυκυιῶν ἀμέσως τῷ περιοστέῳ ὀστοῦ τινος, ἢ καί τινι ἀπονευρώσει. Αἱ δὲ τοιαῦται οὐλαὶ παρατηροῦνται συνήθως ἐπὶ τοῦ προσώπου, οὖσαι προϊὸν ξιφομαχίας, ἢ καὶ ἑνίων ἐγχειρήσεων.

Ἡ τῶν τοιούτων οὐλῶν διαίρεσις τελεῖται ὑποδορείως διὰ στενοῦ μαχαιρίου ἢ, κάλλιον, διὰ μηνοειδῶς κοίλου τὴν ἀκμὴν τενοντοτόμου. Ὅθεν διωθεῖται τὸ μὲν ἢ τὸ δὲ τῶν μαχαιρίων τούτων πλαγιαστὶ διὰ τοῦ ἐγγὺς ὑγιοῦς δέρματος ὑπὸ τὴν οὐλὴν καί, ὡς οἷόν τε, ἐγγύτερον τοῦ ὀστοῦ ἢ τῆς ἀπονευρώσεως, οἵσπερ ἡ οὐλὴ προσπέφυκε, καὶ διὰ πεφυλαγμένων συρμῶν τοῦ μαχαιρίου ἀπολύεται αὕτη τῶν τοῖς ῥηθεῖσι μορίοις προσφύσεων, ἐξελκυομένου τοῦ μαχαιρίου ἅμα τελεία ἐγένετο ἡ διαίρεσις ταύτης καὶ ἡ οὐλὴ εὐκινητῇ μετὰ τοῦ δέρματος. Δέον δὲ νὰ διαιρῆται οὕτω μόνη ἡ τῆς οὐλῆς πρόσφυσις καὶ οὐδὲν ἕτερον, ἐπειδή, συνδιαιρουμένων καὶ τῶν κατὰ φύσιν ἐχόντων περὶ ταύτην ἱστῶν, δυνατὸν νὰ προκληθῇ αἱμορραγία διὰ τρῶσιν παρακειμένου ἀγγείου, ἢ καὶ κάκωσις νεύρων καὶ μυῶν. Τῆς οὐλῆς δὲ ἐκτενεστάτης οὔσης, καὶ τῆς ταύτης προσφύσεως μὴ δυναμένης νὰ διαιρεθῇ τελέως ἀπὸ ἑνὸς μόνου σημείου, ἐνεργοῦνται πλείονες ὑποδόρειοι ἐντομαὶ πρὸς τὴν ὁλοσχερῆ ταύτης διαίρεσιν. Τὸ χειρισθὲν δὲ μέλος ἐπιδέεται ἀντισηπτικῶς καὶ διὰ μετρίως πιέζοντος ἐπιδέσμου, ὥςπερ καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς ὑποδορείοις ἐγχειρήσεσι.

β'. *Ἡ ἐγκάρσιος τῶν οὐλῶν καὶ ἐκ τῶν ἔξω πρὸς τὰ ἔνδον διαίρεσις* τελεῖται σχεδὸν πάντοτε πρὸς ἀποκατάστασιν ἢ τῆς ἐκλιπούσης εὐχρηστίας τοῦ μέλους, ἐν ᾧ ἡ οὐλή, ἢ καὶ τῆς διαταραχθείσης ὑπὸ ταύτης λειτουργίας αὐτοῦ. Τριττὴν δέ τινα ἀγωγὴν ὁρίζει τότε ὁ Διεφεμβάχιος· δηλονότι *ἁπλῆν ἐγκάρσιον διαίρεσιν· πολλαπλῆν ἐγκάρσιον* καί, τέλος, *λοξὴν διαίρεσιν.*

1. *Ἡ μὲν ἁπλῆ ἐγκάρσιος διαίρεσις* ἐφαρμόσιμός ἐστι μόνον ἐπὶ μικρῶν οὐλῶν, εὑρευουσῶν ἐν ταῖς καμπαῖς τῶν ἄρθρων, ὁπότε, ἐκτεινομένου τοῦ μέλους ἡ οὐλὴ σφόδρα ἐντείνεται καὶ δίκην ὀξέος χείλους ἀναίρεται, παρακωλύουσα οὕτω τὴν τελείαν αὐτοῦ ἔκτασιν. Ἐπιτυγχάνει δὲ ἡ ἐγχείρησις αὕτη, ἐὰν ὁ ὑπὸ τὴν οὐλὴν συνεκτικὸς ἱστὸς τυγχάνῃ μαλακὸς καὶ ἐκτάσιμος καὶ ἐὰν μὴ συμφύηται τῇ οὐλῇ. Ὅθεν τότε διαταθείσης τῆς οὐλῆς, ὡς οἷόν τε, καὶ βοηθοῦ ταύτην ἐν

τοιαύτῃ διατεταμένῃ θέσει στηρίζοντος, ὁ χειρουργὸς ἐπιθεὶς τὸ μαχαίριον ἐπὶ τοῦ μᾶλλον διατεταμένου τῆς οὐλῆς μέρους, διαιρεῖ αὐτὴν ἐγκαρσίως ἐπί τινα ἔκτασιν, τοῦ βοηθοῦ ἅμα ἐκτείνοντος τὸ μέλος μέχρι τῆς φυσικῆς αὐτοῦ θέσεως. Τὰ ἐκ τῆς ἐγκαρσίου ταύτης διαιρέσεως τῆς οὐλῆς προκύψαντα χείλη διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ βοηθοῦ τελείας τοῦ μέλους ἐκτάσεως ἀπὸ ἀρχικῶν ἐγκαρσίων γίνονται ἐπιμήκη, δυνάμενα καὶ δι' ἀντισηπτικῶν ῥαμμάτων νὰ συρραφθῶσιν, εἰκότως ἐπιδεόμενα.

2. *Ἡ δὲ πολλαπλῆ ἐγκάρσιος διαίρεσις τῶν οὐλῶν* ἐνδείκνυται ὁπόταν αὗται συνίστανται ἐκ σκληροῦ καὶ τυλώδους ἱστοῦ καὶ συμπεφύκασι τοῖς ὑποκειμένοις μορίοις, καὶ ἰδίᾳ τένοντί τινι, πρὸς δὲ ὁπόταν μὴ τύχωσιν οὖσαι λίαν πλατεῖαι. Ἡ δ' ἐγχείρησις τελεῖται ὥςπερ καὶ ἐν τῇ προειρημένῃ περιπτώσει, πλειόνων ὅμως ἐγκαρσίων διαιρέσεων ἐπὶ τῆς οὐλῆς γινομένων, καὶ μείζονος προσοχῆς καταβαλλομένης μὴ συνδιαιρεθῶσι καὶ τὰ ταύτῃ ὑποκείμενα μόρια.

3. *Ἡ δὲ λοξὴ διαίρεσις* τελεῖται ἐπὶ οὐλῶν, παραχθεισῶν ἐκ μεγάλης τρώσεως, χρήσιμος οὖσα ἰδίως ἐπὶ τῶν κατὰ τὴν παλάμην καὶ τοὺς δακτύλους τῆς χειρὸς ἑδρευουσῶν. Ἐκτελεῖται δὲ οὕτω πως. Βοηθοῦ διατείνοντος τὸ μέλος διὰ καταλλήλου θέσεως, ὥςτε νὰ προβάλῃ αὕτη ἰσχυρῶς ἐν εἴδει μηνοειδοῦς πτυχῆς τοῦ δέρματος, ὁ χειρουργὸς ἐμβάλλει στενὸν μαχαίριον ἐπὶ τοῦ ἑνὸς τῆς οὐλῆς ἄκρου παραπλεύρως καὶ γραμμάς τινας πόρρω τῆς οὐλῆς διὰ τοῦ ὑγιοῦς δέρματος, σύρων τὸ μαχαίριον δι' ὅλου τοῦ μήκους τῆς οὐλῆς μέχρι τοῦ ἑτέρου ταύτης ἄκρου, ἀλλ' ἀπέναντι, διαιρῶν οὕτω λοξῶς τὸ δέρμα καὶ τὴν οὐλήν. Νῦν δὲ τὸ πρότερον ἕνεκα τῆς οὐλῆς συνεσπασμένον μέλος ἀναλαμβάνει τὴν φυσικὴν αὐτοῦ θέσιν εὐθειαζόμενον, καὶ ἐν τοιαύτῃ τηρεῖται μέχρις ἰάσεως τοῦ τραύματος. Εἰ δὲ ἡ οὐλή, λίαν τυλώδης οὖσα, κωλύῃ τὴν τελείαν τοῦ μέλους ἔκτασιν καὶ μετὰ τὴν λοξὴν ταύτην διαίρεσιν, ἐμβάλλονται καί τινες μικραὶ ἐντομαὶ ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ἐκ τῆς τοιαύτης διαιρέσεως τῆς οὐλῆς προκυψάντων χειλέων. Ἥ τε παλάμη καὶ ὁ δάκτυλος, ἐφ' ὧν ἐγένετο ἡ διαίρεσις αὕτη, τηροῦνται ἐν ἐκτάσει διὰ καταλλήλου νάρθηκος καὶ ἐπιδέσμου.

γ'. *Ἡ καθαίρεσις δὲ ἢ ἐκρίζωσις τῶν οὐλῶν*, ἰδίᾳ τῶν ἐπὶ τοῦ προσώπου ἑδρευουσῶν καὶ μεγάλην δυσμορφίαν παραγουσῶν, γίνεται διὰ δύο μηνοειδῶν τομῶν, παραπλεύρως τῇ οὐλῇ φερομένων καὶ κατ' ἄμφω τὰ ταύτης ἄκρα συμπιπτουσῶν, σφηνοειδοῦς δὲ τεμαχίου μετὰ τῆς οὐλῆς ἐκ τῆς τοιαυτοτρόπου διαιρέσεως ἐκκοπτομένου, ὅπερ

πρὸς τελείαν ἀπόλυσιν αἴρεται δι' ἀγκιστροειδοῦς λαβίδος. Μετὰ δὲ τὴν καθαίρεσιν τὸ παραγόμενον τραῦμα ἔχει σχῆμα σφηνοειδές, οὗτινος τὰ χείλη ἐν τέλει συῤῥάπτονται εἰκότως διὰ ῥαφῆς.

Τῆς οὐλῆς δὲ σφόδρα μεγάλης οὔσης, ὁ Διεφεμβάχιος συμβουλεύει οὐχὶ τὴν ἐφάπαξ ἐκρίζωσιν αὐτῆς, ἀλλὰ τὴν κατὰ τμήματα καὶ ἐν πλείοσι χρονικοῖς διαστήμασι.

δ'. Ἐὰν δὲ ἡ οὐλή, πλατυτάτη οὐσα, καταλίπῃ μετὰ τὴν καθαίρεσιν τραῦμα μέγα μετὰ ἐπισήμου ἀπωλείας οὐσίας· ὅπερ ἀδύνατον νὰ ἰαθῇ ἄνευ νέας οὐλῆς, καὶ μάλιστα μείζονος τῆς ἀρχικῆς· τότε τὸ μόνον καταφύγιόν ἐστιν ἡ μετεμφύτευσις κρημνοῦ ὑγιοῦς δέρματος, παρακειμένου τῇ οὐλῇ, κατὰ τοὺς ἤδη γενικῶς περὶ ἀναπλάσεων ἐκτεθέντας κανόνας.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

Περὶ τῶν κατὰ τὰ ὀστᾶ καὶ τὰ ἄρθρα ἐγχειρήσεων.

Ταῖς ἐγχειρήσεσι ταύταις ἀνάγονται *ὁ ἀκρωτηριασμὸς καθόλου* καὶ *αἱ διεκπρίσεις τῶν ὀστῶν*. Καὶ ἐν μὲν τῷ ἀκρωτηριασμῷ καθόλου ἐμπεριλαμβάνεται ἡ καθαίρεσις μέλους τινὸς τοῦ σώματος ἢ ἐν τῇ συνεχείᾳ τῶν τούτου ὀστῶν, ἢ ἐν τοῖς ἄρθροις· ἐν δὲ ταῖς διεκπρίσεσι καταλέγονται πᾶσαι αἱ λοιπαὶ ἐπὶ τῶν ὀστῶν τελούμεναι ἐγχειρήσεις ἢ ἐν τοῖς σώμασιν αὐτῶν, ἢ ἐν τοῖς ἀρθρικοῖς ἄκροις, διανοίξει τῶν ἀρθρικῶν κοιλιῶν. Ἐν ταῖς τελευταίαις δὲ ταύταις λόγος γενήσεται οὐ μόνον περὶ τῆς τῶν ἄρθρων διανοίξεως πρὸς τὴν τῶν συνιστώντων ταῦτα ἀρθρικῶν ἄκρων τῶν ὀστῶν διέκπρισιν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ἁπλῆς διανοίξεως τῶν ἀρθρικῶν κοιλιῶν ἄνευ διεκπρίσεως ὀστοῦ.

Α΄. Ἀκρωτηριασμός.

Ἀκρωτηριασμὸς καθόλου καλεῖται ἡ τεχνητὴ καθαίρεσις ὅλων μελῶν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, ἢ μοιρῶν αὐτῶν μόνον. Χρῶνται δὲ τῇ λέξει ἀκρωτηριασμῷ ἰδίᾳ ἐν ταῖς τεχνηταῖς ὁλικαῖς ἢ μερικαῖς καθαιρέσεσι τῶν ἄνω καὶ τῶν κάτω ἄκρων· ἐνίοτε ὅμως τῇ αὐτῇ λέξει ἐκδηλοῦται καὶ ἡ καθαίρεσις ἑτέρων, πλὴν τούτων, μερῶν τοῦ σώματος, προεχόντων τῆς τούτου ἐπιφανείας, οἷον τοῦ μαστοῦ, τοῦ πέους, τοῦ ὀσχέου κλπ.

Τὰ ἄκρα οὖν ἢ κῶλα τοῦ σώματος ἀκρωτηριάζονται κατὰ τὴν συνέχειαν ἢ τὸ σῶμα τῶν ὀστῶν, διαπριομένων τούτων· ὅπερ καλεῖται *ἰδίως ἀκρωτηριασμός*· ἢ ἐν ταῖς διαρθρώσεσιν ἄνευ διαπρίσεως ὀστῶν· ὅπερ καλεῖται *ἀπεξάρθρωσις*. Πρὸς δὲ τούτοις ὑπάρχουσι καὶ μικταὶ τοιαῦται ἐγχειρήσεις, ὀστεοπλαστικαὶ καλούμεναι, καὶ συνιστάμεναι

ἐξ ἀκρωτηριασμοῦ ἅμα καὶ ἀπεξαρθρώσεως, οἵα ἡ κατὰ Πιροκόφην ἀπεξάρθρωσις τοῦ ἄκρου ποδός, ἐν ᾗ οὗτος οὐ μόνον ἀπεξαρθροῦται, ἀλλὰ καὶ διεκπρίεται μοῖρα τοῦ ὀστοῦ τῆς πτέρνης, ἱκανοῦ ταύτης μέρους καταλειπομένου.

Ἱστορία. Ὁ ἀκρωτηριασμὸς καθόλου ἐγχείρησίς ἐστι παναρχαιοτάτη, πηγάσασα πιθανώτατα ἐκ τῆς παρατηρήσεως ἐσφακελωμένων μὲν μερῶν, ἀλλὰ μήπω ἀποπεπτωκότων. Πρῶτος ὁ Ἱπποκράτης ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου φαίνεται, φόβῳ αἱμορραγίας, περιορισθεὶς ἐν ἀκρωτηριασμοῖς μελῶν τοῦ σώματος, περιστάντων εἰς γάγγραιναν, ἀλλ' ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἐν γαγραίνῃ τελοῦντος μέρους. Τῇ Ἱπποκρατικῇ δὲ σχολῇ προσανήκει ὁ ὑπὸ τοιαύτην ἐνδειξιν ἀκρωτηριασμός, ἵνα τὸ μὲν ἐπιταχυνθῇ ἡ φύσει διὰ μακροῦ χρόνου γενησομένη ἀπόπτωσις τοιούτων μελῶν, τὸ δὲ καὶ ἀποσοβηθῇ ἡ κακίστη ἐπὶ σύμπαντος τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ ἀσθενοῦς ἐπίδρασις τῶν δυσωδῶν καὶ σεσηπότων μορίων, βραχυνθῇ δὲ ἅμα οὕτω καὶ ἡ μακροχρόνιος πύησις αὐτῶν. Ἀλλ' ὁ Ἱπποκράτης προὐτίμα τὴν ἀπεξάρθρωσιν τοῦ ἰδίως ἀκρωτηριασμοῦ.

Πρῶτον δὲ ὁ Κέλσος, ἀκμάσας ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Αὐγούστου καὶ Τιβερίου, συμβουλεύει ἀκρωτηριασμὸν ἄνω τοῦ ἐν γαγγραίνῃ τελοῦντος μέρους καὶ ἐπὶ ὑγιῶν ἱστῶν, ἀνομολογῶν ὅμως ὅτι ἡ ἐγχείρησις αὕτη κινδυνωδεστάτη τυγχάνει, τῶν ἀσθενῶν θνησκόντων *ἐν αὐτῇ ἔτι τῇ ἐγχειρήσει* ἐξ αἱμορραγίας, ἢ ἐκ συγκοπῆς (1). Αὐτὸς δὲ οὗτος ὁ Κέλσος περιγράφει ἀκριβέστατα τὸν ἀκρωτηριασμόν, οἷος τανῦν ἔτι τελεῖται· δηλονότι διαιρέσει συμπάντων τῶν ἀπαλῶν μ. ορίων διὰ μιᾶς κατὰ κύκλον περιχαράξεως, εἶτα δὲ ἀναστολῇ αὐτῶν καὶ αὖθις διαιρέσει ὑψηλότερον, καὶ ἐν τέλει διαπρίσει τοῦ ὀστοῦ ἐγγύτατα τῶν ἀνεσταλμένων σαρκῶν (2). Αὕτη δέ ἐστιν ἡ καὶ νῦν ἔτι ἐν χρήσει *Κέλσεια μέθοδος* τοῦ

(1) Sed id quoque cum periculo summo fit, nam saepe in ipso opere vel profusione sanguinis vel animae defectione moriuntur. Cels. L. VII. 33.

(2) Igitur inter sanam vitiatamque partem incidenda scalpello caro usque ad os est;.... ubi ad os ventum est, reducenda ab ea sana caro et circa os subsecanda est, ut ea quoque parte aliquid os nudetur. Dein id serrula praecidendum est, quam proxime sanae carni etiam inhaerenti; ac tum frons ossis quam serrula exasperavit, laevanda est, supraque inducenda cutis, quae sub ejusmodi curatione laxa esse debet, ut quam maxime undique os contegat. Quo cutis inducta non fuerit, id linamentis erit contegendum et super id spongia ex aceto deliganda. Cels. L. VII.

ἀκρωτηριασμοῦ. Ὡσαύτως δὲ ὁ αὐτὸς φαίνεται οὐχὶ ἐντελῶς ἀγνοῶν τὴν ἀπολίνωσιν τῶν ἀγγείων· διότι, εἰ καὶ ἐν τῇ ὑποσημειουμένῃ περικοπῇ οὐδένα λόγον ποιεῖται τίνι τρόπῳ ἀποφευκτέος ὁ ἐκ τῆς αἱμορραγίας κίνδυνος, μολαταῦτα ἐν τῷ περὶ τραυμάτων κεφαλαίῳ αὐτοῦ διδάσκει τὴν ἐν αἱμορραγίαις συμπίεσιν τῶν ἀγγείων, τὴν ἐν δυσὶ μέρεσι περίδεσιν αὐτῶν καὶ τὴν ἐν τῷ μέσῳ τῶν δύο βρόχων διαίρεσιν, προσεπιλέγων ὅτι, τούτου ἀδυνάτου ὄντος, δέον νὰ γένηται χρῆσις τοῦ πεπυρακτωμένου σιδήρου.

Σμικρὸν δὲ βραδύτερον Ἕλληνες ἰατροί, ὁ *Ἡλιόδωρος* (100 μ. Χ.) καὶ ὁ *Ἀρχιγένης* ὁ ἐξ *Ἀπαμείας* (108 μ. Χ.) ὁ ἐν Ῥώμῃ τὸν ἰατρὸν μετελθών, ἐτέλουν ἀκρωτηριασμούς, ὧν περιγραφαὶ περιεσώθησαν παρὰ τῷ Ὀρειβασίῳ. Οὕτως ὁ μὲν Ἡλιόδωρος περιγράφει ἀκρωτηριασμὸν ὑπεραρίθμου δακτύλου κατὰ τὴν γνωστὴν τοῦ Ῥαβάτωνος δίκρημνον μέθοδον. Ἔχει δὲ ἡ παρὰ τῷ Ὀρειβασίῳ σωζομένη περικοπὴ αὐτοῦ οὕτω πως «*Ὁ δὲ τῆς ἐνεργείας τρόπος ἐστὶν οὗτος· περιχαράσσεται κατὰ κύκλον ὁ παραπεφυκὼς δάκτυλος πλησίον τῆς βάσεως, ἀπὸ ταύτης τῆς κυκλοτεροῦς περιχαράξεως δύο διαιρέσεις δίδονται εὐθεῖαι, μία καὶ μία, εἶτα ἀναστέλλεται δύο σώματα· γυμνωθείσης δὲ τῆς βάσεως, ὅλος ὁ παραπεφυκὼς δάκτυλος τοῖς σμαλιωτοῖς ἐκκοπεῦσιν ἐκκοπτέσθω, καὶ τότε ἡ ὑποκειμένη σκυταλὶς ξυστῆρι λειοποιείσθω, καὶ τὰ ἀνεσταλμένα σώματα ἐπαγέσθω καὶ ραπτέσθω πρὸς κόλλησιν* (*Ὀρειβασ.* Βιβλ. ΚΖ'. κεφ. 15). Ἔτι δὲ ὁ αὐτὸς ἐν ἀκρωτηριασμῷ τῆς κνήμης διῄρει κατ' ἀρχὰς τὸ δέρμα τῆς προσθίας ἐπιφανείας αὐτῆς, εἶτα διέπριε τὰ ὀστᾶ, καὶ ἐν τέλει διῄρει τὰ ἁπαλὰ μόρια τῆς γαστροκνημίας, πιθανώτατα κατὰ κρημνοποίησιν, περιγράφων αὐτὰ διὰ τῆς ἑξῆς περικοπῆς. «*Δοκεῖ μοι δοκεῖ τὰ ἀσαρκότερα μέρη τοῦ κώλου πρότερον διελεῖν, ὡς κατὰ τὸ ἀντικνήμιον, ἔπειτα πρίζειν καὶ μετὰ τὴν τῶν ὀστῶν πρῖσιν, τὰ λοιπὰ σώματα διακόπτειν πρὸς τὴν τοῦ μέρους ἀφαίρεσιν*». Ἐν τῇ τελευταίᾳ ὅμως ταύτῃ περικοπῇ φαίνεταί πως ἀσάφεια, ὡς μὴ ὁριζομένου σαφῶς τοῦ τρόπου τοῦ ἐκ τῆς γαστροκνημίας σχηματιζομένου κρημνοῦ.

Ὁ δὲ Ἀρχιγένης ὁ ἐξ Ἀπαμείας ἐτέλει τοὺς ἀκρωτηριασμούς, περισφίγγων πρὸ τῆς ἐγχειρήσεως τὸ μέλος ἄνω τῆς καθαιρέσεως· ὅπερ ὑποδεικνύει πως τὸν τῆς ἰσχαιμίας ἐν τῇ ἐγχειρήσει τρόπον, παρεμφέροντα ἴσως τῷ νῦν Ἐσμαρχείῳ ἰσχαίμῳ πιέστρῳ· ἔτι δὲ καὶ ἀπολινῶν τὰ μείζονα τῶν αἱμορραγούντων ἀγγείων. Ταῦτα δὲ πάντα ἐπὶ λέξει ἐκτι-

θησιν οὑτωσί· «*Ἀποβροχιστέον οὖν, ἢ διαδετέον τὰ φέροντα τῶν ἀγγείων ἐπὶ τὴν τομήν, καὶ διαδετέον ἐπί τινων πᾶν μέρος, ψυχρῷ τε προσαιορητέον, ἐνίους δὲ καὶ φλεβοτομητέον*» (*Ὀρειβασίου* Βιβλ. ΜΖ'. κεφ. 13). Περαιτέρω δὲ ὁ αὐτὸς λέγει «*καὶ πλείονος μὲν φερομένου αἵματος ἐπιφλέγειν διαφανέσι καὶ πάχος ἔχουσι καυτηρίοις, προϋποκειμένου ὀθονίου διπτύχου τοῖς ἐξ ὧν τὸ αἷμα φέρεται, φυλαττομένους τῶν νεύρων ψαύειν*».

Ἀμφότεροι δὲ οὗτοι ἐθεώρουν τὸν ἀκρωτηριασμὸν βαρυτάτην ἐγχείρησιν, ἰδίᾳ ὅμως ὁ Ἡλιόδωρος παρατηρεῖ ὅτι ἐν τῷ ἀκρωτηριασμῷ τοῦ τε βραχίονος καὶ τοῦ μηροῦ ἡ αἱμορραγία ἐστὶν ἡ τὸν κίνδυνον φέρουσα. Ὁ Ἀρχιγένης δὲ πρῶτος ἔθετο ἀκριβεῖς καὶ ὡρισμένας ἐνδείξεις τοῦ ἀκρωτηριασμοῦ, ταύταις ἐμπεριλαβὼν καὶ τὰς μεγάλας συνθλάσεις τῶν ἀπαλῶν μορίων μετ' ἀποθραύσεως καὶ τῶν ὀστῶν, ἔτι δὲ καὶ τὰς κινδυνώδεις μακρὰς πυορροίας καὶ τὰ φαγεδαινικὰ ἕλκη, τὰ καρκινώματα, τὰς ἐξ ἐλεφαντιάσεως ὑπερτροφίας καὶ τοὺς κατὰ τὰ ὀστα ὄγκους.

Τέλος καὶ Παῦλος ὁ Αἰγινήτης (660 μ. Χ.) ποιεῖται μνείαν τῶν ἀκρωτηριασμῶν, ἐκτιθεὶς ἰδίᾳ τὴν χρῆσιν τοῦ δισκελοῦς καὶ τοῦ τρισκελοῦς σπληνίου εἰς τὴν τῶν ἀπαλῶν μορίων προφυλακὴν ἐν τῇ τοῦ ὀστοῦ πρίσει. Τὰ δ' ἐλάχιστα ταῦτα καταμαρτυροῦσιν ὅτι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν ἰατροῖς οὐ μόνον οἱ ἀκρωτηριασμοὶ ἦσαν ἱκανῶς ἀνεπτυγμένοι, ἀλλὰ καὶ πολλὰ τῶν νεωτέρων χειρουργῶν ἐπινοήματα, ἂν μὴ ἐκείνοις ἀποδοτέα, τοὐλάχιστον οὗτοι παρ' ἐκείνων τὴν νύξιν ἔλαβον πρὸς τὴν τούτων ἀνακάλυψιν.

Ἐν τῷ μεσαίωνι οὐδεμία πρόοδος ἐν τοῖς ἀκρωτηριασμοῖς ἐγένετο. Μάλιστα παρὰ τοῖς Ἄραψι καὶ παλινδρόμησις ἐγένετο, αὐτὴ δὲ ἡ Κελσεία μέθοδος τῶν ἀκρωτηριασμῶν περιέπεσεν εἰς λήθην ἐνιαχοῦ. Φαίνεται δὲ μόνον ὅτι ὁ Guy de Chauliav (1363) καὶ ὁ Ἰωάννης da Vigo ἐν ἀρχῇ τοῦ ΙΣΤ' αἰῶνος ἐποιήσαντο χρῆσιν ἐν τοῖς ἀκρωτηριασμοῖς τῆς περιπάρσεως τῶν αἱμορραγούντων ἀγγείων· ἀλλὰ καὶ ὅμως οὐδεμία ἔτι εἶχε φανῆ χρησιμοποίησις τῆς μεθοδικῆς ἀπολινώσεως. Πρὸ τοῦ ΙΣΤ' αἰῶνος, ἐν μέρει δὲ καὶ βραδύτερον, ἐπεζητεῖτο ἀτελέσταται ἡ ἐπίσχεσις τῆς αἱμορραγίας μετὰ τὴν ἐγχείρησιν, μάλιστα καὶ δι' ὠμοτάτων μέσων· δηλονότι οἱ μὲν ἐτέλουν τοὺς ἀκρωτηριασμοὺς διὰ πεπυρακτωμένων μαχαιρίων· οἱ δὲ τὰ ἐκ τούτων κολοβώματα ἐνέβαπτον ἐν ζέοντι ἐλαίῳ ἢ ἐν πίσσῃ καὶ θείῳ τακεῖσιν ἐν πυρί·

ἄλλοι δὲ τέλος ἐνήργουν ἀκρωτηριασμόν, ἀποβροχίζοντες στερρότατα τὰ μέλη μέχρις ἂν ταῦτα γαγγραινωθέντα ἀποπέσωσι. Βεβαίως δὲ ἐκ πάντων τούτων οὐδὲν αἴσιον ἀποτέλεσμα ἠδύνατο νὰ παραχθῇ, μάλιστα δὲ τότε τηλικοῦτος φόβος κατέλαβε τοὺς χειρουργοὺς καὶ πάσχοντας, ὥστε σπανιώτατα καὶ ἐκεῖνοι ἐπεχείρουν τὴν ἐγχείρησιν, καὶ οὗτοι ὑπεβάλλοντο εἰς ταύτην. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ σπανιώτατα τότε ἐδίδοντο εὐκαιρίαι πρὸς ἀκρωτηριασμούς, διότι οὔτε αἱ βαρεῖαι τρώσεις ἐκ μηχανῶν, οὔτε αἱ ἀποθραύσεις τῶν μελῶν διὰ πυροβόλων ὅπλων ὑπῆρχον ὥσπερ τανῦν.

Ἀπὸ δὲ τοῦ ΙΣΤ' αἰῶνος μεγίστην ὤθησιν ἔδωκεν εἴς τε τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τελειοποίησιν τῶν ἀκρωτηριασμῶν ἡ ἀνακάλυψις τῆς ἀπολινώσεως ὑπὸ τοῦ Ἀμβροσίου Παραίου, ἢ μᾶλλον ἡ μεθοδικὴ αὐτῆς ὡς ἰσχαίμου χρῆσις, ἐπειδὴ αὕτη, ὥσπερ ἀνωτέρω κατεδείχθη, γνωστὴ ἦν καὶ τῷ Κέλσῳ καὶ τῷ Ἀρχιγένει. Ὁ Ἀμβρόσιος Παραῖος λοιπὸν ἐνήργει τὴν ἐν τῷ τραύματι ἐπίσχεσιν τῆς αἱμορραγίας, συλλαμβάνων διὰ λαβίδος τὰ αἱμορραγοῦντα ἀγγεῖα καὶ ἀπολινῶν αὐτά· ἤ, τούτου ἀδυνάτου ὄντος, περιπείρων τοὺς πέριξ αὐτῶν ἱστοὺς καὶ προσδέων, ἰδίως δὲ ἐν ταῖς ἐπιγενέσιν αἱμορραγίαις. Καὶ ἐπανέστησαν μὲν οἱ ἐπισημότεροι τῶν εὐθὺς μετ' αὐτὸν χειρουργῶν κατὰ τῆς ἀπολινώσεως, βραδύτερον ὅμως ὑπὸ τοῦ Γαρενγεώτου, Ἑϊστέρου, Λεδράνου, Βρομφιέλδου καὶ Δεσσώλτου ἀπεδόθη ἡ δικαία ἐκτίμησις αὐτῶν, καὶ οὕτως ὑπερεπεδήθη ἓν τῶν σπουδαιοτέρων κωλυμάτων εἰς τὴν προαγωγὴν καὶ τελειοποίησιν τῶν ἀκρωτηριασμῶν.

Μεγίστην δ' ἑτέρωθεν ἐπίδρασιν ἔσχεν εἰς τὴν τῶν ἐγχειρήσεων τούτων ἀνάπτυξιν ἡ ἀνακάλυψις τῆς πυρίτιδος καὶ ἡ ἐν πολέμῳ χρῆσις αὐτῆς. Αἱ συντρίψεις καὶ ἀποχωρίσεις ὅλων μελῶν τοῦ σώματος, καὶ αἱ βαρύταται τρώσεις τῶν ἁπαλῶν μορίων αὐτῶν διὰ πυροβόλων ὅπλων παρέσχον ἀφορμὴν τοῖς χειρουργοῖς εἰς νέας περὶ τῶν ἀκρωτηριασμῶν σκέψεις, αὐξηθεισῶν ἅμα καὶ τῶν ἀναποφεύκτων περιπτώσεων πρὸς τὴν τούτων ἐκτέλεσιν. Τότε δὲ ἤρξατο καὶ ἡ ἐν πολέμῳ χειρουργικὴ νὰ πηγνύῃ τὰς βάσεις αὐτῆς κατ' ἀρχὰς μὲν διὰ τοῦ Du Chesne, εἶτα δὲ διὰ τοῦ Βισεμάνου, Λεδράνου καὶ Ῥώβυος. Τότε μάλιστα καὶ κατάχρησις τῶν ἐγχειρήσεων τούτων ἐγίνετο, ἕως οὗ ὁ Βούχερος καὶ ὁ Γερβάσιος δικαίως ὑπέμνησαν τοῖς χειρουργοῖς ὅτι ἡ ἴασις τῶν ἐπιπεπλεγμένων καταγμάτων δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ διὰ τῆς σωσιμελοῦς θεραπείας.

Ἕτερον κώλυμα εἴς τε τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τελειοποίησιν τῶν ἀκρωτηριασμῶν ἦν ἡ παραμέλησις τοῦ ἤδη ὑπὸ τοῦ Κέλσου τεθέντος κανόνος ἐν αὐτοῖς· δηλονότι νὰ περισώζωνται ἱκανὰ ἀπαλὰ μόρια εἰς τὴν τοῦ κολοβώματος τοῦ ὀστοῦ ἐπικάλυψιν, ὅπερ ἔδει νὰ ἀποπρίηται ὑψηλότερον μετὰ τὴν πρώτην κατὰ κύκλον περιχάραξιν τῶν ἀπαλῶν μορίων. Τοῦτο δὲ ἤρθη οὐ μόνον διὰ τῆς ἀκριβοῦς ἐκτελέσεως τῆς Κελσείας μεθόδου, ἀλλ' ἰδίως ὑπὸ τοῦ Πετίτου (1718), διεγείραντος τὴν τῶν χειρουργῶν προσοχὴν διὰ τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐπινοηθείσης μεθόδου τῆς διχρόνου περιχαράξεως τῶν ἀπαλῶν μορίων, συνισταμένης εἰς τὴν κατὰ κύκλον διαίρεσιν τοῦ δέρματος πρῶτον καὶ τὴν τούτου ἀνάσπασιν· τὴν διαίρεσιν δεύτερον τῶν λοιπῶν ἀπαλῶν μορίων ἄχρις ὀστοῦ συστοίχως τῷ χείλει τοῦ ἀνασπασθέντος δέρματος, καὶ ἐν τέλει τὴν τοῦ ὀστοῦ πρῖσιν ἀνωτέρω τῆς ἀρχικῆς τομῆς. Ἔτι δὲ βραδύτερον (1772) ὁ μὲν Μύνωρ συνέστησε τὴν δίχρονον αὐτοῦ περιχάραξιν διὰ διαιρέσεως τοῦ δέρματος, ὑποδορᾶς αὐτοῦ καὶ ἀναδιπλώσεως, τῆς τῶν λοιπῶν ἀπαλῶν μορίων περιχαράξεως τελουμένης ὕστερον συστοίχως τῷ χείλει τῆς ἀναδιπλώσεως, ὁ δὲ Ἀλάνσων (1779) τὴν χωνοειδῆ αὐτοῦ τομήν. Ἐν τέλει δὲ ὁ Δεσσῶλτος καὶ ὁ Κ. Βέλλος διεμόρφωσαν τὴν δίχρονον περιχάραξιν εἰς οἷον βαθμὸν τελειότητος ὑπάρχει τὴν σήμερον.

Πρὸς δὲ τούτοις ἤδη ἀπὸ τοῦ 1679 ἔτους ἤρξαντο ἀπόπειραι τῆς διὰ κρημνῶν μεθόδου τοῦ ἀκρωτηριασμοῦ. Εἰ καὶ ἡ μέθοδος αὕτη ἦν ἤδη γνωστὴ τῷ Ἡλιοδώρῳ, ὅστις ἐπὶ ὑπεραρίθμων παραπεφυκότων δακτύλων περιγράφει ταύτην, ὡς καταφαίνεται ἐκ τῆς ἀνωτέρω σημειωθείσης περικοπῆς, ὁ Lowdham ὅμως θεωρεῖται ὁ πρῶτος ἐπινοήσας ταύτην, ἣν ἐξετέλει σχηματίζων μηνοειδῆ κρημνὸν ἐκ δέρματος καὶ μυῶν, διαιρέσει τούτων ἐκ τῶν ἔξω πρὸς τὰ ἔσω. Πρὸς δὲ ὁ αὐτὸς ἐπεζήτησε νὰ κατορθώσῃ κατὰ πρῶτον σκοπὸν ἕνωσιν διὰ ῥαφῶν τῶν χειλέων τοῦ ἐκ τοῦ ἀκρωτηριασμοῦ τραύματος, ὅπερ ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ ἐθεωρεῖτο ἀδύνατον. Ἀλλὰ καὶ ἡ μέθοδος αὕτη οὐδαμῶς ἔτυχε τῆς δεούσης ἐκτιμήσεως, ἑωσοῦ ὁ ἐν Ἀμστελοδάμῳ Πέτρος Βερδουΐνος (1696) προὔτεινε τὸν ἀκρωτηριασμὸν τῆς κνήμης διὰ διακεντήσεως καὶ ἐκ τῶν ἔνδον πρὸς τὰ ἔξω ἐκκοπῆς κρημνοῦ ἀπὸ τῆς γαστροκνημίας. Εἶτα δὲ ὁ Ῥαβάτων (1739) ἐσχημάτιζε δύο κρημνοὺς τετραγώνους καὶ διὰ διαιρέσεως ἐκ τῶν ἔξω, ἐντελῶς ὁμοίους τοῖς ὑπὸ τοῦ Ἡλιοδώρου περιγραφομένοις. Ὁ Βερμάλης συνέστησε (1765) τὴν διπλῆν διὰ διακεντήσεως κρημνοποίησιν, ἐφαρμόσας καὶ ἐπὶ τοῦ μηροῦ τὴν μέχρι τοῦδε

μόνον ἐν ἀκρωτηριασμῷ τῆς κνήμης χρήσιμον ταύτην μέθοδον. Ὁ δὲ Γαρενγεῶτος, Ῥαβάτων καὶ Βερμάλης ἀπεπειράθησαν, τέλος, καὶ τὴν τῆς αἱμορραγίας ἐπίσχεσιν διὰ στερρᾶς προσπιέσεως τῶν κρημνῶν πρὸς τὸ κυλόβωμα, ἀναγνωρίσαντες ἅμα καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς ἀπολινώσεως. Πολλῷ δ' ὕστερον τῷ 1807 ὁ Κ. Βέλλος καὶ Λαγκεβέκιος ὁ πρεσβύτερος ἤρξαντο τῆς κρημνοποιήσεως κατὰ τὴν ἀρχικὴν τοῦ Lowdham μέθοδον. Ὁ μὲν Βέλλος ἐπὶ ἀκρωτηριασμοῦ τῆς κνήμης ἐσχημάτιζεν ἁπλοῦν κρημνὸν ἐκ τῆς γαστροκνημίας διὰ διχρόνου τομῆς, ὁ δὲ Λαγκεβέκιος συνέστησεν ἐπὶ μὲν τῆς κνήμης καὶ τοῦ πήχεως ἁπλοῦν κρημνόν, ἐπὶ δὲ τοῦ μηροῦ καὶ τοῦ βραχίονος διπλοῦν.

Ἡ ὠοειδὴς καὶ λοξὴ τομὴ κατὰ Σκουτέτενον, Μαλγαίνην, Σεδιλλότον, Λαγκεβέκιον τὸν νεώτερον καὶ Βλάσιον ἐπινοήσεις εἰσὶ τῶν νεωτέρων χρόνων, παριστῶσαι τὴν μεσάζουσαν μέθοδον μεταξὺ κατὰ κύκλον περιχαράξεως καὶ κρημνοποιήσεως, οὐχὶ ὅμως, ὥσπερ ἐπιστεύθη, καὶ συνενοῦσαι τὰ προτερήματα ἀμφοτέρων.

Εἰ καὶ ἡ κρημνοποίησις πολυαρίθμους τροποποιήσεις ὑπέστη, δι' ὧν ἀποδεικνύεται τὸ μέγα ἐνδιαφέρον τῶν χειρουργῶν περὶ ταύτης, μολαταῦτα ἡ μέθοδος αὕτη ἐξετελεῖτο πολὺ σπανιώτερον τῆς κατὰ κύκλον περιχαράξεως· μόνον δ' ἐν τοῖς νεωτέροις καὶ καθ' ἡμᾶς χρόνοις ἡ περιχαραξις καὶ ἡ κρημνοποίησις ἐν ἀκρωτηριασμοῖς ὡρισμένων μερῶν ἰσοφαρίζουσιν, ἐν ἄλλοις δὲ ἡ τελευταία μάλιστα καὶ προτιμᾶται. Μάλιστα δὲ ἐν τοῖς τελευταίοις χρόνοις ὑπὸ τῶν πεπειρακότων θιασωτῶν τῆς ἀντισηπτικῆς τῶν τραυμάτων θεραπείας ἡ κρημνοποίησις καθόλου τελεῖται σχεδὸν ἀποκλειστικῶς. Ἡ δὲ λοξὴ καὶ ἡ ὠοειδὴς τομὴ κατ' ἐξαίρεσιν μόνον εἰσὶν ἐν χρήσει.

Πρὸς δὲ τούτοις πᾶσιν ἐν τοῖς νεωτάτοις χρόνοις αὖθις ἀπόπειραι ἐγένοντο εἰς τὸν παραγκωνισμὸν τοῦ μαχαιρίου ἐν τοῖς ἀκρωτηριασμοῖς. Ὅθεν ὁ μὲν Χασαιγνάκος τῷ 1856 ἐπινοήσας τὸν περιθλάστην αὐτοῦ ἐπεζήτησε τὴν ἀναίμακτον ἐκτέλεσιν ἀκρωτηριασμοῦ δι' αὐτοῦ, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ἅμα τῆς ἀποφυγῆς πάσης πυαιμίας καὶ σηψαιμίας· μετὰ δύο δὲ ἔτη ὁ Μαισσονεύης ἐπενόησε τὴν παραλογωτάτην *διακλαστικὴν αὐτοῦ μέθοδον* (methode diuclastique), καθ' ἣν δι' ὀστεοκλάστου τὸ πρῶτον κατήγνυε τὸ ὀστοῦν, εἶτα δὲ σμικρὸν κατωτέρω ἀπερρόχιζε διὰ μεταλλίνου σύρματος τὰ ἁπαλὰ μόρια, συσφίγγων αὐτὰ διὰ τοῦ *περισφιγκτῆρος* αὐτοῦ, καὶ ἐν τέλει περιστρέφων τὸ κάτω ἄκρον τοῦ κατεαγότος ὀστοῦ, ἀπέσπα τὸ μέλος διὰ ῥήξεως!

Τέλος μνημονεύομεν τὴν ἐπὶ τὸ λεπτοφυέστερον πως τροποποίησιν τοῦ ἀρχαίου κατὰ τοὺς Ἄραβας ἀκρωτηριασμοῦ διὰ πεπυρακτωμένων μαχαιρίων· δηλονότι τοῦ διὰ τῆς γαλβανοκαυστικῆς ἀκρωτηριασμοῦ, καὶ ἰδίᾳ διὰ τοῦ ἠλεκτρικοῦ διατέμνοντος βρόχου, ὅνπερ ὁ Βροῦνσος κυρίως ἐξετέλεσε. Σκοπὸς δὲ κύριος τῆς μεθόδου ταύτης ἦν ἰσχαιμία ἐν τῇ ἐγχειρήσει καὶ ἀποφυγὴ πυαιμίας καὶ σηψαιμίας ἐν τῇ ἀποθεραπείᾳ διὰ τῆς ἐκ τῆς καυτηριάσεως σχηματιζομένης ἐσχάρας. Βεβαίως διὰ τῆς μεθόδου ταύτης κατορθοῦται ἄριστα πάν σχῆμα κρημνῶν. Ἀλλ' ὅμως καὶ αὕτη παρηγκωνίσθη διὰ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ Ἐσμαρχείου ἰσχαίμου πιέστρου καὶ τῆς ἀντισηπτικῆς θεραπείας τοῦ ἐξ ἀκρωτηριασμοῦ τραύματος.

Πλὴν δὲ τοῦ ἰδίως ἀκρωτηριασμοῦ πολλῷ βραδύτερον ἐγένετο χρῆσις τῆς ἀπεξαρθρώσεως. Ταύτην ὅμως ἄριστα ἐγίνωσκον οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἰατροί, κατὰ προτίμησιν μάλιστα ἐκτελοῦντες. Αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης λαλεῖ περὶ τῆς δυσεπισχέτου αἱμορραγίας, ἐὰν ἡ χεὶρ ἢ ὁ ποῦς ἀκρωτηριασθῶσιν ἀνωτέρω ἢ κατωτέρω καὶ οὐχὶ ἐν ταῖς διαρθρώσεσιν αὐτῶν, ἔτι δὲ συνιστᾷ ἀλλαχόσε ὅτι ὁ ἀκρωτηριασμὸς τῶν ἐν γαγγραίνῃ τελούντων μελῶν δέον νὰ γίνηται ἐν τοῖς ἄρθροις. Ὁ δὲ Ἡλιόδωρος (100 μ. Χ.) μνημονεύει μὲν τῆς ἀπεξαρθρώσεως, ἀλλ' ἐναντίος ἐστὶ ταύτῃ. Τέλος ὁ Γαληνὸς ταύτην συνιστᾷ καὶ προτιμᾷ διὰ τὸ ταχυτέλεστον.

Μετὰ τοὺς ἀρχαίους τούτους ἰατροὺς ἡ ἀπεξάρθρωσις περιέπεσεν ἐν λήθῃ, καὶ μόλις τῷ 1363 ὁ Guy de Chauliac ἐν τῇ Χειρουργίᾳ αὐτοῦ μνημονεύει ταύτην καὶ συνιστᾷ. Ἡ πρώτη ὅμως γνωστὴ ἐκτελεσθεῖσα ἀπεξάρθρωσις ἀνήκει τῷ Ἀμβροσίῳ Παραίῳ (1536), ὅστις ἕνεκα τρώσεως διὰ πυροβόλου ὅπλου ἀπεξήρθρωσε τὸν ἀριστερὸν πῆχυν στρατιώτου τινός, καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Β. Μάγιος κλπ συνεβούλευσαν καὶ ἐξετέλεσαν ἀπεξαρθρώσεις, ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ Κοσμᾶς Σλοτάνος (1585) ἐτέλεσεν ἐπιτυχῶς ἀπεξάρθρωσιν τῆς ἄκρας χειρός. Βραδύτερον αὖθις ἡ ἐγχείρησις αὕτη περιέστη εἰς ἀχρηστίαν, καὶ μέχρι τοῦ ΙΘ' αἰῶνος μόνον τῇδε κἀκεῖσε ἀπαντᾷ ἐκτέλεσις αὐτῆς. Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν ὅμως τοῦ ἐνεστῶτος αἰῶνος καὶ αἱ ἀπεξαρθρώσεις ἔσχον τὴν προσήκουσαν αὐταῖς θέσιν ἐν τῇ χειρουργικῇ, τελειοποιηθεῖσαι ὅ,τι μάλιστα ὑπὸ τῶν διασήμων χειρουργῶν Μαλγαίνη, Τέζτωρος, Κέρνου κλπ.

Τοιαύτη συντόμως ἡ ἱστορία τοῦ καθόλου ἀκρωτηριασμοῦ.

Ἐνδείξεις τοῦ ἀκρωτηριασμοῦ.

Ὁ ἀκρωτηριασμὸς ἐγχείρησίς ἐστιν ἐκ τῶν σπουδαιοτάτων, προτιθεμένη τὴν σωτηρίαν τῆς ζωῆς τοῦ ἀνεπανορθώτως τρωθέντος ἀνθρώπου ἢ καὶ ἀνιάτως νοσοῦντος διὰ τῆς ἀπωλείας μέλους τοῦ σώματος αὐτοῦ. Ἔστι δὲ οὗτος, μὴ λαμβανομένων ὑπ' ὄψει τῶν τούτῳ συμπαρομαρτούντων κινδύνων, τὸ σπουδαιότερον καὶ πλῆρες εὐθύνης θεραπευτικὸν μέσον, τὸ τοῖς χειρουργοῖς ἐμπεπιστευμένον καὶ περὶ οὐδεμιᾶς ἴσως ἄλλης ἐγχειρήσεως μᾶλλον ἢ περὶ αὐτοῦ ὀφείλουσιν οὗτοι νὰ κρίνωσι καὶ ἀποφασίζωσι μετὰ μείζονος περισκέψεως, ἐν νῷ ἀείποτε ἔχοντες *τὴν σωσιμέλειαν*, καὶ τοῦτον μόνον ἐν ἐσχάτῃ ἀνάγκῃ ἐκτελοῦντες. Ὁ κανὼν δὲ οὗτός ἐστιν ὁ τὴν νεωτέραν χειρουργίαν διέπων, καὶ πρὸς ὃν πάντες οἱ νῦν χειρουργοὶ προσπαθοῦσι νὰ συμμορφῶνται. Διότι ἐνῷ περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς ἔτι τοῦ ἐνεστῶτος οἱ χειρουργοί, κατορθωτῆς γενομένης τῆς ἐν τῇ ἐγχειρήσει ταύτῃ ἰσχαιμίας καὶ τεχνικωτέρου καταστάντος τοῦ τρόπου τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἀκρωτηριασμῶν, προέβαινον συχνότατα εἰς τὴν τούτων τέλεσιν, τοὐναντίον ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ἐποχῇ βαίνουσι μᾶλλον περιεσκεμμένως, καὶ ἐπιζητοῦσι νὰ ἐφαρμόζωσιν, εἰ δυνατόν, τὴν σωσιμελῆ θεραπείαν ἀντὶ τῆς θυσίας μέλους τινὸς τοῦ σώματος. Ἐκ δὲ τῆς ἀρχῆς ταύτης τῆς νεωτέρας χειρουργίας ἐπήγασαν τὰ πλεῖστα ὅσα ἐκεῖνα νέα χειρουργήματα καὶ αἱ νεώταται θεραπευτικαὶ μέθοδοι, ὅ,τι μάλιστα συντελέσαντα εἰς τὸν περιορισμὸν τῶν πρὸς ἀκρωτηριασμοὺς ἐνδείξεων· δηλονότι ἡ γενικὴ καταστᾶσα χρῆσις τῶν στερεῶν ἐπιδέσμων, αἱ ποικίλαι διεκπρίσεις, ἡ τενοντοτομία, ἡ ὑποδόριος ὀστεοτομία ἢ διαίρεσις τῶν κακῶς πεπωρωμένων καταγμάτων τῶν εἰς ἀχρηστίαν τὸ μέλος ἐμβαλλόντων, ἡ διαρκὴς ἔκτασις τῶν μελῶν διὰ μηχανημάτων κλπ. Πρὸ πάντων τούτων ὅμως ἡ θαυμασιωτάτη ἀντισηπτικὴ μέθοδος τῆς τῶν τραυμάτων θεραπείας προήγαγεν ὄντως εἰς τὸ μὴ περαιτέρω τὴν συντηρητικὴν καλουμένην χειρουργίαν, περιορίσασα οὐ σμικρὸν τὰς πρὸς ἀκρωτηριασμοὺς ἐνδείξεις, εἰ καὶ τανῦν ἡ πολυπλασίασις τῶν μηχανῶν ἐν τῇ βιομηχανίᾳ καὶ ἡ ποικιλία τῶν καταστρεπτικῶν ὅπλων ἐν τοῖς πολέμοις ἀσυγκρίτῳ λόγῳ συχνότερον ἢ ἄλλοτε περιστῶσι τὸν χειρουργὸν εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς ἐκτελέσεως αὐτῶν.

Φέρε δὲ νῦν ἐξετάσωμεν ἐν πάσῃ δυνατῇ λεπτομερείᾳ τὰς ἐνδείξεις τοῦ ἀκρωτηριασμοῦ.

Ἐνδείκνυται οὐν καθόλου ἀκρωτηριασμὸς μέλους τινὸς τοῦ σώματος, ἢ καὶ μοίρας αὐτοῦ μόνον ἐπὶ πάντων τῶν νοσημάτων, τῶν καθιστώντων ἀδύνατον τὴν λειτουργίαν καὶ χρῆσιν τοῦ μέλους, ἢ καὶ τῶν διακινδυνευόντων αὐτὴν τὴν ζωὴν τοῦ πάσχοντος.

Εἰδικώτερον δὲ *αἱ πρὸς ἀκρωτηριασμὸν ἐνδείξεις* ἐξεταζόμεναι, τριτταί τινες τυγχάνουσιν οὐσαι, αἱ ἑξῆς·

Α'. Αἱ πηγάζουσαι ἐκ φλεγμονώδους ἐπεξεργασίας καὶ τῶν ταύτης ἐκβάσεων·

Β'. Αἱ ἐκ τρώσεων καθόλου, καὶ

Γ'. Αἱ ἐκ νεοπλασμάτων.

Α'. Αἱ ἐκ φλεγμονώδους ἐπεξεργασίας καὶ τῶν ταύτης ἐκβάσεων πηγάζουσαί εἰσι.

α'. Ὀξύταται φλεγμοναί, μέγα μέρος ἄκρου τινὸς τοῦ σώματος καταλαβοῦσαι καὶ εἰς γάγγραιναν ἀπολήξασαι.

β'. Γάγγραινα, ἐξ οἱασδήποτε μὲν αἰτίας προελθοῦσα, ἀλλὰ περιορισθεῖσα, καὶ ἐὰν μὴ σφόδρα φλεγμαίνωσι τὰ τῇ ἀφοριστικῇ ταύτης γραμμῇ περικείμενα μόρια. Ὅθεν τότε τὰ μὲν ἀπαλὰ μόρια διαιρεῖσθωσαν ἐπ' αὐτῆς ταύτης τῆς ἀφοριστικῆς γραμμῆς, τὸ δὲ ὀστοῦν ἀποψιλούσθω ἀνωτέρω καὶ ἀποπριέσθω.

γ'. Μεγάλαι καὶ λίαν παρατεταμέναι πυήσεις τοῦ κυτταρώδους συνεκτικοῦ ἱστοῦ, ὑποδόρειοι, ἢ καὶ ἐπὶ περιταινιῶν, τενόντων, ἢ καὶ ἀναμέσον τῶν μυῶν ἑδρεύουσαι, ἀντιστᾶσαι πάσῃ θεραπείᾳ, καὶ αὐτῇ τῇ αὐστηρᾷ ἀντισηπτικῇ, τὰς δὲ δυνάμεις τῶν πασχόντων ὁσημέραι ἐξαντλοῦσαι καὶ ἐπομένως τὴν ζωὴν αὐτῶν διακινδυνεύουσαι. Ἡ ἔνδειξις ὅμως αὕτη περιωρίσθη λίαν ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις, διότι ὡς ἐπὶ τὰ πολλὰ αἱ τοιαῦται παθήσεις ὑποχωροῦσιν εἰς τὴν ἀντισηπτικὴν καταιόνησιν καὶ πλύσιν διὰ διαλύσεων ἰτεϋλικοῦ ὀξέος, χλωριούχου ὕδατος κλπ.

δ'. Μεγάλα καὶ χρόνια ἕλκη, ἐπὶ τῶν κάτω ἄκρων καὶ ἰδίᾳ τῆς κνήμης ἑδρεύοντα, ἐπικαθήμενα τυλώδους ἐδάφους, πάσῃ δὲ θεραπείᾳ ἀνθιστάμενα· ἐπουλούμενα μὲν κατ' ἐπιπολήν, ἐξελκούμενα δὲ αὐθις καὶ μετ' ἐλαχίστην κίνησιν τοῦ πάσχοντος, κλινήρη δέ, τέλος, αὐτὸν δι' ὅλου τοῦ βίου τηροῦντα. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ ταῦτα τῇ διαρκεῖ ἀπωλείᾳ τῶν χυμῶν τοῦ σώματος καὶ τῇ ἀπορροφήσει οὐσιῶν ἐν σήψει διατελουσῶν, ἔτι δὲ καὶ τῇ προκλήσει χρονίας παρεγχυματώδους νεφρίτιδος καὶ ἀμυλοειδοῦς ἐκφυλίσεως τῶν μεγάλων ἐν τῇ κοιλίᾳ ἀδένων θᾶττον ἢ βράδιον ἐπάγουσι τὸν θάνατον.

ε'. *Ἐκτερής, καὶ διὰ παντὸς ἄλλου μέσου ἀνίατος καταστασα τερηδὼν τῶν ὀστῶν τῶν ἄκρων*, πρὸς δὲ *νέκρωσις* αὐτῶν, ἀδυνάτου οὔσης τῆς ἐξαιρέσεως μόνου τοῦ νοσοῦντος ὀστοῦ, τέλος δὲ καὶ *χρόνιαι*, συμπάρεδροι ταύταις, *πυήσεις τῶν ἄρθρων*. Ἐπὶ παραδείγματι ἡ τερηδὼν τῶν ὀστῶν τοῦ ταρσοῦ ἐνδείκνυσι συνηθέστατα τὸν μερικὸν τοῦ ἄκρου ποδὸς ἀκρωτηριασμόν, ἢ καὶ τῆς κνήμης· ἡ τερηδὼν τῶν ὀστῶν τοῦ καρποῦ ἢ καὶ τῶν τοῦ ἄρθρου τῆς ἄκρας χειρὸς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐνδείκνυσι τὸν ἀκρωτηριασμὸν τοῦ πήχεως διὰ τὰ λίαν ἐπισφαλῆ ἀποτελέσματα, ἅτινα παρέχει ἡ διέκπρισις ἐν τῷ τῆς ἄκρας χειρὸς ἄρθρῳ.

ς'. *Χρόνιαι φλεγμοναί*, ἄγουσαι εἰς τερατώδη ὑπερτροφίαν ἄκρου τινὸς τοῦ σώματος, ὥςπερ ἐν τῇ ἐλεφαντιάσει, ἐξ ἧς ἐπέρχεται τελεία ἀχρηστία τοῦ μέλους. Ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δέον νὰ σταθμῆται μετὰ μεγίστης περισκέψεως πρότερον μὴ ἡ ἐγχείρησις διακινδυνεύῃ τὴν ζωὴν τοῦ πάσχοντος μᾶλλον αὐτῆς ταύτης τῆς νόσου.

ζ'. *Ἀνίατοι ἄλλως ψευδαρθρώσεις*, αἴρουσαι πᾶσαν λειτουργίαν τοῦ μέλους.

η'. *Ἀγκυλώσεις καὶ συσπάσεις* τοῦ μέλους μετ' ἐπισήμου ἀτροφίας καὶ παραμορφώσεως αὐτοῦ, καὶ ὧν ἡ ἴασις δι' οὐδενὸς ἄλλου τρόπου κατορθωτὴ γίνεται.

θ'. *Χονδρώδη* ἢ *ὀστεώδη* συγκρίματα ἐν τοῖς ἄρθροις πολυάριθμα καὶ διὰ τὴν θέσιν αὐτῶν μὴ ἐξαιρέσιμα, ἐπάγοντα δὲ σφοδροὺς καὶ ἀφορήτους πόνους καὶ ἐν ταῖς ἐλαχίσταις κινήσεσιν, ἐπομένως καθιστῶντα τὸ μέλος ἄχρηστον. Ἐν ταῖς τοιαύταις περιστάσεσιν οὐδεὶς βεβαίως κίνδυνος ζωῆς ὑπάρχει ἐκ τοῦ οὕτω νοσοῦντος μέλους, ἀλλὰ τοῦτο μόνον βάρος τῷ ἔχοντι γίνεται. Τότε δὲ ὁ γινόμενος ἀκρωτηριασμός ἐστιν ὁ κατὰ τὸν Δυπυίτρενον καλούμενος amputation par complaisance.

ι'. *Ἀνευρύσματα καὶ ἐπισημοτάτη πασῶν τῶν φλεβῶν τοῦ μέλους κίρσωσις*, ἅτινα διά τε τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἔκτασιν αὐτῶν ἐπήνεγκον καταστροφὴν καὶ τῶν πέριξ ἁπαλῶν μορίων καὶ τῶν ὀστῶν.

Β'. Αἱ δ' ἐκ τρώσεων πηγάζουσαι ἐνδείξεις εἰσί·

α'. *Ἐκτενέστατα τραύματα*, παρακολουθούμενα ὑπὸ ῥήξεως καὶ συνθλάσεως μεγίστης τῶν ἁπαλῶν μορίων τοῦ μέλους, ἢ καὶ συνεπιπλεκόμενα ῥήξει τῶν μεγάλων ἀγγείων καὶ νεύρων αὐτοῦ.

β'. *Ἐπιπεπλεγμένα κατάγματα* τῶν ὀστῶν μετὰ ἐκτενοῦς τούτων

συνθρύψεως καὶ πολλῶν παρασχίδων, προκαλοῦντα κατόπιν κινδυνώδη πύησιν καὶ γάγγραιναν, ἢ καὶ μετὰ τὴν τῶν θρυμμάτων τῶν ὀστῶν ἐξαίρεσιν καὶ ἐντελῆ ἴασιν οὐδὲν στήριγμα τῷ μέλει καταλείποντα. Ἐπὶ τῆς ἐνδείξεως ταύτης ἀπαιτεῖται μεγάλη περίσκεψις πρὸ τοῦ ἀκρωτηριασμοῦ, ἐπειδὴ ἐν τοιαύταις περιπτώσεσιν ἡ συντηρητικὴ καλουμένη χειρουργία ἐνίοτε παρέσχε τὰ σωτηριωδέστερα ἀποτελέσματα.

γ'. *Σύνθρυψις τελεία ὅλων μελῶν τοῦ σώματος*, τῶν τε ἁπαλῶν μορίων καὶ τῶν ὀστῶν, ἐκ πτώσεως βαρυτάτων σωμάτων ἐπ' αὐτῶν, ἢ διὰ μηχανῶν κλπ.

δ'. *Τελεία ἀποχώρισις ὅλων μελῶν τοῦ σώματος* εἴτε διὰ μηχανῶν, εἴτε διὰ σφαιρῶν πυροβόλων ὅπλων, ὁπότε ὁ ἀκρωτηριασμὸς τελεῖται ἁπλῶς ἐπὶ τὸ ὁμαλὸν καὶ εὔθετον πρὸς ἴασιν καταστῆσαι τὸ ἀνώμαλον, συντεθλασμένον καὶ διερρωγὸς τραῦμα.

ε'. *Τραύματα διὰ πυροβόλων ὅπλων*, προκαλοῦντα κινδυνωδεστάτας αἱμορραγίας, οὔτε δι' ἀπολινώσεως ἐπισχομένας, οὔτε δι' ἑτέρου ἰσχαίμου μέσου.

Γ'. Αἱ δ' ἐκ νεοπλασμάτων ἐνδείξεις εἰσί·

α'. *Χρηστὰ νεοπλάσματα* ἐνδεικνύουσι τὸν ἀκρωτηριασμὸν ὁπότε διά τε τὸ μέγεθος αὐτῶν ἢ τὴν θέσιν ἀδύνατόν ἐστι νὰ ἐκριζωθῶσιν, ἢ ὁπότε διὰ πίεσιν ἐπήνεγκον ἀτροφίαν καὶ καταστροφὴν σύμπαντος τοῦ ὀστοῦ τοῦ μέλους, ἤ, τέλος, ὁπόταν ἐδρεύοντα ἐπὶ ὀστοῦ κατέστησαν ἀδύνατον τὴν μετ' αὐτῶν διέκπρισιν αὐτοῦ, ἐπειδὴ τὸ ὀστοῦν δέον νὰ διεκπρισθῇ εἰς μεγάλην ἔκτασιν καὶ τότε τὸ μέλος, στερούμενον τοῦ ἀναγκαίου στηρίγματος, καθίσταται ὅλως ἄχρηστον.

β'. *Κακοήθη νεοπλάσματα*, οἷον καρκινώματα, σαρκώματα καὶ τὰ παρόμοια, ὁπόταν, ἐπὶ τῶν ὀστῶν τῶν ἄκρων ἐδρεύοντα καὶ καταπληκτικῶς μεγεθυνόμενα, διακινδυνεύωσι τὴν ζωὴν τοῦ πάσχοντος· ἢ ὁπόταν, ἐδρεύοντα ἐπὶ μεγάλων ἀγγείων, διατρεφόντων τὸ μέλος, δὲν δύνωνται ἄλλως νὰ καθαιρεθῶσι. Σημειωτέον δ' ἐνταῦθα περὶ τῶν κακοήθων νεοπλασμάτων ὅτι τὰ κεντρικὰ τῶν ὀστῶν σαρκώματα καὶ τὰ ἐπὶ παλαιῶν οὐλῶν τῶν ἄκρων ἀναπτυσσόμενα καρκινώματα παρέχουσιν αἰσιωτέραν πρόγνωσιν ὡς πρὸς τὰς ὑποτροπιάσεις, ἐπειδὴ διὰ τοῦ ἀκρωτηριασμοῦ ἀπομακρύνεται πᾶν τὸ νοσηρὸν ἀσφαλέστερον ἢ ἐν ταῖς ἐκριζώσεσιν αὐτῶν ἀλλαχόσε τοῦ σώματος. Τὰ δὲ τούτων κακοηθέστερα σαρκώματα τοῦ περιοστέου καὶ τὰ ἐγκεφαλοειδῆ καὶ

μελανωτικὰ εἴδη οὐδεμίαν μὲν ἀγαθὴν πρόγνωσιν παρέχουσι, πλὴν ἀλλ' ὅμως καὶ ταῦτα διὰ τοῦ ἀκρωτηριασμοῦ παρέχουσιν αἰσιώτερα ἀποτελέσματα ἢ διὰ τῆς ἁπλῆς ἐκριζώσεως Ἡ δ' ἐγχείρησις ἐν τοιαύταις περιστάσεσι κινδυνώδης ἐστὶ μόνον ἐὰν οἱ πάσχοντες ἐπὶ ἐξηλκωμένων τοιούτων ὄγκων ὠσὶ λίαν ἐξησθενημένοι καὶ ὑδραιμικοί. Ἄλλοτε ὅμως τοὐναντίον μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν τῆς νοσηρᾶς ἑστίας διὰ τοῦ ἀκρωτηριασμοῦ ἀναλαμβάνουσι τάχιστα.

Τέλος ἐν ταῖς πρὸς ἀκρωτηριασμὸν ἐνδείξεσι ληπτέα ὑπ' ὄψει *ἡ ἡλικία*, ἐπειδὴ ἐκ πείρας γνωστὸν ὅτι αἰσιωτέρα ἡ τούτου ἔκβασις ἐπὶ νέων τὴν ἡλικίαν ἢ ἐπὶ γερόντων· πρὸς δὲ καὶ *ἡ καθόλου ὑγεία* τῶν πασχόντων, ἐπειδὴ νοσήματα τῆς καρδίας, ἀθηρωματώδεις φλεγμοναί, Βριχθεία νόσος καὶ τὰ παρόμοια, συνυπάρχοντα, συντελοῦσιν εἰς τὴν κακὴν τῶν ἀκρωτηριασμῶν ἔκβασιν, ἐπομένως ἀντενδεικνύουσιν αὐτούς.

Ἐκλογὴ τόπου πρὸς ἀκρωτηριασμόν.

Τοῦ ἀκρωτηριασμοῦ οὖν ἐνδεικνυομένου καὶ τῆς τελέσεως αὐτοῦ ἀποφασισθείσης ἐγείρονται ἀμέσως δύο ζητήματα. Πρῶτον *εἰς ποῖον σημεῖον τοῦ μέλους δέον οὗτος νὰ τελεσθῇ;* καὶ δεύτερον *μὴ διὰ τὴν μέλλουσαν εὐχρηστίαν τοῦ μέλους ἐπάναγκές ἐστιν ὁ ἀκρωτηριασμὸς νὰ τελεσθῇ ὑψηλότερον τοῦ μέρους, τοῦ ὑπὸ τῆς νόσου ἢ τῆς τρώσεως ἀπαιτουμένου;*

Τὸ μὲν πρῶτον ζήτημα ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται ἁπλούστατον καὶ λυόμενον διὰ τοῦ κανόνος *τῆς περισώσεως, ὡς οἷόν τε, μείζονος μοίρας τοῦ μέλους, καὶ τῆς καθαιρέσεως παντὸς νοσηροῦ.* Ἀλλ' ὅμως ὁ κανὼν οὗτος δύναται μὲν νὰ τεθῇ εὐχερῶς, οὐχὶ ὅμως καὶ ἀείποτε νὰ ἐφαρμοσθῇ. Καὶ ὑπάρχουσι μὲν περιστάσεις, καθ' ἃς ὁ χειρουργὸς ἀδιστάκτως δύναται εὐθὺς νὰ ὁρίσῃ τὴν θέσιν τοῦ ἀκρωτηριασμοῦ, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ ἕτεραι, καθ' ἃς δὲν δύναται ἀσφαλῶς ν' ἀποφανθῇ, διότι ἀδύνατον νὰ ἐξιχνιάσῃ ἀκριβέστατα τὴν ἔκτασιν τῶν νεκρωθέντων ἱστῶν, ἰδίως ἐπὶ τῶν τρώσεων, οὐδὲ νὰ προσδιορίσῃ ποῦ ἄρχεται τὸ βιώσιμον αὐτῶν. Μάλιστα δὲ συμβαίνει ἐνίοτε νὰ μὴ δύνηται ἀκριβῶς νὰ ὁρισθῇ τι ἐκ τῆς καταστάσεως τοῦ δέρματος, ὅπερ οὐδὲν ἴχνος ἰσχυρᾶς δράσεως φέρει, τηροῦν ἅμα καὶ τὴν φυσικὴν αὐτοῦ ἐλαστικότητα, ἐνῷ οἱ ὑποκείμενοι μῦς καὶ τὰ λοιπὰ ἁπαλὰ μόριά εἰσι συντεθλασμένα ὑπὸ τῆς ἀμβλέως δρασάσης δυνάμεως τοσοῦτον, ὥστε παριστῶσι νεκράν,

πεπλατυσμένην καὶ πολτώδη μάζαν, ὑπείκουσαν ἁπλῶς τῷ βαρύτητι, καὶ οὐδαμῶς ἀντιδρῶσαν τῇ ψηλαφώσῃ χειρί, τοῦ ὅλου δὲ μέλους παρεμφέροντος κύστει ἡμιπεπληρωμένῃ καὶ χαλαρᾷ. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡ τὴν τρῶσιν παραγαγοῦσα δύναμις οὐ μόνον συνθλῶσα δράσῃ, ἀλλὰ καὶ διασπῶσα καὶ περιστρέφουσα τὸ μέλος, ὥςπερ τὸ τοιοῦτον ἐνίοτε συμβαίνει ἐν ταῖς ἐκ μηχανῶν τρώσεσιν, ἐπέλθῃ δὲ ἅμα καὶ τοῦ δέρματος καὶ τῶν μυῶν μερικὴ καταστροφή, καὶ τότε πάλιν ἀδύνατον ἀποβαίνει νὰ προϊδῃ τὰς κατόπιν συνεπείας, ἐπειδὴ καὶ οἱ πρὸς κάλυψιν τοῦ κολοβώματος κρημνοὶ δύνανται νὰ νεκρωθῶσι, καὶ πύησις ἐν τῷ μεσομυϊκῷ συνεκτικῷ ἱστῷ δυνατὸν νὰ ἐπισυμβῇ, καὶ πολλὰ ἄλλα, μὴ ὁριζόμενα ἀκριβῶς ἐκ τῶν προτέρων. Τέλος πρὸς τούτοις πᾶσι δύνανται νὰ συμβῶσι ῥωγμαὶ καὶ λοιπαὶ κακώσεις τῶν ὀστῶν, διανοίξεις παρακειμένων ἄρθρων καὶ τὰ παρόμοια, ὅλως ἀόρατα. Πᾶσαι λοιπὸν αἱ περιστάσεις αὗται καὶ πολλαὶ ἄλλαι τούτων ἀνάλογοι, ἀποδεικνύουσιν ὁπόσον δυςχερὴς ὁ προςδιορισμὸς τοῦ τόπου, ἔνθα λήγει ἡ ἀόρατος καταστροφὴ τῶν ἱστῶν, καὶ πόθεν ἄρχεται τὸ βιώσιμον αὐτῶν. Ὅθεν τότε ὁ χειρουργός, καθοδηγούμενος τὸ μὲν ἐκ τοῦ ὅλου διαςχηματισμοῦ τοῦ τρωθέντος μέλους, καὶ ἐκ τῶν διαφόρων ἐξοχῶν, ἃς οἱ δίκην ἀναγλύφων προφαινόμενοι μῦς ἀπεργάζονται καὶ πλείστων ἄλλων, τὸ δὲ καὶ ἐκ τῆς πείρας αὐτοῦ δύναται νὰ καταλήξῃ εἰς ἀκριβῆ προςδιορισμὸν τοῦ πρὸς ἀκρωτηριασμὸν τόπου.

Τὸ δὲ δεύτερον ζήτημα ἀποβλέπει τὸν ὑπὸ τῶν προγενεστέρων χειρουργῶν κληθέντα *τόπον τῆς ἐκλογῆς* (lieu d'élection), περὶ οὗ ἄλλοτε μεγάλαι συζητήσεις ἐγένοντο, περιστραφεῖσαι κυρίως ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηριασμοῦ τῆς κνήμης. Τόπος δηλονότι ἐκλογῆς πρὸς ἀκρωτηριασμὸν τῆς κνήμης ὑπῆρχε τὸ ὅριον μεταξὺ ἀνωτέρου καὶ μέσου τριτημορίου αὐτῆς, καὶ οἱ κατὰ ταύτην ἀκρωτηριασμοὶ ἔδει νὰ τελῶνται ἐν τῷ τῆς ἐκλογῆς τόπῳ, καὶ περ ὑγιῶς ἐχοντος τοῦ μέλους κατωτέρω, διότι ἐπεκράτει ἡ ἰδέα τὸ μὲν ὅτι ἡ ἐκ τοῦ ἀκρωτηριασμοῦ τρῶσις τῶν τενοντίων ἀπαλῶν μορίων κάτωθεν τοῦ τόπου τῆς ἐκλογῆς συνεπάγεται σφοδροτέραν φλεγμονήν, τὸ δὲ ὅτι μόνον ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἐκλογῆς ἐφαρμοστία τυγχάνει ἡ καλουμένη *πρόθεσις*, δηλονότι ἡ ἐν τῷ μέλλοντι πρὸς τὸ κολόβωμα προςαρμογὴ τεχνητοῦ ποδὸς πρὸς εὐχερῆ τοῦ μέλους λειτουργίαν. Ἀνάληθες δὲ ὅτι ἡ κατωτέρω τοῦ τόπου τῆς ἐκλογῆς μετὰ τὸν ἀκρωτηριασμὸν φλεγμονὴ τῶν τενοντίων ἀπαλῶν μορίων ἐπιγίνεται σφοδροτέρα καὶ κινδυνωδεστέρα, μάλιστα τοὐναντίον

ὡς πρὸς τὸν κατωτέρω ἢ ἀνωτέρω ἀκρωτηριασμὸν ἰσχύει ὁ ἑξῆς κανών· *ὁ καθ' ἕκαστον δάκτυλον ὑψηλότερον ἢ κεντρικώτερον ἐνεργούμενος ἀκρωτηριασμὸς συνεπάγεται μείζονα κίνδυνον τῆς ζωῆς, καὶ τἀνάπαλιν.* Ἐπίσης δὲν εἶναι ὀρθὸν ὅτι τὸ βραχὺ κολόβωμα καταλληλότερον πέφυκε πρὸς τὴν ἐν τῷ μέλλοντι τεχνητοῦ ποδὸς ἐφαρμογήν, ἐπειδὴ τανῦν τὰ κατασκευαζόμενα τεχνητὰ μέλη καὶ δεξιώτατά εἰσι καὶ εὔθετα πρός τε βραχέα καὶ μακρὰ κολοβώματα, ἅμα δὲ καὶ ἀξίας πολλῷ ἐλάσσονος ἢ ἄλλοτε. Πάντων οὖν τούτων ἕνεκα ὁ τόπος ἐκλογῆς τὴν σήμερον ἐγκατελείφθη.

Ἐκλογὴ τοῦ χρόνου πρὸς ἀκρωτηριασμόν.

Τοὺς ἀκρωτηριασμοὺς ὡς ἐκ τοῦ χρόνου τῆς ἐκτελέσεως αὐτῶν ἀπὸ τῆς τούτους ἐνδεικνυούσης τρώσεως διακρίνουσιν εἰς *ἐγκαίρους* καὶ *ὀψιτελέστους*.

Ἔγκαιροι μὲν καλοῦνται οἱ ἅμα τῇ τρώσει τελούμενοι καὶ πρὶν ἢ ἄρξηται ἡ τοπικὴ καὶ γενικὴ ἐκ ταύτης ἀντίδρασις. Ἀλλ' ὅμως δυσχερὴς ἀποβαίνει ὁ ἀκριβὴς καθ' ὥρας προσδιορισμὸς τῆς μετὰ τὴν τρῶσιν ἐκτελέσεως αὐτῶν ἵνα θεωρηθῶσι τοιοῦτοι, καὶ καθόλου παραδέχονται ὡς ἔγκαιρον τὸν ἐντὸς 24 ὡρῶν ἀπὸ τῆς τρώσεως τελούμενον. Ἀλλ' ἐνίοτε συμβαίνει ὥστε ἡ πυρετικὴ ἐκ τῆς τρώσεως ἀντίδρασις νὰ βραδύνῃ, ἐκδηλουμένη τὴν γ'—ἢ δ' ἡμέραν, ὁπότε ὁ ἐν τῷ χρονικῷ τούτῳ διαστήματι ἐνεργούμενος ἀκρωτηριασμὸς αὖθις καταλέγεται τοῖς ἐγκαίροις· ἢ ἄλλοτε καὶ τοὐναντίον ὁ μετὰ 24 ἢ καὶ 12 ὥρας ἀπὸ τῆς τρώσεως τελούμενος νὰ μὴ δύνηται νὰ θεωρηθῇ ὡς τοιοῦτος, ἐπειδὴ πολλὰ αἴτια παρεμπίπτοντα συντελοῦσιν εἰς τὴν ταχεῖαν ἐμφάνισιν τῆς πυρετικῆς ἐκ τοῦ τραύματος ἀντιδράσεως· οἷον ἡ ἀπὸ μακρᾶς ἢ βραχείας ἀποστάσεως μεταφορὰ τῶν τραυματιῶν, τὸ ἐν ἀμείνονι ἢ χείρονι ἀκινησίᾳ τεθὲν τετρωμένον μέλος, ὁ βαθμὸς τῆς ἀτμοσφ. θερμοκρασίας, ἡ ἐπὶ τοῦ τραύματος ἐπήρεια τοῦ ἀτμοσφ. ἀέρος, τὸ βαρὺ ἢ μὴ τῆς τρώσεως κλπ. Ἐν γένει ὅμως σωτηριωδέστερος ἀποβαίνει ὁ ἀκρωτηριασμός, ὅσῳ βραχύτερον τὸ ἀπὸ τῆς τρώσεως παρελθὸν χρονικὸν διάστημα.

Ὀψιτέλεστοι δὲ θεωρητέοι οἱ μετὰ 3—5 ἡμερῶν περίπου καὶ ἐν τῇ ἰσχυρᾷ ἐκ τῆς τρώσεως πυρετικῇ ἀντιδράσει τελούμενοι, ἢ καὶ οἱ πολλῷ βραδύτερον ἐν τῷ ἐπιγενεῖ ἢ τῷ ἐκ πυήσεως ἐπερχομένῳ πυρετῷ. Καθόλου δὲ τοιοῦτοι θεωροῦνται οἱ γινόμενοι ἐν μέσῳ σηψαιμικῶν

φαινομένων καὶ ἀναφανείσης γαγγραίνης ἐν τῷ μέλει, ἢ αἱμορραγιῶν, ἢ καὶ βραδύτερον ἐν προϊούσῃ πυήσει μετὰ καθέσεων πύου καὶ μὴ ἐλευθέρας τούτου ἐκροῆς, ὁπότε αἱ δυνάμεις τοῦ πάσχοντος φθίνουσιν καὶ ἐπὶ θύραις ὑπάρχη ἡ ἐξ ἐμβολῆς πυαιμία, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ μεταστατικὰ ἀποστήματα ἐν ἄρθροις ἐπῆλθον. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ἡ πρόγνωσις τότε τῶν ἀκρωτηριασμῶν ἐστι βαρυτάτη. Καὶ ὅμως ὑπάρχουσιν ἱκανὰ παραδείγματα ἐπιμαρτυροῦντα τὴν ἀγαθὴν καὶ ἐν τοιαύταις περιπτώσεσιν ἔκβασιν τῶν ἀκρωτηριασμῶν, ὄντως διασωσάντων τοὺς πάσχοντας διὰ τῆς καταπαύσεως πάντων τῶν φαινομένων τούτων ἅμα τῷ ἀκρωτηριασμῷ. Τοιαῦται παρατηρήσεις ἀναφέρονται ὑπὸ τοῦ Βιλλροθίου καὶ τοῦ Νεϋδορφήρου. τοῦ τελευταίου μάλιστα θεωροῦντος τὸν ἀκρωτηριασμὸν ὡς τὸ μόνον θεραπευτικὸν μέσον πάντων τῶν ἄνω εἰρημένων φαινομένων. Καὶ ἡμεῖς ηὐτυχήσαμεν ἐπ' ἐσχάτων νὰ ἐνεργήσωμεν ὑψιτέλεστον ἀκρωτηριασμὸν κατὰ τὸ ἄνω τριτημόριον τοῦ μηροῦ, γαγραίνης καὶ σηψαιμικῶν φαινομένων ἐν τῷ τραύματι ἐπιστάντων, καὶ μετ' ἐπιτυχίας, διότι ἤδη ὁ ἀσθενὴς ἀνέρρωσε καὶ ὑγιὴς ἐγένετο. Τούτου δὲ σύντομον ἱστορίαν ἐπισυνάπτομεν ἐνταῦθα.

Θερμαστής τις ἐν τινι ἀτμοπλοίῳ, κατὰ τὸν διάπλουν, ὀλισθήσας ἐν τῇ κινουμένῃ μηχανῇ συνέθρυψε τὸν ἀριστερὸν ἄκρον πόδα ἀποχωρισθέντα, ἅμα δὲ καὶ σύμπασαν τὴν κνήμην μέχρι τοῦ γόνατος. ὀστῶν τε καὶ ἁπαλῶν ταύτης μορίων σχηματισάντων ἄμορφόν τινα πολτώδη μάζαν. Οὐδεμιᾶς θεραπείας αὐτῷ γενομένης ἐπὶ ἓξ ὅλας ἡμέρας, μετηνέχθη οὕτως ἐν τῇ Χειρουργικῇ κλινικῇ τοῦ νοσοκομείου Πειραιῶς. Ἐν τῇ ἐξετάσει ὁ πάσχων ἔφερεν ἀρχομένην σῆψιν ἐν τῷ κολοβώματι, γαγγραινώδεις μελανὰς ἑστίας κατὰ πλάκας ἐπὶ τοῦ δέρματος τῶν δύο κατωτέρων τριτημορίων τοῦ μηροῦ, πυρετὸν $40^{0}/_{00}$. παραληρήματα καὶ πάντα τὰ ἐξ ἀπορροφήσεως σηψαιμικὰ φαινόμενα. Καί περ εἰδότες τὴν ὡς ἐπὶ τὰ πολλὰ κακὴν τῶν ὑψιτελέστων ἀκρωτηριασμῶν ἔκβασιν, κατεφύγαμεν εἰς τὸ μόνον ὑπολειπόμενον θεραπευτικὸν μέσον, τὸν ἀκρωτηριασμόν, διότι ἄλλως ἦν βέβαιος ὁ θάνατος. Ὁ μηρὸς ἐπὶ μεγάλην ἐκτασιν ἔφερε νοσηρὰς ἑστίας, ὥστε ἐκ τῶν δύο κατωτέρων τριτημορίων αὐτοῦ ἀδύνατος ἦν ἡ περίσωσις ἁπαλῶν μορίων πρὸς ἐπικάλυψιν τοῦ ἐκ τῆς ἐγχειρήσεως τραύματος. Διὸ ἐπὶ τοῦ ὁρίου ἀναμέσον ἀνωτέρου καὶ μέσου τριτημορίου τοῦ μηροῦ ἐσχηματίσαμεν ἕνα εὐμεγέθη κρημνὸν δέρματος ἐκ τῆς προσθίας ἔξω ἐπιφανείας περιχαράξαντες τὰ λοιπὰ ἁπαλὰ μόρια ἄχρις ὀστοῦ, καὶ

τοῦτο ἐν τέλει ἀποπρίσαντες. Τελεσθέντος αἰσίως τοῦ ἀκρωτηριασμοῦ περὶ τὴν μεσημβρίαν καὶ ἀντισηπτικῶς ἐπιδεθέντος τοῦ τραύματος, ἤρξαντο τὰ ἀνωτέρω κινδυνώδη φαινόμενα νὰ ἐλαττῶνται βαθμηδὸν μετὰ μεσημβρίαν, καὶ τὸ ἑσπέρας ὁ πάσχων διὰ τῆς θερμομετρήσεως ἀπέδειξε φέρων θερμοκρασίαν 38° $^{1}/_{10}$ διελθὼν ἡσύχως τὴν νύκτα. Ἐπίτασις μικρὰ πυρετοῦ αὖθις ἐπεφάνη τὴν μετεπιοῦσαν, ὅστις τῇ χρήσει ἰσχυρᾶς δόσεως κινίνης κατέπαυσε. Διήγαγε δὲ ὁ πάσχων ἐν τῇ ἀποθεραπείᾳ ἄνευ ἐπισήμου τινὸς καὶ κινδυνώδους φαινομένου· μόνον ὁ κρημνός, ἄτε φέρων παρὰ τὴν περιφέρειαν δύο ὠσεὶ πενταλέπτου μελαίνας ἐκχυμωτικὰς ἑστίας, ἐνεκρώθη κατὰ τὸ ἥμισυ, ἡ δὲ ἴασις τοῦ ἐκ τῆς ἐγχειρήσεως τραύματος ἐγένετο οὐχὶ κατὰ πρῶτον σκοπόν, ἀλλὰ διὰ σαρκοφυΐας. Καὶ ἐπὶ τῆς περιπτώσεως ταύτης βεβαίως ὁ ἀκρωτηριασμός, ἐν εὐθέτῳ καιρῷ γενόμενος καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν σηψαιμικῶν φαινομένων, συνετέλεσεν εἰς τὴν ἴασιν τοῦ πάσχοντος.

Συμπεραίνοντες οὖν λέγομεν ὅτι οἱ μὲν ἔγκαιροι ἀκρωτηριασμοὶ δέον νὰ ἐνεργῶνται ἐντὸς τῶν 24 ἢ τὸ πολὺ 36 ὡρῶν μετὰ τὴν τρῶσιν, οἱ δὲ ὀψιτέλεστοι ἔχουσι μὲν κακὴν πολλάκις τὴν πρόγνωσιν, ἀλλ' ἐνίοτε, ἐπιτυχόντος τοῦ πρὸς τούτους εὐθέτου καιροῦ, δύνανται ν' ἀποβῶσιν ἐπ' ἀγαθῷ καὶ σωτηρίᾳ τοῦ πάσχοντος.

Μέθοδοι τῶν ἀκρωτηριασμῶν καθόλου.

Ἤδη πολλάκις ἐμνήσθημεν τῶν πρὸς ἀκρωτηριασμοὺς διαφόρων μεθόδων, καὶ μάλιστα ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτῶν· ἐνταῦθα ὅμως πραγματευθησόμεθα λεπτομερέστερον περὶ ἑκάστης τούτων, πρὶν ἢ γενικὸν τύπον τοῦ τεχνικοῦ αὐτῶν μέρους δῶμεν.

Πᾶσαι οὖν αἱ τῶν ἀκρωτηριασμῶν καθόλου μέθοδοι σκοποῦσι κυρίως περίσωσιν ἱκανῶν ἀπαλῶν μορίων εἰς ἐπικάλυψιν τοῦ κολοβώματος. Εἰσὶ δὲ αὗται κυρίως τρεῖς·

Α'. *Ἡ κατὰ κύκλον περιχάραξις τῶν ἀπαλῶν μορίων·*

Β'. *Ἡ κατὰ κρημνοὺς διαίρεσις ἢ κρημνοποίησις, καὶ*

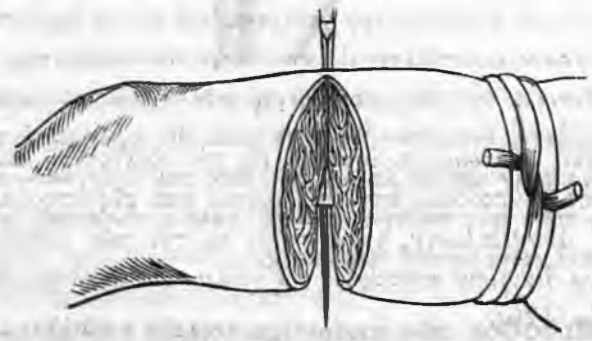
Γ'. *ἡ ὠοειδὴς τομή.*

Α'. Μέθοδος τῆς κατὰ κύκλον περιχαράξεως.

Ἔστι δὲ αὕτη *μονόχρονος, ἢ δίχρονος.*

α'. *μονόχρονος περιχάραξις.* Αὕτη συνίσταται ἐν τῇ διαιρέσει τῶν

ἀπαλῶν μορίων κατὰ κύκλον καὶ καθέτως τῷ ἐπιμήκει ἄξονι τοῦ μέλους. Ἐπειδὴ δὲ μετὰ τὴν κατὰ κύκλον ἄχρις ὀστοῦ περιχάραξιν τῶν ἀπαλῶν μορίων, ἐὰν εὐθὺς ἀποπρισθῇ καὶ τὸ ὀστοῦν, παράγεται κωνοειδὲς κολόβωμα ἐκ τῆς τῶν ἀπαλῶν μορίων ἀνασπάσεως, ἐν ᾧ προεξέχει τὸ ὀστοῦν ἐκτὸς τοῦ τραύματος, δέον τοῦτο ἀποκαλυπτόμενον ν' ἀποπρισθῇ ἀνωτέρω τῆς ἀρχικῆς τῶν ἀπαλῶν μορίων διαιρέσεως. Τοῦτο δὲ κατορθοῦται τοῦ μὲν βοηθοῦ μετὰ τὴν πρώτην περιχάραξιν ἀνασπῶντος ἄμφω ταῖς χερσὶ τὰ ἀπαλὰ μόρια, τοῦ δὲ χειρουργοῦ διαιροῦντος αὖθις τὴν βάσιν τοῦ ἐκ τῆς ἀνασπάσεως αὐτῶν σχηματιζομένου κώνου καί, τέλος, ἐνταῦθα καὶ τὸ ὀστοῦν ἀποπρίοντος. Αὕτη δέ ἐστιν ἡ ἀρχαία *Κελσεία μέθοδος* τῶν ἀκρωτηριασμῶν (Εἰκὼν 124).

Εἰκων 124

Κυρίως δ' εἰπεῖν ἡ μέθοδος αὕτη οὐχὶ μονόχρονός ἐστι, διότι κατ' αὐτὴν τελεῖται πρώτη περιχάραξις καὶ μετ' αὐτὴν δευτέρα τοὐλάχιστον, καὶ κατόπιν ἀποπρίεται τὸ ὀστοῦν. Εἰ μὲν ἦν μονόχρονος, ἔδει ἅμα τῇ πρώτῃ κατὰ κύκλον διαιρέσει ν' ἀποπρισθῇ καὶ τὸ ὀστοῦν. Τοῦτο δ' ἐγίνετο ἐν προγενεστέροις χρόνοις ἐκ παρεννοήσεως τῆς περιγραφῆς τῆς μεθόδου τοῦ Κέλσου, καὶ ἀείποτε ἀπετύγχανε, μὴ περισωζομένων ἱκανῶν ἀπαλῶν μορίων εἰς τὴν τοῦ κολοβώματος ἐπικάλυψιν, καὶ τοῦ ὀστοῦ προεξέχοντος τούτων.

Ἡ μονόχρονος κατὰ κύκλον περιχάραξις σπανιώτατα ἐφαρμόζεται, καὶ μόνον ἐπὶ ἰσχνοτάτων ἀνθρώπων μετὰ ἰσχνῶν μυῶν καὶ χαλαροῦ δέρματος. Ἐφαρμόσιμος δὲ τυγχάνει κυρίως ἐν ἀκρωτηριασμῷ τοῦ κατωτέρου τριτημορίου τοῦ βραχίονος καὶ τοῦ μηροῦ.

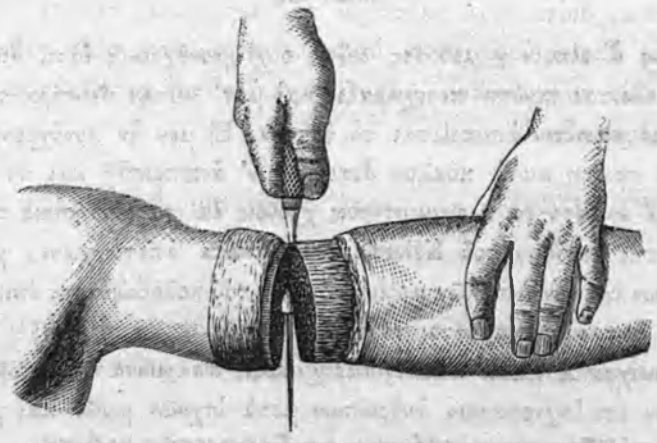
β'. *Δίχρονος περιχάραξις*. Αὕτη περιλαμβάνει δύο ἀγωγάς· δηλονότι *τὴν κατὰ Πετῖτον* καὶ *τὴν κατὰ Μύρωρα*.

Ἡ μὲν *κατὰ Πετῖτον* συνίσταται εἰς τὴν ἐν πρώτῳ μὲν χρόνῳ κατὰ κύκλον διαίρεσιν τοῦ δέρματος μέχρι τῆς περιταινίας, ἐν δευτέρῳ δὲ εἰς τὴν περιχάραξιν καὶ τῶν λοιπῶν ἄχρι τοῦ ὀστοῦ ἀπαλῶν μορίων συστοίχως τοῦ ὑπὸ βοηθοῦ ἀνασπωμένου δέρματος (Εἰκὼν 125).

Εικων 125

Ἡ δὲ κατὰ Μύρωρα συνίσταται εἰς τὴν κυκλοτερῆ διαίρεσιν τοῦ δέρματος· τὴν δι' ὑποδορᾶς ἀπόλυσιν τούτου ἀπὸ τῆς ὑποκειμένης περιταινίας *καὶ ἀναδίπλωσιν*, καὶ ἐν τέλει εἰς τὴν τῶν λοιπῶν ἁπαλῶν μορίων κύκλῳ διαίρεσιν συστοίχως τῷ χείλει τοῦ ἀναδιπλωθέντος δέρματος (Εἰκὼν 126).

Εικων 126

Ἡ δίχρονος περιχάραξις καθόλου τυγχάνει οὖσα εὐχρηστοτάτη ἐν τοῖς πλείστοις τῶν ἰδίως ἀκρωτηριασμῶν, καθὸ μὴ παρέχουσα οὐδεμίαν

δυσχέρειαν περὶ τὴν ἐκτέλεσιν, ἑπομένως εὐεξεργαστος καὶ ὑπὸ τῶν ἧττον ἠσκημένων χειρουργῶν, μάλιστα δ' ἐν ὥρᾳ πολέμου· ἔτι δὲ οὐ μόνον ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ διαπράσσεται, ἀλλ' ἅμα τάχιστα καὶ ἀσφαλῶς ἀπολινοῦνται τὰ ἐν τῷ τραύματι ἀγγεῖα διὰ τὴν ἐγκαρσίαν διαίρεσιν αὐτῶν.

Ἡ δὲ κατὰ Μύνωρα δι' *ἀναδιπλώσεως* τοῦ προαπολυθέντος δέρματος μέθοδος ἐφαρμόσιμός ἐστιν ἐπὶ ἀκρωτηριασμοῦ τῆς κνήμης καὶ τοῦ πήχεως, ὧν τὸ κωνοειδὲς σχῆμα δὲν ἐπιτρέπει τὴν μετὰ τὴν διαίρεσιν ἱκανὴν ἀνάσπασιν τοῦ δέρματος, καὶ ἀνάγκη τότε ἀπολύσεως τούτου καὶ ἀναδιπλώσεως· ἔτι δὲ καὶ ἐπὶ ἀκρωτηριασμοῦ τοῦ μηροῦ καὶ τοῦ βραχίονος, ὁπόταν ἀμφότεροι οὗτοι φέρωσιν οἴδημα, πάχυνσιν ἢ καὶ συμφύσεις τοῦ δέρματος, μὴ ἀνασπωμένου τούτων ἕνεκα μετὰ τὴν διαίρεσιν.

Ἁπλῶς μόνον μνημονεύομεν *τῆς κατ' Ἀλάισωνα χωνοειδοῦς τομῆς*, καθ' ἣν, μετὰ τὴν κύκλῳ περιχάραξιν τοῦ δέρματος καὶ ἀνάσπασιν, ἐπετίθετο τὸ μαχαίριον λοξῶς ἐπὶ τῶν μυῶν, καὶ μετὰ τῆς ἀκμῆς πρὸς τὰ ἄνω καὶ πρὸς τὸ ὀστοῦν περιήγετο διαιροῦν τοὺς μῦς, παραγομένου οὕτω *χωνοειδοῦς* τραύματος. Ἔτι δὲ καὶ *τῆς κατὰ στρώματα τοῦ Δεσώλτου*, καθ' ἣν μετὰ τὴν κύκλῳ διαίρεσιν τοῦ δέρματος διηροῦντο οἱ μῦς στρωματηδόν. Ἀμφότεραι περιέπεσαν ἐν ἀχρηστίᾳ, διότι ἐκείνη μὲν ἀποβαίνει ἀνώμαλος τὰ χείλη, αὕτη δέ ἐστιν ἀνεξέργαστος τὰ πλεῖστα, διότι οὐχὶ πανταχοῦ τῆς περιφερείας τῶν τε ἄνω καὶ τῶν κάτω ἄκρων ὑπάρχουσιν ἰσάριθμα στρώματα, οὐδὲ ταῦτα ἰσοπαχῆ κύκλῳ τυγχάνουσιν. Ἀμφότεραι καὶ αὗται καταλεκτέαι τῇ δι-χρόνῳ περιχαράξει.

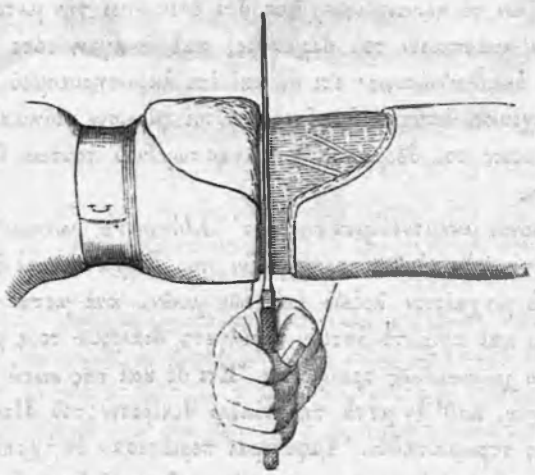
Β'. Μέθοδος τῆς κατὰ κρημνοὺς διαιρέσεως ἢ κρημνοποιήσεως.

Αὕτη περιλαμβάνει δύο εἴδη· δηλονότι *τὴν ἐκ δέρματος μόνον κρημνοποίησιν καὶ τὴν ἐκ δέρματος ἅμα καὶ μυῶν κρημνοποίησιν.*

α'. Κρημνοποίησις ἐκ δέρματος μόνον.

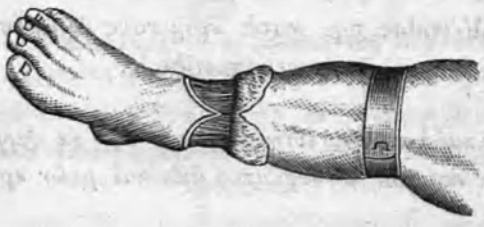
Οἱ ἐκ δέρματος μόνου σχηματιζόμενοι κρημνοὶ (Bruninnghausen, v. Bruns) εἰσὶν ἁπλοῖ ἢ διπλοῖ· δηλονότι

Ἢ σχηματίζεται *εἰς εὐμεγέθης μηνοειδὴς κρημνὸς* ἐκ τῆς μιᾶς πλευρᾶς τοῦ ἀκρωτηριασθησομένου μέλους καὶ μόνον ἐκ δέρματος, ὅπερ κατὰ τὴν ἑτέραν πλευρὰν περιχαράσσεται καθ' ἡμικύκλιον, καὶ ἐν τέλει συστοίχως τῷ χείλει τοῦ ἀνεσταλμένου κρημνοῦ διαιροῦνται κατὰ κύκλον σύμπαντα τὰ λοιπὰ ἁπαλὰ μόρια ἄχρι τοῦ ὀστοῦ (Εἰκὼν 127).

Εικων 127

Ἢ σχηματίζονται δύο ἰσομεγέθεις κρημνοὶ ἐκ δέρματος μόνον, εἷς ἐξ ἑκάστης πλευρᾶς τοῦ μέλους (Εἰκὼν 128).

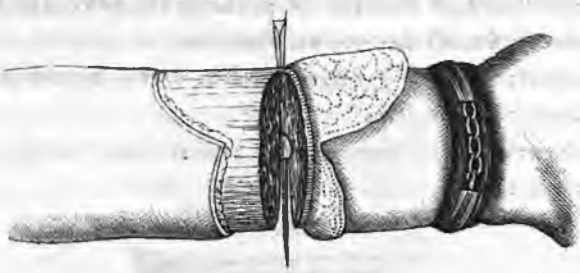

Εικων 128

Ἢ, τέλος, κατὰ Βέκιον, σχηματίζονται δύο ἀνισομεγέθεις κρημνοί, ἷς βραχύτερος καὶ ἕτερος μακρότερος, ἑκάτερος ἐξ ἑκατέρας πλευρᾶς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοῦ μέλους, τῶν λοιπῶν ἁπαλῶν μορίων κατὰ κύκλον περιχαρασσομένων ἄχρις ὀστοῦ (Εἰκὼν 129).

Εικων 129

Ὁ εἷς μόνος ἐκ δέρματος κρημνὸς διατρέχει τὸν κίνδυνον νὰ γαγγραινωθῇ, ἰδίᾳ ἐπὶ ἐξησθενημένων ἀνθρώπων· καὶ τούτου ἕνεκα ἔνιοι συμβουλεύουσιν ἵνα μετὰ τοῦ δέρματος συμπεριληφθῇ ἐν τῷ κρημνῷ καὶ ἐπιπολαία μυϊκὴ στιβάς.

Ἐκ πάντων τῶν εἰρημένων ἐκ δέρματος κρημνῶν προτιμότεροι οἱ κατὰ Βέκιον σχηματιζόμενοι δύο ἀνισομεγέθεις, διότι καὶ ἧσσονα κίνδυνον γαγγραίνης διατρέχουσι, καὶ ἡ ἐκ τῆς συναφείας τῶν χειλέων τοῦ τραύματος οὐλὴ συμπίπτει πλαγιόθεν καὶ οὐχὶ ἀκριβῶς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κολοβώματος.

Κατὰ τὰς παρατηρήσεις δὲ τῶν νεωτέρων χειρουργῶν προτιμότεροι οἱ ἐκ δέρματος μόνον σχηματιζόμενοι κρημνοί, διότι οὗτοι ἀποβαίνουσιν ἐπιτυχέστεροι τῶν ἐκ δέρματος ἅμα καὶ μυῶν ἀποτελουμένων, οὓς οἱ ἀρχαιότεροι χειρουργοὶ ἔκρινον ὑπερτέρους.

6'. Κρημνοποίησις ἐκ δέρματος ἅμα καὶ μυῶν.

Αὕτη περιλαμβάνει *τὴν μονόκρημνον τομήν*, ἐν ᾗ ὁ κρημνὸς λαμβάνεται ἐκ δέρματος καὶ μυῶν ἀπὸ μόνης τῆς ἑτέρας πλευρᾶς τοῦ μέλους· ἢ *τὴν δίκρημνον*, ἐν ᾗ σχηματίζονται δύο κρημνοί, εἷς ἐξ ἑκαστης πλευρᾶς τοῦ μέλους. Ὁ διασχηματισμὸς τῶν κρημνῶν ἐν ἀμφοτέραις ἐστὶ τετράγωνος ἢ μηνοειδής.

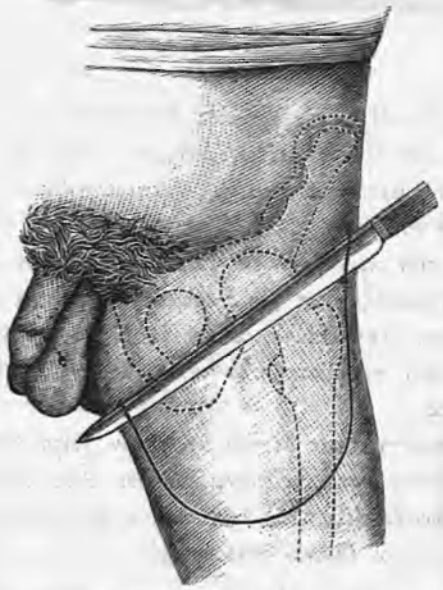
Ἡ μονόκρημνος δὲ τομὴ ἐπήγασε κυρίως ἐξ ἀνίσου καταστροφῆς τῶν ἁπαλῶν μορίων ἐν ταῖς πλευραῖς τοῦ μέλους διὰ πυροβόλων ὅπλων, ἢ ἐκ λοξῆς ἀφοριστικῆς γραμμῆς ἐν γαγγραίνῃ, ὁπότε δύνανται νὰ περισωθῶσιν ἱκανὰ ἁπαλὰ μόρια ἐκ τῆς ἑτέρας τοῦ μέλους πλευρᾶς εἰς ἐπικάλυψιν τοῦ κολοβώματος, καὶ οὕτως ἐπιτυγχάνεται

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἡ ἀποφυγὴ τοῦ ἀκρωτηριασμοῦ λίαν πρὸς τὰ ἄνω. Ἡ μονόκρημνος δὲ τοιάδε τομὴ ἐφαρμόσιμός ἐστιν ἰδίως ἐπὶ τῆς κνήμης, ἐν ᾗ ἡ εὔσαρκος γαστροκνημία δύναται νὰ παράσχῃ εὐμεγέθη καὶ κατάλληλον κρημνὸν εἰς ἐπικάλυψιν τοῦ κολοβώματος.

Ἡ δίκρημνος δὲ τομὴ χρήσιμος κρίνεται ἐν τῷ ἀκρωτηριασμῷ καὶ τοῦ μηροῦ καὶ τοῦ βραχίονος.

Οἱ δὲ δυνατοὶ τῆς ἓξ ἁπάντων τῶν ἄπαλῶν μορίων κρημνοποιήσεως τρόποι εἰσὶν οἱ ἑξῆς.

Εικων 130

1. Περιχαραχθέντων κύκλῳ ἁπάντων τῶν ἁπαλῶν μορίων μέχρι τοῦ ὀστοῦ, δίδονται αὐτοῖς ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων ἄκρων διαμέτρου τινὸς τοῦ μέλους δύο τομαὶ ἄχρις ὀστοῦ καὶ κάθετοι ἐπὶ τῆς ταύτα περιχαρακούσης, μία καὶ μία, καὶ οἱ οὕτω σχηματισθέντες δύο τετράγωνοι κρημνοὶ ἀναστέλλονται, ἀποπριομένου τοῦ ὀστοῦ συστοίχως τῇ βάσει τῶν ἀνεσταλμένων δύο κρημνῶν, καθ' Ἡλιόδωρον καὶ Ῥαβάτωνα.

2. Διακεντοῦνται τὰ ἁπαλὰ μόρια κατὰ τὴν ἑτέραν πλευρὰν τοῦ μέλους, τοῦ ἀκρωτηριαστέος παρὰ τὴν τοῦ ὀστοῦ ἐπιφάνειαν διελαύνοντος καὶ ἐκκόπτοντος τὸν κρημνὸν ἁπλοῦν ἢ διπλοῦν ἐκ τῶν ἔνδον πρὸς τὰ ἔξω κατὰ Βερδουῖνον (Εἰκὼν 130).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

3. Ἐκκόπτεται εἰς ἢ δύο κρημνοὶ ἐξ ἁπάντων τῶν ἁπαλῶν μορίων, ἀλλ' *ἐκ τῶν ἔσω πρὸς τὰ ἔνδον* κατὰ Lowdham (Εἰκὼν 131).

Εἰκων 131

Γ'. Ὠοειδὴς τομή.

Αὕτη συστηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Σκουτετένου (1827) ὡς γενικὴ τῶν ἀπεξαρθρώσεων μέθοδος παρεμφέρει μὲν κυκλοτερεῖ τομῇ, διαφέρουσα ἐκείνης μόνον καθότι τὰ ἁπαλὰ μόρια διαιροῦνται οὐχὶ καθέτως, ἀλλὰ λοξῶς τῷ ἐπιμήκει ἄξονι τοῦ μέλους καὶ ὑπὸ γωνίαν 45°, καὶ μάλιστα οὕτως ὥστε τὰ ἁπαλὰ μόρια ἐπὶ τῆς προσθίας ἢ ἀνωτέρας πλευρᾶς τοῦ μέλους διαιροῦνται ὑψηλότερον ἢ ἐπὶ τῆς κατωτέρας. Πρὸς δὲ ἡ τομὴ ἐπὶ μὲν τῆς ἄνω πλευρᾶς τοῦ μέλους τελευτᾷ ὀξέως αἰχμηρά, ἐπὶ δὲ τῆς κάτω τούτου πλευρᾶς φέρει ὄντως ὠοειδὲς περιφερὲς σχῆμα. Ἡ ἄνω ὀξεια γωνία τῆς ὠοειδοῦς τομῆς ἐπὶ τῶν ἀπεξαρθρώσεων συστοιχεῖ ἀκριβῶς τῇ ἀρθρικῇ γραμμῇ, δι' ἧς ἡ διάνοιξις τοῦ ἄρθρου καὶ ἡ ἀπεξάρθρωσις τελεῖται, ἢ καὶ ἐνθα τὸ ὀστοῦν ἀποπρισθήσεται, ὁπόταν τῆς ὠοειδοῦς τομῆς καὶ ἐν τοῖς ἰδίως ἀκρωτηριασμοῖς χρῆσις γένηται (Εἰκὼν 132). Ἡ μέθοδος αὕτη μόνον ἔν τισιν ἀπεξαρθρώσεσιν ἐφαρμόζεται.

Εἰκων 132

Ἐπικρίνοντες δὲ νῦν εἰδικώτερον καὶ ἐν ἀνακεφαλαιώσει τὰς διαφορους μεθόδους τοῦ ἀκρωτηριασμοῦ εὑρίσκομεν αὐτὰς ἐχούσας οὕτω πως.

Ἐν τῷ ἀκρωτηριασμῷ τῶν πλείστων μερῶν τῶν ἄκρων χρησιμω-

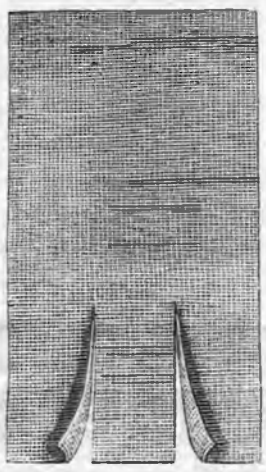
Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σχῆμα· δηλονότι *ευθύωροι* τὴν ἀκμὴν (α) πρὸς τὴν κατὰ κύκλον περιχάραξιν, σμικρόν τι *γαστρωτοὶ* παρὰ τὴν αἰχμὴν (β) συνήθως πρὸς τὴν ἐκ τῶν ἔξω ἐπὶ τὰ ἔνδον κρημνοποίησιν· ἢ, τέλος, *ἀμφίστομοι ἀκρωτηριαστῆρες* (Εἰκὼν 134) λογχοειδεῖς τὴν αἰχμὴν καὶ τὰ πλεῖστα χρήσιμοι εἰς τὴν διακεντήσει ἐκ τῶν ἔνδον πρὸς τὰ ἔξω κρημνοποίησιν.

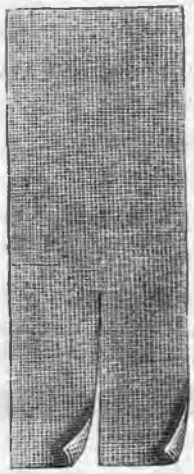

Εικων 134

Σπληνίον δισκελές, ἢ τρισκελὲς ἅπαξ ἢ δὶς μέχρι τῆς μεσότητος κατὰ μῆκος ἐσχισμένον (Εἰκὼν 135 καὶ 136), ὧν ἐκεῖνο μὲν καταλλήλως περιτίθεται ἐπὶ ἀκρωτηριασμοῦ μελῶν μεθ' ἑνὸς ὀστοῦ, τοῦτο δὲ ἐπὶ τῶν δύο ὀστα φερόντων μελῶν, καὶ ἄμφω χρήσιμα εἰς ἀνάσπασιν καὶ προάσπισιν τῶν ἀπαλῶν μορίων κατὰ τὴν πρίσιν τοῦ ὀστοῦ, ὥσπερ κατωτέρω καταδειχθήσεται.

Εικων 135

Εικων 136

Πρίονες, συνήθως *τοξοειδεῖς*, μεγάλοι ἢ μικροί, ἀναλόγως τοῦ πάχους τοῦ ἀποπρισθησομένου ὀστοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἐργαλείοις ἐκτενῶς περιγραφέντων καὶ ἀπεικονισθέντων (σελ. 57).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὀστεάγραι εἰς καθαίρεσιν τῶν μετὰ τὴν ἀπόπρισιν τοῦ ὀστοῦ τυχὸν σχηματισθεισῶν παρασχίδων, οἷαι ἀπεικονίσθησαν ἐν τῷ περὶ ἐργαλείων Κεφαλαίῳ (σελ. 56).

Κλειθρολαβίδες ἱκαναί, ἓξ ἢ δώδεκα, εἰς σύλληψιν τῶν ἐπὶ τοῦ τραύματος αἱμορραγουσῶν ἀρτηριῶν· ἔτι δὲ καὶ δύο *ἀνατομικαὶ λαβίδες* εἰς ἀποψίλωσιν τῶν ἀγγείων. Ἐκεῖναι μὲν εὑρηνται ἀπεικονισμέναι ἐν τοῖς περὶ ἀπολινώσεως (σελ. 166 καὶ 167), αὗται δὲ ἐν τοῖς περὶ ἐργαλείων (σελ. 41).

Ζωϊκαὶ ἀντισηπτικαὶ χορδαὶ πρὸς τὴν τῶν αἱμορραγούντων ἀγγείων ἀπολίνωσιν καὶ *ῥάμματα ἀντισηπτικὰ* μετὰ καμπύλων βελονῶν πρὸς ραφὴν τῶν χειλέων τοῦ τραύματος, ἢ καὶ περίπαρσιν τῶν αἱμορραγούντων ἀγγείων· *θυριδωτοὶ ἐλαστικοὶ σωλῆνες*, ἀντισηπτικῶς παρεσκευασμένοι, κατὰ τὰ ἀλλαχόσε εἰρημένα· ψεκαστὴρ πρὸς παραγωγὴν ἀντισηπτικῶν ἀτμίδων περὶ τὸ χειριστικὸν πεδίον· διαλύσεις φαινικοῦ ὀξέος διαφόρων βαθμῶν, οἵας ἐν τῇ Εἰσαγωγῇ ἐκτενῶς ἐξεθήκαμεν, καὶ σύριγγες (σελ. 65). Ἡ πρὸς νάρκωσιν συσκευὴ καὶ πάντα τὰ πρὸς τὴν Λιστέρειον ἀντισηπτικὴν ἐπίδεσιν τοῦ τραύματος ἀπαιτούμενα.

2. *Σχηματισμὸς τοῦ ἀσθενοῦς.* Ὁ χειρισθησόμενος, διὰ τὴν πρὸ τῆς ἐγχειρήσεως τελουμένην νάρκωσιν, κατακλίνεται ὕπτιος ἐπὶ ἰδίας χειριστικῆς τραπέζης ἐν νοσοκομείοις, ἢ αὐτοσχεδίου χειριστικῆς κλίνης ἐν οἰκίαις, ὑψηλῆς ἀναλόγως καὶ στενῆς καὶ εὐπροσίτου τῷ χειρουργοῦντι. Καὶ τελουμένου μὲν ἀκρωτηριασμοῦ τοῦ ἄνω ἄκρου, ὁ ἀσθενὴς τάσσεται παρὰ τὸ χεῖλος τῆς χειριστικῆς τραπέζης ἢ κλίνης, ἔχων ἀποκεκαλυμμένον τὸ ἄκρον μέχρις ὤμου καὶ ἐν ἀπαγωγῇ· τούτου δὲ τελουμένου ἐπὶ τοῦ κάτω ἄκρου, ἀποκαλύπτεται σύμπαν τὸ κῶλον μέχρις ἰσχίων· ἀπάγεται προσηκόντως, ἢ καὶ προεκτείνεται πέραν τοῦ ἄκρου τῆς κλίνης, ὥσπερ ἰδίᾳ ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα ἀκρωτηριασμοῖς ῥηθήσεται.

Ἡ ἀντισηπτικὴ δὲ θεραπεία ἀπαιτεῖ ἐπιμελέστατον καθαρισμὸν καὶ ἀπολύμανσιν τοῦ χειριστικοῦ πεδίου καὶ τῶν πέριξ αὐτοῦ. Ὅθεν τὸ μέλος δέον ν' ἀποπλυθῇ καὶ καθαρθῇ διὰ θερμοῦ ὕδατος καὶ σάπωνος τῇ συνεργείᾳ βύρσης, αἱ δὲ τρίχες νὰ προξυρισθῶσι, καὶ ἐπὶ τέλους τὸ οὕτω καθαρθὲν δέρμα ν' ἀποπλυθῇ διὰ διαλύσεως φαινικοῦ ὀξέος ἐν ἀναλογίᾳ 5 %, ἢ διὰ χλωριούχου ὕδατος. Πυορροοῦσαι ἐπιφάνειαι, συριγγώδεις πόροι καὶ γαγγραινώδη μέρη ἐπικαλυπτέσθωσαν διὰ σπληνίων, προεμβεβαμμένων ἐν ἀντισηπτικῇ διαλύσει, ἢ ἐν ἀνάγκῃ καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τάτη τυγχάνει *ἡ δίχρονος περιχάραξις*, (τῆς μονοχρόνου ἐν τισι μόνον εἰδικαῖς περιστάσεσιν ἐφαρμοσίμου οὔσης), προτερουῦσα καθόλου πασῶν τῶν λοιπῶν μεθόδων διότι, ὥςπερ ἤδη εἴρηται, ἐν τῇ ἐκτελέσει ἥσσονας δυσχερείας παρέχει· εὐεξέργαστός ἐστι καὶ ὑπὸ τῶν ἧττον ἠσκημένων χειρουργῶν, καὶ ἰδίως ἐν πολέμῳ ταχυτέλεστος· τέλος, διότι ἡ ἀπολίνωσις τῶν αἱμορραγούντων κατ' αὐτὴν ἀγγείων τάχιστα καὶ ἀσφαλῶς διαπράσσεται διὰ τὴν ἐγκαρσίαν διαίρεσιν αὐτῶν.

Ταύτῃ ἕπεται ἡ *κρημνοποίησις* ὑπὸ τὰς διαφόρους αὐτῆς μεθόδους, ὧν περ αὖθις προτιμοτέρα ἡ *διὰ σχηματισμοῦ διπλῶν ἐκ δέρματος κρημνῶν*, ἑνὸς δηλονότι βραχυτέρου ἐκ τῆς μιᾶς πλευρᾶς τοῦ μέλους καὶ ἑτέρου μακροτέρου ἐκ τῆς ἑτέρας, περιχαρασσομένων ἐν τέλει ἁπλῶς πάντων τῶν λοιπῶν ἁπαλῶν μορίων μέχρις ὀστοῦ. Αὕτη ἡ μέθοδος φέρει πολλὰ τῶν προτερημάτων τῆς τε κατὰ κύκλον περιχαράξεως καὶ τῆς κρημνοποιήσεως, καὶ μάλιστα πολλάκις ὑπερτερεῖ πασῶν. Ἡ *κρημνοποίησις ὅμως ἐξ ἁπάντων τῶν ἁπαλῶν μορίων* ἀπαιτεῖ τέχνην ἰδιάζουσαν καὶ ἄσκησιν μεγάλην, ἵνα ἐν τῇ ἐκκοπῇ οἱ κρημνοὶ ἀποβῶσιν εὐθεῖς καὶ ὁμαλοί. Ἔτι δὲ κατ' αὐτὴν τὰ ἀγγεῖα διαιροῦνται λοξῶς, καὶ ἐγκατακρύπτονται δι' ἀνασπάσεως, δυσχερῶς ἐνίοτε συλλαμβανόμενα, ἢ καὶ συλληφθέντα μὴ ἀποβροχιζόμενα κύκλῳ δεόντως, δι' ἃ πάντα εὐκόλως παρακολουθοῦσι τῇ μεθόδῳ ταύτῃ ἐπιγενεῖς αἱμορραγίαι. Ἀλλ' ἐν τισι περιπτώσεσιν ἕνεκα τῆς ἀνατομικῆς διατάξεως τοῦ μέλους αὕτη ἀναγκαία γίνεται καὶ σχεδὸν ἀποκλειστική. Προτερεῖ δὲ ἑτέρωθεν ἡ μέθοδος αὕτη, διότι γίνεται τελεία διὰ τῶν κρημνῶν ἐπικάλυψις τοῦ τραύματος, καὶ ἑπομένως ἀποφυγὴ τοῦ σχηματισμοῦ κωνοειδοῦς κολοβώματος· διότι ἡ οὐλὴ μετὰ τὴν ἴασιν τάσσεται ἐν ἀμείνονι θέσει· διότι, τέλος, ἀποφεύγεται ἡ ἀναμέσον δέρματος καὶ ὀστοῦ τοῦ ἄκρου παρέμπτωσις τῶν διαιρεθέντων νεύρων, ὧν περ ἕνεκα ἐπιγίνονται ἀφόρητοι νευραλγίαι.

Τέλος *ἡ ὠοειδὴς τομὴ* ὑστερεῖ σχεδὸν κατὰ πάντα· πρῶτον μὲν διότι καὶ ἐν αὐτῇ διαιροῦνται λοξῶς τὰ ἀγγεῖα, ὅπερ, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, κακόν· δεύτερον δέ, διότι παράγει ἐκτενῆ τραυματικὴν ἐπιφάνειαν, ὅπερ θεωρεῖται ὡς μομφὴ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ κατὰ κύκλον περιχαράξει. Ἔτι δὲ ἡ μέθοδος αὕτη οὔτε λείαν καὶ καλῶς συναρμοζομένην τραυματικὴν ἐπιφάνειαν παρέχει, ὥςπερ ἡ κρημνοποίησις, οὔτε τὴν σχετικῶς ἐλάσσονα τρῶσιν καὶ ἐγκαρσίαν τῶν ἁπαλῶν μορίων διαίρεσιν, ὥςπερ ἡ κυκλοτερὴς τομή. Καὶ ὅμως ἐν τισι περιπτώσεσιν αὕτη τυγχάνει ἡ ἀρίστη καὶ μόνη ἐφαρ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μοστέα μέθοδος· οἷον ἐν τῇ ἀπεξαρθρώσει τοῦ κατ' ὦμον ἄρθρου, ὁπόταν διὰ τρῶσιν τὰ ἁπαλὰ μόρια τῆς μὲν προσθίας ἢ ἄνω τούτου πλευρᾶς ὡσι κατεστραμμένα τοσοῦτον, ὥστε ἀδύνατος ὁ ἐκ τούτων σχηματισμὸς κρημνοῦ εἰς ἐπικάλυψιν τοῦ κολοβώματος, τῆς δὲ κατωτέρας ἔχουσιν ὑγιῶς· καὶ τότε ἡ ἐκλογὴ δύναται νὰ κυμανθῇ μεταξὺ τοῦ σχηματισμοῦ ἑνὸς μόνου κατωτέρου κρημνοῦ καὶ τῆς ὠοειδοῦς τομῆς, οὔσης πάλιν προτιμοτέρας, διότι αὕτη εὐχεραίνει τὴν τῶν τραυματικῶν ἐκκριμάτων ἔκρυσιν, οὐδεμίαν δὲ ροπὴν εἰς κατάπτωσιν φέρει, οὔτε κίνδυνος γαγγραινώσεως ὑπάρχει, ὥσπερ ἐν τῷ ἑνὶ μακρῷ κατωτέρῳ κρημνῷ.

Γενικὸς τύπος τῆς τοῦ ἰδίως ἀκρωτηριασμοῦ ἐγχειρήσεως κατὰ τὰς διαφόρους μεθόδους.

Ἅπασα ἡ ἐγχείρησις περιλαμβάνει *τὴν προπαρασκευὴν* καὶ *τὴν ἐκτέλεσιν*.

Α'. Προπαρασκευή.

Ταύτῃ ἐμπεριλαμβάνονται *τὰ πρὸς ἀκρωτηριασμὸν χρήσιμα ἐργαλεῖα* καὶ λοιπὰ μέσα· *ὁ σχηματισμὸς τοῦ ἀσθενοῦς· ἡ θέσις τοῦ χειρουργοῦ· οἱ ἀπαιτούμενοι βοηθοὶ* καί, τέλος, *τὰ κατὰ τὴν ἐγχείρησιν ἴσχαιμα μηχανήματα*.

1. *Ἐργαλεῖα* χρήσιμα πρὸς ἀκρωτηριασμούς εἰσι.

Γαστρωτὰ σμίλια, ἢ καὶ *γιγγλυμωτὰ μαχαίρια* πρὸς διαίρεσιν μόνου τοῦ δέρματος ἐπὶ ἀκρωτηριασμοῦ μεγάλων μελῶν, ἁπάντων δὲ

ΕΙΚΩΝ 133

τῶν ἁπαλῶν μορίων ἄχρις ὀστοῦ ἐν τῇ ἀκρωτηριάσει φαλάγγων καὶ τῶν ταύταις ἀναλόγων, ἢ καὶ πρὸς περιχάραξιν τοῦ περιοστέου πρὸ τῆς πρίσεως τοῦ ὀστοῦ. Τοιαῦτα ἤδη ἀπεικονίσθησαν ἐν τῇ τῶν ἐργαλείων περιγραφῇ (σελ. 36).

Ἀκρωτηριαστῆρες (Εἰκὼν 133 α. β.) ποικίλοι τό τε μέγεθος καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δι' ἀντισηπτικῆς ὀθόνης στηριζομένων, ἵνα μὴ ἡ χεὶρ τοῦ χειρουργοῦ ἢ καὶ τὰ μαχαίρια, τῇ ἐπαφῇ χριόμενα ὑπὸ τῶν μολυσματικῶν οὐσιῶν, μεταφέρωσι ταύτας ἐπὶ τοῦ τραύματος.

3. *Θέσις του χειρουργοῦ.* Ἐπὶ μὲν ἀκρωτηριασμοῦ κατὰ τὴν ἄκραν χεῖρα ἢ κατὰ τὸν ἄκρον πόδα ὁ χειρουργὸς ἵσταται πρὸ τοῦ πέρατος τῶν μελῶν τούτων καὶ ἐνώπιος ἐνωπίῳ, αὐτὸς οὗτος τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ κρατῶν καὶ εἰκότως διευθύνων τὸ καθαιρεθησόμενον μέλος· ἐπὶ δὲ ἀκρωτηριασμοῦ τῶν ἄκρων ἀνωτέρω ἡ θέσις τοῦ χειρουργοῦ ἀλλοία ἐστί. Καθόλου δὲ ἐκείνη ἡ θέσις κρίνεται προτιμοτέρα, ἐν ᾗ ἡ μὲν μὴ χειρίζουσα, ἤτοι ἡ ἀριστερὰ χεὶρ τοῦ χειρουργοῦ συστοιχεῖ τῷ κορμῷ τοῦ ἀσθενοῦς, ἡ δὲ δεξιά, ἤτοι ἡ χειρίζουσα τῷ καθαιρεθησομένῳ μέλει. Ἕπεται οὖν ἐκ τούτου ὅτι ἐπὶ μὲν ἀκρωτηριασμοῦ τοῦ δεξιοῦ ἄνω τε καὶ κάτω ἄκρου ὁ χειρουργὸς ἵσταται πρὸς τὴν ἔξω τούτων πλευράν, ἐπὶ δὲ ἀκρωτηριασμοῦ τοῦ ἀριστεροῦ ἄνω τε καὶ κάτω ἄκρου, πρὸς τὴν ἐσω πλευρὰν αὐτῶν· δηλονότι ἀναμέσον ἄκρου καὶ κορμοῦ ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ἄνω ἄκρου, ἀναμέσον δὲ ἀμφοτέρων τῶν σκελῶν ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ κάτω ἄκρου. Μόνον δ' ἐν ἀκρωτηριασμῷ τοῦ ἀριστεροῦ μηροῦ ὅλως πρὸς τὰ ἄνω, ὁ χειρουργὸς ἵσταται πρὸς τὴν ἔξω τούτου πλευράν, ἐπειδή, ἐλλείψει χώρου, ἀδύνατον νὰ σταθῇ ἀναμέσον τῶν σκελῶν τοῦ χειρισθησομένου.

4. *Βοηθοί* ἐπὶ ἀκρωτηριασμῶν μεγάλων μελῶν ἀπαιτοῦνται πέντε ἢ τέσσαρες. Εἷς εἰς κράτησιν τοῦ δι' ὀθονίου περιειλημένου κατωτέρου ἢ καθαιρετέου μέρους τοῦ ἄκρου· δεύτερος εἰς κράτησιν καὶ ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶ στήριξιν τοῦ ἄνω μέρους τοῦ ἀκρωτηριασθησομένου μέλους· τρίτος ἐνεργήσων τὴν νάρκωσιν κατὰ τὰ ἐν τῇ Εἰσαγωγῇ εἰρημένα· τέταρτος εἰς παραγωγὴν τῶν ἀντισηπτικῶν ἀτμίδων περὶ τὸ χειριστικὸν πεδίον διὰ ψεκαστῆρος καί, τέλος, πέμπτος, ἀπορίᾳ ὅμως δύναται καὶ νὰ ἐλλείπῃ, παρέχων τῷ χειρουργῷ τὰ διάφορα ἐργαλεῖα καὶ παντοιοτρόπως ὑποβοηθῶν αὐτῷ ἐν τῇ ἐγχειρήσει. Ἐπὶ δὲ ἀκρωτηριασμῶν δακτύλων καὶ τῶν παρομοίων ἀρκοῦσι καὶ δύο μόνον βοηθοί.

5. *Ἴσχαιμα κατὰ τὴν ἐγχείρησιν.* Ἡ κατὰ ταύτην ἀπὸ τῆς αἱμορραγίας προφυλακὴ δύναται ἐν ἀνάγκῃ νὰ τελεσθῇ ἢ τῇ διὰ τῶν δακτύλων πιέσει τῆς στελεχιαίας τοῦ μέλους ἀρτηρίας, ἢ δι' ἰσχαίμου πιέστρου, ὥςπερ ἐν τῇ ἐπισχέσει καθόλου τῶν αἱμορραγιῶν ἤδη εἴρηται (σελ. 158 καὶ ἑφεξῆς), ἤ, ὥςπερ γενικῶς τανῦν γίνεται, διὰ τοῦ *ελαστικοῦ ἰσχαίμου πιέστρου τοῦ Ἐσμάρχου.*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τὸ ὄντως ἀνεκτίμητον τοῦτο πίεστρον ἐγένετο τανῦν γενικῶς παραδεκτόν, καὶ κρίνεται ἀπαραίτητον κατὰ τῶν αἱμορραγιῶν καθόλου καὶ ἐν τοῖς ἀκρωτηριασμοῖς ἰδίᾳ, ὃν ἀληθῶς τὸ ἐγκαύχημα τῆς νεωτέρας χειρουργικῆς. Διὰ τοῦ ἐλαστικοῦ οὖν τούτου ἰσχαίμου πιέστρου κατέστη δυνατὴ ἡ ἐκτέλεσις πάσης ἐν τοῖς ἄκροις τοῦ σώματος ἐγχειρήσεως ἄνευ ἀπωλείας καὶ *ἐλαχίστων σταγόνων* αἵματος καὶ μετὰ πάσης ἡσυχίας καὶ προσοχῆς· ἅτινα πάντη ἀδύνατα ἦσαν πρὸ τῆς τούτου εὑρέσεως, καὶ πρὸς ἀποφυγὴν τῆς μεγάλης αἱμορραγίας ἔδει ἡ ἐγχείρησις νὰ τελεσθῇ ὡς οἷόν τε κατεσπευσμένως. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ πλεῖσται ὅσαι πρότερον κακαὶ τῶν ἐγχειρήσεων συνέπειαι διὰ τὴν πολλοῦ αἵματος ἀπώλειαν ἤρθησαν ἤδη δι' αὐτοῦ. Ὅθεν τανῦν οἱ πάσχοντες ὑποβάλλονται καὶ εἰς τὰς σοβαρωτέρας τῶν ἐγχειρήσεων, τὸ μὲν ἄνευ ἐλαχίστου πόνου, τὸ δὲ ἄνευ ἀπωλείας καὶ ἐλαχίστων σταγόνων αἵματος, τὸ δὲ, τέλος, καὶ ἄνευ κινδύνου ἐν τῇ ἀποθεραπείᾳ, ἁπάντων τούτων ὀφειλομένων εἰς τὴν θαυμασίαν τριάδα τῶν ἀνακαλύψεων τῆς νεωτέρας Χειρουργίας· δηλονότι τὴν διὰ χλωροφορμίου νάρκωσιν, τὴν διὰ τοῦ ἐλαστικοῦ Ἐσμαρχείου πιέστρου ἰσχαιμίαν, καὶ τὴν ἀντισηπτικὴν μέθοδον.

Συνίσταται δὲ τὸ ἴσχαιμον τοῦτο πίεστρον ἐκ *του ἐλαστικου ἐπιδέσμου*, κατεσκευασμένου ἐκ νηματίων ἐνθείου ἐλαστικοῦ κόμμεως μετάξῃ συνυφασμένων, καὶ μῆκος μὲν 4 — 5 μέτρων καὶ ἔτι πρὸς ἔχοντος, πλάτος δὲ ὅσον χειρός, καὶ ἐκ *τοῦ ἐλαστικοῦ σωλῆνος*, ἐξ ἐνθείου ἐλαστικοῦ κόμμεως ἀποτελουμένου, αὐλοειδοῦς, πάχος μὲν ἀντίχειρος ἔχοντος, μῆκος δὲ 2 — 3 ποδῶν, καὶ φέροντος κατὰ μὲν τὸ ἓν ἄκρον τυφλάγκιστρον μετάλλινον, κατὰ δὲ τὸ ἕτερον ἄλυσιν μετ' εὑρέων ἀγκυλίων ἢ κρίκων. *Ἐφαρμόζεται* δὲ οὕτω πως. Ὁ μὲν ἐλαστικὸς ἐπίδεσμος περιειλίσσεται σπειροειδῶς ἀπὸ τῶν κορυφῶν τῶν δακτύλων τῆς χειρὸς ἢ τοῦ ποδὸς στερρότατα μέχρι τοῦ προορισθέντος σημείου ἄνωθεν τοῦ τόπου τῆς ἐγχειρήσεως (Εἰκὼν 137), καὶ παραυτίκα ἐπὶ τοῦ ὁρίου τῆς τῶν ἐπιδέσμων περιειλήσεως *ὁ λίαν διατεινόμενος ἐλαστικὸς σωλὴν* περικυκλοῖ τὸ μέλος τρὶς ἢ τετράκις, τοῦ τυφλαγκίστρου τούτου ἐν τέλει διαγκυλουμένου περὶ τὸν σύστοιχον αὐτῷ κρίκον τῆς κατὰ τὸ ἕτερον ἄκρον ἁλύσεως, καὶ ἀσφαλίζοντος οὕτω τὸν σωλῆνα ἀπὸ πάσης χαλαρώσεως Ἀλλ' ἀντὶ τοῦ οὕτω διατεταγμένου σωλῆνος δύναται καὶ ἁπλοῦς ἄνευ ἁλύσεως καὶ ἀγκίστρου σωλὴν νὰ διεμβληθῇ ἐν *ὀχμῃ δακτυλιώδει* μετὰ στενῆς ῥωγμῆς,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δι' ἀντισηπτικῆς ὀθόνης στηριζομένων, ἵνα μὴ ἡ χεὶρ τοῦ χειρουργοῦ ἢ καὶ τὰ μαχαίρια, τῇ ἐπαφῇ χριόμενα ὑπὸ τῶν μολυσματικῶν οὐσιῶν, μεταφέρωσι ταύτας ἐπὶ τοῦ τραύματος.

3. *Θέσις τοῦ χειρουργοῦ.* Ἐπὶ μὲν ἀκρωτηριασμοῦ κατὰ τὴν ἄκραν χεῖρα ἢ κατὰ τὸν ἄκρον πόδα ὁ χειρουργὸς ἵσταται πρὸ τοῦ πέρατος τῶν μελῶν τούτων καὶ ἐνώπιος ἐνωπίῳ, αὐτὸς οὗτος τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ κρατῶν καὶ εἰκότως διευθύνων τὸ καθαιρεθησόμενον μέλος· ἐπὶ δὲ ἀκρωτηριασμοῦ τῶν ἄκρων ἀνωτέρω ἡ θέσις τοῦ χειρουργοῦ ἀλλοία ἐστί. Καθόλου δὲ ἐκείνη ἡ θέσις κρίνεται προτιμοτέρα, ἐν ᾗ ἡ μὲν μὴ χειρίζουσα, ἤτοι ἡ ἀριστερὰ χεὶρ τοῦ χειρουργοῦ συστοιχεῖ τῷ ὁρμῷ τοῦ ἀσθενοῦς, ἡ δὲ δεξιά, ἤτοι ἡ χειρίζουσα τῷ καθαιρεθησομένῳ μέλει. Ἕπεται οὖν ἐκ τούτου ὅτι ἐπὶ μὲν ἀκρωτηριασμοῦ τοῦ δεξιοῦ ἄνω τε καὶ κάτω ἄκρου ὁ χειρουργὸς ἵσταται πρὸς τὴν ἔξω τούτων πλευράν, ἐπὶ δὲ ἀκρωτηριασμοῦ τοῦ ἀριστεροῦ ἄνω τε καὶ κάτω ἄκρου, πρὸς τὴν ἔσω πλευρὰν αὐτῶν· δηλονότι ἀναμέσον ἄκρου καὶ ὁρμοῦ ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ἄνω ἄκρου, ἀναμέσον δὲ ἀμφοτέρων τῶν σκελῶν ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ κάτω ἄκρου. Μόνον δ' ἐν ἀκρωτηριασμῷ τοῦ ἀριστεροῦ μηροῦ ὅλως πρὸς τὰ ἄνω, ὁ χειρουργὸς ἵσταται πρὸς τὴν ἔξω τούτου πλευράν, ἐπειδή, ἐλλείψει χώρου, ἀδύνατον νὰ σταθῇ ἀναμέσον τῶν σκελῶν τοῦ χειρισθησομένου.

4. *Βοηθοί* ἐπὶ ἀκρωτηριασμῶν μεγάλων μελῶν ἀπαιτοῦνται πέντε ἢ τέσσαρες. Εἷς εἰς κράτησιν τοῦ δι' ὀθονίου περιειλημένου κατωτέρου ἢ καθαιρετέου μέρους τοῦ ἄκρου· δεύτερος εἰς κράτησιν καὶ ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶ στήριξιν τοῦ ἄνω μέρους τοῦ ἀκρωτηριασθησομένου μέλους· τρίτος ἐνεργήσων τὴν νάρκωσιν κατὰ τὰ ἐν τῇ Εἰσαγωγῇ εἰρημένα· τέταρτος εἰς παραγωγὴν τῶν ἀντισηπτικῶν ἀτμίδων περὶ τὸ χειριστικὸν πεδίον διὰ ψεκαστῆρος καί, τέλος, πέμπτος, ἀπορίᾳ ὅμως δύναται καὶ νὰ ἐλλείπῃ, παρέχων τῷ χειρουργῷ τὰ διάφορα ἐργαλεῖα καὶ παντοιοτρόπως ὑποβοηθῶν αὐτῷ ἐν τῇ ἐγχειρήσει. Ἐπὶ δὲ ἀκρωτηριασμῶν δακτύλων καὶ τῶν παρομοίων ἀρκοῦσι καὶ δύο μόνον βοηθοί.

5. *Ἴσχαιμα κατὰ τὴν ἐγχείρησιν.* Ἡ κατὰ ταύτην ἀπὸ τῆς αἱμορραγίας προφυλακὴ δύναται ἐν ἀνάγκῃ νὰ τελεσθῇ ἢ τῇ διὰ τῶν δακτύλων πιέσει τῆς στελεχιαίας τοῦ μέλους ἀρτηρίας, ἢ δι' ἰσχαίμου πιέστρου, ὥσπερ ἐν τῇ ἐπισχέσει καθόλου τῶν αἱμορραγιῶν ἤδη εἴρηται (σελ. 158 καὶ ἑφεξῆς), ἤ, ὥσπερ γενικῶς τανῦν γίνεται, διὰ τοῦ *ἐλαστικοῦ ἰσχαίμου πιέστρου τοῦ Ἐσμάρχου.*

Τὸ ὄντως ἀνεκτίμητον τοῦτο πίεστρον ἐγένετο τανῦν γενικῶς παραδεκτόν, καὶ κρίνεται ἀπαραίτητον κατὰ τῶν αἱμορραγιῶν καθόλου καὶ ἐν τοῖς ἀκρωτηριασμοῖς ἰδίᾳ, ὃν ἀληθῶς τὸ ἐγκαύχημα τῆς νεωτέρας χειρουργικῆς. Διὰ τοῦ ἐλαστικοῦ οὖν τούτου ἰσχαίμου πιέστρου κατέστη δυνατὴ ἡ ἐκτέλεσις πάσης ἐν τοῖς ἄκροις τοῦ σώματος ἐγχειρήσεως ἄνευ ἀπωλείας καὶ *ἐλαχίστων σταγόνων* αἵματος καὶ μετὰ πάσης ἡσυχίας καὶ προσοχῆς· ἅτινα πάντη ἀδύνατα ἦσαν πρὸ τῆς τούτου εὑρέσεως, καὶ πρὸς ἀποφυγὴν τῆς μεγάλης αἱμορραγίας ἔδει ἡ ἐγχείρησις νὰ τελεσθῇ ὡς οἷόν τε κατεσπευσμένως. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ πλεῖσται ὅσαι πρότερον κακαὶ τῶν ἐγχειρήσεων συνέπειαι διὰ τὴν πολλοῦ αἵματος ἀπώλειαν ἤρθησαν ἤδη δι' αὐτοῦ. Ὅθεν τανῦν οἱ πάσχοντες ὑποβάλλονται καὶ εἰς τὰς σοβαρωτέρας τῶν ἐγχειρήσεων, τὸ μὲν ἄνευ ἐλαχίστου πόνου, τὸ δὲ ἄνευ ἀπωλείας καὶ ἐλαχίστων σταγόνων αἵματος, τὸ δὲ, τέλος, καὶ ἄνευ κινδύνου ἐν τῇ ἀποθεραπείᾳ, ἁπάντων τούτων ὀφειλομένων εἰς τὴν θαυμασίαν τριάδα τῶν ἀνακαλύψεων τῆς νεωτέρας Χειρουργίας· δηλονότι τὴν διὰ χλωροφορμίου νάρκωσιν, τὴν διὰ τοῦ ἐλαστικοῦ Ἐσμαρχείου πιέστρου ἰσχαιμίαν, καὶ τὴν ἀντισηπτικὴν μέθοδον.

Συνίσταται δὲ τὸ ἴσχαιμον τοῦτο πίεστρον ἐκ *τοῦ ἐλαστικοῦ ἐπιδέσμου*, κατεσκευασμένου ἐκ νηματίων ἐνθείου ἐλαστικοῦ κόμμεως μεταξὺ συνυφασμένων, καὶ μῆκος μὲν 4 — 5 μέτρων καὶ ἔτι πρὸς ἔχοντος, πλάτος δὲ ὅσον χειρός, καὶ ἐκ *τοῦ ἐλαστικοῦ σωλῆνος*, ἐξ ἐνθείου ἐλαστικοῦ κόμμεως ἀποτελουμένου, αὐλοειδοῦς, πάχος μὲν ἀντίχειρος ἔχοντος, μῆκος δὲ 2 — 3 ποδῶν, καὶ φέροντος κατὰ μὲν τὸ ἓν ἄκρον τυφλάγκιστρον μετάλλινον, κατὰ δὲ τὸ ἕτερον ἄλυσιν μετ' εὑρέων ἀγκυλίων ἢ κρίκων. *Ἐφαρμόζεται* δὲ οὕτω πως. Ὁ μὲν ἐλαστικὸς ἐπίδεσμος περιελίσσεται σπειροειδῶς ἀπὸ τῶν κορυφῶν τῶν δακτύλων τῆς χειρὸς ἢ τοῦ ποδὸς στερρότατα μέχρι τοῦ προορισθέντος σημείου ἄνωθεν τοῦ τόπου τῆς ἐγχειρήσεως (Εἰκὼν 137), καὶ παραυτίκα ἐπὶ τοῦ ὁρίου τῆς τῶν ἐπιδέσμων περιελίξεως ὁ *λίαν διατεινόμενος ἐλαστικὸς σωλὴν* περικυκλοῖ τὸ μέλος τρὶς ἢ τετράκις, τοῦ τυφλαγκίστρου τούτου ἐν τέλει διαγκυλουμένου περὶ τὸν σύστοιχον αὐτῷ κρίκον τῆς κατὰ τὸ ἕτερον ἄκρον ἁλύσεως, καὶ ἀσφαλίζοντος οὕτω τὸν σωλῆνα ἀπὸ πάσης χαλαρώσεως. Ἀλλ' ἀντὶ τοῦ οὕτω διατεταγμένου σωλῆνος δύναται καὶ ἁπλοῦς ἄνευ ἁλύσεως καὶ ἀγκίστρου σωλὴν νὰ διεμβληθῇ ἐν *ὀχμῇ δακτυλιώδει* μετὰ στενῆς ῥωγμῆς,

δι' ἧς τὰ *διατεταμένα* ἄκρα τοῦ ἐκ τῆς διατάσεως στενοτέρου γενομένου καὶ περὶ τὸ μέλος ταχθέντος ἤδη σωλῆνος διαπερῶνται καὶ ἄνευ φόβου χαλαρώσεως στηρίζουσιν αὐτά. Οὕτως οὖν ἢ ἄλλως στηριχθέντος τοῦ σωλῆνος, καθαιρεῖται εὐθὺς κατόπιν ὁ ἐλαστικὸς ἐπίδεσμος

Εικων 137

Εικων 138

(Εἰκὼν 138), καὶ ἡ ἐγχείρησις ἄρχεται ἐν τῷ κενῷ αἵματος γενομένῳ μέλει, τελουμένη ἄνευ ῥύσεως οὐδὲ *σταγόνος* αἵματος καὶ ὥσπερ *ἐπὶ πτώματος*. Ἔτι δὲ ἀντὶ τοῦ ἐλαστικοῦ σωλῆνος τανῦν γίνεται

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πολλὴ χρήσις καὶ τῆς *ἐλαστικῆς ζώνης τοῦ Νικαίσου*, ἥτις φέρει κατὰ μὲν τὸ ἓν ἄκρον μεταλλινον τυφλάγκιστρον, ἐπὶ δὲ τῆς ἑτέρας τῶν ἐπιφανειῶν ἐν τῷ μέσῳ κλιμακηδὸν ἐν σμικρᾷ ἀπ' ἀλλήλων ἀποστάσει συνερραμμένους ὀκτὼ ἢ δέκα μεταλλίνους δακτυλίους, καὶ ἥτις, *ἐν διατάσει* πλεονάκις περικυκλώσασα στερρῶς τὸ μέλος, ἀσφαλίζεται ἐν τῇ θέσει ταύτῃ, τοῦ ἀγκίστρου διαγκυλιζομένου διὰ τοῦ συστοίχου κρίκου αὐτῆς.

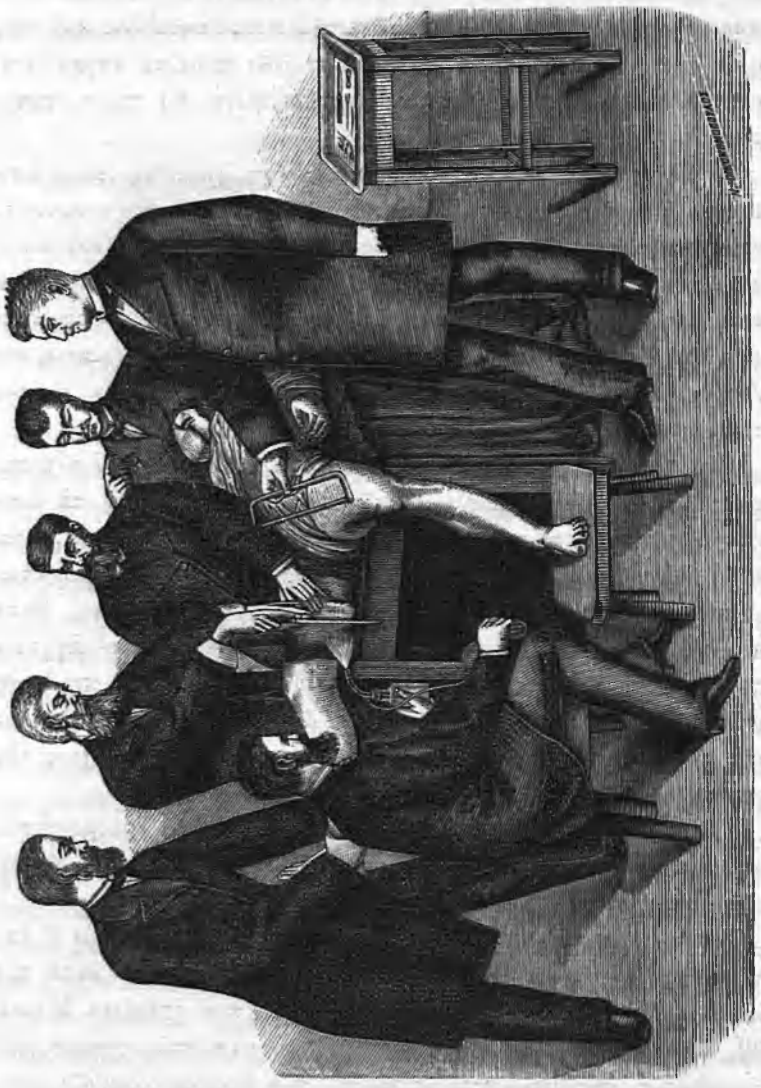
Ἐὰν ὅμως τὸ καθαιρεθησόμενον μέλος ἐνέχῃ *ἰχωρῶδες πῦον*, ἀποφευκτέα ἡ διὰ τοῦ ἐλαστικοῦ ἐπιδέσμου τοῦ πιέστρου σπειροειδὴς περιείλησις αὐτοῦ, ἐπειδὴ οὕτως ἀνωθοῦνται αἱ μολυσματικαὶ οὐσίαι εἴς τε τὸν συνεκτικὸν ἱστὸν καὶ τὰ λεμφοφόρα ἀγγεῖα. Διὸ τότε, κατὰ τὸν Λίστερον, τὸ μέλος τηρεῖται ἐπὶ σμικρὸν ἀνωρθωμένον ἵνα οὕτως ἐλαττωθῇ τὸ ἐν τοῖς ἀγγείοις μέγα ποσὸν τοῦ αἵματος, καὶ εὐθὺς μετὰ ταῦτα ἐφαρμόζεται μόνος ὁ ἐλαστικὸς σωλήν, εἰκότως στηριζόμενος.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐγχειρήσεως ὁ ἐλαστικὸς σωλὴν δέον *τάχιστα* νὰ ἐξαιρεθῇ· καὶ *οὐχὶ βραδέως*, ἀφοῦ ἤδη προαπελινώθησαν τὰ διαιρεθέντα ἀγγεῖα ἐν τε τοῖς ἀκρωτηριασμοῖς καὶ ταῖς διεκπρίσεσι, διότι ἄλλως ἡ ἐπερχομένη αἱμορραγία ἐπισημοτάτη ἐστί, τῶν πλευρωμάτων τῶν ἀγγείων τελούντων ἐν παρέσει ἕνεκα τῆς διαρκοῦς πιέσεως. Μετὰ τὴν ἐξαίρεσιν τοῦ ἐλαστικοῦ σωληνος, καί περ τῶν μεγάλων ἀγγείων ἀπολινωθέντων, ἐπέρχεται παρεγχυματώδης αἱμορραγία, παυομένη εὐκόλως τῇ διαβροχῇ τοῦ τραύματος δι' ἀντισηπτικῆς διαλύσεως μετὰ πάγου, ἢ καὶ τῇ διὰ τῶν δακτύλων πιέσει τοῦ στελέχους τῆς ἀρτηρίας.

Ἡ ἐν τοῖς ἀκρωτηριασμοῖς τῶν καθ' ἕκαστα μελῶν ἐφαρμογὴ τοῦ Ἐσμαρχείου ἰσχαίμου πιέστρου ἐκτίθεται λεπτομερῶς ἐν τῇ εἰδικῇ τούτων περιγραφῇ.

Ἐκθέντες οὖν πάντα τὰ τῇ προπαρασκευῇ ἀναγόμενα, πρὶν ἢ ἐπὶ τὴν περιγραφὴν τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἰδίως ἀκρωτηριασμοῦ κατὰ τὰς διαφόρους μεθόδους χωρήσωμεν, ἐπισυνάπτομεν τὴν ἑπομένην Εἰκόνα 139, ἀπεικονίζουσαν τέλεσιν ἀκρωτηριασμοῦ μετὰ τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ ἀσθενοῦς, τῆς θέσεως τοῦ χειρουργοῦ τῶν διαφόρων βοηθῶν κλπ. πρὸς εὐκολωτέραν κατανόησιν τῶν τε ῥηθέντων καὶ τινων τῶν ῥηθησομένων.

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Εικων 139

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Β'. Ἐκτέλεσις.

Ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἰδίως ἀκρωτηριασμοῦ κατὰ τὰς προεκτεθείσας διαφόρους μεθόδους περιλαμβάνει

α'. *Τὴν διαίρεσιν τῶν ἀπαλῶν μορίων·*

β'. *Τὴν ἀπόπρισιν τοῦ ὀστοῦ, καὶ*

γ'. *Τὴν ἀπολίνωσιν τῶν διαιρεθέντων ἀγγείων, τὴν ἕνωσιν καὶ ἐπίδεσιν τοῦ τραύματος.*

α'. Διαίρεσις τῶν ἀπαλῶν μορίων.

1. Κατὰ κύκλον περιχάραξις μονόχρονος ἢ δίχρονος.

Ἐν μὲν τῇ μονοχρόνῳ περιχαράξει τελεῖται ὁ ἀκρωτηριασμὸς οὕτω πως. Πάντων μὲν τῶν ἄνω προπαρασκευαστικῶν μέσων συντελεσθέντων, τοῦ δὲ βοηθοῦ ἄμφω ταῖς χερσὶ περιλαβόντος τὸ μέλος ἄνωθεν τῆς τοῦ ἀκρωτηριασμοῦ θέσεως, καὶ τοῦτο εἰκότως διατείνοντος καὶ στηρίζοντος, ὁ χειρουργός, λαβὼν τὴν ὡς οἷόν τε ἀνετωτέραν θέσιν πρὸς τὸν χειριζόμενον, διαιρεῖ πάντα τὰ ἁπαλὰ μόρια ἄχρις ὀστοῦ, ἐπιτιθεὶς τὴν ἀκμὴν τοῦ ἀκρωτηριαστῆρος ὅσον τὰ $^{2}/_{3}$ τῆς διαμέτρου τοῦ μέλους, ἢ ὅσον 6 ἢ 8 ἑκατοστημόρια κατωτέρω τοῦ μέρους, ἐν ᾧ τὸ ὀστοῦν ἀποπρισθήσεται. Ὁ δὲ ἀκρωτηριαστὴρ δύναται νὰ περιαχθῇ διττῶς περὶ τὸ καθαιρεθησόμενον μέλος κατά τε τὴν *μονόχρονον* τῶν ἁπαλῶν μορίων διαίρεσιν, ἢ καὶ τὴν ἑπομένην *δίχρονον*. *Ἡ δι' ἑνὸς κυκλικοῦ συρμοῦ*, καθ' ὃν ὁ χειρουργός, κλίνας τὸ γόνυ, περικυκλοῖ τὸ ἀκρωτηριασθησόμενον μέλος διὰ τῆς κρατερῶς τὸν ἀκρωτηριαστῆρα ἐχούσης δεξιᾶς χειρὸς ἐκ τῶν κάτω, ἀπέναντι αὐτοῦ, ἄνω καὶ μέχρι τῆς προεστραμμένης αὐτῷ πλευρᾶς, καὶ ἐπὶ τῆς τελευταίας ταύτης ἐπιθεὶς τὴν ἀκμὴν τοῦ μαχαιρίου, ἅμα δὲ καὶ τὴν ῥάχιν τούτου τοῖς τῆς ἀριστερᾶς αὐτοῦ χειρὸς δακτύλοις προσπιέζων καὶ πρὸς τὰ κάτω ὠθῶν διαιρεῖ πρῶτον τὰ ἁπαλὰ μόρια τῆς αὐτῷ προεστραμμένης πλευρᾶς τοῦ μέλους, καὶ εἶτα περιάγων τὸν ἀκρωτηριαστῆρα καὶ συγχρόνως ἀνορθούμενος διαιρεῖ αὐτὰ μέχρι τοῦ σημείου, ὅθεν τῆς τομῆς κατήρξατο (Εἰκὼν 124). Οὗτος δὲ ὁ τρόπος τῆς διαιρέσεως τῶν ἁπαλῶν μορίων ἐστὶν ὁ ἀρχαιότατος, τελούμενος διὰ τῶν πάλαι ἐν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χρήσει δρεπανοειδῶν ἀκρωτηριαστήρων εὐκοπώτερον, ἢ διὰ τῶν νῦν εὐθυώρων.

Ἤ, κατὰ Λίγχαρτον, διὰ *δύο ἡμικυκλιωδῶν τομῶν*, καθ' ἃς διαιροῦνται πρῶτον τὰ ἁπαλὰ μόρια τῆς ἀπέναντι τοῦ χειρουργοῦ πλευρᾶς τοῦ ἀκρωτηριαζομένου μέλους καὶ εἶτα τῆς συστοίχου αὐτῷ, ἑκάστης τῶν τομῶν διαγραφούσης ἡμικύκλιον. Οὗτος δὲ ὁ τρόπος τῆς διαιρέσεως πάντων ἁπλούστερος καὶ εὐεξεργαστότερος.

Διαιρεθέντων οὖν οὕτως ἢ ἄλλως τῶν ἁπαλῶν μορίων ἄχρις ὀστοῦ, ὁ μὲν βοηθὸς ἀνασπᾷ ταῦτα ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶν ἰσχυρῶς πρὸς τὰ ἄνω, ὁ δὲ χειρουργὸς διαιρεῖ αὐθις καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τὴν βάσιν τοῦ ἐκ τῆς ἀνασπάσεως τῶν τῷ ὀστῷ περιπεφυκότων ἁπαλῶν μορίων σχηματιζομένου κώνου, καὶ ταὐτὸ ἐπαναλαμβάνεται ἅπαξ ἢ καὶ πλέον, ἕως ἂν προσκτηθῶσιν ἱκαναὶ σάρκες εἰς ἐπικάλυψιν τοῦ κολοβώματος. Τὸ δ' οὕτω δὴ παραγόμενον τραῦμα παρεμφέρει κεκολοβωμένῳ τὴν κορυφὴν κώνῳ, οὑτινος βάσις μέν ἐστι τὸ ἐπὶ τοῦ δέρματος τραῦμα, κορυφὴ δὲ ἡ ἐκ τῆς πρίσεως τοῦ ὀστοῦ προκύψασα ἐπιφάνεια.

Ἐν δὲ τῇ διχρόνῳ περιχαιρίξει ὁ χειρουργὸς περιχαράσσει δι' ἀκρωτηριαστῆρος, ὥσπερ ἤδη ἐν τῇ μονοχρόνῳ κατὰ κύκλον τομῇ εἴρηται, *μόνον* τὸ δέρμα μετὰ τοῦ ὑποδορείου κυτταρώδους ἱστοῦ μέχρι τῆς περιταινίας, καὶ εἶτα, βοηθοῦ ἀνασπῶντος τὸ δέρμα ὡς ἀνωτέρω, διαιρεῖ τοὺς μῦς ἄχρις ὀστοῦ συστοίχως τῷ χείλει τοῦ ἀνασπασθέντος δέρματος (ἴδε Εἰκόνα 125). Ἵνα δὲ μὴ τὸ ὀστοῦν κατόπιν προΐσχῃ, ἀποψιλοῦται τοῦτο ὑψηλότερον τῇ περιχαράξει τῆς βάσεως ἑνὸς ἢ καὶ δύο κώνων, σχηματιζομένων ἐκ τῆς ἀνασπάσεως τῶν τῷ ὀστῷ περιπεφυκυιῶν σαρκῶν, ὡς ἀνωτέρω.

Ἐν τῇ διχρόνῳ δὲ περιχαράξει μεθ' ὑποδορᾶς τοῦ δέρματος κύκλῳ ἐπί τινα ἔκτασιν καὶ *ἀναθιπλώσεως* ὁ χειρουργὸς διὰ σμιλίου διαιρεῖ μόνον τὸ δέρμα, εὐκοπώτερον ἐν δυσὶν ἡμικυκλίοις τομαῖς, καί, τῆς λεπίδος τούτου πλαγιαστὶ κρατουμένης, ὑποδέρει αὐτὸ μετὰ πλείονος, ὡς οἷόν τε, κυτταρώδους ἱστοῦ μέχρι τῆς περιταινίας, συλλαμβάνων τὸ ἐκ τῆς διαιρέσεως χεῖλος τοῦ δέρματος διὰ τοῦ ἀντίχειρος καὶ τοῦ λιχανοῦ τῆς ἀριστερᾶς αὐτοῦ καὶ ἀπάγων ἀπὸ τῆς ὑποκειμένης περιταινίας. Κατὰ δὲ τὴν ὑποδορὰν ταύτην τοῦ δέρματος προτιμότερον, κατὰ Λίγχαρτον, νὰ τάσσηται ὁ μὲν λιχανὸς τοῦ χειρουργοῦ ἀναμέσον δέρματος καὶ περιταινίας, ὁ δὲ ἀντίχειρ ἐπὶ τῆς ἔξω ἐπιφανείας τοῦ δέρματος, διότι ἄλλως παρεντιθεμένου τοῦ ἀντίχειρος ἀναμέσον δέρμα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τος καὶ περιταινίας ὑπάρχει κίνδυνος διατρήσεως τοῦ σχηματισθησομένου κρημνοῦ τοῦ δέρματος.

Ἔστω δὲ τὸ μέγεθος τοῦ ἐκ δέρματος κύκλῳ ἀπολυθησομένου κρημνοῦ κατὰ γενικὸν κανόνα τηλικοῦτον, ὥστε νὰ καλυφθῇ δι' αὐτοῦ τὸ ἥμισυ τοῦ ὅλου τραύματος ἐκ τοῦ ἀκρωτηριασμοῦ καὶ ἑπομένως, ὑποτιθεμένου ὅτι τὸ τραῦμα τοῦτο σχηματίζει κυκλικὸν πεδίον, δέον ὁ ἐκ δέρματος κρημνὸς νὰ ἔχῃ πλάτος ἰσόμηκες τῇ ἀκτῖνι τοῦ κυκλικοῦ τραύματος. Διὸ εἰς τὸν ἐκ τῶν προτέρω προςδιορισμὸν αὐτοῦ λαμβάνεται τὸ τριτημόριον τῆς ὅλης περιφερείας τοῦ μέλους, προσμετρουμένης διὰ ταινίας, καὶ σημειοῦται ἔξωθεν διὰ χρώματος ὑπὸ τῶν πρωτοπείρων, ὁριζομένου οὕτω τοῦ μήκους μέχρις οὗ δέον νὰ ἐκταθῇ ἡ ἀπὸ τῆς περιταινίας ἀπόλυσις τοῦ δέρματος. Ἀλλ' οἱ ἠσκημένοι τοῦτο δύνανται νὰ ὁρίσωσιν ἁπλῶς διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ. Ὁ οὕτω τοίνυν ὑποδαρεὶς κύκλῳ κρημνὸς τοῦ δέρματος ἀναδιπλοῦται μετὰ προσοχῆς, ὥστε τὸ ἐκ τῆς ἀναδιπλώσεως χεῖλος αὐτοῦ νὰ κῆται καθέτως τῷ ἄξονι τοῦ μέλους καθ' ἅπασαν τὴν περιφέρειαν αὐτοῦ (ἴδε Εἰκόνα 126).

Ἐν τέλει δὲ ὁ χειρουργὸς διὰ τοῦ ἀκρωτηριαστῆρος, ἐπιτιθεμένου γραμμάς τινας κατωτέρω τοῦ ἐκ τῆς ἀναδιπλώσεως χείλους τοῦ δέρματος, διαιρεῖ δι' ἑνὸς κυκλικοῦ συρμοῦ, ἢ καὶ διὰ δύο ἡμικυκλίων τομῶν τοὺς μῦς μέχρι τοῦ ὀστοῦ, ὡς ἐν εἰκόνι 126 ἐμφαίνεται. Διαιρεθεισῶν δὲ οὕτω τῶν σαρκῶν, καὶ τοῦ βοηθοῦ ἀναστῶντος ταύτας, ὁ χειρουργὸς τέμνει τὴν βάσιν τοῦ ἐκ τῆς ἀνασπάσεως τῶν σαρκῶν σχηματιζομένου κώνου, ὡς ἀνωτέρω.

2. *Κρημνοποίησις ἐκ δέρματος μόνου, ἢ ἐκ δέρματος ἅμα καὶ μυῶν.*

Ἐν μὲν τῇ *μονοκρήμνῳ τομῇ ἐκ δέρματος* ὁ χειρουργὸς διὰ γαστρωτοῦ σμιλίου διαιρεῖ τὸ δέρμα, διασχηματίζων κρημνὸν εὐμεγέθη καὶ ἱκανὸν εἰς ἐπικάλυψιν τοῦ ὅλου τραύματος. Ἡ βάσις τοῦ κρημνοῦ συστοιχείτω τῇ θέσει τῆς τοῦ ὀστοῦ διαπρίσεως καὶ ἐκτεινέσθω ἐνταῦθα σμικρόν τι περαιτέρω τοῦ ἡμίσεος τῆς ὅλης περιφερείας τοῦ μέλους. Τὸ δὲ μῆκος τοῦ κρημνοῦ δύναται νὰ προϋπολογισθῇ ἀκριβέστατα ὥςπερ καὶ ἐν τῇ κυκλοτερεῖ τομῇ· δηλονότι καὶ τοῦτο ἀναλογεῖ τῷ τριτημορίῳ τῆς ὅλης περιφερείας τοῦ μέλους, λαμβανομένης μὲν ταύτης συστοίχως τῇ θέσει τῆς τοῦ ὀστοῦ πρίσεως, συνυπολογιζομένης δὲ καὶ τῆς διὰ τὴν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

διαίρεσιν συσπάσεως τοῦ δέρματος. Νῦν δὲ ὁ μὲν κρημνὸς οὗτος ἀποδέρεται τῶν ὑποκειμένων μεθ' ὡς οἷόν τε πλείονος ὑποδορείου κυτταρώδους ἱστοῦ μέχρι τῆς βάσεως καὶ ἀναστέλλεται, ἡ δὲ ἀντικειμένη πλευρὰ τοῦ μέλους περιχαράσσεται τὸ δέρμα ἡμικυκλιωδῶς καὶ κατὰ τὴν ἐπέκτασιν τῆς ἀπὸ τῆς βάσεως τοῦ κρημνοῦ γραμμῆς, καὶ ἐν τέλει διὰ περιχαράξεως διαιροῦνται σύμπαντα τὰ λοιπὰ ἀπαλὰ μόρια ἄχρι τοῦ ὀστοῦ (ἴδε Εἰκόνα 127). Οἱ μὴ ἠσκημένοι δύνανται ἐπὶ τοῦ δέρματος νὰ προσημειῶσι διὰ μέλανος χρώματος τό τε σχῆμα καὶ μέγεθος τοῦ κρημνοῦ.

Ἐν δὲ τῇ δικρήμνῳ ἐκ δέρματος τομῇ καὶ μετ' ἰσομεγέθων ἀμφοτέρων τῶν κρημνῶν ὁ χειρουργός, ἐν ἀνάγκῃ προσημειῶν διὰ χρώματος τοὺς δύο κρημνούς, διαιρεῖ αὐτοὺς διὰ γαστρωτοῦ σμιλίου μέχρι τῆς περιταινίας, καὶ εἶτα ὑποδέρων μέχρι τῆς βάσεως ἀναστέλλει (ἴδε Εἰκόνα 128), καὶ ἐν τέλει τὰ ὑποκείμενα ἀπαλὰ μόρια περιχαράσσει ὡς ἀνωτέρω.

Ἐν δὲ τῇ δικρήμνῳ μετὰ δύο ἀνισομεγέθων κρημνῶν δέρματος τομῇ διαιρεῖ αὐτοὺς ὥςπερ ἐν εἰκόνι 129 ἀπεικονίσθη, περιχαράσσων εἶτα τὰ λοιπὰ ὑποκείμενα ἄχρις ὀστοῦ ἁπαλὰ μόρια.

Ἐν τῇ κρημνοποιήσει δὲ ἐξ ἁπάντων τῶν ἁπαλῶν μορίων καὶ ἐκ τῶν ἔνδον πρὸς τὰ ἔξω ὁ χειρουργὸς τῇ ἀριστερᾳ χειρὶ συλλαβὼν τὰ ἁπαλὰ μόρια τοῦ μέλους σμικρόν τι κατωτέρω τοῦ μέρους ἐνθα ἀποπρισθήσεται τὸ ὀστοῦν, ἢ καὶ ἐνθα διανοιχθήσεται τὸ ἄρθρον ἐν ἀπεξαρθρώσει, διακεντεῖ ταῦτα δι' ἀμφιστόμου ἢ ὀξυαίχμου ἀκρωτηριαστῆρος, καὶ εἶτα διὰ συρμῶν, ὡς οἷόν τε, ἐλασσόνων πρὸς τὰ κάτω διαιρεῖ ταῦτα λοξῶς καὶ ἐν τέλει τὴν ἀκμὴν αὐτοῦ πρὸς τὰ ἔξω ἀπευθύνων ἐκκόπτει μηνοειδῆ κρημνόν, ὥςπερ ἐν εἰκόνι 130 ἀπεικόνισται. Ἀποφευκτέοι οἱ βραχεῖς καὶ πριονοειδεῖς συρμοὶ τοῦ ἀκρωτηριαστῆρος, ἐπειδὴ οὕτω τὸ χεῖλος τοῦ κρημνοῦ ἀποβαίνει ὀδοντωτὸν καὶ ἀνώμαλον. Ὁ σχηματισθεὶς δὲ οὕτω κρημνὸς νῦν ἀναστέλλεται, περιχαρασσομένων τῶν τῆς κατέναντι πλευρᾶς τοῦ μέλους ἁπαλῶν μορίων καθ' ἡμικύκλιον. Εἰ δὲ πρόκειται καὶ δεύτερος κρημνὸς νὰ σχηματισθῇ, ἐκκόπτεται καὶ οὗτος ἀπαραλλάκτως ὥςπερ ὁ πρῶτος καὶ ἐν τέλει ἀνατραπέντων ἀμφοτέρων τῶν κρημνῶν, περιχαράσσονται παρὰ τὴν βάσιν αὐτῶν καὶ τὰ μήπω διαιρεθέντα ἁπαλὰ μόρια μέχρι τοῦ ὀστοῦ.

Τέλος, *ἐν τῇ ἐκ τῶν ἔξω πρὸς τὰ ἔνδον κρημνοποιήσει ἐξ ἁπάντων*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῶν ἀπαλῶν μορίων ὁ χειρουργὸς συλλαβὼν τῇ ἀριστερᾷ τὰ ἀπαλὰ μόρια ἐκεῖσε, ἔνθα μέλλει νὰ συστοιχῇ ἡ βάσις τοῦ κρημνοῦ, καὶ οὐ μόνον προσπιέζων ἀλλήλοις ταῦτα, ἀλλὰ καὶ ἀνασπῶν ἅμα καὶ τὸ δέρμα σὺν τούτοις, τῇ δὲ δεξιᾷ κρατῶν σμικρόν τι γαστρωτὸν τὴν ἀκμὴν ἀκρωτηριαστῆρα ἐπιτίθησι λοξῶς ἐπὶ τοῦ δέρματος εἰς τοιαύτην ἀπόστασιν ἀπὸ τῶν τὰ ἀπαλὰ μόρια κρατούντων δακτύλων τῆς ἀριστερᾶς αὐτοῦ χειρός, ὅσον τὸ μῆκος τοῦ σχηματισθησομένου κρημνοῦ, καὶ διαιρεῖ ταῦτα ἐκ τῶν ἔξω πρὸς τὰ ἔσω διὰ συρμῶν, ὡς οἷόν τε ἐλασσόνων μέχρι τῆς ὑπὸ τῶν δακτύλων τῆς ἀριστερᾶς ὑποδηλουμένης βάσεως τοῦ κρημνοῦ, ὥςπερ ἐμφαίνεται ἐν εἰκόνι 131.

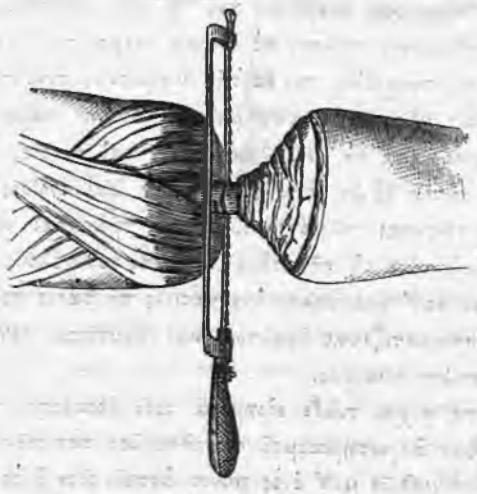
Οἱ δὲ μὴ καλῶς ἐν τῇ μεθόδῳ ταύτῃ ἠσκημένοι κάλλιον νὰ προσημειῶσι διὰ χρώματος ἐπὶ τοῦ δέρματος τό τε σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος τοῦ σχηματισθησομένου κρημνοῦ, καὶ δι' ἑνὸς ἀβαθοῦς συρμοῦ τοῦ μαχαιρίου νὰ διαιρῶσι πρῶτον τὸ δέρμα μέχρι τῆς περιταινίας, καὶ ἔπειτα, συστοίχως τῷ χείλει τοῦ ἐκ τῆς διαιρέσεως συνεσπασμένου δέρματος, καὶ τοὺς μῦς κατὰ τὴν ῥηθεῖσαν λοξὴν φοράν. Οὕτω δὲ ὁ κρημνὸς ἀποβαίνει κατὰ τὰ χείλη κανονικός, καὶ ἥσσονες σάρκες ἐμπεριλαμβάνονται αὐτῷ· ἐξ ὧν ἥ τε προσαρμογὴ καὶ ἕνωσις καὶ ἡ ἴασις τοῦ τραύματος γίνονται τελειότεραι. Εἰ μὲν πρόκειται νὰ ἐφαρμοσθῇ μονόκρημνος τομή, τότε τὰ τῆς ἑτέρας πλευρᾶς τοῦ μέλους ἀπαλὰ μόρια περιχαράσσονται καθ' ἡμικύκλιον ἰσοστασίως τῇ βάσει τοῦ κρημνοῦ· εἰ δὲ δίκρημνος, σχηματίζεται ὡσαύτως καὶ δεύτερος κρημνὸς ἐκ τῆς κατέναντι τῇ πρώτῃ πλευρᾶς.

Πάντα οὖν τὰ μέχρι τοῦδε εἰρημένα πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν συνήθων μεθόδων τοῦ ἰδίως ἀκρωτηριασμοῦ συμπληροῦσι τὴν τῶν ἀπαλῶν μορίων διαίρεσιν ἐπὶ μελῶν μεθ' ἑνὸς μόνου ὀστοῦ, οἷον ὁ βραχίων, ὁ μηρός. Ἀλλ' ἐπὶ μελῶν, δύο ἢ καὶ πλείω ὀστᾶ φερόντων, οἷον ὁ πῆχυς, ἡ κνήμη, τὸ μετακάρπιον καὶ τὸ μετατάρσιον, δέον πρὸ τῆς πρίσεως τοῦ ὀστοῦ νὰ διαιρεθῶσι καὶ τὰ μεσόστεα ἁπαλὰ μόρια αὐτῶν· ὅπερ, εἰ καὶ δύναται νὰ τελεσθῇ κατὰ πλείονας τρόπους, κατορθοῦται ἁπλούστατα καὶ κάλλιστα, διωθουμένου ἑκατέρωθεν στενοῦ μακροῦ ἀμφιστόμου ἀκρωτηριαστῆρος ἐγκαρσίως καὶ κατ' εὐθὺ διὰ τοῦ μεσοστέου χώρου συστοίχως τῇ θέσει τῆς πρίσεως τοῦ ὀστοῦ, καὶ ἀλληλοδιαδόχως ἀνυψουμένου καὶ καταβιβαζομένου τὴν λαβήν, ὁπότε ἐν ἑκάστῃ τῶν κινήσεων τούτων ἡ ἑκάστῳ τῶν δύο ὀστῶν σύστοιχος ἀκμὴ τοῦ μαχαιρίου δρᾷ ἐπὶ ἑκάστου τούτων.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

β'. Ἀπόπρισις τοῦ ὀστοῦ.

Πρὸ τῆς τοῦ πρίονος ἐφαρμογῆς ἐπὶ τοῦ ὀστοῦ περιχαράσσεται τὸ περιόστεον, περιαγομένου τοῦ ἀκρωτηριαστῆρος δι' ἰσχυροῦ συρμοῦ πρῶτον ἐπὶ τῆς ἄνω ἡμιπεριφερείας τοῦ ὀστοῦ, καὶ ἔπειτα ἐπὶ τῆς κάτω καὶ ἐγγύτατα τῶν τῷ ὀστῷ περιπεφυκυιῶν σαρκῶν, καὶ κατόπιν τὸ ἐν διαλύσει φαινικοῦ ὀξέος καλῶς προαποπλυθὲν δισκελὲς ἢ τρισκελὲς σπληνίον ἐφαρμόζεται εἰς προάσπισιν τῶν ἁπαλῶν μορίων ἐν τῇ τοῦ ὀστοῦ πρίσει οὕτω πως. Τὸ μὲν δισκελές, χρήσιμον ἐπὶ μελῶν μεθ' ἑνὸς ὀστοῦ, τάσσεται οἱονεὶ ἐποχούμενον τοῦ ὀστοῦ διὰ τῶν δύο αὐτοῦ σκελῶν, ἄτινα κατόπιν χιάζονται καὶ ἀνατρέπονται, ἐπιτιθέμενα τῶν ἁπαλῶν μορίων, ὥςπερ ἐμφαίνεται ἐν εἰκόνι 140. Τὸ δὲ τρισκελές, ἐφαρμοστέον ἐπὶ μελῶν

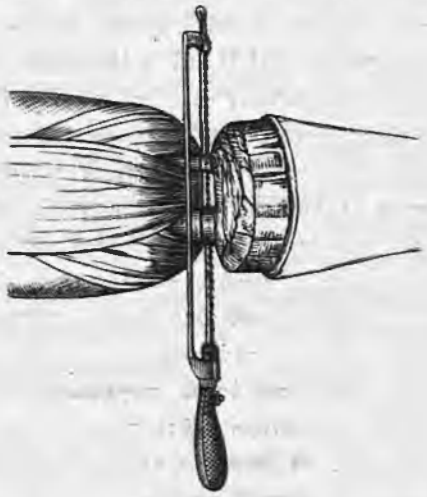
Εικων 140

μετὰ δύο ὀστῶν, τάσσεται, διαπερωμένου μὲν τοῦ μέσου σκέλους διὰ τοῦ μεσοστέου χώρου καὶ τοῦ ἄκρου αὐτοῦ ἐπιτιθεμένου ταῖς σαρξὶ πρὸς τὰ ἄνω, τῶν δὲ δύο ἄκρων σκελῶν χιαζομένων καὶ ἀνατρεπομένων ὅπως καὶ διὰ τοῦ δισκελοῦς σπληνίου, ὥςπερ παρίσταται ἐν εἰκόνι 141.

Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ χειρουργὸς ἐπιθεὶς τὴν ἀριστερὰν αὐτοῦ χεῖρα ἐπὶ τοῦ τὰς σάρκας ἀνασπῶντος καὶ προασπίζοντος σπληνίου, ἅμα δὲ καὶ τὸν ὄνυχα τοῦ ἀντίχειρος αὐτῆς ἐπὶ τῆς αὔλακος, τῆς διὰ περιχαράξεως τοῦ περιοστέου σχηματισθείσης, λαμβάνει τῇ δεξιᾷ τὸν οἰκεῖον πρίονα, καὶ ἐφαρμόζει αὐτὸν ἐπὶ τοῦ ὀστοῦ παρὰ τὸν τοῦ ἀντίχειρος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὄνυχα, χωρῶν ἐπὶ τὴν πρίσιν. Τὸν πρίονα σύρει ἐν ἀρχῇ βραδέως μέχρις ἂν χαραχθῇ ἐπὶ τοῦ ὀστοῦ ἱκανῶς βαθεῖα αὐλαξ, κωλύσουσα τὴν ἐξολίσθησιν αὐτοῦ, καὶ εἶτα ταχύτερον. Ἀλλὰ καὶ κατόπιν προτιμότερον ἡ πρίσις νὰ γίνηται οὐχὶ λίαν ταχεῖα, ἐπειδὴ διὰ τῶν ταχέων

ΕΙΚΩΝ 141

συρμῶν τοῦ πρίονος παράγεται ἐπίσημος θερμότης, πιθανῶς ἐπαυξάνουσα τὸν κίνδυνον τῆς νεκρώσεως τῆς ἐκ τῆς πρίσεως τοῦ ὀστοῦ ἐπιφανείας. Ἡ δ' ἐν τῇ πρίσει ἀναπτυσσομένη θερμότης αὕτη δύναται νὰ μετριασθῇ οὐ μόνον διὰ βραδέων συρμῶν τοῦ πρίονος, ἀλλὰ καὶ συγχρόνῳ ἐπιβροχῇ τοῦ πριομένου ὀστοῦ διὰ διαλύσεως φαινικοῦ ὀξέος 3 %. Περὶ τὸ πέρας τῆς τοῦ ὀστοῦ πρίσεως οἱ συρμοὶ τοῦ πρίονος γιγνέσθωσαν βραδύτατοι εἰς ἀποφυγὴν τοῦ σχηματισμοῦ παρασχίδων ἐκ τοῦ ὀστοῦ. Ὁ δὲ βοηθός, κυρίως ὁ τὸ καθαιρεθησόμενον ἄκρον τοῦ μέλους κρατῶν, δέον νὰ τηρῇ αὐτὸ ὁριζοντίως καὶ ἄνευ μετακινήσεων, δι' οὓς λόγους ἄλλοτε ἐν τῇ χρήσει τῶν πριόνων ἐμνημονεύσαμεν. Ἐπὶ μὲν ἀκρωτηριασμοῦ τοῦ πήχεως τὰ ὀστᾶ τούτου συμπριέσθωσαν ταυτοχρόνως, ἐπὶ δὲ ἀκρωτηριασμοῦ τῆς κνήμης διαπριέσθω πρῶτον ἡ περόνη καὶ κατόπιν ἡ κνήμη. Ἐν τέλει αἱ τυχὸν σχηματισθεῖσαι παρασχῖδες ἐκκόπτονται ὀστεάγρᾳ.

Νεωστὶ πολλοὶ τῶν χειρουργῶν συνεβούλευσαν καὶ ἐξετέλεσαν τὴν διὰ ξύστρου ἐπί τινα ἔκτασιν ἀποκόλλησιν τοῦ περιοστέου πρὸ τῆς τοῦ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὀστοῦ πρίσεως καὶ τὸν σχηματισμὸν ἐξ αὐτοῦ κυλινδρικοῦ κυρίως κρημνοῦ ἢ καὶ μηνοειδοῦς, εἰς ἐπικάλυψιν της ἐκ της πρίσεως ἐπιφανείας τοῦ ὀστοῦ, ὀποκαλέσαντες τὸν οὕτως ἐνεργούμενον ἀκρωτηριασμὸν *περιοστεοπλαστικόν*. Τοῦτο δ' ἐσκόπει τὴν ἀποφυγὴν της νεκρώσεως τοῦ ὀστοῦ κατὰ τὴν της πρίσεως ἐπιφάνειαν καὶ τὴν προφυλακὴν ἀπὸ τραυματικῆς ὀστεομυελίτιδος ἢ καὶ ἐπιγενοῦς συγκεντρικῆς ἀτροφίας τοῦ ὀστοῦ. Ὁ Οὐάλθηρος (1813) καὶ ὁ Brünninghausen (1818) κατέβαλον μεγάλας προσπαθείας πρὸς τοῦτο. Βραδύτερον ὅμως αἱ γνωσταὶ τοῦ Ὀλλιέρου ἐργασίαι περὶ ἀναγεννήσεως τοῦ ὀστοῦ διὰ τοῦ περιοστέου ἤγαγον αὖθις τὸ ζήτημα τοῦτο ἐν τῷ μέσῳ. Ὁ ἀοίδιμος ὁμογενὴς ἰατρὸς παρὰ τῇ Αὐτοκρατορικῇ φρουρᾷ της Ῥωσσίας *Γ. Συμβουλίδης*, ὁ λίαν συντελέσας εἰς τὴν πρόοδον καὶ ἀνάπτυξιν τῆς ἐν Ἑλλάδι ἰατρικῆς διὰ τοῦ φερωνύμου αὐτοῦ ἀγῶνος, ἔτι δὲ ὁ Φεοκτιστὼφ καὶ ὁ Συμανόβσκης συνεβούλευσαν θερμότατα, καὶ πολλακις μετ' ἐπιτυχίας ἐξετέλεσαν τὴν περίσωσιν μοίρας περιοστέου εἰς ἐπικάλυψιν τῆς ἐκ τῆς πρίσεως τοῦ ὀστοῦ πηγαζούσης ἐπιφανείας. Ὁ ἐκ περιοστέου κύλινδρος ἐσχηματίζετο οὕτω πως· $^3/_4$ δακτύλου κάτωθεν τοῦ μέρους, ἐν ᾧ ἔμελλε τὸ ὀστοῦν ν' ἀποπρισθῇ, περιεχαράσσετο τὸ περιόστεον, καὶ εἶτα διὰ ξύστρου ἀπελύετο πεφυλαγμένως μέχρι τοῦ μέρους τῆς πρίσεως τοῦ ὀστοῦ, ἵνα μετὰ τὴν τούτου πρίσιν ἐπικαλύψῃ τὴν ταύτης ἐπιφάνειαν. Τῆς ἀγωγῆς ταύτης ἔνθερμοι θιασῶται ἐγένοντο ὁ Νεϋδόρφηρος, ὁ Ἐϋφέλδερος, ὁ Λαγκεβέκιος, ἔνιοι τῶν γάλλων χειρουργῶν, ὁ Σχνεΐδερος κλπ τοὐναντίον δὲ ὁ Λύκκης καὶ ὁ Βιλλρόθιος ἀπεδέξαντο ταύτην οὐχὶ μετ' ἐνθουσιασμοῦ, καὶ μάλιστα ἐν δυσὶν ὑπὸ τούτων δημοσιευθείσαις περιπτώσεσι τῇ ἀγωγῇ ταύτῃ ἀποδίδουσι τὸν θάνατον τῶν οὕτω δὴ ὑπ' αὐτῶν ἀκρωτηριασθέντων, ἐπειδὴ διὰ τοῦ ἐκ περιοστέου κρημνοῦ, ἐπικαλύψαντος τὸν αὐλὸν τοῦ πρισθέντος ὀστοῦ, παρεκωλύθη ἡ ἐκ τούτου ἔκρυσις τῶν τραυματικῶν ἐκκριμάτων καὶ ἐπῆλθε σηψαιμικὴ ὀστεομυελῖτις καὶ θάνατος. Πάντες ὅμως οἱ λοιποὶ χειρουργοὶ μνημονεύουσι πολλῶν ἐπιτυχῶν περιπτώσεων τοιούτου ἀκρωτηριασμοῦ.

γ'. Ἐπίσχεσις τῆς αἱμορραγίας, ἕνωσις καὶ ἐπίδεσις τοῦ τραύματος.

Μετὰ τὴν ἀπόπρισιν καὶ καθαίρεσιν τοῦ μέλους αἴρεται τὸ προασπιστικὸν δισκελὲς ἢ τρισκελὲς σπληνίον καί, καθαρθέντος τοῦ τραύματος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

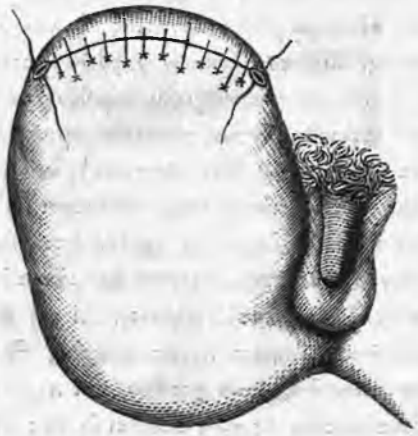
διαλύσει φαινικοῦ ὀξέος, ἀναζητοῦνται πάντα τὰ διαιρεθέντα ἀγγεῖα, ἀρτηρίαι τε καὶ φλέβες, καὶ συλλαμβάνονται διὰ κλειθρολαβίδων ἀλληλοδιαδόχως, κατὰ πρῶτον αἱ μεγάλαι ἀρτηρίαι, εἰς ὧν τὴν ἀνεύρεσιν ὁδηγούμεθα ἐκ τῆς Ἀνατομίας, ἢ καὶ σμικρὸν πρὸ τῆς ἐγχειρήσεως τῇ παρατηρήσει εἰκόνων διατομῆς ἐπιφανειῶν τῶν διαφόρων μελῶν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς ἀπολίνωσιν προκειμένων ἀγγείων ποικίλλει, καὶ ἐν φυσιολογικῇ τῶν μελῶν καταστάσει κυμαίνεται μεταξὺ 2 καὶ 6· ἀλλ' ἐπὶ ἀκρωτηριασμοῦ ἕνεκα ἐλεφαντιώδους ἐξογκώσεως τοῦ ἄκρου, ἕνεκα ἐκτενῶν ἀνευρυσμάτων, ἢ ἀγγειωδῶν ὄγκων καὶ σαρκωμάτων, ἐνίοτε δὲ καὶ ἕνεκα μακροχρονίου πυήσεως καὶ τὰ μικρότερα ἔτι τῶν ἀγγείων ἀνευρύνονται ἐπισήμως, ὄντα τότε πολυάριθμα. Συλλαμβάνονται οὖν ἀλληλοδιαδόχως πάντα τὰ ἐν τῷ τραύματι ἀγγεῖα διὰ κλειθρολαβίδων, αἵτινες παραυτίκα συγκλείονται, μένουσαι ἀπηωρημέναι ἀπὸ τῶν συλληφθέντων ἀγγείων, καὶ κατόπιν ἓν ἕκαστον αὐτῶν περιδέεται στερρῶς καὶ ἀσφαλῶς δι' ἀντισηπτικῆς ζωικῆς χορδῆς ἀριθ. 2 καὶ 1 διὰ τὰς μεγίστας καὶ τὰς μέσου μεγέθους ἀρτηρίας, ἢ καὶ λεπτοτάτης ἀριθ. 0 διὰ τὰς μικρίστας. Διὰ τῶν ζωϊκῶν χορδῶν προτιμότερον νὰ ἐνεργῆται, ἀντὶ ἁπλοῦ ἢ καὶ χειρουργικοῦ κόμβου ἢ ἅμματος, εὐκόλως χαλαρουμένων καὶ ἐξολισθαινόντων, τριπλοῦν ἄμμα, ἢ καὶ τὸ χιαστὸν τῶν ναυτῶν ἄμμα (reef-Knot τῶν Ἄγγλων), ἐν ᾧ τὰ δύο ἄκρα τῆς ζωϊκῆς χορδῆς κατὰ τὴν αὐτὴν φορὰν διήκουσι δι' ἀμφοτέρων τῶν ἀγκυλῶν. Ἐν τέλει ἄμφω τὰ ἄκρα τῆς χορδῆς ἀποκόπτονται ἐγγύτατα τοῦ κόμβου καὶ ὅσον 3 χιλιοστημ. περίπου μακρὰν αὐτοῦ, ὅστις ἀβλαβῶς ἐμμένει ἐν τῷ τραύματι, ἀπορροφώμενος. Αἱ μὴ δυνάμεναι συλληφθῆναι καὶ περιδεθῆναι ἀρτηρίαι *περιπείρονται*, ἢ, μὴ ὑπαρχόντων ἀντισηπτικῶν ῥαμμάτων ἢ ζωικῶν χορδῶν, καὶ *περιστρέφονται* πλεονάκις περὶ τὸν ἄξονα αὐτῶν, ὡς ἤδη εἴρηται ἐν τοῖς περὶ ἀπολινώσεως.

Πάντων οὖν τῶν ὁρατῶν ἀγγείων ἀπολινωθέντων, καθαιρεῖται τὸ ἐλαστικὸν ἴσχαιμον πίεστρον τοῦ Ἐσμάρχου οὐχὶ ἠρέμα, ἀλλὰ *τάχιστα καὶ διὰ μιᾶς*, ὁπότε ἡ τραυματικὴ ἐπιφάνεια φαίνεται ἐπί τινας ἔτι στιγμὰς κενὴ αἵματος καὶ ὠχρά· ἀλλὰ σμικρὸν καὶ εἰσορμᾷ τὸ αἷμα ἐν αὐτῇ, ἐκβλύζον ἐν ἀρχῇ μὲν κατὰ τόπους, εἶτα δὲ ἐξ ἁπάσης τῆς ἐπιφανείας καὶ οἱονεὶ ἀπὸ σπόγγου, ἅμα δὲ πάλλουσιν ἰσχυρῶς καὶ τὰ ἀπολινωθέντα ἀγγεῖα μετὰ τῶν ἁμμάτων. Τότε δ' εὐθὺς ἐπιῤῥαντίζομεν ἅπασαν τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ τραύματος δι' ὑπίας διαλύσεως φαινικοῦ ὀξέος, πάγῳ ἐψυγμένης, καὶ ἀνακαλύψαντες ἔτι στόμιον αἱμορραγοῦντος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀγγείου, συλλαμβάνομεν καὶ τοῦτο διὰ κλειθρολαβίδος καὶ ἀπολινοῦμεν. Ἐὰν δὲ καὶ μολαταῦτα διαρκῇ ἡ παρεγχυματώδης αἱμορραγία ἐκ τοῦ τραύματος, πιέζομεν τοῦτο διὰ μεγάλου σπόγγου, ἀντισηπτικῇ διαλύσει διαβρόχου, ἢ συγχρόνως πιέζομεν διὰ τῶν δακτύλων τὴν στελεχιαίαν ἀρτηρίαν τοῦ μέλους κατὰ Λαγκεβέκιον, ἢ τηροῦμεν τὸ ἀκρωτηριασθὲν μέλος ἠνωρθωμένον μέχρι τῆς τελείας ἐφαρμογῆς τοῦ ἀντισηπτικοῦ ἐπιδέσμου, ὅστις *μόνος* ἐστὶ τὸ ἀσφαλέστερον κατὰ τῆς παρεγχυματώδους αἱμορραγίας μέσον.

Παυσαμένης δὲ τῆς αἱμορραγίας τελέως, ἐπιχειροῦμεν εὐθὺς *τὴν ἕνωσιν τοῦ τραύματος*, ἐντιθέντες τούτῳ ἀντισηπτικῶς παρεσκευασμένους ἐλαστικοὺς θυριδωτοὺς σωλῆνας, καὶ εἶτα συναρμόζοντες ἀλλήλοις τὰ χείλη αὐτοῦ καὶ συρράπτοντες ῥαφαῖς δι' ἀντισηπτικῆς μετάξης, ζωϊκῆς χορδῆς, ἢ καὶ ἀργυροῦ σύρματος, ἐναλλὰξ βαθυτέραις καὶ ἐπιπολαιοτέραις, ὥσπερ ἐμφαίνεται ἐν εἰκόνι 142.

Εικων 142

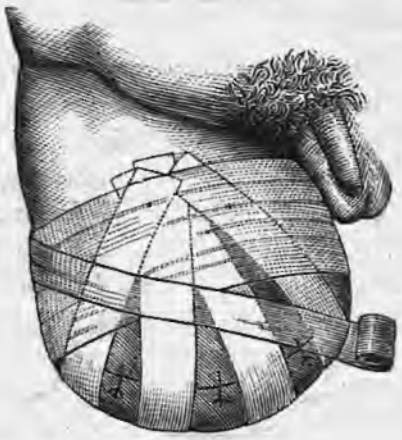
Τὰ ἄκρα τῶν θυριδωτῶν σωλήνων, δι' ἑκατέρου ὠντινων διεμβέβληται ῥάμμα ἐκ μετάξης ἀντισηπτικὸν πρὸς τὸν τούτων ἐξελκυσμόν, ἀποκόπτονται συστοίχως τῇ ἐπιφανείᾳ τοῦ χείλους τοῦ τραύματος, οὐδαμῶς προκύπτοντα διὰ τὰ ἀλλαχόσε εἰρημένα.

Μετὰ δὲ ταῦτα χωροῦμεν ἐπὶ *τὴν ἀντισηπτικὴν ἐπίδεσιν τοῦ τραύματος* τόνδε τὸν τρόπον.

Ἀποπλύναντες καὶ πάλιν ἔξωθεν τὸ κολόβωμα διὰ διαλύσεως φαι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νικοῦ ὀξέος 3 %, καὶ τὸ τυχὸν ὑπὸ τοὺς κρημνοὺς αὐθις συναχθὲν αἷμα ἐπιμελῶς ἐκπιέσαντες διὰ μεγάλων, ἀντισηπτικῶς παρεσκευασμένων σπόγγων, μετ' ἀποφυγῆς τῆς ἐπανειλημμένης ἀποπλύσεως τοῦ τραύματος, καὶ μάλιστα διὰ τῶν θυριδωτῶν ἀπαγωγῶν σωλήνων, καθὸ ἀσκόπου καὶ μᾶλλον ἐρεθιζούσης, χωροῦμεν ἐπὶ τὴν ἐπίδεσιν. Κατὰ πρῶτον ἐπικαλύπτομεν τὴν γραμμὴν τῶν ῥαφῶν διὰ ταινίας *προφυλάκτρου* (Protectiv-Silk), ἐχούσης πλάτος δύο δακτύλων, ἣν δέον ἀμέσως πρὸ τῆς ἐφαρμογῆς ν' ἀποπλύνωμεν αὐθις ἐν διαλύσει φαινικοῦ ὀξέος 3 %, καὶ ἐπ' αὐτῆς ἐφαρμόζομεν ἑτέραν πλατυτέραν ταινίαν Λιστερείου ἢ ἀντισηπτικῆς ὀθόνης, ἐμβεβαμμένης ἐν διαλύσει φαινικοῦ ὀξέος. Ὁμοίας ταινίας πλείονας τὸν ἀριθμὸν ἐπιτίθεμεν καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις καὶ ἐγκαρσίως ἐπὶ τοῦ τραύματος, καὶ εἶτα ἐνεργοῦμεν περιείλησιν τοῦ κολοβώματος δι' ἐπιδέσμου ἐξ ἀντισηπτικῆς ὀθόνης, ἐπάγοντες οὕτως ἐπ' ἐκείνου ὁμοιόμορφον πίεσιν, ὥςπερ ἐμφαίνεται ἐν εἰκόνι 143.

Εικων 143

Μετὰ δὲ ταῦτα λαμβάνομεν ἐκτενὲς τεμάχιον ἀντισηπτικῆς ὀθόνης, ὅπερ πτύσσομεν ἐν ὀκτὼ στιβάσι. Τὸ ὀκταπλοῦν τοῦτο στρῶμα τῆς Λιστερείου ὀθόνης ἔστω πλατύτατον, καὶ ἐπικαλυπτέτω τὸ κολόβωμα κύκλῳ ὅσον τὸ πλάτος 2 χειρῶν, ἢ κάλλιον 3 χειρῶν πέραν τοῦ χείλους τοῦ τραύματος. Ἀναμέσον ζ' καὶ η' στιβάδος, ἤτοι ἀναμέσον τῶν δύο ἐξωτάτων στιβάδων τῆς ὀκταπλῶς ἐπτυγμένης ἀντισηπτικῆς ὀθόνης, παρεμβάλλομεν τὸ Λιστέρειον Makintoch εἰς προφύλαξιν ἀπὸ τῆς τῶν τραυματικῶν ὑγρῶν ῥύσεως ἐπὶ τὰ ἐκτὸς καὶ τὴν ἐπιφάνειαν,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ ἐν τέλει ταῦτα πάντα ἐφαρμόσαντες ἐπὶ τοῦ κολοβώματος, στηρίζομεν δι' ἐπιδέσμου ἐξ ἀντισηπτικῆς ὀθόνης, ἢ καὶ ἁπλοῦ τοιούτου, προεμβεβαμμένου ἐν ἀντισηπτικῇ διαλύσει, δι' οὗ ἐπάγεται ἐκείνῳ ἱκανὴ πίεσις, προσδοποιοῦσα τὴν τελείαν συνένωσιν τοῦ τραύματος· ἀσφαλίζουσα ἀπὸ τῆς παρεγχυματώδους αἱμορραγίας καὶ τῶν τραυματικῶν ὑγρῶν, καὶ καθιστῶσα σπανιωτέραν τὴν ἀλλαγὴν τοῦ ἐπιδέσμου.

Οὐσιωδέστατον δέ ἐστιν ἵνα γίγνηται ἀφειδὴς χρῆσις τοῦ πρὸς ἐπίδεσιν τοῦ τραύματος ὑλικοῦ, καὶ ἰδίᾳ τῆς Λιστερείου ὀθόνης. Διό, ὡς ἤδη εἴρηται, ἐκτεινέσθω ἡ ἐπίδεσις τοῦ κολοβώματος ἐπὶ πολλὴν πρὸς τὰ ἄνω ἔκτασιν, καὶ μάλιστα, πρὸς ἀποκώλυσιν τῆς κακῆς τοῦ ἀτμοσφ. ἀέρος ἐπηρείας, ἐπικαλυπτέσθω τό τε ἄνω χεῖλος τοῦ ἐφηρμοσμένου ἐπιδέσμου καὶ τὸ τούτῳ γειτονοῦν δέρμα κύκλῳ διὰ ταινίας ἐξ οὐάτης, ἰτεϋλικῷ ὀξεῖ παρεσκευασμένης.

Ἀποθεραπεία.

Ἐπιδεθέντος οὖν οὕτω τοῦ ἐξ ἀκρωτηριασμοῦ τραύματος ὑπὸ τοὺς ἄνω ἐκτεθέντας ἀντισηπτικοὺς κανόνας, μεταφέρεται ὁ ἀσθενὴς ἐν τῇ κλίνῃ, τασσομένου τοῦ κολοβώματος ἐν ὁριζοντίᾳ καὶ ὅλως ἀνέτῳ θέσει. Ὁ ἐπίδεσμος δὲ ἀλλάσσεται μόνον ἐὰν ἡ ἔξω ἐπιφάνεια αὐτοῦ διεβράχῃ ὑπὸ ὁῤῥώδους αἱμοφύρτου ὑγροῦ, ὅπερ ἐν ἀκρωτηριασμοῖς μεγάλων μελῶν τοῦ σώματος συμβαίνει μετὰ 24 ὥρας. Κατόπιν δὲ ὁ ἀνανεωθεὶς ἐπίδεσμος δύναται νὰ ἐμμείνῃ ἐπὶ τόπου ἀβλαβῶς καὶ 2 ἢ καὶ 3 ἡμέρας, μεθ' ἃς ὅμως, καὶ ἐὰν μὴ διαβραχῇ, δέον ν' ἀνανεωθῇ, ἐπειδὴ κατὰ κανόνα μετὰ 4 ἡμέρας δέον νὰ ἐξαιρεθῶσιν οἱ θυριδωτοὶ ἐλαστικοὶ σωλῆνες, καὶ *ἀμφότεροι ταυτοχρόνως*, ἐννοεῖται ἐὰν ἡ ἀντισηπτικὴ θεραπεία ἀπέβη κατὰ πάντα ἐπιτυχής, καὶ ἐὰν οὐδὲν ὑγρὸν ἐκρέῃ δι' αὐτῶν, ἐπειδὴ ἄλλως, παραμένοντες οὗτοι ἐν τῷ τραύματι, δύνανται δι' ἐρεθισμοῦ νὰ παραγάγωσι πύησιν ἐν τοῖς πέριξ.

Καθόλου δὲ εἰπεῖν ἡ ἀντισηπτικὴ θεραπεία τῶν ἐξ ἀκρωτηριασμῶν τραυμάτων, καταλλήλως καὶ ἐπιτυχῶς γινομένη, ἐπάγεται τελείαν ἴασιν ἐν δέκα καὶ τέσσαρσι τὸ πολὺ ἡμέραις.

Ἐπουλωθέντος δὲ τελέως τοῦ τραύματος ἐπὶ ἀκρωτηριασμῶν τῶν κάτω ἄκρων, ὁ πάσχων ἀποπειρᾶται νὰ βαδίζῃ διὰ βακτηριῶν, ἐπειδὴ *ἡ πρόθεσις τεχνητου μέλους κατορθωτὴ γίνεται βραδύτατα, ὁπόταν ἡ οὐλὴ καταστῇ στερεωτάτη.*

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Μετὰ παρέλευσιν 1 — 2 ἐτῶν τὸ κολόβωμα ἐν τῇ θέσει τοῦ ἀκρωτηριασμοῦ μεταβάλλεται εἰς σκληρὸν οὐλώδη ἱστόν, ἐξαλειφομένου ἐν τῇ οὐλῇ παντὸς ἱστοῦ τῶν μυῶν, ἀγγείων καὶ νεύρων. Τὸ ἐκ τῆς ἀποπρίσεως προκύψαν ἄκρον τοῦ ὀστοῦ στενούμενον τελευταῖ ἀμβλέως περιφερῶς, ὁ δὲ αὐλὸς αὐτοῦ πληροῦται ὀστείνου ἱστοῦ, τὰ ἀγγεῖα ἀποφράσσονται μέχρι τοῦ ἐγγυτέρου παραπλεύρου κλάδου καὶ τὰ ἄκρα τῶν διαιρεθέντων νεύρων παχύνονται ὀζωδῶς (Erichsen). Ἀλλ' ἡ ἀποθεραπεία τῶν ἀκρωτηριασμῶν δύναται νὰ διαταραχθῇ ὑπὸ διαφόρων δυσαρέστων ἐπιπλοκῶν, αἵτινές εἰσιν.

α'. *Ἐπιγενεῖς αἱμορραγίαι*, δυνάμεναι νὰ ἐπέλθωσιν ὥρας τινὰς μετὰ τὴν ἐγχείρησιν, ἢ πολλὰς ἡμέρας μετ' αὐτήν. Αἱ σμικρὸν μετὰ τὴν ἐγχείρησιν ἐπιγινόμεναι πηγάζουσιν ἐξ ἀγγείου, ἀπαρατηρήτου μείναντος καὶ μὴ ἀπολινωθέντος. Τούτου δ' ἕνεκα πρὸ τῆς ἐπιδέσεως τοῦ τραύματος δέον μεγίστη φροντὶς νὰ καταβάλληται ἵνα πάντα τὰ ἀγγεῖα περιδεθῶσι. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον οἱ προγενέστεροι χειρουργοὶ ἐνήργουν πρόκαιρον ἐπίδεσιν καὶ μεθ' ἱκανὰς ὥρας τὴν ὁριστικήν. Ἀλλὰ τανῦν εὐτυχῶς ἡ ἀντισηπτικὴ τοῦ τραύματος ἐπίδεσις, ὡς ἤδη εἴρηται, δρᾷ ἰσχαίμως. Ὡσαύτως δὲ καὶ αἱ μετὰ ἡμέρας ἐπιγενεῖς αἱμορραγίαι σπανιώτατα συμβαίνουσι, καὶ διότι ἡ δι' ἀντισηπτικῆς ζωϊκῆς χορδῆς περίδεσις τῶν ἀγγείων ἐνεργεῖ λίαν προφυλακτικῶς κατ' αὐτῶν, καὶ διότι ἡ δι' ἀντισηπτικοῦ ἐπιδέσμου πίεσις τοῦ τραύματος προλαμβάνει ταύτας ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. Ἐὰν δὲ ἐπέλθῃ τοιαύτη, τότε κατεπειγόντως ἀποκαλύπτεται ἡ ἄνωθεν τοῦ κολοβώματος ἀρτηρία, καὶ περιδέεται.

β'. *Ἐρυσιπελατώδης φλεγμονὴ τοῦ κολοβώματος*, ἥτις τανῦν, χάρις τῇ ἀντισηπτικῇ μεθόδῳ, σπανιωτάτη ἐστί, καὶ μόνον ἀποτυχούσης τῆς κατὰ πρῶτον σκοπὸν ἰάσεως τοῦ τραύματος, ἐπέρχεται ἕνεκα σχηματισμοῦ πυωδῶν ἑστιῶν ἀναμέσον τῶν μυῶν, ἢ ἕνεκα ἀποκωλύσεως τῆς ἐκ τοῦ τραύματος ἐλευθέρας ἐκροῆς τοῦ ἐν αὐτῷ σχηματισθέντος πύου. Μετὰ τὴν τοῦ τραύματος ἐπούλωσιν ἡ τοιαύτη φλεγμονή, ἐπερχομένη, ὀφείλεται εἰς μερικὴν ἢ ὁλικὴν νέκρωσιν τοῦ ὀστοῦ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς πρίσεως. Ὅθεν πάσης συναγωγῆς πύου τὴν ἐλευθέραν ἐκροὴν προοδοποιοῦμεν διὰ ταχείας σχάσεως, τὸ δὲ νενεκρωμένον μέρος τοῦ ὀστοῦ καθαιροῦμεν δι' ὀστεοψαλίδος ἢ καὶ ἑτέρου καταλλήλου ἐργαλείου.

γ'. *Συσπάσεις τοῦ κολοβώματος*, αἵτινες διτταί εἰσιν· ἡ ὀδυνηροτάτη ἰσχυρὰ κάμψις τοῦ κολοβώματος, κυρίως ὁπόταν ὁ ἀκρωτηριασμὸς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐτελέσθη ἐγγύτατα ἀρθρώσεως· ἢ τρομώδεις συσπάσεις αὐτοῦ, ὡςαύτως ὀδυνηρόταται, διαρκεῖς, ἢ διαλείπουσαι, καὶ προερχόμεναι ἐκ σχηματισμοῦ νευρωμάτων ἐπὶ τῶν ὀζωδῶς ἐξωδηκότων τῶν ἐκ τῆς διαιρέσεως ἄκρων τῶν νεύρων. Κατὰ μὲν τῆς ἰσχυρᾶς κάμψεως διευθετεῖται προσηκόντως τὸ κολόβωμα ἐπὶ τοῦ ὑποθέματος, ἢ καὶ χορηγοῦνται ναρκωτικὰ φάρμακα, καὶ ἡ ὀχληρὰ αὕτη ἐπιπλοκὴ καταπαύει προϊούσης τῆς ἰάσεως. Κατὰ τῶν τρομωδῶν δὲ συσπάσεων προςπιέζεται τὸ κολόβωμα πρὸς τὸ ὑπόστρωμα, ἡπίως προςδεόμενον διὰ συνεπτυγμένων ὀθονίων, ἢ καὶ χορηγοῦνται ὡςαύτως ναρκωτικά. Τῶν πόνων ὅμως μὴ παυομένων, ἀνάγκη γίνεται ἐκτομῆς τῶν νεύρων κατὰ τὰ ἀλλαχόσε εἰρημένα.

δ'. *Γάγγραινα*, ἐπερχομένη ἕνεκα μολυσματικῶν οὐσιῶν, δρασασῶν ἐπὶ τοῦ τραύματος, οἷον ἰχῶρος, νοσοκομειακῆς γαγγραίνης καὶ τῶν τοιούτων, ἢ ἕνεκα ἰσχυρᾶς φλεγμονῆς. Εἰ καὶ αὕτη σπανιωτέρα ἐστὶν ἕνεκα τῆς ἀντισηπτικῆς μεθόδου, ἐπιφανεῖσα ὅμως δύναται νὰ περισωρισθῇ διὰ τῶν ἀντισηπτικῶν τοπικῶς τε καὶ γενικῶς, καὶ διὰ τῶν διαφόρων καυτηρίων.

ε'. *Κωνοειδὲς κολόβωμα* ἢ ἐκ τῆς μὴ περισώσεως ἱκανῶν ἀπαλῶν μορίων εἰς ἐπικάλυψιν τοῦ ὀστοῦ, ἢ ἕνεκα μεγάλης πυήσεως καὶ διὰ ταύτης συντήξεως τῶν ἀπαλῶν μορίων μετ' ἀποτυχοῦσαν ἢ κακῶς γενομένην ἀντισηπτικὴν θεραπείαν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τελεσφορωτέρα ἡ μετὰ περισώσεως, εἰ δυνατόν, τοῦ περιοστέου διέκπρισις τοῦ προϊσχοντος ὀστοῦ, ἐὰν ὑπάρχωσιν εὐθὺς ὑπεράνω ἱκανὰ ἁπαλὰ μόρια εἰς τὴν τούτου κάλυψιν, ἤ, ἀδυνάτου τούτου ὄντος, ἀνάγκη νὰ τελεσθῇ ἀκρωτηριασμὸς ἐκ νέου ἀνωτέρω.

Ἡ δὲ εἰς θάνατον ἔκβασις τῶν ἀκρωτηριασμῶν δύναται νὰ ἐπέλθῃ ἐξ ὀστεομυελίτιδος, ἐκ πυαιμίας μετὰ ἀποστημάτων πυωδῶν ἐν τοῖς ἄρθροις, ἐκ σηψαιμίας ἕνεκα διαχύτου γαγγραίνης τοῦ κολοβώματος, ἐκ προϊούσης συντηκούσης πυήσεως, ἐξ ἐρυσιπέλατος κλπ. Εὐτυχῶς ὅμως ταῦτα πάντα σπανιώτατα ἐπέρχονται ἀπὸ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς ἀντισηπτικῆς μεθόδου καὶ τῆς αὐστηρᾶς ἐφαρμογῆς αὐτῆς.

Β'. Ἀπεξάρθρωσις.

Ἤδη ἐν τοῖς περὶ ἀκρωτηριασμοῦ καθόλου ἐμνήσθημεν ὅτι *ἀπεξάρθρωσις* καλεῖται ἡ τεχνητὴ καθαίρεσις ὅλου ἄκρου τοῦ σώματος, ἢ τούτου μοίρας ἐν τῇ διαρθρώσει αὐτῶν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τὴν *ἱστορίαν* αὐτῶν ἤδη συντόμως διεξήλθομεν μετὰ τῆς τῶν ἀκρωτηριασμῶν καθόλου.

Ἐνδείξεις πρὸς ἀπεξάρθρωσιν αἱ αὐταί εἰσι ταῖς τοῦ ἀκρωτηριασμοῦ. Πρὸ ἐτῶν ἐκτενεῖς συζητήσεις ἐγένοντο, τίς τῶν δύο τούτων ἐγχειρήσεων ἡ προτιμητέα. Κατηγόρησαν τῆς ἀπεξαρθρώσεως ὅτι παράγει κινδυνωδεστέραν τρῶσιν ἕνεκα τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ ὀρρώδους ἐναρθρίου θύλακος, καὶ ὅτι τὸ ἀπολειπόμενον κολόβωμα ἧττον εὔχρηστόν ἐστιν, ἢ τὸ ἐξ ἀκρωτηριασμοῦ ἰδίως. Ἐκ πείρας ὅμως τἀναντία ἀπεδείχθησαν, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις, ἐν οἷς, διὰ τὴν ἀντισηπτικὴν θεραπείαν, καὶ ἡ κατὰ πρῶτον σκοπὸν ἕνωσις εὐχερεστάτη γίνεται, καὶ ὁ κίνδυνος γαγγραίνης τῶν ἐξ ἁπαλῶν μορίων σχηματιζομένων κρημνῶν πολλῷ ἧσσων ἐστίν. Ὅθεν αἱ ἀπεξαρθρώσεις τὴν σήμερον ἐκτελοῦνται ἐξίσου, ὥςπερ καὶ οἱ ἰδίως ἀκρωτηριασμοί, ἰσχύοντος ἀεὶ τοῦ κανόνος τῆς περισώσεως, ὡς οἷόν τε, μείζονος μοίρας τοῦ μέλους μετὰ τῆς καθαιρέσεως ἅμα παντὸς νοσηροῦ. Ἐν ταῖς φάλαγξι μάλιστα τῶν δακτύλων προτιμοτέρα τυγχάνει ἡ ἀπεξάρθρωσις καὶ διὰ τὸ ταχυτέλεστον καὶ διὰ τὸ βραχὺ τῶν ὀστῶν τούτων.

Μέθοδοι πρὸς ἀπεξάρθρωσιν συνηθέσταταί εἰσιν *ἡ κρημνοποίησις καὶ ἡ ὠοειδὴς τομή. Ἡ δίχρονος κατὰ κύκλον περιχάραξις*, ἣν πρότερον ἔν τισιν ἀπεξαρθρώσεσι προὐτίμων, δικαίως ἐγκατελείφθη τανῦν, καὶ σπανιώτατα γίνεται ταύτης χρῆσις μόνον ἐν τῇ ἀπεξαρθρώσει τῆς ἄκρας χειρός. Ἔστι δὲ ἡ μέθοδος αὕτη δυσεκτέλεστος, ἡ καὶ πάντῃ ἀνεκτέλεστος ἐν ταῖς ἀπεξαρθρώσεσι, διότι τὰ ἀρθρικὰ τῶν ὀστῶν ἄκρα, ἰδία ἐν τῷ κατ' ἀγκῶνα καὶ κατὰ γόνυ ἄρθρῳ, ὀγκώδη καὶ εὐρέα ὄντα, δὲν ἐπιτρέπουσι τὴν ὑποδοραν καὶ ἀναδίπλωσιν τοῦ δέρματος, καὶ κατ' ἀνάγκην τότε μετὰ τὴν περιχάραξιν δέον νὰ ἐμβληθῶσι δύο ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων ἄκρων τῆς διαμέτρου τοῦ ἄρθρου κάθετοι τομαί, μεταβάλλουσαι αὐτὴν εἰς δίκρημνον.

Λίαν δ' εὔχρηστός ἐστιν ἐν ταῖς ἀπεξαρθρώσεσιν *ἡ κρημνοποίησις*, μονόκρημνος, ἢ δίκρημνος μετ' ἀνισομεγέθων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τῶν δύο κρημνῶν. Ἐν τῇ κρημνώδει δὲ τομῇ ἣ σχηματίζονται κρημνοὶ ἐξ ἁπάντων τῶν ἁπαλῶν μορίων, δηλονότι δέρματος ἅμα καὶ μυῶν, οἷον ἐν ταῖς ἀπεξαρθρώσεσι κατ' ὦμον, κατ' ἀγκῶνα, κατ' ἰσχίον, ἐν ταῖς κατὰ τὴν περιφέρειαν τῶν τε μετακαρπίων καὶ τῶν μεταταρσίων ὀστῶν ἀπεξαρθρώσεσι καὶ ταῖς μερικαῖς ἀπεξαρθρώσεσι τοῦ ἄκρου ποδὸς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κατὰ Λίσφραγκον καὶ Χοπάρτην· ἢ κρημνοὶ ἐκ δέρματος μόνον, οἷον ἐν τῇ κατὰ τὸ γόνυ ἀπεξαρθρώσει, κατὰ τὸ ἄρθρον τῆς ἄκρας χειρὸς ἢ καὶ τὰ τῶν δακτύλων ἄρθρα. Σχηματίζονται δὲ ἁπλοῖ ἢ διπλοῖ κρημνοὶ ἐφ' ὅσον ἑτέρωθεν ἢ ἀμφοτέρωθεν τοῦ ἄρθρου ὑπάρχουσιν ἱκανὰ ἀπαλὰ μόρια, ἢ καὶ τὸ ὑπ' αὐτῶν καλυφθησόμενον κολόβωμα ἔχει ἐλάσσονα ἢ μείζονα ἔκτασιν. Προτιμῶνται δὲ μαλλον πρόσθιοι ἢ ὀπίσθιοι κρημνοί, ἢ ὁ εἰς κρημνὸς λαμβάνεται συνήθως ἐκ τῆς ἐπιφανείας τῆς κάμψεως τοῦ ἄρθρου, ἐν ᾗ ὑπάρχουσι τὰ πλείονα ἁπαλὰ μόρια. Προσθία μονόκρημνος τομὴ εὐχρηστεῖ ἐν τῇ κατ' ὦμον ἀπεξαρθρώσει, παλαμιαία δὲ τοιαύτη ἐν τῷ κατ' ἀγκῶνα καὶ τῷ τῆς ἄκρας χειρὸς ἄρθρῳ, προσθία δὲ πάλιν ὁμώνυμος κατὰ τὸ γόνυ καὶ τὸ ἰσχίον. Τὸ μέγεθος τῶν κρημνῶν κανονίζεται κατὰ λόγον τοῦ μεγέθους τοῦ καλυφθησομένου τραύματος τοῦ κολοβώματος. Ἵνα δὲ μὴ κίνδυνος γαγγραίνης ἐπέλθῃ ἐν τῷ ἑνί, μακρῷ κατ' ἀνάγκην σχηματιζομένῳ, κρημνῷ, συμπεριλαμβανέσθω ἐν αὐτῷ παχυτέρα μυϊκὴ στιβὰς εἰς ἐξασφάλισιν τῆς διατροφῆς αὐτοῦ. Πρὸς δὲ τούτοις ἐν τῇ κατ' ἰσχίον, κατ' ἀγκῶνα καὶ τὴν ἄκραν χεῖρα ἀπεξαρθρώσει σχηματίζονται καὶ δύο κρημνοί, πρόσθιος μείζων καὶ ὀπίσθιος ἐλάσσων. Ἐν ταῖς ἀπεξαρθρώσεσι δὲ τοῦ ποδὸς καὶ τῶν δακτύλων προτιμητέοι ἁπλοῖ κρημνοί, παλαμιαῖοι ἢ πελματικοί. Τοὺς δὲ κρημνούς, δύο ὄντας, δυνάμεθα νὰ σχηματίσωμεν καὶ περιχαράσσοντες τὸ μέλος κάτωθεν τοῦ ἄρθρου, καὶ ἐπὶ τῶν δύο ἀντικειμένων ἄκρων τῆς διαμέτρου διδόντες δύο καθέτους τῇ περιχαράξει τομάς, μίαν καὶ μίαν, καὶ οὕτω σχηματίζοντες δύο τετραπλεύρους κρημνοὺς καθ' Ἡλιόδωρον.

Τέλος *ἡ ὠοειδὴς τομὴ χρησιμεύει* κυρίως εἰς ἀπεξάρθρωσιν τῶν καθ' ἕκαστον δακτύλων τῆς χειρὸς ἢ τοῦ ποδός, πρὸς δὲ εἰς ἀπεξάρθρωσιν τοῦ α' καὶ τοῦ ε' μετακαρπίου καὶ μεταταρσίου ὀστοῦ, ὡς καὶ εἰς τὴν τοῦ βραχίονος. Ἡ ὀξεῖα κορυφὴ τῆς ὠοειδοῦς τομῆς συστοιχείτω τῇ προσθίᾳ ἢ τῇ ὀπισθίᾳ πλευρᾷ τοῦ ἄρθρου. Ἐξεταζομένη ὅμως καθόλου ἡ ὠοειδὴς τομὴ φέρει μετὰ τὴν ἐπούλωσιν τὴν οὐλὴν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κολοβώματος, ὅπερ δυσάρεστον, διότι κατόπιν ἐξελκοῦται ἐν τῇ χρήσει. Τούτου δ' ἕνεκα προτιμοτέρα αὐθις ἡ δίκρημνος μετ' ἀνισομεγέθων τῶν δύο κρημνῶν, τῆς οὐλῆς μετὰ τὴν ἕνωσιν ἀντιστοιχούσης εἰς τὰ πλάγια τοῦ κολοβώματος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Γενικὸς τύπος ἀπεξαρθρώσεως.

Α'. Προπαρασκευή.

α'. Ὁ σχηματισμὸς τοῦ ἀσθενοῦς, ἡ ἐπίσχεσις τῆς αἱμορραγίας κατά τε τὴν ἐγχείρησιν καὶ μετ' αὐτήν, ὁ ἀριθμὸς τῶν βοηθῶν κλπ. ταὐτά εἰσιν ὥςπερ καὶ ἐν τοῖς ἰδίως ἀκρωτηριασμοῖς.

β'. Ἡ θέσις τοῦ χειρουργοῦ ποικίλλει, ρυθμιζομένη τὸ μὲν ἐκ τῆς πρὸς ἀπεξάρθρωσιν ἐφαρμοσθησομένης μεθόδου, τὸ δὲ ἐκ τοῦ διασχηματισμοῦ καὶ τῆς θέσεως τοῦ ἄρθρου. Διὸ αὕτη μνημονεύεται ἰδίᾳ ἐν ταῖς ἑκασταχοῦ ἀπεξαρθρώσεσι.

γ'. Τὰ πρὸς ταύτην ἀπαιτούμενα ἐργαλεῖά εἰσιν ἴσσονα τὸν ἀριθμὸν ἢ ἐν τοῖς ἰδίως ἀκρωτηριασμοῖς. Περιττὸς ἐνταῦθα ὁ πρίων, ὡς καὶ τὰ εἰς προάσπισιν τῶν ἁπαλῶν μορίων ἐν τῇ πρίσει σπληνία. Συνήθως δὲ ἐν ἀπεξαρθρώσει μικρῶν ἄρθρων ἀρκεῖ σμιλίον, ἐπὶ δὲ τῶν τοῦ μετακαρπίου καὶ τοῦ μεταταρσίου, μακρόστενον μαχαίριον, ἐπὶ δὲ τῶν μειζόνων ἄρθρων, ὀξύαιχμος ἀκρωτηριαστήρ. Τὰ πρὸς ἀπολίνωσιν ἀπαιτούμενα εἴρηνται ἐν τοῖς ἰδίως ἀκρωτηριασμοῖς, ταὐτὰ ὄντα.

Β'. Ἐκτέλεσις.

Πᾶσα ἀπεξάρθρωσις περιλαμβάνει τὴν διαίρεσιν τῶν ἁπαλῶν μορίων, τὴν διάνοιξιν τοῦ ἄρθρου καὶ τὴν τελείαν καθαίρεσιν τοῦ μέλους.

α'. Ἡ τομὴ ρυθμίζεται ἐν ταῖς ἑκασταχοῦ ἀπεξαρθρώσεσι συμφώνως τῇ ἐφαρμοσθησομένῃ μεθόδῳ, καὶ ἰδίᾳ ἐκεῖσε περιγράφεται.

β'. Ἡ διάνοιξις τοῦ ἄρθρου συνήθως τελεῖται ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς ἐκτάσεως αὐτοῦ, συνισταμένη εἰς τὴν διαίρεσιν ἁπάντων τῶν συνδέσμων μετὰ προδιαίρεσιν τῶν τούτοις ἐπικειμένων ἁπαλῶν μορίων, ἢ συγχρόνως τῷ δέρματι. Ἡ διὰ συγχρόνου διαιρέσεως ἁπάντων τῶν ἁπαλῶν μορίων διάνοιξις τοῦ ἄρθρου ἔστι μὲν ταχίστη, ἀλλὰ τὸ τραῦμα οὐχὶ πάντοτε ἀποβαίνει ὁμαλὸν καὶ καλόν, ὥςπερ ἐν τῇ προδιαιρέσει. Ἡ εἴςδυσις δ' ἐν τῷ ἄρθρῳ γίνεται ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς ἐκτάσεως αὐτοῦ, διότι ἐν ταύτῃ ὑπάρχουσιν ἐλάσσονα ἁπαλὰ μόρια κατὰ τὰ πλεῖστα ἄρθρα, καὶ τοὐντεῦθεν διὰ τῶν καταφανεστέρων προεξοχῶν χειραγωγεῖται κάλλιον ἡ ἐν τῇ ἀρθρικῇ κοιλίᾳ ἔμπτωσις, καὶ διότι

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς κάμψεως κεῖνται τὰ ἐπίσημα ἀγγεῖα, ἅτινα ὕστατα δέον νὰ διαιρεθῶσιν, εἰ καὶ τὸ τελευταῖον τοῦτο τῇ χρήσει τοῦ Ἐσμαρχείου ἰσχαίμου πιέστρου ἀπώλεσε τὴν ἄλλοτε ἀξίαν αὐτοῦ. Ἡ ἐξάρθρωσις τοῦ καθαιρετέου τελείσθω μόνον μετὰ τὴν διαίρεσιν τῶν πλείστων συνδέσμων αὐτοῦ, ἐπειδὴ ἄλλως ῥήγνυνται οὗτοι, καὶ δὲν δύναται ἀκριβῶς νὰ προορισθῇ ἂν ἡ διάρρηξις μὴ ἐπεκτείνηται εἴς τε τὰ παρακείμενα ὀστᾶ καὶ τὰ ἄρθρα. Ἡ παρείσδυσις δὲ διὰ τῆς λεπίδος τοῦ μαχαιρίου ἀναμέσον τῶν ἀρθρικῶν ἐπιφανειῶν τῶν ὀστῶν ἐπιτρέπεται ἔνθα βραχεῖς σύνδεσμοι κεῖνται μεταξὺ αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ πρὸς τοῦτο γνώμων ἔστω ἡ ἀνατομικὴ διάταξις τοῦ ἄρθρου, ἵνα μήτε ἡ λεπὶς τοῦ μαχαιρίου θραυσθῇ, μηδὲ τρωθῶσι νυσσόμεναι αἱ τῶν ὀστῶν ἐπιφύσεις.

γ'. Ἡ τελεία τοῦ μέλους καθαίρεσις γίνεται διαιρέσει πάσης ὑπολειπομένης τούτου συναφείας ἤτε διὰ τοῦ σμιλίου, ἤ, προκειμένου νὰ ἐκκοπῇ ἐν τέλει κρημνός, διὰ τοῦ ἀκρωτηριαστῆρος.

Τέλος, τὸ τραῦμα ῥάπτεται πρὸς κόλλησιν καὶ ἐπιδέεται ἀντισηπτικῶς ὥςπερ καὶ ἐν τοῖς ἰδίως ἀκρωτηριασμοῖς.

Ἡ δὲ ἀποθεραπεία χωρεῖ οἷον δρόμον καὶ ἐν τοῖς ἀκρωτηριασμοῖς, τοῦ τραύματος καὶ ἐκ ταύτης ἰωμένου ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κατὰ πρῶτον σκοπὸν διὰ τῆς ἀντισηπτικῆς μεθόδου, καὶ ἐνίοτε μόνον ζοφοῦται ἐκ πυήσεως ἐν τοῖς ἐλύτροις τῶν τενόντων.

Γ'. Διεκπρίσεις.

Διεκπρισις ὀστοῦ ἐστιν ἡ τεχνητὴ καὶ περισώσει τῶν ἁπαλῶν μορίων καθαίρεσις αὐτοῦ ὁλοκλήρου, ἢ καὶ μοίρας αὐτοῦ μόνον.

Εἴδη ταύτης. Ἡ διέκπρισις δύναται νὰ ᾖ *ὁλικὴ* μέν, ὁπόταν ὁλόκληρον τὸ ὀστοῦν ἐκριζῶται, *μερικὴ* δέ, ὁπόταν μέρος αὐτοῦ διεκπρίηται. Δυνατὴ δὲ ἡ ἐκρίζωσις ὅλου ὀστοῦ, ὁπόταν μὴ οὐσιωδῶς παραβλάπτηται ὁ σκελετὸς τοῦ μέλους.

Ἐπίσης ἡ διέκπρισις διακρίνεται ἐφ' ὅσον τεμάχιον ὀστοῦ κατὰ τὴν μεθ' ἑτέρου συνάφειαν, ἤτοι κατὰ τὴν ἐπίφυσιν καὶ ἐν τῷ ἄρθρῳ διεκπρίηται, ἢ τοιοῦτον καθαιρῆται κατὰ τὴν συνέχειαν τοῦ ὀστοῦ. Ἡ κατὰ τὴν συνάφειαν μεθ' ἑτέρου διέκπρισις τεμαχίου τοῦ ὀστοῦ καλεῖται *διέκπρισις ἢ ἀποκεφαλισμὸς* τοῦ ἀρθρικοῦ ἄκρου, καὶ δύναται νὰ ᾖ καὶ αὕτη *μερικὴ* ἢ *ὁλικὴ*, καθόσον ἐν ᾗ πάντα τὰ τὸ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἄρθρον συνιστῶντα ἀρθρικὰ ἄκρα τῶν ὀστῶν καθαιροῦνται, ἐξαιρέσει τῆς διεκπρίσεως τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος ἢ τοῦ μηροῦ, ἥτις καλεῖται *ὀλική*, καί περ καθαιρουμένης μόνον τῆς κεφαλῆς αὐτῶν, τῆς δὲ γληνοειδοῦς κοιλότητος, ἢ τῆς κοτύλης σώων μενουσῶν.

Ἡ δὲ κατὰ τὴν συνέχειαν τοῦ ὀστοῦ διέκπρισις δύναται νὰ περιλαμβάνῃ τὴν διεκτομὴν τεμαχίου ὀστοῦ διὰ πρίονος, σμίλης, ἢ μαχαιρίου, κατὰ Λίγχαρτον δὲ καὶ αὐτὴν τὴν ἀπόξυσιν τοῦ σιναροῦ μέρους τοῦ ὀστοῦ.

Καὶ αὐτὴ *ἡ ἀνάτρησις* πλατέων ὀστῶν, οἷον τῶν τοῦ κρανίου, καταλεκτέα ταῖς διεκπρίσεσιν, εἰ καὶ αὕτη τυγχάνει πολλάκις προεισαγωγὴ μόνον ἄλλης ἐγχειρήσεως· ἀλλ' ἄλλοτε πάλιν τελεῖται πρὸς καθαίρεσιν ἢ τῶν ἐκ κατάγματος σχηματισθεισῶν παρασχίδων, ἢ νενεκρωμένων τεμαχίων τοῦ ὀστοῦ, ἢ καὶ διαφόρων νεοπλασμάτων ἐπ' αὐτοῦ.

Ἑτέρα δὲ διέκπρισις, τελουμένη ἐν τῇ τῶν ὀστῶν συνεχείᾳ, ἐστὶν *ἡ νενεκρωμένων ὀστῶν ἐκτομὴ* (Necrotomie, Sequestrotomie), σκοποῦσα τὴν καθαίρεσιν νενεκρωμένης μοίρας αὐτῶν.

Ἕτερον εἶδος διεκπρίσεως ἐν τῇ συνεχείᾳ τοῦ ὀστοῦ ἐστιν *ἡ πρόσκαιρος ἢ ὀστεοπλαστικὴ διέκπρισις* κατὰ Λαγκεβέκιον, καθ' ἣν προεισαγωγικῶς διανοίγομεν ὁδὸν ἔν τινι κοιλότητι πρὸς ἐξαίρεσιν νεοπλασμάτων, διεκπρίοντες μὲν τεμάχιον τοῦ τὴν κοιλίαν ἐπικαλύπτοντος ὀστοῦ, ἀφιέντες ὅμως αὐτὸ ἐν συνεχείᾳ μετὰ τῶν ἐπ' αὐτοῦ ἁπαλῶν μορίων καὶ ἀγγείων. Τὸ δὲ οὕτω διεκπρισθὲν τεμάχιον μετὰ τοῦ ἐπ' αὐτοῦ κρημνοῦ τῶν ἁπαλῶν μορίων ἀναστέλλεται καί, συντελεσθείσης τῆς κυρίας ἐγχειρήσεως, ἐφαρμόζεται ἐν τῇ προτέρᾳ θέσει αὐτοῦ καὶ διὰ ῥαφῶν ἢ καὶ πιέσει στηρίζεται. Τοιαύτη δέ ἐστιν ἡ πρόσκαιρος ἢ ὀστεοπλαστικὴ διέκπρισις τῆς ἄνω σιαγόνος, τῆς ῥινικῆς ἀποφύσεως ταύτης, τοῦ ζυγωματικοῦ ὀστοῦ, τῆς κάτω σιαγόνος καὶ τοῦ ὠλεκράνου, ἐφαρμοσθεῖσα τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Λαγκεβέκιου ἐν τῇ ἄνω σιαγόνι εἰς ἀποκάλυψιν τῶν ἐν τῷ σφηνοσιαγονικῷ λάκκῳ ἐσκηνωμένων ῥινοφαρυγγαίων πολυπόδων. Κυρίως ὅμως ὀστεοπλαστικὴ διέκπρισις κλητέα ἡ ἐν τῇ συνεχείᾳ τοῦ ὀστοῦ τελουμένη μετ' ἐμφυτεύσεως τεμαχίου ὀστοῦ, συνεχομένου τῷ περιοστέῳ, οἵαν ἐπιτυχῶς διεπράξατο ὁ Νυσβώμης ἐπὶ ψευδαρθρώσεως τοῦ πήχεως, ἔτι δὲ καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Διεφεμβαχίου προταθεῖσα καὶ ὑπὸ τοῦ Γουστ. Σίμωνος τροποποιηθεῖσα ὀστεώδης οὐρανισκοπλαστικὴ ἐπὶ σχισμῆς τῆς σκληρᾶς ὑπερῴας.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ταῖς διεκπρίσεσι καταλεκτέα καὶ ἡ *ὑποδόρειος ὀστεοτομία*, κατὰ Λαγκεβέκιον, πρὸς διαῤῥύθμισιν τῶν ἀῤῥύθμως πεπωρωμένων καταγμάτων, καὶ ἡ σφηνοειδὴς διέκπρισις ὁμοιοσχήμονος τεμαχίου τῆς κνήμης ἢ τοῦ μηροῦ ἐπὶ τῶν ἐκ ραχίτιδος μεγάλων καμπυλώσεων τῶν ὀστῶν τούτων.

Τέλος, μνημονευτέα καὶ ἡ ὑπὸ τὸ περιόστεον διέκπρισις κατὰ Ὀλλιέρον καὶ Λαγκεβέκιον, καθ' ἣν διεκπρίεται τὸ ὀστοῦν, τηρουμένων ἐν συναφείᾳ μετὰ τοῦ περιοστέου ἁπάντων τῶν τενόντων ἢ καὶ τοῦ ἀρθρικοῦ θύλακος, ἵνα οὕτω τὸ μὲν κατορθωθῇ ἡ τῇ διατηρήσει ὑγιοῦς περιοστέου ἀναγέννησις τοῦ ὀστοῦ, τὸ δὲ καὶ περισωθῇ κατὰ τὸ πλεῖστον ἡ λειτουργία τοῦ διεκπριομένου μέλους.

Ἐπ' ἐσχάτων ὁ Vogt καὶ ὁ Konig συμβουλεύουσιν οὐ μόνον τὴν περίσωσιν τῶν τενόντων, ἀλλὰ καὶ στιβάδος τῆς ὑγιοῦς τοῦ ὀστοῦ φλοιώδους οὐσίας μετὰ τοῦ περιοστέου καὶ τῶν προεξοχῶν τῶν ὀστῶν, αἷς περ μῦς προσφύονται, διὰ σμιλεύσεως, ἵνα οὗτως αὗται τηρηθῶσιν ἐν συναφείᾳ μετά τε τῶν τενόντων καὶ τοῦ ἀρθρικοῦ θύλακος. Ἡ δὲ μέθοδος αὕτη ἀπέβη ἐπιτυχὴς ἐπί τε τοῦ κατ' ἀγκῶνα ἄρθρου καὶ τοῦ τῆς ἄκρας χειρός.

Ἱστορία. Ἡ πρώτη πρὸς διεκπρίσεις μετὰ διατηρήσεως τῶν ἁπαλῶν μορίων ὥθησις ἐπήγασεν ἐκ τῶν ἐπιπεπλεγμένων καταγμάτων, ὧν τὰ παρεκτοπισθέντα κατεαγότα ἄκρα τοῦ ὀστοῦ ἀδύνατον ἦν νὰ καταταχθῶσιν, ἤ, λίαν ὀξέα ὄντα, παρεῖχον φόβον τρώσεως καὶ φλεγμονῆς τῶν παρακειμένων ἁπαλῶν μορίων. Ἤδη παρὰ τῷ Ἱπποκράτει ἐν τῷ *περὶ καταγμάτων* Βιβλίῳ ἁπαντᾷ ἡ ἑξῆς περικοπὴ «*Ἀποπρίειν δ' ὀστέον ἐξέχον ἐπὶ τῶνδε τῶν προφασίων χρή, ἢν μὴ δύνηται ἐμβάλλειν, μικροῦ δέ τινος αὐτῷ δοκῇ δεῖν παρελθεῖν καὶ οἷόν τε ἡ παραιρεθῆναι, ἤν τε ἀσηρὸν ἢ καὶ θραῦόν τι τῶν σαρκίων καὶ δυσαισθησίην παρέχει*». (Ἔκδοσις Kühn Τόμ. III. σελ. 121). Ἔτι δὲ ἐξ ἑτέρου χωρίου τοῦ *περὶ ἄρθρων* Βιβλίου τοῦ Ἱπποκράτους, ὡς καὶ τρίτου χωρίου *τῆς διὰ μοχλοῦ* κατατάξεως ἀποδεικνύεται ὅτι οὗτος ἐγίνωσκε καὶ ἐξετέλεσε διέκπρισιν ἐπὶ τῶν ἐπιπεπλεγμένων ἐξαρθρημάτων.

Τὸ μὲν πρῶτον χωρίον ἔχει οὕτως «*Ἀποκόψιες δὲ τέλειαι ὀστέων καὶ κατὰ τὰ ἄρθρα καὶ ἐν ποδὶ καὶ ἐν χειρὶ καὶ ἐν κνήμῃ τοῖσι παρὰ τὰ σφυρά, καὶ ἐν πήχεϊ τοῖσι κατὰ τοὺς καρποὺς τοῖσι πλείστοισιν ἀποκοπτομενοῖσιν ἀσινέα γίνεται, ὅσα ἂν μὴ* (ἀναγνωστέον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἴσως ὅταν μὴ) αὐτίκα λειποθυμίη ἀνατρέψῃ, ἢ τεταρταίοισιν ἐοῦσι πυρετὸς ξυνεχὴς ἐπιγένηται». (Αὐτόθι, Σελ. 246).

Τὸ δ' ἕτερον χωρίον ἔχει οὕτω πως. «Αἱ δὲ ἀποκοπαὶ ἢ ἐν ἄρθρῳ, ἢ κατὰ τὰ ὀστέα μὴ ἄνω, ἀλλ' ἢ παρὰ τῷ ποδὶ ἢ παρὰ τῇ χειρὶ ἐγγὺς περιγίνονται, ἢν μὴ αὐτίκα μάλα λειποθυμίη ἀπόλλωνται». (Αὐτόθι, Σελ. 295).

Ἕτερον δὲ χωρίον πολλῷ σαφέστερον λαλεῖ περὶ διεκπρίσεως. «Ἡ δ' ἐμβολὴ τοῖσι μοχλικοῖσιν ἢ τὸ ἐμβαλλόμενον τοῦ ὀστέου, ἢν μὴ ἔχῃ ἀποστήριξιν, ἀποπρῖσαι τῶν κωλυόντων». (Αὐτόθι, Σελ. 306).

Παρὰ τῷ Κέλσῳ μνημονεύεται σαφέστατα διέκπρισις τῶν πλευρῶν ἕνεκα τερηδόνος καὶ νεκρώσεως, ἀναφερομένων ἅμα καὶ τῶν χειρουργικῶν ἐργαλείων, τῶν πρὸς διέκπρισιν ὀστῶν ἐν τῇ συνεχείᾳ· ἔτι δὲ διέκπρισις τῶν ἐξισχόντων ἀρθρικῶν ἄκρων ἐν ἐπιπεπλεγμένοις ἐξαρθρήμασι τῶν δακτύλων.

Ὁ Γαληνὸς ὡσαύτως ἀναφέρει διέκπρισιν τεμαχίων τοῦ ὀστοῦ τῆς κνήμης ἐπὶ λέξει οὕτω πως. «Τοὺς γοῦν τῆς κνήμης ὀστοῦ παλλάκις ἀναγκασθέντες ἐκκόψαι συχνόν, εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ φῦσαί τινα ἑτέραν οὐσίαν τὴν φύσιν προκαλούμεθα διὰ τῶν σαρκωτικῶν φαρμάκων, ἥτις ἐν ἀρχῇ μὲν οἵα περ σκληρὰ σὰρξ ἐστιν, ὕστερον δὲ πώρου σκληροτέρου λαμβάνει σύστασιν, καὶ τῷ χρόνῳ κρατυνθεῖσα πρὸς τὰς βαδίσεις αὐτοῦ γίνεται ἐπιτηδεία. Καὶ σκυταλίδας δὲ δακτύλων ἐκκόπτοντες ὁρῶμεν ἐν τῇ χώρᾳ τῶν ἐκκοπεισῶν ἑτέραν οὐσίαν, οἵαν περ εἴρηκα γεννωμένην. Ὅτι δὲ καὶ φλέβας αἰσθητὰς ἐνίοτε γεννωμένας εἴδομεν εἴρηται πρόσθεν». (Ἔκδοσ. Kühn, Τόμ. Γ'. σελ. 1003).

Διέκπρισιν ὁλικὴν ἢ μερικὴν τῶν ὀστῶν ἀναφέρει καὶ ὁ Ὀρειβάσιος ἀκριβέστατα, παραλαβὼν ταύτας ἐκ τοῦ Ἡλιοδώρου καὶ τοῦ Ἀντύλλου, ὡς ἑξῆς. «Εἰ δὲ μὴ πλάγιον τὸ σχῆμα τῆς σύριγγος, ἀλλὰ ὀρθίον, τουτέστιν εἰς βάθος τείνοι, περιελοῦμεν κατὰ κύκλον τὴν σύριγγα, τοσοῦτον περιγράφοντες τῆς κύκλῳ σαρκὸς ὥστε τοὺς τύλους ὅλους ἐκκοπῆναι. Εἰ δὲ τοιοῦτον εἴη τὸ βάθος ὥστε εἰς ὀστέον καταλήγειν ἐκτυλώσομεν ὁμοίως, καὶ ἐὰν μὲν αὐτὸ μόνον γεγυμνωμένον ᾖ τὸ ὀστοῦν, μετὰ τὴν περιαίρεσιν τῆς σαρκὸς ξύσομεν· ἐὰν δὲ λελιπασμένον ἢ τετερηδονισμένον, ἢ ἄλλως πως ἐφθαρμένον ὑποπίπτοι, μέχρι σήραγγος ἐκκόψομεν. Τὴν δὲ ἐκκοπὴν ἐπὶ μὲν τῶν μικρῶν ὀστῶν διὰ μόνων τῶν τετραγώνων ἐκκοπέων καλουμένων ποιησόμεθα, παραξέοντες τὸ ὀστοῦν οὐκ ἐπιπολῆς τὸ ἐφθορός, ἀλλὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μέχρι σήραγγος κατιόντες, ἵνα σαρκὸς ἀναβλάστησις ἐκ της σήραγγος γένηται. Εἰ δέ τι τῶν μεγάλων ὀστέων, οἷον βραχίων, ἢ μηρός, ἢ πῆχυς, ἢ κνήμη, πεπονθὸς ὑποπίπτοι, τρήσαντες τρυπάνῳ μέχρι σήραγγος, οὕτω τοῖς ἐκκοπεῦσιν ἀναβαλούμεν τὰ μέσα τῶν περιτρήσεων. Εἰ δὲ μέχρι μυελοῦ συμβαίη πεπονθέναι τὸ ὀστοῦν, καὶ τὴν ἐκκοπὴν μέχρι μυελοῦ ποιησόμεθα, οὐκ αὐτὸ μόνον τὸ πεπονθὸς ἐκκόπτοντες, προσπεριλαμβάνοντες δὲ καί τι τοῦ ἀπαθοῦς εἰς τὸ ῥᾳδίαν τὴν μετὰ τοῦτο σάρκωσιν γενέσθαι. Εἰ δὲ διὰ ὅλου τὸ ὀστοῦν διαπαίοι πάθοι, χρὴ τὴν μεσότητα πᾶσαν ἀναιρεῖν. Ὁ δὲ τῆς ἐκκοπῆς τρόπος τοιόσδε τίς ἐστιν..... (Ὀρειβασίου Χειρουργία συρίγγων. Ἐκ τῶν Ἀντύλλου καὶ Ἡλιοδώρου. Τόμ. Γ'. σελ. 617. Ἐκδοσις Bassemaker et Daremberg, 1858).

Ὁ δὲ Παῦλος ὁ Αἰγινήτης ὡςαύτως λαλεῖ σαφέστατα περὶ διεκπρίσεως ἐπὶ λέξει οὕτω πως. «*Εἰ δὲ εἰς ὀστοῦν ἡ σύριγξ καταλήγοι, ἀπαθὲς μὲν ὂν τοῦτο, μόνον ξύσομεν, τετερηδονισμένου δὲ ἢ ἄλλως πως διεφθορότος αὐτοῦ, τὸ πεπονθὸς ὅλον δι' ἐκκοπέων ἀντιθέτων περιέλωμεν, εἰ δέοι πρότερον τρυπάνῳ περιτρυπήσαντες, εἴτε ἄχρι διπλόης μόνον, εἴτε ἄχρι μυελοῦ εἴη πεπονθός. Εἰ δὲ καὶ ὀστοῦν ὑπερέχοι καθάπερ ἀποκαυλισθέν, ἀποπρίσομεν αὐτό. Λαβόντες οὖν δύο τελαμῶνας, τοῦ μὲν ἑνὸς τὴν μεσότητα τῷ ἐξέχοντι ὑποβαλοῦμεν ὀστέῳ, ἀνατείνομέν τε αὐτὸ δι' ὑπηρέτου· τοῦ δὲ λοιποῦ παχυτέρου ὄντος ἢ καὶ ἐξ ἐρίου πεποιημένου, ὁμοίως τὴν μεσότητα τῇ ὑπὸ τὸ ὀστέον ἐφαρμόσαντες σαρκί, καὶ τὰς ἀρχὰς κάτω λαβόντες, δι' αὐτοῦ τοῦ τελαμῶνος τὴν σάρκα κάτω κελεύσομεν ἕλκεσθαι, ἵνα μὴ τοῖς ὀδοῦσι τοῦ πρίονος ἡ σὰρξ διαξαίνοιτο, καὶ οὕτω μὲν ἡμεῖς τὴν ἀπόπρισιν ποιούμεθα*». (Χειρουργία Παύλου Αἰγινήτου, σελ. 314, ἔκδοσις René Brian, Paris 1855).

Ἡ Ἀραβικὴ σχολὴ οὐδεμίαν μνείαν ποιεῖται τούτων, καὶ μετὰ ἐντελῆ λήθην 500 ἐτῶν, αὐθις ὑπὸ τοῦ Ἀμβροσίου Παραίου γίνεται λόγος περὶ διεκπρίσεως ὀστοῦ ἐν τερηδόνι τελοῦντος, ὡς καὶ ὑπὸ τῶν συγχρόνων αὐτοῦ. Κυρίως ὅμως κατὰ τὸν ΙΗ' αἰῶνα ἤρξατο ἡ ἀνάπτυξις τῶν διεκπρίσεων ἔν τε Γαλλίᾳ καὶ Ἀγγλίᾳ καὶ κατὰ τὸν ἐνεστῶτα, ἰδίᾳ πρὸ τριῶν δεκαετηρίδων, ἐτελειοποιήθησαν αὗται λίαν, πλείστων ὅσων μεθόδων ἐπινοηθεισῶν πρὸς ταύτας, ἅμα δὲ καὶ τῆς σωσιμελοῦς χειρουργίας δι' αὐτῶν πάνυ ἀναπτυχθείσης. Ἐντεῦθεν δὲ κυρίως ἄρχεται ἡ τῶν διεκπρίσεων ἱστορία, ἥτις ὅμως ἰδία τυγχάνει δι'

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἑκαστον ἄρθρον, καὶ τούτου ἕνεκα αὕτη ἐκτίθεται ἐν ταῖς τῶν καθ' ἕκαστα ἄρθρων διεκπρίσεσι.

Σκοπὸς τῶν διεκπρίσεων καθόλου ἐστὶν ἡ ἁπλῆ διαίρεσις τῶν ὀστῶν πρὸς διευθέτησιν καὶ τελείαν ἴασιν συγγενῶν ἢ ἐπικτήτων σκολιώσεων αὐτῶν· ἡ καθαίρεσις μερῶν τῶν ὀστῶν νενεκρωμένων ἢ τετερηδονισμένων ἢ καὶ νεοπλάσματα φερόντων· ἡ ἐκρίζωσις ὁλοκλήρων ὀστῶν νοσούντων καὶ ἐν οὐδεμιᾷ ἑτέρᾳ θεραπείᾳ ὑπεικόντων· ἡ δι' ἀποκεφαλισμοῦ καθαίρεσις νοσούντων ἢ καὶ ἀποθραυσθέντων ἄκρων καὶ πρὸς ἴασιν τῆς νόσου καὶ πρὸς σωσιμέλειαν καί, τέλος, ἡ διαίρεσις τοῦ ὀστοῦ ὡς προειςαγωγὴ ἑτέρας ἐγχειρήσεως, δι' ἧς χῶρον ἢ κοιλίαν εὐπροςίτους καθιστῶμεν, φύσει ἕνεκα τοῦ ὀστοῦ ἀπροςίτους. Μετὰ δὲ τὰ γενικὰ ταῦτα χωροῦμεν ἐπὶ τὴν εἰδικωτέραν τῶν ἐνδείξεων ἐξέτασιν.

Ἐνδείξεις τῶν διεκπρίσεων καθόλου.

α'. Ἡ ἀρχαιοτέρα πρὸς ταύτας ἔνδειξίς ἐστι τὰ *μὴ ἀνατάξιμα ἐξαρθρήματα*, ἐν οἷς ἡ ἐξαρθρωθεῖσα κεφαλὴ ἐπιπιέζει ἀγγεῖά τε καὶ νεῦρα ἐπίσημα, οἷον ἐξάρθρημα τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ ἐπὶ τοῦ ἡβικοῦ ὀστοῦ, ἔνθα πιέζει τὴν μηριαίαν ἀρτηρίαν, ἣ καὶ τὸ μηριαῖον νεῦρον. Ἕνεκα δὲ πιέσεως τῶν νεύρων μάλιστα δύνανται νὰ ἐπέλθωσι σπασμοί, τρισμοί, τέτανος κλπ. Ἔτι δὲ ἐπὶ μὴ ἀναταξίμων ἐξαρθρημάτων, ἐν οἷς τὸ μέλος ἀπόλλυσι τὴν λειτουργίαν αὐτοῦ, ἣ καὶ γίνεται ἀφόρητον. Ἐπὶ νεαρῶν ὅμως ἐξαρθρημάτων μὴ ἀναταξίμων, ἀλλ' ἄνευ κατάγματος, ἀρκεῖ πολλάκις ἡ τῶν ἁπαλῶν μορίων διαίρεσις εἰς εὔκολον ἀνάταξιν τῆς ἀρθρικῆς κεφαλῆς, εἰ καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, κατά τινας, προτιμοτέρα πάλιν ἡ διέκπρισις, διότι ἡ διαίρεσις καταλείπει τραῦμα κινδυνώδες, ἐπάγον κατόπιν οὐλήν, παρακωλύουσαν τὴν τοῦ μέλους λειτουργίαν. Ἐπὶ πεπαλαιωμένων ὅμως ἐξαρθρημάτων σχεδὸν ἀείποτε ἀναγκαία κρίνεται ἡ διέκπρισις τοῦ ἀρθρικοῦ ἄκρου τοῦ ὀστοῦ, διότι ἐν αὐτοῖς ἐξαφανίζεται ἡ ἀρθρικὴ κοιλία.

β'. *Ῥήξεις ἢ ἀποθραύσεις τοῦ ἑνός, ἢ καὶ ἀμφοτέρων τῶν ἀρθρικῶν ἄκρων*, καὶ μάλιστα διὰ πυροβόλων ὅπλων παραγόμεναι, καὶ ἐὰν αἱ σφαῖραι μένωσιν ἐμπεπαρμέναι τῷ ἄρθρῳ.

γ'. *Τραύματα διὰ ῥήξεως, ἢ διὰ πυροβόλου ὅπλου τοῦ ἀρθροθύλακος, ἢ καὶ διατρήσεις τῶν ἀρθρικῶν ἄκρων* μετὰ ἢ ἄνευ ἐμπάρσεως ἐν αὐτοῖς σφαιρῶν κλπ. ἀλλοτρίων σωμάτων· ἅτινα ὅμως ἐν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀρχῇ θεραπεύονται διὰ τῆς συντηρητικῆς χειρουργίας, καὶ μόνον ὁπόταν πῦον σχηματισθῇ ἐν τῷ ὀστῷ, περὶ τὸ ἀλλότριον σῶμα, ἢ κατὰ μῆκος τῶν ῥωγμῶν, καὶ ἡ ἁπλῆ σχάσις τοῦ ἄρθρου δὲν κατισχύῃ τῆς πυήσεως, τότε ἐνεργεῖται διέκπρισις.

δ'. *Ἐπιπεπλεγμένα κατάγματα τοῦ σώματος τῶν αὐλοειδῶν ὀστῶν*, ὁπόταν τεμάχια ὀστῶν τεθραυσμένα καὶ ὅλως κεχωρισμένα ὑπάρχωσιν ἐμπεπαρμένα τοῖς ἁπαλοῖς μορίοις, ἢ ὁπόταν κατεαγὸς ὀστοῦν, διατρῆσαν τὸ δέρμα, προκύπτῃ τούτου, μὴ ὂν ἀνατάξιμον καὶ μετὰ τὴν ἀνεύρυνσιν τοῦ ἐκτὸς τραύματος. Ἀντενδείκνυται βεβαίως ἡ διέκπρισις ἐν ταῖς δύο ἄνω περιπτώσεσιν, ἐὰν τὰ στελέχη τῶν ἀγγείων καὶ τῶν νεύρων διερράγησαν ἐν τῷ τόπῳ τῆς τρώσεως, ἢ ἐὰν ἡ ἀπόθραυσις ἐκτείνηται σφόδρα ἐπὶ τοῦ ὀστοῦ, ὁπότε τὸ μέλος καὶ μετὰ τὴν διέκπρισιν καὶ τὴν ἴασιν καθίσταται ὅλως ἄχρηστον, δὸς δὲ καὶ ἀφόρητον. Ἀλλὰ ταῦτα πάντα ἀδύνατον νὰ διαγνωσθῶσιν ἐκ τῶν προτέρω, εἰ μὴ μόνον κατὰ τὴν ἐγχείρησιν, καὶ διὰ τοῦτο ὅ τε χειρουργὸς καὶ ὁ πάσχων ἔστωσαν παρεσκευασμένοι ἐν ἀνάγκῃ καὶ πρὸς τὸν ἀκρωτηριασμόν. Ἡ δ' ἐκρίζωσις ὅλων ὀστῶν ἐπὶ μεγάλων μελῶν τοῦ σώματος γενέσθω μόνον ὁπόταν ὑπάρχωσι δύο ὀστᾶ, ἀποτελοῦντα τὸν σκελετὸν τοῦ μέλους· πλὴν ἀλλ' ὅμως καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οὐδαμῶς ἐκριζούσθω τὸ οὐσιωδέστερον, δι' οὗ ἐπέρχεται τελεία καταστροφὴ τῆς λειτουργίας τοῦ μέλους· οἷον ἐν ἐκριζώσει ὀστῶν κατὰ τὴν κνήμην, οὐδέποτε καθαιρεῖται αὐτὸ τοῦτο τὸ ὀστοῦν τῆς κνήμης.

ε'. *Ψευδαρθρώσεις* ἀνίατοι διὰ παντὸς ἄλλου τρόπου, καὶ διὰ τῆς διεκπρίσεως τοὐλάχιστον βελτιούμεναι. Ἀλλὰ καὶ ἐν αὐταῖς δέον ἡ διέκπρισις νὰ σταθμηθῇ δεόντως πρότερον, ἐπειδὴ ὁ ἐκ τῆς τρώσεως κίνδυνος πολλάκις μείζων ἐστὶ τοῦ ὑπὸ τῆς νόσου προσγινομένου κακοῦ. Ψευδαρθρώσεις ἐπὶ τῆς διαφύσεως ἢ τοῦ σώματος τῶν αὐλοειδῶν ὀστῶν, συνεπάγονται ἧσσονα κίνδυνον διεκπριόμεναι, ἢ ἐπὶ τῶν ἐπιφύσεων, ἤτοι τῶν ἀρθρικῶν ἄκρων αὐτῶν. Κινδυνώδης δὲ λίαν κρίνεται ἡ ἐξαίρεσις ἀρθρωδῶν ἄκρων τῶν ὀστῶν συντεθραυσμένων, καὶ τῇ ἀρθρικῇ κοιλίᾳ ἐγκεκλεισμένων, εἰ καὶ διὰ τῆς ἀντισηπτικῆς μεθόδου ἐμειώθη λίαν καὶ ὁ ἐκ ταύτης κίνδυνος.

ς'. *Σκολιώσεις ἢ κυλλώσεις, ἀληθεῖς ἀγκυλώσεις ἢ καὶ κακῶς πεπωρωμένα κατάγματα.*

ζ'. *Τοπικὴ τερηδών*, ἐὰν μὴ αὕτη προέρχηται ἐκ γενικῆς καὶ πολλαχόσε τοῦ σώματος παθήσεως τῶν ὀστῶν, ὥσπερ ἕνεκα φυματιώσεως, ἢ συφίλιδος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

η'. *Νέκρωσις*, καταλαβοῦσα τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ ἑτέρου ἀρθρικοῦ ἄκρου τοῦ ὀστοῦ ἢ καὶ ἀμφότερα, ὁπότε δέον νὰ διεκπρισθῇ ἡ νοσηρὰ ἀρθρώδης κεφαλὴ τοῦ ὀστοῦ. Νέκρωσις δ' ἐδρεύουσα ἐν τῷ σώματι τῶν αὐλοειδῶν ὀστῶν ἐνδείκνυσι τὴν καθαίρεσιν τοῦ νοσηροῦ μέρους τοῦ ὀστοῦ ἐκ τῆς συνεχείας αὐτοῦ καὶ χωρὶς αὕτη νὰ παραβλαφθῇ.

θ'. *Καλοήθη νεοπλάσματα*, ὁπόταν ἀδύνατον νὰ ἐκριζωθῶσι μόνα, καὶ ἀνάγκη νὰ συνεξαιρεθῶσι μετὰ μοίρας τοῦ ὑφ' ἐγκατασκηνοῦσιν ὀστοῦ μετὰ ἢ ἄνευ διατηρήσεως τῆς τούτου συνεχείας. Ἀλλὰ πολλάκις τὸ καταπληκτικὸν αὐτῶν μέγεθος ἐνδείκνυσι μᾶλλον τὸν ἀκρωτηριασμὸν ἢ τὴν διέκπρισιν· ἐφ' ᾧ δέον ὁ τε χειρουργὸς καὶ ὁ πάσχων νὰ ὦσι πρὸς τοῦτο παρεσκευασμένοι.

ι'. *Κακοήθη νεοπλάσματα*, ἐφ' ὧν ὅμως πλειστάκις ἐνδείκνυται μᾶλλον ὁ ἀκρωτηριασμὸς ἢ ἡ διέκπρισις.

ια'. *Ὡς προειαγωγὴ* οἱασδήποτε ἄλλης ἐγχειρήσεως, ὁπότε ἐνεργεῖται ἡ μὴ ὀρθῶς καλουμένη *ὀστεοπλαστικὴ διέκπρισις*, ἢ κάλλιον *πρόσκαιρος*.

Καθόλου δὲ θεωρητέον ταυτὸν τὰς διεκπρίσεις ὡς χειρουργίας κατ' ἐξοχὴν σωσιμελεῖς, οὗπερ ἕνεκα οἱ χειρουργοὶ καταβάλλουσι μεγάλας πάντοτε προσπαθείας ἵνα μετὰ τὴν ἐξαίρεσιν τοῦ νοσηροῦ μέρους τοῦ ὀστοῦ κατορθώσωσι τὴν ἀντικατάστασιν τῆς ἐκλιπούσης ἀκεραιότητος τοῦ σκελετοῦ. Αὕτη δὲ ἡ ἀκεραιότης δύναται νὰ συντελεσθῇ ἐν μὲν ταῖς διεκπρίσεσιν ἄνευ ἄρσεως τελείας τῆς τοῦ ὀστοῦ συνεχείας καὶ ἐν ταῖς ἐκριζώσεσι τῶν ὀστῶν δι' ὀστεΐνης ἀντικαταστάσεως, ἐν δὲ ταῖς τῶν ἄρθρων διεκπρίσεσι, δι' ἀρθρωδίας παρεμφερούς τῷ ἐκλιπόντι ἄρθρῳ, ἢ καὶ δι' ὀστεώδους ἀγκυλώσεως. Γνωστὸν δέ ἐστιν ὅτι ὀστοῦν τι δύναται αὖθις νὰ παραγάγῃ ὀστεΐνην οὐσίαν διὰ τῆς τροφοῦ αὐτοῦ, δηλονότι *τοῦ περιοστέου*. Ὅθεν πηγὴ πρὸς τὴν τοῦ ὀστοῦ ἀναγέννησιν μετὰ διέκπρισίν ἐστι τὸ περιόστεον, καὶ τούτου ἕνεκα περισωζέσθω αὐτὸ μετὰ μεγάλης ἐπιμελείας ἐν ταῖς ἐγχειρήσεσι ταύταις. Εἰς τὴν περίσωσιν δὲ τοῦ περιοστέου ὀφείλεται μάλιστα ἡ τῶν ἐγχειρήσεων τούτων ἀνάπτυξις καὶ τελειοποίησις ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις, ἧς ἀρχικὸς θεμελιωτής ἐστιν ὁ διάσημος γάλλος χειρουργὸς Ὀλλίερος, πολυειδῶς πειραθεὶς καὶ ἰδίας περιοστεοπλαστικὰς διεκπρίσεων μεθόδους ἐπινοήσας καὶ ὁρίσας, μετ' αὐτὸν δὲ καὶ ὁ Β. Λαγκεβέκιος, ὁ μάλα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὰς διεκπρίσεις ὑπὸ τὴν ἀρχὴν ταύτην ἐφαρμόσας καὶ τελειοποιήσας. Κατὰ δὲ τὸν Ὀλλίερον. ἀποδείξαντα τὸ τοιοῦτον διὰ παμπληθῶν πειραμάτων καὶ παρατηρήσεων, ἡ ἀναγέννησις τοῦ ὀστοῦ δὲν ὀφείλεται εἰς σύμπαν τὸ περιόστεον, ἀλλ' εἰς τὴν βαθυτέραν τούτου στιβάδα.

Φέρε δὲ νῦν ἐξετάσωμεν τὸ καθαρῶς τεχνικὸν μέρος τῶν διεκπρίσεων, πραγματευόμενοι περὶ τῶν γενικῶν κανόνων 1 τῶν ἐν τοῖς ἄρθροις διεκπρίσεων καθόλου· 2 τῶν ἐν τῇ συνεχείᾳ τῶν ὀστῶν διεκπρίσεων· 3 τῶν ἐκριζώσεων τῶν ὀστῶν καὶ 4 τῆς ὀστεοτομίας.

1. Γενικοὶ κανόνες τῶν διεκπρίσεων τῶν ἀρθρικῶν ἄκρων τῶν ὀστῶν.

α'. Ἀντισηπτικὴ ἐν ταύταις μέθοδος καὶ προπαρασκευή.

Ἥ τε ἐκτέλεσις καὶ ἡ θεραπεία τῶν ἐν τοῖς ἄκροις διεκπρίσεων τελεῖται ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἀντισηπτικῆς μεθόδου, ἧς τὴν μεγίστην χρησιμότητα ἀναντιῤῥήτως αὐτὴ ἡ πεῖρα ἐπιμαρτυρεῖ ἑκάστοτε. Αὕτη δὲ οὐ μόνον προασπίζει κατὰ τῶν ἐκ τῆς τρώσεως λίαν ἐπιφόβων φαινομένων τῶν κατὰ τὰ ὀστᾶ ἐγχειρήσεων, ἀλλὰ διαπράσσει ταχίστην ἴασιν καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν ἁπαλῶν μορίων τραύματος, ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ καθιστῶσα ὑποδόρειον τὸ ἐπὶ τοῦ ὀστοῦ τραῦμα. Φλεγμονώδης ἐξοίδησις οὐδαμῶς ἐπέρχεται· πύησις ἐλλείπει, ἡ παρουσιαζομένη ἐλαχίστη ἐστὶν· ἐπούλωσις τελεῖται, ἂν μὴ κατὰ πρῶτον σκοπόν, πολὺ ὅμως πρότερον ἢ διὰ παντὸς ἑτέρου εἴδους θεραπείας τοῦ τραύματος· ὅπερ μάλα γε συντελεῖ εἰς πρωϊαιτέραν χρῆσιν καὶ μεθοδικὴν ἄσκησιν τοῦ διεκπρισθέντος ἄρθρου.

Ἡ δὲ προπαρασκευὴ περιλαμβάνει τὴν διὰ σάπωνος, θερμοῦ ὕδατος καὶ βύρσης τελείαν κάθαρσιν τοῦ χειριστικοῦ πεδίου· εἶτα τὴν ἀπόπλυσιν τοῦ δέρματος διὰ διαλύσεως φαινικοῦ ὀξέος 5 %, καί, τέλος, τὴν ψεκαστῆρι ἔμπλησιν τοῦ περὶ τὸ χειριστικὸν πεδίον ἀέρος δι' ἀντισηπτικῶν ἀτμίδων. Τὰ ἐργαλεῖα, τὰ διάφορα σπληνία, οἱ σπόγγοι κλπ. ἐμβαπτέσθωσαν ἐν ἀντισηπτικῇ διαλύσει 2 ½ %. Ἔστωσαν δὲ πρόχειρα ἀντισηπτικαὶ ζωϊκαὶ χορδαί, ἀντισηπτικὰ ἐκ μετάξης ῥάμματα κλπ χρειώδη τῇ ἐγχειρήσει.

Ἡ ἀπὸ τῆς αἱμορῥαγίας προφυλακὴ κατὰ τὴν ἐγχείρησιν γιγνέσθω, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς ἀκρωτηριασμοῖς, διὰ τοῦ Ἐσμαρχείου ἰσχαίμου

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πιέστρου· ὅπερ ἐν ταῖς διεκπρίσεσιν ἀποβαίνει πολλῷ χρησιμώτερον, διότι, κωλῦον τὴν ἔκχυσιν καὶ ἐλαχίστου ποσοῦ αἵματος, ἄριστα συντελεῖ εἰς τὴν ἀκριβῆ ἐπόπτευσιν τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ ἀλλοιώσεων, καὶ τὸν ἐκ ταύτης προσδιορισμὸν τῶν ὁρίων τῶν νοσηρῶν ἢ κατεστραμμένων ἀρθρικῶν ἄκρων.

Ὁ σχηματισμὸς τοῦ ἀσθενοῦς, ἡ θέσις τοῦ χειρουργοῦ καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν βοηθῶν ποικίλλουσιν ἐν ταῖς διεκπρίσεσι τῶν ἐκασταχοῦ τοῦ σώματος ἄρθρων, μνημονευόμενα ἰδίᾳ ἐν ἑκάστῃ τῶν ἐγχειρήσεων τούτων.

β'. Διαίρεσις των ἁπαλῶν μορίων.

Ἐπειδὴ αἱ διεκπρίσεις προτίθενται καθαίρεσιν τεμαχίου ὀστοῦ μετὰ μείζονος, ὡς οἱόντε, περισώσεως τῶν ἁπαλῶν μορίων, τούτου ἕνεκα αἱ ἐπὶ τοῦ δέρματος τομαὶ γιγνέσθωσαν ἄνευ καταστροφῆς αὐτοῦ καὶ δι' ἁπλῆς σχάσεως ἢ ἀπολύσεως κρημνῶν πρὸς τὸ καταστῆσαι εὐπρόσιτον τὸ διεκπρισθησόμενον ὀστοῦν. Ὅθεν καὶ φλεγμονώδους διηθήσεως ὑπαρχούσης ἐν τῷ δέρματι, ἢ καὶ συριγγωδῶν πόρων ἐν αὐτῷ, οὐδαμῶς δέον νὰ καθαιρῶνται τὰ νοσηρὰ μέρη αὐτοῦ, διότι ταῦτα πάντα ἰῶνται, ἐκλιπούσης τῆς παραγωγοῦ αὐτῶν αἰτίας· μάλιστα δέ, εἰ δυνατόν, αἱ τομαὶ ἀγέσθωσαν ἐπ' αὐτῶν τούτων τῶν συριγγωδῶν πόρων.

Ἡ τομὴ ἐμβαλλέσθω πόρρω τῶν μεγάλων ἀγγείων καὶ νεύρων, ἑπομένως κατὰ τὴν τῆς ἐκτάσεως τῶν ἄρθρων ἐπιφάνειαν, ἐν ἀναγκῃ δέ, παραλλήλως τοῖς ἀγγείοις καὶ νεύροις μετ' ἀποφυγῆς πάσης τούτων τρώσεως. Οὐσιωδεστάτη δέ ἐστιν ἡ περίσωσις τῶν τὸ ἄρθρον περιστοιχούντων μυῶν καὶ τενόντων καὶ τῶν τοῖς ἀρθρικοῖς ἄκροις προσφύσεων αὐτῶν· ἄρα τὸ ἄρθρον δέον ν' ἀποκαλύπτηται ἐκεῖθεν, ἐνθα ἐλάχιστοι μῦς ἐπισκέπουσιν αὐτό, ἢ ἔνθα κεῖται ἐγγύτατα τῆς ἐπιφανείας. Τούτου δὲ ἀδυνάτου ὄντος, αἱ τομαὶ ἐμβαλλέσθωσαν ἐν τοῖς μεσομυϊκοῖς χώροις καὶ παραλλήλως τῇ τῶν ἰνῶν αὐτῶν φορᾷ, ἢ καὶ ἀναμέσον τῶν ἐλύτρων τῶν τενόντων αὐτῶν.

Πρὸς ἐπίτευξιν δὲ πάντων τῶν σκοπῶν τούτων ἐφηρμόσθησαν ποικιλώταται τομαὶ τῶν ἁπαλῶν μορίων· οἷα ἡ Ηειδής, ἡ +, ἡ L, ἡ ⊣, ἡ I καὶ ἡ U, κρημνώδεις τοξοειδεῖς καὶ ἐγκάρσιοι τομαί, καὶ ἁπλαῖ ἢ διπλαῖ ἐπιμήκεις. Καθόλου δὲ εἰπεῖν αἱ μὲν τοξοειδεῖς καὶ αἱ ἐγκάρσιοι τομαὶ ἰσχύουσιν ἐπὶ τῶν γίγγλυμον συνιστώντων ἄρθρων, αἱ δ' ἐπιμήκεις, ἐπὶ τῶν ἀπεργαζομένων ἀρθρωδίαν. Ἀλλ' αὖθις ἐκεῖναι αἱ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τομαὶ προτιμῶνται, δι' ὧν οὐδεμία γίνεται διαίρεσις μυῶν, ἅτε τούτων χρησιμωτάτων ὄντων εἰς τὸ μετὰ τὴν διέκπρισιν σχηματισθησόμενον νέον ἄρθρον. Ἡ δὲ διαίρεσις τῶν ἁπαλῶν μορίων ἄχρι τοῦ ὀστοῦ

Εικων 144

τελεῖται δι' ἑνὸς ἢ τὸ πολὺ δύο συρμῶν *σμιλίων ἰσχυρῶν καὶ βραχέων*, ἰσχυρὰν τήν τε αἰχμὴν καὶ τὴν ἀκμὴν ἐχόντων, οἷα *τὰ τοῦ Λαγκεβεκίου* (Εἰκὼν 141 α. β).

γ'. *Ἀποψίλωσις καὶ ἀπόλυσις τῶν ὀστῶν.*

Μετὰ τὴν μέχρι τοῦ ὀστοῦ πρώτην τῶν ἁπαλῶν μορίων τομήν, τῶν χειλέων ταύτης ἀπαγομένων διὰ τυφλαγκίστρων ἢ καὶ ὀξέων τοιούτων,

Εικων 145

ἄρχεται ἡ ἀποψίλωσις τῶν ἀρθρικῶν ἄκρων τοῦ ὀστοῦ ἀπὸ τῶν προσφύσεων τοῦ τε ἀρθρικοῦ θύλακος καὶ τῶν συνδέσμων καὶ τῶν τενόντων, καὶ ἡ ἀποχώρισις τοῦ γειτονοῦντος περιοστέου, τελούμεναι διὰ μαχαιρίων, μοχλῶν (Εἰκὼν 145 α. β) καὶ ξύστρων (Εἰκὼν 145 γ. δ). Σημειωτέον δ' ἐνταῦθα ὅτι ἐπὶ τῶν ἐπιφύσεων τῶν ὀστῶν κυρίως οὐδὲν περιόστεον ὑπάρχει, καὶ ὅτι οἱ μῦς, οἱ τένοντες καὶ οἱ σύνδεσμοι μᾶλλον ἀπ' εὐθείας ἐμφύονται τῷ ὀστῷ, εἰσπέμποντες τῇ ὀστεΐνῃ οὐσίᾳ πολυαρίθμους στερρὰς ἴνας. Τούτου δ' ἕνεκα ἀδύνατον νὰ διαρρηχθῇ διὰ μοχλῶν ἡ στερρὰ αὕτη σύνδεσις καὶ χρήζει μαχαιρίου, ἐνεργοῦντος διὰ συρμῶν βραχέων καὶ τῷ ὀστῷ ἀπευθυνομένων μετὰ τῆς προνοίας τοῦ περισῶσαι τελείαν τὴν ἰνώδη ἐπέκτασιν τῶν τε τενόντων καὶ τῶν συνδέσμων καὶ συνεχομένην τῷ περιοστέῳ τοῦ πέρατος τῆς διαφύσεως ἢ τοῦ σώματος τοῦ ὀστοῦ. Αἱ δὲ τομαὶ κατὰ βάθος καὶ παρὰ τὰ μεγάλα ἀγγεῖα γιγνέσθωσαν διὰ πυρηνωτῶν σμιλίων τῶν διεκπρίσεων

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

(Εικών 146 α. β). Κατὰ δὲ 'Ολλίερον καὶ Λαγκεβέκιον, καίπερ μὴ ὑπάρχοντος περιοστέου ἐπὶ τῶν ἀρθρικῶν ἄκρων, δέον νὰ περισώζηται ὁ θυλακοειδὴς καὶ συνδεσμώδης κύλινδρος, καθότι οὕτως ἐν ἀρχῇ μὲν ἀπο-

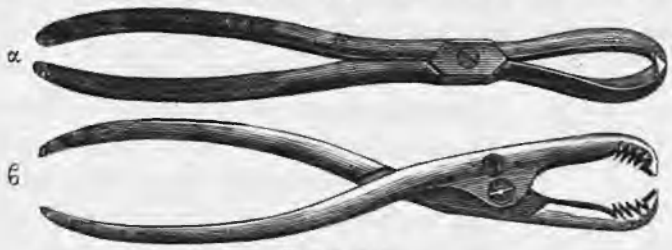

Εικων 146

κωλύεται ἡ παρέκκλισις τῶν μετὰ τὴν διέκπρισιν ὑπολειφθησομένων ἄκρων τῶν ὀστῶν, βραδύτερον δὲ ἐπιτρέπεται ἡ τῇ φυσιολογικῇ ὅσον ἐνεστι προσεγγίζουσα ἐνέργεια τῶν τε μυῶν καὶ τῶν συνδέσμων τοῦ ἄρθρου. Μάλιστα δέ, ὡς ἤδη εἴρηται, κατὰ τὸν Vogt καὶ Konig, δέον καὶ αἱ προεξοχαὶ τοῦ ὀστοῦ μετὰ τῶν ταύταις καταφύσεων τῶν μυῶν νὰ ἐκσμιλεύωνται, καὶ οὐχὶ νὰ διαιρῶνται αἱ τούτων καταφύσεις· ὅπερ μετ' ἐπιτυχίας ἐγένετο ἔν τε τῷ κατ' ἀγκῶνα καὶ τῷ κατὰ τὴν ἄκραν χεῖρα ἄρθρῳ.

δ'. Διέκπρισις τῶν ὀστῶν.

Ἡ τῆς ἀποψιλωθείσης ἀρθρικῆς κεφαλῆς διαίρεσις τελεῖται ἢ ἐν τῇ ἀρθρικῇ κοιλίᾳ, ἢ μετὰ ἐξάρθρησιν τῇ ἐξωθήσει αὐτῆς ἐκτὸς τοῦ ἀρθρικοῦ θύλακος. Ἐν μὲν τῇ πρώτῃ περιπτώσει γίνεται αὕτη διὰ μαχαιροειδοῦς νύσσοντος ἢ καὶ ἁλυσιδωτοῦ πρίονος, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ κατορθοῦται καὶ διὰ τοξοειδῶν μικρῶν ἢ μεγάλων πριόνων. Φλεγμονωδῶς δὲ μεμαλακυσμένα ὄντα τὰ ἀρθρικὰ ἄκρα δύνανται ν' ἀποτμηθῶσι καὶ διὰ ἰσχυροῦ μαχαιρίου, ἰδίως ὁπόταν ὑπάρχωσι μικρὰ τεμάχια ὀστῶν τετερηδονισμένα καὶ μὴ κείμενα ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐπιφανείας, ἢ

Εικων 147

ὁπόταν δέον νὰ καθαιρεθῇ μόνον τὸ τὴν ἀρθρικὴν κεφαλὴν στερρῶς ἀμφιεννὺς χόνδρος. Κατὰ δὲ τὴν διέκπρισιν στηριζέσθω ἡ διεκπρισθησομένη κεφαλὴ δι' ὀστεολαβίδος, οἵα ἡ τοῦ Λαγκεβεκίου (Εικών 147 α), ἡ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοῦ Ὀλλιέρου, ἢ ἡ τοῦ Farabœuf (Εἰκὼν 147 6). Μετὰ δὲ τὴν ἀποχώρισιν τοῦ ὀστοῦ τὰ λείψανα τῆς φλεγμονώδους ὀστεΐνης οὐσίας, τὰ προκύπτοντα τῆς ἐπιφανείας, καθαιροῦνται διὰ Λιστωνείου ὀστεοψαλίδος ἢ τῆς Λυερείου ὀστεάγρας, οἵαι ἀπεικονίσθησαν ἐν τῇ τῶν ἐργαλείων περιγραφῇ.

Τὰ ἀρθρικὰ δὲ ἄκρα διαιρείσθωσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐγκαρσίως *δι' ἀποκεφαλισμοῦ*. Ἀρθρικῆς δέ τινος ἐπιφανείας ἀποτελουμένης ἐκ πλειόνων νοσούντων ὀστῶν, διεκπριέσθωσαν πάντα ἰσοϋψῶς καὶ ἡ τῆς διαπρίσεως αὐτῶν ἐπιφάνεια ἔστω ὁμαλὴ πρὸς ἀποφυγὴν πασης κλίσεως τοῦ μέλους ἐπὶ τὴν μίαν ἢ τὴν ἑτέραν πλευράν· ὅπερ σπουδαιότατον εἰς τὴν κατὰ τὸ γόνυ ἢ τὸν ἄκρον πόδα διέκπρισιν, σκοποῦσαν τὴν παραγωγὴν ἀγκυλώσεως.

Κατὰ τὴν διέκπρισιν τοῦ ἐκ τῆς ἀρθρικῆς κοιλίας ἐξωθήσει ἐξαρθρηθέντος ἀρθρικοῦ ἄκρου δέον νὰ προφυλάσσωνται τὰ ἁπαλὰ μόρια ἀπὸ πάσης τρώσεως διὰ παρεμβαλλομένου ἀναμέσον τούτων καὶ τοῦ ὀστοῦ τελαμῶνος, σπληνίου, ξυλίνου νάρθηκος κλπ, προκαθαρθέντων εἰκότως ἀντισηπτικῇ διαλύσει φαινικοῦ ὀξέος.

ε'. *Ἐκρίζωσις τοῦ ὀρρώδους ἐναρθρίου θύλακος.*

Διεκπρισθέντων τῶν ὀστῶν καὶ ἀπολυθέντων τελέως ἀπὸ τῶν ἔτι τούτοις προσπεφυκυιῶν συνδεσμικῶν ἢ τοῦ περιοστέου ἰνῶν ἕπεται ἡ κάθαρσις καὶ κένωσις τῆς ἀρθρικῆς κοιλίας ἀπὸ παντὸς ἐξαιρετέου καὶ ἡ ἐκρίζωσις τοῦ μυκητωδῶς νοσοῦντος ὀρρώδους ἐναρθρίου θύλακος, ἐπειδὴ τὸ τοιοῦτον ἐπάγεται κατόπιν καὶ ταχεῖαν ἴασιν καὶ ἐξουδετέρωσιν πάσης ὑποτροπιάσεως.

Τῆς τραυματικῆς οὐν ἀρθρικῆς κοιλίας τηρουμένης λίαν ἡνεῳγμένης διὰ ὀξέων ἀγκίστρων, ἡ ἐκρίζωσις τοῦ θύλακος τελεῖται διὰ μαχαιρίου ἢ Κωπηρείου ψαλιδίου, οὐσα ἐργωδεστάτη, διαρκοῦσα μακρὸν καὶ ἀπαιτοῦσα παρὰ τοῦ χειρουργοῦ μεγάλην ὑπομονήν. Δέον δ' ἐπιμελέστατα ν' ἀναζητηθῇ πᾶν τὸ νοσηρὸν καὶ νὰ ἐξαιρεθῇ, πρὸς ὃ τὰ μέγιστα συντελεῖ τὸ ἰσχαιμον πίεστρον τοῦ Ἐσμάρχου.

Ἐπὶ νεαρῶν ὅμως τραυμάτων τοῦ ἄρθρου ἀρκεῖ ἡ διὰ ψαλιδίου καθαίρεσις τῶν μὴ βιωσίμων θακῶν καὶ πτυχῶν τοῦ ὀρρώδους θύλακος, διότι τὰ ὑγιῆ τούτου μέρη δύνανται ν' ἀφεθῶσιν, οὐδαμῶς παραβλάπτοντα τὴν κατὰ πρῶτον σκοπὸν ἴασιν, ἀλλὰ μάλιστα χρησιμεύοντα οἱονεὶ ἀμφίεσμα τῆς νέας ἀρθρώσεως.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

στ'. Ῥαφὴ τοῦ τραύματος καὶ ἀντισηπτικὴ τούτου ἐπίδεσις.

Ἀπολινωθέντος πρότερον παντὸς διαιρεθέντος ἀγγείου δι' ἀντισηπτικῆς ζωϊκῆς χορδῆς, τὸ τραῦμα ἑνοῦται ἀκριβῶς διὰ ῥαφῶν, καταλειπομένης μιας ἢ δύο ὀπῶν διὰ τοὺς θυριδωτοὺς ἐλαστικοὺς σωλῆνας, δι' ὧν τὸ ὕστατον ἀποπλύνεται ἡ τραυματικὴ ἀρθρικὴ κοιλία διαλύσει φαινικοῦ ὀξέος 2 $^{1}/_{2}$ $^{0}/_{0}$ καὶ εὐθὺς ἔπειτα ἄρχεται ἡ ἀντισηπτικὴ ἐπίδεσις τοῦ τραύματος, ἥτις ἐπιτελεῖται κατὰ τοὺς ἤδη προεκτεθέντας κανόνας, μὴ ἐπικαλυπτομένου ὅμως τοῦ τραύματος διὰ προφυλάκτρου (Protectiv-Silk), ἀλλὰ διὰ πλακουντίων ἀντισηπτικῆς ὀθόνης ἢ λίνου κλπ, ἀντισηπτικῶς παρεσκευασμένων, ἐφ' ὧν ἐν τέλει ἐπιτίθεται τὸ ὀκταπλοῦν στρῶμα τῆς ἀντισηπτικῆς ὀθόνης, ἁπάντων στηριζομένων δεόντως δι' ἀντισηπτικοῦ ἐπιδέσμου, καὶ καθόλου τηρουμένων τῶν κανόνων τῆς ἀντισηπτικῆς ἐπιδέσεως τῶν τραυμάτων. Συνίσταται δὲ ἡ ἄνευ προφυλάκτρου ἐπίδεσις, ἐπειδὴ τὰ εἰρημένα πλακούντια συγκολλώμενα τῷ τραύματι καὶ συνενούμενα τῷ ἐκβλύζοντι αἵματι ἀπεργάζονται μόνιμον ξηρὰν καὶ οἱονεὶ ἀντισηπτικὴν ἐσχάραν.

ζ'. Ἐπίδεσμοι τηροῦντες τὸ ἄρθρον ἐν τελείᾳ ἀκινησίᾳ.

Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁ προηγηθεὶς ἀντισηπτικὸς ἐπίδεσμος, ἐφαρμοζόμενος ἐκτενῶς μέχρι τῆς μεσότητος τοῦ σώματος τοῦ διεκπρισθέντος ἀρθρικοῦ ἄκρου τοῦ ὀστοῦ, τυγχάνει ἱκανῶς στηρικτικός, ἀλλ' ἐνίοτε ἀνάγκη στερεοῦ ἐπιδέσμου, οἷον τοῦ διὰ γύψου μετὰ θυρίδων, συστοιχουσῶν τῷ τραύματι, ἢ καὶ ἑτέρων ξυλίνων ἢ μεταλλίνων αὐλακοναρθήκων, οὐάττῃ ἐπεστρωμένων κλπ, περὶ ὧν ἰδίᾳ λόγος γίνεται ἐν ταῖς διεκπρίσεσι τῶν καθ' ἕκαστα ἄρθρων.

Δυσάρεστοι ἐπιπλοκαὶ τῶν κατὰ τὰ ἄρθρα διεκπρίσεων ἐν τῇ ἀποθεραπείᾳ.

Βεβαίως ἡ διέκπρισις, οὖσα τραῦμα ἐπιπεπλεγμένον τῶν ἁπαλῶν μορίων καὶ τοῦ ὀστοῦ, δὲν δύναται νὰ τύχῃ ταχίστης ἰάσεως, καὶ τούτου ἕνεκα ἡ ἐγχείρησις αὕτη ἔσχε πρότερον πολλοὺς τοὺς ἐναντίους. Αἱ ἐπενεχθεῖσαι ὅμως τανῦν βελτιώσεις ἔν τε τῇ τούτων ἐκτελέσει καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐν τῇ τοῦ τραύματος θεραπείᾳ καθιστῶσιν αὐτὰς ἰατὰς ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ. Εἰ καὶ σπανιωτατη ἐστίν, ἀκριβῶς εἰπεῖν, ἡ κατὰ πρῶτον σκοπὸν ἕνωσις, ἀλλ' ὅμως διὰ τῆς ἀντισηπτικῆς θεραπείας τῶν ἐξ αὐτῶν τραυμάτων κατορθωτὴ γίνεται ἡ ἴασις ἐν τρισὶν ἑβδομάσιν ἄνευ ἐπισήμων πυρετικῶν φαινομένων καὶ ἄνευ μεγάλης βλάβης τῆς καθόλου καταστάσεως τοῦ χειρισθέντος. Ἡ δὲ τοιουτότροπος ἴασις ἀτυχῶς οὐχὶ ἡ συνηθεστέρα τυγχάνει, προυποτιθεῖσα, πρὸς τῇ αὐστηρᾷ ἐφαρμογῇ τῆς ἀντισηπτικῆς μεθόδου, καὶ τελέως ὑγιᾶ τὰ ἁπαλὰ μόρια, ἐφ' ὧν τελεσθήσεται ἡ διέκπρισις. Ὁ χειρουργὸς ὅμως συνήθως ἀναγκάζεται νὰ ἐνεργῇ τοιαύτας ἐγχειρήσεις καὶ ἐπὶ ἱστῶν φλεγμονωδῶς διηθημένων, ἐπὶ συριγγωδῶν πόρων καὶ τῶν τοιούτων.

α'. Εἰ καὶ αἱ δυςάρεστοι ἐπιπλοκαὶ τῶν κατὰ τὰ ἄρθρα διεκπρίσεων ἤρθησαν τὸ πλεῖστον διὰ τῆς ἀντισηπτικῆς μεθόδου, δύναται ὅμως νὰ ἐπισυμβῇ σπανιώτερον *σηψαιμία* καὶ *πυαιμία*, ὧν ὁ πυρὴν πολλάκις προϋπάρχει τῆς ἐγχειρήσεως, ἰδίως ταύτης ἐν ὥρᾳ πολέμου τελουμένης, ὁπότε τὰ πάντα ὑστεροῦσι πλέον ἢ ἐν εἰρήνῃ. Τοιούτων οὖν ἐπιπλοκῶν ἐπιφανεισῶν, καταβαλλέσθω μεγίστη φροντὶς ἵνα ἡ ἀφετηρία τῶν τοιούτων παθήσεων, τουτέστιν ἡ τραυματικὴ κοιλία, κατεπειγόντως ἀπολυμανθῇ δι' ἰσχυρᾶς διαλύσεως φαινικοῦ ὀξέος 5—10 %, ἢ διὰ διαλύσεως χλωριούχου ψευδαργύρου, ἰωδοφορμίου κλπ, διακοπτομένης οὕτω τῆς ἐν τῇ κυκλοφορίᾳ μεταφορᾶς τῶν τοιούτων σηπεδονωδῶν οὐσιῶν, καὶ καιροῦ διδομένου τῷ ὀργανισμῷ ἵνα ἐξουδετερώσῃ τὰς τῷ αἵματι συμφορουμένας δηλητηριώδεις ταύτας οὐσίας. Θᾶττον ὅμως ἢ βραδύτερον ἀτυχῶς ἐπέρχεται ὁ θάνατος ἐν ταῖς πλείσταις τοιαύταις περιπτώσεσι.

β'. Σπανιώτερον τῆς σηψαιμίας καὶ πυαιμίας μετὰ διέκπρισιν ἐν τοῖς ἄρθροις ἐπιγίνονται *ἐρυσίπελας*, *νοσοκομειακὴ γάγγραινα* καὶ *τέτανος*, τῆς ἀντισηπτικῆς θεραπείας περιορισάσης λίαν τὰς ἐπιπλοκὰς ταύτας ἐν ταῖς εἰρημέναις ἐγχειρήσεσι. Τούτων αἱ μὲν δύο πρῶται συνήθως μεταδίδονται ἐξ ἄλλων τοιούτων ἀσθενῶν, ἡ δὲ τρίτη ἐπέρχεται ἐκ συμπτώσεως. Τῶν μὲν δύο τελευταίων ἐπιπλοκῶν συνήθης ἔκβασίς ἐστιν ὁ θάνατος, τῆς δὲ πρώτης ἧττον μὲν συνήθης, ἀλλ' ὁ ταύτῃ συμπαρομαρτῶν σφοδρὸς πυρετὸς καταβάλλει λίαν τὰς δυνάμεις τοῦ χειρισθέντος, οὗπερ ἕνεκα ἡ ἴασις τοῦ ἐκ τῆς ἐγχειρήσεως τραύματος παρατείνεται ἐπὶ μακρόν. Ἡ κατὰ τῶν ἐπιπλοκῶν τούτων θεραπεία ἐστὶν αὐτὴ αὕτη ἡ τῶν νοσημάτων τούτων.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γ'. *Ἐπιγενεῖς αἱμορραγίαι* παρατηροῦνται μετὰ διεκπρίσεις, τελουμένας ἕνεκα τραυμάτων τοῦ ἄρθρου, οὖσαι συνέπεια μᾶλλον τῆς ἀρχικῆς τρώσεως, ἢ τῆς ἐγχειρήσεως, καθ' ἣν γνωστὸν ὅτι οὐδὲν ἐπίσημον ἀγγεῖον τιτρώσκεται, καὶ ἐπερχόμεναι ἕνεκα τήξεως τῶν θρόμβων συνεπείᾳ συμβαινούσης σηψαιμίας καὶ πυαιμίας. Ταὐτὸ δὲ συμβαίνει καὶ ἐν τῇ μερικῇ καὶ ὁλικῇ γαγγραίνῃ τῆς περιφερικῆς τῇ διεκπρίσει κειμένης μοίρας τοῦ μέλους, ὥςπερ παρατηρεῖται μετὰ διέκπρισιν τοῦ ἀγκῶνος, τοῦ ἰσχίου, τοῦ γόνατος καὶ τοῦ ἄκρου ποδός. Ἡ γάγγραινα ἐπέρχεται ἢ συνεπείᾳ θρομβώσεως τρωθέντων ἀγγείων ἢ ἕνεκα πυαιμίας. Κατὰ τῶν ἐπιπλοκῶν τούτων ἰσχύουσι τὰ γενικὰ θεραπευτικὰ μέσα.

δ'. *Νέκρωσις* τῆς ἐπιφανείας τῆς πρίσεως, ἢ καὶ ὅλης μοίρας τοῦ σώματος τοῦ ὀστοῦ, ἀνάλογος τῇ ἤδη μνημονευθείσῃ νεκρώσει τοῦ κολοβώματος ἐν τοῖς ἰδίως ἀκρωτηριασμοῖς, καὶ διαταράττουσα λίαν τήν τε ἴασιν καὶ τὸ αἴσιον ἀποτέλεσμα τῆς ἐγχειρήσεως. Ἡ νέκρωσις τῆς ἐπιφανείας τῆς πρίσεως ἢ ἡμικυκλιώδης γίνεται, ἢ δακτυλιώδης, νεκρουμένου ὁτὲ μὲν μόνον τοῦ περιφερικοῦ ταύτης χείλους, ἐν τέλει ἀπολυομένου, ὁτὲ δὲ καὶ σύμπαντος τοῦ πάχους τοῦ ὀστοῦ ἐνταῦθα. Ἡ τοιαύτη παθησις ἀναχαιτίζεται τάχιστα διὰ σχηματισμοῦ ἀφοριστικῆς γραμμῆς πυήσεως, καὶ ἡ νεκρωθεῖσα ἐπιφάνεια τῆς πρίσεως ἀποπίπτει. Τοῦτο δὲ μάλιστα κατορθοῦται διὰ τῆς ἀντισηπτικῆς ἐπιδέσεως. Μείζων ὅμως τῆς προειρημένης βαθμός ἐστιν ἡ νέκρωσις μειζόνων μοιρῶν τοῦ σώματος τοῦ τὰ ἄκρα διεκπρισθέντος ὀστοῦ, ἀφ' οὗ αὕτη ἐκτείνεται διά τε τοῦ αὐλοῦ τοῦ ὀστοῦ καὶ ὑπὸ τὸ περιόστεον. Ἐν ἀμφοτέροις δὲ τούτοις τοῖς εἴδεσι τῆς νεκρώσεως ἀπαιτεῖται χρόνος μᾶλλον ἢ ἧττον μακρὸς μέχρις ἂν τὸ νενεκρωμένον ἀπολυθῇ. Πολλάκις δέ, τοιαύτης ἐπιπλοκῆς ἐπιγενομένης, οἱ ἀσθενεῖς ἀπόλλυνται ὑπὸ τὸ κρατος πυαιμικῶν φαινομένων, ἢ φθίνουσιν ἕνεκα πλάνητος ἐρυσιπέλατος, ἢ καὶ προϊούσης πυήσεως. Πρὸς καταπολέμησιν οὖν τῆς ἐπιπλοκῆς ταύτης τῶν ἐν τοῖς ἄρθροις διεκπρίσεων χρησιμωτάτη ἐστὶν ἡ ἐλευθέρα ἐκροὴ τοῦ πύου δι' ἁπλῶν σχάσεων, ἢ καὶ δι' ἀντικειμένων τομῶν, δι' ὧν διεμβάλλονται ἐλαστικοὶ θυριδωτοὶ σωλῆνες. Ὡςαύτως ὠφελοῦσι λίαν καὶ διαπλύσεις τῶν πυοῤῥοούντων συριγγωδῶν πόρων, ἢ καὶ τῶν κοιλοτήτων δι' ἀντισηπτικῆς διαλύσεως, ἥ καὶ δρᾶσις ἐν αὐτοῖς τοῦ ἰωδοφορμίου εἰς παρεμποδισμὸν τοῦ σχηματισμοῦ σηπεδονωδῶν ἑστιῶν, ἢ καὶ τῆς συσσωρεύσεως αὐτῶν. Ἔτι δὲ ὑπο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

βοηθοῦσι τῇ ταχείᾳ ἀποπτώσει τοῦ ἀπολύματος ἁπλᾶ θερμὰ λουτρὰ ἢ καὶ τὰ ἐν θέρμαις.

2. Γενικοὶ κανόνες τῶν ἐν τῇ συνεχείᾳ τῶν ὀστῶν διεκπρίσεων.

Ἡ ἀντισηπτικὴ μέθοδος καὶ παρ' αὐταῖς ὡς καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ Ἐσμαρχείου ἰσχαίμου πιέστρου ἰσχύουσιν ὡςαύτως.

Ἡ τομὴ τῶν ἁπαλῶν μορίων παράλληλος γίνεται τῷ κατὰ μῆκος ἄξονι τῶν μὲν μακρῶν αὐλοειδῶν ὀστῶν ἀείποτε, τῶν δὲ πλευρῶν, τῆς κλειδὸς καὶ τῆς κάτω γένυος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. Ἐπὶ δὲ τῶν πλατέων ὀστῶν συνηθεστέρα τομή ἐστιν ἡ γωνιώδης, σταυρωτή, τοξοειδὴς καὶ κρημνώδης. Καὶ ἐν ταῖς δεκπρίσεσι ταύταις περισωζέσθωσαν τὰ ἐπίσημα ἀγγεῖα καὶ νεῦρα καὶ οἱ τένοντες καὶ σύνδεσμοι, καὶ αἱ τομαὶ ἀγέσθωσαν, ὡς οἷόν τε, ἐν τοῖς μεσομυϊκοῖς καὶ μεσοτενοντίοις χώροις.

Ἡ ἀπόλυσις τοῦ περιοστέου τελεῖται διὰ ξύστρων καὶ μοχλῶν, ἥτις ἐλαχίστην παρέχει δυσχέρειαν ἐπὶ τῶν σωμάτων τῶν μακρῶν ὀστῶν καὶ ἐν τῷ κέντρῳ τῶν πλατέων, ἐπειδὴ ἐνταῦθα τὸ περιόστεον ἀμφιέννυσι τὸ ὀστοῦν ὁμοιομόρφως, μὴ παρεμπιπτουσῶν προσφύσεων τενόντων καὶ συνδέσμων· μόνον δ' ἐν ταῖς τραχείαις γραμμαῖς τῶν αὐλοειδῶν ὀστῶν, ὥςπερ καὶ ἐν τοῖς χείλεσι τῶν πλατέων ἀναγκαία γίνεται ἡ χρῆσις τοῦ μαχαιρίου ἀντὶ τοῦ μοχλοῦ.

Εἰ δὲ ἡ διέκπρισις τελεῖται ἕνεκα ψευδαρθρώσεως, περισωζέσθω τὸ περιόστεον ἑκατέρωθεν κυλινδροειδῶς, ὥςπερ ἤδη εἴρηται ἐν τοῖς περιοστεοπλαστικοῖς ἀκρωτηριασμοῖς· ὅπερ κατόπιν ὑπὲρ τὰ ἐν ἁπλῇ συναφείᾳ, ἢ καὶ διὰ ραφῶν συγκρατούμενα διεκπρισθέντα ἄκρα τοῦ ὀστοῦ συρράπτεται ραφῇ δι' ἄμματος. Ἡ διέκπρισις καλεῖται τότε *περιοστεοπλαστική*.

Εἰ δὲ ἡ διέκπρισις γίνεται ἕνεκα νεοπλάσματος ἐννοεῖται ὅτι οὐδεὶς λόγος ὑπάρχει περισώσεως τοῦ *περιοστέου*.

Ἡ μὲν διαίρεσις τοῦ ὀστοῦ τελεῖται τὰ πλεῖστα διὰ μαχαιροειδοῦς νύσσοντος ἢ ἁλυσιδωτοῦ πρίονος, ἡ δὲ τῶν στενῶν καὶ λεπτῶν ὀστεΐνων γεφυρῶν διὰ τῆς Λιστωνείου ὀστεοψαλίδος.

Τέλος, συντελεσθείσης τῆς διεκπρίσεως, ἐπὶ μὲν τῶν πλατέων ὀστῶν τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ κορμοῦ ὡς καὶ ἐπὶ τῶν πλευρῶν τὸ τραῦμα τῶν ἁπαλῶν μορίων συνενοῦται κατὰ τοὺς γενικοὺς τῆς ἀντισηπτικῆς κα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νόνας, εὐοδιαζομένων ἐλαστικῶν θυριδωτῶν σωλήνων διὰ τῆς μιας ἢ καὶ ἀμφοτέρων τῶν γωνιῶν αὐτοῦ· ἐπὶ δὲ τῶν μακρῶν αὐλοειδῶν ὀστῶν, ὥςπερ καὶ ἐπὶ τῆς κάτω γένυος καὶ τῆς κλειδός, δυνατῆς οὔσης τῆς συναφείας τῶν διεκπρισθέντων ἄκρων, δέον νὰ προηγηθῇ συῤῥαφὴ τῶν διεκπρισθέντων ἄκρων τῶν ὀστῶν δι' ἀντισηπτικῆς ζωϊκῆς χορδῆς ἢ μετάξης, κάλλιον ὅμως δι' ἀργυροῦ σύρματος.

Ἐν δὲ τῇ *προσκαίρῳ ἢ ὀστεοπλαστικῇ διεκπρίσει* ἡ τομὴ τῶν τε ἀπαλῶν μορίων καὶ τοῦ ὀστοῦ γίγνονται ἰδιαζόντως. Ἐπειδὴ τὸ διεκπριόμενον ὀστοῦν μετὰ τὸ πέρας τῆς κυρίας ἐγχειρήσεως, τουτέστι τῆς ἐκριζώσεως ὄγκου ἢ τῆς ἐκτομῆς τεμαχίου νεύρου, μέλλει αὖθις νὰ ἐμφυτευθῇ ἐν τῇ οἰκείᾳ θέσει, δέον νὰ τηρηθῇ ὁ σύνδεσμος τῶν καλυπτόντων ἢ καὶ διατρεφόντων αὐτὸ ἀπαλῶν μορίων. Τοῦτο δὲ κατορθοῦται διαιρουμένων τῶν ἐπὶ τοῦ ὀστοῦ σύμπαντος ἢ μοίρας μόνον αὐτοῦ ἀπαλῶν μορίων διὰ γωνιώδους, τοξοειδοῦς ἢ κρημνώδους τομῆς, αἵτινες ἄγονται καθέτως ἐπὶ τοῦ ὀστοῦ, διεκπριομένου εἶτα κατὰ τὴν φορὰν τῆς τῶν ἀπαλῶν μορίων τομῆς. Ἐν δὲ τῇ διὰ τῆς πρίσεως σχηματισθείσῃ ῥωγμῇ τίθεται μοχλός, ἀναμοχλεύων τὸ ὀστοῦν μετὰ καὶ τῶν ἐπ' αὐτοῦ ἀπαλῶν μορίων ἐκ τῆς θέσεως αὐτοῦ, ἅτινα πάντα κατόπιν ἀναστέλλονται. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τῆς κυρίας ἐγχειρήσεως τὸ προσκαίρως διεκπρισθὲν ὀστοῦν αὖθις ἐναρμόζεται τῇ οἰκείᾳ θέσει, καὶ τὰ χείλη τοῦ τῶν ἀπαλῶν μορίων τραύματος συῤῥάπτονται ἀκριβέστατα ῥαφῇ δι' ἄμματος, ἥς περ ἐνίοτε, οἷον κατὰ τὴν κάτω σιαγόνα καὶ τὸ ὠλέκρανον, προηγεῖται ἡ τῶν χειλέων τῆς πρίσεως τοῦ ὀστοῦ συῤῥαφή. Ἐν τέλει τὰς ῥαφὰς στηρίζει ἥπιος πιεστήριος ἐπίδεσμος.

Ἐὰν μὲν διὰ τῆς διεκπρίσεως μὴ ἐγένετο τελεία διαίρεσις τῆς τοῦ ὀστοῦ συνεχείας, ἀρκεῖ ὁ ἀντισηπτικὸς ἐπίδεσμος, ἐφαρμοζόμενος καὶ ἀλλασσόμενος κατὰ τὸν γνωστὸν ἤδη τρόπον· ἐὰν ὅμως τελέως ἤρθη ἡ συνέχεια τοῦ ὀστοῦ, τότε τὰ ἐκ τῆς διεκπρίσεως πηγάσαντα ἄκρα τοῦ ὀστοῦ στηριζέσθωσαν εἰκότως καὶ ἐν ἀκινησίᾳ τηρείσθωσαν. Ὁ καθ' ἑκαστα τρόπος μνημονεύεται ἐν ταῖς ἑκασταχοῦ προσκαίροις διεκπρίσεσι.

3. Γενικοὶ κανόνες τῆς τῶν ὀστῶν ἐκριζώσεως.

Καὶ ἐν ταύτῃ αἱ τομαὶ σχεδὸν αἱ αὐταί εἰσιν, οἷαι ἐν τῇ διεκπρίσει κατὰ τὴν συνέχειαν τῶν ὀστῶν· δηλονότι γωνιώδεις, ἐπιμήκεις, σταυ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρωταί, τοξοειδεῖς καὶ κρημνώδεις, οὖσαι βεβαίως ἐκτενέστεραι καὶ πολλάκις χρῄζουσαι μιας ἢ καὶ δύο ἐπικουρικῶν τομῶν. Καὶ ἐνταῦθα δέον τὸ περιόστεον μετ' ἐπιμελείας νὰ περισώζηται, ἐκτὸς ἐὰν τούτῳ ἐφεδρεύῃ νεόπλασμα, ὁπότε καὶ αὐτὸ τὸ δέρμα πολλάκις καθαιρετέον.

Ἡ ἀπόλυσις τοῦ ὀστοῦ τελεῖται διὰ μαχαιρίου καὶ ψαλιδίου καὶ ἐν ἀρχῇ μὲν διαιροῦνται αἱ συνδέσεις αὐτοῦ κατὰ τὸ ἓν πλάγιον, εἶτα δὲ συλληφθὲν αὐτὸ δι' ἰσχυρᾶς ὀστεολαβίδος ἀναίρεται, διαιρουμένων τότε ἀλληλοδιαδόχως πασῶν τῶν λοιπῶν τούτῳ προσφύσεων μυῶν τε καὶ συνδέσμων· μόνον δὲ ἔνθα τὸ ὀστοῦν συναρμόζεται τῷ παρακειμένῳ διὰ ραφῶν, οἷον ἡ ἄνω σιαγὼν καὶ τὸ ζυγωματικὸν ὀστοῦν, ἀνάγκη γίνεται πρίονος ἢ σμίλης.

Ἡ ἀποθεραπεία ἐστὶν ἡ αὐτὴ τῇ διεκπρίσει ἐν τῇ τῶν ὀστῶν συνεχείᾳ.

4. Γενικοὶ κανόνες τῆς ὀστεοτομίας.

Ἡ τῶν ἁπαλῶν μορίων διαίρεσις καὶ ἐν ταύτῃ τελεῖται παραλλήλως τῷ κατὰ μῆκος ἄξονι τῆς διαφύσεως τοῦ ὀστοῦ, εἰςδύουσα κατὰ βάθος διὰ τῶν μεσομυϊκῶν καὶ μεσοτενοντίων χώρων, καὶ μόνον ἐνίοτε οὖσα σταυρωτή. Εἶτα δὲ ἀπολύεται τὸ περιόστεον, ἀπωθούμενον σμικρὸν ἐπὶ τὰ πλάγια, καὶ τὸ ὀστοῦν διαιρεῖται ἢ γραμμιαίως, δηλονότι ἁπλῶς διαπρίεται ἢ σμιλεύεται, ἢ σφηνοειδῶς, δηλονότι ἐκκόπτεται ἐξ ὅλου τοῦ πάχους τοῦ ὀστοῦ σφηνοειδὲς τεμάχιον λοξῶς ἢ ἐγκαρσίως. Ἡ διαίρεσις τοῦ ὀστοῦ γίνεται τὸ μὲν διὰ πρίονος καὶ ἰδίᾳ διὰ τοῦ μαχαιροειδοῦς νύσσοντος, ἢ σπανιώτερον καὶ δι' ἀλυσιδωτοῦ, ὥςπερ ἐν τῇ ὀστεοτομίᾳ τῆς κάτω γένυος, τὸ δὲ διὰ σμίλης εὐθείας ἢ κοίλης, δρώσης διὰ σφύρας μεταλλίνης, ἧς ὅμως τὸ πλῆκτρον συνέστηκεν ἐκ μολύβδου, ἢ κάλλιον ἐκ ξύλου, καθὰ ἐν τῇ περιγραφῇ καὶ χρήσει τῶν ἐργαλείων τούτων εἴρηται.

Συνήθως οὐχὶ ἐπάναγκές ἐστι νὰ διαιρεθῇ τὸ ὀστοῦν καθ' ἅπαν τὸ πάχος αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ μὲν μία πλευρὰ αὐλοειδοῦς ὀστοῦ διαπρίεται καὶ σμιλεύεται τελέως, ἡ δ' ἑτέρα κατὰ τὸ πλεῖστον, ὑπολειπομένου λεπτοῦ πετάλου, ὅπερ κατάγνυται ἔπειτα διὰ κάμψεως εἰς γωνίαν. Ἐκ δὲ τῆς ἀντιστάσεως, ἣν τοῖς πρίοσι παρέχει τὸ πριόμενον ὀστοῦν, εὐκόλως διαγινώσκεται ἂν ἡ πρίσις γίνηται ἐν τῇ συμπαγεῖ ὀστεΐνῃ οὐσίᾳ, ἢ τῇ σπογγώδει, ἢ καὶ τῷ αὐλῷ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Μικρόν τι διαφόρου ἀγωγῆς ὅμως δεῖται *ἡ κατὰ Λαγκεβέκιον ὑποδόρειος ὀστεοτομία*, ἡ πρὸς θεραπείαν τῶν κακῶς πεπωρωμένων καταγμάτων γινομένη. Αὕτη δὲ ἐκτελεῖται οὕτω πως.

Διὰ μικρίστης τομῆς τῶν ἁπαλῶν μορίων ἀποκαλύπτεται ἡ διαιρεθησομένη θέσις τοῦ ὀστοῦ, εἶτα δὲ δι' ὀστεοτρυπάνου (ἴδε Εἰκόνα 33) διατιτρᾶται τὸ ὀστοῦν, σχηματιζομένου τρήματος, δι' οὗ παραπεμφθεὶς μικρὸς μαχαιροειδὴς νύσσων πρίων (ἰδε Εἰκόνα 41 γ), διαιρεῖ τὸ ὀστοῦν ἑκατέρωθεν σχεδὸν τελέως. Τὸ λεπτὸν ὑπολειπόμενον ἐν συναφείᾳ πέταλον τοῦ ὀστοῦ κατάγνυται εὐθὺς διὰ κάμψεως εἰς γωνίαν, ἢ καὶ μετὰ τὴν ἴασιν τοῦ τῶν ἁπαλῶν μορίων τραύματος, καὶ ἐν τέλει τὸ μέλος διευθετεῖται προσηκόντως

Ἡ ἐν τοῖς ἄκροις τοῦ σώματος ὀστεοτομία αὕτη καθίσταται λίαν εὐεξέργαστος διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ Ἐσμαρχείου ἰσχαίμου πιέστρου, διότι δι' αὐτοῦ ἡ ἐγχείρησις καθαριωτέρα, καὶ ἀκριβεστέρα, καὶ ταχυτέρα γίνεται, ἐπειδὴ οὐδαμῶς ἐκχεῖται αἷμα ἐκ τῆς τῶν σαρκῶν κατὰ βάθος διαιρέσεως, ὅπερ ἄλλως ἀναγκάζει εἰς ἀδιάκοπον διὰ σπόγγου καθαρισμὸν τοῦ τραύματος.

Ἡ ὀστεοτομία γενέσθω ἀείποτε ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἀντισηπτικῆς μεθόδου, ἐπειδὴ οὕτως αὕτη τελεῖται ἀκινδύνως, ὥςπερ ἀποδεικνύεται ἐκ διαφόρων στατιστικῶν τῶν τοιούτων ἐγχειρήσεων, θαυμασίως πασῶν ἀπολῃξασῶν εἰς τελείαν ἀνάῤῥωσιν.

Ἡ ἀποθεραπεία δὲ ταύτης χρῄζει τῶν αὐτῶν ἐπιδέσμων καὶ στηριγμάτων, ὥςπερ καὶ ἡ διέκπρισις ἐν τῇ συνεχείᾳ τοῦ ὀστοῦ.

Ὕστατον δὲ νῦν προσεπισυνάπτομεν διὰ βραχέων τὰ περὶ ἁπλῆς σχάσεως καὶ παρακεντήσεως τῶν ἀρθρικῶν κοιλιῶν.

Α'. Παρακέντησις τῶν ἀρθρικῶν κοιλιῶν διὰ τριγώνου ἀκίδος, ἢ διὰ τῆς ἐκμυζητηρίου σύριγγος τοῦ Dieulafoy.

Αὕτη ἐνδείκνυται·

α'. ἐπὶ *ἀνεπιεικῶν ὀῤῥωδῶν συναγωγῶν* (χρονίου ὑδραρθρου), ὁπότε ἐνεργεῖται παρακέντησις ἢ διὰ λεπτῆς τριγώνου ἀκίδος, ἢ καὶ διὰ βελόνης τῆς ἐκμυζητηρίου σύριγγος, καὶ οὕτω κενοῦται τὸ ἐν τῇ ἀρθρικῇ κοιλίᾳ ὑγρόν. Καὶ ἐνίοτε μὲν δι' ἐπανειλημμένης τοιαύτης παρα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κεντήσεως κατορθοῦται καὶ ῥιζικὴ τοῦ κακοῦ θεραπεία, ἀλλὰ συνήθως πρὸς ταύτην ἀπαιτεῖται μετὰ τὴν διὰ παρακεντήσεως κένωσιν τῆς κοιλίας ἔνεσις διαλύσεως φαινικοῦ ὀξέος 3—5 %, ἢ διαλύσεως ἰωδίου 1 : 3 ἢ καὶ καθαροῦ βάμματος ἰωδίου. Ἡ ἐν τῇ ἀρθρικῇ κοιλίᾳ δι' ἐνέσεως ἐγχυθεῖσα οὐσία δέον διὰ ἠπίας ἔξωθεν πιέσεως νὰ τεθῇ ἐν ἐπαφῇ σεν παντὸς σημείου τῆς ἔσω ἐπιφανείας τῆς ἀρθρικῆς κοιλίας, καὶ ἐπὶ τέλους νὰ κενωθῇ. Ἰδίως δὲ ἐγχυθεῖσα διάλυσις φαινικοῦ ὀξέος δέον νὰ ἐκθλιόῃ, ἵνα μή, ἐμμένουσα καὶ ἀπορροφωμένη, προκαλέσῃ δηλητηρίασιν.

β'. ἐπὶ ἐπισήψεων *συναγωγῶν αἵματος ἐν τοῖς ἄρθροις* μετὰ τραύματα, οἷον μετὰ κάταγμα τῆς ἐπιγονατίδος, ἐπειδὴ τὸ ἐκχυθὲν ἐν τῷ ἄρθρῳ αἷμα, περαιτέρω διοργανούμενον, δύναται νὰ συντελέσῃ εἰς παραγωγὴν ἀγκυλώσεως. Ἡ δὲ κένωσις τότε κατορθοῦται διὰ τριγώνου ἀκίδος μετ' εὐμεγέθους τὸν αὐλὸν καλαμίσκου, ἐὰν ὑδαρὲς ἔτι τυγχάνῃ τὸ ἐκχυθὲν αἷμα, καὶ ἐὰν μὴ θρόμβωσις αὐτοῦ ἐγένετο. Μετὰ δὲ τὴν κένωσιν ἀποπλύνεται ἡ ἀρθρικὴ κοιλία διὰ ἀντισηπτικῆς διαλύσεως, καὶ ἐπὶ τέλους ἐφαρμόζεται μετρίως πιέζων ἐπίδεσμος, καὶ τηρεῖται τὸ ἄρθρον ἐν τελείᾳ ἀκινησίᾳ, ἕως ἂν παρέλθῃ ἡ ἐκ τῆς ἀντιδράσεως ἐξοίδησις.

γ'. *Ὡς δοκιμαστικὴ παρακέντησις* ἐπὶ *πυωθῶν* συναγωγῶν.

Ἥ τε παρακέντησις διὰ τριγώνου ἀκίδος καὶ ἡ ἐκμύζησις διὰ τῆς ἐκμυζητηρίου σύριγγος τοῦ Dieulafoy τελοῦνται κατὰ τὰ ἔν τε τῇ περιγραφῇ καὶ χρήσει τῶν ἐργαλείων τούτων εἰρημένα.

Β'. Σχάσις τῶν ἀρθρικῶν κοιλιῶν.

Ἐνδείκνυται αὕτη·

α'. ἐπὶ ὀξειῶν *πυωθῶν συναγωγῶν ἐν τῇ ἀρθρικῇ κοιλίᾳ* (πυάρθρου), ἐμβαλλομένου μετὰ τὴν σχάσιν θυριδωτοῦ ἐλαστικοῦ σωλῆνος. Ἡ σχάσις γιγνέσθω ἐν τοῖς κατωφερεστέροις μέρεσι τοῦ ἄρθρου, ἵνα διὰ τῶν εὐρυνθησομένων θυριδωτῶν σωλήνων ἐλευθέρως ἐκρέῃ τὸ πῦον, καὶ μὴ ἐμμένον καὶ καθιζάνον ἀποσυντίθηται.

β'. Ἐπὶ *χρονίων περιγεγραμμένων φλεγμονωδῶν ἐπεξεργασιῶν τῶν ἀρθρικῶν ἐπιφανειῶν*, καὶ πρὸ πάντων ἐπὶ διαγνωστικῷ σκοπῷ, ὅπως ἐπὶ δεδομένης περιστάσεως τοιαύτης ἐνεργηθῇ κατόπιν μερικὴ διέκπρισις τῆς νοσούσης ἐπιφανείας, μεθ' ἣν τὸ τραῦμα θεραπεύεται

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δι' εὐοδιασμοῦ ἐλαστικοῦ θυριδωτοῦ σωλῆνος. Ἡ ἀγωγὴ αὕτη ἐστὶν ἐκ τῶν νεωτάτων προϊόντων τῆς συντηρητικῆς καλουμένης χειρουργίας (Kocher).

γ'. Ἐπὶ *τῶν ἐν τοῖς ἄρθροις συγκριμάτων*, ἅτινα, ἀνακαλυπτόμενα τῇ ἔξωθεν ἐπαφήσει, στηρίζονται δι' ἰσχυρας βελόνης, διωθουμένης ἐν τῇ κοιλίᾳ διὰ τοῦ δέρματος, καὶ εἶτα, ἀποψιλούμενα διὰ τομῆς, ἐξαιροῦνται. Τὸ μικρὸν οὕτω παραγόμενον τραῦμα παραυτίκα συγκλείεται τελέως.

δ'. Ἐπὶ *μὴ ἀνατάξιμων ἐξαρθρημάτων*, ὁπότε σχάζεται ἡ ἀρθρικὴ κοιλία, αἱρομένου τότε τοῦ κωλύματος καὶ κατατασσομένου τοῦ ἐξαρθρήματος.

Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ταῦτα πάντα τελοῦνται καὶ ἀποθεραπεύονται ὑπὸ τὸ κράτος αὐστηρας ἀντισηπτικῆς μεθόδου, ἐπειδὴ οὕτω καὶ μόνον ἀκίνδυνά εἰσι.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΜΕΡΟΥΣ ΤΗΣ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗΣ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Α'. ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Εισαγωγη
Ορισμος
Διαίρεσις τῶν ἐγχειρήσεων..... Σελ. 1
Χρόνοι τῶν ἐγχειρήσεων..... » 2
Μέθοδοι χειρουργικαί..... » 2
Κρίσεις καθόλου περὶ τῶν ἐγχειρήσεων..... » 3

ΕΓΧΕΙΡΗΣΙΣ

Α'. Προπαρασκευή..... » 8
Γενικὴ νάρκωσις..... » 10
Ἀσφυξία κατὰ τὴν νάρκωσιν καὶ συγκοπή..... » 17
Τοπικὴ νάρκωσις..... » 21
Β'. Ἐκτέλεσις τῆς ἐγχειρήσεως..... » 27
Γ'. Συνέπειαι τῶν ἐγχειρήσεων καὶ ἀποθεραπεία..... » 28

ΓΕΝΙΚΟΝ ΜΕΡΟΣ

Κεφαλαιον α'.
Περιγραφὴ καὶ χρῆσις τῶν εὐχρηστοτέρων χειρουργικῶν ἐργαλείων..... » 31
Α'. Μῆλαι..... » 31
Β'. Σπάθαι..... » 33
Γ'. Μαχαίρια..... » 34

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δ'. Ψαλίδια ..... Σελ. 39
Ε'. Λαβίδες καὶ ἀγκιστρα ..... » 41
ΣΤ'. Βελόναι ..... » 42
Ζ'. Τρίγωνοι ἀκίδες ..... » 44
Η'. Βροχοσφιγκτήρια ..... » 45
Θ'. Περιθλάστης ..... » 47
Ι'. Ξύστρα ..... » 52
ΙΑ'. Ἀποφολιδοτῆρες ..... » 53
ΙΒ'. Ὀστεοτρύπανα ..... » 53
ΙΓ'. Σμίλαι ..... » 54
ΙΔ'. Ὀστεοψαλίδες καὶ ὀστεάγραι ..... » 55
ΙΕ'. Πρίονες ..... » 56
1. Συνήθεις· α'. τοξοειδεῖς ..... » 57
β'. Πλατεῖς ..... » 59
γ'. Μαχαιροειδεῖς ..... » 59
2. Κυλινδροειδεῖς ..... » 60
3. Ἄρθρωτοι ἢ ἀλυσιδωτοὶ πρίονες ..... » 62
ΙΣΤ'. Σύριγγες ἢ κλυστῆρες ..... » 64
α'. Κυλινδροειδεῖς σύριγγες ..... » 64
β'. Σφαιροειδεῖς ..... » 66
Καταιονητήριοι σύριγγες ..... » 67
ΙΖ'. Ἐκμυζητήριοι σύριγγες ἢ ἀντλίαι (aspirateurs). » 69
σ'. Ἐκμυζητήριος σύριγξ τοῦ Dieulafoy ..... » 70
β'. Ἐκμυζητήριος σύριγξ τοῦ Potain ..... » 72
ΙΗ'. Ἐλαστικαὶ θυριδωταὶ σύριγγες ἢ ἐλαστικοὶ θυριδωτοὶ ἀπαγωγοὶ σωλῆνες ..... » 76
ΙΘ'. Σύριγξ τοῦ Πραβάζου ..... » 80
Κεφαλαιον β'.
Περὶ τῶν ἁπλουστάτων καὶ στοιχειωδεστάτων ἐγχειρήσεων » 86
Α'. Ἐνοφθαλμισμὸς ἢ ἐνδαμαλισμός ..... » 87
Β'. Διάσυρτον ἢ λημνίσκος ..... » 91
Γ'. Βοθριουργία ἢ φρεάτια ..... » 92
Δ'. Σιναπισμοί, ἐκδόρια καὶ χρίσις βάμματος ἰωδίου. » 94
Ε'. Καυτηρίασις ..... » 99
1. Χημικὰ καυτήρια ..... » 100
α'. Στερεὰ χημικὰ καυτήρια ..... » 100
β'. Μαλθακὰ ἢ φυραματώδη χημικὰ καυτήρια ..... » 102

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὑγρὰ καυτήρια ..... Σελ. 104
2. Πεπυρακτωμένος σίδηρος ..... » 105
3. Θερμοκαυτήρ ..... » 108
4. Γαλβανοκαυστική ..... » 111
Περιγραφὴ τῆς γαλβανοκαυστικῆς συσκευῆς ..... » 112
Α'. Γαλβανικὴ στήλη ..... » 113
Β'. Γαλβανοκαυτήρια ἐργαλεῖα ..... » 119
ΣΤ'. Ἕνωσις τῶν τραυμάτων ..... » 122
Κανόνες ἐφαρμογῆς τῶν κολλητικῶν ἐμπλάστρων ..... » 123
α'. Ῥαφὴ δι' ἄμματος ..... » 125
β'. Περιειλὰς ῥαφή ..... » 131
γ'. Ἡλωτὴ καὶ λοιπαὶ ραφαί ..... » 133
Κεφαλαιον γ'.
Περὶ τῶν κατὰ τὰ ἀγγεῖα ἐγχειρήσεων ..... » 138
Α'. Ἀφαίμαξις ..... » 138
α'. Φλεβοτομία ..... » 138
1. Φλεβοτομία κατὰ τὸν ἀγκῶνα ..... » 139
2. Φλεβοτομία κατὰ τὸν πόδα ..... » 144
β'. Σκαριφισμοὶ καὶ Σικύασις ..... » 145
γ'. Προσβολὴ βδελλῶν ..... » 147
Β'. Ἔγχυσις αἵματος ἐν τοῖς ἀγγείοις ..... » 149
Μεταγγισμὸς τοῦ αἵματος ..... » 149
Γ'. Ἀπόφραξις τοῦ αὐλοῦ τῶν ἀγγείων ..... » 155
Περὶ ἐπισχέσεως τῶν αἱμορραγιῶν ..... » 155
1. Ἀρτηριακαὶ αἱμορραγίαι ..... » 157
2. Φλεβικαὶ αἱμορραγίαι ..... » 163
3. Τριχοειδεῖς αἱμορραγίαι ..... » 164
Περὶ ἀπολινώσεως ..... » 165
α'. Ἄμεσος ἀπολίνωσις ἐν τῷ τραύματι ..... » 165
β'. Ἔμμεσος κατὰ τὴν συνέχειαν τῶν ἀρτηριῶν ἀπολίνωσις » 169
Περὶ ἀνευρυσμάτων καὶ τῆς θεραπείας αὐτῶν ..... » 175
Κεφαλαιον δ'.
Περὶ τῶν κατὰ τοὺς μῦς καὶ τοὺς τένοντας ἐγχειρήσεων » 185
Κεφαλαιον ε'
Περὶ τῶν κατὰ τὰ νεῦρα ἐγχειρήσεων ..... » 190
α'. Διάτασις βιαία τῶν νεύρων ..... » 191
β'. Διαίρεσις τῶν νεύρων καὶ ἐκτομὴ τεμαχίου αὐτῶν .... » 192

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Κεφαλαιον στ'.
Περὶ τῶν κατὰ τὰ ἀποστήματα ἐγχειρήσεων..... Σελ. 194
Κεφαλαιον ζ'.
Περὶ τῶν κατὰ τοὺς ὄγκους ἢ τὰ νεοπλάσματα ἐγχειρήσεων ..... » 197
Κεφαλαιον η'.
Περὶ τῶν ἐγχειρήσεων τῶν πρὸς ἐξαίρεσιν ἔξωθεν εἰσδυόντων ἀλλοτρίων σωμάτων..... » 202
Γενικοὶ κανόνες τῆς ἐκ τοῦ ὀργανισμοῦ ἐξαιρέσεως παντοδαπῶν ἀλλοτρίων σωμάτων..... » 203
α'. Ἐξαίρεσις παντοδαπῶν ἀλλοτρίων σωμάτων, εἰσδυσάντων τῷ σώματι ..... » 203
β'. Ἐξαίρεσις τῶν διὰ πυροβόλου ὅπλου εἰσδυσάντων τῷ σώματι ἀλλοτρίων σωμάτων ..... » 204
Κεφαλαιον θ'.
Περὶ ἀναπλαστικῶν ἐγχειρήσεων..... » 210
Γενικοὶ κανόνες τῶν ἀναπλάσεων .... » 215
Περὶ οὐλῶν..... » 216
Κεφαλαιον ι'.
Περὶ τῶν κατὰ τὰ ὀστᾶ καὶ τὰ ἄρθρα ἐγχειρήσεων... » 220
Α'. Ἀκρωτηριασμός..... » 220
Ἱστορία..... » 221
Ἐνδείξεις τοῦ ἀκρωτηριασμοῦ ..... » 228
Ἐκλογὴ τόπου πρὸς ἀκρωτηριασμόν ..... » 232
Ἐκλογὴ χρόνου πρὸς ἀκρωτηριασμόν ..... » 234
Μέθοδοι τῶν ἀκρωτηριασμῶν καθόλου..... » 236
Α'. Μέθοδος της κατὰ κύκλον περιχαράξεως ..... » 236
Β'. Μέθοδος τῆς κατὰ κρημνοὺς διαιρέσεως ἢ κρημνοποιήσεως ..... » 239
α'. Κρημνοποίησις ἐκ δέρματος μόνον..... » 239
β'. Κρημνοποίησις ἐκ δέρματος ἅμα καὶ μυῶν..... » 241
Γ'. Ὠοειδὴς τομή..... » 243
Γενικὸς τύπος τῆς τοῦ ἰδίως ἀκρωτηριασμοῦ ἐγχειρήσεως κατὰ τὰς διαφόρους μεθόδους ..... » 245
Α'. Προπαρασκευή ..... » 245
Β'. Ἐκτέλεσις ..... » 253
α'. Διαίρεσις τῶν ἁπαλῶν μορίων ..... » 253

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

1. Κατὰ κύκλον περιχάραξις μονόχρονος ἢ δίχρονος ..... Σελ. 253
2. Κρημνοποίησις ἐκ δέρματος μόνον ἢ ἐκ δέρματος ἅμα καὶ μυῶν ..... » 255
β'. Ἀπόπρισις τοῦ ὀστοῦ ..... » 258
γ'. Ἐπίσχεσις τῆς αἱμορραγίας, ἕνωσις καὶ ἐπίδεσις τοῦ τραύματος ..... » 260
Ἀποθεραπεία ..... » 264
Β'. Ἀπεξάρθρωσις ..... » 266
Γενικὸς τύπος ἀπεξαρθρώσεως ..... » 269
Α'. Προπαρασκευή ..... » 269
Β'. Ἐκτέλεσις ..... » 269
Γ'. Διεκπρίσεις ..... » 270
Εἴδη ταύτης ..... » 270
Ἱστορία ..... » 272
Ἐνδείξεις τῶν διεκπρίσεων καθόλου ..... » 275
1. Γενικοὶ κανόνες τῶν διεκπρίσεων τῶν ἀρθρικῶν ἄκρων τῶν ὀστῶν ..... » 278
α'. Ἀντισηπτικὴ ἐν ταύταις μέθοδος καὶ προπαρασκευή .. » 278
β'. Διαίρεσις τῶν ἁπαλῶν μορίων ..... » 279
γ'. Ἀποψίλωσις καὶ ἀπόλυσις τῶν ὀστῶν ..... » 280
δ'. Διέκπρισις τῶν ὀστῶν ..... » 281
ε'. Ἐκρίζωσις τοῦ ῥῥώδους ἐναρθρίου θύλακος ..... » 282
ς'. Ῥαφὴ τοῦ τραύματος καὶ ἀντισηπτικὴ τούτου ἐπίδεσις .. » 283
ζ'. Ἐπίδεσμοι, τηροῦντες τὸ ἄρθρον ἐν τελείᾳ ἀκινησίᾳ .. » 283
Δυσάρεστοι ἐπιπλοκαὶ τῶν κατὰ τὰ ἄρθρα διεκπρίσεων ἐν τῇ ἀποθεραπείᾳ ..... » 283
2. Γενικοὶ κανόνες τῶν ἐν τῇ συνεχείᾳ τῶν ὀστῶν διεκπρίσεων ..... » 286
3. Γενικοὶ κανόνες τῆς τῶν ὀστῶν ἐκριζώσεως ..... » 287
4. Γενικοὶ κανόνες τῆς ὀστεοτομίας ..... » 288
Α'. Πινακ των Περιεχομενων ..... » 293
Β'. Πινακ των Εμπεριεχομενων Εικονων ..... » 299

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Β'. ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικών 1 Ἐσμάρχειος ἐμπνευστικὴ τοῦ χλωροφορμίου συσκευή.
» 2 Ῥιχαρδσώνειος ψεκαστήρ.
» 3 Ἁπλῆ πυρηνωτὴ (α) καὶ ὠτιοφόρος μήλη (β).
» 3 Αὐλακομήλη (κακῶς σημειοῦται ἐν τῷ κειμένῳ 3, καὶ ἑπομένως 4 καὶ οὕτω καθεξῆς).
» 4 α. β. τομαὶ ἐπὶ αὐλακομήλης, χειραγωγούσης τὸ μαχαίριον.
» 5 Σπάθη συνήθης.
» 6 Σπάθη γονατοειδῶς καμπτομένη.
» 7 α. β. Σμιλίον καὶ γιγγλυμωτὸν μαχαίριον.
» 8 Ἀκρωτηριαστήρ.
» 9 Ποικίλα τὴν ἀκμὴν μαχαιρια. α γαστρωτόν. β εὐθύωρον. γ πυραμιδοειδές. δ. ε. πυρηνωτὰ εὐθέα ἢ τοξοειδῆ τὰς λεπίδας.
» 10 Α'. Τρόπος κρατήσεως τοῦ μαχαιρίου.
» 11 Β'. » » » »
» 12 Γ'. » » » »
» 13 Δ'. » » » »
» 14 Εὐθύωρον ψαλίδιον καὶ κράτησις αὐτοῦ.
» 15 Ἀγκύλον, ἢ Κωπήρειον ψαλίδιον καὶ κράτησις αὐτοῦ.
» 16 Ἀνατομικὴ λαβὶς καὶ κράτησις αὐτῆς.
» 17 α. β. Ὀξέα ἄγκιστρα ἁπλᾶ ἢ διπλᾶ.
» 18 Λαβὶς Μυζεύξου.
» 19 Τυφλάγκιστρα.
» 20 Ἀρνώδειον τυφλάγκιστρον.
» 21 Ἁπλῆ τῶν ἐντομολόγων βελόνη.
» 22 Πετίτειος βελόνη.
» 23 α. β. Καμπύλαι καὶ εὐθεῖαι βελόναι.
» 24 Βελονοκάτοχον τοῦ Ῥούξου.
» 25 α. β. Βελόναι πρὸς βελονονυγμόν.
» 26 α. β. Τρίγωνος ἀκίς. α ἀκιδοφόρον ἔμβολον. β καλαμίσκος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Εικών 27 Κράτησις τριγώνου ακίδος.
» 28 Βροχοσφιγκτήριον Δεσσώλτου.
» 29 Περιθλάστης Χασσαιγνάκου.
» 30 » Λυέρου.
» 31 » Χαβριέρου.
» 32 α. ὁ. Ξύστρον.
» 33 Ὀστεοτρύπανον.
» 34 Σμίλαι α. εὐθεῖαι τὴν ἀκμήν. β. ὑπόκοιλοι.
» 35 Σμίλαι λοξαί.
» 36 α. β. Ὀστεοψαλίδες.
» 37 α. β. Ὀστεάγραι.
» 38 Λυέρειος ὀστεάγρα.
» 39 α. β. Τοξοειδεῖς πρίονες.
» 40 Πλατὺς πρίων.
» 41 Μαχαιροειδεῖς πρίονες. γ νύσσων πρίων.
» 42 Κυλινδρικὸς πρίων μετὰ τρυπανοκατόχου. β. ἀρίς.
» 43 Ἀλυσιδωτὸς πρίων.
» 44 Κυλινδροειδὴς σύριγξ.
» 45 Πρόσθετος καμπύλος καλαμίσκος εἰς ἐγχύσεις ἐν κοιλίαις, καὶ ἰδίᾳ ἐν τῷ κόλπῳ.
» 46 Μικρὰ ὑαλίνη σύριγξ.
» 47 Σφαιροειδὴς σύριγξ.
» 48 Καταιονητήριος σύριγξ Ἐσμάρχου.
» 49 Αὐτοσχέδιος καταιονητήριος σύριγξ Θειρσίου.
» 50 Ἐκμυζητήριος σύριγξ Dieulafoy.
» 51 » » Potain.
» 52 Ἐλαστικὸς θυριδωτὸς ἀπαγωγὸς σωλήν.
» 53 Σύριγξ Πραβάζου.
» 54 Ἐκτέλεσις ἐνέσεως διὰ τῆς σύριγγος τοῦ Πραβάζου.
» 55 Ἐνδαμαλιστικὴ βελόνη.
» 56 Κοπάριον.
» 57 Καυτήρια σιδήρια πρὸς διαπύρωσιν.
» 58 Θερμοκαυτήρ.
» 59 Κάτοψις τῆς ἠλεκτρικῆς μηχανῆς τοῦ Μιδελδόρπφου.
» 60, 61, 62 Στροφεῖς ἢ ρυθμιστῆρες δίσκοι τῆς κατὰ Μιδελδόρπφην ἠλεκτρικῆς μηχανῆς.
» 63 α. Ἠλεκτρικὸς διατέμνων βρόχος.
» 64, 65 Λαβὴ τῶν γαλβανοκαυτήρων ἐν ἐπιμήκει διατομῇ καὶ μή.
» 66 Διάφοροι γαλβανοκαυτῆρες.
» 67 Βελόνη καμπύλη μετὰ ῥάμματος πρὸς τὴν δι' ἄμματος ῥαφήν.
» 68 Κράτησις καμπύλης βελόνης.
» 69 Ῥαφὴ δι' ἄμματος.
» 70 Σχηματισμὸς ἀγκύλης ἐν τῇ δι' ἄμματος ῥαφῇ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Εἰκὼν 71, 72 Δι' ἄμματος ῥαφὴ ἐν τοῖς Ταυοειδέσι τραύμασι κατὰ Λαδωγνῶνα καὶ Λίγχαρτον.
» 73 Διπλορράφη.
» 74, 75 Περιειλὰς ῥαφή.
» 76, 77 Ἡλωτὴ ραφή.
» 78 Χαλαροῦσα δισκιοφόρος ῥαφή.
» 79 Δι' ἀγκύλης ραφή.
» 80 Σπειροειδής.
» 81 Διαβατή.
» 82 Περισφιγκτήριος.
» 83 Ἀγκτήρ.
» 84 α, δ, γ. Νυστέρια.
» 85 Παριστῶσα τὰς κατ' ἀγκῶνα ὑποδορείους φλέβας μετὰ τοῦ ἄνωθεν τούτου πιεστηρίου αὐτῶν ἐπιδέσμου κατὰ τὴν φλεβοτομίαν.
» 86 Κράτησις νυστερίου ἐν τῇ φλεβοτομίᾳ καὶ νύξις δι' αὐτοῦ.
» 87 Σικυοσχαστήριον.
» 88 Ἀνατάραξις ἢ πλῆξις ἐν ἀγγείῳ τοῦ μεταγγισθησομένου ὕδατος.
» 89 Διήθησις αὐτοῦ ἐν ἀγγείῳ, τεθειμένῳ ἐντὸς δευτέρου ἀγγείου μετὰ θερμοῦ ὕδατος.
» 90 Δευτέρα διήθησις τοῦ δι' ἀναταράξεως ἀποβαλόντος τὴν ἰνίαν αὐτοῦ αἵματος διὰ μεταξίνου ὑφάσματος ἐν ὑελίνῳ κυλίνδρῳ.
» 91 Εὐοδιασμὸς τοῦ καλαμίσκου τοῦ μεταγγιστῆρος ἐν τῇ ἐσχασμένῃ φλεβί.
» 92 Μεταγγισμὸς ὑδροστατικῇ πιέσει.
» 93 Δακτυλοπίεσις τῆς βραχιονίου ἀρτηρίας.
» 94 » τῆς μηριαίας.
» 95 Ἴσχαιμον πίεστρον τοῦ Πετίτου.
» 96 Ἐφαρμογὴ τοῦ πιέστρου τούτου ἐπὶ τῆς βραχιονίου ἀρτηρίας.
» 97 » » » » » τῆς μηριαίας »
» 98 Ἀντισηπτικὸν πῶμασμα.
» 99 α. δ. Κλειθρολαβίδες. γ. δ. ἄγκιστρα εἰς ἀπολίνωσιν.
» 100 Κλειθρολαβὶς Παιᾶνος.
» 101 Περίθεσις βρόχου περὶ συλληφθεῖσαν ἀρτηρίαν διὰ κλειθρολαβίδος.
» 102 Περίπαρσις.
» 103 Περιστροφή.
» 104 Βελόναι τῶν ἀνευρυσμάτων.
» 105, 106 Ἀποκάλυψις τῆς ἀρτηρίας.
» 107 Περιαγωγὴ τῆς βελόνης ὑπὸ τὴν ἀρτηρίαν.
» 108 Ἀποβροχισμὸς αὐτῆς.
» 109 α Γνήσιον ἀνεύρυσμα. δ. γ. μικτόν.
» 110 Κυλινδρικὰ ἀτρακτοειδῆ, ἀσκοειδῆ ἀνευρύσματα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Εἰκών 111 Κιρσῶδες ἀνεύρυσμα.
» 112 Πίεστρον ἐλαστικὸν μετὰ βαρυτάτου κωνικοῦ πιλωτοῦ.
» 113 Τενοντοτόμα μαχαίρια.
» 114 Τενοντοτομία ἐκ τῶν ἔξω πρὸς τὰ ἔνδον.
» 115 » ἐκ τῶν ἔνδον πρὸς τὰ ἔξω.
» 116 Μήλωσις τῶν διὰ πυροβόλου ὅπλου τραυμάτων.
» 117 Ἀμερικανικὴ σφαιράγρα.
» 118 α. δ. Σφαιρουλκὸς Βωδένσου.
» 119 Μήλη ἐκ πορσελάνης Νελάτωνος.
» 120 Σφαιροϊχνεύμων Lecomte-Lüer
» 121 Αὐτοσχέδιος σφαιροϊχνεύμων Longmore.
» 122 Ἀνάπλασις διὰ προσελκυσμοῦ δέρματος.
» 123 Ἀνάπλασις διὰ τῆς μεθόδου τῶν ἰσοσκελῶν τριγώνων.
» 124 Κελσεία μέθοδος ἀκρωτηριασμοῦ.
» 125 Δίχρονος περιχάραξις κατὰ Πετῖτον.
» 126 » » » Μύνωρα.
» 227 Κρημνοποίησις δι' ἑνὸς εὐμεγέθους κρημνοῦ δέρματος μόνον.
» 128 » διὰ δύο ἰσομεγέθων κρημνῶν δέρματος.
» 129 » διὰ δύο ἀνισομεγέθων κρημνῶν δέρματος κατὰ Βέκιον.
» 130 Κρημνοποίησις ἐξ ἁπάντων τῶν ἁπαλῶν μορίων κατὰ Βερδουῖνον ἐκ τῶν ἔνδον πρὸς τὰ ἔξω.
» 131 Κρημνοποίησις ἐξ ἁπάντων τῶν ἁπαλῶν μορίων κατὰ Lowdham ἐκ τῶν ἔξω πρὸς τὰ ἔνδον.
» 132 Ὠοειδὴς τομή.
» 133 α. Εὐθύωρος ἀκρωτηριαστήρ. δ. γαστρωτός.
» 134 Ἀμφίστομος ἀκρωτηριαστήρ.
» 135, 136 Τρισκελὲς καὶ δισκελὲς σπληνίον.
» 137, 138 Ἐφαρμογὴ ἰσχαίμου πιέστρου Ἐσμάρχου.
» 139 Πλήρης εἰκὼν προπαρασκευῆς καὶ ἐκτελέσεως ἀκρωτηριασμοῦ.
» 140 Ἐφαρμογὴ δισκελοῦς σπληνίου καὶ ἀπόπρισις ὀστοῦ.
» 141 » τρισκελοῦς » » » »
» 142 Ῥαφὴ τῶν χειλέων τοῦ τραύματος τοῦ ἐξ ἀκρωτηριασμοῦ κολοβώματος.
» 143 Ἀντισηπτικὴ περιείλησις τοῦ κολοβώματος.
» 144 Σμιλία Λαγκεβεκίου εἰς τὰς διεκπρίσεις.
» 145 α. β. Μοχλός. γ. δ. ξύστρα πρὸς τὰς διεκπρίσεις.
» 146 α. β. Πυρηνωτὰ σμιλία τῶν διεκπρίσεων.
» 147 α. Ὀστεολαβὶς Λαγκεβεκίου β ὀστεολαβὶς Faraboeuf.

Αἱ εἰκόνες εἰσὶν 148, διότι καὶ ἡ 3 καὶ ἡ 4 σημειοῦνται ἀμφότεραι ἐκ λάθους ὡς 3.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΗΜΑΡΤΗΜΕΝΩΝ ΕΛΕΓΧΟΣ

Σελ. 2 στίχ. 2 ἀντὶ χειρήσεις γράφε ἐγχειρήσεις
» 4 » 25 » τὰ πάντα » πάντα.
» 26 » 35 » τἀνῦν τανῦν καὶ πανταχοῦ οὕτω.
» 32 » 32 » κάλλιον ἀργύρου κάλλιον ἐξ ἀργύρου.
» 33 Εἰκὼν 3 σημειωθήτω Εἰκὼν 4 καὶ οὕτω μέχρι τέλους τῶν Εἰκόνων, ὥστε ἐν τέλει ὁ ἀκριβὴς ἀριθμὸς αὐτῶν ἐστιν 148, καὶ οὐχὶ ὁ σεσημειωμένος 147.
Σελ. 34 στίχ. 18 ἀντὶ ἐκτομὰς γράφε ἐκτομαῖς.
» 40 » 13 » αὐτοῦ » αὐτοῦ
» 45 » 29 » ἕτερα τινα » ἑτερά τινα.
» 46 » 14 » εἰσὶ ράμματα » εἰσὶν ἀντισηπτικὰ ράμματα.
» 73 » 15 Ἐν τέλει τῆς παραγράφου προσθετέον τάδε· » Βραδύτερον ὅμως ἐπηνέχθη τροποποίησις εἰς τὸν ἀρχικὸν ἐκμυζητῆρα τοῦ Potain, δι' ἧς δυναταὶ γίνονται καὶ δι' αὐτοῦ αἱ ἐνέσεις. Ἡ δὲ τροποποίησις αὕτη συνίσταται τῇ προεκτάσει τοῦ τῇ τριγώνῳ ἀκίδι τοῦ ἐργαλείου συστοιχοῦντος σωλῆνος μέχρις ἐγγὺς τοῦ πυθμένος τοῦ ὑαλίνου δοχείου καὶ τῇ ἀντικαταστάσει τῆς ἐκμυζητηρίου ἀντλίας δι' ἑτέρας προωθητικῆς. Οὕτω δὲ πράττουσιν ὅ τε Gastiaux καὶ ὁ Behier.
Σελ. 78 στίχ. 11 ἀντὶ διὰ μακρῶν γράφε διὰ στενῶν.
» 80 » 1 » ὀθόνης » ὀθόνης ἢ τοῦ προφυλάκτρου
» 83 » 13 » λοφιοειδῆ ἐοικόησιν » λοφιοειδῆ ἔπαρσιν.
» 84 » 30 » τῆς ἐνέσεως, μεῖζον » τῆς ἐνέσεως καὶ μεῖζον
» 87 » 15 » τοῦ ἐνταῦθα πρέσβεως » τοῦ αὐτόθι πρέσβεως,
» 98 » 15 » κολλόδιον » κολλώδιον (καὶ οὕτω πανταχοῦ σημειούσθω).
» 102 » 4 » ἐν σφηνίσκοις ἐκ ξηροῦ » ἐν σφηνίσκοις ξηροῖς ἐκ,
» 103 » 16 » καὶ χριόμενον » καὶ ἐφαπλούμενον.
» 108 » 32 » περιεχοικεῖται συγκεντρικῶς ὑπὸ » περιστοιχεῖται ὑπὸ
» 124 » 7 » ὀβελιστέον τὸ οἷα τὰ ἐξ ἀκρωτηριασμῶν κλπ.
» 133 » 18 » ἐπιχρίει γράφε ἐπέχρισε
» 133 » 20 » πράττει μὲν ταὐτὸ ἐξαιρῶν » ἔπραττε μὲν ταὐτό, ἐξῄρει δὲ
» 174 » 17 » ἐπὶ τοῦ νεύρου διαίρεσιν » ἐπὶ τὴν τοῦ νεύρου διαίρεσιν
» 189 » 10 » ἐδιαίρεσις » διαίρεσις,
» 203 » 11 » ἐκ τῶν προτέρων » ἐκ τῶν προτέρω,

Περὶ τῶν λοιπῶν ἡμαρτημένων, τῶν μὴ σημειουμένων ἐνταῦθα, ἐξαιτούμεθα τὴν ἐπιείκειαν τῶν κκ. ἀναγνωστῶν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ

ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ ΜΑΪΟΝ 1884

Β'—671

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

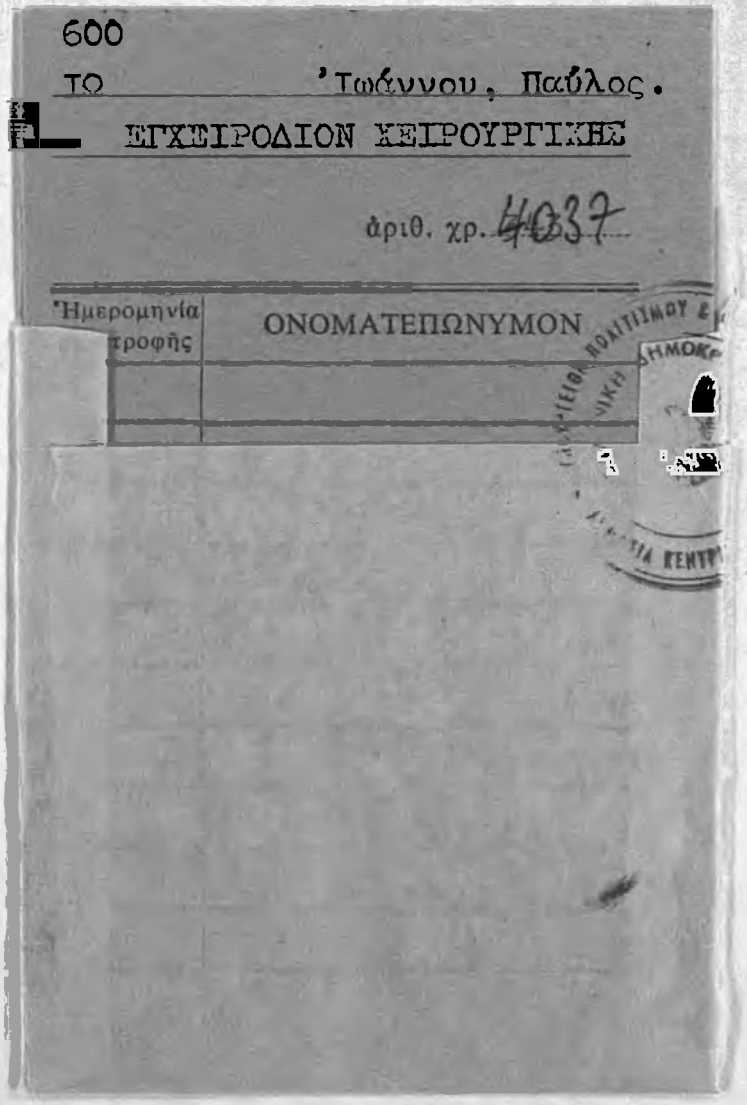
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΚΙΝΗΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΗΜΟΣΙΑ

Κεντρική Βιβλιοθήκη